

CELLA SERGHI

PÂNZA DE PĂIANJEN

MOTO: Je crois que le secret de votre tristesse, (car vous êtes triste, Laura), c'est que la vie vous a divisée. L'amour n'a voulu de vous qu'incomplète. Vous répartissez sur plusieurs ce que vous auriez voulu donner à un seul.

ANDRE GIDE

I.

Camera în care mă trezesc e salonul. Din mobila de altădată au rămas doar scaunele tapisate cu mătase și două fotolii la fel. Altădată erau îmbrăcate în huse. Divanul pe care lenevesc acum, aproape până la ora prânzului, nu exista, iar eu nu aveam voie să lenevesc.

În locul pianului stătea altădată pianina; pe ea, aceleași fotografii de oameni bătrâni, bunicii mei, pe care nu i-am văzut niciodată, și un copil gol, întins pe o blană, fratele meu, pe care nu l-am cunoscut nicicând. Deși mobila a rămas aceeași, ca și cele mai multe tablouri – unul reprezintă garoafe și e iscălit Marie, altul, margarete, e semnat Eugenia, o Veneție fadă, pe care, într-un colț, scrie oblic: „Souvenir de la pension, Rodica” – și eu, pe vremea când eram ca un adevărat pui de chinezoaică, înțepenită într-un costum național oltenesc – totuși, odaia asta nu mai seamănă de loc cu salonul de odinioară, când doamnele cu voaletele ridicate numai până sub nas, atât cât să poată băga în gură lingurița de dulceată, mă întrebau: „Ilinco, spune tu frumos, cum te cheamă?” sau „Pe cine iubești tu mai mult, Ilinco, pe mama sau pe tata?”.

Teracota înaltă, sculptată minuțios, a fost înlocuită cu una joasă, largă, de plăci lucioase albastre. Albastre sunt și draperiile grele de catifea, și covorul adânc de pe jos. Tapetul e de culoarea aurului vechi, ca și ramele tablourilor, printre care acum, atârnă un Balcic de Tonitza, o turcoaică de Iser și o schiță de Petre Barbu: capătul digului Mangaliei. Mi-a dat-o Diana după bacalaureat, deși era lucrul la care cred că ținea cel mai mult pe lumea asta. Sau poate tocmai de aceea.

— E unsprezece jumătate, Ilinco. Scoală-te, dragă! Se aude prin ușă vocea mamei, cu un „dragă” arțagos, ca în toate zilele.

Marioara mi-a adus un plic, pe care era adresa mea, cu numele scris greșit, Elena în loc de Ilinca Dima. Un plic de hârtie cartonată, nelipit. Înăuntru, o invitație: „Pictorul Petre Barbu vă roagă să onorați cu prezența dumneavoastră vernisajul expoziției”.

Am rămas în picioare, uluita. De unde știe Petre Barbu că exist și, dacă i-a pomenit cumva Diana de mine pe vremea întâlnirii lor la Mangalia, cum de-și mai amintea, fie și greșindu-mi numele. Citesc și recitesc nedumerită: „Vineri, 15 martie, ora 12”. Oare azi e vineri?

Am vrut să iau ziarul să văd în câte avem, dar, zăpăcită, m-am repezit la fereastră. Ploua mărunț. Mi-am făcut socoteala că, în douăzeci de minute, mă pot îmbrăca și, cu un taxi, pot ajunge la timp. (Abia mai târziu mi-am dat seama că la un vernisaj nu e necesar să fii punctual ca la gară.)

Am lăsat-o pe mama buimacă. E întâia dată când mă îmbrac atât de repede și izbutesc să ies în oraș înaintea prânzului. Îl voi cunoaște pe Petre Barbu în sfârșit. Îl voi vedea, după ce ani de zile l-am gândit în chip și fel. Sunt tulburată de parcă eu aș fi îndrăgostită de el, și nu Diana. Desigur că a primit și ea o invitație.

Ploaia se întetise. În stație, nici un taxi. Abia la jumătatea drumului, o mașină, derapând brusc, s-a oprit în fața mea. M-am așezat lângă șofer și l-am rugat să meargă repede, cât mai repede. Puțin a lipsit să ne ciocnim. Geamurile erau acoperite cu picături care se scurgeau pe parbriz. Nu știam unde suntem. În față, curățitorul dădea picăturile de-o parte și de alta și un triunghi de geam rămânea mereu neted. Mă gândeam cu emoție că am să-l cunosc în sfârșit. Petre Barbu.

Pentru mine, Petre Barbu e aproape un personaj de roman. Nu l-am văzut niciodată, dar știu cum vorbește, cum se mișcă și de multe ori s-a întâmplat, făcând cunoștință cu cineva, să-mi spun: seamănă cu Petre Barbu. De ce a ocupat atâta loc în gândurile mele de adolescentă? Poate fiindcă trăiam pe atunci numai din confidențele Dianeii, și eroul era el, poate fiindcă nu aveam și eu eroul meu, sau poate fiindcă e singurul capitol din viața Dianeii pe care-l cunosc atât de bine.

A fost mai multă lume decât la orice vernisaj. M-a zăpăcit mulțimea aceea de femei elegante, și, nu știu cum, îmbrăcate de parcă se vorbiseră, cu tailleuri-uri garnisite cu astrahan sau cu vulpi argintii, cu pălării mici și cu voaletă. Ca de obicei.

M-am simțit stingherită. Eu eram în haină de ploaie și basc; pantofii lăsau urme murdare pe parchet.

M-am uitat peste tot să-l găsesc pe Petre Barbu. Deși nu-l văzusem nici măcar într-o fotografie, eram sigură că-l voi recunoaște oricând. În înghesuială, o căutam pe Diana, când m-am pomenit în fața Adrianei și a bărbatului ei:

— Ilinco, vii după masă la noi, neapărat?!

l-am privit zăpăcită. Nu înțelegeam ce caută acolo și de ce mă așteptau „neapărat” în după-amiaza aceea.

Petre Barbu nu era nicăieri. Gândul că s-ar fi putut schimba de la imaginea pe care mi-o făurisem din scrisorile Dianeii în vara când îl cunoscuse la Mangalia nu mi-a trecut prin cap. Fără să vreau, am privit și tablourile. Cele mai multe erau străzi din Marrakech, ziduri, piațete, oameni cu turbane și șalvari și atâta soare, lumină și căldură, încât cenușiul și ploaia rece de afară m-au uimit ca o realitate în care te trezești brusc dintr-un somn greu.

L-am cunoscut pe Petre Barbu.

Mama mă tot întreabă ce s-a servit după-amiază la ceai la Adriana, ce rochie purta Angela, despre ce s-a mai vorbit. Nu știu ce să-i răspund. Știu numai că l-am cunoscut pe Petre Barbu, că l-am văzut, că mi-a strâns mâna, că am vorbit cu el.

Și când mă gândesc că eram hotărâtă să nu mă duc. (De atâtea ori am hotărât la fel!)

Plecasem cu intenția de a mă duce la croitoreasă, apoi prin magazine, după niște nasturi. Mamei n-aveam să-i spun adevărul ca să nu mă certe că sunt sălbatică și să nu-mi mai enumere toate relațiile pe care le-a rupt din cauza mea. Dar pe bulevard, în dreptul Căii Moșilor (lângă simigieria unde, pe vremuri, mâncam dovleac cu Diana), s-a oprit lângă mine o mașină. Era Angela, care m-a îndemnat să mă urc. Se ducea și ea la Adriana. Aș fi vrut să-i explic că eu am alte treburi, dar cum mașina nu mai putea să stea în punctul acela, am intrat, și până să apuc să nimeresc și eu un cuvânt, șoferul a oprit înaintea de statuia Rosetti, în fața casei Adrianei.

Credeam că totul se va întâmpla ca de obicei. Și, într-adevăr la început așa a fost: Angela s-a plâns că i-a plecat bucătăreasa, s-a vorbit despre cură de slăbire, rețete de prăjituri, despre rochii, despre Schwester. Adriana a insistat să mai luăm un sandvici, apoi amândouă m-au întrebat în același timp dacă e adevărat că Diana divorțează.

— E adevărat că a prins-o bărbat-su în garsoniera unui licean?

Fără să ridice ochii din puloverul pe care-l împletea cu cârlige, Angela, care știa tot, a completat: „băiatul arhitectului Ion Rădulescu”.

De data asta, Adriana a lăsat lucrul din mână.

— Ștefăniță? Dar e la Paris de câțiva ani; studiază medicina. Îl cunosc foarte bine. Cu Michette Rădulescu am fost prietenă.

— Ei bine, vara asta Ștefăniță a venit în vacanță. Au trăit în același cort, pe malul mării. Angela dădea amănunte. Adriana asculta, lacomă. Eu am rămas pe gânduri. Ștefăniță, Michette. Adolescența Diane, vacanțele la Mangalia de care-mi vorbea cu exuberanță și totuși cu acea, umbră de melancolie care n-o părăsea. Dar ce rol mai pot juca în viața ei prietenii de atunci. Ce este viața Diane, de unde își trage forța asta ciudată, seva asta bogată și grăuntele de mister care alimentează nevoia de scandal de atâtea ani?

— Te-am indispus, Ilinco? Nu-ți place să-ți atingem idolul. Tu știi că și noi am ținut la ea. Nu pot să uit aparițiile ei. Rochia cu pisici. Ții minte, Adriana? La un gardenparty a apărut cu o rochie simplă albă dintr-un fel de stofuliță. Foarte strâmtă până în talie, de unde fusta se desfăcea larg și se înfoia. Pe lângă tiv, de jur împrejur, erau brodate cu arnici negru pisici care alergau după un ghem, câte pisici atâtea ghemuri. Și când dansa și se învârtea, rochia se înfoia, și pisicile alergau, nebune, după ghem.

— Ce succes a avut! Oftă Adriana. Purta o florentină imensă, cu o panglică neagră de catifea, care atârna pe spate, în chip de „suivez-moi, jeune homme”.

M-am uitat la ceasul de pe mână și m-am ridicat.

— La șapte trebuie să fiu la ora de gimnastică.

În acea clipă s-a deschis ușa și a intrat soțul Adrianei, împreună cu un bărbat care purta un palton sport de păr de cămilă și-și ținea bascul în mână.

— Pictorul Barbu, la ai cărui vernisaj am fost azi cu toții, afară de el, mi l-a prezentat soțul Adrianei.

— Ilinca Dima.

Ne-am uitat unul la altul, surprinși. El a zâmbit, și amuzat, și trist.

— Ilinca?

Parcă a intrat ceva din prezența Dianei, din anii de școală.

— V-ați cunoscut la Paris? A întrebat Adriana, intrigată.

— Nu, a răspuns Petre Barbu cu un aer puțin misterios.

Soțul ei a povestit că l-a întâlnit pe Pierrot (Diana îi spunea Petre, și cu câtă dragoste!) ieșind de la frizer. Nu se văzuseră de trei ani.

— Cum de-a primit să vie când i-am spus că nevastă-mea are prietene la ea n-o să înțeleg niciodată. Dar ăsta-i Pierrot, ascuns și complicat.

Nelu, cu obrazul roșu și optimist ca o reclamă de bere, era, de obicei, volubil, voia să anime atmosfera, să facă „antren”.

— Pierrot dragă, scoate-ți haina. Ilinco, ce-i cu tine, ai venit sau pleci? Așa te-am pomenit, nehotărâtă. Fetelor, să vă spun ultima bombă; divorțează Diana Ioanescu.

Angela asculta cu atâta atenție să nu-i scape un cuvânt, că se uita cruciș (cum se uită copiii lacomi la sticla cu lapte).

N-am auzit amănuntele care au urmat. Repetam în gând: „Petre Barbu, Petre Barbu, iată-l în sfârșit, e aici lângă mine” și căutam să-mi amintesc strângerea lui de mână, să mă încredințez că nu visez.

— Faimoasa Diana Slavu! Au exclamat Adriana și Angela deodată.

Mi-am luat rămas bun. Petre Barbu nu-și scosese haina; simțeam că plecarea mea va fi un prilej binevenit pentru el ca să scape de-acolo (îl cunoșteam atât de bine!). Și așa a fost.

Am plecat împreună. În ascensor aș fi vrut să spun ceva, dar, ca de obicei, mi se părea că-ți trebuie curaj ca să întrerupi tăcerea. Îl priveam, zâmbeam. El, tot așa.

Pe stradă, umezeală, ceață. Ne-am oprit o clipă în fața casei.

— Parcă nu mai plouă, a spus, privind cerul. Dumneata încotro ai drum, domnișoară?

— În jos, către Liceul Lazăr.

— Atunci te-nsoțesc, dacă-mi dai voie.

— Bineînțeles.

Ar fi trebuit să iau tramvaiul 14 până la Cișmigiu și apoi pe 7, care urcă pe Uranus, sau o mașină, altfel nu mai puteam ajunge la cursul de gimnastică la timp, dar nu voiam să mă despart de el. Mi-era teamă că, dacă pleacă, îl pierd și aveam să-i pun o întrebare. M-am gândit totdeauna că, dacă l-aș vedea pe acest om măcar un minut în viața mea, l-aș întreba de ce n-a iubit-o pe Diana, cum de n-a iubit-o?!

I-am spus că mă așteptam să-l văd la vernisaj. Mi-a răspuns că nici nu s-a gândit să se ducă. Expoziția i-au aranjat-o niște prieteni, tot ei au trimis și invitațiile. Apoi, cu totul neașteptat:

— Ce mai face Diana?

Trebuia să cobor trotuarul în fața statuii Rosetti. Petre Barbu mi-a apucat brațul și m-a sprijinit la timp ca să nu cad. Până pe trotuarul celălalt, care face colț cu Bulevardul Domniței, circulația era mare și, sub pretext că sunt atentă la mașini și trăsuri, am amânat răspunsul pe care-l aștepta. Mi se părea că Petre Barbu seamănă cu cineva. Același zâmbet se ivea într-un colț al gurii, ironic și dezamăgit. Preocuparea acestei asemănări am avut-o poate din primele clipe: același fel de a tăcea și de a vorbi fără să te privească, pentru ca apoi, dintr-o dată, să-și pună asupra ta toată privirea, grea. Aceleași distanțe mari între lucrurile spuse. Și, deodată, nu știu de ce tot în legătură cu Diana, mi-a venit în minte Alex.

— Pe Alex Dobrescu îl cunoașteți?

Spre marea mea mirare, a răspuns:

— Da, suntem prieteni buni, deși nu ne vedem cu anii.

Am crezut că va dori să cunoască rostul întrebării mele, dar, fiindcă tăcea, am spus:

— Semănați foarte mult.

— Și Diana?

— O voi vedea chiar acum, avem oră de gimnastică de la șapte la opt.

Nu voi ajunge decât la sfârșitul orei, dar n-are importanță.

Mă simțeam stingherită. Obișnuită să tac în voie în timp ce ceilalți vorbesc, acum, în liniștea care se prelungea, fraza mea mi se părea lungă, nu știam cum să mă opresc, dădeam explicații inutile.

— Tot așa bune prietene sunteți?

M-am făcut că nu înțeleg.

— Cum tot așa?

— În vara aceea, la Mangalia, de câte ori o vedeam pe plajă sau sub cort cu un creion și o hârtie, o întrebam: „Tot Ilincă îi scrii?” Și ea răspundea: „Tot”. Azi, când am auzit numele dumitale, parcă l-am văzut scris pe plic: Ilinca Dima. Am pus de câteva ori scrisori la poștă pentru dumneata. Și, după o tăcere: Mă intriga că ți le trimetea „recomandat”. O dată era cât pe-acți să deschid plicul.

L-am privit atât de uimită, încât s-a simțit dator să adauge:

— Eram îndrăgostit de ea.

I-am răspuns, aproape supărată:

— Nu cred.

A zâmbit amuzat.

— Ei, asta-i! Și a adăugat: În vara aceea, toată Mangalia roia în jurul ei.

Îmi venea să strig: „Nu-i adevărat, numai ea te-a iubit! Dumneata n-ai iubit-o! Dacă ai fi iubit-o, i-ai fi spus-o și toată viața Diane ar fi fost alta.” Totdeauna am crezut asta. Dar bineînțeles că n-am spus nimic. Am băgat de seamă, de altfel, că dacă tac, continuă totdeauna el, după o pauză mai mică sau mai mare.

— Cum mai e Diana? Tot așa de frumoasă?

— E mai frumoasă acum, dar mie-mi plăcea mai mult pe atunci.

Dumneata o găseai frumoasă?

— Nu și da, cum să-ți explic? Când o vedeai apărând, ți se părea foarte frumoasă. Când te uitai mai bine, spuneai: nu, nu-i frumoasă, dar „are ceva” și te-ntrebai ce are. E drept că avea și neastâmpărul celor șaisprezece ani. Parcă era o pisică prea mare.

— Așa e și acum.

El a continuat, ca și cum n-ar fi auzit.

— Dar dacă cineva, mai ales o femeie, spunea că, de fapt, nu-i frumoasă îți dădea seama că e foarte frumoasă. Apoi, ca pentru el: Cel mai frumos păr care l-am văzut vreodată: viu, neliniștit, ca și ea. Schimba nuanța după ore, după vreme. Am vrut de atâtea ori să-l prind în pânzele mele, dar ba era roșcat aprins, ba cenușiu, trist. Apoi, cu interes: Cum îl poartă acum? Tot desfăcut, pe umeri?

— E lung. Îl strânge, așa că atrage mai puțin atenția. Dar când îl desface.

— De ce îl poartă strâns? Păcat! Părul Dianei.

Eram în colțul Căii Victoriei. Trebuia să coborâm trotuarul și să-l urcăm iar, în dreptul Librăriei Alcalay. Petre Barbu mi-a apucat brațul și m-a strecurat cu abilitate printre oameni și vehicule. Deși era urât și umed, pe stradă circulația era mare. De partea cealaltă, mai ales, pe Calea Victoriei, pe trotuarul care-i peste drum de Cercul Militar, oamenii parcă nu aveau fiecare un itinerar iu propriu, ci se mișcau cu toții deodată câte puțin. Petre Barbu tăcea, preocupat. Eu îl priveam în voie. Nu era prea înalt, dar bine legat. Obrazul roșcat, pielița arsă de soare și de vânt, ca oamenii care trăiesc la țară. Era așa cum mi-l descriesese Diana.

Ne-am despărțit în dreptul străzii Brezoianu, de unde am luat un taxi. Nu mi-a propus să mă conducă. L-am spus că mi-ar face plăcere să mai stăm de vorbă și l-am întrebat dacă-i pot telefona. Nu are telefon. L-am dat numărul telefonului meu. Mi-a promis c-o să telefoneze foarte curând și c-o să vie.

Să fie adevărat că a iubit-o pe Diana? Numai atât aș vrea să știu. Dar aș vrea să știu cu amănunte, să știu sigur, tot așa sigur cum știu că l-a iubit Diana. Dar de ce nu l-am întrebat chiar acum: „Dacă ai iubit-o de ce nu i-ai spus-o”. De ce nu i-ai spus simplu: „Diana, vreau să fii nevasta mea”. Câți ani sunt de când îmi veneau de la Mangalia confidențele ei tulburătoare și așteptam, înfrigurată, acest sfârșit fericit, ca în filmele în care, de la început, presupui că totul va avea un happy-end, numai fiindcă eroina e Lilian Harvey sau. Aș fi vrut atunci să împing zilele repede una după alta, cum întorci foile unei cărți, ca să ajung mai repede la ultima filă, acolo unde Diana, cu părul mai zbârlit ca de obicei și mai roșcat, cu ochii mai verzi, cu genele mai întoarse, cu dinții mai sclipitori, incandescentă, așa cum am văzut-o irupând în clasă de atâtea ori, îmi va mărturisi: „Ilinco, mă iubește Petre Barbu, vrea să fiu nevasta lui. M-a întrebat dacă vreau și eu. L-am luat de gât. M-a sărutat’.

N-a fost așa. Diana trebuia, probabil, să joace în piese care nu se sfârșesc bine.

Am ajuns foarte târziu. Exercițiul de echilibru era, de obicei, printre ultimele. Diana era pe bara orizontală. Tot timpul, pe drum, alături de Petre Barbu, m-a urmărit imaginea ei la șaisprezece ani. „Parcă era o pisică prea mare”, a spus Petre Barbu. Ce bine a văzut-o! Așa era și acum, ca o pisică mare. Pe bara de echilibru, în pantalonași scurți de satin negru, cu bluza de sport portocalie, cu pantofi de gimnastică, cu părul strâns simplu la spate, cu obrazul încălzit, fără urmă de roșu sau pudră, Diana nu părea să aibă mai mult de optsprezece ani. Dar Petre Barbu, în prima clipă, ar fi recunoscut-o greu. E încă foarte subțire, dar trupului ei îi lipsește acum acea transparență, acea imprecizie, acea fragilitate care-i dădea altădată un farmec straniu. Era pe atunci ca o schiță luată în fugă. Acum apărea ca o sportivă de pe coperta unei reviste. Poate că așa e Diana, cea pe care lumea o întâlnește pe stradă, intrând într-un magazin sau așteptând tramvaiul: o fată frumoasă, sportivă, veselă și atât.

Am rămas în ușă câteva clipe. Nimeni n-a băgat de seamă sosirea mea. Toate privirile erau ațintite la bara orizontală. Diana, cu un picior pe bară, cu celălalt îndoit către piept, căuta, cu brațele întinse lateral, echilibrul. Piciorul de pe bară, încordat nervos, cu mușchii întinși, pierduse plinătatea lui obișnuită, părea exagerat de lung, vibra. Brațele oscilau lateral, parcă mai lungi ca de obicei. Și nu mai avea nimic din moliciunea unei pisici leneșe; dimpotrivă, era întinsă și atentă, ca o panteră la pândă. Fetele erau tot așa de concentrate ca și ea. O urmăreau ținându-și parcă respirația. Ochii fixau un punct pe bara verticală către care mergea. Și-a îndreptat piciorul, l-a pus jos și l-a adus pe celălalt din ce în ce mai în față, apoi l-a îndoit către piept, clătinându-se spre dreapta și spre stânga. Știam că-i este teamă, „un fel de teamă nervoasă”, cum a încercat deunăzi să-mi explice. A și cerut să fie scutită de exercițiul ăsta, dar nu i s-a îngăduit. Acum trebuia să pună încă o dată piciorul pe bară și să-l ridice pe celălalt, ca să ajungă la capăt. Dar, sprintenă, a sărit pe podea. Nu știu ce i-o fi spus profesoarei: i-a zâmbit răsfățat, apoi a râs cu gura toată. Când o vezi pe Diana, te farmecă surâsul ei, strălucirea dinților ei neobișnuit de albi îți ia ochii.

— M-am făcut de râs, Ilinco! Ai văzut? N-am mai putut. Dar ce-i cu tine? De ce-ai venit la sfârșitul orei?

Avea o vibrație în glas, o febrilitate care crea de la început un climat al ei, Ne-am așezat în vestiar pe bancă, în dreptul stupului de dulăpioare albe în care ne țineam lucrurile, apoi m-am uitat în ochii ei, în plin.

— Știi pe cine am cunoscut azi, Diana?

— Nu știu

— Ghici!

— Asta-i acum! Hai, spune repede!

— M-am gândit: „Câtă pasiune pune așa, obișnuit, în fiecare cuvânt!” și am răspuns întârziat ca un actor care-și calculează efectul:

— Petre Barbu.

Diana a întors puțin capul, privirea i s-a risipit prin zid, departe. Zâmbetul i-a devenit trist. Era acum în jurul ei o fluiditate care o făcea într-un sens ireală. (Asta era Diana, pe care o cunoșteam poate numai eu.) A șoptit ca pentru ea: „Petre Barbu, Petre Barbu”. După un timp s-a întors către mine, și-a dus mâna la frunte, apoi mi-a luat mâinile într-ale ei și ca un lucru foarte grav, asupra căruia chibzuse mult, dar care acum părea să fie definitiv hotărât, mi-a spus aproape în șoaptă:

— Știi că plec la Paris?

— Când?

— Foarte curând.

Am înțeles că nu-i o plecare obișnuită și am întrebat:

— Pentru cât timp?

— Nu știu.

— Și bărbatul tău?

— Tocmai asta e greutatea. Michi e amărât, e trist. Mi-e greu să plec, Ilinco. Mă frământ zi și noapte. Să plec? Să nu plec? Acum e hotărât. E sigur azi, dar mâine cine știe, poate iar nu va fi. Nu știu ce să fac, nu știu cum e mai bine. N-am știut că țin atât de mult la Michi. Sunt foarte legată de el, Ilinco. Apoi, ca pentru ea: Mi-e foarte drag.

Aș fi vrut s-o întreb: „Atunci de ce pleci?” Dar luasem obiceiul să nu ne punem întrebări, nici eu ei, nici ea mie.

— Il știam pe Petre la Marrakech, a spus apoi, puțin absentă.

— S-a înapoiat de curând. L-a întâlnit bărbatul Adrianei și l-a adus acasă. Eram acolo. Pe stradă a vorbit de tine și, închipuiește-ți, mi-a spus că atunci, la Mangalia, te-a iubit!

— Ți-a spus asta? Ochii Dianeii s-au făcut mai verzi, mai umezi, părea că se topește în ei o lume neștiută, genele erau foarte întoarse și mirate. Nu-i adevărat, Ilinco, nu m-a iubit. Niciodată nu va ști omul ăsta cât rău mi-a făcut. Am rămas cu un dor. Cum să-ți explic? Neliniștea mea. Și într-o zi am întâlnit un om care-i semăna. Grozav îi semăna. Ascultă, Ilinco, am niște. Caiete. Dacă plec, ți le las. Și, după o clipă de reflecție: Ți le dau și dacă nu plec.

Diana își ținea genunchii în brațe, se legăna și privea drept în față, pe fereastră. Ploua și era întuneric. Nu se vedea nimic afară. Vorbea fără să mă privească, se uita atent către fereastră, dar simțeam că nu privește decât în ea, și ea era toată dincolo de înfățișarea asta de față blondă, sportivă. A spus rar (de obicei vorbea repede):

— Nu-i un jurnal. Sunt amintiri din copilărie, la început. Apoi alte amintiri, din adolescență, de mai târziu, de acum, așa cum mi-au venit în minte, așa cum mi-a venit să le aștern pe hârtie. O să vezi.

Apoi a tăcut îndelung. Parcă era o frunză abia atinsă de vânt sau fața apei ușor înfiorată de briză. S-a sculat brusc, a ridicat mâinile în sus și a început să le coboare prin spate, așa încât să tragă tot corpul în jos, până ce, proptită pe picioare și pe mâini, a făcut o punte. Când a revenit în poziție verticală, aprinsă la față, a spus, ca și când ar fi știut o rețetă, numai pentru mine:

— Când vezi că nu merge, fă puntea.

O fetiță, cu ochii mari și năsucul ca un bob de fasole, a venit s-o cheme pe Diana în sala de gimnastică, fericită că poate fi utilă. Mi-a spus că e de la cursul de copii și o cheamă Olguța.

Întâia dată am văzut-o pe Diana în vacanța care a precedat intrarea mea în clasa a cincea de liceu. Eram la Ocna-Sibiului, în parc, și mă plectiseam pe o bancă. În mână țineam, ca de obicei, o carte, pe care n-o citeam.

Aveam paisprezece ani: nici înfățișare de fetiță, nici de adolescentă – mama spunea „vârsta ingrată”. Rochiile mele nu erau nici deasupra genunchilor, cum poartă copiii, nici mai lungi, cum poartă codanele. Șosetele ajungeau până sub genunchi. Două degete mai sus era marginea rochiei. Pantofi de lac cu tocul ceva mai înalt decât la încălțăminte bărbătească. Părul îl împleteam în cozi, strânse tare pe cap, așa ca să-mi rămână fruntea descoperită. Mama zicea că am fruntea inteligentă fiindcă e mare (eu eram de altă părere).

Nu cred să fi băgat de seamă cineva, în vara aceea, la Ocna-Sibiului, că mă aflu și eu printre vilegiaturiști, deși tare aș fi vrut să fie altfel. Lumea se ocupa de Diana Slavu. În parc răsună ecoul numelui ei. Și eu nu știam cine e, cum arată.

De câte ori trecea prin fața mea o femeie frumoasă, mă întrebam dacă nu-i Diana Slavu. Se spunea că nu-i frumoasă, dar adorabilă, încântătoare. Faptul însă că frumusețea ei era atât de discutată mă încredința că este frumoasă de-a binelea. După unii, semăna cu o reclamă de pastă de dinți, după alții, cu o reclamă pentru șampon de spălat părul. Am mai observat că, de câte ori cineva spunea despre ea: „De fapt, nu-i frumoasa”, se găsea altcineva care să-i ia apărarea: „Are un păr superb”, sau: „Dinți extraordinari”, sau: „Un ten magnific”. Se mai spunea: „Capul nu-i grozav. În fond, când te uiți mai bine, nu are nimic deosebit. Dar silueta e desăvârșită”. O dată, când mama a pretins că Diana Slavu e prea slabă, o prietenă a ei a răspuns: „N-ai dreptate, c'est une fausse maigre, et puis elle a des seins comme je n'en ai jamais vus”.

Am auzit apoi despre ochii ei că nu sunt „cine știe ce”, că sunt mai mult mici și poate chiar ușor asimetrici „dar de un verde care nu te lasă în pace”, a râs un domn mai în vârstă. Iar altul, mai tânăr: „Sunt albaștri ca ai păpușilor. Genele mai ales, lungi și întoarse”. Mi-o închipuiam cu nasul în vânt, când am auzit că are nasul Cleopatrei, „un profil de medalie” sau „parcă ar fi Brigitte Helm în Mătrăguna”.

Într-o zi mi-a atras atenția o femeie elegantă, cu un câine șpiț. Purta un bandou verde și o rochie de soie ecru cu guler verde și cordon verde lat. Pantofii cu tocuri Louis XV. Făcea pași mici din cauza rochiei, strâmtă și lungă până aproape de glezne. M-am întrebat dacă nu-i Diana Slavu. Nu, Diana are părul pe umeri, zburlit și blond. Blond venețian, după unii; nordic cenușiu, după alții.

Doi băieți s-au așezat lângă mine, ca și cum banca ar fi fost cu desăvârșire liberă. Obișnuită să nu fiu luată în seamă, totuși nu pot spune că

eram resemnată. Am dedus din faptul că unul spusese că n-a învățat nimic în ziua aceea, iar celălalt că a citit cincizeci de pagini la histologie, că sunt studenți la Medicină. Bruni amândoi. Unul purta pantaloni de casa gri, celălalt de doc alb. Am hotărât numaidecât că-mi place cel care nu învățase nimic și purta pantaloni albi. Atunci au apărut, coborând din pădure, cu rachete și mingi, patru băieți și o fată. Unul dintre ei rămăsese mai în urmă și striga: „Diana!” Fata avea un păr blond-arămiu care, în ondulații mari, ajungea până la jumătatea gâtului. Părea că se amuză grozav. Râdea arătându-și dinții strălucitori. Între băieți părea mică (e drept că purta pantofi de tenis), dar, ajunsă în dreptul nostru, s-a desprins de grup și mi s-a părut înaltă. Era foarte subțire și săltată ca un mânz. S-a apropiat de noi și, zâmbind cu dinții, cu părul, cu ochii, în loc de bună ziua, i-a întrebat pe băieții de lângă mine: „Cum merge cu toceala?” și s-a îndepărtat fără ca interpelații, puțin năuci, să fi apucat să spună ceva. Am urmărit-o cu privirea. Printre băieți, părea din nou mică, dar, singură, devenea iar înaltă. Picioarele lungi, umerii drepți, un mers fără mișcări din șaolduri, Se vedea că vorbește când la dreapta, când la stânga, după mișcarea umerilor și jocul pletelor. Purta o rochie de olandă albă, cu cute care începeau să se desfacă mai jos de șaolduri. Brațele îi erau goale până la umeri. În jurul gâtului purta, înnodată, o batistă de mătase albastră cu buline albe. De departe, părul părea mai umflat și de culoare mult mai închisă. Am crezut că-i nespuse de fericită.

Într-o zi am aflat cu mirare că e de vârsta mea și de atunci am început să trag și mai mult cu urechea la tot ce spunea lumea despre ea. Parcă în jurul meu nu mai auzeam pronunțându-se alt nume decât al ei.

Mi-era ciudă, dar mi se părea foarte interesant că nimeni nu știa ceva precis despre familia ei. Fiecare spunea: Am auzit că,,. „Am auzit că părinții ei sunt de origine sârbi,,. Ba nu, tatăl ei e bulgar.” „Imposibil! Poate ruși.” „Am auzit că mama ei e rusoaică; dansează în balet la „Tănase „-” „Mama sau fata?” „De ce nu locuiește la hotelul din parc?” „Diana are părul ondulat natural sau și-l pune pe moațe?” „Are ondulații făcute cu apă sau cu fierul?” „E mai frumoasă mama ei sau ea?” „Mama ei a fost cântăreață”.

Într-o seară, când ieșea din parc, am urmărit-o la oarecare distanță. Am descoperit atunci în sat, la capătul unui drum prăfuit, casa ei. O casă mică, albă, țărănească, din cele cu două odăi și o prispă. Din seara aceea am condus-o către casă mai multe zile de-a rândul, umblând la o oarecare depărtare și având aerul că n-o bag în seamă. Ea se făcea că nu mă vede. Sau poate nu mă vedea.

O dată, ținându-mă după ea, am ajuns în cimitir. Cerul, de-o parte, roșu-aprins, de altă parte, albastru. În cimitir, o liniște copleșitoare.

Diana mi s-a adresat familiar:

— E frumos, nu?

— Da, am îngânat, emoționată.

— Inscriptiile mai ales. Le-ai citit? Sunt înduioșătoare. Uite, aici e și poza.

Când am ieșit din cimitir, se înserase. Vitele se îndreptau fiecare spre curtea știută, cu o liniște gravă.

— Stai să vezi cum intră fiecare singură, fără să șovăie, pe poartă la ea acasă.

Pe una din prisme stătea o femeie slabă, cu un copil în brațe. Copilul a strigat către Diana: „Ica, Ica”.

— Bună seara, Gheorghiuță, i-a spus serios Diana. Cum mai merg treburile, Mario?

— Ia, stau să-l văz pe amărâtu ăla, călca-l-ar vaca neagră!

— Lasă-l, Mario, găsește-ți mai bine altul, că sunt destui.

— Dă-i în fenă că nu-mi trebuie altu.

Diana mi-a povestit că pe Maria a lăsat-o bărbatul ei, dar că în fiecare seară când trece pe-acolo, dacă-și vede copilul în poarta, se oprește și mai stă de vorbă. Maria se mulțumește cu atât deocamdată, dar pe de altă parte face tot felul de farmece să-l întoarcă la ea, că tot cu vrăji i l-a luat o văduvă care stă cu trei case mai departe. Era sigură că într-o seară omul ei o să se oprească în fața porții să-și vadă băiatul și apoi o să intre în casă. Gheorghiuță striga cât îl ținea gura: „Ica, Ica, Ica-a-a”.

— Asta înseamnă în limba lui simplificată „Conița” mi-a explicat Diana, și s-a oprit în fața casei în care știam că locuiește.

— Aici stau eu, mi-a spus, și a adăugat, cu o oarecare ironie: Dumneata, probabil, la hotelul din parc.

La hotelul din parc, mama și Fräulein m-au primit cu mutrele lungi și frunțile încruntate. Întârziaseam rău. Am ascultat cu nepăsare muștruluiala obișnuită, dar când am auzit că s-a hotărât, în lipsa mea, să plecăm a doua zi la București am tresărit. Îmi făcusem, fără să-mi dau seama, iluzia că mă voi împrieteni cu Diana. La urma urmei, are vârsta mea, îmi repetam (așa cum am auzit o fetiță spunând despre Shirley Temple: „Și ce-i dacă-i artistă de cinema? Și eu am tot șase ani! „).

În seara aceea, mama și Fräulein au strâns lucrurile și au început să împacheteze, sporovăind amândouă despre schimbările casei. La București, tata a pus să se facă unele reparații ca să-i facă mamei o surpriză. Dar când s-a văzut deodată între zidari, tâmplari, zugravi și vopsitori, i-a scris o scrisoare în care o poftea, amărât, acasă. Mama, la gândul că toți oamenii aceia „umblă pe parchet”, „strică și fură”, a hotărât plecarea a doua zi de dimineață. Pentru mine asta însemna sfârșitul vacanței, însemna să n-o mai văd pe Diana și mai însemna încă ceva: învățasem, din clasa întâi primară până într-a cincea de liceu, la Notre-Dame-de-Sion, așa cum hotărâse mama. Cursul superior trebuia să-l urmez la liceu, cum era dorința tatii și convenția făcută între amândoi de când am fost dată la școală, la șapte ani.

Din cauza unei epidemii de scarlatină, m-am dus la școală abia după Crăciun.

Pe un coridor lung și întunecos, a doua ușă la dreapta, pe o tăbliță scria: Cl. A-V-a. Dinăutru se auzea un zgomot infernal. Când am deschis ușa, m-am oprit, speriată de o mulțime de ochi mirați și iscoditori.

Aveam, uneori, în vis, senzația unei căderi de la înălțime, dar totdeauna, înainte de a ajunge la pământ și a mă face țândări, mă trezeam. Și acum. Tot așa. Așteptam o minune.

Țineam încă mâna pe clanță, ca să pot da înapoi la nevoie, și mă gândeam că ar trebui să simulez un leșin, că altă scăpare nu va veni. Nu mai puteam suporta toate privirile acelea mirate și iscoditoare, care mă țineau ținută în ușă. Atunci, ca printr-un miracol, s-a desprins o uniformă dintre celelalte și m-am pomenit în fața mea cu Diana Slavu. Surâdea, întinzându-mi mâna. Dar eu țineam cu o mână ghiozdanul, și cu cealaltă clanța. Nu știam cum să fac. Diana și-a proptit mâna întinsă pe umărul meu, și, cu cealaltă, m-a prezentat clasei cu o emfază care nu mi-a plăcut.

Domnișoara Ilinca Dima!

Glumea tot timpul. Râdea pentru orice fleac. Tot ce făcea, tot ce spunea era parcă pus între ghilimele. Diana nu intra pe ușă, irupea; și avea zilnic ceva de povestit. Totdeauna grăbită, avea părul vâlvoi, ochii ei verzi scăpărau. Parcă o văd, chiar atunci, în prima mea zi de școală, dând buzna în clasă și vestind fetelor că directoarea s-a tuns.

Cine nu o știe pe directoarea noastră – o preadistinsă doamnă cu guler de dantelă și rochie neagră cu o ușoară trenă, cu părul încolăcit în creștetul capului – nu poate înțelege panica și veselia stârnite în clasă.

Dar pe mine această continuă nevoie de a face glume și farse, de a fi permanent în centrul atenției mă dezamăgea, mă irita. Clasa era galeria ei.

La matematici aveam un profesor. Diana îl poreclise „Fie-A-B”, fiindcă, invariabil, își începea lecția trăgând pe tablă o linie cu creta groasă și punând de o parte A și de cealaltă B, spunea: „Fie-A-B”.

Într-o zi, înainte de ora de matematică, Diana a declarat dintr-odată, pe neașteptate:

— Fetelor, vreau să-l cuceresc pe Fie-A-B.

Ideea a fost găsită foarte amuzantă, deoarece Fie-A-B era binecrescut, timid. Diana a ieșit din clasă în recreație, a intrat două minute după intrarea profesorului, dând buzna, ca și când nu ar fi știut că ora a început, și s-a oprit speriată. El a privit-o de parcă o vedea pentru întâia dată. Ea juca iscusit. Obrajii roșii, părul în dezordine, arămiu, avea aerul să întrebe cu fiecare fir: „Cum, sunteți în clasă, domnule profesor?!”. Mâinile, de-a lungul corpului, țineau ușor șorțul, ochii îl priveau în plin, verzi: „Sunt dezolată că n-am auzit clopotul, domnule profesor, regret.”. El a făcut o efortare vădită ca să treacă peste plăcerea de a o mai privi, și alta ca să spună indiferent:

— Poftim în bancă, domnișoară.

La lecția următoare, Fie-A-B nu a găsit creta la tablă. Diana a ieșit din bancă și i-a dat o bucățică de cretă, din cele ce rămân de neîntrebuințat prin micimea lor. El a zâmbit:

— Cam mică.

Ea a scos din buzunar o cretă mare, neîncepută:

— Poftim una mai mare.

El a privit-o amuzat, ea a trecut în bancă, serioasă, și toată ora s-a uitat în ochii lui, cuminte, și l-a ascultat cu interes prefăcut.

La prima oră care a urmat, Fie-A-B a trecut, ca de obicei, la tablă, a tras o linie dreaptă, a mișcat buzele, dar în aceeași clipă, Diana, tare, în locul lui a spus:

— Fie A-B.

El a întors capul, să vadă cine a avut atâta îndrăzneală. Diana stătea cu gâtul îndoit, cu privirea în bancă, ascunsă toată sub părul acela năzdrăvan, care vorbea în locul ei: „Da, am fost obraznică, recunosc”. Apoi a ridicat capul și, cu privirea scăpărând de puncte aurii, a adăugat: „N-o să mai fac altă dată.” iar zâmbetul mărturisea: „Mă amuză să te tachinez, fiindcă-mi plăci”.

Toate astea s-au petrecut, bineînțeles, într-o singură clipă* în care nu s-a schimbat între ei nici un cuvânt. Fie-A-B a continuat, întorcându-se cu fața către tablă:

— Ei da, fie A-B, după cum prea bine a observat domnișoara Slavu!

Tabla era totdeauna dinadins murdară pentru ora de matematică. Diana ieșea din bancă și se ducea s-o șteargă, apoi trecea în bancă și asculta cuminte, fără să-l privească mai mult decât o dată în timpul orei. Privirea asta noi vedeam că profesorul o așteaptă, iar ea o calcula cu dibăcia unei adevărate cochete și i-o dăruia când se aștepta el mai puțin. Câteodată nu-l băga în seamă deloc.

Clasa urmărea cu interes evoluția acestui flirt și o admira pe Diana. Eu aveam chef s-o bat. Totuși, de câte ori se credea neobservată, cădea pe gânduri, tristă. Părea că se desprinde cu totul de lumea dimprejur, părea că mai e o lume înlăuntrul ei, căreia îi aparține, pe care o lua în serios, în care era gravă. Ochii ei căpătau atunci o culoare întunecată, de nepătruns, ca o apă foarte adâncă. Diana parcă pornea într-o călătorie lungă, subterană, la capătul căreia poate se regăsea pe ea, alta decât aceea pe care o vedea toată lumea. Din zâmbetul ei vesel, zglobiu, nu mai rămânea decât o fărâmə tristă.

Câți ani sunt de-atunci?

Azi, când m-am sculat de la masă, a sunat telefonul.

Pot să trec peste câteva minute?

Nu i-am recunoscut vocea. Nu și-a spus numele. Dar am știut că e Petre Barbu.

Și am avut iar, de cum a intrat pe ușă, impresia unei uluitoare asemănări cu Alex Dobrescu. Asemănare cu atât mai curioasă cu cât venea de dincolo de trăsături și aparențe. Amândoi, tipuri de blonzi, cu pielea arsă de soare și vânt. Dar Petre Barbu are părul aspru, ca de bidinea, și-i castaniu-roșcat. Culoarea deschisă a ochilor variază, ca la pisici, între galben și verde. Genele, lungi și întoarse. E foarte lat în umeri și îngust în șolduri, destul de înalt și cu o aparență de mare soliditate. Alex are părul moale, cu o meșă care-i cade în ochi, și în mai multe nuanțe de blond decolorat de soare, ca și al femeilor prost oxigenate; pe deasupra e „platin”, ca al unor copii de la țară. Un păr moale, zburlit, care se desface în cărări capricioase. Alex are reputația de sportiv încercat, campion de patinaj și de tenis, ia parte la concursurile de bob și sky, aleargă în cursele de jokey amatori. Altminteri, dacă n-ai ști toate astea, ai vedea că-i cam adus din spate și, parcă prea slab. Ochii cenușii, câteodată foarte albaștri, genele drepte, cu firele dinspre tâmpole mai lungi, trase parcă anume ca să-i dea un aer pleoștit. Cred că asemănarea dintre ei e făcută din acest aer amărât, dintr-o lene în a vorbi, și parcă și în a trăi, un

fel de dezavuare. Parcă ar avea un dor neîmplinit și o nevoie de mângâiere, de înțelegere, de indulgență. „Aceeși pastă de om”, ar spune Diana.

Petre Barbu s-a așezat pe taburetul scund din fața căminului, și-a încălzit mâinile. Am vrut să-l întreb dacă-i frig afară, nu ieșisem din casă, dar mi-am dat seama că ar putea să creadă că vreau să fac „conversație” după tipare obișnuite. Când s-a sculat, a început să privească atent tablourile și s-a oprit cu interes la turcoaica de Iser. Vorbind despre Mangalia, a fost surprins că n-o cunosc altfel decât din povestirile Dianei. Când a dat peste schița făcută de el altădată pe o foaie de blocdigul Mangaliei până la far – i-am povestit cum a ajuns la mine.

— Diana era totdeauna foarte neliniștită când se înapoiau tezele, sau la examen. Devenea albastră la față de emoție. Cu atât mai mult la bacalaureat. O văd lividă, cu un zâmbet ciudat, cu ochi sticloși. Mi-a spus: „Toată viața mea ține de bacalaureatul ăsta, mi-e frică și mi se pare că nu știu nimic. Totul e încâlcit.” „Ai să strălucești, ca de obicei”, i-am spus. „Dacă trec, Ilinco”. „Ei, ce-mi dai dacă treci, ba chiar cu brio!” „Digul Mangaliei. Nu am nimic mai scump”.

Petre Barbu mă asculta atent, cu ochi de dulău recunoscător.

— Aici era baraca Hrisulei, nu-i așa? L-am întrebat.

— Da, aici era.

— Hrisula era o fată cu ochi de orientală, cu tenul măsliniu și părul ca păcura, nu-i așa? Aici, la capătul digului, avea o baracă. Unde se mânca dulceață, semințe și porumb fiert.

Petre Barbu m-a privit, surprins și îndurerat. Apoi m-a întrebat iar, cu un zâmbet obosit și așa ca să înțeleg că întrebarea i se pare în primul rând lui o copilărie:

— De mine ți-a vorbit?

— Mereu, în anul acela. Uneori cădea pe gânduri și tot timpul avea o neliniște. O vibrație în glas. Dumneata știai, nu-i așa? Și cu o privire dreaptă, de parcă l-aș fi strâns cu ușa: Dacă ai iubit-o, de ce nu i-ai spus-o? Numai fiindcă te îndoiai de seriozitatea ei? Nu aveai alte motive?

Întrebarea din urmă l-a surprins, l-a tulburat.

— Nu eram liber în vara aceea. Câteodată voiam s-o iau într-o barcă și să plec cu ea, întâmplă-se orice! Nu pot să spun că o iubeam. Mă obseda. Și nu fizic. Nu. Nu știu. Așa cum mă atrage largul mării. Sau o floare pe crestele munților.

— N-ai iubit-o?

Petre Barbu a tăcut. Eu m-am sculat, m-am dus în biroul tatii – acolo unde îmi țin câteva caiete și o mulțime de fleacuri din școală – am luat scrisorile Dianei, i le-am adus și am spus:

— Sunt sigură că, după atâția ani, nu mai înseamnă o indiscreție. Te rog să citești până ce aduc cafelele.

„Mangalia, 17 iulie.

Ce fericită aș fi să mâncăm la restaurant! Dar noi mâncăm acasă. Mama face menajul, fiindcă e mai ieftin așa. Dacă am lua masa la restaurant, l-aș vedea pe Petre Barbu tot timpul prânzului. Și așa îl văd, dar mai puțin.

Mănânc repede și ies de acasă ca să cumpăr gazeta. Ziarele sosesc la două, căldura e sufocantă, dar nu-mi pasă. Cred că înțelegeți că, dacă n-ar fi decât gazeta, aș suferi din cauza căldurii, groaznic. Așa, nu sufăr decât de nerăbdare.

După ce iau jurnalul, intru în restaurant și mă așez la masa unor cunoștințe.

Desigur că nu totdeauna mă pot instala în așa fel ca să-l pot vedea bine. Dar mă mulțumesc să-l văd și numai din profil, sau complet din spate, și uneori numai o clipă, atât cât trec prin restaurant.

El habar n-are.

Diana”.

„Mangalia, joi.

Și azi m-am dus la restaurant, ca în toate zilele. La două după masă, aici e o căldură ca în Sahara. „El” nu era. M-am uitat bine peste tot. Sunt sigură că toată lumea se întreba cine m-o fi interesând. Cine ar putea bănuși că-i tocmai Petre Barbu? E atât de șters! Toată Mangalia se ocupă de mine. (Nu știu de ce!)

Amărată că nu l-am găsit, m-am dus pe plajă (aveam pe mine costumul de baie sub rochia de creton). Mi-am scos rochia și m-am întins pe nisip, în plină nămiea. Soarele ardea și, în același timp, bătea briza, marea se frământa neconținut. (M-am gândit că are și ea o zi proastă, ca și mine.) Mai departe era cineva întins pe nisip. S-a sculat. L-am urmărit pașii. Venea spre mine. Bătăile inimii parcă mi s-au oprit.

Ilinco, ai ghicit, nu? Era el, – „Pierrot”! Așa i se spune. Petre, Petre, Petre, Petre! Îmi ciocănea inima, de parcă voia să-i dau drumul să iasă.

Eram încredințată că va trece mai departe după un bună ziua spus ca o concesie. N-a fost așa. S-a așezat lângă mine. Fără un cuvânt. Tăcea.

— E foarte interesant ce spuneți, domnule Barbu!

— Vrei să auzi ceva interesant?

— Vreau să spui ceva.

— Ei bine, uite, nevestele vor să te ucidă!

— Nevestele?

— Da. Ce-ai zice să te desfigureze cu vitriol?

— Prefer untdelemnul fierbinte.

A râs, adică a zâmbit, mai pronunțat ca de obicei. (Petre Barbu nu știe să râdă. Are gura tristă și n-o deschide. Nu știu ce fel de dinți are.) Mi-a spus că mai multe „distinge” doamne sunt furioase pe mine, pretind că sunt cochetă și că le-am zăpăcit bărbații. L-am întrebat dacă l-au trimis în delegație sau vine din inițiativă proprie. În loc să-mi răspundă, m-a privit cu simpatie, având aerul să spună: „Ei, te-am necăjit destul”. Și, după o clipă de tăcere:

— Uite. Așa gravă, dusă pe gânduri, încă nu te-am văzut.

— Altfel m-ai văzut?

— Cred și eu. Pot să-ți și dovedesc; știu că râzi ca să-ți arăți dinții, fiindcă sunt frumoși, sau zâmbești fiindcă știi că ai un zâmbet fermecător. Și, cu un aer inocent, sucești capul bărbaților. Dar lasă, să vezi, o s-o pățești!

S-a sculat și, tot fără să spună bună ziua, s-a dus la locul lui și s-a întins la soare.

Atât a fost, Ilinco; ce mi-o fi plăcând la el, draga mea, spune și tu? Dacă ai ști ce succese am eu aici! Pe mine mă preocupă, clipă de clipă, el. Numai el. Și, zău, mă întreb: de ce? Mi-e ciudă pe mine, pe el. Dar îl iubesc! Îl bârfesc în gând tot timpul. Degeaba.

Ilinco, te sărut. Mâine îți scriu iar. Cum suportă romanul meu de dragoste?

Urmarea în numărul viitor.

(Ai grijă de scrisori, să nu pățim ceva, mai bine rupe-le.)

Diana”.

„Mangalia, 14 august.

Să-ți povestesc, Ilinco, ce s-a întâmplat aseară.

Am reușit să rămân singură la capătul digului. (N-a fost ușor, știi, digul e lung.) Mai întâi m-a oprit în drum maiorul. (Nu-mi plac ofițerii!) Apoi fiu-su: pempant, pedant, ștregar, licean clasa a opta și viitor maior. (Îți voi povesti o întâmplare amuzantă, dar nu acum.) Apoi, judecătorul.

Deși nu s-ar zice, nu-mi place „șueta”, dar de obicei mă las antrenată. Aseară însă îmi făcea neapărat plăcere să fiu numai cu mine însămi. Am luat șalul meu și al mamei, pe unul l-am întins pe piatra farului, și cu celălalt m-am învelit. Stăteam cu fața la pământ, cu obrazul culcat pe brațele îndoite, ca pe o pernă. Nu vedeam decât marea. Valurile se spărgeau aproape de mine, și un fel de praf rece de apă îmi înroua obrazul. Nu vedeam cerul, nu știam ce se petrece în jurul meu. Auzeam pe dig voci înfundate. Farul de la Tuzla murea și învia, ca o stelută nesigură.

Nu mă gândeam la nimic anume. Ascultam frământarea mării și parcă-mi făcea bine, parcă mă consola. Nu știu cât am stat așa. La un moment dat, am simțit nevoia să mă așez altfel, fiindcă-mi amorțise brațul. Când m-am ridicat, jos, pe pământ, lângă mine, cu genunchii în brațe, cu spatele la mine. Cu privirea departe, în mare, stătea „Pierrot”.

N-am spus nimic. El s-a întors și m-a întrebat dacă mi-e frig.

N-am răspuns; l-am întrebat dacă nu le-a văzut pe mama și pe sora mea.

Pe urmă am tăcut amândoi; după un timp, el foarte calm:

— Voiai să fii singură?

— Da.

— Păi vezi, dacă n-ai pus șalul bine pe cap. dacă nu ți-ai acoperit părul. Am dat din umeri, nepăsătoare.

— În tot cazul, toată lumea e de acord că te-ai bronzat foarte frumos. Dar unii spun că erai mai frumoasă albă; alții, dimpotrivă, că neagră ai dinții mai strălucitori și ochii mai verzi.

— Dumneata cum găsești că-mi stă mai bine? Am întrebat, rece.

— Nu știu. Când ai venit, mă gândeam cu groază c-o să te înnegrești.

Dacă ai ști ce plăcere mi-a făcut că mi-a spus asta! Se uita la mine atent, apoi, privind marea, largul, a șoptit:

- Diana.
- Poftim?
- Nu, nimic, spuneam așa.

Ce mult aș fi vrut să-l iau de gât, să-l sărut, dar am întrebat, ca să spun ceva:

- E adevărat că pornești noaptea, târziu, înot în larg?
- Noaptea, ziua, tot aia.
- Cum tot aia? De ce?
- Sunt un om sfârșit, Diana.

M-am îngrozit, Ilinco, fiindcă m-am gândit că, dacă m-ar iubi, nu s-ar simți sfârșit. Am întrebat (așa cum ai întreba un medic dacă mai e vreo scăpare):

- Nu te mai atrage nimic?
- Marea!

Voiam să merg mai departe; să-l întreb cum s-ar simți să știe că-l iubește cineva mult de tot. Dar atunci el s-a ridicat și, simplu, rece:

- Mă duc. Noroc!

Mama a venit să-mi spună că se duce acasă. Maricica voia să mai rămână cu niște fetițe, trebuia să am grijă de ea. Nu știi cât am mai rămas la capătul digului. M-am gândit că în mai puțin de o lună începe școala. Îmi pare bine că începe școala, Ilinco, știi?

Soră-mea a venit să mă ia. Ne-am dus spre casă, tăcute. Nu știi la ce se gândea (te pomenești că-i îndrăgostită și Maricica. Are unsprezece ani, „la urma urmei”). Apoi m-am gândit iar că Petre nu mă iubește. S-ar fi zis că până atunci crezusem altfel.

Maricica m-a strâns de mână. Eram în dreptul cimitirului turcesc. Am înțeles că-i e frică. Și mie mi-ar fi fost frică fără ea. Străzile sunt luminate doar la distanțe foarte mari, cu câte un felinar pirpiriu, cu petromax (căruia, bineînțeles, îi spunem: „petrovax”), Când nu sunt nopți cu lună, totul pare vătuit, cenușiu. Am cotit în dreptul casei noastre. Pe trotuar (un fel de trotuar), stătea, cu genunchii strânși în mâini. Petre Barbu!

Am încrămenit.

- Suferiți de insomnie, domnule Barbu?

Iar el, fără să răspundă la întrebare:

- la loc, vrei?

Eram fericită, Ilinco. Ce n-aș fi dat să scap de Maricica, dar nu puteam s-o trimit la culcare. Ne-am așezat amândouă alături de el, acolo, pe pământ. După o clipă de liniște, făcând cu totul abstracție de prezența soră-mi, mi-a luat mâna într-a lui!

- Mâna asta e toată dumneata.

- Cum?

- Parcă pot să spun?

— Uite în palmă să vezi ce de-a mai calități! Am glumit, ca să nu vadă să sunt tulburată.

Mi-a strâns mâna. Am fost fericită.

- Câți ani ai, Diana?

Am ezitat. Mi-era frică să nu i se pară prea puțin șaisprezece. Am mințit.

— Șaptesprezece, Atunci m-a privit cu nespusă duioșie.

Maricica s-a sculat să intre în casă. Eu aș mai fi rămas, dar s-a sculat și el, ajutându-mă să mă ridic:

— Du-te și te culcă, Diana, e târziu.

Am avut o mică dezamăgire, Ilinco, dar pe lângă atâta fericire, ce greutate avea? Am adormit abia când s-au ivit zorile. De zece ori am șoptit în pernă, mai încet și mai tare: „Petre”.

Ilinco, draga mea, azi pe plajă s-a purtat ca în toate celelalte zile, așa ca și când aseară nu s-ar fi întâmplat nimic. Aș vrea să nu-mi pese.

Îmi pasă îngrozitor!

Diana”.

*

Când am adus cafelele, Petre Barbu stătea în fața ferestrei și ținea în mână scrisorile Dianei. S-a întors mirat și parcă nemulțumit de prezența mea. M-a privit aiurit, apoi mi-a dat scrisorile și a plecat fără să mai spună nimic. Cred că nu putea vorbi.

*

Aseară pe la opt a intrat mama. Nu știam dacă era înghețată sau dacă a umblat repede și îi e foarte cald. Avea obrazii roșii, picături de apă în păr și pe gulerul de blană, ochii scăpărători, și, gâfâind, de parcă ar fi fugit ca să ajungă cât mai repede acasă, a spus:

— A fugit Diana!

— Cum, a plecat?

— A fugit la Paris. Și-a lăsat bărbatul și a fugit... Ei, ce spui? Când ziceam eu că nu-i o relație pentru tine. Frivolă, cochetă a fost totdeauna. Dar asta le întrece pe toate! Și ce bărbat! Astea au noroc.

N-am ascultat. Nu auzeam decât atât: „A fugit Diana!”. A fost de parcă, deschizând gazeta, i-aș fi văzut numele într-un chenar de doliu. M-am simțit deodată nespus de singură. Mi s-a făcut frică, fără să știu de ce, și frig. Aș fi vrut s-o întreb pe mama de unde vine știrea asta, dacă e adevărată, controlată. Dar mama era într-o vervă pe care nimic n-o mai putea întrerupe. N-am mai stat la masă. Am intrat în odaia mea, m-am așezat la pian și am început să cânt, ca să nu mă gândesc la nimic și să nu mai aud vocile din sufragerie. Terminam tocmai ultima parte din Carnavalul de Schuman când a intrat fata din casă cu o scrisoare pentru mine și un pachet voluminos. Iată scrisoarea: „Ilinco, mâine plec. Am șovăit mult de tot, dar a trebuit să aleg o cale. Am ales-o. Dar dacă aș lua hotărârea de a sări cu parașuta, cred că tot așa aș închide ochii, aș strânge pumnii, m-aș crispa toată și aș spune, fără să privesc: „Fie ce-o fi! „ Mi-e frică de tot co e dincolo de acești patru pereți în care s-a adăpostit viața mea cu Michi. Dar simt că e ultimul moment când pot să trec de apăsarea lor. Toate argumentele, pentru și împotriva plecării mele, au fost cântărite timp de o lună, clipă cu clipă, și, totuși, acum, plecarea asta efectivă, presimțirea roților de tren, când se vor învârti prima dată, crește în

mine ca o panică. Altfel, gândită numai, e domoală și egală, ca o problemă bine explicată. Cred că ți-aș vorbi tot așa și dacă mâine m-aș sinucide.

Îți trimit caietele astea, Ilinco, și dacă vei găsi de cuviință, dă-i-le într-o zi lui Michi.

Diana.”

II.

DIN CAIETELE DIANEI.

Am avut o copilărie tristă.

Fără jucării.

Niciodată nu mi-a adus cineva o jucărie. Nimeni n-a luat în seamă existența mea. Doar rar de tot observa mama că-mi curge nasul, și atunci mi-l ștergea fără îndemânare, fără milă. Mă ustura.

Mănușile - de cele cu câte un singur deget - le purtam trecute cu un șiret de după gât, să nu le pierd. Și cum șiretul mi-l nimerise prea scurt de la început, am umblat așa, cu mâinile ridicate, un an întreg, încât după aceea multă vreme am continuat să le țin ca un cășel când face sluj.

Aveam cu mine numai închipuirea. Cu ea mi-am plăsmuit personaje și complicații, o viață pe care o alimentam după voia mea, până ce căpătăm dureri de cap și febră.

Fără lumea asta nu mai puteam trăi, fiindcă n-aveam jucării și fiindcă oamenii în jurul meu erau prea mari, vorbeau prea tare și se mișcau întruna, fără să știu care e rostul lor și fără să fiu luată în seamă de ei, uitată prin casă.

Primul lucru de care m-am legat a fost o cuvertură albastră de catifea, cu broderii de fir; îngerii și păsări cusuți cu aur. Dar plăcerea de a fi cu îngerii și păsările de pe cuvertura albastră nu era senină, ci dublată de bănuiala chinuitoare că fac un lucru neîngăduit.

Al doilea fapt care iese din întinericul acelor vremi, când cred că aveam patru ani, sunt niște ochi disperați de fetiță. O chema Georgeta. Tatăl ei era chelner și o bătea pe mama ei.

Cum ies la iveală aceste amănunte nu știu, căci altfel nu mi-l aduc aminte din vremea aceea nici pe fratele meu, care avea trei ani mai mult decât mine, și n-am reținut nici un alt nume propriu până în clasa întâi primară, când a apărut Jenica.

Georgeta îmi pusese în cap un scăunel mic de lemn alb, din cele de bucătărie, și când să mi-l scoată, nu mai ieșea. Atunci m-a privit înspăimântată, a mai încercat o dată, eu am țipat, ea s-a speriat, s-a mai uitat o dată la mine cu ochii dilatați și a fugit.

Din vremea aceea de năzăriri aproape impersonale mai am o amintire.

Mă trezisem din somn. Deși dormisem mult, era tot noapte. În odaie, lampa era aprinsă. Mama plângea tare. Era cu paltonul pe ea, dar fără pălărie. Bunica, mama tatălui meu, era agățată de gâtul lui. Parcă voia să-l împiedice s-o omoare pe mama. Am închis ochii, ca să nu vadă ei că-i văd eu, și m-am rugat lui Dumnezeu. Întâia dată. De fapt, am aflat întâmplător, mult mai târziu, că în seara aceea, la Cazinou, un bărbat care fusese cândva îndrăgostit de mama, bând un pahar mai mult. Nu s-a sfiit s-o privească așa

încât să atragă atenția tatălui meu. Nu știu cum a început cearta, dar a continuat în stradă, până acasă. Tata a vrut să iasă cu arma după el. Acum știu că și dacă n-ar fi fost împiedicat de nimeni, tot nu s-ar fi întâmplat nimic, fiindcă tata, pe cât era de violent în amenințări, vijelios ca apariție și curajos cu cei din casă, pe atât de puțin era în stare de un act de mare curaj, de violențe efective. Dar atunci mi-era frică.

Dragostea mea pentru mama a început prin compătimire. De la întâmplarea aceea am prins obiceiul de a mă trezi cam la aceeași oră peste noapte.

Mama plângea înăbușit în perne, sau stătea cu ochii deschiși mari și cu privirea toată în tavan. Tata venea de la joc de cărți. Ne aducea pastile de ciocolată, rulouri cu caimac sau măcar zahăr „Kandel”, le pune pe măsura de noapte de lângă noi și ne învelea, chiar dacă eram înveliți foarte bine. Apoi începeau discuțiile.

Noi, copiii, dormeam într-unul din cele două paturi alăturate; în celălalt dormeau părinții. Și de unde ziua nu se ocupa nimeni de noi, seara era vorba numai de noi, copiii: „Copiii vor rămâne pe drumuri. Dacă n-ar fi copiii, aș pleca în lume.” Un nume pe care tata îl repeta era Cobadin. O vorbă pe care mama o folosea foarte des era „sacrificiu”. Mi se părea plin de taine cuvântul ăsta, voiam să ajung mai repede mare ca să știu ce-nseamnă „sacrificiu”, ca să știu cum e „în lume”, cine e Cobadin? Capul îmi zbârnâia de întrebări.

Ceea ce mi se părea curios era că a doua zi totul se petrecea ca și când peste noapte nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit. Mama era senină, veselă, la masă erau musafiri totdeauna.

Pe tata nu-l vedeai niciodată șezând. Doar la masă. Dar nici atunci nu se așeza de la început. Mai întâi, în picioare, dădea pe gât două înghițituri din sticla de țuică, și se sătura cu măslină, sardele, ghiuden, ouă fierte, muștar. Când se așeza la masă, era sătul. Ceilalți mâncau. El lăuda mâncarea, dar suduia servitoarea, bătea cu pumnul în masă că pâinea nu e caldă, că sifonul nu e rece. Și „să se știe o dată pentru totdeauna: există un stăpân în casă!” Că el, la treisprezece ani, a dat totul în. Și s-a descurcat singur, că a pus la cale o afacere grozavă, că dacă n-ar fi cinstit, ar avea milioane, că toți sunt pușlamale și hoți, că azi face pe grozavu cutare, dar tot el o să-i dea o bucată de pâine într-o zi, că există dreptate. Sigur că există dreptate...

Peste zi, tata nu mai bea decât cafele turcești. Zece cafele pe zi. Și țigări, peste o sută. Aprindea țigară de la țigară, „Fac economie de chibrituri”, spunea, chipurile în glumă, cu un zâmbet în colțul gurii, unde mustața era arsă și țigara stătea lipită permanent.

Degetele, și ele arse la vârf, de un galben-cafeniu, parcă vorbeau; le urmăream cu interes și teamă cum se resfiră și se adună în palmă, cum se desprinde arătătorul și spune: „Nu!” sau: „Las”, că v-arăt eu vouă, pușlamale, excroci!”.

Tușea zgomotos, tușea sufocându-se, de-l auzai de la două sute de metri de casă, iar când intra pe ușă, totul se agita în jurul lui, ca apa în care arunci o piatră.

Era nervos și instabil. Nu avea răbdare să vadă în întregime un act dintr-un spectacol, citea numai gazete (toate câte apăreau). De acolo știa el politică și finanțe, pe care le discuta altfel decât toată lumea, cu o inteligență scăpărătoare.

Tata fusese unul dintre acei copii de pomină care fac în cap socoteli complicate. Mie îmi rezolva uneori problemele, când eram în liceu, deși el, printr-un șir de întâmplări ciudate, nu terminase nici clasa întâia primară și o mărturisea cu mândrie. N-a citit niciodată o carte.

Într-o noapte, foarte târziu, eram prin clasa a VI-a de liceu, văzând lumină în odaie la mine, tata a intrat furios. Citeam Crimă și pedeapsă de Dostoievski. Mi-a smuls din mână cartea, a făcut-o bucăți și a strigat: „Nu vreau crime în casa mea! Nu permit!”. Atunci, n-am râs, ci am plâns toată noaptea; fiindcă era o carte împrumutată, și bani s-o cumpăr n-aveam. Nici astăzi nu râd, după aatâția ani și întâmplări în care e amestecată imaginea lui. Dar acum, din alte motive.

În casă nu erau niciodată bani, Chiar atunci când tata câștiga, îi cheltuia, ca un copil, pe tot ce vedea, pe lucruri fără gust, oferite în stradă de negustorii ambulănți, fiindcă nu putea să-i refuze; „împrumuta” sau ajuta pe cine-i ieșea în cale. Îi plăcea să cumpere așa-zise „delicatese”, să guste și să vadă lumea minunându-se de bunătatea lor, și mâncând cu plăcere la masa lui. De lux se lipsea ușor „deocamdată”, și lux însemna tot ce nu e țigară, mâncare și o rufă curată, iar „deocamdată” a durat toată viața. Fiindcă era convins că vom avea de toate într-o zi, chiar și o casă imensă, ca să-și ție rudele toate (ale mamei, fiindcă el nu avea).

N-am cunoscut un optimist mai lipsit de înțelegerea realității ca tata. Era uneori, în privința asta, stingheritor, penibil. Dar nici n-am cunoscut un suflet mai bun. Aducea acasă câte un cerșetor, îi dădea de mâncare, o haină, o pereche de ciorapi, o rufă și ce mai găsea. Iar la plecare, uneori, bani pentru o baie.

Străini și prieteni îl trăgeau pe sfoară, dar el continua să dea mereu, tot ce avea, și ultima țigară.

Pisicile care se pripășeau pe la noi trebuiau să fie bine îngrijite, și când fătau ținea neapărat să creștem toți puii. Când aveam o femeie de serviciu, tata se lăuda: „De la mine nu mai pleacă”. Iar când pleca, spunea cu mândrie: „O să se întoarcă, o să stea și fără bani la noi”. Și, într-adevăr, uneori se ruga s-o primim cu jumătate din leafa ce i se dădea în altă parte pentru că, obișnuită cu anarhia casei, ținându-și „omul” cu rufele, țigările și cafelele tatii, făcând sindrofii în bucătărie și răspunzând obraznic, nu se mai împăca cu altă rânduială.

Când am împlinit cinci ani, s-a născut Maricica și, nu știu prin ce întâmplare, în zăpăceala casei, cu ochii deschiși și curioși, am văzut teribilul miracol.

Mama umbla prin casă descompusă de dureri, cu un pântece umflat de parcă, dintr-un moment într-altul, avea să se spargă.

Personajul cel mai ascultat și stăpân pe el era străbunica. Până în ziua aceea, stătuse retrasă în cea mai întunecoasă odaie. Servitoarea se purta cu

ea mai obraznic decât cu ceilalți, dar toată lumea îi spunea cu respect „coană moașă”, Avea optzeci de ani și nu mai moșea decât în familie.

În casă creștea neliniștea, teama. Agitația toată se strânsese într-o singură odaie. Am intrat acolo și eu. Mama, cu ochii ieșiți din orbite, zgâria pereții cu unghiile. Gemea, gâfâia. Când m-a văzut, albă ca varul, m-a arătat cu degetul. Am fost dată afară.

Pe sală, tata se plimba cu pași mari. Țigara, în colțul gurii, era isprăvită. Tata nu țipa, nu înjura, nu cerea nimic. Tăcea. S-a oprit și mi-a pus mâna pe creștetul capului, mi-a mângâiat părul. Gestul ăsta îl făcea numai când credea că dorm. Am vrut să știu ce se întâmplă. Ușa odăii de culcare era de sticlă, și perdeaua numai până la trei sferturi din lungimea ei. M-am urcat pe un scaun și am văzut. Am văzut tot.

Și, totuși, lucrurile pe care nu le înțelegeam parcă se înmulțeau. Ce înseamnă șomer? Un cuvânt care suna ca șofer, ca inginer. De ce era rostit într-un suspin? Și de ce se vorbea de plecare?

Când vreau să-mi amintesc atmosfera în care s-a hotărât plecarea noastră, îl văd pe tata grozav de nervos, pe mama palidă, cu ochii roșii de plâns.

Dar imaginea asta s-ar putea s-o am de mai târziu, din orice altă epocă și din toate laolaltă. Știu sigur însă că ne-am oprit câteva zile într-un oraș în care nimic nu-mi era cunoscut. Am auzit că se numește Plevna și că acolo a fost, odată, „război”? Ca înseamnă „război”? Din cele ce mi-a răspuns mama, mi-am putut închipui străzile pline cu oameni mari care se bat. De ce se bat? Ce fac copiii când oamenii mari se bat? Mama nu-mi răspundea la toate întrebările. Mi-am închipuit copiii stând la ferestre și privind, înfricoșați, bătaia de pe străzi.

— Și alea ce sunt?

— Tunuri.

Tunuri! Eram în Grădina publică. De jur împrejur, tunuri,. Am repetat de mai multe ori: „Grădina publică. Grădina publică”. Și aceste două cuvinte îmbinate, din care numai primul mi se părea simplu.

— Așa ca: pâine, zahăr, casă.

— Au luat locul tunurilor în frământările mele.

Din Sofia îmi amintesc o cameră mare și întunecoasă și leagănul în care dormea sau țipa Maricica. Dar un colț al odăii, seara, se transforma, atins parcă de o baghetă magică. Era acolo, luminată.

— Pe când restul încăperii rămânea în întuneric.

— O oglindă mare, în cadru de lemn galben, oval, iar în fața ei, mama, în rochie de voal de culoarea șampaniei, brodată ca mărgelile aurii, mama, care toată ziua trebăluia, legată la cap cu un tulpă, și spăla vase, devenea o prințesă, o făptură de vis sau de basm, o zână cu brațe goale, roz, cu părul auriu, împletit ca un colac, strălucitor ca rochia. Minunea dura puțin. Mama își pune pantofii de bronz și pleca. Lampa se muta de pe măsuța din fața oglinzii pe masa pătrată din mijlocul odăii, și lumina ei puțină se împrăștia deopotrivă, tristă, peste tot.

Aveam rude cu stare. Venea pe la noi un domn pleșuv, cu barbă scurtă, tăiată rotund ca o bavetă, despre care mama spunea cu mândrie: „E filantrop”. Și mai aveam un unchi, bondoc, care era „angrosist”. Dar tatii nu-i intra în voie niciunul. Despre primul am auzit: Frigea cârnați în piață la Silistra, și dacă n-ar fi fost un mare bandit, n-ar fi ajuns mare viticultor,. Pe celălalt îl numea simplu: „Escrocul”. Dar mie-mi plăcea unchiul cu barbă, fiindcă era parfumat și ne aducea cutii mari de bomboane, pe care erau pictați îngeri bucălați, și cutiile erau legate cu panglici albastre. Unchiul cel bondoc era veșnic grăbit și, mai curând, urâcios, dar avea o curte mare cât un maidan, cu șine și vagonete, pe care alunecau lăzi încărcate cu sticle. O curte plină de copii.

Verișoarele mele purtau rochițe mult mai scurte ca ale mele, scrobite de parcă erau de hârtie, șosete albe și pantofi de lac. Mi-am ridicat și eu rochia, strângându-mă în talie cu o sfoară, și am trăit zile de emoție, șovăind cu foarfeca în mână, până ce am avut curajul să-mi tai ciorapii și să-i îndoi ca să pară șosete.

Vărul meu, Milenco, era un băiat cu un cap mai înalt decât Nicu, slab, șpelb și îngâmfat. Râdea prostește, mă trăgea de moț și ne striga: „Mămăligari”.

Odată, Nicu, cu toate că era mai mic, i-a tras un pumn în obraz. Milenco a urlat ca din gură de șarpe. Tata a apărut chiar atunci. Dar în loc să-l certe sau să-l bată pe Nicu, i-a spus, lui Milenco: „Bine ți-a făcut. Să te înveți minte”.

Din clipa aceea tata mi-a fost drag.

Apoi le-am cunoscut pe fetițele de peste drum de locuința noastră. Erau în doliu, fiindcă murise tatăl lor. Aș fi vrut să fiu și eu îmbrăcată în negru și să vorbesc franțuzește, pronunțându-l pe „r” la fel ca ele. Sau măcar bulgărește, dacă aș fi știut.

Alături de noi locuia o doamnă foarte tânără, bălaie, subțire. Bărbatul ei era ofițer. Avea un băiat mare, cu uniformă de liceu. Într-o seară, în pat, mama i-a spus tatii că ofițerul nu era soțul vecinei: „Vasia e numai al ei”. Nedumeririle mele se îmbulzeau, și noaptea, până târziu, nu-mi dădeau pace. Când se întorceau părinții, mă prefăceam că dorm, ca să aud tot ce vorbesc, să văd tot ce fac. Întunericul din odaie, când mă obișnuiam cu el, se rărea, ca un voal fumuriu. Tata era de obicei furios:

— Din chebab nu faci hotel cu cinci etaje!

Dar nici mama nu se lăsa:

— A făcut un azil de bătrâni. Tot orașul îl stimează.

— Praf în ochi! O repezea tata. Fură de stinge! Și face filantropie.

Grozav aș fi vrut să știu ce înseamnă „filantropie”! Și de ce e tata supărat. Până la urmă, eram de partea mamei. Cum se putea ca un unchi cu barba frumos rotunjită, cu un dinte de aur care ieșea la iveală când surâdea, cu ac de cravată cu perlă și care aducea cutii de bomboane așa de frumos legate, să fure? Dacă ar fura, ar fi hoț, ar umbla jerpelit și n-ar aduce bomboane fondante. Și în timp ce discuția continua, eu repetam: „fondante”.

Tata, în cele din urmă, voia s-o împace pe mama, s-o ia în brațe. Mama se ferea, se smucea.

Târziu de tot, când în fereastră dunga din marginea transperantului și cea în formă de zig-zag din dreptul ciucurilor se albăstrea, când albastrul de sineală devenea argintiu, târziu de tot adormeam.

Într-o zi, unchiul meu, filantropul, a venit să mă ia. Tata s-a făcut foc, dar mama, blândă și stăruitoare, l-a înduplecat: „Nu mai are culori în obraji, aerul de țară o să-i facă bine”.

Am plecat cu inima strânsă, dar arzând de curiozitate să știu cum e o vie și mândră de importanța pe care o căpătăm față de cei care rămâneau în urma mea acasă, și mai ales față de Nicu, care-mi dădea peste nas, în orice împrejurare, că el e mai mare și e băiat.

Mătușa mea era urâtă, mărunță, cu bărbia ascuțită și buzele vârâte în gură, de parcă îi lipseau dinții. Din discuțiile dintre mama și tata știam că a avut zestre mare și că-i tare zgârcită. S-a uitat la mine printr-un ochelar pe care îl ținea legat de gât cu un lanț lung de aur, și parcă voia cu tot dinadinsul să-mi găsească un cusur. O mai văzusem o dată, prin lumea multă care venea în casă la celălalt unchi, și m-am mirat atunci că nu m-a luat în brațe, că nu s-a minunat de buclele mele și n-a ținut să-mi vadă de aproape genele.

Via era într-o localitate care, pe cât îmi amintesc, se numea Cneajovo. Nume plin de farmec și pe care-l repetam cu plăcere. La Cneajovo mă jucam toată ziua. Și tot fără jucării. Aveam numai o minge. Verde ca iarba. Parcă o văd. Alergam după ea tot timpul, până ce, într-o bună zi, am pierdut-o în iarbă. Am căutat-o cu disperare. Am căutat-o. Zadarnic!

Îmi plăcea să fug cât mai departe de casă. Cel mai departe era până la sârma ghimpată care despărțea via de drum, adică tocmai până unde nu aveam voie să ajung. Dar grozav îmi plăcea când se aprindea cerul tare de tot, într-o parte, pe câmp. Abia atunci mă hotărâam să mă întorc; dar se vede că era tare departe, fiindcă până acasă câmpul se umplea de întuneric, iar eu, înfricoșată și cu senzația chinuitoare că mă urmărește cineva, începeam să alerg nebunește.

Ziua cea mai frumoasă din Cneajovo a fost aceea în care am ieșit cu toții la câmp, ne-am urcat pe un deal și am privit soarele prin câte o bucată de sticlă înnegrită anume cu fum. Ce straniu mi s-a părut cuvântul „eclipsă”! Dar ziua cea mai tristă a fost aceea în care am găsit mingea. Era cu mult mai mică decât mi-o aminteam, cu mult mai neînsemnată decât mi-o închipuisem în răstimp. Nici nu-mi venea să cred că e aceeași.

Când, după trei luni de vară, m-am înapoiat acasă, m-am simțit străină printre ai mei. Toți se mirau că am crescut. Tata a adus o mulțime de pachete de la băcănie și un carton de prăjituri. Mama nu l-a certat, ca de obicei, că-i risipitor, ca nu se gândește la chirie. Fiecare îmi puneă întrebări. În seara aceea au stat cu mine acasă. Dar în cea următoare au plecat, ca de obicei la „parveniți”. Îmi era veșnic dor de mama. Ziua spăla dușumele, gătea, se ocupa de Maricica și uneori spoia bucătăria. Seara ieșea cu tata în oraș. Duceam dorul acelei zile minunate în care, după ce mi-a pus termometrul și

a oftat, a rămas cu mine acasă și s-a culcat lângă mine devreme, și am adormit cu obrazul pe sânul ei cald. Am vrut să fiu iar bolnavă; cu toată groaza pe care o aveam de întuneric, am ieșit într-o noapte pe coridor și am stat în beznă, cu picioarele goale pe ciment până s-au înapoiat din oraș. Au urmat apoi seri în care mama a stat lângă mine așa cum mi-am dorit, și tata îmi pipăia fruntea, îmi mângâia părul, adus de spate și îngrijorat, atât de îngrijorat că mi-a părut rău de isprava mea.

Îmi amintesc din Sofia de o zi care a început bine, dar care s-a sfârșit cât se poate de rău. O după-amiază plină de soare. Mama ne-a trimis la plimbare cu Ivana, o fată care venea să ajute nevestei ofițerului la gospodărie. Fratele meu a cumpărat un porumb și a vrut să-l împartă în trei, pentru mine, el și Ivana. Eu îi urmăream mâinile, atentă, și mă gândeam că nu voi primi cu nici un preț bucata cea mică Deodată am auzit un țipăt îngrozitor, sălbatic. Lui Nicușor îi curgea sânge din mână, degetul cel mare îi atârna, străin de celelalte, sângele curgea pe trotuar, lumea se strângea grămadă. Am dat fuga s-o chem pe mama. Pentru prima dată traversam singură o stradă. O femeie m-a oprit să mă întrebe ce s-a întâmplat. Fără să răspund, am fugit mai departe. Mi-amintesc de trotuarul cu pete de sânge, unde m-am înapoiat, abia putând să mă țin după mama. Nu mai era lume, nu mai era nici Ivana cu căruțul Maricicăi, nici negustorul cu porumb copt. Erau numai pete de sânge. Apoi îl văd pe tata cu spatele încovoiat, cu tâmplele cărunte după o noapte petrecută la clinică lângă fratele meu.

Dar au urmat zile bune. Acasă se vorbea acum neîncetat despre o fabrică de lăzi de carton. Ideea a fost a tatii. Mama îi explica vecinei: „Lăzi de carton sunt mai ieftine; dacă e impregnat, cartonul e tot așa de bun ca și lemnul. Nici nu știi cât s-a zbatut, a făcut calcule, prospecte (nu voiam cu nici un chip să uit cuvântul „prospecte”, dar limba mi se împleticea), el a găsit localul. E adevărat că are gură mare, dar e grozav de deștept și de răzbătător! Păcat că n-are capital! Și dacă și-ar ține gura! Dar e mândru și violent. Înjură”. Totuși, mama părea fericită. „Situația noastră se schimbă acum, slavă Domnului! Totul în viață e să ai răbdare”.

Câteva luni fericite. Nicu învăța la Școala germană, în aceeași clasă cu Milenco. Maricica avea căruț nou, eu purtam pantofi de lac și șosete albe.

Dar într-o zi ne pomenim cu tata, verde la față și mai furios ca oricând: — Magazia cu lăzi a luat foc! Magazionerul e nevinovat. Au încercat să dea vina pe el. E nevoie de un țap ispășitor. Dar eu am arătat cine avea interes să arunce un muc de țigară. Cine avea interes să pună foc. Numai cine încasează asigurarea. Eu am pus aici zile de alergătură, nopți de griji, de nesomn și de nervi. Am pus aici viața mea. Cât despre magazioner, era la spital, unde are un copil bolnav. Degeaba încearcă să dea vina pe el. Pe pușlamalele astea ce le doare? Au pus o sumă, care pentru ei e un fleac, și s-au asigurat pentru de zece ori mai mult.

Și iată-ne înghesuind lucrurile în geamantan, în același cufăr de pai cu care am venit, și într-un balot cusut cu sfoară; și iată-ne în tren.

Într-o stație, la fereastra unui vagon, a apărut un soldat care mi s-a părut tare frumos. Poate n-aș fi băgat de seamă dacă nu s-ar fi uitat la mine

și nu mi-ar fi zâmbit prietenește. Eram sigură că va porni cu trenul lui, sau poate mai înainte noi, cu trenul nostru, și nu ne vom mai vedea niciodată. Când, iată-l dispărând de la fereastră și intrând, câteva clipe mai târziu, în compartimentul nostru. M-a ridicat în brațe, m-a sărutat pe obraji, apoi s-a sărutat cu ceilalți, cu fiecare în parte. Deși vorbeau toți de-a valma, totuși am înțeles că m-a recunoscut după o fotografie pe care o primise familia lui din Rusciuc de la niște rude din Giurgiu.

— Am recunoscut-o după zulufi.

M-am îndrăgostit de el într-o clipă. A călătorit cu noi câteva stații. Pe genunchi îl ținea pe Nicuș, vorbea cu tata, dar, se juca cu buclele mele.

— Ce ți-ai închipuit, unchiule, că la noi e altfel? Îl întreba pe tata frumosul meu văr.

Iar tata se înfuria povestind cum a luat foc magazia.

— Dar nici eu nu l-am lăsat până n-am arătat cum s-a întâmplat.

Eu mă întrebam dacă, la plecare, vărul meu mă va mai săruta pe obraji, și grozav îmi doream să se întâmple această minune! Nimic nu-mi dorisem vreodată mai mult. Într-un cântec pe care-l cânta mama de obicei când mătura, era vorba de iubire. Acum știam și eu ce înseamnă „iubire”. Parcă mi se strânsese stomacul de emoție. Obrajii îmi luaseră foc. Aveam șase ani și știam, fără să înțeleg de ce, că o iubire ca aceea din cântec nu e pentru copii. Aș fi preferat să mor decât să știe cineva că vreau să mă sărute, că vreau și eu să-l sărut pe obraz pe soldatul cel chipeș. Și am socotit că mai trebuie să treacă zece ani ca să mă pot mărita cu el (auzisem de atâtea ori în casă că mama s-a măritat la șaisprezece ani).

Când am ajuns la Constanța, m-am simțit mai mare decât oricare dintre copiii de seama mea. Știam cum vin copiii pe lume, eram îndrăgostită, călătorisem și puteam să vorbesc cu fratele meu într-o limbă străină. Și dacă verii noștri făceau pe grozavii și ne priveau peste umăr, însemna că limba pe care o vorbeau ei prețuia mai mult ca a noastră. Acum era rândul nostru să le spunem copiilor de pe stradă „mămăligari”. Dar iată că ne pomenim amenințați cu praștia și ocărăți:

— Zarzavagiule!

— Bulgăroaico!

— Mămăligarilor! Le strigăm, la rândul nostru, ca să ne răzbunăm.

Dar în ziua aceea, tata, care a prins de veste, i-a tras lui Nicu o bătaie soră cu moartea, iar pe mine m-a tras de moț, gata-gata să mi-l smulgă:

— Nu ți-e rușine, mucoaso, ești șovinistă și tu?!

Locuiam acum la bunicii mei. Tata se întorcea fără un ban. Bunicul din partea mamei era ceasornicar, dar avea obiceiul să-și petreacă o bună parte din timp prin locurile unde se făceau săpături pentru canalizarea orașului. Se găseau, cu acest prilej, ulcioare de pământ, farfurii de tot felul, sticle și sticluțe, figurine, unele întregi, altele ciobite, ciuntite, pe care bunicul le aducea acasă, le curăța, le privea ca un îndrăgostit, le lipea, le aranja în vitrine și rafturi, cu grija cea mai mare.

Bunicul avea părul cărunt, obrazul tânăr și smead, purta un mic cioc, avea nasul drept și frumos, ochii îi râdeau în cap. Vii și verzi, ca ai mamei, și

cum se spunea că sunt și ai mei. Purta o șapcă albă cu cozoroc negru, care-i dădea un aspect de bătrân marinar. Repara ceasornice, vorbea puțin și se uita urât dacă treceai prin dugheana lui.

De bunicul meu mi-era teamă, dar îl și admiram. Vorbea grecește, turcește, bulgărește, armenește, ceea ce era, cred, destul de obișnuit la Constanța pe atunci; dar vorbea și englezește, fiindcă stătuse un an în America, unde plecase s-o vadă pe fiica lui Isabella sau Bella-Bellina, cum i se spunea, care se măritase cu un italian când mama avea doi sau trei ani. În ziua nunții, când mirele și mireasa se întorceau de la biserică într-o trăsură împodobită cu flori, o țigancă a oprit caii și a sărit în trăsură, luând locul miresei, care a trebuit să coboare. Mirele a reapărut după zece ani, în care soția l-a așteptat croșetând sute de metri de dantelă. Soții au plecat în America. Acolo au plecat într-o zi și cei doi frați ai mamei: „Să facem bani”. Și, mai târziu; bunicul, cu cea mai mică dintre fete. Bunicul și mezina s-au întors când mama, la nașterea fratelui meu, era gata să moară.

Dar toate acestea se întâmplaseră pe vremea când eu nu existam, poate de aceea aveau iz de poveste.

Îmi amintesc că în prăvălioara bunicului veneau domni bătrâni, cu paltoane îmblănite pe dinăuntru, care vorbeau frumos și rar. Unul era chiar prinț, îl chema Șuțu și avea un palat (în casa de alături aveam să ne mutăm foarte curând), altul – doctorul Severeanu. Trebuia să fim foarte cuminți când veneau acești „oameni mari”. Bunicul meu scotea dintr-o vitrină vase de pământ ars, ulcioare, sticlute de forme diferite, unele subțiate, argintii, cum e foița de cositor, schimbând jucăuș culoarea între roz, violet, cenușiu și albastru. Domnii aceia îl băteau prietenește pe umăr pe bunicul meu. Dar se tocmeau foarte mult. O dată, bunicul, supărat tare, a strigat: „Dacă nici dumneata nu știi să prețuiești minunea asta, mai bine ducă-se dracului!” Și a aruncat cu furie vasul lung de sticlă subțire, de l-a făcut țândări.

Era galben la față.

Din ziua aceea mi-a fost frică de el.

Dugheana era despărțită de o încăpere care era sufrageria – dar unde și dormeam – printr-un fel de perete de lemn, până unde ajungeam eu când mă urcam în vârful picioarelor, și, mai sus, de sticla mată, cu rozete transparente. Când stăteai lipit, puteai să vezi bine dincolo.

Dar într-o zi s-a întâmplat un lucru de neînchipuit, groaznic. Se pripășise la noi, nu se știe de unde și cum, o pisică albă, cu coada neagră și cu o pată neagră pe ochiul stâng, prin care privea pieziș și vinovat, de parcă se știa urmărită. „Pare să fi avut pui de curând”, a spus mama. Îmi închipuiam că în pivniță, unde o vedeam mereu strecurându-se printre gratiile unei ferăstruici, la nivelul trotuarului, trăiesc niște pisoi albi, cu câte o pată pe un ochi și cu coada mică, neagră. Și, cu toată spaima de șoareci, am pornit să-i caut, cu o ceașcă de lapte. Faptul că nu i-am găsit nu m-a împiedicat să le duc zilnic lapte. În ziua aceea groaznică, bunicul a prins pisica, fiindcă făcuse murdărie sub fotoliul din prăvălie, și a ținut-o în ușa întredeschisă, încercând s-o strivească. L-am apucat de mână, dar i-am lăsat-o repede ca arsă, și, rămânând în fața lui, m-am uitat la el încruntată, am

vrut să-i spun că-i un om rău, dar, sfârșită, n-am mai putut să scot nici un cuvânt. Am înțeles însă din ziua aceea ce înseamnă un om rău. M-am gândit că tata, deși țipă, înjură și bate cu pumnul în masă, e un om bun, fiindcă n-ar putea să facă rău unei pisici, și am simțit, nu știu de ce, că pe un copil poți să-l bați dacă nu-i cuminte, dar unui animal n-ai voie să-i faci rău niciodată.

De altfel, nu-mi amintesc să mă fi învățat vreodată cineva ce e bine, ce e rău, ce e frumos, ce e urât. Nimeni nu se ocupa de mine. Toți socoteau că eu și Nicușor suntem mari. Noi amândoi și toți ceilalți ne ocupam numai de fetița cea mică, de sora mea, care nu împlinise doi ani. Câte o jucărie care venea în casă, rareori, cine știe de la cine, era pentru Maricica. Fiecare cuvânt pe care-l gândurea, deși nimeni afară de cei din casa nu l-ar fi înțeles, provoca uimire, era comentat și repetat cu admirație și haz. De mine nu se sinchisea nimeni. Pe stradă, însă, mă opreau adesea necunoscuți care spuneau:

— Vai, ce dulce e! Parcă ar fi o păpușă! Uite ce bucle!

Răspundeam, chiar fără să fiu întrebată:

— Mama îmi udă părul cu apă și-l răsuțește pe pieptene.

De multe ori auzeam: „Seamănă cu maică-sa leit. O să fie tot așa de frumoasă”. (Când m-am făcut mai mare, am auzit deseori spunându-se despre mine: „Nu-i nici pe departe ce-a fost mama ei”. Dar asta nu mă supăra, dimpotrivă: o iubeam nespus de mult și eram foarte mândră de ea.)

Bunica mea știa să facă săpunuri, lapte de curățat obrazul și cremă de frumusețe. „O femeie e bine să-și aibă banul ei.” Avea clientele care veneau acasă sau la care se ducea ea. Mă lua totdeauna și pe mine și mă punea să spun poezii. Declamam Moartea păpușii și Jeana e bucătăreasă și vedeam cu plăcere că bunica e mândră de mine. Acasă, trebăluia neconținut, într-o curtică de lumină, unde mirosea a leșie și a gunoi.

Când isprăvea cu treburile, se așeza pe un scăunel, în fața prăvăliei, pe trotuar. Și aștepta. Dacă avea nevoie de un coșar, trecea pe acolo un coșar. Dacă bunica n-avea bani, coșarul, fără să știe că bunica n-are bani, îi spunea: „Coană mare, nu-mi trebuie bani, îmi trebuie o cămașă mai ruptă, cum o fi”. „Am două, cârpite și curate. Hai să-mi cureți burlanele”. Dacă avea nevoie de un tinichigiu să-i repare cazanul de rufe, trecea din întâmplare tinichigiul. Dacă avea nevoie de un dogar, trecea omul și-i aranja butoiul. Crătiți noi lua pe lucruri vechi exact atunci când le aștepta; și era încântată. Dar treburile tatii mergeau mai prost, intra în casă ca o furtună. Înșira pe unde a căutat de lucru și n-a găsit și-i făcea pe unii și alții albie de porci. Bunicul tăcea, dar, după un timp, ridica o mână și mormăia: „Ajunge!” Înghețam. Mi se strângea inima. Mi-era mereu teamă de ziua de mâine, parcă eram veșnic în ajunul unei nenorociri. Cred că n-am stat mai mult de șase luni la bunicii mei după ce ne-am înapoiat de la Sofia, dar mie mi s-au părut un an lung și greu.

Ca să ies în stradă (strada era locul meu de joacă), trebuia să trec prin dugheana bunicului, și asta-l înfuria peste măsură. Cu inima în dinți și pe vârful picioarelor, mergeam până la ușă, dar când puneam mâna pe clanță, îi vedeam ochii care, dintr-o dată, își pierdeau expresia răsătoare, sprâncenele deveneau mai stufoase, coborând peste pleoape, mai întâi înlemneam, apoi

ieșeam repede. Dar, odată afară, mă gândeam cu groază la clipa când va trebui să mă întorc. Și, totuși, cu atât mai aprig, pentru un motiv sau altul, simțeam nevoia să intru înăuntru. Și nu îndrăzneau. Și așteptam în fața ușii, ca un cățel, să vie cineva, să intre, ca să mă pot strecura și eu, fără să fiu băgată în seamă.

Mă simțeam mare și lipsită de orice sfială numai când mă duceam la croitoria de-alături. Eram prietenă cu lucrătorii, care mă așeza pe tejghea, îmi puneau întrebări și făceau, haz de tot ce spuneam. Vedeam că mă admiră, și asta îmi plăcea grozav. Dar și mai mult parcă mă atrăgea să hoinăresc pe străzile care dădeau spre mare, să stau de vorbă cu pescarii, cu barcagiii, cu cei care vindeau bragă și salep¹.

Într-o zi, tata a adus într-un carton mare rulouri de caimac, m-a urcat pe genunchii lui și a început să mă salte vesel. Nimic nu mă impresiona mai mult decât veselia tatii. Aș fi vrut să-i sărut obrazul neras, fruntea brăzdată, părul cărunt, dar nu îndrăzneau, fiindcă nu exista între noi acest obicei (pe mama eram obișnuită s-o sărut oricând îmi dădea inima brânci). Am aflat, cu amănunte, că tata a căpătat o slujbă la o prăvălie cu mașini de cusut. O să ne mutăm de la bunici și o să avem o casă frumoasă., Toate astea le-am povestit întocmai la croitoria de alături, luându-mi un aer important. „Tata o să aibă salariu, adică o să aibă bani, o să bem bragă și o să mâncăm pistil², și o să mă dea la școală.”

Ne-am mutat într-o casă pe strada Mării. Un gard despărțea curtea noastră, plină de bălării, de cea a palatului Șuțu, care era chiar pe malul stâncos, izbit de valuri. M-am împrietenit cu Gheorghită, băiatul bucătăresei de la palat, și împreună coboram prin grădină, pe o scară circulară, care ducea la mare, unde era o mică plajă între stânci. Îmi plăcea să-mi închipui că palatul e al meu, că sunt o prințesă; îmi plăcea să trec de pe o stâncă pe alta, să-mi imaginez lumea despre care mama citea în fasciculele ce se vindeau la chioșcul de ziare. Uneori eram Maria Vecera, iar Gheorghită, băiatul bucătăresei, prințul Rudolf. Alteori eram o fată simplă, Kette, care se întâlnea (la gardul scund de zid care despărțea curtea noastră de a palatului Șuțu) cu Karl Heinz. Și atunci Gheorghită era student și prinț, ca în cărțile poștale care, nu știu cum, ajunseseră în casa noastră.

Într-o zi, mama m-a dus de mână la școala de fete și m-a înscris în clasa întâi. În ascuns, am spus o rugăciune. Eram tulburată, speriată, ca în ajunul unei călătorii cu trenul. Am dormit puțin, m-am sculat devreme și am început să mă rog lui Dumnezeu, murmurând la fel ca bunica. Mi-era teamă. Nu știu de ce credeam că, dacă vrei să ți se îndeplinească o dorință, trebuie să-ți închipui că n-are sorți de izbândă, să te îndoiești, să fii neliniștit cu tot dinadinsul.

Sofia, sora mamei (parcă o văd: sfrijită, oacheșă, cu ochii totdeauna ca după plâns), mi-a cusut un șorț negru de satin lucios. Ea avea să mi-l coasă, la începutul fiecărui an, până la bacalaureat. Aveam cu mine, când m-am dus în prima zi la școală, tot ce mi se ceruse pe listă, chiar și partea a doua a abecedarului, și toc, și penițe (Aluminiu și Klaps), și cerneală, adică lucruri de care urma să am nevoie abia în trimestrul al treilea. Și tare mi-era frică să nu

mi se pună o întrebare la care să nu știu să răspund. Și la gândul că nu știu de acasă să scriu și să citesc, așa cum știau alți copii, m-a cuprins o adevărată panică, în fața statuii lui Ovidiu m-am oprit. Era cu capul aplecat, gata să-mi dea binecuvântarea. În fața geamiei, după care venea clădirea școlii, m-am oprit iar ca să mai verific o dată dacă am cu mine tot ce-mi trebuie; apoi am înghițit în sec, mi-am strâns dinții, mi-am lipit brațele de corp până la coate, mi-am strâns pumnii, m-am gândit că Dumnezeu mă va ocroti și am pășit hotărâtă înainte.

Curtea era plină. Fetele cele mici aveau cravată roșie, ca mine, apoi veneau unele cu cravată albastru-deschis, altele, mai mari, purtau cravate bleumarin, și cele mari de tot, cravate negre. Ce fericite mi se păreau fetele dintr-a patra! Se plimbau câte două, vorbeau între ele în șoaptă, sau, dimpotrivă, tare și fără sfială. Li se spunea „fetele veranse” sau, mai pe scurt „veransele”. Aveam să aflu după foarte mulți ani că nu era vorba de un titlu de noblețe, ci de un joc, o horă, în care unele erau invitate să intre, în timp ce altele cântau: „Entrez dans la danse. Faites la reverence”. Cum s-a ajuns de la „faites la reverence”, la „fetele veranse” nu se știe, dar se pare că în toate școlile existau „veranse” și prestigiul lor era incontestabil.

„Astăzi e numai sfeștanie, a spus una dintre veransele atotștiutoare, nici nu intrăm în clasă”.

În timp ce părintele ne stropea cu apă sfințită, eu mă linișteam: „Nu se poate să mi se mai întâmple nimic rău dacă nici măcar nu intrăm în clasă”. Dar iată că ochii uneia dintre profesoare se opresc asupra mea. Nu încăpea nici o îndoială, nu mai era nici o scăpare. O să-mi pună o întrebare din cărțile pe care le am în ghiozdan. Sau mă va muștra că am venit la școală deși n-am împlinit șapte ani. Într-adevăr, mie mi-a vorbit profesoara:

— Să-i spui mamei taie să te pieptene cu două codițe strânse bine pe cap, că aici suntem la școală, nu la bal.

Picioarele mi-au tremurat. Obrajii mi s-au încălzit. Am răspuns tare și deslușit:

— Da, doamnă.

Atunci, altă profesoară s-a apropiat de mine, mi-a pus mâna pe obraz și m-a întrebat cum mă cheamă. Era profesoara clasei întâi.

M-am dus la școală cu tragere de inimă, deși tulburată. Și, de la început, m-am împrietenit cu Jenica, o fată înaltă, cu ochi albaștri și cu roze în obraji, cu părul castaniu, lins, tăiat scurt și cu breton pe frunte, așa cum purtau nepoatele prințului, vecinul nostru cel nevăzut. Jenica a fost întâia mea prietenă adevărată. Era frunțașă clasei (eu o urmam pe locul doi). Tatăl Jenicăi avea tutungerie. Prin tutungerie urcam sus la locuința lor, iar de acolo, pe o scară ca acelea care duc la pod, ajungeai, printr-un chepeng din tavan, într-o mansardă mare și văruiță alb, unde era bucătăria. Era cald, tingirile de aramă sclipeau. La perete, un divan, la mijloc, o masă. Acolo ne făceam lecțiile și ne jucam. Jenica avea jucării: pat pentru păpușă - mare, de fier, cu așternut, la fel ca un pat adevărat păpușă, o mașină de gătit și o mulțime de vase și forme de prăjituri. După ce ne făceam lecțiile, începeam să aranjăm sub masă odaia păpușii (fața de masă de jur împrejur ținea loc de pereți). Dar

totdeauna, până să înceapă jocul adevărat, când eram mai încălzită și lumea mi-era mai dragă, se întuneca și trebuia să plec.

Trăiam în epoca aceea întâile zile bune de care îmi amintesc. Tata avea salariu, ba chiar și alți bani pe deasupra când pleca la țară și reușea să plaseze mașini de cusut în rate. Mama purta o rochie nouă, aveam lumină electrică, o odaie cu mobile albe pentru copii, alta pentru părinți, și sufragerie cu oglinzi (luate pe bani împrumutați), și o aveam pe Jenica.

Dar într-o zi, coborând strada aceea în pantă (unde locuia mătușa Sofia), am auzit țipete care tăiau văzduhul. Veneau din casa mătușii mele. Am trecut strada cât ai clipi, am intrat în curte, am deschis ușa și am urcat primele trepte. Țipetele au încetat brusc. Am deschis altă ușă, am trecut printr-o sală întunecoasă. O dâră mare de lumină trecea prin ușa întredeschisă a unei odăi. Și acolo, vocea mătușii mele: „Spune, Lizica, spune, de ce-ai făcut asta? De ce? De ce?”. M-am lipit de marginea ușii și am văzut-o pe verișoara mea în pat, proptită într-un cot, ca și când ar fi vrut să se scoale. Holba ochii negri înțepeniți, ca de sticlă. Cu mâna cealaltă își arăta gura, parcă voia să spună că nu poate vorbi. După ce a mișcat buzele de câteva ori, fără a izbuti să scoată un sunet, a scos parcă cu cleștele cuvintele astea: „Vreau să spun, dar nu pot”, apoi capul i-a căzut greu pe pernă. Mătușa mea a izbucnit în hohote de plâns. Nu știu de unde a apărut mama și cum de m-a văzut, dar știu că m-a luat de mână și, fără să-mi spună nimic, m-a dus acasă.

Acolo m-a strâns în brațe, gata să mă înăbușe, m-a sărutat. Lacrimile curgeau calde de pe obrazul ei pe fața mea.

— Moare Liza! Înțelegi?

— De ce moare?

— Așa a vrut ea, sau poate Dumnezeu a vrut așa.

Mama avea obiceiul să dea vina pe Dumnezeu de câte ori se întâmpla vreo nenorocire. Dar niciodată nu știa să-mi explice cum e Dumnezeu, cine e, cum arată. „E așa cum e cerul când se supără, spunea mama, ca marea când se înfurie, ca furtuna”.

Eliza, pictorița, de care familia mea era foarte mândră, a murit în noaptea aceea. A doua zi. Profesoarele, fetele, chiar cele mari dintr-a patra, veransele, erau strânse în jurul meu și-mi puneau întrebări. Eu căutam să repet cele ce văzusem, ba chiar să mai și înfloresc, și nu pot să spun că nu-mi plăcea să mi se dea importanță.

Cu acest prilej, am auzit povestindu-se, iar și iar, nenorocirile abătute cu ani în urmă, pe când eu nu existam (și cât de greu îmi era să înțeleg că a existat o astfel de vreme), asupra mătușii mele Sofia. Îmi era greu să-mi închipui că a fost o vreme când vărul meu Dorel n-avea un ochi de sticlă. Era pe atunci frumos, bălai și cu ochi mari albaștri. Împlinea zece ani când un băiat de la Școala grecească l-a lovit cu praștia și i-a scos un ochi. Dorel a venit urlând cu ochiul în mână. E o imagine care mi-a întunecat copilăria, care mă făcea uneori să mă trezesc speriată din somn. Și ce e mai rău e că nimeni nu voia să creadă că băiatul acela l-a lovit din greșală. „Nu din greșală, dinadins l-a lovit. l-a strigat „Zidane,, și a tras cu praștia”. Dar iată

că nenorocirea fiind încă vie, Mia, fata cea mai mare a mătușii Sofia, s-a îndrăgostit de un grec. Tatăl ei, un om tăcut și modest, s-a repezit cu un baston s-o lovească. În noaptea aceea Mia a fugit. După un an s-a înapoiat, căsătorită și gata să nască; familia a iertat-o. N-a trecut mult și ultima dintre fetele mătușii Sofia, Marița cea cârnă, care, la cincisprezece ani, ducea greul casei, și-a luat lumea în cap. Și iar șoapte și taine. Mezinul mătușii Sofia nu voia să învețe, deși era băiat mare, în clasa a patra primară. Tatăl lui îl înțuca în casă și-i lua ghetetele. Mătușa venea la bunica și plângea: „Băiatu n-are ghete”. Bunica scotea din sân o batistă înnodată și, din teigheaua bunicului, restul de bani până la suma din care putea să cumpere o pereche de ghete: „Să nu știe nimeni”. Și, cu chei potrivite, scotea băiatul din casă. Când l-au înscris la gimnaziu, tata l-a dus la fotograf, și toată familia era mândră de uniforma lui nouă. Dar el, în loc să meargă la școală, pornea cu pescarii în larg, sau juca barbut cu hamalii din port.

Mi-era frică să mai trec pe strada care cobora spre mare. Mi-era groază să mă trezesc noaptea în întuneric. Uneori auzeam un horcăit, niște cuvinte împiedicate, vedeam o gură întredeschisă, din care curgeau ușor balele: „Vreau să spun dar nu pot.”, și pe întuneric mă priveau ochii de sticlă ai Elizei. Alteori apărea Marița, care fugea, se oprea, mă privea și râdea și parcă-și bătea joc de mine. Și, dacă o întrebam: „Unde fugi?”, îmi răspundea: „în lume”.

Când au început să cadă primii fulgi de zăpadă, am primit notele pe trimestrul întâi. Jenica a venit spre mine cu obrazii roșii, strălucind de bucurie:

— Diana, mi s-a luat o piatră de pe inimă, nu am nici un opt! Numai nouă și zece!

Eu aveam un opt la lucru și unul la cânt, dar n-am avut curajul să mărturisesc.

Și eu am numai nouă și zece!

Jenica a insistat să-i arăt notele. Am roșit și, prefăcându-mă jignită:

— N-ai încredere în mine?

— Ba da, a răspuns Jenica prompt.

N-aș putea spune ce m-a sâcâit mai mult: minciuna mea sau încrederea ei. Oricum, încă o umbră mi-a întunecat copilăria. Ba îi mai spusese Jenicăi că și eu am jucării, dar că le țin în pod, într-un cufăr, pe care încă nu l-am despachetat. Și seara nu puteam adormi de groază că mama sau altcineva m-ar putea da de gol.

În sfârșit, a venit vacanța mare, și Jenica a plecat la munte. Noi am rămas la Constanța.

În vacanță, mergeam de două-trei ori pe săptămână la Mamaia. Uneori numai duminică; trenul costa scump, și nici mama nu avea timp, prinsă cu ale gospodăriei. Îmi amintesc de graba și forfota din casă, de emoțiile care mă chinuiau ca să fim gata la timp, să ajungem la gară, să nu pierdem trenul. De lumea aceea multă și colorată, de înghesuiala din tren, de copiii care vorbeau nemțește și franțuzește. Tare mi-era ciudă că nu înțeleg ce vorbesc. Mă aciuiasem pe lângă un grup de copii care, cu greble și lopeți, la Mamaia,

săpau câte o groapă adâncă până ce dădeau de apă, iar cu nisipul ud, umplând gălețile și răsturnându-le, făceau cozonaci.

Aș fi vrut să fiu și eu din București, ca ei, să am și eu guvernantă. Nu pricepeam de ce vin astfel de copii la Constanța, când Jenica și alte colege de școală plecau la munte. Nu înțelegeam de ce copiii cu care mă împrietenisem la Mamaia se mirau că locuiesc tot anul la Constanța. „Aici nu e școală, nu-i așa?”. „Nu-i așa că aici e numai vacanță?”, „Sunteți niște proști!” am răspuns fără să vreau.

„Ca să mai scoatem un ban”, astea erau cuvintele mamei, ne înghesuim, claie peste grămadă, într-o singură odaie, iar celelalte două le închiriam. Treburile tatii nu mergeau bine. Nu mai cumpărau mașini de cusut țărani înstăriți, fiincă umbla, zvon de război. Nu mai plăteau ratele. Dar tata, nechibzuit cum era, apucase să-i comande mamei, de ziua ei, două rochii. la un magazin mare, care se numea „Lascaridi”, și după-amiezile o trimitea să ne dea câte o prăjitură la Cazinou. Erau câteodată la Cazinou matineuri dansante pentru copii. Dar acolo dansau numai domnișoare, de la treisprezece ani în sus, băieți și mai mari. Copiii se dădeau pe parchet ca pe gheață.

De ziua mamei au sosit acasă cele două rochii, împachetate frumos. Una, mi-amintesc, era de tafta în pătrate mari: negre, cenușii și albe. Mama și-o potrivea în fața oglinzii, când tata a intrat pe ușă încruntat și cu țigara lipită în colțul gurii. Mama s-a învârtit de câteva ori în pași de dans, ca tata să-i poată vedea rochia de jur împrejur. Rochia s-a balonat și a foșnit frumos. Tata a spus:

— S-a declarat războiul.

În casă, iar discuții aprinse. Mama nu voia să plece.

— M-am săturat s-o iau mereu de la început. Nu mai vreau să umblu cu traista în spinare. Vreau să mor aici, acasă la mine. Între lucrurile mele. Unde să ducem copiii? Aici avem patul nostru, masa noastră. Războiul, cum a venit, așa o să treacă.

Tata umbla agitat, de colo până colo, ca un leu în cușcă. Și, din șoaptele pe care le-am putut prinde din zbor, am aflat că tata nu vrea să plece pe front contra Bulgariei:

— Cum să trag în bărbatul soră-mi? Cum să-mi omor nepoții?

Alți cunoscuți de-ai tatii sau chiar rude de-ale mamei îl scoteau din sărite cu părerile lor.

— Cui îi folosește războiul? Striga tata. Numai lui Burtăverde îi folosește, ca să se îmbogățească mai mult. Țștia nici nu pleacă pe front. Sava rămâne pe loc (Sava era patronul tatii). Pleacă de-alde Vasile, care mătură prăvălia.

— Vorbește mai încet, se ruga mama. Vrei să te audă vecinii? Și așa unii și alții, nu-mi mai dau bună ziua.

— Ba să audă! Striga tata și înjura de mama focului, de-a valma, pe vecinii care nu o salutau pe mama, pe Sava și pe nu știu ce miniștri, care au fost pentru război.

Eu mă gândeam la vărul meu din Bulgaria, acela pe care-l întâlnisem în tren și de care fusesem îndrăgostită cu un an în urmă. Când și cum se risipise iubirea mea nu-mi dădeam seama, dar n-aș fi vrut să fie omorât, și eram convinsă că tata are dreptate. Lui Nicu, dimpotrivă, îi părea rău că nu e și el mare, ca băieții mătușii Solia, ca să se îmbrace în uniformă nouă și să plece la război.

Am călătorit într-un vagon descoperit, din cele cu care se transportă lemnele. Deasupra noastră, luna plină ne lumina fără milă. Aeroplanelor păreau să ne urmărească, să ne încolțească, de parcă aveau o răfuială cu noi. Într-un loc s-a oprit trenul. Am coborât și am căutat să ne adăpostim într-o porumbiște. Mama ne acoperea cu șalul ei.

Când am luat trenul din nou, ne-am urcat într-un vagon de vite. Era acolo o femeie care-și făcuse un fel de gospodărie. Nu mai știa de câtă vreme e pe drum. Și nici unde o să ajungă. Avea culcuș de paie, un copil în albie și gătea pe o mașină de călcat, în care încingea mangelul.

La Brăila am nimerit într-o casă unde pe culoare întâlneam tot felul de femei, vopsite tare și îmbrăcate în capote de mătase de diferite culori țipătoare.

— Cum ai putut să ne aduci într-o astfel de casă? Țipa mama.

— Asta am găsit, asta am luat, răspundea tata. În altă parte e plin, și chiria, foc! Aici plătim nimica toată. Tocmai fiindcă e nevoie să stea și o familie de treabă.

— Între stricate?! Se supăra mama.

Tata râdea:

— N-o să te mănânce, fii pe pace! Și nu te băga unde nu-ți fierbe oala.

Tare-aș fi vrut să știu ce înseamnă „stricate”! Dar după o săptămână ne-am mutat iar. Tata, din pricina vârstei.

— Trecuse de patruzeci de ani.

— Era mobilizat pe loc, adică lucra undeva în port, la vapoare.

De primele două case în care am stat îmi amintesc foarte șters. A treia era un han; proprietarul era cârciumar. Locuința noastră avea două odăițe întunecoase și bucătărie. Acolo m-am împrietenit cu Caliopi, fata cârciumarului. Era de anii mei și spăla rufe, mătura cântând, căra lemne pe brațe. Era oacheșă și cu obrații și mâinile roșii, de parcă stătea tot timpul în ger. Părinții ei erau triști și mereu aveau ochii umflați de plâns. Un fiu al lor căzuse pe front în prima zi de război, altul fusese dat dispărut, și de la al treilea nu mai primeau vești. Caliopi plângea și ea câteodată. Lacrimile i se rostogoleau mari pe obraz, dar treceau repede.

Știrile de pe front veneau din ce în ce mai rele. În București intraseră nemții. La Brăila se părea că vor veni dintr-un moment într-altul.

Caliopi m-a luat într-o zi și m-a dus pe niște scări întunecoase, pe sub niște bolți negre în pivniță. Ne-am strecurat printre lăzi și butoaie, pe vârful picioarelor, ușor, ca pisicile, până ce am început să distingem voci înfundate. Am lipit urechea de zid, așa cum am văzut că face și Caliopi, și am auzit tot ce se vorbea înăuntru.

— Mă, eu diseară plec, tu, dacă vrei, rămâi, eu nu mai pot, nu mai pot, mă, înnebunesc!

— Dacă nu vin diseară, plecăm dimineață la patru.

Caliopi a pus mâna pe mine. Mi s-a părut că e o mână necunoscută și m-am speriat; am țipat. Caliopi m-a tras după ea. Când am ajuns în curte, eram toată apă de nădușeală, îmi zvâcneau tâmplele, inima. Îmi tremurau picioarele.

— Diana, dă-ți cuvântul de onoare că n-ai să suflă nici un cuvânt. Dacă se află, îi împușcă.

Am răspuns grav:

— Îmi dau cuvântul de onoare. Dar nu e datoria noastră să spunem? Cum vrei să câștigăm războiul dacă soldații stau ascunși în pivniță?

— Ca să nu moară, cum a murit fratele meu, a șoptit Caliopi, cu aerul unui om cu experiență.

— A murit pentru patrie, Caliopi. Eu în locul tău aș fi mândră!

— Și eu am fost mândră. Și-a făcut haine noi, albastre. Dacă nu avea chipiu cu colțuri, jurai că-i ofițer. Dar acum? Are o fetiță de două luni; nevasta lui vine să stea la noi. S-o vezi cum plânge.

— Tu n-ai vrea, Caliopi, să fii bărbat, să mergi la război și să mori?

— Sigur c-aș vrea să fiu băiat, ca să-i bat pe nemți! Dar.

Și Caliopi mi-a mărturisit că n-ar vrea să moară.

Când am intrat în casă, am închis ușa antreului, de care m-am sprijinit, în picioare, cu fruntea lipită de geamul rece. Era locul meu preferat, fiindcă în antreu nu era cald, și din pricina asta nu stătea nimeni acolo niciodată și puteam să mă gândesc în voie.

Abia acum căutam să-mi închipui cum arată oamenii aceia din pivniță. Săracii, s-au speriat desigur rău când au auzit țipătul meu; nu vor ști niciodată cine a țipat. Poate că-i voi întâlni într-o zi, când voi fi mare.

— O domnișoară de șaisprezece ani.

— Într-un salon unde va fi muzică și se va dansa și unde, poate, se va vorbi despre război: „Ce știi dumneata, domnișoară, erai un copil de șapte ani?!” mă va întreba un ofițer, poftindu-mă la dans. „Da, dar știam totul, ca și oamenii mari. Îmi dădeam cuvântul de onoare și știam să țin un secret.” Voi povesti ce am auzit în pivniță. Ofițerul va deveni galben la față, și apoi, deodată, roșu. Și în timpul dansului îmi va mărturisi că el era unul din cei doi ascunși, în pivniță, și anume, cel care voia să plece, că-și amintește de țipătul meu, că a plecat în noaptea aceea pe front, i-a bătut pe nemți și a fost decorat, apoi îmi va spune că mă iubește și că vrea să fiu soția lui. Eu voi purta o rochie roz de voal, toată în volănașe.

Apoi m-am gândit iar la nepotul tatii, soldatul pe care l-am văzut la fereastra trenului când ne-am întors de la Sofia, cu doi ani mai înainte. Oare e cu putință să fie ucis un tânăr atât de frumos? Am început să socotesc cât trebuie să cresc pentru ca să fiu o domnișoară adevărată și chiar acest văr să mă invite la dans. Poate – dacă aș pleca pe front – l-aș găsi printre răniți.

În cuier, paltonul meu din postav roșu era atârnat pe dos. Dacă tai din tiv, e tocmai ce mi-ar trebui pentru costumul de soră de caritate. Crucile roșii

le voi lipi una pe piept, una pe frunte și una pe bandoul de pe braț. Mi-am făcut un costum din trei șervete de masă albe, unul l-am pus cu un colț în mijlocul pieptului, l-am prins cu un ac de siguranță pe dedesubt, și cu celelalte două colțuri m-am legat la spate. Celălalt l-am legat pe cap, cu o margine pe frunte, tocmai în dreptul sprâncenelor, și cu două capete l-am înnodat la spate. În mijlocul frunții îmi trebuia o cruciuliță mică de postav roșu și era cum se cere. Cel de al treilea șervet l-am împăturit cum făcea mama când ne punea comprese la gât și l-am legat în jurul brațului. M-am dus și am luat pe furiș o foarfecă, m-am întors la cuier și, de pe dosul paltonului, din tiv, am tăiat o bucată mare de stofă; pe față nu se vedea nimic. Eram fericită. Am prins toate cruciulițele acolo unde trebuia, cu ace de gămălie, provizoriu, ca să văd cum arată, și m-am dus la Caliopi. A găsit că e minunat. Mama, care era și ea acolo, m-a întrebat de unde am avut postavul roșu. Am tăcut o secundă, fără să știu ce să spun, când a intervenit Caliopi, zâna cea bună: „l-am dat eu, din cutia mea de cârpe”.

În noaptea aceea m-am culcat cu gândul să mă scol devreme, ca să-mi îmbrac costumul de soră; când, deodată, mi-am amintit că trebuie să mă trezesc dimineață la patru ca să văd cum pleacă cei doi ascunși în pivniță. Mi s-a strâns inima, m-a cuprins teama și am început să mă succesc pe o parte și pe alta, fără să pot dormi.

M-am sculat dimineața pe la nouă, adică mai târziu ca oricând. Pe Maricica o durea gâtul Mama îi făcea pensulații cu lămâie. A treia zi am chemat doctorul. Maricica respira cu multă greutate, ținea gura deschisă și avea obraji aprinși. „Are anghină difterică și e foarte grav”, i-a spus tatii doctorul când să iasă pe ușă.

Tata era palid și avea ochii înlăcrimați. Mama plângea, împachetând niște lucruri. Eu mă gândeam: „Numai de n-ar muri. Doamne, fă tu niște farmece ca să nu moară Maricica, fă orice, numai să nu moară!” Maricica era un copil rău, dar știam că, dacă s-ar prăpădi, mama n-ar mai zâmbi, n-ar mai râde, n-ar mai cânta, nu s-ar mai vorbi decât în șoaptă sau prin semne, ca să n-o supărăm. Poale că mama ar muri de inimă rea. Când îi veneau vecinii vești rele de pe front, mama se întreba: „Cum de nu moare de inimă rea?”.

M-am dus la fereastra antreului. Ploua. Afară se prelingeau pe geam picăturile de ploaie; înăuntru, lacrimile mele. Se-nsera când a sosit un cupeu închis – din cele cu cruce roșie – și le-a luat pe mama și pe Maricica. Apoi a venit etuva și a dezinfectat casa, și doctorița ne-a făcut câte o injecție foarte dureroasă. Nicu a răbdat fără să scoată o vorbă, ca să nu știu cât de tare îl doare. Pentru asta i-am iertat multe lucruri mai târziu. Eu am țipat ca un animal înjunghiat.

Zilele care au urmat au fost cenușii, ploioase, apăsătoare... Dimineața făceam menajul. Eram singură acasă. Țineam coada măturii cu amândouă mâinile, gunoiul îl împărțeam pe sub pat, pe sub covor, pe sub dulap. Când făceam patul, trebuia să mă urc pe el ca să întind cuvertura către perete, când coboram, trăgeam cuvertura după mine. Nimic nu se sfârșea până nu venea Caliopi să-mi ajute.

Fratele meu se ducea dimineața la Brăilița (cred că e un fel de târg la marginea Brăilei), ca să aducă de acolo lapte și pâine. Venea și fierbea laptele, apoi ducea o parte, într-o sticlă, la spital, unde erau mama și sora mea, iar alta, la alt spital, unde fusese adus rănit unul din feciorii mătușii Sofia. La prânz se întorcea obosit mort; mâncăm singuri amândoi. Tata venea acasă o dată la două-trei seri, când se întuneca; își scotea moletierele, bocancii, puneu lemne multe în sobă și fuma până târziu, fără să scoată un cuvânt. Devenise mai tăcut și parcă mai blând.

Am înțeles că boala Maricicăi a ajuns la un impas din care nu se spera să mai scape. Tata ținea buzele strânse, subțiate, parcă ascuțite. Se plimba de colo până colo, fără o vorbă. Fratele lui a trecut o zi prin Brăila, a venit pe la noi și apoi a plecat pe front. Mai târziu am aflat că a murit la Turtucaia. Apoi a plecat tata. Fără să ne spună unde și când se va înapoia. Mi-a pus doar pe creștetul capului mâna grea și aspră, m-a îndepărtat cât lungimea brațului și m-a privit de parcă ar fi vrut să știe mai bine cum arată fata lui. Lui Nicu i-a spus: „Să ai grijă de Diana”. Și cu degetul arătător a făcut gestul care de obicei spunea „bagă de seamă”. Aș fi vrut să întreb: „Când vine acasă mama cu Maricica?”, dar figura tatii parcă era de piatră, parcă fălcile îi erau încleștate.

L-am privit pe geam până s-a îndepărtat. Adus din spate și prea bătrân pentru un soldat. Am simțit că-l iubesc, că nu trebuie să-l lasă să plece și am fugit după el. Dar Nicu m-a ajuns din urmă, m-a apucat zdravăn de mână și, fără un cuvânt, m-a adus înapoi.

Caliopi a venit și ne-a luat la ei la masă. Ni s-a dat ce ne plăcea nouă mai mult: orez cu lapte, cu scorțișoară. Erau toți mai veseli și mai vorbăreți ca de obicei. Eu plimbam mâncarea în gură, fără s-o pot înghiți.

Stăteam acum aproape tot timpul cu fruntea lipită de fereastră, mă uitam cu inima strânsă la toamna de afara și mă rugam ca bătrânele: „Ajută-ne, Doamne!” Câteodată mă gândeam la diminețile scânteietoare, la Mamaia, la rochiile de tafta cu care se ducea mama la Cazino, la „sezonistii” care se plimbau pe bulevard, în fața mării sau în centru, între statuia lui Ovidiu și cofetăria „Pariziana”. Mi-era dor de acele cornuri cu nuci care costau zece bani și nu existau altele mai bune. Pentru ca să am zilnic zece bani, făceam tot felul de servicii celor din casă, spuneam oricât de multe poezii.

Dar mai mult decât cornurile cu nuci și decât orice pe lume îmi lipsea marea. O căutam peste tot. La Brăila nu era mare, nu-i simțeam boarea sărată. Îmi lipsea zgomotul valurilor. Unde era „centrul”, adică o piață rotundă ca un cerc, cu statuia lui Ovidiu la mijloc. Unde era Cazinoul care strălucea alb de-ți lua ochii, între cerul albastru și marea verde, bulevardul pavat, de-a lungul stâncilor izbite de valuri și al peluzelor pline de flori. Ce urâte și triste erau străzile aici. Ce străină îmi era Dunărea! Pe stradă treceau câteodată brancarde cu prizonieri turci, cu picioarele înghețate. Abia acum înțelegeam ce e războiul.

De la Caliopi știam că Maricica e foarte rău bolnavă. Într-o seară mi-a spus: „Am aflat că, dacă scapă în noaptea asta, se face bine”.

Era o săptămână de când plecase tata. Primisem de la el o ilustrată lucioasă, cu trei copii – două fete și un băiat – lângă un pom de Crăciun. Pe dos scria: „Răbdare. Să fiți cuminți. Vă sărută, tata.” „Dacă scapă în noaptea asta”, spusese Caliopi. „Și dacă nu scapă? Eu mă tot întrebam, fără să pot așipi.

N-am putut adormi până târziu și m-am trezit până nu se luminase încă bine de ziuă. Am încercat să adorm iar, dar m-am sucit și răsucit zadarnic. Aveam un Sherlock Holmes sub pernă, dar ca să fac lumină trebuia să cobor. M-am dus la fereastră să văd cum e vremea și am zărit doi oameni strecurându-se pe lumina aceea cețoasă și udă a dimineții, cu care aproape se confundau. Să fi fost cei doi oameni ale căror șoapte le-am auzit în pivniță? M-au cuprins frigul și groaza. Se scurseseră de atunci zece zile grele. Era cu puțință să fi stat acolo, în întuneric și frig, cu șoarecii? Cine erau și de ce se ascundeau? Am aprins lumina și m-am băgat în așternut cu secretul acela parcă prea mare pentru umerii mei. Am început să citesc iar despre isprăvile lui Sherlock Holmes. Dar când să ajung la ultima pagină, absorbită cu totul de dibăcia detectivului (de care de la o vreme mă simțeam îndrăgostită), am auzit zgomote neobișnuite în curte.

Caliopi a venit într-un suflet la mine: „Au intrat nemții”.

Caliopi era sigură că nemții, când vor veni, vor intra în magazine, vor sparge vitrinele și atunci toți trecătorii vor putea lua fiecare ce va dori. Eu râvneam de multă vreme la niște ghete galbene, înalte de tot, cu șireturi; se numeau pe atunci „cizmulițe” și erau foarte la modă. Sosise momentul să-mi împlinesc visul. Dar n-am avut cizmulițe, fiindcă nu a fost cum credea Caliopi. În schimb, s-au întors mama cu Maricica de la spital. Casa a înviat dintr-o dată. Am început să dorm mai bine, să mănânc mai cu poftă. Afară, în locul picăturilor de ploaie, care zile întregi au ciocănit la fereastră, cădeau acum fulgi mari, nesiguri, de zăpadă. Era lumină, alb și soare. În casă era cald. În jurul unei mese de lângă sobă, jucam toată ziua loto cu Caliopi, cu Zuky.

— Al cărui tată murise pe front – și cu Nicu. Dar într-o zi, când afară era iar cenușiu și ploios, ne-am făcut bagajele, și seara, pe întuneric și umezeală, am pornit spre București. Călătoria urma s-o facem în parte cu un șlep pe Dunăre.

Mi-era iar frică și frig. Când să ne imbarcăm, mama a descoperit – albă – căi lipsește punga în care avea banii, ceasul, cerceii. Nu mai aveam cu ce plăti drumul. Din vânzarea cerceilor știa că se va descurca la început. „Pe urmă, vom vedea. Totul e să plătim chiria pe o lună și să avem mâncare la început.” Mama își trecea mereu, mută, mâna pe frunte și prin păr și își cuprindea bărbia de parcă o dureau dinții. Noi ne țineam deoparte, strânși unul lângă altul, ca niște pui de găină părăsiți. „Poate am uitat-o acasă, undeva”.

Am încărcat toate bagajele din nou și ne-am întors în casa în care locuisem, dar în care parcă n-am fi trăit niciodată, atât era de rece, fără preșuri, fără așternut, fără față de masă, fără foc în sobă. Câteva zile mai târziu, vânzând ultimele lucruri, am plecat la București cu trenul.

Nu-mi amintesc nimic din această călătorie. Nici vederea dintâi a orașului. Zăresc în amintire, o clipă doar, figura bunicului, și apoi o văd pe mama în doliu, fiindcă a murit bunicul. Dar îmi revine cu amănunte casa în care am stat și nu pot să uit cât am suferit de foame. Era pe strada Anton Pann, o casă în care se intra printr-un gang întunecos, lepros, într-o curte interioară, împrejmuată de case legate între ele, dar fără să semene una cu alta, de parea o mică mahala ascunsă de ochii lumii.

A fost o iarnă care a durat cât toate iernile de până atunci laolaltă, un ger cum se pare că nu au pomenit nici bătrânii.

Toată lumea, istovită, vorbea de mâncare, de carne și de pâine. Când mirosea a carne gătită, vecinii toți adulmecau, ca să dibuiască bucătăria fericiților care au avut carne în ziua aceea. La cinci după-amiază luam câte o bucată de mămăligă, dintr-una mare, care stătea atârnată în cui, într-un șervet de pânză țărănească. La prânz o mâncam cu ceapă și cu un fel de brânză roșită cu boia. Dar de unde cei mari se fereau să spună când aveau ceva de mâncare. Copiii se laudau cu fiecare îmbucătură.

În afară de frig și foame, am trăit în casa aceea clipe de groază din pricina unui nebun, om de vreo patruzeci de ani, care scăpase, nu se știa cum, dintr-un ospiciu. Trăia ascuns la sora lui. Bănuiam că-i poveste viața acestui nebun, acolo, printre noi, și totuși mă urmărea în închipuire și, mai ales pe întuneric, simțeam îngrozită prezența lui. „Nu, nu-i adevărat, căutam să mă liniștesc, nu există; dacă ar exista, l-aș vedea.” Dar într-o zi l-am văzut. Mă uitam pe fereastră, prinsă de gânduri incerte, când deodată m-am pomenit în fața mea cu doi ochi sticloși, albaștri, holbați, aproape albi, și o gură mare, cu buze frânte. Am țipat și am căzut de pe scaunul pe care stătusem în genunchi, fără să simt lovitura, atât era de puternic sentimentul de groază că nebunul mă ține fixată, cu ochii și cu rânjelul, și că între noi amândoi dispăruse fereastră.

Iarna aceea nu se mai sfârșea. Nicu pleca și făcea „coadă”, dimineața, la pâine, aproape până la prânz. Ne certam zilnic, fiindcă îmi lua șoșonii mei. El nu avea.

Dar a venit, chiar și în 1917, primăvara. Ne-am mutat într-o casă mare, cu multe odăi, care aparținea unei familii refugiată la Iași. Casa fusese lăsată în grija unui frate al stăpânei, prieten cu tata, și acesta, fiind obligat să plece pentru câțeva vreme în provincie, ne-a dat-o nouă, să avem grijă de ea. Era o casă arătoasă, cu multe odăi și cu o mulțime de lucruri pline de taine pentru mine, fiindcă aparțineau unor oameni pe care nu-i cunoșteam. Am căutat să aflu cum e familia după fotografiile din albume. Aveau o fetiță ceva mai mare decât mine, deoarece am găsit rochițe de ale ei care îmi erau prea mari. Și cărți de clasa a III-a primară. Pe o cutie capitonată cu atlas albastru, cu tot ce trebuia pentru lucru de mână și jurubițe de toate culorile, era brodat., Lilly,,. Mi se părea foarte interesant să ai un nume care se termină cu igrec, și atât l-am sucit pe al meu, până am găsit această ingenioasă variantă: „Anny,, scris cu dublă consoană și „y”.

În aprilie am fost dată la școală și-am terminat în trei luni clasa a II-a primară. Era o școală de fete și băieți laolaltă. În recreație, băieții mă priveau

cu interes și îndrăzneală și vorbeau între ei, așa ca să-i bag în seamă, la rândul meu. Și de multe ori, când treceam pe lângă ei, auzeam: „Anny. Uite-o pe Anny”.

În anul următor – eram în clasa a III-a primară – ne-am mutat într-un cartier foarte îndepărtat de școală. Aveam o singură odaie, o cameră mobilată, adică un dormitor, cu mobilă galbenă și, agățate pe pereți, fotografiile cu mirese și gineri în rame de bronz. De tavan era prins un vultur împăiat, care ținea în gheare becuri electrice.

Atunci a început dușmănia cea mare între mine și fratele meu. Bătăile aveau loc lângă butonul luminii electrice, în serile în care mama se ducea la sora ei. Eu voiam să sting lumina, ca să adorm devreme și să mă pot scula cu noaptea în cap (chinuită de grija că aş putea întârzia la școală, dat fiind drumul lung). El venea înverșunat să aprindă, pasionat de fasciculele cu Sherlock Holmes și Nick Winter. Eu mă încăpățânam să sting, el se înverșuna să aprindă. De o parte și de alta se cărau palme și pumni, dar forțele, desigur, erau inegale. Cotonogită, rămâneam pe dușumea, și când nu mai aveam putere să urlu și lacrimi să plâng, mă forțam să rezist în aceeași poziție de victimă, să scâncesc și să gem până se înapoia mama, ca să facă dreptate.

În iarna următoare s-a întâmplat evenimentul cel mai important din viața mea de până atunci, am avut cele mai mari bucurii, cele mai tari emoții: mama m-a dus la teatru. M-am gătit cu o rochie vișinie de catifea, făcută anume pentru această ieșire în lume, și nu-mi amintesc să mă fi chinuit vreodată mai mult curgerea prea înceată a timpului ca atunci, când ziua spectacolului se apropia. În ajun mi-am îmbrăcat rochia, pantofii de lac, mi-am schimbat cărarea, mi-am legat și mi-am dezlegat de mai multe ori funda, ca să văd cum îmi stă mai bine, am controlat ciorapii, să nu fie rupți. Mă temeam neconștient să nu se întâmple ceva neprevăzut, care să ne împiedice să ne mai ducem, o întrebam întruna pe mama dacă nu cumva a răătăcit biletele. De altfel, până la ușă (când le-am arătat controlorului), mi-am simțit buzele uscate, de teamă că le va pierde, și chiar după ce ne-am instalat, tot mi-a fost frică de vreo încurcătură care ne-ar fi putut scoate de acolo.

Sala de teatru, chiar înainte de ridicarea cortinei, m-a uimit. Lumina bogată, căldura, fotoliile plușate, totul mi s-a părut încântare și farmec amețitor. Sus, galeriile și lojile creșteau ca în vis, într-un tavan cât cerul.

Ce așteaptă această lume gătită și parfumată, ce se va născă după ridicarea cortinei? Mă chinuia trecerea prea înceată a timpului (mai ales că, de frică să nu întârziem, venisem mult prea devreme). Piesa pe care am văzut-o a fost Taifun (cu Aristide Demetriad).

După spectacol, am făcut febră și am stat două zile în pat. Apoi, multă vreme n-am mai trăit decât pentru bucuria de a merge la teatru. Mă întorceam după fiecare spectacol legată parcă pe veci de soarta celor de pe scenă, imitând gesturile și felul de a vorbi al actrițelor, așa cum apăreau în diferite roluri. Într-o zi îmi închipuiam că sunt „Fecioara răătăcită”. În alta, așteptam sosirea tatii, care va avea plete albe și o rană la picior, ca marele Nottara în rolul lui Ștefan cel Mare.

În primăvară m-am dus într-o zi la școală fără să fi desenat harta la geografie. Eram înghețată de frică să nu fiu ascultată. Când profesoara s-a uitat la mine, când am schițat gestul de a mă scula, am strâns ochii, ca și când ar fi trebuit să mă arunc într-o prăpastie. Catastrofa părea de neînlăturat. Atunci ușa se deschise și directoarea noastră, emoționată, cu ochii umezi, a intrat spunând:

— Copii, s-a încheiat pacea, vă puteți duce acasă.

III.

Tata s-a înapoiat în zdrențe, tușind, cu fața atât de osoasă și galbenă, că nici mama, în prima clipă, nu l-a recunoscut. Venea dintr-un spital din Moldova, unde zăcuse multă vreme, bolnav. Nu semăna cu niciunul din eroii imaginați, nu mi-a spus „Băbătie”, n-a povestit nimic. Înjura de mama focului. Mama închidea ușile și ferestrele, să nu audă vecinii. Nicu, dimpotrivă, era militaros și nu voia să creadă că nemții au pierdut războiul. Iar eu, dintr-o veche și de neîmpăcat răfuială cu el, eram cu trup și suflet alături de tata.

În toamnă ne-am mutat iar, tata fiind omul gesturilor mari și pripite. Am fi putut sta ani de zile în camera aceea mare, care în loc de lampă avea un vultur agățat în tavan, ținând în gheare câte un bec electric. Legea chiriilor ne-ar fi apărut. Dar tata, când era jignit, își pierdea capul și, pentru a da adversarului o replică, era în stare să-și pună viața în joc. Furios că proprietarul – „un parvenit, un îmbogățit de război”.

— la spus să se mute, l-a înjurat, ne-a strâns pe toți grămadă și ne-a băgat într-un fel de cocioabă. Apa trebuia luată din fundul unui coridor întunecos, în care șoarecii și șobolanii alergau în voie. Mi-era, de când mă știam, groază de aceste lighioane. O spaimă ciudată, bolnăvicioasă mă înțepenea numai când îi auzeam ronțăind. Aici călcam pe ei. Noaptea îmi trăgeam plapuma peste cap, ca să nu-i aud. Și, totuși, îi auzeam ronțăind, rostogolindu-se, făcând „buff” pe dușumea, sărind parcă nu de pe masă sau de pe pat, ci de sus, de pe dulap, sau din tavan. Și erau nemaipomenit de obraznici. Unul s-a vârat chiar și sub perna mamei. Mama a leșinat. De atunci, noapte de noapte, mi se năzărea sau visam că ronțăie unul sub perna mea. Mutându-ne, nu mai eram la adăpostul legii, care, oricum, ne apăra de urcarea excesivă a chiriilor. Nechibzuința tatii era de neiertat.

Dormeam acum toți în aceeași odaie, foarte mare, de altfel. Părinții mei, într-un pat; în celălalt, Maricica și eu. În al treilea pat, lângă ușă, de unde, din stradă, se intra de-a dreptul, ca într-o prăvălie, dormea bunica mea, și de acolo nu se mai mișca, înțepenită de reumatisme și de gută. Nicu se culca pe un cufăr, pe care seara îl lungea cu două scaune. Când mă certam cu el, și asta se întâmpla de multe ori pe zi, așteptam seara. Și după ce se necăjea un ceas să-și facă patul – cu tot dichisul – și se culca, îi trăgeam scaunele de sub picioare. Pătura și pernele îi alunecau, picioarele-i ajungeau pe dușumea, și toată truda lui migăloasă era zădărnicită. Nimic nu-l înfuria mai rău, dar nici pe mine nimic nu mă răcorea mai bine ca răzburarea asta. În aceeași odaie mai dormea, de la o vreme, pe jos, lângă mașina de gătit, o spălătoreasă, pe care bărbatul o bătuse și-o dăduse afară din casă. În schimb, o mai ajuta pe mama la gospodărie și ne spăla rufe. Dar numai

când gerul era excesiv dormea Lixa în casă. Altfel, chiar iarna, avea un fel de culcuș afară, sub o scară, și o încălzea „gagicu”. O chema lung: Lixa Dumitru Vasile Pandele Ispas, și tatii îi plăcea grozav când povestea cum a bătut-o bărbatul când l-a găsit cu alta în pat.

— S-a supărat că am venit tocmai atunci, explica Lixa.

Iar tata o întreba cu toată seriozitatea:

— De ce nu i-ai telefonat că vii? De ce nu i-ai dat o telegramă? Cum ai dat buzna așa?! Bine ți-a făcut!

Și tare îi mai plăcea s-o întrebe cum de nu-i este frig în acel soi de șopron în care dormea. ca să audă răspunsul:

— Ce frig?! Mă strânge gagicu vârtos, îmi pârâie oasele, și nici nu mai știu dacă e iarnă sau vară.

Lixa, când se întorcea de la pâine, de la măcelărie sau de la băcănie, dădea fuga la oglindă și-și aranja părul, basmaua. Când o întrebam de ce nu se gătește înainte de a se duce, îmi răspundea:

— N-am avut timp, a trebuit să dau fuga.

— Păi la ce mai folosește să te uiți în oglindă când te întorci?

— Ca să văd cum am fost, îmi răspundea cu toată seriozitatea.

Când ne-am mutat în casa aceea, tata s-a uitat de jur împrejur, apoi s-a uitat la noi toți, mutându-și privirea de la unul la altul repede, fără să aibă curajul de a privi în ochi pe vreunul din noi, așa cum făcea totdeauna când se simțea vinovat și, zâmbind vesel, exagerat, pentru ca să pară și mai convins că a făcut bine ce-a făcut:

— Ei, nu-i prea elegant, dar provizoriu asta este!

Și, într-adevăr, am crezut că e provizoriu; prea nu părea omenește posibil să locuim acolo altfel decât pentru a nu sta în stradă până ce găsim altceva.

Și totuși, am rămas trei ani în casa aceea. Nu aveam decât o singură dorință: să nu știe vreo colegă de școală cum locuiesc. Refuzam toate invitațiile, să nu trebuiască să poftesc la rândul meu; nu puteam lega nici un fel de prietenie, ca să nu fiu nevoită să primesc pe cineva.

Când ne-am mutat în această casă, aveam, cred, doisprezece ani. Era epoca pălăriei cu pană de struț.

Pe vremea pălăriei cu pană de struț (albă, de pai de mătase, cu pană pusă de jur împrejur, în șanțul pe care îl făcea borul întors rotund) a pătruns la noi în casă un tânăr înalt, subțire, blond. Era student la Medicină și-i făcea injecții bunicii. Eu îmi făceam pe atunci lecțiile, fără să-mi dau seama de ridicolul situației, sus pe garderob. În dosul garderobului care, împreună cu o cuvertură de pluș, imitație de covor turcesc, forma un fel de cămară, țineam lemnele. Pe ele mă urcam ca să ajung pe garderob; acolo era camera mea de lucru, biroul meu. Acolo aveam, frumos aranjate, cărți, caiete, penarul și. Fotografiiile lui Leonard, actorul de care eram îndrăgostită în mare taină. Îl descoperisem în vitrina unei librării, și un bărbat mai frumos nu-mi puteam închipui. Totuși, într-o zi, mi-a bătut inima pentru studentul cel blond; când intra pe ușă și-mi spunea bună ziua, înclinam capul cu prefăcută nepăsare, de sus, de acolo, de pe garderobul unde stăteam cocoțată. Când îmi vorbea,

îi răspundeam sec, fără să-l privesc în față. Preferam schimbul de priviri fără cuvinte. Față de colegii și de prietenii lui Nicu aveam aceeași ținută demnă și rece, iar pe stradă, când mă salutau, mă prefăceam că nu-i văd, ca să par mai serioasă.

A urmat epoca pălăriei de voile georgette, de culoarea șerbetului de zmeură, cumpărată, ca și pălăria cu pană de struț, de la faimosul magazin „Jeanne d'Arc” de pe Calea Victoriei. Și ele m-au făcut să simt că s-a sfârșit copilăria.

Pe vremea pălăriei frez, aveam treisprezece ani. Într-o după amiază, ducându-mă la Anicuța, o verișoară mai depărtată, mi s-a spus: A plecat chiar acum, cu Natalița, să se plimbe în Cișmigiu”.

Am traversat – locuiau chiar peste drum – și le-am găsit (Natalița era sora cea mică), însoțite de doi liceeni. Anicuța mi i-a prezentat. Le-am întins mâna băiețește, dar, spre surprinderea mea, mi-au sărutat-o pe rând. Asta mi se întâmpla pentru întâia dată. Îngrozită că mi-ar putea săruta mâna și la plecare, am simulat un joc de-a prinselea cu Natalița și, făcându-le celorlalți semne de departe, în loc de bună ziua, am fugit. Acasă, agitată, rușinată, nemulțumită de cele ce pățisem, mi-am frecat mâinile, cât am putut mai bine, cu peria aspră.

Și, totuși, un an mai târziu, în vacanța de vară, la Silistra, unde m-a trimis mama la mătușa Agata, nu mă mai supăram când băieții îmi sărutau mâna. Fratele meu plecase la Constanța, la alte rude. Numai Maricica rămăsese acasă, cu mama, care trebuia s-o îngrijească pe bunica bolnavă. Deși nu împlinisem 14 ani, prietenii verilor mei mă socoteau domnișoară, fiindcă eram din București. „Fetele din București sunt mai emancipate”, aveau obiceiul să spună, iar mie mi se părea, dimpotrivă, că aici, în provincie, erau mai libere, mai îndrăznețe. Pentru cele mai multe, croitoreasa, magazinul de mărunțișuri, cofetăria și biblioteca, dar mai ales Grădina publică erau locuri de întâlnire cu băieții de liceu.

Mai târziu am înțeles că multe din aceste întâlniri aveau alt tâlc.

Vărul meu, Zaharia, Zuky, se pregătea să-și dea bacalaureatul în toamnă. Seara se închidea în camera lui, cu colegi, băieți și fete, și se adunau în jurul unei mese, în fundul curții, ca să învețe. Totuși, nu-i auzeam niciodată citind tare, vorbind sau râzând. Când mă apropiam uneori, schimbau vorba. Jignită, m-am hotărât să-mi fac bagajul, să plec.

— Îmi dau seama, Diana, că nu m-am purtat bine, mi-a spus Zuky, luându-mă de mână.

Mi-au dat lacrimile.

— Ar fi trebuit să-ți faci măcar datoria de gazdă.

— Lasă prostiile astea, Diana, nu sunt gazdă, tu ești aici la tine acasă. Și chiar îmi ești dragă, poate prea dragă. Dar ai două cusururi: ești prea tânără, mult prea tânără, și te uiți mult prea mult în oglindă.

Nu știi ce-a mai spus. Auzeam ca un ecou tulburător: „Mi-ești dragă”. Îmi ținea mâna, și eu aș fi vrut să nu-mi mai, dea drumul.

— Nu sunt prea tânără,. Am treisprezece ani...

— Dacă ai avea măcar cincisprezece.

Mă așteptam să spună că dacă aş avea cincisprezece ani, m-ar lua de nevastă. Dar el a continuat:

— Ți-aș da să citești niște cărți, niște broșuri. Tu știi ceva despre revoluție?

— Tata vorbea uneori când s-a întors din război.

În seara aceea stăteam amândoi de vorbă pe banca din curte când a venit poștașul; aducea o telegramă, pe numele meu. Toată casa s-a trezit. Fiecare voia să știe ce s-a întâmplat. Câinele lătra disperat. La lumina felinarului am citit: „Bunica grav bolnavă, vino imediat”.

Când m-am întors în București, casa mi s-a părut goală, pustie. Bunica murise, iar Biju, cățelul, pe care îl crescusem de mic, se prăpădise și el. Când l-am primit de la frizerul din colțul străzii, era un fel de ghem alb, cu pete negre și ochii tulburi. Dormea între umărul meu și obraz, și când scâncea noaptea, îi dădeam, sub plapumă, farfurioara cu lapte.

Ca să se încredințeze că din cauza mea nu mănâncă, mama striga din când în când: „Diana!” Biju ciulea urechile, se-nviora, mă căuta peste tot, apoi, obosit, se culca cu capul pe o labă și adormea, într-o zi a murit; mamei i-au dat lacrimile și n-a mai putut să-l uite.

În drum spre casă ardeam de dor să-l văd sărindu-mi până în talie, stârnindu-mă la joacă, întins numai pe picioarele din față, ca un iepure, și cu ochii negri, vii, lucind prin claia zburliată. Când nu l-am găsit, și mai ales când am înțeles că m-a iubit atâta încât a murit de inimă rea, m-a durut atât de mult, încât gândurile adunate în jurul morții bunicii s-au risipit, și suferința mea n-a fost așa cum mi-o închipuiam altădată, când numai teama că într-o zi bunica mea nu va mai fi îmi lua liniștea și somnul.

Căutam acum cu tot dinadinsul să-mi readuc în minte, ca dintr-un film, scene cât mai duioase din viața bunicii. Căutam să-mi reînvii părerile de rău pentru împrejurările în care o necăjisem. Odată luasem o fotografie în care ședea în mijlocul copiilor ei – singura pe care o avea și la care ținea nespus de mult – și, cu cerneală roșie, vopsisem obrajii ei și ai fetelor, iar băieților le făcusem mustăți, cioc. Altădată îi tăiasem fundele de la pălărie (era un fel de scufie neagră cu jeuri; se purtau la zile mari pe creștetul capului și se legau sub bărbie). De nenumărate ori o auzisem plângându-se că ar avea nevoie de niște funde noi, până ce, într-o seară, a venit, încântată, cu o panglică de toată frumusețea, lată, de satin lucios și gros, pa care i-o dăduse o prietenă. Din această panglică i-am tăiat numai câte o jumătate din fiecare parte, ca să-mi fac o cravată la șorțul de școală. Credeam că restul îi va ajunge ca să-și facă un nod, fără să-mi dau seama că toată frumusețea la acel gen de pălărie era să fie legată sub bărbie cu o fundă bogată. De necaz, bunica a plâns. Știu că dacă n-ar fi murit și Biju, aş fi suferit înzecit de moartea bunicii, fiindcă o iubeam nespus de mult. Fiecare zi din viața mea era legată de bunica. Eram sigură că fiecare clipă de aici înainte mi-o va aminti. Prezența ei era parcă mai vie acum. Mi se părea c-o văd, mică și grasă, cârnă, vioaie, cu fața albă, curată de parcă atunci s-ar fi frecat cu o perie aspră, cu ochii ca măgelele albastre. Nu stătea locului o clipă. Sau spăla rufe (în limbajul ei: „cânt la pian”), sau spoia, sau freca scândurile. Asta n-o împiedica să-i placă o

plimbare, un film. Mă lua de mână și mă ducea peste tot. Poate și fiindcă nu știa să citească avea nevoie de mine. La cinematograful mă înghiontea:

— Hai, zi, ce spune acolo? Ce taci, ești mută?

Când i-a slăbit auzul, a devenit și mai nerăbdătoare:

— Ce zice, ce zice?

Ca să audă, îi citeam tare. Dar atunci se găsea totdeauna cineva să mă repeadă:

— Hei, fetițo, mai încet!

Jignită, tăceam până își pierdea bunica răbdarea.

— Să poștești să te mai iau.

— Nici n-am să mai merg! Protestam.

Și, după câteva clipe de supărare, începeam iar să-i citesc, până auzeam din nou:

— Mai încet, ei, fetițo!

— Nu te potrivești, făcea bunica, tu zi-i înainte, spune-mi ce zice acolo.

Abia acum îmi dădeam seama cât trebuie să-o fi chinuit faptul că nu știa carte și îmi era cu atât mai dragă, și remușcărilor mă sfâșiau.

În iarna aceea împlineam paisprezece ani. Nicu, împreună cu un grup de prieteni - unii într-a șaptea de liceu, alții într-a opta - s-a înscris la un curs de dans. Banii i-a dat mama, fără știrea tatii, din sângeroase economii și renunțări, dar obligându-l să mă ia și pe mine. Sacrificiile ei mi se păreau firești, fiindcă mama, deși n-avea decât treizeci și cinci de ani și era nespuse de frumoasă, nu avea alte griji decât „noi”, alte bucurii decât ale noastre. În ochii mamei eram o domnișoară. Și toate eforturile ei, toate renunțările trebuiau să mă pună în valoare pe mine. Ca femeie, începeam să exist numai eu.

La acest curs de dans i-am cunoscut pe Adriana, pe Angela, pe Georges, fratele Angelei, și pe vărul lor, Puiu Daniel. Băieții erau colegi de școală cu Nicu. Când ne-au invitat prima dată, am simțit o strângere de inimă. Nicu, dimpotrivă. Era fericit. „Ce, ți s-au înecat corăbiile? Ce nu-ți convine? M-a întrebat seara, înainte de a sufla în lampă. În loc să-ți pară bine că ieși la horă”.

M-am culcat amărâtă. Știam că dacă mă duc a doua zi la Angela, la Georges, va trebui să-i chem și eu într-o zi, și asta nu era cu puțință. Îmi dădeam seama că nu m-aș fi sfiit să primesc în odaia noastră, oricât de urâtă și de mizeră era, pe prietenii verilor mei din Silistra. Îmi aminteam de preocupările și de discuțiile lor. Era în felul lor de a fi o seriozitate și o simplitate care nu-i împiedicau să fie veseli, să cânte la mandolină, să se plimbe cu prietenii lor cu barca pe Dunăre. E drept că Georges nu avea înfățișarea obișnuită a unui elev de liceu. Părea, la optsprezece ani, un domn distins, sigur pe el. Poate prea sigur pe el. Mi-a spus că vrea să facă Academia Comercială și să devină procurist la banca tatălui său. Nu știu de ce, toate astea mi se păreau puțin prețioase și ridicole. Angela purta un jupon scrobit, și totul în înfățișarea ei era puțin prea scrobit, prea rigid. Am hotărât să nu răspund la invitația lor. Ba nici cursul de dans nu mai aveam intenția să-l urmez. „Am să aștept vacanța de vară, să plec la verii din Silistra”. Târziu

de tot, au venit părinții mei și, ca pe vremea când eram copil, am așteptat să se culce; apoi, cu ochii deschiși, am stat, nebănuită de nimeni, privind în întuneric, până târziu, când șoarecii au început să chițăie, iar eu, îngrozită, cu șira spinării înghețată, am tras plapuma peste cap, să nu aud.

A doua zi de dimineață m-am dus la școală, ca de obicei, iar după-amiază, pe la cinci, am început să mă gătesc, pentru a mă duce în vizită. Rochia mi-o făcuse mama, așa cum s-a priceput. Era dintr-o tafta în carouri albe și negre, din rochia ei veche, pe care tata i-o cumpărase în ziua când s-a declarat războiul și care, nimeni nu știa cum, s-a rătăcit în cufărul de pai cu care am plecat în refugiu.

Angela își serba în ziua aceea Backfisc-hul, adică cei paisprezece ani și șase săptămâni, vârsta la care, la țară, codanele sunt scoase la horă. Asta mi-a explicat Nicu pe drum. Ca și el, toți acești prieteni învățau la Școala germană. În clasa întâia primară fratele meu fusese înscris la Școala Luterană, fiindcă în anul acela ne aflam la Sofia. Apoi, ca să nu piardă anul, a continuat și înainte de război, la Constanța, și aici, la aceeași școală.

Angela locuia într-o casă frumoasă, peste drum de școală. Un vestibul mare, de unde, pe câteva trepte largi de stejar, se intra într-un hol; ușile – deschise spre cele patru odăi. Salonul era tapetat cu catifea roșie, cu flori în relief. Peste tot, vase mari Galle și de porțelan japonez, tablouri în rame de bronz. Tare aș fi vrut să pot da înapoi, să fug. Tata avea obiceiul să spună despre orice om cu stare: „Un îmbogățit de război”. Mama nu era de aceeași părere. Dar eu, în clipa asta, mă simțeam alături de tata.

Georges veni să mă invite la dans, chiar de acolo din prag, și, cuviincios, îmi spuse că rochia îmi stă foarte bine. Apoi am dansat cu Puiu Daniel și cu mulți alți tineri, la rând. Luasem numai o singură lecție de dans, totuși, picioarele îmi alunecau pe parchet de parcă toată viața aș fi dus-o, într-un vârtej. Iar în oglinda în care m-am văzut, aproape că nu m-am recunoscut. Imaginea mea semăna mai curând cu a nevestei profesorului de dans, o femeie „fatală”, care umbla cu capul răsturnat pe spate și frântă din talie.

În seara aceea ne-au condus acasă Georges, Puiu, Adriana și Angela. Era în octombrie. Ploua. Eu țineam deschisă umbrela, pe care mi-o împrumutase gazda, Puiu și Georges mă țineau strâns de braț și se-ntreceau să-mi spună cuvinte plăcute, vârâți sub umbrela mea. Angela și Adriana o luaseră înainte cu Nicu. În fața casei arătoase, lângă care se ascundea locuința noastră în ruină, ne-am despărțit, fără ca ei să-și dea seama unde anume intrăm. Nicu, prefăcându-se că-și caută cheia, a așteptat până i-a văzut depărtându-se.

Ne-am întâlnit din nou la cursul de dans, peste câteva zile. Plecam cu inima strânsă, dar acolo totul mi se părea minunat. Ceaiurile se țineau lanț. Ele aveau diferite numiri, după obiceiurile elevilor de la Școala germană (Kokarden-Kränzehen. Era o sindrofie unde fetele invitau pe băieți, înfigându-le o cocardă în reverul hainei). Toți băieții voiau să danseze cu mine. N-aveam carnet în care să însemn ordinea în care promiteam dansul. De aici,

încurcături, care măreau impresia succeselor mele. Viața începea să mi se pară frumoasă.

Într-o după-amiază îmi spălam gulerul de uniformă și mă gândeam la Georges. Socoteam zilele care trebuiau să treacă până la sfârșitul săptămânii, când aveam iar ora de dans. Era în 4 noiembrie, împlineam paisprezece ani. Nu spusese nimănui că e ziua mea. Eram tristă că nu pot chema pe nimeni în casă. Totul era prea urât (nici chiar Ilinca nu știa unde și cum locuiesc). Ca de obicei, nu promisese nici un dar; doar tata adusese halviță, corăbioare și, nu știu unde descoperise, niște rulouri de caimac. Îmi frecam gulerul și repetam fără convingere: „Mi-e dor de Georges.” Și până în clipa în care am întins gulerul în fața mașinii de gătit, să se usuce, mi s-a făcut dor cu adevărat. Atunci a venit și verișoara mea, Mia, să mă ia la plimbare. Deși cu cincisprezece ani mai în vârstă, văduvă și cu un copil, era de la o vreme prietena mea. M-am îmbrăcat cât ai clipi și, la câțiva pași de casă, pe când îi mărturiseam că mi-e dor de Georges, îl văd de departe cu sora lui.

— Uite-l, am șoptit, e Georges, chiar el.

— La mulți ani, Diana, la mulți ani! Au strigat amândoi.

— Dar de unde știți? Am întrebat tulburată și nespuse de fericită că n-apucaseră să mă caute acasă, să-mi descopere bârlogul.

— Când ai venit de ziua Angelei, mi-ai spus că peste o lună exact e ziua dumitale, zâmbi Georges, întinzându-mi o carte. Îți plac poeziile lui Lamartine?

„Nimic pe lume nu-mi place mai mult!” aș fi vrut să strig, și am luat cartea, emoționată.

Angela m-a sărutat, le-am prezentat-o pe Mia și am pornit cu toții la plimbare.

Cercul cunoștințelor mele se lărgea din ce în ce. Fără știrea mea, fără să vreau, m-am pomenit făcând parte dintr-o lume în care mi se părea că am intrat prin fraudă de îndată ce revedeam în minte odaia noastră cu lampa de petrol care fila, cu dușumeaua scorojită și năpădită de șoareci. Gazdele mi se plâneau, ba una - că i-a plecat bucătăreasa, ba alta - că i-a plecat una din jupânele, și cea care a rămas nu prididește. O doamnă mă întreba dacă și la noi acasă parchetul este tot așa de închis. Probabil că-i de vină ceara, răspundeam evaziv.

Mă risipeam, mă chinuiam, căutam să fiu amabilă, spirituală, fiindcă simțeam că nu pot oferi decât prezența mea, fără acoperirea unui nume sau a unei situații strălucite. Colegele mele puteau să atragă prin casele lor frumoase, prin sindrofile lor costisitoare, prin numele răsunătoare cu care erau înrudite. Tata își bătea joc de mine:

— Dar proastă ești, fetiço! Cine te sperie pe tine, pe ce lume trăiești? Tu știi cine e Ghițeanu? E pușlamaua cu afacerea consolidărilor petrolifere. Când cu contractul de redevențe pentru terenuri inexistente, sau fără petrol, tot un drac, a strâns semnăturile martorilor în crâșmă. Baboianu e cu afacerea bornelor, când în cârdășie cu bandiții de la Ministerul Agriculturii.

— Ce-nseamnă borne? Întrebă Maricica, rotind ochii mari, serioși.

— Pietre de hotar. Le-au căzut pietrele în cap, dar, până una-alta, și-au umplut chimirul. Cât despre Negrescu, l-a căpătuit mitropolitul. Om e și el. Ochii văd, inima cere. Negrescu are o muiere faină! A micșorat cutiile de conserve și le-a mărit prețurile în timpul războiului, când era foamete. Mama lor de bandiți și parveniți. Astăzi și mâine! Când le vine bine, dau faliment și șterg putina în străinătate. Ce le pasă de micii deponenți?!

Îmi venea să spun: „Nici mie nu-mi pasă de micii deponenți!” Sufeream prea mult de dorința de a avea o casă ca a prietenelor mele, sau măcar una de care să nu-mi fie rușine, să nu fiu neliniștită de moarte că ar putea fi descoperită. Mă simțeam parcă vinovată de mizeria în care trăiam. La neliniștea pe care mi-o dădea casa în care locuiam, se adăuga nemulțumirea că nu știu franțuzește și nesiguranța în ce privește înfățișarea mea. Cu tot succesul pe care îl aveam și admirația pe care o stârneam, mă simțeam veșnic nemulțumită. Nicu îmi găsea numai cusururi: „Ai o gură cât o șură!”

Mă uitam în oglindă și mi se părea că are dreptate. Gura prea mare, ochii prea mici. Când, dimpotrivă, femeile frumoase – așa cum apăreau în anumite reproduceri după tablouri celebre, în cărți poștale ilustrate, pe ceștile de ceai sau pe cutiile de pudră – aveau ochii mari, gura mică. E drept că știam că am dinți frumoși, dar gura, care lăsa parcă anume să se vadă toată frumusețea dinților, a început să fie la modă mai târziu, prin succesul câtorva vedete curajoase. Dar acum, prea tânără cum eram, neîmplinită, palidă, cu obrazul îngust, găseam că Nicu are dreptate. Fiindcă aveam gleznele mai pline, îmi spunea: „Stai bine pe butucii tăi, ce-ți pasă?”

Și atunci, de îndată ce mă aflam în fața cuiva, deveneam de o excesivă exuberanță: zâmbet, vioiciune, haz, totul era pus în mișcare. Și așa mi-au devenit firești o anumită vervă, o anume ușurință de a mă exprima, o istețime care trecea drept inteligență, dar care pe mine mă oboseau, mă stinghereau, fiindcă îmi dădeam seama de goliciunea lor. Noaptea, mai ales, când mă gândeam îndelung la prăpastia dintre viața mea de sindrofii și cea de toate zilele, acasă, la veșnicile economii ale mamei, la revoltele tatii, mă străduiam să înțeleg unde e adevărul. Și cu toate că-l înfruntam pe tata, ajungeam câteodată, pe alte căi, să-i împărtășesc furia, fără a-i înțelege zbuciumul. Noaptea rămâneam uneori până târziu la fereastră și așteptam ceva, o minune, care să schimbe fața lumii, poate aripi să zbor, poate un tânăr. Care, prin forța iubirii lui, să transforme cenușărea în prințesă.

Noaptea, mizeria era ștearsă de întuneric; afară – toată liniștea, tot albastrul, toată puzderia de stele. Printre ele căutam răspuns la neliniștea mea, la atâtea întrebări care mă chinuiau.

Răsfoiesc paginile din caietele Dianei, și unele întâmplări mi s-ar părea de necrezut dacă nu aș recunoaște casa pe care o descrie aici. Am avut, intrând, sentimentul de vină pe care îl ai când, întinzând mâna unui om, îți dai seama că e ciung. Eram mai stânjenită chiar decât ea, fiindcă nu-mi puteam ascunde penibila nedumerire și n-o puteam împiedica să-mi citească gândurile. Mi se părea că aude și ea cuvintele pe care totuși nu le rostesc: „E cu puțință, Diana, să trăiești tu aici, tu, în mizeria asta?” Nu știu de ce îmi închipuiam că părinții ei sunt oameni cu stare, că Diana nici nu știe ce-s

lipsurile. Nu știu de ce, deși în clasă toate purtam aceeași uniformă, unele păreau totuși bogate, altele, mai nevoiașe. Și îmi puteam imagina destul de ușor cam în ce casă trăiesc unele, ce fel de viață duc, cum trăiesc celelalte. Diana, deși purta șorț negru și guler alb, la fel ca noi toate, era cea mai elegantă fată din clasă. Chiar și directoarea noastră, intrigată, i-a cerut într-o zi socoteală: „Slavu, nu știu cum faci, dar parcă nu ești în uniformă”. Și, după ce a sucit-o în chip și fel, a plecat bombănind de ciudă că n-a putut descoperi misterul. Pe atunci nu ni se impunea materialul din care ne făceam uniforme, și nici modelul. Dar obiceiul era ca șorțul să fie de satin lucios și în cute. Șorțul Dianei era negru de cașmir; și lipit pe trup, ca o rochie, aluneca cu grație de-a lungul coapselor lungi. O singură cută în spate, ca să dea lărgime pasului, și două buzunare mari; în talie un cordon îngust, de lac. În jurul gâtului, gulerul ei era tot de pichet alb, dar fie foarte îngust, fie exagerat de lat, niciodată de mărime obișnuită. Cravata, neagră, era sau minusculă, ca un papion, sau foarte mare, încadrându-i obrazul. Totul era proaspăt spălat și călcat; și, totuși, ceea ce o deosebea pe Diana de celelalte eleve era silueta ei, parcă altfel decât era îngăduită unei eleve.

Știam că urmează un curs de dans, fiindcă în anume zile venea la orele de după-amiază purtând sub șorțul de uniformă o rochie din caro se vedea tivul de catifea. Într-o zi, fetele nu i-au dat pace până când nu și-a scos șorțul, ca să le arate rochia. Era de catifea castanie, dreaptă de tot, decoltată rotund și tivită în jurul gâtului, pe marginea mânecilor scurte și a singurului buzunar mare, din stânga, cu blăniță de sconcs. Am rămas mute de admirație. Era atât de elegantă, de zveltă, și ochii erau atât de verzi, de lucioși, încât fiecare simțea nevoia s-o sucească, s-o învârtească, s-o admire.

O fetiță din clasa a doua de liceu, care a intrat pe ușă, văzând-o, a scăpat din mână o pungă, din care s-au risipit sumedenii de colombine și pierroturi minusculi, lucrați din satin și tul, alb și negru. În învălmășeala care s-a produs, ne-am pomenit cu profesorul de română. Se vede că nu auzisem clopoțelul. Parcă-l văd pe Marinescu, înalt, frumos și sigur de el, între păpușile mici cât un ac, părând speriate parcă de imensitatea piciorului lui.

Diana, cu părul vâlvoi și aprinsă la față, îl privea nevinovată. Din dialogul care a urmat între ei, am înțeles că păpușile erau un fel de cocarde pentru un „ceai de binefacere”. Iar a doua zi am aflat că la acel ceai Diana l-a întâlnit pe profesorul Marinescu și au dansat împreună.

Trebuie să recunosc că în ziua aceea am invidiat-o grozav. Dar toate aceste amănunte mă îndreptăteau să mi-o închipui, o dată scăpată de orele de școală, într-o lume miraculoasă, care, celorlalte fete de cincisprezece ani, le era închisă. Eram sigură că unele din acele ceaiuri și serate, pentru care noi eram socotite prea tinere, aveau loc în casa Dianei, și cum mi-aș fi putut închipui această casă altfel decât mare, luxoasă, așteptând parcă perechile la dans? Iată de ce într-o zi, nemaiputând pune frâu curiozității, am pornit spre ea. Dar pe când mă apropiam, încetinindu-mi pașii, pentru a găsi o justificare vizitei mele (să-i spun că mi-am pierdut caietul cu notițe la istorie sau să-i cer să-mi împrumute un dicționar), am văzut-o în dreptul unei case dărăpănate.

Diana ieșise desigur din casa de alături, arătoasă și proaspăt renovată. Altminteri, nu se putea. Purta o haină gri, cu guler, manșete și buzunare mari din astrahan și o beretă albastră. A roșit când m-a văzut (ce bine îi stătea când roșea!), a părut încurcată și s-a grăbit să-mi spună că se duce la „Maison des francais”, la o conferință despre Jean-Jacques Rousseau. „Vrei să mergi cu mine, Ilinco?”

Și, fără să aștepte răspunsul, cu o spontaneitate care-i este firească, m-a luat de mână și m-a tras după ea.

După câteva săptămâni de stăruință, Diana a acceptat să vină la mine, ba chiar a reușit să-i cucerească pe toți ai casei, în zilele în care nu venea, ne plictiseam. Diana venea foarte des. Îi plăcea să scotocească prin biblioteca mea, mă ruga să-i cânt la pian. Totuși, când pleca, o simțeam nemulțumită. Și nu voia să-mi promită că vine a doua zi.

Mama se mira că Diana nu mă invită la rândul ei. De multe ori o conduceam de la școală până la ea acasă, adică până în fața acelei clădiri arătoase unde credeam că locuiește. Stăteam de vorbă câte un ceas, fără să mă poftescă înăuntru.

Într-o zi, când să ne despărțim (mă întrebasesem tot timpul de ce nu mă cheamă înăuntru), i-am spus că mi-e sete și, dacă poate, să-mi dea un pahar cu apă. Diana a devenit albă ca varul, dar, fără să șovăie, a spus: „Sigur, intră”.

Și am intrat în casa cea dărăpănată. O cameră mare, cu trei ferestre la stradă, lampă de petrol.

— Din cele cu oglindă la spate.

— Agățată de perete într-un cui. În fund - o mașină de gătit; sub mașină - lemne. Alături, o pisică neagră dormea cu burta în sus. În mijlocul peretelui, paralel cu cele trei ferestre, erau două paturi.

— Din cele demodate.

— Cu un fel de sculpturi în lemn, îmbâcsite de praf. În fața lor - un cufăr, acoperit cu o scoarță românească. În fața cufărului - o masă de lemn alb, cum aveam noi în spălătorie pentru călcatul rufelor, acoperită cu o cuvertură de pluș roșu uzat.

O fetiță ședea pe un scaunel și scria într-un caiet, pe un scaun care îi servea drept masă. Alături avea o carte deschisă și o călimară. La intrare, colțul odăii forma un fel de cămăruță, cu ajutorul unui garderob pus la o oarecare distanță de perete și al unei cuverturi prinse de garderob și de perete. Nu mai văzusem nicicând o astfel de odaie. Și nu puteam să-mi iert că am intrat. O simțeam pe Diana umilită, nu știam ce să spun, nu pricepeam cum trăiește într-o astfel de casă. Atunci s-a deschis ușa și au intrat, încărcăți de pachete, părinții ei.

Mama Diane era tipul femeii frumoase de altădată: majestuoasă, cu tenul alb, strălucitor, cu ochii mari, verzi. În casa aceea? Mi-era peste puțință să înțeleg!

Tatăl ei era așa cum îl descrie Diana în caietele astea.

— Unde-i Lixa? A strigat. Unde, mama ei, e? Era vorba că azi nu se duce la spălat.

Nu știam cum să dispar. Aș fi vrut să intru în pământ. O simțeam pe Diana stingherită de moarte, strivită.

— E foarte târziu, am bolborosit, vrând să-mi iau rămas bun.

— Târziu? Se miră tatăl Dianeii, și îmi surâse deodată, fermecător. Nu rămâi cu noi la masă? Și arătându-mi pachetele trântite la întâmplare, mă îndemnă prietenos, jovial și, trebuie să repet, cu un farmec nespus: Uite, domnișoară, avem niște lacherdă, niște mușchi de vițel și am să aduc și o sticlă de vin.

Degeaba încercam să refuz.

— Ei, cum se poate, Ilinco? Ilinca Dima, nu-i așa? Nu știi cine e Dima, dar Ilinca aud toată ziua. Diana, de câte ori umblă haihui, spune că a fost la Ilinca. Și de ce, mă rog, nu vine și Ilinca aici? Ce, Ilinca e prințesă? Ia spune, domnișoară Ilinca (și luându-mă la rost în glumă), dumneata ești prințesa? Nu, ești o fată de treabă. Atunci, de ce n-ai venit la noi până azi? (Și către Diana:) Cum adică, fără parchet și fără persane nu poate să-ți intre o prietenă în casă? (Și cerându-mi mie părerea:) Dumneata ce crezi? Asta e prietenie? Dacă e așa, dă-o-n mă-sa de prietenie! Ce zici, Ilinco, nu-i bine aici la noi? Hai, șezi colo, fără mofturi. La noi așa e: fără mofturi. Dar pâinea e proaspătă și sifonul e rece. Stai, că trebuie să mai avem puțin vin pe fundul sticlei. Un șpriț rece la masă e tot ce trebuie. Eu nu sunt băutor. Două degete de vin, restul sifon. Totul e să fie rece. Apa nu pot s-o sufăr nici în galoși.

Tatăl Dianeii era un om teribil, cuceritor. Șprițul era, într-adevăr, slab, dar el era ca o băutură tare. Sigur că dacă nu l-aș fi cunoscut pe tatăl ei și odaia de care vorbește, întâmplările copilăriei ei mi s-ar părea prea sumbre, prea triste ca să fie adevărate.

Am început să citesc caietele Dianeii pe scaunul din fața pianului, unde mă aflam când mi le-a adus fata din casă. Am început să le citesc lacom. Apoi parcă n-a mai fost vorba de Diana, cu care, chiar acum trei zile, am stat alături pe o bancă în sala de gimnastică de la O. N. E. F., ci de un personaj de roman. Dar odaia pe care o descrie îmi face vie ziua aceea când, pentru prima dată, am descoperit ceva din taina Dianeii. Era un aspect al sărăciei pe care nu-l cunoșteam. Tatăl ei nu semăna cu nimeni altul, iar mama ei îmi amintea versurile lui Baudelaire:

Sur ton cou large et rond, sur les epaules, Ta tște se pavane avec d'etranges grâces:

D'un air placide et triomphant Tu passes ton chemin, majestueuse enfant.

Aș putea spune că, între părinții ei, Diana își pierdea strălucirea.

Să petrecem vara în București nu era ușor în acea odaie în care locuiam cu toții, claie peste grămadă, fără posibilitatea de a deschide măcar o ușă care să dea într-o curte, fără umbra unui copac. Ușa dădea în stradă, pe caldarâmul încins. Dar ca să plecăm, tata trebuia să găsească banii de tren. Și ceea ce azi mi se pare curios e că și mama – solidară în toate cu noi – era încredințată că tata e dator să găsească acești bani. N-avea chiar el obiceiul, orgolios cum era, pentru a nu-i dezminți încrederea, să spună: „Eu scot bani din pământ, din piatră seacă. N-avea tu grijă. Eu nu vă las”.

Având treabă la Sibiu (nu știam întotdeauna ce fel de treburi are), trecuse și pe la Ocna-Sibiului, unde auzise că e foarte frumos. Și, într-adevăr, când a văzut parcul și lacul, a exclamat: „Aici îi aduc! Să se tot bălăcească!”

Plecarea noastră s-a pregătit, ca de obicei, în discuții aprinse, lacrimi, amenințări de o parte și de alta. Tata voia să plecăm cu ce avem, să lăsăm mofturile deoparte, iar noi ceream costume de baie, rochii de plajă, sandale, o geantă, un cordon. Ba mama voia și lenjerie. „Cum să plecăm cu lucruri cârpite?” Dar, până la urmă, tot ea, făcând din două cearșafuri rupte unul bun, vopsind o rochie, împrumutând de la o vecină ceva bani cu dobândă, făcu față, ca de obicei. Nimic nu-și lua pentru ea. Totul era pentru noi, și mai ales pentru mine. Deși aveam cincisprezece ani, mă socotea domnișoară, și visul ei tainic era să mă mărit cu un doctor.

În tren, mama a intrat în vorbă cu o doamnă care avea o fată cu mult mai mare decât mine și un băiat student. Prin ei am cunoscut la Ocna-Sibiului, tot tineretul en vogue în acel an. Eram cea mai tânără din grup, chiar cu cei șaptesprezece ani cu care mă laudam, îngrozită să nu se afle adevărul. Fără mine nu se pornea la drum. Veneau băieții dimineața și, fluierând, mă chemau ca să mă ia la baie. Treceam prin sat (eu locuiam acolo; ei toți, la hotelul din parc), fredonând șansonete la modă, în mijlocul unui alai de admiratori. Dimineața trecea cu baia, și, deși știam să înot din copilărie, tinerii sportivi țineau să-mi dea lecții de perfecționare. După-amiezile veneau să mă ia la tenis, făcându-mi rost de rachetă și mingi. Pantofi de tenis aveam (erau singurii mei pantofi) și o rochie albă, în cute. Unii mă așteptau în sala de dans, alții în parc, dar eu treceam radioasă, cu suita de sportivi, spre pădure, unde era terenul de tenis. Apoi, când coboram, spre seară, dansam de câteva ori cu aceeași rochie și aceiași pantofi (rochia zilnic spălată și scrobită de mama; pantofii, curățați cu țincvais). Chiar și acest amănunt părea excentric. Iar faptul că nu mă pudram și n-aveam roșu pe buze, tot un fel de a fi original.

Mi-am dat seama că se vorbea foarte mult despre mine. Și n-aș putea spune că nu-mi făcea plăcere.

Într-o seară cu lună plină, am pornit într-o plimbare cu grupul cu care jucam tenis în pădure. A doua zi dimineață, la cafea, la prânz, la restaurant, și seara, în sala de joc sau de dans, se vorbea despre un Mondscheinpartie³.

Cuvântul acesta, plin de mister pentru mine (nu îndrăzneau să mărturisesc că nu știam ce înseamnă), era rostit cu o clătinare de cap scurtă, cu strânsul buzelor, care lăsa loc celor mai dubioase interpretări: „Diana a organizat un Mondscheinpartie”. Și adevărul era că mă plimbasesm liniștit, pe o seară caldă, luminată din plin de lună. Cu umbre negre de brazi, cu adieri proaspete și aer cald, și singurele mângâieri pe care le-am simțit pe brațe, pe obraz, prin păr erau ale acelei nopți frumoase de vară.

Tinerii erau prea tineri, sau prea intimidati, nu știu, dar sigur că nimeni n-a încercat în vara aceea, la Ocna-Sibiului, să mă atingă altfel decât cu priviri calde, tăceri emoționante și versuri stângace.

În vara aceea am cunoscut-o pe Ilinca. O fată oacheșă, cu sprâncene groase, cu fruntea boltită și ochii inteligenți, modestă și curioasă, mă

urmărea pas cu pas, se ținea ca un câțel după mine. Ilinca locuia, bineînțeles, la hotelul din parc, avea – așa cum scrie la carte – o mamă care privea prin Iornion și o guvernantă severă. Și una și alta mă măsurau, căutând să mă plaseze într-o familie zoologică mai cunoscută. „Să fi moștenit și fata aceeași curiozitate științifică, sau să fie admirația exagerată a elevelor mici pentru cele mai mari și mai arătoase?” mă întrebam auzindu-i pașii în urma mea.

Oricum, nu mi-aș fi închipuit că suntem de o vârstă și că ne vom întâlni în curând la aceeași școală.

În toamnă ne-am mutat iar. Casa noastră trebuia să se dărâme pentru insalubritate. Chiriile se ridicaseră vertiginos după război. Și nu se clădise aproape deloc. Cei ce ocupau vechile locuințe erau protejați de o lege a chiriilor, care împiedica pe proprietari să ceară mai mult decât stabilise contractul. Sau poate li se îngăduia o cotă neînsemnată pe deasupra. Dar când o casă sau o odăiță rămâneau goale prin cine știe ce împrejurare, proprietarii aveau dreptul să ceară oricât. Și lăcomia lor n-avea saț. Jupuiam fără milă. Tata, în căutarea unei case, devenise grozav de nervos. Într-o noapte am auzit-o pe mama:

— Bagă de seamă, să nu iei iar o cocioabă. Avem fată de măritat. Trebuie, de data asta, să ne aranjăm omenește. Să poată să ne intre în casă un om.

— Lasă, lasă, asta e grija mea, știu eu ce fac!

— Nu, nu, tocmai că nu mai vreau să las în grija ta.

Am închis ochii când a fost vorba de mine.

Acum aveam o fată.

— Atât știi tu să spui: fata și fata. Mama ei de fată. Dar o casă cum vrei tu știi cât trebuie să coste? Și mobilă potrivită, și alte mofturi. Stai să-ți fac o socoteală! Și tata începu să înșire cifre după cifre.

— De ce atât de mult? Se încumetă mama, intimidată, copleșită.

— Fiindcă eu știu să fac o socoteală, pe când tu vorbești aiurea, te iei după copii și ai dat în mintea lor! Habar n-ai!

A tăcut.

Mama nu se mai încumetă să spuie un cuvânt. Dar tata simțea acum nevoia să se descarce.

— Nu mai stau oamenii cumsecade și fără parchet, baie și alte fantezii de-ale voastre? Pe ce lume trăiți? Tot în sus vă uitați? Dar în jos? Ce știți voi despre criza de locuințe, despre cum se câștigă banul? Nu vezi că nu se clădește nimic?

Iar a tăcut și iar a-nceput:

— Trebuie să plătim chiria pe șase luni înainte, pe urmă mobilă, perdele, un covor ici, unul colo? Și pe mine mă știi: ori. Ori. Lasă, tu nu te amesteca. Provizoriu, o să găsim ce se poate, și pe urmă, vedem noi. Până o să fie fata de măritat, o să avem noi o casă cum nu are niciuna din parvenitele și îmbogățitele de război la care se duce! Și prin muncă cinstită, nu prin afaceri murdare. Auzi, pușlamaua, eu vin cu ideea și i-o pun pe masă. El o ia, o bagă în buzunar, pleacă la Viena, și îi arată domnului Pochtler că putem să facem și noi capete de sifoane. De ce nu? Și dacă nu vrea să aibă

aici o concurență, să-l facă coproprietar. De mine nu-și mai aduce aminte. Și la hoții ăștia în case se duce fata noastră. Și din cauza lor îi e rușine cu noi. Dar lasă, nu mai permit! Și când spun eu că nu mai permit, nu mai permit! Nu vă mai dau voie să aveți fumuri! Tu îi strici! Tu, în loc să mă ajuți pe mine, să le deschizi ochii, să vadă cum trebuie și ce trebuie, faci sat cu ei! Mama voastră, azi și mâine. Tu nu vezi c-au ajuns să le fie rușine cu noi?! Ei, află că mi-e mie rușine cu ei! Niște fandosii, niște linge-blide.

De data asta tata a ridicat vocea ca în plină zi. Maricica s-a trezit și-a întrebat, somnoroasă, cât e ceasul.

— Hai, dormi, că-i noapte, a spus mama.

Tata s-a ridicat, sprijinindu-se pe o mână, și cu brațul celălalt, trecându-l peste mama, a învelit-o pe Maricica. Apoi a urmat o liniște desăvârșită.

A doua zi, tata a venit la masă cu mustața zâmbitoare și s-a adresat mamei:

— Am găsit ceva provizoriu. Cred că e bine. Aconto încă n-am dat. Am spus că viu cu jumătatea mea, să vadă și ea. Dar i-am lăsat să înțeleagă că totul e în regulă. Că la mine în casă cântă cocoșul.

Noi tăceam încruntați, făcând, ca de obicei, pe ofensații. Asta îl scotea pe tata din sărite. Ne privea înrăit, având aerul să spună: „Nu-mi pasă de mutrele voastre. Sunt singur, dar sunt tare! Eu poruncesc, eu conduc, și de mine depindeți toți. Iacă-așa”. Era prea orgolios ca să ne spună: „Ce înțelegeți voi din zbuțiumul meu, din greutatea care mă apasă? Ce știți voi ce înseamnă să plătești o chirie, să câștigi o pâine?”. Dar până în cele din urmă a izbucnit:

— Trăim într-o junglă, voi știți? Voi știți ce-nseamnă o junglă? Fiarele voi le vedeți la cinematograful, dar acolo sunt în țarc. Aici trăiesc în libertate.

Am așteptat cu o chinuitoare nerăbdare, cu bătaia de inimă, să vină mama să ne spună cum e noua locuință. Mi se părea că această casă nouă va hotărî asupra vieții mele întregi. Ionel Frank, pe care îl cunoscusem în tren spre Ocna-Sibiului și sora lui, mă poftiseră de câteva ori la ei și așteptau să-i chem la mine. Pe Georges aș fi ținut și mai mult să-l văd mai des, să stăm de vorbă despre școală, despre cărți, sau numai să stăm alături, să ascultăm cum bate ceasul. Dar eu nu puteam schimba păreri decât pripit, în timpul unui dans, sau la cinema, când vecinii interveneau indignați, ca pe vremea copilăriei, când îi citeam tare bunicii. În astfel de împrejurări, zâmbetele, frazele, exclamațiile semănau între ele ca anume expresii tip din scrisorile comerciale. Se pare că izbuteam totuși să anim în așa fel un cuvânt sau o frază, să am o astfel de vioiciune și de sinceritate, încât să nu par superficială, banală. Totuși, începea să mă supere hazul ce se făcea de tot ce spuneam și părerea care se răspândea că sunt „amuzantă”. Eu știam că prețuiesc mai mult, că mintea mea poate înțelege și exprima altceva decât ce se cere într-un salon. Simțeam că felul meu de a mă purta capătă o anumită cută de cabotinism, că succesele mele sunt prea ușoare, și toate astea din pricina acestor întâlniri totdeauna în public, fără continuitate, fără intimitatea caldă a unui cămin, care te scutește deseori să vorbești. Erau gânduri care nu se lămureau până la capăt; au trebuit ani ca să se

limpezească. Dar exista, cred, în însemnătatea grea pe care o dădeam casei în care aveam să ne mutăm, spaima de a nu mă risipi și mai mult.

Mama făcea totul ca să mă liniștească.

— N-am putut s-o văd prea bine. Era seară, și casa n-are electricitate. (Apoi, cu tot curajul:) Nu, n-are! Ei și, ce-i dacă n-are? Uite și casa proprietarilor, cât e de mare, chiar boierească, n-are lumină electrică. Are gaz aerian. Ei, a noastră n-are gaz aerian. Ce-are a face? Dar o să avem o curte foarte plăcută și un tei mare în fund. Lângă gard e un liliac. Ba nu, doi. Proprietarul m-a asigurat că primăvara, când înflorește liliacul, e o minune. Foarte cumsecade om e proprietarul.

— Bine, dar casa, cum e casa? Întrebam, cu sufletul la gură.

Faptul că mama era atât de vorbăreață nu prevestea nimic bun.

— Păi, nu v-am spus? Mai întâi, curtea mare a proprietarilor. Casa lor. În fund, un gard și curtea noastră, casa noastră. O săliță și trei odăi.

Trei odăi?

— Noi o să avem numai două. Mai mititele și fără ușă între ele. Le încălzește aceeași sobă. O sobă de teracotă. De când vreau eu o sobă de teracotă! Camera cea mare deocamdată n-o să fie a noastră. Sora proprietarului, o domnișoară de vreo șaptezeci de ani, s-a mutat, dar și-a lăsat lucrurile, și atâta timp cât trăiește, n-avem ce face. Proprietarul n-o poate scoate de acolo. Destul de frumos că s-a mutat la o rudă, ca să-i dea lui frate-său posibilitatea să mai câștige un ban. Dar proprietarul m-a asigurat că „se prăpădește curând, biata Mița”. (Mama încerca să surâdă, așteptând să facem și noi ca ea.) Ei, și nu v-am spus că avem o bucătărie, o minune! Casa e foarte veche, cam prăpădită. Dar bucătăria au clădit-o acum câțiva ani. E mare și luminoasă.

Parcă mi s-au tăiat picioarele. Dar mama, ca un copil vinovat, vorbea întruna:

— Proprietăreasa nu era acasă. Ne-a primit proprietarul, în hol. În salon se făcea muzică. Băiatul proprietarului cânta la vioară; la pian – vară-sa. Locuiește în aceeași curte. Fata e în doliu după tatăl ei. A fost, mi se pare, un mare avocat. A lăsat o avere frumușică. Și, totuși, profită de legea chirii și nu vor să dea un ban mai mult. Proprietăreasa nu vorbește cu soră-sa. Dar nepoata vine și face muzică cu vărul ei. Stai, cum îl cheamă? Îl cheamă Bob. Oameni foarte simpatici. Am făcut cunoștință cu băiatul, cu fata. El e student la Medicină, anul întâi.

Când m-am culcat în seara aceea, cu sufletul greu, am văzut totuși, târziu de tot, ca în vis, un salon cu mobile rămase de la bunici în aceleași colțuri, o fată în doliu cântând la pian, și, în picioare, Bob.

— Un student brun, înalt și palid.

— Acompaniind-o la vioară. „Cu siguranță că se iubesc”, mi-am spus într-un oftat.

Bob era așa cum mi-l închipuiam: înalt, brun și palid, îl vedeam de la fereastra bucătăriei și-l recunoșteam după halatul alb. Altfel, n-aș fi putut să-l identific, fiindcă prin curte se perindau mulți tineri care semănau cu acest Bob. Intrau și ieșeau pe poartă sau traversau curtea cea mare, ieșind din

casa proprietarului și intrând la familia Firoiu, sora proprietăresei, sau invers. Fetele erau și ele mai multe. Și toate uscățive și oacheșe. Eram încredințată că nu va trece mult și-mi voi petrece serile în salonul de care îmi vorbise mama și că voi fi ca la mine acasă în toată această lume care acum părea plină de mister. Mama fusese doar atât de prietenos primită, încât nici n-a băgat de seamă că nu avem apă curgătoare în bucătărie, ci trebuie s-o aducem de la cișmeaua din curte. Iar closetul, în fundul curții, rudimentar, ca la țară.

Aveam să-mi dau seama curând că pentru toți cei care locuiau în casa din față, noi nu eram decât chiriașii din fund. De la o vreme, nu mai eram poftită decât la sindrofii mari, unde se chema multă lume. Poate că era și vina mea: răspundeam din ce în ce mai rar invitațiilor pe care le primeam. Singura excepție am făcut-o cu Ilinca. Ea venise, de altminteri, la noi și în locuința cealaltă.

N-aș ști să spun ce mă atrăgea spre Ilinca. Eram colege de școală și stăteam în bancă alături. Dar de unde la OcnaSibiului, când nici nu ne cunoșteam, mă urmărea pas cu pas, ca un câțel, acum păstra o rezervă ciudată față de mine. Mică, brună, cu ochi de chinezoaică, pleoape grele, care îi dădeau un aer nepăsător, un cap de fetiță cuminte, nu avea totuși nimic din felul obișnuit de a fi al unei eleve silitoare. Nu ridica niciodată degetul, părea că nu știe ce se întâmplă în clasă, dar, când era întrebată, știa să răspundă, iar când era strigată să iasă la tablă, trecea liniștită și spunea lecția cu indiferență, așa cum s-ar fi spălat pe dinți. Nu participa la niciunul din evenimentele clasei, la viața ei zgomotoasă. Părea că vine zi de zi și că va veni încă trei ani în șir fiindcă trebuia să-și facă datoria, să-și ia notele, bacalaureatul, o datorie de care nu părea pătrunsă, dar pe care nu voia s-o discute. Își întindea tot timpul palma pe marginea pupitrului, ca să prindă cât mai bine o gamă imaginară. Mi-ar fi plăcut să am liniștea ei. O admiram că nu se cheltuiește pentru nimeni și nimic; și totuși, înțelegeam că e un lux să poți rămâne în afară de agitația lumii și s-o privești cu liniștea cu care stai într-un loc bun la teatru și vezi cum se agită pe scenă, costumați, în anumite piese, actori care răgușesc debitând tirade eroice, se luptă cu spada, care sună a tinichea, cad și se ridică. Mă atrăgea Ilinca și, totuși, mă irita prin acel zâmbet ușor ironic, care ascundea fie o mare timiditate, fie o mare încredere în sine. Simțeam, fără să pot înțelege de ce, că și ea are nedumeriri în privința mea, că ține să ne apropiem, să ne vedem altfel decât la școală, să ne cunoaștem mai bine. Dar, deși nu aveam nici o prietenă și simțeam nevoia să-mi deschid sufletul cuiva, mă făceam că n-o bag în seamă. O întâlnire a noastră în afară de școală nu era cu puțință. Cum aș fi putut s-o primesc pe Ilinca Dima în acea singură odaie în care aveam și mașina de gătit, și lemne în dosul garderobului (vorbesc de vremea în care mai locuiam în casa cealaltă)?! Tatăl ei era doctor și venea s-o ia de la școală cu cupeul. Era poate ultimul în București, dar era al Ilincăi.

Băgam de seamă că face tot felul de manevre să vină la mine, și nu știam dacă ține la această prietenie sau e o curiozitate de fată răsfățată. Tăcută cum era, indiferentă cum părea, știa să stăruie. De câteva ori, venind

să mă întrebe de niște lecții, avusesem norocul s-o întâlnesc în stradă, dar ultima dată, în fața ușii, mi-a spus că-i e sete. Sigur că nu puteam să-i dau paharul cu apă altfel decât poftind-o în casă. „Intră”, am spus, închizând ochii, ca un om care se aruncă în prăpastie.

O dată înăuntru, am simțit broboane reci pe frunte și un penibil sentiment de înfrângere. Oare n-a ținut să mă umilească? Dar Ilinca s-a arătat cuviincioasă, modestă, a primit să rămână cu noi la masă, și la plecare mi-a spus:

— Tatăl tău e foarte simpatic.

Într-o zi, am întrebat-o:

— La urma urmei, Ilinco, ești fericită?

— Sunt nefericită, mi-a răspuns simplu.

— Nu te interesează nimic?

— Ba da, pianul. Dar n-am să cânt niciodată bine. Am mâna prea mică.

Odată, după ce și-a întins palma pe marginea pupitrului, cum avea obiceiul, și-a apropiat lama de pielița dintre degetul gros și arătător. I-am dat peste mână și am oprit-o la timp.

Pe Bob îl vedeam numai de la fereastra bucătăriei, și fiindcă era greu să-l prind când apărea în fața ferestrei, mi-am luat obiceiul să-mi fac lecțiile în bucătărie.

Gândurile mele, de la o vreme, îi dădeau târcoale. Îl recunoșteam chiar când nu purta halat alb. Și de câte ori eram poftită undeva, nădăjduiam să-l întâlnesc, să-mi fie prezentat, să-și dea seama că nu sunt numai fata chiriașilor din fund, ci Diana Slavu.

Dar școala, pe care eu o luam în serios, prietenia cu Ilinca și, din când în când, petrecerile la Adriana, la Angela, m-au făcut să nu-mi dau seama că a trecut iarna, până în ziua când a înflorit liliacul. În curtea din față jucau crochet Bob și câțiva prieteni de-ai lui.

Într-o seară, în ajunul vacanțelor mari, o seară grea de neliniști, de aer cald și de miros de tei, când cerul părea mai spuzit de stele ca oricând, și sufletul meu prea plin, l-am cunoscut pe Bob.

Încercasem de multe ori să-mi imaginez cum se va depăna această întâlnire. Casa noastră, ca un vagon, era cu o treaptă mai jos decât nivelul pământului, încovoiată și strâmbă, și nu te-ai fi mirat dacă ar fi pornit la drum, ca într-un desen animat. Deasupra intrării era scris ca pe un cavou: ANUL 1850. Un geamlâc, cât lungimea casei, avea câteva geamuri sparte, altele – cârpite. Bucătăria era mai înaltă. Dar, cufundată în albastrul acela deschis de seară înstelată de vară, părea o casă de basm. Eu – Cenușăreasa – visam să fug de-aici, ca să ajung la un bal în cine știe ce palat, pe drum să-mi pierd pantoful și să-l găsească Bob.

Și iată-l că apare „Va coti la stânga, mi-am spus, ca să o ia pe scara de serviciu a casei lor, sau se va opri în dosul gardului, să-și rupă niște crengi de liliac?” Dar el deschide porțița și vine spre mine. Dacă ar fi intrat în toiul nopții pe geam, în bucătărie, și apoi în camera mea, nu m-aș fi mirat mai mult, inima nu mi-ar fi bătut mai tare.

— Am venit să vă invit să jucați crochet, domnișoară.

— Nu cunosc jocul.

— Se învață ușor.

După ce a plecat, am dat fuga în casă și m-am uitat în oglindă, ca să văd cum am fost, așa cum obișnuia să facă Lixa Dumitru Pandele Ispas când se întorcea de la piață. Apoi m-am culcat. Dar până în zori n-am adormit, tot scormonind cu mintea cum să mă îmbrac, cum să apar a doua zi la crochet. Niciuna din rochiile mele nu mi se părea potrivită. Abia când să ațipesc mi-am amintit de o fustă de patinaj albă de lână, care, la spălat, în loc să intre, se lungise foarte mult. Jerseul, subțindu-se, devenise cu mult mai suplu. Putea să-mi iasă o rochie fără mâneci. O și vedeam: dreaptă de tot, îngustă, tăiată rotund în jurul gâtului. O voi purta cu cordonul de lac roșu îngust, voi încălța pantofii de tenis. Singurii mei pantofi albi. Voi părea cu atât mai sportivă. Am sărit din pat și am început să scotocesc într-un cufăr cu boarfe.

Peste drum de noi, tot în fundul curții, dincolo de un gard rupt, locuia o croitoreasă, o femeie uscățivă, reumatică, necăjită, care lucrase cândva la o mare casă de modă, de unde fusese concediată din cauza reumatismului la mâini și a degetelor umflate de gută. Mie îmi lucra cu drag. Îi plăcea să-i descriu rochiile actrițelor din filme, să i le desenez. Și nu putea să uite rochia albă cu pisicuțe negre brodate pe margine, care făcuse vâlvă la un gardenparty. Veștile ajungeau înaintea mea la ușa croitoresei. Mama îi plătea când avea, cum putea. De cele mai multe ori o ajuta surfilându-i rochiile, brodându-i o garnitură, festonându-i butonierele, când avea nevoie pentru o rochie mai pretențioasă. Altminteri, lucra numai pentru femeile de serviciu – rochii modeste, sau pentru vecine – rochii de casă. În iarna aceea, biata madam Popescu, cu ochelarii pe nas, contribuise mult la succesele mele.

După vizita lui Bob, am ațipit cu gândul să mă duc la ea în zori, înainte de a pleca la școală, și s-o rog din tot sufletul ca, până după-amiază, pe la cinci, să-mi termine rochia. Dar emoțiile mi-au alungat somnul cu desăvârșire. Am coborât din pat și m-am uitat pe geam. Fereastra croitoresei era luminată. M-am uitat la ceas. Stătuse. „Probabil că mai lucrează, mi-am zis, altfel n-ar fi lumină atât de târziu.” Mi-am pus pardesiul peste cămașa de noapte, am traversat curtea și i-am dus fusta de jerse, explicându-i în câteva cuvinte modelul rochiei.

— Acum, în toiul nopții? Știi cât e ceasul, domnișoară Diana? E trei. Și dacă n-aș avea zor, mâine e o nuntă.

— Aș vrea, îmi trebuie. Vă rog. Am fost invitată să joc crochet. Și aș vrea.

— Știu, vrei să fii frumoasă. Ei bine, ai să fii.

A doua zi a plouat cu găleata. Ca în povestea Pierrettei cu oala de lapte, toate visele s-au spulberat. Am pândit în bucătărie să-l văd la fereastră pe Bob. A apărut, a dat din umeri, a ridicat sprâncenele, și-a turtit buzele și, desfăcând brațele ca niște aripi, a mimat dezolarea: „Ce să facem? Plouă”. Am căutat și eu, la rândul meu, să-l fac să înțeleagă că-mi pare rău.

Îmi plăcea să joc crochet. Eram între cei patru băieți, partenerii obișnuiți: Bob, vărul lui (nu știu de ce i se spunea Ghiță, deși îl chema Eduard), băiatul popii de la Biserica Olari, și Bebe, prietenul lui Bob, eu,

singura fată, și mă simțeam nespuse de bine, mai ales că, în rochia albă de jerse de lână, oglinda mă arăta parcă mai înaltă, mai zveltă și chiar mai frumoasă. La grilajul de fier al curții din față se aduna lume și mă privea cu admirație și interes. Numai gândul că ar putea trece vreuna din profesoare îmi știrbea voia bună.

În vremea aceea a început să vină la noi Puiu Daniel, vărul Angelei, coleg cu Nicu. Vorbeam însuflețiți despre școală, mă ajuta să dezleg problemele de algebră, să traduc la latină, îmi împrumuta cărțile care îi plăceau mai mult și nu se mai îndura să plece. O dată m-a întrebat:

— Ești fericită, Diana?

— Fericită?

Am simțit că roșesc de ciudă și puțin a lipsit să-i spun: „Știi că azi am fost trimisă acasă fiindcă nu mi-am plătit taxa pe trimestrul al treilea?”. Mi se părea deodată că și el, și băieții cu care jucam crochet, și Angela, și Adriana, și toată lumea e vinovată că eu nu mă voi putea duce la școală a doua zi. Fetele mă vor invidia. „Ce-ți pasă? Scapi de două ore grele. Chimia și matematica. Ferice de tine, Diana!” Sau: „Zăpăcită mai ești. Cum tot uiți de taxă?”. „E poetă”, va spune una din colege, ca să mă scuze. „Taxa e ceva prea prozaic pentru Diana”. „Vezi, până ajungi în poartă, să nu uiți pentru ce ai fost expediată.” Ca să-mi ascund amărăciunea, râdeam, glumeam. „Vă rog, la ora de matematică, Fie-A-B să găsească pe tablă numele meu cu semn de întrebare. Ba nu, mai bine fără nume.” Și, punând mâna pe cretă, am scris cât ai clipi: „Fugită în noaptea nunții sau sărmana Renato” (era titlul unui roman-foleton, pe care îl citea mama la Constanța pe vremea când eu silabiseam.) Fetele se prăpădeau de râs în timp ce eu, cu inima strânsă, mă întrebam dacă mama va face rost de bani, ce-ar mai putea să vândă, de unde s-ar mai putea împrumuta. „Diana, desenează tu alături un cerc, da, așa. Taie-l cu o linie A-B și desenează o fată care fuge după cerc.” Numai llinca tăcea, fără să scoată nasul din carte; cred că bănuia adevărul.

Îmi aminteam hărmălaia, veselia, din care se desprindea câte un hohot de râs și numele meu. Pe stradă a început să mă chinuie și mai rău întrebarea: „Cum să fac rost de taxă?” A doua zi nu trebuia să lipsesc, aveam teză la istorie. Să mă prefac că am uitat să aduc banii, asta nu se mai putea. Era cald, zăpușeală și praf, un tramvai era cât pe ce să mă calce. Dar, o dată ce am scăpat, mi-am pus întrebarea: „Dacă muream...”? Și mi s-a părut nespuse de trist să mori fără să te fi sărutat cu un băiat măcar o singură dată.

În fața unei frizerii, un băiețel stropea trotuarul, descriind niște opturi perfecte. Mi-am amintit de taxa școlară. Imaginam tăvăboiul de-acasă. Îl auzeam pe tata strigând: „Ce nevoie ai? Ajunge atâta școală. N-am nevoie ca fata mea să fie filosoafă, și nici doctoriță. Mai bine să stea la bucătărie, să învețe să facă o tocană”. Vor urma înjurăturile obișnuite: Cristos, grijanie, paști. Nemaștiind pe unde mă aflu, pe unde calc, m-am împiedicat de un coș cu flori. „Le dau ieftinii. Mai ieftinii, ciș lei bucata, patru lei, doi lei”. Am plecat, ascultând cum strigă: „Crizantimile, ieftinii, domnișori ca, să vă dau crizantimile, un pol buchetu, șaișpe lei, Zece lei, ciș lei”. Lacrimile mă

podideau. Până aproape de casă n-am mai auzit decât: „A la crizanta. Crizanta. Crizanta”.

Toate astea îmi treceau prin minte în clipa când Puiu Daniel aștepta să-i răspund dacă sunt fericită. Încleștându-mi dinții ca să-mi stăpânesc lacrimile, gândeam: „Stupidă întrebare. I-o pusesem și eu Ilinicăi. Dar mie, când mi se pune întrebarea asta, îmi vine să urlu. Poate că semăn cu tata, sunt violentă, îmi vine să înjur.”

Tăcerea, se prelungea.

— Cu ce se ocupă tata? M-a întrebat Puiu pe neașteptate.

— Ultima dată a fost angajat ca voiajor de către o fabrică de postav. Dar dacă marfa e proastă, nu e în stare s-o plaseze. Nu poate să mintă. (Puiu a zâmbit cu simpatie.) Nu-i ușor să-ți explic nici cu ce se ocupă tata, nici ce fel de om e. Sunt oameni care scormonesc pământul ca să găsească petrol, tata scormonește mintea ca să găsească idei. (Foloseam un ton ușor ironic, ca să nu par ridicolă.)

Puiu Daniel mi-a luat mâna și mi-a zâmbit cu o înțelegere caldă.

— Interesant.

— Poate că ar fi interesant dacă nu ar avea familie, răspunderi, dar așa, mi se pare uneori că-i un copil mare care se joacă.

— Crezi, Diana, crezi că se joacă?

— Nu izbutește nimic din ceea ce încearcă. Odată îl auzi: „E mare nevoie pe piață de saci, saci pentru ciment, saci pentru făină, saci ieftini, saci de hârtie impregnată. Optimist, aleargă, ia contact cu un mare personaj, care îl primește sceptic, tata caută să-l convingă, îi arată cu creionul pe hârtie că n-are decât de câștigat. Personajul, când e vorba de câștig, nu zice ba. Tata se zbate, găsește undeva o baracă, ia contact cu un inginer chimist, pentru impregnarea sacilor, se ocupă de tot și de toate, în schimbul unui mic salariu, timp de câteva luni. Și când fabrica de saci e pusă pe picioare, când așteaptă să ia parte la beneficii, șeful îi caută nod în papură și-l concediază, ca să-și pună oamenii lui. Adevărul e că tata nu știe nici să închidă ochii când trebuie, nici să-și țină gura. Spune lucrurilor pe nume. Ce e-n gușă și-n căpușă. Dacă vede că cineva fură, îi spune: „Hoțule, pungașule!” și-l ia de guler, oricine ar fi.

— Am pentru el o mare admirație! Spuse Puiu.

L-am privit atentă. Desigur, nu glumea. Era, dimpotrivă, foarte serios și, așa putea spune, emoționat. Îi eram recunoscătoare că-l admiră pe tata.

— Diana, te-am întrebat dacă ești fericită, n-ai răspuns. Nu știi la ce te-ai gândit, dar am înțeles că nu ești fericită. Nu-i așa că nu ești? Chiar dacă vrei să închizi ochii la ce se întâmplă împrejur, tot nu ești fericit.

Aș fi vrut să stăm de vorbă mai mult. Simțeam că-mi ascunde ceva. Dar el s-a ridicat brusc, mi-a strâns mâna, fără un cuvânt, și a plecat.

Într-o zi a venit la noi un domn bine îmbrăcat, scund, cam pântecos, cu o mustață mică, încărunțită, Eram la cișmea, cu cana plină cu apă. Când m-a văzut, a rămas pironit, cu ochii mari, căscați.

— Pe cine căutați? L-am întrebat.

Dar parcă-i pierise graiul.

— Pe doamna Slavu, a spus în cele din urmă.

— Mama nu e acasă.

Și iar o tăcere care se prelungea fără înțeles.

Îmi venea să-l reped: „Ce-i, omule, ce dorești? Ce te uiți așa la mine, cu ochii holbați?”

— Diana? Nu-i așa că te cheamă Diana?

Părea foarte tulburat. Dar atât de sigur că eu sunt Diana, încât n-am răspuns.

— E de necrezut! Câți ani ai? Cincisprezece?

— Șaisprezece.

Am lăsat jos cana cu apă, curioasă să știu cine e.

— Diana?! Te cunosc de când te-ai născut și chiar dinainte.

Vorbea încet, rar, ponderat. O ușoară melancolie îi acoperea ochii, cam bulbucăți. Și, nu știu cum, deodată am înțeles că-i Cobadin. Cobadin, una din spaimile copilăriei mele. Cobadin, nume care se rostea în șoaptă, cu teamă, Cobadin, acel prieten din copilărie al mamei, care și-a dat seama că o iubește abia după ce s-a măritat și a umblat să o despartă de tata, Cobadin, după care tata a vrut să iasă cu revolverul, într-o noapte, noaptea pe care nu pot s-o uit, deși n-aveam decât patru ani.

— Mama nu e acasă. Am repetat.

— Îmi pare rău. Să-i spui că a fost Cobadin. (Aștepta să-i dau mâna, dar mi-a fost cu neputință.) Am să vii să te mai văd, Diana.

IV.

Cea dintâi vedere a Mangaliei a fost aceea a unui sat cu îngrămădiri vagi de case scunde, abia întrezărite prin vijelia care se dezlănțuise cu puțin înainte. Bâjbâind prin praful care îmi intra în ochi, am pornit, cu doi băiețași care îmi duceau geamantanele, pe un drum de țară, pe care îl simțeam nesigur și neprietenos. Afară de băieții cu geamantanele noastre, n-am întâlnit picior de om până la casa închiriată de tata pentru noi. Proprietăreasa, o femeie uscată, cu capul lung și pielița ca o hârtie mototolită, ne-a adus dulceață de trandafiri. Mai târziu, când mama desfăcea bagajele, eu iscodeam, ca sa aflu câte ceva despre Mangalia.

— Este lume multă?

Mi-a răspuns plimbând capul de la stânga la dreapta și înapoi - mișcare pe care noi facem pentru a spune nu, iar cei de prin partea locului pentru a spune da.

— Este, este, nu mult, așa-așa este. Domnul Petre este, generalu cu domnișoara Nuți, și domnișoara Margareta, este părintele cu patru fete, este maioru, acu un an a stat aici domnu pictor, domnu Petre a stat aici. Ce om bun, domnu Petre!

„Bine că sunt câțiva vilegiaturiști”, m-am gândit.

— Domnu Petre cine este?

— Pictor este. Acum venit de la Mai. Trei ani venit Mangalia, un an stat aici.

Și a făcut o mișcare cu mâna, parcă împărțea timpul în felii.

Odaia s-a luminat dintr-o dată. Pe dușumea au început să tremure fâșii de soare. Intrau prin ramurile unui pom care întuneca fereastra. Pe perete era prinsă o cuvertură mare, un soi de imitație de goblen, reprezentând un cavaler venind călare, în goană mare; calul avea picioarele din față atât de ridicate, încât poziția lui era aproape verticală. Câmpul era lucrat cu verde-închis – de pătrunjel, și galben – de coajă de lămâie. Alt soi de imitație de goblen înfățișa, prin cine știe ce ocol; o femeie cu pălărie „directoire” și bucle galbene, descinzând dintr-un landou. Un cavaler îi ajuta să coboare. Nu știu cum, tot cercetând pereții, împodobiți cu fotografii de gineri și mirese, m-am împiedicat de o cană de apă. Mama s-a supărat ca am răsturnat cana și c-am udat o mulțime de lucruri abia scoase din geamantan și azvârlite pe jos. Maricica cerea de mâncare, proprietăreasa îl lăuda pe tata, încântată că vorbea și bulgărește, și turcește. Pe mine mă apucase un fel de panică. Voiam să fiu mai repede afară, să văd marea, să-i simt mirosul, să văd plaja, să-i cunosc pe domnul Petre, pe domnișoara Nuți, pe domnișoara Margareta. Și mai ales să intru în mare, oricât de rece ar fi. Dar abia am izbutit să-mi găsesc costumul de baie. Țineam cordonul în mână și-l căutam peste tot. Oglinda, care era în fața mea, am descoperit-o greu. E drept că era mică, din acelea cu marginea de tinichea și cu un fir de liliac pictat în colț, agățată deasupra unui pedestal pirogravat, care se clătina, împreună cu toate bibelourile și fotografiile în rame de scoici, când pășeau prin apropiere. Eram gata îmbrăcată și mă simțeam, în taiorul alb de eponj, pe care îl îmbrăcam întâia dată, pornită să cuceresc Mangalia, marea, când m-a oprit pe loc o icoană. N-o văzusem în întunericul de la început și în graba de apoi. Pe un pătrat de lemn, aproape negru, strâmbat de vreme, apăreau, făcute parcă nu din culoare, ci din lumină, mâinile sfântului, cu podul palmelor înspre mine, cu degetele lipite, hotărâte. Treptat, cu cât priveai mai atent, apăreau barba și sprâncenele, părul și aura din jurul capului, care parcă ardea. Altminteri, fața părea cufundată în întunericul lemnului. M-am apropiat să-i văd ochii.

— Domnu Petre dat la mine. Domnu Petre găsit departe și dat la mine. Domnu Petre nu crede. Sfântu Niculae este.

Sub icoana prăfuită, o candelă, o salcie veștejită și un ou încondeiat.

— Te-ai agitat, ai răsturnat cana cu apă, și acum stai și căști gura! S-a supărat mama.

Curtea era plină cu verdeață, și, la un stat de om, floarea-soarelui; lângă flori de muștel, pătlăgele pe jumătate roșii, zvârlite parcă la întâmplare.

Proprietăreasa m-a condus până la portiță și m-a lămurit pe unde s-o iau. Cu brațul întins repeta:

— Drept. Drept. Geamie, statuie, drept, drept, centru, dig, drept, drept.

Am mers într-adevăr drept de tot. Orașelul părea părăsit, marea nu se vedea nicăieri, dar adia o boare care mă făcea să simt prezența ei peste tot. „Lumea, atât cât e, trebuie să fie pe plajă, m-am gândit, iar localnicii, desigur, la treburile și gospodăria lor.” Ceasul, după soare și după socoteala pe care o făceam, putea fi douăsprezece. Simțeam în aer toată vacanța, plină de

făgăduieli; în mine – presimțirea unor bucurii mari, fără contur, dar în același timp o undă de teamă.

Tata nu trebuia să știe că pe mama o ajuta uneori Cobadin. Nici că vine pe la noi câteodată. Venea, e drept, foarte rar, și atunci mai mult tăcea, sau stătea de vorbă cu mine, ba chiar mă invita să-mi dea câte o prăjitură la cofetăria de pe bulevard. Mama era bucuroasă să-l vadă plecând, de frica tatii. Deși era încredințată că tata nu l-ar recunoaște, atât era de schimbat. Se îngrășase, avea chelie și purta ochelari. Dar și Cobadin o găsea foarte schimbată pe mama.

— Tot frumoasă, bineînțeles, dar portretul întocmai ești tu, Diana. Prima dată când te-am văzut, am rămas încremenit, și de fiecare dată, la fel.

Era, de altminteri, deosebit de tăcut; mama îl găsea plicticos.

— Și totdeauna a fost așa, morocănos, motan.

— Nu-ți pare rău, o întrebam, că nu te-ai măritat cu el? Ai fi fost liniștită, fără nici o grijă, bogată.

— Nu. Diana, nu-mi pare rău. Tatăl tău e ca o băutură tare. Nu e ușor să trăiești cu el, dar când trăiești lângă un astfel de om, ceilalți îți par anosti, siropoși. Și totuși, dacă tatăl tău ar ști că vine pe aici Cobadin.

Mama își punea mâinile în cap.

— Atunci, de ce îl primești?

— Parcă mi-e milă de el. Nu vezi? Nu face nici un rău. Vine aici, se uită la tine și tace. Când se uită la tine, parcă mă vede pe mine. Nu știe să spună decât atât: „Diana. Ești tu întregă, tu, la șaisprezece ani”.

Luată de gânduri, mi-am dat seama că mergeam de mult de-a lungul zidului văros al geamiei. M-am oprit și m-am ridicat în vârfuri, să văd curtea închisă, ca o cetățuie. Era un cimitir cu morminte turcești, însemnate fiecare cu câte o stelă, trunchiuri strâmbe, acoperite, unele, cu turbane de piatră. Printre ele, cu spatele la mine, un pictor, în picioare, lucra, ridicând capul către geamie și coborându-l spre paleta pe care o ținea într-o mână. Mi-am spus: „Iată-l pe domnul Petre!” și am stat o clipă, sperând să-l văd cum arată; mi-am pierdut însă repede răbdarea și am plecat mai departe. După câțiva pași, drumul s-a deschis într-o răspântie. În mijloc, un soi de monument încă nedevelit. Dintr-o simigerie ieșea o fetiță cu o tavă pe care de-abia o ducea; de sus venea o stradă cu prăvălii mici, parcă gheboase, înghesuite de o parte și de alta.

Aici, la răscrucea în cerc de drumuri în care mă găseam, se adunau nu numai străzile Mangaliei, dar și adierile calde și reci din toate părțile, și loveau în pânza zvârlită peste monument de parcă marea trimitea semne de peste tot, nevăzută.

Șovăiam pe loc, fără să știu încotro s-o apuc, dar amintindu-mi că proprietăreasa a spus de mai multe ori „drept”, am mers înainte și am ajuns la o baracă, un fel de cafenea cu mese și scaune, afară, în praf. La una din ele jucau table un bătrân cu șapcă și altul cu pălărie de pai. Un pictor desena pe o foaie de bloc; Modelul, era o fată care se uita atentă într-o ceașcă de cafea. Fără să vreau, m-am gândit: „Sunt deci mai mulți pictori în această Mangalie ... Aș fi vrut să ghicesc care din ei este „Petre”. Atunci, s-au uitat amândoi la

mine: fata, cu ochii mari, triști; el, surprins și amuzat. Am plecat repede mai departe. Un vânt sărat, care mi-a amintit iar de Constanța și de copilăria mea, m-a oprit în loc. Ca o linie puternică la orizont, mi-a apărut marea imensă verzuie ca jadul și umflată ca o respirație uriașă. Am privit cu ochii deschiși, însetați, dornici s-o cuprindă toată. Era o lumină involtă și un aer limpede și tare, pe care mi se părea că l-aș putea pipăi. Parcă niciodată nu fusese furtună. O pulbere de aur aprins juca între cerul înalt și marea grea.

Pe drumul care cobora într-un dig lung, am alergat la început, apoi m-am oprit cu o bucurie care crescuse în mine prea mare și pe care aș fi vrut s-o strig, să audă lumea întreagă. În dreapta, unde digul o cuprindea ca un braț prietenos, marea era cu fața liniștită, ca un lac de smarald. De partea cealaltă, plaja, cât puteau ochii cuprinde, era ca un câmp de aur, și în fund iar marea, ici-colo albastră, ca o piatră opacă, altminteri verde-transparent, ridicându-se în spume albe, părea că vine de dincolo, de la temeliiile cerului. Întinderea de nisip era atât de lată, că, de la mine la grupul de cearșafuri și corturi ca niște mici baldachine, mi s-a părut să mai am de umblat destul de mult.

Approape de mal, am zărit o umbrelă enormă, roșie, cum le țineam minte pe cele de la Mamaia, și câteva corturi ca niște cutii enorme, albe, răzlețe, unele cu capac, altele fără. Am respirat adânc adierea sărată și m-am simțit cu ea, cu soarele, cu apa, cu nisipul și cu zgomotul de valuri din nou copil, din nou eu însămi, adevărată și liberă cum nu mai fusesem de mult. Îmi eram recunoscătoare tatii că ne-a trimis aici. Aș fi vrut să-mi iasă în cale, să-l iau de gât, să-i cer iertare. Am coborât pe plajă, în dreptul malului mării, pe fâșia aceea de nisip ud, pe urma unor pași care trecuseră înaintea mea. Picioarele parcă, erau date cu baie sau unse cu smoală. Într-un cort, mai multe capete legate cu baticuri colorate, se ridicau pe rând, curioase „apoi dispăreau după cearșaful alb.

— Marie-Jeanne, ne t'éloigne pas! 4 striga un chip tuciuriu, cu turban galben, către o fetiță de vreo treisprezece ani „care înainta spre un grup de fete și băieți, toți parcă niște statui de abanos.

Lumea toată părea toropită de căldură; unii citeau, întinși, alții parcă dormitau, cu spatele la soare, sau cu fața în sus, cu capul acoperit.

Nu știam ce să fac. După ce am șovăit o clipă, mi-am lăsat sacul de baie pe jos, la întâmplare, mi-am descheiat nasturii fustei, mi-am scos jacheta albă și am rămas în picioare în costumul de baie, privind în jurul meu. De pe dig a coborât, venind spre mine, o fată înaltă, cu umerii lați, ținând capul în sus, cu o exagerată mândrie, însoțită de un tânăr, care pășea sigur de el, îngâmfat. Purtau halate frumoase de pluș gros, ea unul verde, el unul roșu-închis, și amândoi s-au oprit lângă cortul acela de unde cineva strigase: „Marie-Jeanne”.

Eram acolo singură, fără nici o legătură cu nimeni și nimic. Pe orice îmi cădeau ochii era ceva ce vedeam întâia dată. Mă simțeam stingherită, prea albă și prea străină, și mă uitam în jurul meu ca la un spectacol pe care-l adunam bucată cu bucată și clipă cu clipă.

Mama și Maricica veneau de pe dig spre mine. Am pornit către ele, bucuroasă că am și eu pe cineva. Toată lumea se uita lung după mine, iar când m-am înapoiat la locul unde-mi lăsasem lucrurile, toți au întors capul din nou, ca niște spectatori la un meci de tenis.

Faptul că auzisem câteva cuvinte franțuzești și că văzusem halate elegante mi-a dat dintr-o dată o imagine nouă a lumii din Mangalia, răsturnată față de aceea cu care venisem. Și, totuși, nu erau hoteluri, nu erau vile (erau câteva, într-un cartier nou, pe care eu încă nu-l știam), nu era cazinou, nu era muzică. Din piațeta cu statuie, am văzut, după-amiază, o stradă cu prăvălii mărunțele, unele lângă altele: o tinichigerie, o băcănie, un magazin de manufactură, o frizerie și o cofetărie cu mesele unele pe trotuar, altele în drum. Cei doi care dimineața jucaseră table la cafenea, jucau table acum aici. La o masă mâncau prăjituri și vorbeau tare, amestecat, românește și franțuzește, câteva doamne, îmbrăcate în rochii de creton înflorat, cu pantofi uzați, fără tocuri, la fel de arse de soare toate (semănau între ele ca surorile).

— Nemaipomenit, Matei dragă, écoute, c'est fantastique! 5 Fetele Haneș étaient ce matin aux 6 băile de nămol.

Apoi n-am mai auzit ce s-a întâmplat la băile de nămol, dar domnul Matei a răspuns:

— Draga mea, moi je m'en f. comme de l'an quarante! 7 Și m-a privit având aerul să spună că puțin îi pasă, că, afară de mine, nu e nimic interesant.

Un grup de trei fete și trei băieți, cam între treisprezece și optsprezece ani, jerpeliți și negri ca niște țigani, treceau, strigând de departe:

— Ua! Rușine! Iar mâncați prăjituri? Noi ne ducem pe dig.

Domnișoara care dimineața purtase halat verde, însoțită de același tânăr, a venit la masa de lângă mine și m-a privit cu ochi mici, albaștri și tulburi, ochi de pește fiert, sub sprâncene rase și desenate pe deasupra cu creionul. Domnul Matei l-a întrebat pe efebul care o însoțea, fără a-și lua ochii de la mine:

— Dar maiorul unde e?

Iar cel întrebat, măsurându-mă din cap până-n picioare:

— Papa? Trebuie să aibă vreo combinație. Și ștreqărește, a închis ochiul drept.

Stingherită de singurătatea mea, m-am ridicat, ca să mă duc la mare. După mine, am simțit întorcându-se toate capetele, așa cum se întâmplase de dimineață. Purtam rochia albă de jerse de lână și mă simțeam neîngăduit de albă între toți negrii de acolo. Când am ajuns în dreptul digului, am auzit o muzică de patefon, acoperita de zgomotul valurilor. Pe o terasă de lemn înnegrit, care parcă scăpase de la foc, câteva perechi dansau. Mergeam către capătul promenadei, în bătaia vântului, care venea din toate părțile, cu ochii adânciți departe, în mare, când m-am lovit de două domnișoare, îmbrăcate în rochii de mătase înflorată.

Până să ajung la capul digului, am putut deosebi ușor localnicii de cei veniți în vilegiatură. Aceștia din urmă, în afară de băiatul maiorului, care

purta pantaloni albi cu dunga desăvârșită, și de fata pe care o însoțea mereu, erau într-o totală stare de nepăsare, parcă de lene, și parcă înadins jerpeliți.

În capul digului era o baracă, mirosind a porumb fiert. O voce din dosul farului cerea zgomotos o dulceață de smochine. O fată ședea pe o stâncă, mâncând un porumb, lângă un băiat care ciugulea semințe. Am trecut după far. Cu spatele la mine, un om privea marea. Purta pantaloni gălbui, mototoliți, prăfuiți, o cămașă de pânză de culoarea nisipului și un pulover cenușiu, foarte gros, cum poartă pescarii, legat cu mânecile după gât. Nu l-am văzut la obraz.

A doua zi l-am găsit în același loc și în aceeași ținută. Pe lespede de lângă far stătea, probabil, același grup care, în ajun, la aceeași oră, dansase pe terasă. Aveau între ei patefonul și același disc, cu melodia acoperită de zbulcunul valurilor. S-au uitat lung la mine, eu, în treacăt, la ei, apoi am coborât și m-am așezat pe o stâncă, să privesc marea. Deodată am auzit: „Diana”. Am întors capul, uimită. O fată din grupul cu patefonul s-a apropiat de mine și m-a întrebat prietenoasă, vioaie:

— Ce, nu mă recunoști, Diana? Eu sunt Mihaela Rădulescu. Așa de mult m-am schimbat?! Am fost colege în clasa a patra primară. În catalog, alături: Rădulescu - Slavu.

Încetul cu încetul, mi-am amintit de o fetiță oacheșă, cu breton.

Michette? Ne-am pomenit tutuindu-ne, ca altădată.

— Hai, Diana, vii cu noi pe terasă, să dansăm?

Apoi s-a adresat bărbatului, pe care de două zile îl vedeam, din spate, în același loc, la aceeași oră.

— Pierrot, iar ai înlemnit aici?

El a întors capul, leneș, m-a privit surprins, apoi, către Michette:

— Hai să înotăm până la geamandură.

Când mă gândesc la Petre Barbu, nu pot să-l desprind prea bine de coasta stâncoasă a Mangaliei. Era arămiu, ca ea, și, ca și ea, călit de soare și de vânt. Când vreau să-mi amintesc vocea lui, o găsesc aproape cu totul acoperită de zgomotul valurilor.

Nimeni nu știa de unde vine, dacă are rude și unde sunt. Stătea la mare și tot timpul, vara - la Mangalia, iarna - undeva în Algeria. Hainele cu care era îmbrăcat n-aveau nici o dată o culoare precisă: albastru, galben, sau alb. Erau prăfuite și luau culoarea lucrurilor care-l înconjurau.

— Pierrot a descoperit Mangalia, mi-a spus într-o zi Michette, cu toată seriozitatea. Și apoi, ca o taină: Știi, pornește noaptea înot, departe de tot. A spus despre tine: „Ce multă viață are Diana!” Știi ce trist a spus asta? Bietul Pierrot!

— De ce „bietul”?

Michette a ridicat umerii negri, nedumerită.

— De fapt, nu știu de ce.

M-am gândit: „Ce puțin i se potrivește numele Pierrot! Ce frumos e Petre!” Am repetat de mai multe ori: „Petre”. Mi se părea nou și de o frumusețe aspră și puțin tristă, așa cum era Mangalia toată.

Cu Petre Barbu nu făcusem cunoștință încă, deși eram la Mangalia de două săptămâni și cunoșteam toată lumea, și toată lumea se ocupa de mine. Odată cobora pe dig cu o droaie de copii după el. I-am surâs cu prietenie, mi-a zâmbit trist. Într-o zi, pe plajă, desena într-un bloc. M-am apropiat cu Michette, care a vrut să ne prezinte.

— Pierrot, vă cunoașteți?

Eram gata să întind mâna, să-mi spun numele. Credeam că o să și-i spună și el pe al lui, așa cum se obișnuiește. Dar el a mișcat din umeri, plictisit:

— Sigur, aici toată lumea se cunoaște.

N-am știut ce să răspund. M-am simțit prost, în ziua aceea mi-am repetat de multe ori în gând că nu-mi place Petre Barbu, că nu-i inteligent, că-i stă bine jerpelit doar aici, la Mangalia, cu pantalonii aceia pe care își încearcă vopselele ca pe o paletă, dar că, la București, cu guler și cravată, trebuie să fie stângaci ca un ginere. Că, dacă n-ar fi înnegrit de soare, ar fi incolor, spelb (nu-mi plac blonzii), că nu-mi place părul lui aspru, ca o bidinea.

După-amiezele dansam după discuri de patefon pe terasa care dădea pe plajă și care ținea de o casă părăsită. Scândurile erau putrezite, rare, și printre ele se vedeau fâșii galbene de nisip. Noaptea dansam acolo, la lumina lunii, sau numai a stelelor. Câteodată venea și Petre Barbu. Se așeza pe parmalâcul terasei, în colț, și privea marea sau se uita cum dansăm, și mi se părea că repetă în gând aceleași cuvinte pe care le spusese Michettei despre mine: „Câtă tinerețe!”

Odată mi-am luat inima în dinți, m-am dus la el și l-am întrebat, cuminte, dacă vrea să danseze cu mine. Eram sigură că mă va refuza, că nu vrea sau că nu știe să danseze. Dar a primit. Dansa uimitor, M-am lipit de el toată. Nu înțelegeam de ce mă privea copleșit parcă, nu știu cum, de cinstea pe care i-o făceam dansând cu el, când eu eram atât de fericită, atât de simplu fericită. Era o seară liniștită, fără valuri, cum la Mangalia se întâmplă rar. Din zarea mării venea pe plajă dâra lunii. Era un soi de liniște, o împăcare întregă, pe care nu o cunoscusem încă. Nu-mi dădeam seama că dansez. Auzeam bătăi de inimă și nu știam dacă sunt ale lui sau ale mele. Nici melodia n-o mai auzeam, atât făcea parte din clipă. Abia când s-a isprăvit discul, mi-am dat seama că fusese un tango destul de fad – Je suis roumaine, mais lorsque j'aime.⁸

Ștefăniță, fratele Michettei, a propus să facem o plimbare până în capul digului. Ceilalți au primit. Până să spun și eu ceva, el nu mai era acolo.

Petre Barbu nu înota decât de partea cealaltă a digului, în port, și sărea în apă de sus, de pe balustrada pontonului. Am început să înot și eu acolo. Cu ce sacrificii, întâia dată mai ales, nu va ști niciodată. Nu înotasem încă la apă adâncă, acolo unde nu dai de pământ când vrei să te oprești în picioare. Îmi amintesc cum am scoborât scara dreaptă a pontonului, făcută din vergele de fier, ca scările de vapor. Printre ele vedeam marea și repetam cu groază: „N-are fund! Voi avea sub mine zece sau douăzeci de metri de apă.” Luciul ei îmi pendula în fața ochilor, amețitor. Îmi tremurau picioarele și mâinile, parcă și obrajii. Cu cât mă apropiam de ultima treaptă, cu atât o simțeam mai adâncă,

iar ultima treaptă însăși mi-a apărut la o înălțime imensă. M-am ținut de unul din drugii de fier ai pontonului. Eram crispată toată. În mâini nu mai aveam nici un pic de putere. Am coborât un picior pe grinda care venea tocmai deasupra apei și care avea un șanț cu marginile tăioase.

Apoi l-am scoborât pe celălalt și m-am așezat pe drug, m-am întors ținându-l cu amândouă mâinile și am intrat în apă. Voiam să dau drumul fierului și nu puteam. Îi dădeam drumul numai cu o mână, apoi numai cu cealaltă; mi se părea că-mi trăiesc ultimele clipe. Voiam să mă urc înapoi și nu mă încumetam. Am ridicat ochii, ca să-i cer ajutor lui Petre, dar el mi-a strigat:

— De ce n-ai plonjat de pe scară?

Mi-am dat seama că habar n-are prin câte trec, m-am trudit să zâmbesc și aproape fără să mai știu ce-i cu mine, am început să înot. El a sărit de sus, a venit spre mine. Eu mă înapoiam spre ponton. Nu auzeam ce spune. Cred că păstrasem același zâmbet și aceeași groază de adâncimea grea pe care o știam sub mine. M-a ajutat să mă urc, când a văzut că nu izbutesc și m-a întrebat dacă mi-e frig. Tremuram ca varga! A pus pe mine halatul lui. Ca să fiu mai puțin stingherită, am spus că nu mă simt bine: „Am amețeli”. M-a luat în brațe, de parcă îmi pierdusem orice greutate. În apropierea grădinii noastre, mi-a spus:

— Trebuie să te las jos, ca să nu se sperie mama.

M-a dus în odaie, m-a întins pe divanul din fața ferestrei, m-a învelit cu cuvertura de pe pat, cu un șal și cu tot felul de lucruri pe care le-a găsit. Mama nu era acasă. S-a dus în bucătărie, mi-a făcut un ceai și mi l-a adus. M-am ridicat, mi-am rezemat capul de pieptul lui și am băut ceaiul, ținând cu amândouă mâinile ceașca, cum o țin copiii. L-am privit în ochi, recunoscătoare. „Ce ochi frumoși are, mi-am spus, și ce gene lungi, și ce decolorate de soare sunt vârfurile!” El a plecat puțin capul și s-a uitat la gura mea. Eram sigură că o să mă sărute. M-am întrebat ce să fac, dacă să-l las sau nu. Ar fi fost întâia oară că mă sărută cineva. Aș fi vrut să știe că-i întâia dată. M-am întrebat: „Îl iubesc cu adevărat? E sigur de tot?” Și mi-am răspuns: „Da, e sigur!” Și am adăugat: „E sigur, sigur de tot!” El s-a mai apropiat puțin, sau mi s-a părut numai. Apoi parcă s-a încruntat. S-a ridicat în picioare, continuând să-mi sprijine spatele, până m-a culcat pe divan.

— Ar trebui să te odihnești. Ești palidă, Diana, știi?

Mai mult decât atât nu s-a întâmplat niciodată. Dar atunci, fiecare privire, fiecare lipsă de privire, un cuvânt, o tăcere erau evenimente.

Acum înotam toate diminețile în port, fiindcă știam că acolo, pe ponton, îl întâlnesc pe Petre Barbu.

Odată cu mine au început să vină și Ștefăniță, fratele Michettei, și băiatul maiorului, și domnul Matta.

— Tatăl MarieJeannei.

— Marie-Jeanne și Michette.

Petre Barbu, când ne vedea venind, sărea în apă și pornea spre geamandură. Câteodată pleca cu Michette, care înota foarte bine. Mă grăbeam să-mi spun: „Sigur că nu-i nimic între ei. Petre e prieten de ani de

zile cu părinții Michettei, și apoi, Michette, deși are șaisprezece ani, e foarte copil. E tare drăgălașă, vioaie, dar e plină de vânătași și zgârieturi. Fiindcă la țară se cațără prin pomi, ca băieții, și aici face tot felul de acrobații ca să se urce pe geamandură. De altfel, preferata lui e MarieJeanne, dar Marie-Jeanne mai poartă șosete.” În timp ce mă gândeam la toate astea, băiatul maiorului îmi făcea o teorie asupra „plonjoanelor „.

— Mai bine sări în apă, am spus eu, distrată.

Ștefăniță a râs.

— Da, sări, că atunci o să înțelegem mai bine.

Băiatul maiorului a roșit, a început să se bâlbâie:

— Păi. Să vedeți.

Am început să râdem, fiindcă știam că va spune că e operat de apendicită și n-are voie să sară.

Înot, veneau acum spre noi Petre Barbu și Michette. Eram la marginea pontonului, cu trei bărbați în jurul meu, și râdeam cu gura deschisă toată! „Puțin îi pasă de mine”, gândea Petre, probabil. Desigur că nu-și închipuia că stau acolo numai ca să-l aștept. Ce n-aș fi dat să înot tot atât de bine ca Michette!

Odată urmăream un punct negru, pe care-l zărisem departe, pe mare. Nu-mi dădeam seama dacă se apropie sau se îndepărtează, dar eram sigură că atât de departe și la ora când soarele apune nu poate să înoate decât Petre Barbu. Maiorul a venit în capătul digului și, când m-a văzut, și-a pus monoclul, și-a umezit buzele și a început, ca de obicei:

— Ce întâmplare fericită că te întâlnesc singură, frumoasă domnișoară!

— Spune-mi, te rog, omul acela care înoată acolo, departe, merge spre larg sau vine spre mal?

Maiorul și-a potrivit încă o dată monoclul, dar, până să-mi răspundă, a apărut singur, din dosul farului, chiar Petre Barbu. Fusesem atât de sigură că el era punctul acela depărtat pe apă, încât l-am privit surprinsă, aproape speriată. El a zâmbit, cu o vagă nuanță de ironie. Avea aerul să spună: „lertați-mă că v-am deranjat”.

— Punctul acela negru? A întrebat maiorul.

Nu știu de ce, și mie mi s-a părut că întrebarea sună fals, că nu are nici un rost.

Petre Barbu a zâmbit amar.

— E o cratiță sau o gheată. Cine știe? Și, ridicând amândouă brațele largi și răsfirând degetele palmelor, a repetat: Cine știe?

Apoi s-a întors și a dispărut după far.

Am rămas o clipă năucă. Maiorul îl aștepta pe prietenul lui și, ca de obicei, nu pierdea prilejul să-l critice.

— Câtă vreme se ocupa de arheologie, Matta era un om de treabă, acu s-a apucat de politică.

Marea avea toate nuanțele de verde. În depărtare o fâșie era de un verde deschis de tot, după care alta, ca sineala, până la orizont. Nu mai auzeam ce spune maiorul. Sub noi, valurile se spargeau în spume albe.

Urmăream în gând pașii lui Petre Barbu depărtându-se de dig. Mi-l închipuiam ocolind automat bolovanul care era în dreptul pontonului, odgonul care zăcea trântit de-a curmezișul digului și, mai departe, o groapă. Cunoșteam atât de bine digul Mangaliei și mersul calm și leneș al omului care niciodată nu e grăbit, pentru care timpul nu trece, fiindcă fiecare zi înseamnă totuna cu cealaltă. Mi-am spus: „Dacă plec numaidecât și alerg, pot să-l mai ajung”. I-am explicat maiorului ceva nedeslușit și am pornit.

Închipuisem digul pustiu, și silueta lui Petre Barbu depărtându-se agale; când colo, parcă se adunase toată lumea să vadă apusul soarelui; pe o bancă stătea nevasta primarului cu o nepoată a ei. Le-am cunoscut din spate (cea dintâi purta totdeauna un șal alb cu ciucuri, lucrat de mână; de lângă cealaltă nu lipsea niciodată doctorul băilor). Mama venea însoțită de o cunoștință a ei din Constanța. Pe ponton dansau băiatul maiorului, Ștefăniță, Michette și restul bandei. Mi-au făcut semne prietenești, dar nu m-am oprit, nădăjduind să-l ajung pe Petre Barbu. De domnul Matta, care mi-a ieșit în cale, m-am apărat, nerăbdătoare:

— Sunt foarte grăbită!

Și am plecat mai departe. Am urcat panta de unde începe digul. La Hrisula jucau table cei doi domni cu pălărie de paie: judecătorul și primarul.

Am luat-o la stânga, până la cofetărie, și am intrat în curtea geamiei. Peste albastrul acela liniștit de seară, peste mormintele albe, peste iarba crescută acolo în voie, în care, din loc în loc, stăteau rostogolite turbane de piatră, de parcă cei îngropați fuseseră mai întâi decapitați, se lăsa tânguiala hogii. Nu înțelegeam decât atât: „Alah! Alah!” Dar aveam aceeași neliniște că există o durere mare în lume, cum aveam de câte ori stăteam în capul digului și ascultam cum se izbesc valurile de stânci. Deodată mi s-a făcut frică și am zbughit-o. În poartă am avut senzația că cineva, din spate, mă va atinge. Dar, odată în stradă, am avut curajul să-mi întorc capul, ca să mă conving că nu e nimeni. Am mers, apoi, fără grabă, de-a lungul zidului geamiei, pe strada cea lungă și albă de praf care ducea spre casa noastră.

În fața grădinii erau scoase toate scaunele. Pe ele ședeau trei femei cu basmale negre și o domnișoară cu o rochie de mătase roz, de culoarea „bigi-bigi”. Gazda mea „primea”. Am rămas în curte și le-am ascultat vorbind. Mi-era cunoscută din copilărie limba lor, și totuși nu mai înțelegeam nimic, afară doar, din când în când, câteva cuvinte: zăsto, hleab, hubăvă9.

Seara mâncăm în grădină. În bucătăria strâmtă, de scânduri, din curte, unde noaptea se culca proprietăreasa, care, vara, își închiria și bucătăria, mama robotea pentru masă, prăjea pește, gătea.

După cină, am ieșit din nou. La restaurantul din fața statuii fusese adusă o cântăreață grasă, cu rochie neagră, decoltată, de mătase vegetală, foarte lucioasă, pudrată cu roz și vopsită cu roșu, care, pe obrazul ei negru, devenea violet. În fiecare seară cânta cu „temperament”:

La Mangalia!

Stațiune balneară cu băi calde și băi reci, Căci Mangalia, Căci Mangalia, Este locul binecuvântat.

Unde toată lumea petrece minunat.

Pe Petre Barbu nu l-am întâlnit nicăieri.

La restaurant a avut loc, într-o seară, un bal. Afișe mari, scrise de mână, anunțau peste tot că va fi tombolă și se va alege regina balului. Mă interesa să văd cum arată un bal în Mangalia, dar, când să intru, l-am întâlnit pe Petre Barbu, care fără să se oprească din mers, mi-a spus:

— Succes la bal!

Nu m-am mai dus. Am coborât pe dig. Era vânt. Nădăjduiam să-l întâlnesc. Câteva siluete în fața mea își trimiteau până la mine umbrele lor lungi. Mi-am iuțit pașii și am încercat să le întrec. Mi-l închipuiam pe Petre Barbu în capul digului, în picioare, cu fața spre mare, cu pârul vâlvoi, cu mâinile atârânde, cu flanela groasă, de pescar, pe spate, și am început să alerg într-acolo. Nu era. Vântul mi s-a părut deodată că fluieră a jale. Marea, în fața mea, era vastă și pustie. Am coborât pe o stâncă și am rămas în picioare, dreaptă în fața ei. Cerul era negru. Marea venea spre mine, repezită, se izbea puternic de coasta stâncoasă, făcea spume albe, se întorcea gemând și, dârz, se izbea din nou. În dreapta mea, între cer și mare, se iveau puncte luminoase, ca niște licurici. Probabil sanatoriul coloniei de vară, sau poate Două Mai. Nu fusesem până la Două Mai niciodată. Dar mi-l închipuiam ca pe cel mai mic și mai liniștit dintre sate. Acolo mi-ar fi plăcut să trăiesc cu el, toată viața, numai noi doi, să ne facem cu mâinile noastre o gospodărie, așa cum o făcuse Robinson pe a lui, să ne scăldăm în mare, să lenevim la soare, să citim. Petre să picteze, ea să-i pozez. Un val s-a izbit atât de puternic de bolovanul de sub mine, că m-a trezit ca din vis. Marea urla răzvrătită, se legăna. În stânga mea parcă se amuza cineva să sufle într-un foc mocnit, așa se aprindea și se stingea, ca un tăciune, farul de la Tuzla. M-am întors pe dig, cu pași rari. Sprijiniți de drugul de fier al pontonului, stăteau, privind spre mare, o femeie și un bărbat, el cu brațul după gâtul ei; pe o bancă, pe dig, stătea, cu fața spre valuri, altă pereche. Ea, Cu capul cuibărit pe pieptul lui.

În fața restaurantului – voci amestecate, râsete, o gălăgie aiuritoare. O orchestră cânta fals un foxtrot. Lumina care ieșea pe geamuri arginta zidul văros al geamiei. Am luat-o de-a lungul zidului. Cineva strigă: „Diana!” Era Michette, cu banda ei și cu patefonul.

După ce am trecut pe la Michette și am luat o jachetă de lână și pături, ne-am dus pe terasa din fața plajei și, după ce am așternut pe scândurile ei umede și șubrede păturile, ne-am așezat turcește și am ascultat discuri de patefon. Era întuneric beznă. Marea continua să mugească. Târziu, am dansat un tango, fără să știu cu cine. Încercam să-mi închipui că e Petre Barbu.

A doua zi, cerul era albastru, luminos. Soarele ardea puternic. Plaja era ca un câmp de aur fără sfârșit. Marea venea către mal, în valuri mărunte, sprintene. Petre Barbu nu era nicăieri. Am stat întinsă pe față, în plin soare, sprijinită în coate, așa, cu costumul dat jos până în talie. Soarele ardea puternic și totuși nu era cald din pricina brizei.

— Ești coaptă, ca un cozonac, am auzit clar.

Era vocea lui. M-am ridicat, ținându-mi cu mâinile pe piept costumul. El m-a privit cu ochii înlăcrimați.

— Ce dulce ești, Diana!

Aș fi vrut să-i răspund: „Ce drag îmi ești, Petre!” dar nu știu dacă mi-a lipsit curajul, sau dacă el, simțind ce vreau să-i spun, m-a împiedicat, continuând să vorbească:

— Ții minte ce frig îți era atunci, în dimineața aceea, când te-am dus pe brațe acasă? Ții minte, Diana? Așa mi-e mie frig tot timpul. Nu-i destul soare niciodată pentru mine.

Și într-o clipă s-a ridicat și a plecat.

Am vrut să mă duc după el, dar, ca din pământ, mi-au ieșit în față Ștefăniță, fratele Michettei, și domnul Matta, tatăl Marie-Jeannei.

— Mi se pare că l-ai zăpăcit pe bietul Pierrot, a spus unul din ei, nu știu care, dar nespus de vulgar mi-au sunat cuvintele astea.

Am intrat în mare și am înotat departe, foarte departe. Întâia dată fără frică, fără să mă gândesc la nimic. Când am ajuns la mal, mă aștepta Ștefăniță.

— Iartă-mă, Diana.

L-au înecat lacrimile. A plecat, fără alt cuvânt, dar mi-am dat seama că e îndrăgostit de mine.

În aceeași zi am ieșit, pe seară, hotărâtă să-i spun lui Petre Barbu că-l iubesc. „La urma urmei, nu-mi va fi mai greu decât mi-a fost să înot în port întâia oară”, m-am gândit (amintirea mă înfiora). M-am dus la cofetărie și m-am înapoiat iar, am coborât la Hrisula, m-am îndreptat spre capătul digului și m-am uitat pe mare, să văd dacă între timp nu venise. De când am ajuns în dreptul pontonului, l-am zărit de departe coborând spre dig și luând-o la dreapta, înspre Două Mai, pe digul așa zis „genovez”, care duce spre vii. Am luat-o într-acolo, grăbită, dar nu l-am putut ajunge (trebuia să calc cu băgare de seamă, fiindcă era un drum bolovănos, cu care nu eram obișnuită). Când am ajuns la capătul lui, am coborât printre pietre și, în depărtare, pe o lespede, lângă mare, l-am zărit pe Petre Barbu alături de o femeie oacheșă, mică. Nu putea fi decât doamna Matta. Mi s-a făcut frig pe șira spinării, genunchii parcă mi s-au muiat, fruntea mi s-a răcit, umezindu-se, inima parcă a încetat să mai bată. Am căutat să mă liniștesc: „Ce importanță are, sunt prieteni, s-au dus să se plimbe. Se odihnesc alături. Și, apoi, nu e posibil. E o femeie măritată, are o față atât de mare! Marie-Jeanne e aproape cât mine. Și femeia asta nu e frumoasă. Prea brună”. Parcă-l auzeam: „Câtă lumină ai, Diana!” „Lui Petre Barbu nu-i plac femeile brune, și nici cele care fumează, și femeia asta fumează țigară după țigară, ca un bărbat, ca un birjar, are mustață și o cută mare în frunte, și e încruntată tot timpul.” Toate astea m-au mai liniștit. Dar apoi mi-a apărut în minte așa cum o văzusem într-o seară, în capătul digului, pe lespede, farului. Ne cânta, și-mi plăcea vocea ei joasă, caldă, plină de melancolie reținută, o voce care avea ceva din tristețea adâncă a mării. Și iar am început să sufăr ascuțit, viu, cumplit.

Îmi dădeam acum seama de ce doamna Matta era cu mine de o amabilitate uscată, de o politețe care abia ascunde antipatia. Crezusem că o supără faptul că bărbatul ei mă tachinează, glumește, discută cu mine. Dar altul era adevărul.

Pe terasă se dansa. Ștefăniță a venit să mă invite. Am dansat cu dinții încleștați, cu ochii închiși și cu voința de a nu mă gândi la nimic.

În seara aceea, când am trecut prin fața restaurantului, era la masă toată „banda” – părinții și copiii. Printre ei, Petre Barbu. Doamna Matta a venit cu câteva minute mai târziu, ținând în mână un pulover roșu, pe care i l-a întins:

— Uite, Pierrot, e pentru tine, sper că o să-ți placă.

Toată lumea a vrut să-l vadă. Petre Barbu a privit-o cald, încercând să glumească:

— Prea e nou.

Am plecat de la masă, strivită. I-am luat de braț pe domnul Matta și pe Ștefăniță și, între ei, vorbind tare, râzând ostentativ, cocheta, când cu unul, când cu celălalt, am pornit spre ponton.

Era o noapte înstelată. Marea se zvârcolea neîmpăcată. Eu eram veselă de parcă băusem. Am dansat pe ponton până noaptea târziu. Dar, odată ajunsă acasă, mi-am trântit lucrurile pe unde am nimerit, m-am băgat în așternut, acoperindu-mă cu pătura până peste cap, și am plâns până m-am ușurat, până s-a luminat de zi.

Despre întâmplarea asta nu i-am scris lincăi nimic. Nu voiam să-mi mărturisesc nici mie însămi toate prin câte trecusem, nu-mi îngăduiam să văd că sunt înfrântă. Încercam să mă încredințez că neliniștea mea e provocată de zgomotul valurilor, de zbuciumul mării, de acele mult prea aprinse apusuri, de soare, de căldura nisipului. Nu voiam să cred că iubesc pentru prima dată cu adevărat și nu sunt iubită. Îmi spuneam mereu: „O să-mi treacă. Ma voi obișnui, nu e grav, am numai, șaisprezece ani!”

— O să-ți treacă, i-am spus lui Ștefăniță în ziua plecării. Ai abia cincisprezece ani, gândește-te!

— N-o să-mi treacă niciodată, niciodată, Diana, ai să vezi!

În București, multe din cunoștințele mele nu mă recunoșteau pe stradă, atât eram de arămie, aproape cafenie. Georges m-a întâlnit într-o dimineață pe stradă și, până nu i-am surâs, nu m-a recunoscut. Eram atât de schimbată, încât, chiar la Constanța unde toată lumea era înnegrită de soare, am făcut senzație. Nu s-ar fi mirat nimeni dacă s-ar fi știut cum se trăia la Mangalia. Din zori și până-n prânz, și după-amiază alte câteva ore, nu făceam decât să stau întinsă pe nisip, sub un soare dogoritor, ca un cristal încins. Nu se pierdea vremea ca la Constanța, cu jocuri de noroc la Cazinou și drumul la Mamaia, nu se stătea de vorbă la aperitive, la buvetă, ca la „Movilă”, nu intra nimeni în cabină ca să-și pună ruj, pudră, sau să-și schimbe costumul de baie, nu se purtau umbreluțe. La București, abia se deschisese strandul Kiseleff. Apariția mea atrăgea atenția. Lumea își petrecea vara mai mult la munte. Dar cei care se înapoiau de la mare și, mai ales, de la Mangalia, se recunoșteau de departe și trăiau încă multe zile, ca un ecou prelungit, vacanța.

*

Îmi amintesc că, la sfârșitul vacanței de care vorbește, Diana în caietele ei, în prima zi de școală la sfeștanie, chiar părintele fonf o privea pe furiș pe Diana. Dar noi, colegele ei! Era atât de „exotică”, încât mă întrebam cum a

îndrăznit să vie la școală. Parcă era o actriță de music-hall în uniformă de școlăriță. Directoarea o măsură, enervată. Eram sigură că după slujbă o s-o ia la rost, dar nu prea vedeam ce o să-i impute. Nu poți să-i ceri socoteală unei eleve de ce are ochii prea verzi, dinții prea albi în contrast prea izbitor cu nuanța de cafea a pielii. De ce albul ochilor, mai ales, este prea alb. De ce părul avea zeci de nuanțe de blond, și toate aprinse de soare.

— Dar ce-ai făcut de te-ai înnegrit așa, domnișoară? (Directoarea noastră, când era supărată, ni se adresa cu un „domnișoară” desfăcut în silabe.)

— Am stat la soare, doamnă, vă rog, a răspuns Diana, ca o păpușă de ciocolată, cuminte.

— Bine, bine, soare și soare. Dar de unde ai luat tot soarele ăsta, cum de te-ai pocit așa?

— Mangalia. Doamnă, vă rog.

— Mangalia?! (Directoarea noastră nu știa ce să spună, nu era interzis să pleci la Mangalia). Treaba dumitale, a continuat ea încruntată. Dar anul ăsta să faci bine să-ți găsești o pieptănătură. Destul ai umblat ca o lăiață. (Apoi, examinând-o atent, ca să-i găsească totuși un cusur precis:) Și șorțul de ce-i așa de strâmt?

— Doamnă, vă rog, m-am îngrășat.

— Păi, să mai slăbești, dragă. Să-ți faci alt șorț, să faci ce știi, să te mai aduni, fetiço, să ai un fason mai potolit, mai așezat, pentru Dumnezeu!

— Da, doamnă, am să am un fason mai potolit.

Toate fetele s-au strâns în jurul Dianei. Toate îi puneau întrebări, toate păreau că o invidiază, toate ar fi vrut să fie în locul ei.

Și, totuși, iată ce spune Diana în caiete.

*

Eram foarte tristă. Îl iubeam pe Petre Barbu cu credința de fier că-l voi iubi întotdeauna, dar că nu-l voi mai vedea niciodată.

Ultima zi la Mangalia am stat cu el tot timpul. Mi-a spus că mai rămâne la mare o lună, apoi câteva zile la Iași, după care pleacă, pentru foarte multă vreme, în nordul Africii.

— Ai fost singura rază de bucurie pentru mine în vara asta. Ești făcută să te joci, și să râzi, și să dansezi, și oamenii să sufere pentru dumneata. Ștefăniță, sărmanul, e disperat. Cât despre bietul Matta.

— N -am răspuns nimic. Ce-aș mai fi putut îndrepta din toate câte simțeam, câte știam? Veneam amândoi de pe dig. În dreptul restaurantului s-a oprit. Apoi, de parcă nu se îndura să se despartă de mine, mi-a cerut să mergem la cofetărie, să luăm o limonadă. De acolo m-a condus până acasă, pe strada lungă, de-a lungul zidului văros al geamiei. De la balconul minaretului, Hogea îl ruga pe Alah. Am mers alături tăcând. În dreptul casei mi-a spus:

— Cred că-ți pare bine că scapi de Mangalia asta, prea e pustiu aici pentru o fată cochetă.

Nu am răspuns nimic. Eram sigură că dacă nu crede că poate să-mi placă Mangalia, nici n-ar putea să înțeleagă de ce sunt îndrăgostită de el.

I-am dat mâna, mi-a reținut-o. O clipă am așteptat un miracol. Apoi am plecat fără un cuvânt, dar cu aceeași strângere de inimă cu care m-am despărțit a două zi de dimineață de copacul din fața ferestrei, de geamie, de dig și de mare.

Tata a fost iar tras pe sfoară!

— M-au jefuit, bandiții! Mi-au dat un acoutaj la început, dar mi l-au tras din leafă. O leafă de mizerie! Am muncit ca un rob, am pus pe roate sacii.

— Sacii pe roate? Se auzi o voce subțire, înțepând ca un ac de viespe. Mama îi făcu semn Maricicăi să tacă.

— A început și putoarea asta mică să mă ia peste picior! Și, ieșindu-și din sărite, tata îi trase o palmă.

Maricica s-a uitat la el cu ochii atât de dilatați, de ficși, că l-a intimidat. Dar, încredințat că suntem cu toții porniți pe zeflema și regretând că a atins obrazul tabu al micului idol, se năpusti asupra mea:

— N-ai să mai mergi la școală! N-ai învățat destul?

Mama îmi făcea semne desperade să tac. De data asta am ascultat-o.

Nu știi de unde a găsit banii, ce a mai vândut, pe unde s-a mai împrumutat.

— Măcar pe primul trimestru! Uite taxa. Pe urmă, o să vedem.

De altminteri, toată viața noastră se susținea pe principiul „pe urmă, o să vedem”.

Nicu în vara aceea nu plecaser din București.

— Deocamdată rămân aici. Pe urmă, o să vedem.

Când m-am înapoiat, l-am găsit în mare prietenie cu Bob. În fiecare seară se aduna în curtea din față un grup de băieți, printre care și Puiu Daniel. Singura fată între toți eram eu.

Stăteam de vorbă până târziu. Noaptea erau calde, pline, cerul sinistru, peticit printre case. Gândeam mereu la albastrul acela fără sfârșit care acoperea nestingherit marea, Mangalia, și îmi era dor cumplit de tot ce lăsasem în urmă. Puiu mă-ntreba din când în când:

— La ce te gândești Diana?

Stăteam de vorbă cu Bob, cu vărul lui, cu Nicu, cu Puiu și cu ceilalți până la unu-două noaptea, ne amuzam cu diferite jocuri, un fel de întreceri în cunoștințe de istorie, geografie, apoi, târziu, ne duceam la simigieria lui Papa Iani și cumpăram covrigi cu susan. Nu mă înduram să mă duc să mă culc fiindcă în casă era prea cald, fiindcă afară cerul era prea înstelat și fiindcă Petre Barbu era prea departe.

S-a sinucis Puiu! E o lună de când repet cuvintele astea întruna, și abia acum îmi dau seama că uneori ele își pierd înțelesul, așa cum își pierde tâlcul un vers pe care îl repeți de prea multe ori pe dinafară! Alteori, însă, când spun: „S-a sinucis Puiu!”, gândesc întâmplarea și mă cuprinde o deznădejde care pare fără leac, fiindcă în același timp îi regăsesc privirea îngrijorată și îi aud șoapta: „La ce te gândești, Diana? „ Îi revăd zâmbetul mucalit: „Ei, lasă, o să treacă. Da, ai să vezi, viața e totuși frumoasă.” Îl simt viu și, în același timp, știu că e mort. Îi simt mâna, care încerca s-o atingă pe a mea, mâna în care lăsam uneori să zăbovească, o clipă mai mult, mâna mea, îl văd

întinzându-mi punga cu bomboane de ciocolată și cu coajă de portocale, și iar îl aud: „Îmi place că le mănând lacom”. Tot felul de mici scene îmi trec vii prin minte. Puiu îmi cere o carte. Maricica știe că e un pretext, ca să vie să mi-o aducă înapoi. Și-l împunge: „la-o mai bine pe asta, că se citește mai repede”, și-i întinde un fel de broșură. Îl văd roșind, colțul gurii îi tremura ușor și. „S-a sinucis Puiu!”

Se pare că toți știi că era îndrăgostit de mine, nefericit din pricina mea. Dar adevărul e altul. În ziar scria: „S-a sinucis fiindcă a căzut la examen”.

Puiu studia la Academia Comercială și făcea practică la o bancă, al cărei director și stăpân era un unchi al lui. Sora lui Puiu se logodise cu un tânăr căruia i se făgăduise o anumită zestre. Directorul, aflând, s-a făcut foc: „Pe ce-ați contat, pe cine?! Cum, ați vândut pielea ursului din pădure? Ei bine, v-ați înșelat! Eu nu vă dau nici un ban!” A urmat o ceartă grozavă, logodna s-a desfăcut, tatăl lui Puiu a rămas fără slujbă (era funcționar la aceeași bancă), Puiu, refuzând să mai facă practică acolo, a rămas fără banii de buzunar, pe care, de bine, de rău, îi câștiga, ba a mai luat și apărarea unui student care a fost bătut. Tata îi punea o mulțime de întrebări în legătură cu mișcările studentești. Eu îi vorbeam de Petre Barbu. Parcă-l aud: „E destul de grav, Diana. Îmi dau seama că omul ăsta nu are însușiri deosebite. De fapt, nici nu-l cunoști. Farmecul pe care i-l atribui e mai curând reflexul peisajului. Poezia Mangaliei, înțeleg că-i foarte atrăgătoare. Înțeleg că vei confunda totdeauna dragostea de mare și de soare cu sentimentul straniu pentru Petre Barbu, și nu te vei lecui ușor. Acest Petre Barbu va fi un rival foarte tare pentru oricine te va iubi, Diana. Uneori mă întreb dacă există cu adevărat. Dacă nu este un fel de miraj, fata morgana”.

Parcă ascultam un oracol. Orișice în legătură cu Petre Barbu îmi făcea plăcere. Totul era să pot vorbi despre el. Poate fiindcă bolnavilor le place să le iei în serios boala. Preferă să le spui: „Sigur că înțeleg ce te doare. Mă întreb cum de poți suporta”. Dimpotrivă, îi enervează să audă: „Nu ai nimic, e un fleac, nu poate să fie chiar atât de dureros. Lasă, o să-ți treacă!”.

Bănuiam că Puiu mă iubește. Ba eram chiar sigură. Dar ce puțin însemna asta față de plăcerea de a-i face confidențe, de a-i vorbi despre durerea mea. Parcă-l aud: „Da, e un rival cu care nu poți lupta.” Iar eu înțelegeam că dragostea mea pentru Petre Barbu e un lucru grav, e poate pecetluirea nenorocoasă a destinului meu și, egoistă, nu voiam să bag de seamă tristețea lui Puiu, pecetluirea tragică a destinului său.

De altminteri, pe Petre Barbu îl știam pierdut pentru mine, iar pe Puiu nu-l puteam socoti altfel decât un bun prieten.

Împlineam șaptesprezece ani. Nici azi n-aș ști să explic de ce Bob mă atrăgea mai mult decât Puiu. Poate fiindcă Puiu, deși avea nouăsprezece ani, era neobișnuit de serios. Poate fiindcă simțeam că părinții mei doreau ca el să mă ceară într-o zi de nevastă. Poate fiindcă nu pierdea nici un prilej să vină la noi, să stea lângă mine. Începuse chiar să mă mediteze la matematici, și ore întregi nu-mi dădea drumul din fața caietului cu exerciții. (Iar eu simțeam adevăratul motiv, și asta mă scotea din sărite.) Pe când Bob trecea prin curte, de cele mai multe ori nepăsător, fără să mă bage în seamă, alteori fluierând

sau vorbind tare, ca să-mi dea de veste că e prin apropiere și că vrea să mă vadă. De cele mai multe ori purta halatul alb, de viitor medic (era student la Medicină în anul II), sau își rădea barba în fața ferestrei, ca să-l văd din bucătărie, sau, cu ferestrele deschise, acum, vara, cânta la vioară.

Nu știu cum făcea de ne întâlneam ca din întâmplare de câte ori mă duceam să umplu cana cu apă la cișmeaua din curtea lor.

— Iar ne-am întâlnit la fântânile florentine!

— Mie mi se pare că suntem la țară.

Alteori rămâneam ore întregi la gardul care despărțea curțile noastre, eu de o parte, el de alta.

Îmi amintesc de o seară în care îl așteptam. Tata m-a chemat sever să intru în casă. M-am despărțit greu de aerul îmbibat cu mireasmă de tei, furioasă pe tata. Desigur că avea bănuielile lui. Singurul loc de unde mai puteam vedea cerul era fereastra bucătăriei. Am intrat în casă, dar m-am strecurat în bucătărie și am rămas acolo lipită de geam. Târziu de tot a apărut Bob. Inima a început să-mi bată. Mai putea inima mea să bată? Ce curios mi se părea. Atinsă ca de o baghetă magică, am deschis fereastra și m-am ridicat pe pervazul ei. Bob m-a luat în brațe, apoi, cuviincios, m-a lăsat jos și ne-am așezat alături pe banca de sub bolta de viță din curtea cea mare. Totul ținea de vrajă; aventura mă tulbura. Bob a început să mă învețe numele diferitelor stele, apoi m-a pus să le repet. Când greșeam, îmi săruta câte un deget, ca pedeapsă. Mi-era groază să nu prindă tata de veste, sau Nicu. Când să ne despărțim, m-a strâns în brațe încercând să mă sărute. Deși amețită de splendoarea acelei nopți, m-am apărat. Nu mă sărutase niciodată un băiat. M-am gândit la Petre Barbu și m-am agățat de imaginea lui, așa cum strângi un talisman când te simți în primejdie. Și am întors capul cu atâta hotărâre, încât Bob n-a stăruit.

A mai trecut puțin și a început școala. Clasa a șaptea de liceu¹⁰. Puiu mă medita iar la matematici. Ședeam alături în fața mesei și-i simțeam respirația prin păr, pe umăr. Câteodată era mai precipitată. Mi-era milă de el. Bietul Puiu! Nu mă mai certa, ca în urmă cu un an. Nu mă mai considera o fetiță.

Uneori această schimbare îmi făcea plăcere, alteori, dimpotrivă, mă irita. Aș fi vrut să întrerupem lecțiile. Aveam scrupule că nu pot plăti. Îmi amintesc cum s-a împotrivit. „Lecțiile astea sunt singura mea bucurie, Diana. Am emoții când știu că vei fi ascultată la școală, a doua zi, problema pe care ți-am arătat-o eu. Caut să-mi închipui cum o dezlegi în fața tablei și sunt mândru, sunt fericit. Aștept de fiecare data să vin să te întreb ce notă ai luat, și tu să-mi povestești cum a fost. Aș putea spune că asta e, de la o vreme, singura mea bucurie”.

Și: „Puiu s-a sinucis!” De ce năvălesc atâtea amănunte, altădată fără importanță? Parcă văd teiul din fundul curții, cum se veștejeau frunzele, cum cădeau din zi în zi mai multe. Mâinile mi se învinețeau de frig. Puiu le lua, căutând să mi le încălzească. Uneori mă simțeam nespus de bine lângă el, alteori abia așteptam să plece, fiindcă auzeam undeva, de departe, cele

câteva note din Grota lui Fingal pe care le fluiera Bob. Și îmi plăcea când Bob îmi făcea imputări:

— Am pândit la fereastră toată ziua să te prind singură un minut. Dar n-a fost chip, domnișoară!

Sau:

— Îți cam trage clopotele, țârcovnicul.

— De ce țârcovnic?

— Fiindcă e serios, nu înțelege de glumă, veșnic neras și gata parcă să țină o predică.

Mama mă îndemna să-i chem în casă pe băieți.

— Prea e frig ca să mai stați în curte.

Toamna era, într-adevăr, târzie. Dar înăuntru totu1 era prea sărăcăcios, mizerabil. Cele două paturi de lemn apropiate, cu sculpturi din care niciodată nu puteai scoate praful, ocupau aproape în întregime una din cele două odăițe. În cealaltă, un pat de fier, o masă, o canapea și multe alte lucruri, nepotrivite între ele.

Mama, înțelegătoare și bună (izbuti-voi oare să arăt cât de bună era, câtă înțelegere avea?), a cumpărat o scoarță, pentru care tata a făcut un scandal de pomină. Dar asta n-a împiedicat-o să mai cumpere trei, din cele ce se vindeau pe cheiul Dâmboviței, câteva măsuțe și scaune pirogravate, un dulap negru afumat și să înlocuiască paturile cu divane, toate cumpărate în rate. Tata avea acum o slujbă de magazioner la o întreprindere de zugrăveli și dezinfectări.

— A mea a fost ideea, și tot eu am pus-o pe roate! Se lăuda tata.

Iar Maricica. Pornită pe zeflema:

— Crezi că pe roate o să fugă mai repede ploșnițele?

Iar eu, ca să-l apăr pe tata:

— Cred că ar fi mai bine să le înțepe Maricica cu limba ei otrăvită.

Tata a râs, și iar mi-am dat seama cât mi-e de drag.

Mama a pus de a zugrăvit pereții într-o culoare deschisă; am vopsit scândurile; în locul paturilor, aveam acum divane cu scoarțe românești. În ziua în care mama, îndemnată de noi, a cumpărat și un patefon cu două discuri Sonța11 și I wonder were my baby is tonight12, interiorul nostru a devenit destul de plăcut. Firește că n-aș fi îndrăznit să le chem pe Adriana, pe Angela, sau pe multe din colegele mele într-o casă fără parchet și cu lampă de petrol. Dar Puiu, Bob și Ilinca cred că se simțeau bine la noi acasă.

Acum, când Puiu nu mai e, mă gândesc la rivalitatea dintre el și Bob și nu mai știu cum s-a iscat. Ea exista și făcea parte din atmosfera casei noastre, ca și lampa de petrol, ca și cele două discuri de patefon, cele două galerii pirogravate, o banchetă și două scaunele octogonale, la fel.

De la o vreme mi se părea că Ilinca, de obicei tăcută, reținută, se apropiase de Puiu. Și eram mulțumită, hotărând, cât ai clipi, că se potrivesc de minune și că, în ceea ce mă privește, îmi place Bob. Dar iată că, într-o bună zi, Bob a plecat la țară, ceea ce m-a intrigat și mi-a întărit convingerea că-i e superior lui Puiu. După cinci zile de absență, am primit o scrisoare: „Diana, draga mea. Îți scriu de pe prispa unui conac încântător! În jurul meu

e Bărăganul. În fața mea, un apus de soare somptuos. De ce nu ești lângă mine, să-l privim împreună? De ce nu ești, pentru toate motivele din lume? Ce frumos s-ar reflecta razele astea din urmă în părul tău auriu”.

Îmi venea să strig de bucurie, să cânt, să dansez, să alerg, să arăt tuturor cele câteva rânduri. Le-am învățat pe dinafară. Bob mă iubea, nu mai încăpea îndoială. Puneam mereu plicul în învelitoarea albastră a caietului de română, pe care îl băgăm între multe alte caiete, ca să nu dea nimeni peste el. Dar îl scoteam la câteva minute, ca să recitesc scrisoarea pe furiș, cu mii de emoții fierbinți și reci. Și nu m-am putut reține de a o citi Ilincăi, de a-i vorbi de Bob. Dar Ilinca, solidară cu Petre Barbu, pe care îl cunoștea numai din descrierile și scrisorile mele, se arăta ca un arici, gata să împungă.

— Ți-a trecut cam repede iubirea cea mare. L-ai zăpăcit pe Puiu și ai trecut la Bob. Ești superficială! (Apoi, ca o neașteptată explozie:) Bob n-o să se însoare niciodată cu tine!

— De ce niciodată „cu mine”? Am întrebat, cu același ton agresiv.

— Așa crede mama. (Dându-și seama că m-a jignit:) Lumea trăncănește, nu știi? Bob o să fie doctor și are nevoie de zestre ca să-și instaleze cabinetul medical. Nu te supăra, Diana, dar – ce vrei?

— Pentru familia lui Bob tu nu ești decât fata chiriașilor din fund.

Am simțit cum mi se urcă sângele în obraji:

Dar tu ce crezi, Ilinca, sau, mai bine zis, când se trăncănește, tu ce răspunzi?

Întrebarea mea a surprins-o. S-a bâlbâit:

— Eu? Tu știi bine ce gândesc eu. Tu știi că sunt absentă la tot ce se petrece în jurul meu. Și mai ales nu mă interesează discuțiile de mahala, chiar când au loc în saloane.

— Dacă în fața ta pot fi umilită fără ca tu să sari să mă aperi ca o leoaică, înseamnă că faci sat cu cei care trăncănesc! Înseamnă că și pentru tine sunt tot „fata chiriașilor din fund” și că nu merit să ieși din superba ta nepăsare! De altminteri, nu mă miră. Toți sunteți la fel. Tata are dreptate.

— Ce înțelegi prin „toți”?

— Toți – proprietarii din față, pentru care ceilalți sunt „chiriașii din fund”.

Și, fără să-mi mai iau ziua bună, am plecat.

Când m-am înapoiat acasă, se înserase. Nu știu cum am intrat în casă de nu m-a auzit nimeni. Mi-am scos pălăria în fața oglinzii și, instinctiv, am luat de pe masă pieptenele, ca să-mi netezesc părul. Dar n-am apucat să-l trec prin păr, când am auzit vocea lui Bob în odaia de alături:

— Era apetisantă. Poate cam prea durdulie. Dar nostimă!

Nicu l-a întrerupt:

— Și chiar fecioară?

— Optsprezece carate.

— Cu atât mai rău.

— De unde să știu? Și, la urma urmei, ea a venit la mine.

Brațul mi-a rămas înlemnit, suspendat, cu cotul în aer, cu pieptenele în mână. Mi-am văzut în oglindă ochii măriți, o mască de var, care nu eram eu.

Am fugit trântind ușa. În curte l-am întâlnit pe Puiu. L-am oprit să intre, l-am luat de braț și m-a urmat fără cuvinte. Am traversat strada, am luat-o prin dosul Bisericii Olari și am mers în sus, trecând prin grădina Pache, fără să știu încotro mă îndrept, fără ca Puiu să aibă curajul să mă-ntrebe ce s-a întâmplat, fără să mai pot rosti un cuvânt. Din când în când îmi potrivea pe spate pardesiul lui. Nu mi-am dat seama când mi l-a pus pe umeri. Simțeam că-mi clănțane dinții în gură și că mă doare palma, nu mai știam de când țineam strâns în mână un pieptene.

Târziu, când ne-am înapoiat, Bob nu mai era la noi. Ai mei ședeau la masă, ca de obicei, în bucătărie, cu lampa în mijlocul mesei. Plimbarea, prezența lui Puiu, aerul rece mă liniștiseră. Tata l-a oprit pe Puiu la masă. S-a interesat de mișcările șovine din facultate, părând să fie la curent cu tot ce se întâmplă printre studenți.

— În Bulgaria n-ar îndrăzni. Acolo e cu totul altfel.

Era un obicei al tatii să idealizeze meleagurile din care pornise. Nici chiar dezamăgirile îndurate în anul în care am locuit la Sofia nu l-au lecuit.

— Nu cred să fie altfel, susținu Puiu.

Mai departe n-am auzit; mama mă îndemna „să mănânc că se răcește supa”, mie îmi sunau în minte cuvintele pe care le spusese Bob, vulgaritatea lor îmi tăia răsufierea.

— Astea sunt diversiuni, spunea Puiu. Buba trebuie să spargă într-o zi. Iar tata, în concluzie:

— Peștele de la cap se-mpute.

Bob, dându-și seama de cele întâmplate, s-a ferit câtăva vreme să mă întâlnească. Dar și eu i-aș fi zădărnicit orice încercare. Totuși, într-o zi a izbutit să-mi trimită o scrisoare, în care îmi jura că toată povestea aceea a fost inventată, ca să-i împrăștie fratelui meu anume bănuieli.

„Nicu a simțit că te iubesc, a început să mă ocolească, iar mie mi-a fost teamă că o să ne împiedice să ne vedem. E mai bine așa, Diana, pentru noi e mai bine așa”.

Și l-am crezut. Au urmat zile când m-am plimbat prin toate parcurile și cimitirele, fericită, la brațul lui. Dar într-o seară, când mă culcasem mai devreme ca de obicei, m-am trezit după miezul nopții, chinată de sete. Visasem că sunt la cinema, că e cald și lume foarte multă, că toate încercările mele de a ieși din sală pentru a găsi undeva un strop de apă vor fi inutile. Rula filmul *La Maison des mystères*¹³ și urma să vedem toate seriile deodată. Și setea mă chinuia groaznic. De altminteri, toate scenele reprezentau cârciumi sau fântâni, unde oamenii veneau să bea și caii să se adape. În film apărea și un pisoi, căruia o fetiță îi aducea o strachină de lapte. Un bătrân (semăna cu bunicul) a dat cu piciorul în strachină.

Când m-am trezit din somn, buzele îmi erau uscate, gura îmi ardea de sete. Am coborât din pat și am dat fuga în bucătărie, să beau. În curte era lumină de lună. Cana cu apă era pe masă, în fața ferestrei. Îmi turnam apă în pahar, bolnavă de sete, când îl văd pe Bob furișându-se cu o fetișcană din vecini. O ținea de talie. Cât ai clipi, au dispărut în umbră. N-am suferit, n-am simțit nimic altceva decât o silă nesfârșită de viață. Am privit luna. Era

întreagă, curată. Aș fi vrut să fiu acolo, departe, și să privesc de la înălțimea aceea, zâmbind, cum fuge cotoiul nostru după Fifi, pisica cea albă, și Bob, după fete.

M-am băgat în așternut, ghemuită, simțind parcă nevoia să ocup cât mai puțin loc pe lume. Era, va să zică, urât și dincolo de pereții casei noastre, unde se vorbea numai de lipsă de bani, tata înjura, lampa fila. Da, e prea urâtă viața. Dar moartea?

Mi-am amintit de verișoara mea, pictorița, care s-a sinucis. O vedeam rupându-se de viață. Auzeam ultimele cuvinte: „Vreau să spun, dar nu pot!” Ce taină a dus cu ea în mormânt? Să fi fost mai mare dezamăgirea ei?

— Să vezi ce frumos e Cișmigiul, mi-a spus Puiu a doua zi.

L-am luat de mână:

— Hai să vedem.

Ne-am plimbat prin toate aleile, apoi ne-am așezat pe o bancă. I-am spus că sunt hotărâtă să mă sinucid.

— Ceea ce mă sperie, Diana, nu sunt cuvintele tale nesăbuite, ci aerul liniștit cu care vorbești. Ce-i zâmbetul ăsta care vine de departe? Ce s-a întâmplat?

— Nu știu, dar tare-aș vrea să se sfârșească! Viața nu e frumoasă, și-atunci.

— Și-atunci, să-ți spun niște versuri. Nu știu de cine sunt. Le-am găsit într-o Istorie a literaturii și am vrut să le rețin pentru tine:

Ce n'est pas drôle de mourir et d'aimer tant de choses – La nuit bleue et les matins roses, le verger plein de gladeuls roses.¹⁴

L'amour prompt.

Les fruits lents í murir.

Ni que tournent en fumée Maintes choses jadis aimées¹⁵

Am repetat, ca pentru mine:

— Ce n'est pas drôle de mourir et d'aimer tant de choses. Parcă-l aud:

— Tu ai atâta sensibilitate, Diana! Nu-nțelegi că merită să trăiești pentru ca să vezi cum cad frunzele și cum apar mugurii, pentru o zi în care e soare, pentru alta în care plouă?

Și, o săptămână mai târziu. S-a sinucis Puiu”.

*

Scrisoarea lăsată de Puiu Daniel avea pe plic numele unui prieten, dar mi se adresa mie. De ce tocmai mie, iată o întrebare care m-a tulburat multă vreme. Desigur că a fost un act de discreție față de Diana. Această mică lume, de care vorbește Diana, cunoștea sentimentele lui. Diana trecea drept o cochetă înverșunată, și ochii toți erau în zilele acelea, ațintiți asupra ei.

Timp de o lună de zile, toate încercările mele de a o vedea pe Diana au fost de prisos. Mi se spunea mereu că e bolnavă, că are nevoie de liniște. Am reîntâlnit-o la înmormântarea lui Georges. Era un fel de epidemie a sinuciderilor, care speriasse lumea, de care scriau, alarmate, ziarele, Diana era slăbită, palidă, lipsită de strălucirea ei obișnuită, dar poate mai frumoasă. Mă întrebam cum să mă apropiu de ea, când, deodată, aud: „Domnișoară Ilinca”.

Am tresărit. De la moartea lui Puiu trăiam atât de absorbită de gânduri, că tresăream pentru orișice fleac. Era Michi Ioanescu. Cine ar fi crezut atunci că acest tânăr cumpătat, greoi ca un urs, va fi într-o zi soțul Dianei?!

E foarte târziu, sunt obosită, mi-e frig, dar nu mă pot despărți de caietele ei.

V.

Pe Michi l-am cunoscut la înmormântarea lui Georges. Era sfârșitul lui februarie. O zi cu cer senin și aer călduț. Toată lumea pe care o întâlneam de obicei la sindrofiile Angelei și Adrianiei era aici, în haine negre, cu batiste albe în mână și mulți cu ochii umezi și vârful nasului roșu de plâns. Tot așa arătase și înmormântarea lui Puiu. Cineva m-a salutat discret. Am răspuns vag, cu gândul mereu la Puiu, și totuși m-am întrebant cine e. Preocuparea asta mi se părea o impietate. Dar, de ce voiam s-o înlătur, de aceea stăruia. Revedeam Ocna-Sibiului, terenul de tenis, sala de dans, dibuind, nu știu de ce, printre cunoștințele din anul acela. Deodată, mi-am amintit de Tomi Ioanescu, student la Paris. Venise să-și petreacă vacanța în țară, la Ocna-Sibiului. Cânta fără pic de voce: „Je ne peux pas vivre sans amour, fen rêve la nuit et le jour”. Căutam să mă scutur de toate gândurile care mă îndepărtau de Puiu. Dar în amintire apare Georges. Mă invită la dans. E prima mea ieșire în lume. Am paisprezece ani. Și iar Georges, rupând pentru mine o creangă, la care nu ajungeam, sau întinzându-mi volumul cu poeziile lui Lamartine, de ziua mea, sau explicându-mi jocul de foot-ball la primul meci la care m-a dus fratele meu. În ziua aceea îl cunoscusem pe Puiu. Acoperișurile colorate se legănav în ceața subțiată de lumină. Puiu striga în gura mare: „Henț”. Și era furios pe arbitru. Nu înțelegeam jocul, dar îmi plăcea mulțimea aceea imensă, pasionată de minge. „De ce s-a sinucis Puiu? Mă întrebam iar și iar. Care e vina mea? Dar Georges? De ce s-a omorât? Dacă n-au avut ei curaj să înfrunte viața, dar eu? Totuși, pentru ei era mult mai ușor. De ce n-au vrut să trăiască? Cum ar fi fost viitorul lor? Care e viitorul meu?”

Când au coborât în groapă sicriul lui Georges, mama lui a scos un țipăt de animal înjunghiat: „Nu! Nu!” a răcnit, de parcă și-ar fi pierdut mintea.

Aș fi vrut să strig și eu: „Nu! Nu!”, să împiedic această, monstruoasă, moartea lui Georges, ba chiar și moartea lui Puiu, de parcă amândoi mureau abia în clipa aceea, acolo, în fața mea. Parcă abia acum înțelegeam tot adevărul. Am închis ochii, am strâns pumnii și am așteptat o minune.

Când i-am deschis, am văzut pe mormântul din fața mea alături de groapa încă deschisă, pe niște flori trântite la întâmplare, proaspete, două muște zbârnâind una peste alta, cu aripile întinse. În fața mea, Tomi Ioanescu le urmărea cu o atenție, o curiozitate care, nu știu de ce, m-a stânjenit.

În același an, pe o zi caldă, înăbușitoare și plină de praf cu puțin înaintea vacanței mari, mă duceam la Adriana la o „înghețată”, cum se spunea în loc de „ceai”. Eram pe platforma tramvaiului, când un tânăr dintr-o trăsură m-a salutat. Ușor mioapă cum sunt, nu l-am recunoscut, dar când s-a oprit tramvaiul în stație, s-a oprit și trăsura alături. Era Tomi Ioanescu.

— Avem același drum, mi-a strigat, familiar.

Am răspuns, nu știu de ce, înțepată:

— Nu cred.

Și, după ce am coborât, am luat-o drept înainte pe bulevard, deși ar fi trebuit să ocolesc la dreapta, pe Schitu Măgureanu. Dar voiam să văd mai întâi încotro pornește trăsura, pentru ca să nu umblu pe tot parcursul în urma ei dacă am fi avut același drum. Dar trăsura a luat-o la dreapta, spre Schitu Măgureanu.

Spre surprinderea mea. Când am intrat la Adriana, am dat de același personaj. I-am întins mâna, fără plăcere. Mi-a reținut-o, fără să mi-o strângă. Nu puteam să sufăr aceste strângeri de mână moi și incerte.

— Vezi că aveam același drum? A zâmbit, cu satisfacția unui copil care a câștigat un rămășag. Apoi, brusc, cu o ciudată lipsă de sfială: De ce ai întârziat atâta?

Strângerea aceea de mână leșinată, ca și felul acesta familiar, fără ocol, de a mi se adresa, m-au făcut să mă strâng ca un arici. De altfel, îmi dădeam seama abia acum că m-a izbit la fel de neplăcut intimitatea cu care mă salutase din trăsură, fără să schițeze măcar gestul ridicării în picioare, că nu și-a scos pălăria, cum obișnuiește un tânăr binecrescut în fața unei domnișoare. Avea și o voce neplăcută. Vorbea repede, nedeslușit, împleticit.

Adriana, venind spre mine, mi-a întins mâna, mai entuziastă ca de obicei:

— Bine că ai venit, Diana! Nu știu de ce ne plictisim, nu e animație, băieții nu dansează. (Și, după ce mi-am scos haina:) Vai, dar elegantă mai ești! Și, ca de obicei, în bleu.

Angela dansa, frumoasă în rochia ei neagră, dar prea veselă, vorbind prea tare.

Am căzut pe gânduri. Îmi dădeam seama că, deși Angela, ca și mama ei, sunt în doliu, totul se desfășura la fel ca de obicei, ca și când Puiu și Georges, nelipsiți de la ceaiurile Adrianei, n-ar fi existat niciodată.

La sfârșitul primului dans, m-am pomenit în fața lui Tomi Ioanescu. Stătea pe divan, singur, cam prea tolănit, și ronțăia, nepăsător, niște biscuiți. L-am întrebat de ce nu dansează și mi-a răspuns simplu:

— Fiindcă nu știu să dansez.

Mi-a devenit deodată simpatic. N-aș putea spune de ce. Poate fiindcă am înțeles că se plictisește, poate fiindcă mi-a plăcut sinceritatea lui, expresia ochilor mari, rotunzi, cinstiți, ochi de copil.

— Nu vrei să șezi aici? Mi-am bătut capul să-mi aduc aminte de unde te cunosc. Tot auzeam: „Diana. Diana”. Nu puteam să-mi închipui că Diana e fetița cu care am jucat odată tenis la Ocna-Sibiului. Acum joci mai bine?

— Nu. Acum joc și mai prost.

— Mai prost nu se poate! A izbucnit cu toată convingerea.

— Ba da. Cred că se poate. Fiindcă de atunci n-am mai jucat.

— Ei da, e un argument logic. (Apoi, în legătură cu numele meu:) Nici nu știi cât mi-am bătut capul ca să-l reconstitui dar e un exercițiu care-mi place. Ai citit La psychopathologie de-Ír vie quotidienne? 16 Am să ți-o împrumut.

Mai târziu, pe când dansam cu nu știu care din nenumărații veri ai Adrianei, am sucit capul să văd cine cânta la pian. Sunetele erau pline, robuste, tușeul precis, ritmul sigur. Era Tomi Ioanescu. Mi-am amintit de mâna aceea, prea mică, prea moale, și am rămas nedumerită.

— Îl cunoști pe Tomi Ioanescu? L-am întrebat pe partenerul meu de dans.

— Michi? Da. A lipsit multă vreme din țară. Liceul l-a făcut la Paris. Facultatea, tot acolo. Tatăl lui e colonel de cavalerie ieșit la pensie. Cam gaga. Un tip de crai bătrân. Nu știu dacă sunt bogați, dar trăiesc pe picior mare.

În după-amiaza aceea n-am mai stat de vorbă cu Tomi Ioanescu. Dar a doua zi, pe când îmi făceam lecțiile în curte, la masa de sub tei, și-mi băteam capul cu o traducere (era în ajunul examenului de latină), m-am pomenit cu el, pășind greoi, ca un urs, și zâmbindu-mi poznaș, ca un copil. M-am sculat numaidecât și i-am întins mâna, destul de încurcată. Fără altă introducere, mi-a spus:

— Uite cartea pe care ți-am promis-o. (Și m-a întrebat dacă am mai citit ceva de Freud.) Sunt împotriva psihanalizei, a adăugat, dar ca să combați un lucru, trebuie să-l cunoști.

Am stat de vorbă, în picioare, punându-i o mulțime de întrebări, căutând să am haz, vervă, ca să nu-i dau răgaz să se uite la casa noastră, care mi se părea deodată mai strâmbă și parcă cu mai multe geamuri cârpite. Dar văzând că nu pleacă, am rugat-o pe Maricica să-i aducă un scaun. Nu știu de ce n-am îndrăznit să-l poftesc să stea pe bancă. Maricica, văzând ca am un musafir important, a adus un scăunel pirogravat, pe care Tomi s-a așezat, examinându-l mai întâi cu grijă. Dar după câteva clipe, fără să-l poftesc, s-a mutat lângă mine pe bancă și s-a uitat cu interes în caiet.

— O traducere la latină?

— Da. Te pricepi?

— Ți-am și găsit o mulțime de greșeli! A scos un creion și a început să corecteze, cu autoritate de profesor.

— Îmi închipui totuși că ai făcut realul. Ești inginer.

— În cursul superior, desigur, dar în cursul inferior aveam numai zece la latină. Ca să nu uit, am învățat mai departe, după cărțile colegilor mei care urmau modernul.

Am vorbit despre școală. Era prieten cu profesorul meu de chimie și o cunoștea pe Ilinca.

— E cultivată, cântă bine la pian. Am spus.

— N-am auzit-o decât o singură dată. Se vede că studiază serios. Păcat că n-are mai multă încredere în ea.

— Crede că are mâna prea mică. Tot timpul își întinde degetele pe marginea pupitrului. Ba chiar o dată, când pelița dintre degetul gros și arătător era întinsă până la refuz, și-a apropiat lama, gata s-o taie. Noroc că am oprit-o.

— De ce ai oprit-o?

— Cum de ce? Trebuia s-o las?

— Da, ca să vadă că nu ajută la nimic.
— Nu ești prea milos, domnule Ioanescu.
— Sunt mai curând logic. Și te rog să-mi spui Michi. Așa mi se spune acasă.

Se înserase, și Tomi Ioanescu nici gând nu avea să plece. Eu începusem să stau pe ghimpi. Așteptam ca tata să vină, ca o furtună, dintr-un moment într-altul, și mi se părea prea greu de îndurat ca, în aceeași zi, un străin să vadă casa noastră, și să-l audă și pe tata înjurând. „Dar poate că nu va veni, sau poate nu va înjura”, căutam să mă liniștesc. Tomi Ioanescu (de aci înainte îi voi spune Michi) s-a sculat brusc, să-și ia rămas, bun.

— Plec mâine la Constanța, pentru vacanță.

Ce curios mi se părea că nu-mi vorbise despre asta până în clipa aceea.

— Vom fi vecini, noi plecăm la Mangalia.

Atunci a sosit tata. A intrat de-a dreptul în bucătărie, grăbit. „Semn rău”, mi-am spus.

— Cine e? A întrebat Michi, cu felul lui de a fi brusc și indiscret.

— Tata.

În clipa aceea s-au auzit, din bucătărie, niște înjurături grozave:

— V-am spus de atâtea ori că nu vreau să găesc sticlele fără dop! Ce sunt eu în casa asta? Mama ei de casă! Grijană, paștele!

Am înghețat, dar, zâmbindu-i lui Michi, am repetat:

— Tata. Tot tata. Așa e tata.

Michi Ioanescu n-a părut stingherit, dimpotrivă. A ascultat și mai atent, și mai interesat. Parcă era la concert și nu voia să-i scape o notă. Apoi, spre uimirea mea, m-a întrebat:

— Despre ce sticle e vorba?

Întrebarea mi s-a părut dintre cele mai absurde, nu vedeam ce însemnătate poate să aibă acest amănunt.

— Indiferent ce fel de sticle. Tata are oroare să le găsească fără dopuri, fie că sunt de vin, de apă de colonie sau de gaz.

— Are dreptate, făcu Michi cu toată convingerea.

Câteva zile mai târziu, am primit de la el o carte poștală ilustrată cu statuia lui Ovidiu; în fund, hotelul „Bristol” și cofetăria „Pariziana”. Nu scria decât: „Salutări din Constanța. Michi”.

În vara aceea am plecat din nou la Mangalia. Mama se îmbolnăvise de reumatism din cauza igrasiei casei în care stăteam și avea nevoie de bai calde. Sora mea, foarte slabă, avea nevoie de plajă. Ca să avem bani de tren și ceva pentru chirie, oricât de mică era, mama își vânduse paltonul și cele două discuri de patefon. Tata ba prevedea o criză mondială, în doi-trei ani, și crahul tuturor băncilor, ba imagina o sursă de venituri.

— Bine că ai scăpat de vechitura aia de haină! La toamnă îți cumpăr un astrahan. Cât despre discuri, las' că vă aduc eu o flașnetă.

Și iată-ne îmbarcați pe un drum care ținea zece ore, cu trenul personal până la Constanța, și apoi, alte două ceasuri, cu autobuzul, care scârțâia din toate măruntaiele lui ruginite. Dar la capătul lui mă aștepta marea și tulburătoarea nădejde că am să-l revăd pe Petre Barbu.

Călătorii se plâneau de drumul plin de noroi și de hârtoape.

— Șosele înseamnă civilizație. Și, vorba aia, ce interes avem să fim civilizați?!

— Și așa țăranul știe prea multe, află prea repede. Vezi Tatar-Bunar și satele dimprejur.

Mă gândeam la Puiu: „Sate întregi incendiate, rase de pe fața pământului”. Discuta cu tata. Mama nu-i putea ierta lui Puiu durerea cumplită pe care le-a pricinuit-o părinților.

În autobuz discuția luase altă întorsătură. Se vorbea acum despre cine a plecat la munte, cine la mare, când, deodată, aud:

— Pierrot e la Juan-les-Pins.

Mi s-a părut că s-a întunecat cerul. Și la fel ca în copilărie când am văzut prima dată o eclipsă de soare, m-am gândit, înfiorată, că cerul va rămâne mereu întunecat.

La Mangalia i-am găsit pe Michette, Marie-Jeanne și tot grupul: maiorul cu băiatul lui, generalul cu fetele lui; Ștefăniță era la Paris, la studii. Domnul Matta, în Italia. Multă lume necunoscută. Și totuși parcă mă înapoiam acasă după o lungă absență. Băcanul a ieșit din prăvălie să ne dea mâna, frizerul să ne ureze bun sosit. Cofetarul și nevasta lui nu mai știau cum să ne arate bucuria lor. Mi-am dat seama că mama e foarte iubită. Brusalis, proprietarul hotelului, Delureanu care ținea restaurantul, Tănase cafegiul, Limonide, toți erau fericiți c-am venit. Hrisula mi-a făcut cafea și apoi mi-a ghicit.

— E cineva departe care te dorește.

Am înțeles că Hrisula știa.

Dar afara de lumea atât de familiară, între care foarte mulți pictori, mai invadaseră Mangalia sezoniști care purtau costume copiate din jurnalele de modă străine. Numai că în Mangalia noastră, cu căsuțe răzlețe de lut, cu bordeie turcești și cocioabe tătarăști, îngropate pe jumătate între grădini de zarzavat și casele proaspăt spoite ca la țară în ajun de Paști, imitația modei de la Deauville era țișătoare, ridicolă.

Restaurantul din fața statuii se transformase într-un fel de cazino, iar în salonul din fund, unde altădată se dădeau balurile, acum se dansa în fiecare seară, după o orchestră adusă de la Caverna. În fața restaurantului cântau același țambalagiu și aceeași primadonă răgușită, ca și în anul trecut. Pe la cinci după-amiază, toată lumea se plimba pe dig în sus și în jos, dar Michette și banda dansau tot pe terasa neagră de lemn putrezit, și seara, la capătul digului, cu aceeași disperare izbea marea în stânci. Și tot așa, în dreapta, scăpărau ca licuricii luminile sanatoriului de vară, mai în fund misteriosul Două Mai, și la stânga, monoton, farul de la Tuzla.

Petre Barbu era pomenit la fiecă pas, vilegiaturiștii cei noi îl cunoșteau din legendă.

— Pierrot e la Juan-les-Pins, îi strigă pictorul Vasile Popescu lui Iorgulescu, care n-auzea bine.

— Cum ai zis? E la Saint-Tropez?

— La Juan-les-Pins.

Stăteam întinsă aproape toată ziua pe plajă și mă gândeam la toate câte au trecut, la Petre Barbu, la Puiu, la Georges. Se făcuse parcă în jurul meu un gol, pe care mi se părea că toată marea nu l-ar putea umple, când iată-l pe Michi. Aproape îl uitasem. Purta pantaloni de dril alb și o cămașă tot albă deschisă la piept. Era înnegrit de soare și parcă mai puțin greoi, mai prietenos. A fost încântat că m-a găsit. Mi-a spus că a venit pentru trei zile, că și-a lăsat lucrurile la hotel la Brusalis și a pornit în căutarea mea. Apoi mi-a descris hotelul – fără pic de confort -cu un fel de ton de imputare, de parcă eu aș fi fost vinovată.

— Și ce se face aici toată ziua? Nu te plictisești?

Voiam să mă obișnuiesc cu vocea lui repezită. Cu ochii aceia rotunzi, curioși, care clipeau prea des.

— Stau la soare, înot, citesc.

— Ce citești?

Aziadee, de Pierre Loti.

— Credeam că nimeni nu mai citește dulcegăriile astea. Ai citit Jean Cristophe?

— Nu. Vrei să mi-l împrumuți?

— Nu l-am adus cu mine. Sunt zece volume.

Și Michi ciuli urechile la o discuție între doi necunoscuți. Unul ridica două degete, altul trei.

— Ai înțeles ceva?

— E un pictor care bea de două zile sau de trei zile. Nu știu.

— N-a ieșit din cârciumă? Parcă nu-mi vine să cred.

Michi ținea costumul de baie în mână și era încruntat că nu sunt cabine.

— Trebuia să-ți pui costumul de baie sub pantaloni.

A făcut ochii mari.

— De ce?

— Ți-ai fi scos acum pantalonii și ai fi rămas în costum de baie.

Mi s-a părut straniu acest „de ce”, când era atât de simplu să înțeleagă. L-am sfătuit să se ducă după cotul pe care îl face coasta. A măsurat depărtarea, strâmbându-se.

— Până acolo prea e departe; prefer să mă duc la hotel.

L-am urmărit depărtându-se. Ce om curios! A venit cu autobuzul două ore, pe o șosea nenorocită, desfundată, a înghițit atâta praf, pe o vreme toridă, ca să mă vadă, și totuși, nu mi-a spus un cuvânt plăcut. Dimpotrivă, mi-a vorbit rece, sec, îmbufnat, de parcă am fi fost un vechi menaj.

Totuși, sosirea lui Michi însemna o schimbare, și faptul că a venit să mă vadă m-a mișcat mai mult decât toate vorbele goale pe care mi le spuneau unii și alții. În seara aceea adâncă, fără lună, am stat mult de vorbă, alături, pe scările pontonului. Stelele cădeau una după alta. Marea se zbătea întruna. Deodată, ca pe vremea când eram copil, m-a înspăimântat taina pe care o simțeam peste tot în jurul meu.

Michi nu cunoștea nici o neliniște. N-avea incertitudini. Își explica viața perfect fără existența lui Dumnezeu. Pentru întâia dată îl auzeam vorbind fără să se împleticească și, deși nu înțelegeam prea bine ateismul lui,

obișnuită din copilărie să gândesc altfel, prezența lui robustă, liniștea lui în fața acelei nopți grele de întrebări, îmi făcea bine, la fel ca primul contact cu pământul când mă întorceam înotând de la prea mare depărtare, speriată de valuri.

Ca să ne întoarcem la București, trebuia să trecem prin Constanța, și, după stăruința mea, ne-am oprit pentru câteva ceasuri. Voiam să-i întorc vizita lui Michi. Mă întrebam dacă-l voi întâlni, căci întârziasem plecarea cu o zi, când iată-l, la prânz, la restaurantul „Capato” (unde știam că ia masa).

Michi n-a rămas decât o clipă cu noi, fiindcă avea treabă, dar ne-am dat întâlnire pentru ora 5, la Cazino. Nu îndrăzneam să-i spun mamei cât sunt de nefericită că n-am pantofi. Sandalele se stricaseră de tot la Mangalia. Dar mama avea nebănuite antene când era vorba de copiii ei.

— Lasă, Diana, cunosc eu un negustor, un constănțean de-al meu, poate găsim ceva mai ieftin.

De îndată ce am intrat în magazinul cu încălțăminte, mama și negustorul au început să glumească, să râdă, să-și amintească întâmplări din trecut. Era un om de vreo patruzeci de ani, un roșcovan cu ten lăptos, cu ochii mici și buzele țuguiate, ca un purcel, de lapte. În timp ce vânzătorul îmi încerca pantofii roșcovanul nu mă pierdea din ochi. Când a fost să plătim, ne-a spus că. Prețul să-l facem noi. Cât vrem, atâta dăm...

Mama era încântată. Pornisem înainte cu Maricica, bine dispusă că am pantofi noi, privindu-i la fiecare pas cu admirație, dar având și grijă să nu bage lumea de seamă. Și, ca să par nepăsătoare, intram puțin câte puțin în praf. Sigur că aș fi preferat, pentru picioarele mele tucii, pantofi albi, dar aceștia maro erau buni și toamna, și iarna.

— Ascultă, Diana, îmi vorbi mama mai târziu. Domnul Nicolau, ai văzut, m-a condus câțiva pași.

— Cizmarul?

— Borțosu. Întrerupse Maricica.

— Tu să nu te amesteci! O repezi mama. Are trei prăvălii în Constanța, una la Bazargic și alta la Oltenița.

Am dat din umeri.

— Să-i fie de bine.

— Stai, mai încet. Știi de ce a venit după mine?

— Fiindcă ești frumoasă.

— Lasă prostiile! Te-a cerut de nevastă.

— Pe mine?

Pe Maricica o pufni râsul.

— Da. Mi-a spus că te vrea așa cum ești. Te ia fără un ban, fără o cămașă.

— Și tu nu l-ai repezit? Nu l-ai plesnit?

— Diana, lasă copilăriile. Hai să ne oprim un moment la „Pariziana”, să stăm de vorba. Omul ăsta vrea răspunsul chiar astă-seară. O să vină la Cazino. Mama sufla greu, de parcă alergase să mă prindă din urmă, să-mi dea o clipă mai devreme vestea asta mare.

— N-oi fi vrând să mă mărit cu un negustor de ghete.

— Dar cu cine vrei să te măriți? Cu un prinț?

— Nu văd pentru ce trebuie să mă mărit.

— Ca să-mi vie rândul mie, glumi Maricica.

Dar mama, serioasă:

— Vrei să rămâi fată bătrână?

La început am crezut că și mama glumește. Dar văzând că stăruie, am simțit cum mă prinde revolta.

— Ascultă, Diana, reluă mama pe tonul cel mai hotărât. Tu o vezi pe doamna aceea, acolo? Uite, la berărie, la „Bristol”. Vezi, în stânga. Una cu ochelari.

— Bufnița aia? Întrebă Maricica.

— Am fost colege la școala profesională. Era cu doi ani mai mare ca mine. Uite cum arată acum.

— Da, e smochinită rău. Dar nu înțeleg, mamă, nu văd legătura și nici unde vrei să ajungi.

— De câte ori o cerea cineva în căsătorie, urmă mama, râdea ca voi și se strâmba. „Negustorul ăla? Croitorul ăla? Ceasornicarul ăla?”. Ea voia un doctor, neapărat un doctor. Și uite la ea, a rămas fată bătrână.

— Ce zici tu, să-l iau?

— Pe purcelul de lapte? Nu, Diana, parcă e mai bine Michi Ioanescu.

Comparația m-a supărat, cu atât mai mult cu cât am surprins în ochii ei obișnuita malițiozitate.

— Michi Ioanescu n-o să te ia niciodată de nevastă, Diana, suspină mama, scoate-ți-l din cap. Cât despre Bob, n-am vrut să te necăjesc, dar să știi că undeva, la un pocher, o mătușă de-a lui a spus: „Niciodată nepotul meu n-o s-o ia pe fata lui Slavu”.

Am rămas încremenită și am privit oamenii care treceau, unii în sus, alții în jos. Apoi m-am uitat bine în ochii mamei. Toate astea i se păreau firești? În loc să fie alături de mine, era solidară cu această lume care mă jignea? Nu știu de ce mi-a trecut prin cap scena morții verișoarei mele Eliza. De ce-mi puneam, după atâția ani, întrebarea: Care e motivul pentru care s-a sinucis? Dar cea mai mică dintre fetele mătușii Sofia? De ce a fugit de acasă? Ce-o fi devenit? E mai greu să trăiești, sau să mori? Era titlul unui articol, apărut după moartea lui Georges, în care se vorbea despre epidemia de sinucideri. Obrajii îmi ardeau, mâinile îmi erau reci.

— Bagă-ți bine în cap, Diana! N-ai bani, și azi, ca să fii cerută de nevastă, fără zestre, e un noroc. Nu se știe dacă se ivește a doua oară. Eu am auzit de Matilda Ioanescu. Coloneleasa mai bine se omoară decât să-l lase pe băiatul ei să ia o fată fără zestre, mai ales că au scăpătat, și singura lor șansă ar fi.

— Mamă dragă, să isprăvim! O să mă mărit, nu avea grijă. N-am să rămân fată bătrână, deși n-am o cămașă, cum spui. Nu mi-am pus în cap să mă mărit cu băiatul Matildei Ioanescu, dar nici nu mă simt mai prejos de o astfel de situație. Când am să vreau, cu cine am să vreau.

— E ușor să spui: „Când vreau. Cu cine vreau”. Dacă ai fi intrat la paisprezece ani să lucrezi undeva, într-un birou, sau dacă te-aș fi dat de mică

ucenică la o croitorie, ți-aș fi spus azi: „Te privește”. Dar te ține tata la școală. Sau, mai bine zis, eu te țin. Fur de la coșniță, rup de la gură, împrumut, brodez, fac economii sângeroase ca să plătesc taxe, cărți.

Mama abia își ținea lacrimile. Îmi venea să strig: „Ajunge!” Îmi venea să fug, să nu mă mai întorc niciodată.

Nu-mi mai dădeam seama dacă merg sau dacă stau pe loc, dacă mi-e prea frig sau prea cald. Am strâns pumnii, mi-am încleștat dinții și mi-am spus: „Trebuie să rabd încă un an, să-mi iau bacalaureatul, după aceea am să plec de acasă. Nu știu unde, dar sunt sigură că am să reușesc să-mi câștig existența!”

Ne aflam după statuia lui Ovidiu, la câțiva pași de geamie, de școala primară, spre care, cu ani în urmă, mă îndreptam îngrozită că voi fi ascultată chiar din prima zi. Din când în când, ne salutau cunoștințele mamei, cu un surâs de admirație, care spunea: „Ce mare a crescut fata! Ce frumoasă s-a făcut!”. Iar mama înclina capul, surâzând artificial, de parcă altcineva îi trăgea în sus colțurile gurii.

La București am trăit din nou zile grele de discuții și certuri cu tata. Ca în toți anii, când auzea de școală, se făcea foc:

— Iar taxe, iar bani. Iar cărți? La ce folosesc toate mofturile astea? Trebuie să ne gândim la Nicu, el e băiat, trebuie să învețe. O fată, dacă știe să scrie și să citească, ajunge.

Dar nici eu nu mă lăsam;

— Trebuie să-mi iau bacalaureatul. Mai am un an.

La auzul cuvântului bacalaureat, tata a început să lovească cu pumnii în masă.

— Mama lui de bacalaureat! Ei, tocmai asta e, tocmai că nu vreau să-ți iei bacalaureatul! Și când spun eu nu, e nu! Anafura. Paștele. Grijană! A sosit momentul s-o dovedesc!

De data asta lovind cu pumnul în masă, a spart o farfurie.

— Mâna i-a sângerat, dar el continua să strige, cu buzele subțiate, cu ochii înrăiți, cu pumnul roșu de sânge.

— Când am spus că nu trebuie școală, nu trebuie! O fată cumsecade, cu mai puțină școală și mai puține mofturi, e fericită când o cere de nevastă un băiat modest. Pentru tine nimeni nu mai e destul de nobil. Eu nu spun că trebuie să iei un parvenit. Îl dau în mă-sa, cu prăvălia lui cu tot! Dar nu-mi place că ai strâmbat din nas, „un cizmar”.

— Asta n-ar fi nimic, făcu Maricica. Dar e borțos și are o pălărie căptușită cu o mătase ca prazul. I-am văzut pălăria în cuier.

— Uite, vezi? Se ia și mucoasa asta după tine! Nici pe asta n-am s-o mai dau la școală. Mama ei de școală.

Câteva zile mai târziu, la școală, am fost primită cu același alai, cu aceleași exclamații de admirație, ca de obicei la început de an.

— Vai, Diana, ce bine îți stă bronzată. Ce mult ți s-a deschis părul. Parcă e de argint. Parcă ești o nordică. Povestește-ne! Am auzit că ai avut niște succese.

Domnul Cobadin a venit de ziua mamei cu o cutie enormă de fructe glasate. Mama nu era acasă.

— Diana, știam că e ziua ei. Când a împlinit cincisprezece ani, i-am adus o cutie ca asta. Nu mai știu cum am făcut rost de bani atunci. Eram un puști, și cât eram de emoționat! Dar ea, ca o veveriță, întocmai așa ca tine, mi-a spus: „M-am logodit”. Poți să-ți închipui, Diana, ce am simțit. Câteva luni mai târziu, s-a măritat. I-am trimis o cutie ca asta, fără nici un cuvânt. Și pe urmă, în fiecare an, tot așa, până a venit războiul. Speram să mor în război, ca s-o uit, dar am căzut prizonier în Germania. De acolo am reușit să fug în Belgia. M-am însurat. Am copii. Am crezut că m-am lecuit, dar într-o zi, când m-am întors în țară, am început s-o caut. Când am aflat adresa, am venit aici, și în fața mea ai apărut tu. Am crezut că e ea. Sigur! Nu putea să fie ea! Nu putea, după atâta vreme, să aibă tot șaisprezece ani. Și, totuși, stătea în fața mea la fel ca atunci. Tot cu șorț negru și guler alb, palidă, șuie, cu ochi luminoși, mirați, cu gene întoarse, castanii. Am rămas năuc, încremenit. N-ai văzut? Am amuțit. Nu știu ce am spus. Dar am auzit ca prin vis: „Sunt fata ei”.

— Ei da, sunt fata ei, am spus râzând, ca să nu vadă că sunt emoționată.

Cunoșteam povestea, și totuși acum o vedeam în altă lumină, avea parcă alt tâlc. Dar în același timp, mi-era frică să nu pice tata. Până acum nu s-a întâmplat să se întâlnească. Voiam să evit și de data asta.

— Diana, te invit în oraș. Vrei să luăm un ceai?

Parcă-mi citise gândul.

Am intrat în casă, am vârat sub saltea cutia cu fructe glasate, ca să nu dea tata peste ea, și, îmbrăcându-mă în grabă, am plecat cu domnul Cobadin.

Era prima dată că ieșeam în oraș neînsoțită de fratele meu, și acest lucru mă măgulea, dar mă și neliniștea. Ce va spune lumea? Va spune că e unchiul meu. Sau poate chiar tata. Dacă a iubit-o pe vremuri pe mama, înseamnă că ar fi putut să fie tatăl meu. Totuși, nu e prea tânăr. Mama avea douăzeci de ani când m-am născut eu; domnul Cobadin, un an, doi mai mult.

La „Capșa”, în fața chelnerului, m-a întrebat dacă vreau ciocolată cu briose sau ceai cu fursecuri. Eram obișnuită să mă uit pe listă, să comand ce e mai ieftin. Până la urmă, văzând că șovăi, domnul Cobadin a cerut și ciocolată cu frișcă, și briose, și prăjituri, și ceai, și fursecuri.

„E tare plăcut să ai bani”, m-am gândit.

— Spune, Diana, ce proiecte de viitor ai?

— Când eram mică, mă gândeam să fac teatru. Visam să fiu actriță. Dar acum n-am curaj.

Domnul Cobadin tăcea.

— Am să-mi iau bacalaureatul, și pe urmă o să mă înscriu la o facultate fără frecvență, ca să pot lua o slujbă. Și cred că singura e Facultatea de drept.

— Deci ai să fii avocată. Ca să aperi pe cine? Vezi tu, cei bogați au destui apărători, și nici n-au nevoie de ei. Îi apără banii. Pe cei săraci nu poate să-i apere nimeni.

Vorbea calm, poate prea calm, dar spunea lucruri pe care eram obișnuită să le citesc în ziare, să le aud spuse de tata. Dar în gura domnului Cobadin păreau cinice.

— Sinceritatea dumneavoastră vă onorează, în orice caz, am spus.

După ce a plecat chelnerul, lăsând pe masă toate bunătățile (nu știu de ce simțeam că nu le-aș mai putea înghiți), m-a întrebat dacă mi-ar plăcea să joc tenis, să fac schi, să călăresc, să conduc mașina.

Am surâs trist.

— Calule, vrei ovăz?

— Ascultă, Diana, numai de tine depinde să ai toate astea. Numai de un cuvânt al tău. De mult așteptam un prilej să stăm de vorbă. Am pentru tine un sentiment greu de înțeles, chiar de către o fată deșteaptă ca tine, neobișnuită ca tine.

Vorbea pe un ton atât de scăzut, că făceam o sforțare ca să-l aud; sorbea fără grabă din ceașca de ciocolată, cu un calm straniu.

— Mi-aduc aminte când trebuia să vii pe lume. Eram îndrăgostit, nebun. O pândeam pe mama ta la fiecare colț de stradă. N-o slăbeam o clipă. Când am văzut că e însărcinată, am suferit cumplit. Asta nu m-a împiedicat să stărui să divorțez, să se mărite cu mine. Da, voiam s-o iau cu amândoi copiii. Și, mai târziu, cu al treilea. În noaptea când te-ai născut, am stat sub ferestrele ei până în zori. Am așteptat să vii pe lume. Te-am așteptat. O iubeam așa de mult pe mama ta, că voiam să-mi închipui că aștept copilul meu, copilul nostru.

Îmi venea să strig: „Taci! Taci!” Nu știu de ce mă temeam de cele ce aveau să urmeze.

— Ascultă, Diana, sunt însurat. Am doi copii. Îmi stimez nevasta.

Nu știu de ce am surâs ironic.

— Nu voi divorța niciodată.

Îmi venea să strig: „Slavă Domnului!” (Probabil că mă așteptam să spună că vrea să divorțeze, să se însoare cu mine.)

— Vreau să fiu prietenul tău, protectorul tău. Cred că înțelegi.

Am simțit atunci în mine întreaga violență a tatălui meu și am înțeles plăcerea cu care înjura și trăgea palme. Am ridicat mâna, dar nu prea mult, deasupra mesei. Când mi-am dat seama unde mă aflu, m-am stăpânit. Dinții mi-au scrâșnit. Mi s-a părut că aud oprindu-se în loc roțile unei mașini care derapează, sau care vrea să evite un accident.

Mi-am sprijinit mâinile pe marginea mesei, mi-am îndreptat spatele, gata să mă ridic și să plec.

— Stai, Diana, știu ce gândești și ce simți. Dar n-am apucat să-ți spun tot. N-am să-ți fac rău niciodată. Dimpotrivă. Numai bine. Am să am grijă să te mărit. Când ai să vrei și cu cine ai să vrei. Ascultă, fetițo, când ai posibilitatea să înveți engleza, franceza, să călătorești, să conduci mașina, dacă mai ești și frumoasă și inteligentă, pornești cu toate atuurile în viață, iar bărbatul ți-l alegi tu. Altminteri, te alege el. Și tu trebuie să spui „da”. Și chiar dacă ar fi băcanul din colț sau un sublocotenent oarecare, îți dă toată viața la

cap că te-a luat fără zestre. Spune, Diana, la ce te gândești? Spune ceva, răspunde!

— Ca să înțelegeți nu ce gândesc, dar ce simt, ar trebui să vă aflați la masa de alături, dar nu acum, ci peste zece ani. Da, imaginați-vă că au trecut zece ani și vă aflați la masa de alături. Și aici, la masa asta, un bărbat în vârstă îndrăznește să facă astfel de propuneri fiicei dumneavoastră, care acum are șase ani. Închipuiți-vă că ați auzi cum își permite, în baza chimirului doldora, să vă insulte fata, să încerce s-o cumpere ca pe-o marfă!

M-am ridicat să plec. S-a ridicat și el.

— Ascultă, Diana, greșești. Să știi de la mine că dacă nu faci un compromis serios în viață, mai ales la început, un compromis, unul și bun, faci pe urmă o sută, o mie.

Michi Ioanescu a venit într-o zi să-mi aducă l'Atheisme, de Felix le Dantec, de care îmi vorbise la Mangalia. Apoi, într-o după-amiază, ne-am întâlnit iar, la Angela, care în vara aceea se logodise la Ocna-Sibiului și ținea să ne prezinte pe logodnicul ei. Vorbind despre căsătoria lor, Michi mi-a spus:

— Sunt un celibatar convins.

Nu știu de ce nu mi-a făcut plăcere, dar, ca să nu vadă, am glumit:

— Bate în lemn.

Ne-am reîntâlnit apoi deseori. Pe vremea aceea ne jucam, în grupul nostru, de-a pusul notelor. Seara, în curtea cea mare a Angelei, sau în sufrageria Adrianei, cu ușile balconului deschise, stăteam în jurul unei mese cu hârtii și creioane și ne puneam unul altuia note la inteligență, cultură, frumusețe, spirit și așa mai departe. Bilețelele anonime se virau într-o urnă, apoi se scoteau, se citeau și i se făcea fiecăruia media. Deși era un joc căruia aveam aerul că nu-i dăm importanță (ne auzeam exclamând: „Șase la inteligență? Bravo, frumos! Cine a îndrăznit să-mi pună numai șase?”), totuși, cred că puțin tot ne păsa de aceste aprecieri, care arătau cu adevărat păreriile fiecăruia asupra unuia din noi.

Într-o seară, deschizându-se bilețelele, s-a descoperit, cu tot felul de uimiri gălăgioase, că cineva îmi pusese nota zece la fiecare din însușirile mele, iar la urmă tocmai, despăturindu-se unul din bilețele, care-l privea pe Michi Ioanescu, s-a constatat același lucru: cineva îi pusese numai zece și lui.

— Aici se lasă cu amor, a spus unul din verii Angelei.

— Asta e o declarație de dragoste din cele mai discrete, a glumit logodnicul ei.

Toată lumea a bănuț că eroii cu atât de bună părere unul despre celălalt nu pot fi decât Michi și cu mine, iar noi, încolțiți (și ca să ne amuzăm), am recunoscut. Am fost tachinați atunci în chip și fel. Vărul Angelei a exclamat:

— Aici se lasă cu logodnă!

Apoi toată lumea a insistat să ne logodim. Noi am acceptat (în glumă, bineînțeles), dar punând condiția să nu ni se ceară alte manifestări decât, „Priviri languroase”.

De atunci, de câte ori ne duceam cu toții la teatru, la cinematograful, la Șosea sau la Moși, ne aflam - nu știu dacă din întâmplare, sau din complotul celorlalți - alături.

Nu știam dacă îmi place sau nu Michi Ioanescu. Eram, fără să-mi dau bine seama de ce, măgulită că se ocupă de mine. Îl credeam mult mai în vârstă. Ceilalți prieteni ai mei aveau douăzeci de ani, dar păreau toți, nu știu de ce, liceeni. Erau băieți. Michi era un bărbat. (îmi spusese, de altminteri, că, are douăzeci și cinci de ani.) Ceilalți vorbeau mult și voiau să fie spirituali. Michi vorbea puțin și spunea lucruri serioase. Știam că a studiat chimia la Paris, și totuși nu vorbea despre asta niciodată. Într-o zi am aflat, cu totul din întâmplare, că s-a înscris la Matematici. Știam că au o casă frumoasă, că tatăl lui e colonel, și cu atât mai mult îmi plăcea modestia lui în îmbrăcăminte, în gesturi, în vorbă. Intervenea în discuții numai când cineva susținea o inexactitate, și atunci îl corecta firesc și simplu. Avea oroare de aproximații, de exagerări. Cunoștea nemaipomenit de multă statistică și date istorice. La jocurile geografice nu-l întrețea nimic. Când se discuta filosofie, asculta modest, având aerul că nu înțelege nimic, apoi intervenea, simplu, cu o observație care arăta cât e de bine informat. Era singurul om față de care mi se părea că nu mai știu nimic sau că ceea ce știu e nelămurit, superficial.

În iarna aceea Nicu a plecat să facă armata. Ne scria de acolo scrisori melancolice, fiindcă era veșnic flămând. (În primele două săptămâni nu i s-a dat voie să iasă din cazarmă, ca să se învețe cu mâncarea de la cazan.) Tata, alarmat, a lăsat toate treburile și a plecat să vadă „care e situația la fața locului, ce-i cu băiatul”. Și i-a dus „băiatului” o roată de cașcaval. Când s-a întors, n-a mai conținut să povestească peripețiile prin care a trecut ca să ajungă în mâinile „băiatului” roata de cașcaval. Și, totuși, era neliniștit:

— Vrea să devină ofițer și să rămână în armată. Mie mi-ar fi plăcut inginer. Inginer de mine.

De câte ori, de mult, în primii ani de care-mi amintesc, nu-l auzisem pe tata: băiatul meu o să fie inginer. Inginer de mine. Eram sigură atunci că există inginer de mine, de tine, de el. Sigur că nu știam ce înseamnă inginer. Dar nu îndrăzneau să întreb.

— Știi, spunea mama, cât am tras de el ca să-și ia bacalaureatul. Să aibă termen redus. La matematici era slab. Cum vrei să ajungă inginer de mine?

— E băiat bun, cinstit, sănătos, voinic, îl apăra tata. N-a rămas repetent niciodată.

Într-o zi tata a primit o scrisoare de mulțumire, iscălită de douăzeci de băieți, colegii lui Nicu, pentru roata de cașcaval, din care au mâncat și ei. Tata arăta scrisoarea de îndată ce intra cineva pe ușă. Cred că a fost, în afară de ziua în care a primit fotografia de sublocotenent a lui Nicu, cea mai fericită zi din viața tatii. În casă la noi nu se vorbea decât de armată, de Nicușor, de hainele și cizmele lui noi. Dar pentru toate astea făceau economii sângeroase.

De Anul nou, Michi mi-a dăruit un ceas de mână de aur, mic și oval, pus pe o brățară de panglică neagră. N-am știut ce să spun, ce să fac. Mi se părea

că n-am dreptul să primesc un dar atât de scump, dar că, odată cumpărat, pentru el ar fi o dezamăgire dacă l-aș refuza. L-am privit înduioșată, recunoscătoare, tăcută. Michi mi-a pus ceasul pe mână: „Sunt fericit că-ți place, Diana”.

Am avut impresia că-mi pune inelul de logodnă.

Michi Ioanescu nu-mi mărturisise că mă iubește, dar, întorcându-ne dintr-o plimbare de la Șosea, mi-a arătat casa lor mare, acoperită toată cu iederă, și de când știam unde locuiește, însuși faptul ca venea la noi, unde tata îl privea urât (nu-l putea uita pe Puiu), unde îl îneca fumul lămpii de petrol, care veșnic fila, și înnegrea cu funingine gulerul, nările, era o dovadă. Și acum, ceasul de aur.

Când au văzut părinții mei ce am căpătat, au înțeles că Michi are „intenții serioase”. Tata bufnea, dar mama a început să-l privească altfel și să se intereseze când vine ca să pregătească o prăjitură, iar când vorbea despre tatăl lui Michi, spunea, familiar, „colonelului. Să fiu nora unui colonel (mamei îi rămăsese de la balurile de la Constanța o ascunsă admirație pentru ofițeri) era o fericire pe care nu îndrăznise s-o spere, dar la care acum nu voia să renunțe. Mai ales intrarea lui Nicu în armată i se părea că-i dă acest drept. Dar părinții lui Michi se pare că erau mai puțin încântați.

Într-o zi Michi s-a plâns că de câțiva timp în casă la el simte o nervozitate curioasă, că mama lui, mai ales, ar vrea să-l însoare, și a adăugat:

— E ridicol să mă însor la douăzeci și unu de ani...

— Cum douăzeci și unu? Parcă mi-ai spus.

— Am glumit, Diana. Am vrut să văd dacă se prinde. Ai crezut că am douăzeci și cinci de ani?

— Cred tot ce-mi spui.

— Ești drăguță, Diana. Tare drăguță.

— Și pe mine vor părinții mei să mă mărite.

A făcut ochii mari, apoi, clipind des:

— Da?

— Da, de ce te miri?

— Nu, nu mă mir. Cu cine?

— Cu un negustor bogat.

— Și tu?

— Nu vreau.

Mi-a luat mâinile iar. L-am întrebat, îngrijorată:

— Și fata aceea cum e?

— Nu știu. Nu mă interesează.

— De ce vor să te însoare?

— Dragă, sunt alarmați. Nu știu cine le-a spus că vin zilnic pe aici. I-a apucat panica să nu mă însor cu tine. Le e frică.

— Și de ce le e frică?

— Știu și eu? Probabil fiindcă n-ai zestre.

Am tăcut. Auzeam ca un ecou cuvintele lui: „Nu știu cine le-a spus că vin zilnic pe aici”. Va să zică, el se ferea să se știe acasă că vine la noi.,

Trebuiau ai lui „să afle”, și lui îi era penibil că „s-a aflat”, așa cum i-ar fi fost dacă s-ar fi descoperit că joacă în tripouri. De ce nu le-a spus: „Da, o iubesc pe Diana și vreau să mă însor cu ea. Nu chiar acum, sunt prea tânăr, dar peste un an, doi, trei”? Sau de ce nu-mi spunea mie toate astea?

M-am ridicat de pe divan, de lângă el, m-am rezemat de perete, în picioare, și liniștită am spus:

— E mai bine să nu mai vii pe aici, Michi. Asta ar simplifica lucrurile.

— Mi-ar fi greu să nu te mai văd, Diana.

Am repetat în gând, dezamăgită: „Greu? Numai atât?” Dar n-am spus nimic. Michi a venit lângă mine:

— La urma urmei, nu-i grav. Să nu ne mai gândim la toate astea.

— Ba e grav, Michi.

— De ce?

— N-aș putea să-ți explic. (Nici mie n-aș fi putut să-mi explic de ce e grav.) În odaie se făcuse întuneric. Maricica a intrat cu lampa aprinsă. Sticla era afumată. Aș fi voit să-i fac o observație, dar n-am vrut să-i atrag atenția lui Michi. Mi se părea că totul în jurul meu e sărăcăcios și afumat, ca lampa aceea de petrol, cu oglinda rotundă în spate, cu rama ruginită. Deodată mi s-a părut că îngerul care se profila în lucrătura mai deasă de pe perdeaua de rețea, întunecată de lumina serii, se strâmbă la mine, dar am observat apoi că perdeaua cădea toată strâmb, din pricina galeriei pirogravate, care atârna mai jos într-o parte decât în cealaltă. Galerie pirogravată! Cum de nu mi se păruse până atunci de prost-gust, ridicol?!

— La ce te gândești, Diana?

Uitasem de Michi Ioanescu. L-am privit ca pe un străin care ar fi intrat atunci, din greșeală, pe ușă (avea obrazul senin, fruntea largă, umerii drepți, stătea robust pe picioare), și mi-am dat seama că am vrut să mă mărit cu el ca să scap de lucrurile pirogravate, șubrede și strâmbe din casă și de lampa aceea care veșnic fila.

— Mă gândesc că trebuie să-mi fac lecțiile. Uite, s-a întunecat. E târziu, am de făcut o compoziție la română.

— Ce subiect?

— Un subiect liber. Pot să aleg.

— Și ce ai ales?

— Nu știu prea bine, dar titlul l-am găsit: Pânza de păianjen. Vezi, așa îmi închipui viața, ca o pânză de păianjen imensă, cenușie, lipicioasă, în care omul se zbate ca o musca. Undeva păzește carnivorul: păianjenul.

Nu știu de ce m-am gândit la negustorul de încălțăminte care mă ceruse de nevastă, la domnul Cobadin, care îmi propusese să mă protejeze. Și la atâția alții, pe care tata îi înjura de mama focului.

— Ce știi tu, Diana, despre viață? Ești o fetiță de șaptesprezece ani.

— Am văzut păianjenul. Îmi simt picioarele lipite de pânza lui.

— Cine te-a necăjit? M-a întrebat, apropiindu-se de mine.

— Viața.

Michi mi-a pus mâinile pe umeri. Eu am ridicat capul, ca să-l văd bine, să-l văd cum e cu adevărat. Dar, la fel ca atunci când privești cu binoclul din

fundul unei săli de spectacol actorii de pe scenă, mi se părea că-i în același timp prea departe și prea aproape. Am observat că roșește, de parcă l-ar strânge gulerul. Că pe fruntea lui mare, prea netedă, se ivește o vână, că privirea i se încețoșează. Am vrut să mă îndepărtez, dar mâinile lui, pe umerii mei, s-au cramponat și i-am simțit pe buze gura ca o ventuză. Însăpăimântată, am vrut să mă desprind de gura aceea umedă, care încerca cu tot dinadinsul să-mi descleșteze dinții. Mi-era silă, dar în același timp, lucidă și curioasă, am vrut să știu dacă această încercare grăbită și lacomă de a mă sorbi se poate numi sărutare. Așteptam de ani de zile prima sărutare. Să fie acest nesaț, lipsit de orice vrajă, de orice poezie, sărutarea la care de atâta vreme visam? De care șopteau la școală buzele înfiorate? „Nu se poate! Îmi venea să strig. Nu se poate!”

— Nu vreau să te mai văd niciodată! I-am spus desprinzându-mă de mâinile acelea, care parcă se înmulțiseră și mă înșfăcau.

Mi-a dat drumul.

— Nu se poate să nu te mai văd, Diana.

— De ce? Am întrebat, curioasă și ironică.

— Nu știu. Ești altfel. N-aș putea să-ți spun cum ești. Nu m-aș pricepe.

Îmi placi cum nu mi-a plăcut nimeni. Ești singura fată lângă care nu mă plictisesc. Poate că te iubesc. Nu știu. N-am mai iubit niciodată. Și nu vreau să folosesc cuvinte pe care nu le înțeleg. Am avut câteva întâlniri cu fete. Altfel de fete. Aș fi vrut să întâlnesc o femeie. Înțelegi? Tu ești și femeie, și fată, și fetiță. Și copil.

Nu înțelegeam de ce-mi este atât de indiferent tot ce spune, tot ce se întâmplă în clipele acelea. Eram obosită, doream să plece. Nu eram supărată pe el. Era un fel de sinceritate, de bună-credință. De simplitate în felul lui de a fi, în tot ce spunea, care mă împiedica să fiu supărată. L-am rugat prietenește că plece.

— Sunt obosită, Michi, și am de lucru. Trebuie să-mi scriu compoziția, Pânza de păianjen.

— Vreau să te văd mâine, Diana. Abia aștept să te văd!

N-am răspuns nimic, ca să nu mai pierd vremea.

A doua zi n-am fost acasă când a venit Michi. Apoi, n-a mai revenit.

Abia iarna, în preajma Anului Nou, ne-am întâlnit, din întâmplare, la o serată costumată, în casa frumoasă a unei colege. Șovăisem până în ultima clipă să primesc invitația. Dar mama, exagerând drama, pe care o presupunea din absența prelungită a lui Michi, s-a zbatut până a găsit un costum alb de colombină la fiica unei cliente a croitoresei, coristă la Operă. Cum aș fi putut, față de sacrificiul mamei, să rămân acasă?!

Apariția mea a provocat murmure de admirație. Era întâia dată când puneam roșu pe buze, puțin de tot, prima dată când mă pudram, prima dată când, privindu-mă în oglindă, am descoperit, uimită, că sunt frumoasă.

Cred că Michi Ioanescu în seara aceea s-a îndrăgostit de mine. Mă privea buimac, nedumerit.

— Știam că am să te întâlnesc, Diana. M-am gândit tot timpul la tine. Dar ești atât de schimbată, că parcă mă tem.

Mă tem să nu te înșel pe tine cu tine.

Glumind, am răspuns:

— Poate de aceea și sunt geloasă.

— Nu glumi, Diana? Spune ce s-a întâmplat? Cum te-ai schimbat atât de mult?

— Eram urâtă înainte?

— Nu știu. Ai atâta farmec și ești atât de atrăgătoare. Încât nu mi-am dat seama că ești frumoasă. Pe când acum.

— Acum mi-am pus roșu pe buze. Și m-am pudrat. Și mi-am lungit cozile ochilor cu creion dermatograf. Și, poate, costumul de colombină îmi stă bine.

Dar Michi parcă nu auzea. Iar eu mă simțeam pentru întâia dată femeie și eram ispășită să folosesc toate armele pentru cucerirea și pedepsirea lui. Nu-i puteam ierta că nu stăruise mai mult să mă revadă, că lăsase să treacă atâta timp, că în această seară numai întâmplarea mi-l scosese în cale.

Câteva clipe mai târziu, o doamnă mai în vârstă a venit spre mine, însoțită de un tânăr înalt, brun, elegant cu obrazul dur, turnat parcă în bronz.

— Nepotul meu ține să te cunoască, domnișoară Slavu. A spus doamna, prezentându-mi-l.

Apoi l-a luat pe Michi de braț, prietenește, ușor. Dar cu vădită intenție de a ne lăsa singuri. Am stat de vorbă, în picioare, cu tânărul acela, sprijiniți de rezemătoarea unui fotoliu.

— Pe unde ați stat ascunsă? Îmi închipuiam că cunosc toate femeile frumoase din București.

— Se poate, dar eu nu sunt o femeie frumoasă din București, sunt o elevă din clasa a opta de liceu, la o școală din București.

— Adevărat, școlăriță?

— Da. Sunteți dezamăgit?

— Sunt plăcut consternat, domnișoară.

— Dar dumneavoastră? Cu ce vă îndeletniciți?

Mi-a răspuns puțin încurcat:

— Eu sunt. În sfârșit, eu am. Am o ocupație prozaică; director de bancă. Din tată în fiu suntem bancheri.

Și a făcut un gest care ar fi voit să spună: „Nu e vina mea”.

Când să ne despărțim, m-a întrebat dacă îmi poate face o vizită.

— Aș dori să vă cunosc familia.

Prin minte mi-a trecut casa noastră, geamurile cârpite, lampa de gaz, tata înjurând de mama focului, și mi-am dat seama că nu e cu putință să vină să mă vadă un bancher.

— Vă pot telefona? M-a întrebat.

— Nu, îmi pare rău, n-avem telefon. Și, apoi, sunt foarte ocupată. Avem cursuri și după-amiază. Dar am să vă chem eu.

S-a comentat multă vreme - vulgar, tare și sigur - succesul meu: „Dacă o ia de nevastă, ce lovitură! I-a plăcut grozav. S-a interesat de familia ei. A cerut o mie de amănunte”.

Mama Adrianei, rudă cumva cu bătrâna doamnă care mi-l prezentase pe tânărul bancher, nu înțelegea de ce nu l-am poftit imediat. („De ce faci mofturi, Diana?“). Ce aş fi putut să explic? Să-i descriu casa noastră, condițiile în care trăim?

Oare îşi putea imagina odaia mea, cu perdeaua cârpită, atârând strâmb de o galerie pirogravată, şi lampa de gaz cu sticla afumată, pe care o mutam dintr-un loc în altul – ba ca să-mi fac lecțiile, ba ca să mă pot găti în fața oglinzii? Eram convinsă că dacă ar veni o singură dată, ar fugi mâncând pământul, şi trebuia să evit umilința asta. Şi apoi, un bancher? Ce curios îmi suna în urechi cuvântul „bancher“!

— Vezi, Diana, să nu dai norocului cu piciorul, stăruia Adriana. N-ai văzut ce interesant e? Şi e cineva, să ştii! Ca să nu mai vorbesc cât e de bogat.

Da, mi-ar fi plăcut să mă mărit chiar cu un bancher. Dacă n-ar fi fost decât ca să le dau o lecție acelor mătuşi şi mame care se temeau ca băieții lor, nepoții, să nu se însoare cumva cu „fata lui Slavu“! „O fată fără zestre“, „fata chiriaşilor din fund“! Ca să afle domnul Cobadin că m-am măritat fără „ajutorul“ lui, şi ca să-i pară rău lui Bob, să sufere şi mama să se bucure. Şi totuşi, viața mi s-a părut iar cumplit de tristă. Şi nu ştiu din ce ungher a apărut Petre Barbu, şi un dor aprig parcă mi-a strâns inima în chingi. În jurul meu pereții dispăruseră, şi în locul plafonului s-a ivit cerul albastru, tumultul mării, nisipul galben, fierbinte. Şi aş fi vrut să fug într-acolo, să fug.

În aceeaşi săptămână, primind o invitație de la doamna, care mi-l prezentase pe tânărul director de bancă, am răspuns câteva cuvinte de politețe şi nu m-am dus. Purtarea mea a fost din nou comentată în chip şi fel (vrea să fie mai interesantă, originală).

Michi Ioanescu a început iar să vină pe la noi.

Mă simțeam foarte singură. Bob dispăruse. Se spunea că trăiește cu o actriță, că s-a mutat la ea. Puiu nu mai era. Cât despre Ilinca, relațiile noastre se răciseră de la moartea lui Puiu. Mă credea vinovată de moartea lui, şi asta nu-i puteam ierta. Mai ales că ea cunoștea conținutul scrisorii care fusese găsită pe masa lui şi care, din discreție şi delicatețe, nu-mi fusese adresată mie. (Ba chiar plicul era pe numele unui prieten, şi doar înăuntru, un alt plic: „Pentru Ilinca Dima“.) „Azi am luat rezultatul unui examen. Am căzut! Apoi mi s-a făcut o percheziție acasă. De ce? Nu importă! Ceea ce ştiu este că sunt obosit, dezamăgit, că nu sunt fericit, că nu pot măcar să sper că voi fi într-o zi. De ce să persist? N-am prea întâlnit oameni fericiți. Nici chiar Diana. De ce s-or fi cramponând oamenii de viață? Am avut câteva momente bune, dar şi atunci m-am amăgit. Aş mai avea poate câteva dacă aş mai vrea să lupt. Dar îmi lipseşte forța. Şi apoi, atâtea examene, mii de pagini, o carieră care nu mă interesează. Într-o zi poate o să mă iubească o fată, dar n-am s-o iubesc eu. Mi s-a întâmplat şi asta. Nu, nu, ajunge!“

— I-a fost milă de părinții lui? De ce n-a luat viața în piept?

Ilinca nu mi-a răspuns. Aveam nevoie de duiosia ei, de o vorbă de mângâiere, sau chiar de o tăcere înțelegătoare, caldă. Ilinca a discutat rece.

Mi-a pus întrebări ca un judecător de instrucție. A pus apoi concluzii de procuror:

— Ești cochetă, Diana, îți place să strălucești, să cucerești, să aprinzi focuri de paie. Dacă izbucnește un incendiu, nu-ți pasă. Nu te interesează decât un singur lucru: să vezi până unde merge puterea ta de cucerire.

Ilinca avea, poate, într-o măsură, dreptate. Dar cum puteam să-i explic că dorința mea de a străluci e poate de natura nevoii pe care o au unele păsări să cânte frumos, altele să fie împodobite cu pene frumos colorate? Ce știa Ilinca despre drama sărăciei, despre lupta pe care o duceam, disproporționată, desigur, și cu totul absurdă, dacă o gândesc azi, de a o ascunde? Ce simplu a fost pentru Ilinca să „evadeze” de acasă, să studieze pianul în străinătate! Ce greu mi-a fost mie să mă înscriu la Drept, aici, ba chiar numai să plătesc o taxa pentru a-mi scoate diploma de bacalaureat! Dar, mai ales, ce greu mi-a fost să-mi găsec de lucru!

Avocații n-aveau nevoie să-i plătească pe secretari. Licențiații în Drept fiind obligați să facă practică de avocat în biroul unui „maestru”, băteau la ușa lui, cereau să facă ucenicie. Cu atât mai greu era pentru un student în anul întâi să găsească o ușă deschisă. Să fie plătit pentru munca lui, nici nu se pomenea! Când ucenicul era o fată, și mai ales frumoasă, se opunea nevasta: „N-avem nevoie de o fustă”. Când maestrul nu era însurat, punea mama piciorul în prag: „Nu vreau ca băiatul meu să se încurce cu o sărăcie”. Dar nici, mama mea nu s-a lăsat până nu mi-a găsit de lucru în biroul unui avocat, „Îl cunosc de când eram mică. Venea la tata să-și repare ceasul.”

Dar eu bănuiam că, de câte ori e la mare nevoie, tot Cobadin o ajută.

Maestrul meu era de o urâtenie și zgârcenie care au rămas proverbiale. Era mic și îndesat, cu o mustață stufoasă, neîngrijită (din care mușca), era ciupit de vărsat, cu ochi pătrunzători, șireți. Purta o pălărie soioasă, cu borurile mari, pe care, oricine ar fi găsit-o în tribunal, ar fi știut a cui e, cui s-o aducă. Nu-și lăsa niciodată lucrurile la garderobă, ca să nu dea un bacșiș cât de mic. Umbla atât de repede, încât reușea să fie la toate secțiunile aproape în același timp. În birourile lui mari, luminoase, cu pereții tapisați de cărți legate, nu se făcea niciodată foc iarna. Stăteam și scriam zgribulită, cu paltonul pe umeri, îmi suflam în palme, să le dezgheț, îmi mușcam degetele când înțepeneau. Când deschideam gura, ieșeau aburi.

Trebuia să fiu la maestru dimineața la șapte. Era o iarnă grea și locuiam foarte departe de biroul maestrului meu. Ca să ajung la timp, chiar cu două tramvaie, porneam de acasă înainte de a se aprinde focul, înainte de a se fierbe apa de ceai. La plăcintăria din colț, a lui Papa-lani, cumpăram un covrig cu susan și-l mâncăm pe drum, sau în tramvai. La ora aceea întâlneam numai muncitori și elevi de școli militare. La birou ajungeam înghețată și nu aveam unde să mă încălzesc. Plecam de acolo și mai înghețată, și nu mai puteam să îndur frigul de afară. De multe ori, în câte o stație de tramvai, simțeam că dacă mai aștept în loc un minut, două, deger de-a binelea. Mă hotăram să pornesc pe jos, dar, după câțiva pași, dându-mi seama cât drum mai e până la stația următoare, mă părasea curajul și mă întorceam înapoi. Dar tocmai atunci tramvaiul din stația pe care o lăsasem în urmă se puneă în mișcare.

Uneori mă apuca deznădejdea. Voiam să mă înapoiez acasă, să stau în bucătărie, lângă mașina de gătit, să-mi încălzesc picioarele, și apoi să-mi caut o slujbă, oricare alta. Nu mai doream altceva decât să lucrez undeva unde să-mi fie cald. Dar tot eu reveneam: „Trebuie să mai am răbdare, să-mi termin studiile, să am voință, să muncesc în orice condiții, ca să ajung într-o zi avocat! (Mă impresionase în copilărie un film Themis. Un film de dragoste. Avocata în robă îl apăra pe nevinovat și se mărită la urmă cu el.) Am să pledez. Ca la teatru, în fața curții cu juri și am să-mi câștig existența. Numai atunci voi respira liber, voi pași pe stradă ca un om întreg, nu arătată cu degetul: „Uite, săraca, nu s-a măritat. N-a avut zestre. Și ce fată a fost! Dar dacă n-a avut zestre, n-a avut nici noroc.” Mama nu va mai ofta, Cobadin nu va mai îndrăzni”. Voiam să mă încredințez că n-a avut dreptate când a afirmat că dacă nu faci un compromis în viață, la început, ești nevoit să faci pe urmă o mie. Nu poate să fie așa! Dar dacă nu sunt în stare să rabd de frig și să mă înghesui în autobuze și tramvaie, să îndur oboseala și foamea, înseamnă că deosebirea între mine și toate domnișoarele pe care le întâlnesc la ceaiuri dansante nu e prea mare.

Maestrul îmi plătea abonamentul de tramvai, urmând ca clienții lui să-mi dea și ei câte ceva. „Dacă nu plouă, pică”, avea obiceiul să spună. Ba chiar câteodată îi spunea clientului: „Dă-i fetei ceva bani, să aibă de cheltuială.”, iar mie îmi făcea semn ca să înțeleg că nu-i nevoie să-i cheltuiesc. Clipirea aceea din ochi mă scotea din sărite. Îmi venea să arunc banii. Și totuși îi luam.

Ce puțin înțelegeam rumoarea ce s-a iscat în jurul meu în tribunal! Avocații intrau în vorbă cu mine, îmi puneau întrebări, gata să-mi facă servicii. Magistrății îmi dădeau termene atât de scurte, încât uneori nu se putea îndeplini procedura. Poate și contrastul între „maestrul”, scund, îndesat, ciupit (i se spunea Ciupitu), urât, mustăcios și întunecat, și cea mai tânără dintre fetele din tribunal, luminoasă și subțire ca un lujer, stârnea curiozitatea, rumoarea. Aveam nouăsprezece ani și puteam trece drept o pradă ușoară. Cine își putea închipui că fata aceea, subțire ca o trestie, numai surâs și farmec, care părea amețită ca un fluture ce dă de lumină, poartă, ca un melc în spinare, toate casele prin care trăise și care nu erau mai luminoase decât sala pașilor pierduți? Cât despre necazurile și nedreptățile ce se dezbăteau acolo, auzisem câte ceva de când deschisesem ochii pe lume.

Bărbații aceia mulți, îndoitiți din genunchi de grăbiți ce erau, însirându-mi cuvinte frumoase, dar cu urechea ciulită la strigătul aprodului, nu mă atrăgeau de fel. Se întâmpla uneori ca, stând cu mine de vorbă, să nu mai audă totuși strigătul aprodului. Să-și piardă rândul. Ba chiar și procesul. Cel puțin așa se vorbea. Într-o zi, cerând o condică, grefierul mi-o dădu imediat, fără să-și dea seama că un „maestru” din cei mai cunoscuți o ceruse înaintea mea.

„Și dumneata ți-ai pierdut capul! Se supără bătrânul avocat. (Apoi, către mine, pe jumătate în glumă.) Îi fi dumneata raza de soare a tribunalului,

dar eu tot nu vreau să-mi pierd rândul! (Și văzându-mi ochii speriați.) O să ne plângem la barou. „da, da, o să ne plângem. Ești primejdios de frumoasă.”

Mulți mă invitau la cinema, la cofetărie, la Șosea, îmi cereau voie să mă conducă acasă, îi refuzam zâmbind, căutând să scap ușor, printr-o glumă. Nu-mi plăcea să fiu însoțită pe drum, ca să nu dau loc clevetirilor care, totuși, nu puteau fi evitate.

Michi își găsisese de lucru, ca inginer chimist, într-un oraș din nordul Moldovei. Se spunea că părinții l-au trimis acolo, ca să-l îndepărteze de mine. Dar Michi îmi scria zilnic. Era foarte singur, n-avea cu cine să schimbe o vorbă.

„Dacă n-aș vorbi cu chelnerul la prânz, aș uita să deschid gura. Dacă n-ar fi scrisorile tale, Diana, aș lăsa totul baltă și m-aș întoarce. Mi-e foarte dor de tine. Duminicile sunt invitat la directorul meu. Are două fete, ele au verișoare, prietene, se joacă pocher, se dansează și diverse mătuși se ocupă să mă însoare. Și mie toate fetele mi se par anoste. Trebuie să recunosc că nu sunt nici urâte, nici proaste, dar convenționale și plicticoase. La urma urmei, la București sunt la fel. Altfel decât toate fetele din lume ești numai tu, Dianet, adevărată, vie, spontană, plină de farmec. Ești numai tu.”

Sau, altădată: „De ce cântă toate fetele la pian, Diana, și de ce cântă prost? Ce mult îmi place că tu nu cânti la pian, nu joci cărți, nu croșetezi și nu vorbești niciodată de rău pe cineva! Te-au poreclit „Alraune,, – și au pretins că o să fie „vai de capul meu,,. Dar tu nu semeni cu nimeni, Diana, și chiar dacă o să fie „vai de capul meu,, nu-mi pasă. Mi-am pierdut capul de mult.”

Scrisorile lui Michi erau din ce în ce mai calde: „Iată o lună de când sunt aici, și nu mai pot! Sâmbătă vin la București pentru o zi. De altfel, m-am hotărât să-mi iau un abonament și să vin în toate duminicile. Îți pare bine, Diana?”

Îmi părea bine, firește. Duceam o viață de câine. Într-o dimineață stăteam în tramvai, chircită de frig. Mă duceam la o judecătorie pe Berzei. Tramvaiul era gol. Un ger de crăpau pietrele! Să nu dai un câine afară din casă. 25 de grade sub zero. Un bărbat mai în vârstă, cărunt (avea ca și mine, pe genunchi o servietă), m-a întrebat dacă nu cumva mi-e rău. Am dat din cap, ca să nu scot bărbia din gulerul de blană.

— Mergi la școală?

— Nu, la judecătorie, i-am surâs amabil.

Nu pierdeam nici un prilej să spun că sunt secretară de avocat (probabil fiindcă nu eram decât studentă în anul întâi.).

Surprins, m-a întrebat revoltat:

— Dar la ce avocat lucrezi? Cine s-a-ndurat să te trimită pe vremea asta? Cum se poate! Spune-mi cum îl cheamă, să-l iau de guler.

În ajunul Crăciunului am lucrat foarte mult. Maestrul meu, cu toate că-i mergea vestea de rău și zgârcit ce era, se purta bine cu mine, adică ținea din când în când să mă răsplătească, fără însă a scoate vreun ban din buzunar. De astă dată m-a dus la un client, negustor de coloniale în piață, și, răstindu-se în glumă:

— Ei, domnule, uite, secretara mea ți-a preschimbat termenul. Ce zici, nu merită o ladă de mandarine?

Negustorul, fâstâcit, mi-a dat o lădiță. Maestrul a făcut semn unei trăsuri să se oprească, mi-a pus lădița cu mandarine la picioare, a plătit trăsura (ceea ce era cu totul de necrezut) și așa am sosit acasă, degerată toată, dar aducând lada ca pe un trofeu.

Tata era în bucătărie. Când m-a văzut, a zâmbit, mușcându-și mustața. Avea lacrimi de bucurie în ochi.

— Vezi că te așteaptă cineva.

M-aștepta Michi.

M-am dus și m-am lipit de teracotă; el a venit lângă mine, m-a mângâiat, l-am luat de gât și pe umărul lui am plâns, și am plâns, ca să scap de toate lacrimile care se adunaseră în grămadă prea mare în zilele acelea de alergături prin ger, fără să am uneori bani pentru un corn. Umblam de trei săptămâni cu niște pantofi pe care, din grabă, îi cumpărasem prea mici, și fiecare pas pe care îl făceam însemna o suferință. Dar când mama îmi cumpăra un lucru, trebuia să-l port până când se rupea. Făcea economii prea sângeroase, și dacă poate, călcându-și pe inimă, apela, în cazuri rare, la Cobadin, îmi închipui cât de umilită se simțea. Cum aș fi putut să nu țin seama de toate astea și să-i cer să-mi cumpere alți pantofi?! Și nici lui Michi nu puteam să-i vorbesc despre toate mizeriile astea. Dar acolo, cu brațele de gâtul lui, fiecare lacrimă a mea povestea într-un fel un necaz.

— Numai copiii plâng așa, Dianet. Îmi mângâia părul. Numai copiii au necazuri mai mari decât ei.

A fost prima mea intimitate cu Michi.

În aceeași vacanță am fost invitată de verii Adrianei, care, înainte de a pleca la Paris, să-și continue studiile, au ținut să-și ia rămas bun de la prieteni. Iar am șovăit până în ultima clipă. În ziua aceea închisese ochii tatălui Bob. Era de multă vreme bolnav, totuși, ultima suflare răspândește în jur o neliniște, o tristețe de care e greu să te scuturi. Și apoi, tata nu mă lăsa să ies singură.

— Ce-ai să faci acolo? De ce crezi că te tot cheamă? Ca să râzi, să vorbești și să povestești. Ce ești tu, măscărici? Poate te pune să faci și tumbe, ca să-i distrezi. Mai dă-i în. Și stai la tine acasă. Uite, e cald, e bine, ai ce mânca. (Apoi, luând un șal la întâmplare, îl aruncă pe umerii mamei și o prinse de braț tinerește.) Hai, gagico, să luăm puțin aer. Nu-mi place cum arăți. Morții cu morții, viii cu viii.

După plecarea lor, mai mult din spirit de împotrivire, m-am gătit și m-am dus la verii Adrianei. Dar toată seara m-am simțit abătută și tristă. Am dansat foarte puțin. Mai mult mi-am trecut timpul răsfoind cărțile de pictură din biblioteca gazdei. Cuvintele tatii: „Ce ești tu, măscărici?” nu-mi dădeau pace. A doua zi l-am așteptat pe Michi de la cinci, când trebuia să vină, până la opt, când mi-am dat seama că nu va mai veni. Am ieșit de zeci de ori la poartă. Apoi au început presupunerile, neliniștea.

„Oare ce s-a putut întâmpla?”

Obişnuită să telefonez numai în cazurile grave, când, bunăoară, trebuia chemat un medic, am ezitat să ies din casă, să-i telefonez la Michi. Totuşi, în cele din urmă, am dat fuga, cu paltonul pe umeri şi capul gol, până la farmacia din colţ. Dar era lume multă şi mă sfiam de străinii care ar fi putut asculta. Renunţând, m-am întors acasă, dar, îngrijorată şi nehotărâtă, m-am oprit în faţa vitrinei fotografului. Nevasta lui m-a poftit înăuntru, să mai stăm de vorbă. Se mira că, din vară, nu mă mai văzuse altfel decât în trecut şi totdeauna grăbită. La toate întrebările pe care mi le puneam am răspuns evaziv, tot timpul cu gândul în altă parte. Dar când să-mi iau rămas bun, aud o sonerie, aidoma cu a ceasului nostru deşteptător. Cineva de după perdea striga cu o voce ascuţită: „Alo. Alo.”

— Aveţi telefon? Am întrebat, emoţionată.

— Da, sigur, nu ştiai, domnişoară Diana? De o lună avem telefon. Poţi să vii să vorbeşti de aici oricând.

— Aş dori chiar acum. (Simţeam că-mi iau foc obrazii.)

Când am cerut casa Ioanescu, a răspuns o voce hotărâtă, groasă, totuşi o voce de femeie. Desigur, mama lui Michi. Am întrebat de el.

— Nu ştiu, să vedem, mi-a răspuns foarte rece.

După o clipă, un glas, în care mă străduiam să-l recunosc pe Michi, întreba şi mai distant:

— Da, da. Ce doriţi?

— Michi, eu sunt. Am chemat, aş vrea. Am vrut. Vreau să te întreb, de ce n-ai venit? Eşti bolnav?

Mi-a răspuns sec:

— Nu s-a întâmplat nimic. Sau, dacă s-a întâmplat, ştii bine despre ce e vorba. Nu înţeleg de ce ai chemat, dar ştiu că nu mai avem ce să ne spunem. M-au înecat lacrimile.

— Nu înţeleg nimic. Nu ştiu nimic. Nu vrei să-mi spui tu?

— Nu-i nici o grabă. Pe mâine.

— Sper că nu-i nimic grav, Michi.

Eram înspăimântată.

— Cum vrei s-o iei. Mi-a răspuns o voce de gheaţă.

— Michi, poate că e cineva acolo, am stăruit. Poate că nu vrei să se ştie cu cine vorbeşti. Atunci, răspunde-mi numai prin da şi nu. Şi-am să înţeleg. Îţi face plăcere că ţi-am telefonat?

— Mi se pare deplasată întrebarea.

Telefonul s-a închis, iar eu n-am mai fost sigură dacă am vorbit cu Michi, dacă nu cumva altcineva fusese la celălalt capăt al firului. Țineam receptorul în mână şi nu ştiam ce trebuie să fac. Poate visam? În faţa mea, un peisaj de munte înverzit şi o apă curgătoare, spumoasă. Alături, brazi albi de zăpadă şi doi tineri îmbrăţişându-se. Mi-am trecut mâna pe frunte şi, zăpăcită, mi-am dat seama că sunt peisaje de carton, pentru clienţii fotografului. De altminteri, se şi aflau acolo doi tineri, care voiau o poză, dar nu cădeau de acord asupra peisajului; el prefera primăvara lângă izvor, ea, munţii înzăpeziţi.

— Aveţi şi schiuri, să le ţinem pe umăr?

El prefera o rachetă.

Am ieșit, buimăcită. Nevasta fotografului avea poftă de vorbă.

— Am auzit că te logodești, domnișoară Diana. Dacă e acela cu obrajii rotunzi și ochii mari, e frumușel, îmi place. Soțul meu îl cunoaște pe tatăl lui, colonelul. Sunt oameni de vază. Bravo! Și domnul Bob ce spune? Trebuie să fie tare amărât. Am auzit că s-a despărțit de artista lui. Când îl înmormântează pe bătrânu?

Frigul de afară m-a trezit dintr-o dată. Mi-am dat seama că trebuie să se fi întâmplat ceva cu totul neobișnuit. Dar nu-mi puteam închipui ce anume. Căutam să-mi amintesc fiecare cuvânt schimbat între mine și Michi. „Îți face plăcere că ți-am telefonat?” „Mi se pare deplasată întrebarea.” Niciodată nu-mi vorbise cineva cu atâta asprime. Cu atâta brutalitate. Poate greșisem numărul? Poate, totuși, n-a fost Michi la telefon.

În noaptea aceea n-am închis ochii. A doua zi, la ora prânzului, un om mi-a adus o scrisoare: „Diana, după cele ce s-au petrecut sâmbătă seară acolo unde ai fost invitată o să înțelegi că nu mai țin să ne vedem. Mărturisesc că n-am știut de la început cu cine am de-a face. Aș fi profitat, te rog să mă crezi, pe când așa, mă simt ridicol. Dar când mă gândesc că aș fi putut deveni ridicol în mod oficial, însurându-mă cu tine, trebuie să fiu azi mulțumit. Probabil că ți-ai închipuit că nu știu nimic, altfel nu-mi explic telefonul tău. Ce vrei, orașul e mic. În tot cazul, te felicit; păcat că n-ai făcut teatru, rolurile de ingenuă le-ai fi jucat admirabil. Toma Ioanescu”.

Mama s-a speriat văzând cât sunt de palidă. Cu mâinile tremurânde, i-am întins scrisoarea.

— Cineva vrea să-ți facă rău, Diana. Tu nu te necăji, fetițo, cine știe ce s-a inventat. Oamenii sunt invidioși, răi. Poate chiar coloneleasa a pus la cale o intrigă. Nu te potrivești. Dacă Michi n-are încredere în tine, înseamnă sau că nu te cunoaște, sau că nu are gânduri serioase. Cine știe ce a născocit familia lui pe socoteala ta. Dar dacă el se uită în gura familiei, înseamnă că nu te iubește. Să-i fie de bine! Și acum, ia adu-ți tu aminte, cine a mai fost acolo la sindrofie? Vezi, tata a avut dreptate. Era mai bine dacă nu te duceai. Când ești cu fratele tău, e altceva. Nu știu ce face tatăl tău că are întotdeauna dreptate.

Parcă-l auzeam: „Nu-i de tine acolo. Aștia nu-s prieteni. Te cheamă ca pe un măscărici. Îți dau să bei, să mănânci, ca să iasă mai bine petrecerea. Joacă bine, măi Martine, că-ți dau pâine cu măslină”.

Totuși, trebuia să înțeleg ce s-a întâmplat. De obicei, eram prea exuberantă. Îmi plăcea să am succes. Și se întâmpla să dansez cu cineva mai mult. Dar de data asta am dansat cu toată lumea la fel, și de puține ori. Am fost mai liniștită ca oricând. Ce zvon o fi ajuns la urechea lui Michi? Ce-aș fi putut face într-o casă cu atâta lume, cu toate becurile aprinse?!

Reluam mereu scrisoarea lui Michi. Voiam să mă încredințez că e scrisul lui. Nu încăpea nici o îndoială. Și, totuși, am scos dintr-un sertar scrisorile lui mai vechi și le-am comparat cu acest ultim bilet. Îmi ardea capul. Dar, în cele din urmă, m-am întrebat: „Dacă au ajuns vorbe urâte până la Michi, de ce le-

a crezut? Cu cât ar fi mai grea învinuirea ce mi se aduce, cu atât ar trebui s-o creadă mai puțin, s-o respingă mai hotărât.”

M-a copleșit o tristețe imensă. Am pus brațele pe masă, mi-am lăsat capul pe brațe și am plâns până m-am liniștit, îmi dădeam seama, încă o dată, că nu mă pot sprijini pe altcineva, că numai muncind cu o voință de fier pot să rămân tare ca o stâncă în fața furtunii, că n-am dreptul să mă risipesc, să-mi irosc timpul și nici să mă grăbesc să mă mărit. Dar fără să vreau am început din nou să mă întreb: „Ce s-o fi născocit pe seama mea? Ce intrigă s-a țesut? Pe cine să întreb, cum să aflu? De ce sunt oamenii răi? Atât de răi! Sau, cum spunea tata: dușmani?!

Două zile mai târziu, a venit la noi un fost coleg de școală al fratelui meu, Sandu Verghi. Fusese și el în seara aceea la, sindrofie. Stătusem mai mult de vorbă cu el, aveam o mulțime de amintiri comune. Totuși, după atâția ani, nu-mi venea să-i spun pe nume și chiar el ezita între „dumneata” și „tu”. Și iată-l acum în fața mea, încredințându-mă că e dezolat de cele ce s-au întâmplat la familia S.

— Dacă vrei, pot să vorbesc cu domnul S.

— Să vorbești? De ce? Și despre ce?

Și-a dat seama că nu știu nimic.

— Diana - îmi dai voie să-ți spun pe nume?

— În seara aceea cineva a născocit o poveste, care s-a împrăștiat cu iuțea fulgerului.

— Știu că s-a împrăștiat, dar nu cunosc povestea.

— O infamie! Nici n-aș putea să repet. Amănuntele sunt penibile. Dar, în sfârșit, cineva a inventat că noi amândoi am fost surprinși în salonul turcesc, unde ar fi fost întuneric, de către cineva care ar fi intrat întâmplător și ar fi aprins lumina. Că ținuta noastră. Cam asta ar fi.

Am stat ca doi bătrâni la sfat și ne-am întrebat ce-i de făcut. În cele din urmă, Sandu mi-a spus:

— Diana, sunt gata să te iau de nevastă.

Am râs. Ne-am amintit de mahalaua în care am copilărit.

— Nu, șotron nu jucam. Nu uita că sunt cu trei ani mai mare. Dar erai înălțuță, isteasă și purtai un moț mare de tot, care sălta de fiecare dată când săreai într-un picior. Dacă jucam și eu câteodată. Era așa, fiindcă îmi plăcea moțul.

— Ții minte când am jucat odată într-o mică piesă, Umbrela pierdută? I-am împrumutat niște pantaloni albi lui Nicu. Da? Pantalonii erau prea strâmți și, când s-a aplecat, i-au plesnit în spate. Ce-am mai râs!

— Pe urmă v-ați mutat pe Izvor.

— De ziua lui Nicu i-ai adus o carte, Quentin Durward. Un exemplar superb.

— Îți aduci aminte?

— E prima carte care a intrat în biblioteca lui.

— Ei, cum se poate?!

— Nicușor prefera bicicleta. Când avea cinci lei, dădea fuga la Pucher. Era un atelier de reparat biciclete, pe care le și închiria cu ora. Când n-avea bani, juca fotbal.

— Deci tu erai intelectuala familiei.

— Descoperisem pe Splai, la câțiva pași de Podul Izvor, biblioteca „Socec”. Aveam unsprezece ani și citeam Ivette de Maupassant, Adolphe de Benjamin Constant, Elena de Bolintineanu.

— Ți le recomanda bibliotecarul?

— Era o bibliotecară. Dar eu alegeam singură după fișier titlurile cu nume proprii: Don Carlos, Cidul. Tu cum ai dispărut?

— Am dat diferența și am trecut la liceu, Nicu a rămas la Școala evanghelică. Pe urmă am plecat în străinătate. Veneam în fiecare an în vacanță. Dar nu te-am mai întâlnit. Acum, când te-am văzut, nu mi-a venit să-mi cred ochilor. Când ai crescut? Semănai cu fata cu moț și, totuși. În sfârșit, ce să-ți mai fac complimente? Nici nu ți-am spus că ești frumoasa și ai văzut ce a ieșit.

Înainte de plecare, Sandu m-a întrebat dacă sunt de acord să mergă la domnul S. Să-i ceară explicații.

— Îmi închipui că nu răspunde numai de paltoanele pe care invitații le atârnă în vestibul, ci și de reputația lor.

Mai târziu i-am scris lui Michi o scrisoare. I-am vorbit despre vizita lui Sandu, i-am povestit fără a lăsa deoparte vreun amănunt cum mi-am petrecut timpul la serata familiei S., cu cine am stat de vorbă, cu cine am dansat. „Îți închipui cât de nedumerită am fost la telefon, cât de indignată sunt de cele ce s-au născocit. Și cât m-a durut scrisoarea ta.”

Am scris paisprezece pagini. Și am încheiat așa: „Dacă n-ai fost în stare să respingi o astfel de născocire, să mă ocrotești prin încrederea ta, atunci e mai bine să nu ne mai vedem”.

Sandu a început să vină pe la noi. Vorbise cu domnul S., care se arăta dezolat și regreta întâmplarea, dar nu putea să îndrepte nimic.

— Trebuie să fi fost invidia unei fete urâte, care a vrut s-o dizloce cu orice preț pe Diana din lumea noastră.

— Va să zică, există două lumi, a voastră și a noastră? L-am întrebat pe Sandu.

— Diana, eu văd lucrurile altfel.

Așteptam cu înfrigurare răspuns la scrisoarea adresată lui Michi, când iată-l chiar pe el în fața mea.

Strângându-mi mâna, m-a întrebat sfios:

— E adevărat tot ce mi-ai scris, Diana?

Am tăcut tristă. Îmi dădeam seama că, orice ar crede acum, nu mai are importanță. Îmi simțeam sufletul împietrit.

— Da. (Îmi venea să-i spun: „E prea târziu. Pentru orice e prea târziu.”)

Dar Michi n-a înțeles. Era prea fericit că a trecut furtuna. Că eram iar împreună.

Într-o zi m-am pomenit cu șoferul lui Sandu. Îmi aducea o scrisoare.

— E bolnav? Am întrebat îngrijorată, și am rupt plicul cu nerăbdare.

— Nu, doamna e bolnavă. Domnișorul a plecat cu doamna. Au plecat la Viena.

Sandu îmi scria că pleacă la Viena, s-o însoțească pe mama lui, care trebuia să se opereze. „N-am avut timp să-mi iau rămas bun, Diana, dar vreau să știi că te iubesc. Dar tu ce sentimente ai pentru mine? Vreau să fiu sigur că nu-ți sunt indiferent. Te rog, telegrafiază-mi. Sunt aici, lângă mama, care trebuie să fie operată, amărât din cauza ei și disperat din cauza ta. Liniștește-mă cu un cuvânt. Nu mai am răbdare. Telegrafiază-mi!”

Reciteam scrisoarea lui Sandu și auzeam ca în vis cuvintele verișoarei mele, Mia: „Dacă s-ar îndrăgosti Sandu de tine. Ce lovitură! Sonde de petrol la Ploiești, automobil”.

În clipa aceea poștașul se înapoia, spunând că are pentru mine o scrisoare. Era de la Michi. M-am uitat lung la plic, apoi, fără grabă, fără vlagă, l-am desfăcut.

„Dianet, iubita mea, sunt fericit! Am căpătat postul de care îți vorbeam, la Ministerul Sănătății. E foarte modest, dar poate vom putea s-o scoatem la capăt. Tu ai să te mulțumești cu puțin? Eu cred că da, și, apoi, sper să mai găsesc niște ore de chimie și matematici la un liceu. Directorul liceului comercial e prieten cu tata. Fără să mai punem la socoteală că tu ai să-ți iei într-o zi licența și ai să fii un mare avocat. Mai greu o să fie cu părinții mei. Și mai ales cu mama. O să fie foarte greu. Dar să știi că atitudinea lor, oricare ar fi, nu va schimba nimic. Aici îmi dau demisia numaidecât. Nu mai pot să stau departe de tine, și nici nu mai vreau! Te sărut. Te sărut!”

M-am sprijinit de fereastră și am privit prin geamurile cârpite ale geamlâcului. Fulgi mari, albi cădeau leneși în albastrul întunecat al serii. Dar nu-i vedeam decât în apropierea pământului, casa fiind scundă, turtită, cu o treaptă îngropată în pământ. Din casa noastră nu se vedea nici un petic de cer, dar simțeam că voi scăpa de ea curând și că, oricum va fi în altă parte, va fi mai bine. De aici trebuia să scap, să scap.

Am luat lampa – agățată, în cui, de rama ușii, între cele două odăi, ca să dea lumină în amândouă – și am pus-o pe masă. Apoi am luat hârtie, cerneală și toc și i-am scris lui Michi o scrisoare lungă. Lui Sandu nu i-am răspuns. Îmi dădeam seama că e dintre acei feciori de bani gata care cred că li se cuvine orice, care schimbă nevestele cum schimbă automobilele, ca să aibă mereu ultimul tip. Pentru Sandu eram un capriciu, jucăria pe care o dorea. Și pe care știa că nu poate s-o aibă altfel decât cu pecetea ofițerului de stare civilă. Michi avea pentru mine un sentiment adânc, încercat.

Dar eu? La asta n-am știut să răspund. Sau, mai bine zis, am dat deoparte, instinctiv, răspunsul, ca pe o muscă supărătoare.

Simțeam că familia Ioanescu se opune, îndârjit, la căsătoria noastră. Dar despre asta, atât Michi, cât și eu evitam să vorbim. Totuși, într-o zi mi-a mărturisit că în urma unei discuții, văzând că nu-i poate îndupleca pe ai săi, le-a spus că se va însura fără consimțământul lor, că-i în stare și fără ajutorul lor să-și întrețină nevasta. Și și-a așezat lucrurile în geamantan. Dar când să iasă pe ușă, pe mama lui au podidit-o lacrimile, el s-a înapoiat și, din cauza tensiunii în care trăia de zile și nopți, a plâns ca un copil în brațele ei! „O

iubești chiar atât de mult?” I-a întrebat maică-sa. „Foarte mult, mamă”. „Atunci, vino cu ea duminică, s-o cunoaștem și noi.”

Eram atât de emoționată înaintea acelei duminici, că în ultimul moment n-am mai vrut să mă duc. Mă zvârcolisem o noapte întreagă, fără să închid ochii, copleșită de tot felul de întrebări care îmi strângeau capul ca într-un cerc de fier. Dar Michi ar fi fost atât de nenorocit, și bieții mei părinți atât de dezamăgiți dacă nu m-aș fi dus, că am pornit de acasă alături de Michi, strângându-mi pumnii și dinții, cum aveam obiceiul când trebuia să-mi adun toate forțele și să pășesc înainte.

Mama și tata au rămas la ușa bucătăriei, cu lacrimi în ochi. Ce drag mi-a fost tata în clipa aceea și ce mult aș fi vrut să-l sărut. Dar nu țineam minte să-l fi sărutat vreodată. M-am întors și am sărutat-o pe mama pe obraji, luând-o cu brațele de gât și privindu-l în ochi, peste umărul ei, pe tata. Țigara lipită în colțul gurii îi tremura.

De lângă simigieria lui Papa-Iani, Michi a luat un taxi. Mă ținea de mână tot timpul. Eu nu scoteam nici un cuvânt.

Îmi aminteam că odată, aveam cinci ani, mă rătăcisem la Mamaia în gară. Cineva striga: „S-a rătăcit o fetiță, o fetița și-a pierdut mama!”.

Și am urcat treptele casei acoperite cu iederă, pe strada General Berthelot, oprindu-mă, după fiecare treaptă, să respir și să întârzii clipa când aveam să dau ochii cu familia lui Michi. Îmi tremurau picioarele, ca pe vremea când traversam Piața Ovidiu, spre școala de lângă geamie, în prima zi de școală.

O jupâneasă, cu șorțul alb plisat și cu un fel de scufie scrobită pe cap, gătită ca în anume filme și piese de teatru, a venit să-mi ajute să scot șoșonii. Mă așteptam ca tatăl lui Michi să apară în uniformă, cu decorații. De aceea, când l-am văzut în civil și cu totul altfel decât mi-l închipuisem, am rămas descumpănită. Avea în același timp o înfățișare comică și severă. Purta capul sus și țeapăn, de parcă gulerul tare, prea înalt, îi ridica bărbia. Ținea buzele strânse, ca Stan, din cuplul Stan și Bran, și conturul gurii, sub forma unei linii încrețite, părea cu atât mai mobil cu cât privirea era încremenită într-o veșnică mirare. Avea nasul acvilin și totuși în vânt, oprindu-se brusc pe linia care pornea oblic de la buza superioară în sus către vârf; distanța dintre nas și gură rămânea mult prea mare. S-ar fi spus că purtase ani de zile o mustață care fusese rasă chiar în ziua aceea. Sprâncenele negre, groase, scurte și cocoțate pe frunte mai sus ca de obicei îi dădeau poate aerul acela de mirare. Dar acest om cu figura țeapănă, cu trăsături exagerate, ca într-o caricatură, avea vorba moale (parcă în contrast cu gulerul scrobite), cu un vag accent moldovenesc și, fără sfială, mi-a arătat că-i plac.

— Nu-mi închipuiam să fii atât de nostimă, mi-a spus de cum m-a văzut, neașteptat, cu o sinceritate de copil poznaș, recunoscând în felul acesta că se vorbise în casă de mine și că avusese curiozitatea să mă cunoască.

— Ne-a vorbit de dumneata doamna Dima, a intervenit mama lui Michi, care părea că stă acolo ca să repare poznele soțului ei. (Nu știa că Michi îmi împărtășise dorința mamei lui de a-l însura cu Ilinca.)

Femeie înaltă, voinică, cu părul alb ca zăpada, tăiat scurt pe ceafa groasă, bărbătească, avea în privire, în vorbă și în mers ceva foarte hotărât (tipul nevastei de ofițer, obișnuită să poruncească ordonanței). Mă privea cu ochii unui cunoscător care evaluează un obiect numai din obișnuință de amator, și nu cu interes de cumpărător.

— Ești prietenă cu Ilinca, nu-i așa? (Și, fără să aștepte răspunsul.) O fată cuminte, așezată, cum nu mai sunt fetele azi.

— Mai sunt și azi. (am surâs, contrazicând-o cu politețe), numai că unele sunt, cum spuneți dumneavoastră, așezate, iar altele, mai vii, mai vioaie.

— Ba, ce să-ți spun, mie nu-mi place, a intervenit colonelul, E întunecată, de parcă i s-ar fi înecat corăbiile, și, pe urma, eu am avut totdeauna slăbiciune pentru blonde.

— Acu e vremea ta, a replicat ironic doamna Ioanescu. (Și, vrând să mă înțepe.) Azi toate femeile sunt blonde.

— Chiar și cele blonde (am replicat prompt, căutând iar să zâmbesc cât mai frumos), căci, orice s-ar spune, doamnă, blondele adevărate n-au dispărut.

S-a produs o tăcere care m-a speriat puțin și care a fost întreruptă cu totul neașteptat de hohotele de râs ale colonelului, care părea că avusese nevoie de clipa aceea lungă pentru a înțelege.

— E deșteaptă. (S-a adresat lui Michi. Apoi mie.) Bravo, îmi placi! Auzi, chiar și cele blonde. (Râdea cu obrazul aproape serios, dar cu sprâncenele vesel cocoțate pe frunte.)

Michi a propus să trecem în salon. Acolo, o doamnă bătrână m-a măsurat cu un face-*à*-main¹⁷ ținut ușor deasupra nasului, iar un domn gras, voinic, cu obraji roșii, sănătoși, părul alb și mustața albă, stufoasă, s-a ridicat și a făcut un pas spre mine.

— Fratele meu, domnul deputat Ioanescu, l-a prezentat colonelul jovial.

Îi văzusem de multe ori fotografia în gazetă. Deputatul s-a uitat pe rând la Michi și la mine și a spus cu înțeles:

— Bravo, băiete! Să vii cu domnișoara la vie. O să facem un chef ca pe vremuri. Când dansam, la Cercul Militar, maneaua și chiulabaua. Cunoști danțurile astea, duduiță?

— Ei, și acum ce vrei? Să-ți scoți pantofii și să joci pe vine? L-a întrebat tatăl lui Michi, căutând parcă să-l pună dinadins, față de mine, într-o lumină ridicolă.

Doamna cea bătrână, al cărei nume și grad de rudenie nu-l reținusem, mă privea neobosit cu face-*à*-main-ul, întrebându-l pe deputat dacă e gata vila.

— Gata. Chiar așa, de tot, nu-i, îi lipsește veselie tineretului, și o fată blondă. (Și, către mine:) Te iau cu mine la Balcic, ce zici, duduiță?

— Ești cam primejdios, a intervenit Michi.

Am căutat, la rândul meu, să glumesc:

— Îmi place primejdia.

— Ce primejdie, duduiță, ce primejdios?! Măcar de-aș fi, măcar!

Și a râs cu atâta poftă, un râs atât de contagios, încât am râs cu toții pe rând, fără să știm bine de ce.

Până și mama lui Michi, care părea mereu plictisită, a surâs.

Colonelul, gelos că fratele lui, atât de spiritual, ar putea să-mi capteze atenția, încerca să mă pună în gardă:

— Să știi că-i mare crai, nu degeaba a fost răspopit.

Deputatul se scuză, supărat, copilăros:

— Nu ți-a povestit Michi? E o întâmplare hazlie. Tata, ierte-l Dumnezeu, a vrut să aibă un băiat popă și unul ofițer. Că așa era obiceiul. Și m-a făcut popă pe mine, că eram cel mai mare, cu toate că mie mi se potrivea să fiu ofițer, și, mai ales cavalerist, necum frate-meu. Ei, într-o zi, ce să vezi: slujisem la biserică și duceam mortul la cimitir. Pe drum, întâlnesc un geambaș. Ducea un cal la târg, să-l vândă. Un cal de toată frumusețea. Mi-am pierdut capul. Am lăsat mortul, am încălecat roibul și am făcut cu el o raită prin târg, să văd câte parale face. Asta-i tot. Tata nu mai scotea capul în târg de rușine. Dar mie mi-a prins de minune. Am plecat la București. Frate-meu era aici, la Școala militară, și avea și el succesele lui până am venit eu. Că pe urmă. Și până azi, tot așa.

Jupâneasa a venit cu cafele turcești. Am refuzat să iau, fiindcă, deși atmosfera era mai caldă și mai destinsă decât nădăjduisem, totuși emoția cu care urcasem scările acelei case era cu atât mai puternică acum cu cât era mai reținută, mai mascată. Mi-era frică să nu-mi tremure mâna când voi lua ceașca.

— De ce nu servești? M-a întrebat colonelul, care nu mă pierdea din ochi.

N-am apucat să dau vreo explicație, când doamna Ioanescu, făcând o mișcare greșită, a lovit tava, și o ceașcă de cafea s-a vărsat în întregime pe rochia mea.

Era o rochie împrumutată. Dimineața aceea a fost una din cele mai dureroase din viața mea. Înțelesesem că Michi s-a străduit mult să fiu invitată, că părinții lui așteptau să mă vadă din curiozitate, fără nici un fel de bunăvoință. Bănuiam că nu va rămâne nici un amănunt nevădat în seamă în ceea ce mă privea și mi se părea că nici o rochie nu-i destul de nimerită pentru această zi mare. Cu o emoție care îmi strângea stomacul, dar cu zâmbetul pe buze, m-am dus la câteva colege, să încerc să împrumut o rochie. Dar fiecare, înșirând fraze și scuze, obligându-mă să ascult tot felul de istorii, mă refuza.

Am nimerit, în cele din urmă, la soția fotografului, vecina noastră. Era ultima încercare și nu credeam deloc în izbânda ei. Dar iată că, măgulită de încrederea mea, și, mai ales, de confidențele mele, a apelat la o nepoată a ei, vânzătoare într-o casă de mode, care, de altminteri, se îmbrăca cu mult gust. Rochia pe care mi-a adus-o era de un verde-cenușiu de voal gros, mat, fără mâneci și cu un bolero pe deasupra, scurt până în talie, cu mânecute până la cot. Brâul, lat, de catifea roz, strângând bine talia, se vedea pe jumătate din bolero. Verdele acela îmi venea nespus de bine, rochia era pe măsura mea. Uitasem aproape că nu-mi aparține, și acum, iat-o pătată, stricată.

Dar nu trebuia să se vadă cât e de gravă întâmplarea!

— Se pare că asta înseamnă noroc, am spus, zâmbind.

— Cu siguranță, făcu unchiul lui Michi, și dacă îmi dai voie, îți fac cadou o rochie nouă.

Colonelul părea contrariat. Doamna Ioanescu a răspuns cu un surâs subțire:

— Deputații făgăduiesc ușor.

Michi și-a udat batista în paharul cu apă și, cu seriozitatea pe care o punea în tot ce făcea, a încercat să-mi curețe rochia.

Doamna Ioanescu a continuat să fie depărtată, rece și politicoasă. Mi-a promis să-mi trimită a doua zi de dimineață jupâneasa, să-mi ia rochia, s-o ducă la curățătorie. Dar, fără să mă sprijin pe fapte anume, simțeam cum căuta să mă încolțească cu întrebări, cu priviri, cu observații în aparență fără legătură cu mine, dar urmărind să mă pună în inferioritate și „poate, cine știe, să-i deschidă ochii lui Michi. Vorbea, bunăoară „în general,, despre „fetele de azi”, dar dădea exemple concrete despre moralitatea lor.

— Sora mea ține în gazdă o studentă. Ei bine, de câteva zile cunoaște un tânăr, care vine s-o viziteze seara, și stă cu el de vorbă toată noaptea, cu lumina aprinsă.

— Păi dacă ar stinge lumina, ce părere și-ar face tânărul despre domnișoara care l-a invitat? O întrerupse colonelul.

Iar deputatul;

— O cunosc eu pe Lucica, pe ea mai mult o supără lumina aprinsă, consumul de electricitate.

Am râs cu toții, afară de colonel, care a ridicat sprâncenele, gelos de succesul fratelui său.

— Ai spus că te numești Slavu? Intervenii doamna, care, din când în când, își potrivea face-ri-main-ul pe nas și mă cerceta cu atenție. Nu ești rudă cumva cu Slavu, un mare proprietar de păduri?

— Dimpotrivă! Am răspuns prompt și cu o agresivitate care m-a supărat la auz. Îmi dădeam seama că însuși cuvântul e nefericit.

— Ce înseamnă dimpotrivă? Întrebă coloneleasa.

Nu știi de ce a urmat o tăcere stânjenită, care se prelungea și mă izola, mă îndepărta din intimitatea pe care o crease atitudinea familiară a celor doi frați.

— Dimpotrivă” înseamnă tăietor de lemne.

Doamna cu lornionul de aur mă fixa cu privirea sașie. Iar eu băgăm de seamă că lângă ureche are o pată neagră, de forma unei măslini, și asta îmi amintea, de o poveste a bunicii despre cineva din familie care, fiind însărcinată și soțul zvârlindu-i, în glumă, o măslină, copilul se născuse cu un astfel de semn.

Aș fi vrut să fac socoteala anilor care au trecut de atunci, dar am întâlnit ochii reci ai doamnei Ioanescu.

— Chiar tăietor de lemne! Parcă știam.

Atunci, Michi, aruncându-mi un colac de salvare:

— Diana ar putea să spună ca Napoleon: Familia mea începe cu mine...

— Nu, n-am să spun așa. Familia mea începe ca orice familie de oameni de treabă. Strămoșii mei n-au venit din Fanar și nu figurează în Almanahul Gotha18, dar sigur că au fost oameni cinstiți.

— Bravo, bravo! Făcu deputatul și numai că nu bătu din palme. Fată deșteaptă. Apoi, glumeț, către Michi: Dacă n-o iei tu, o iau eu.

A fost o explozie de veselie. Toți au râs. Mai ales eu, care scăpăm astfel de o prea mare tensiune nervoasă. Totul s-a întors în favoarea mea, căci bruschețea jovială a deputatului a readus lucrurile la însuși scopul vizitei mele în chipul cel mai firesc. Michi mi-a luat mâna. Atunci colonelul a intervenit:

— I-auzi, Michi, trebuie să te grăbești, s-o duci la ofițerul stării civile.

Și iar am râs cu toții, afară de doamna Ioanescu, care a zâmbit cu bunăvoință, și de doamna care și-a închis face-amein-ul, vârându-l în poșetă, ca la un sfârșit de spectacol.

— La ce te gândești? M-a întrebat Michi în trăsura care mă ducea acasă.

Trăsura și-a încetinit mersul în urma tramvaiului, care se oprise în stație, în dreptul Ministerului de Domenii, Michi s-a uitat la ceasul cel mare al ministerului; și l-a potrivit pe al lui, Am întrebat, distrată, cât e ceasul. Era opt. Cu două ore înainte, în taxiul care mă ducea la părinții lui Michi, îmi țineam pumnii strânși, dinții încleștați.

— La ce te gândești, Diana? Mă întreabă Michi din nou.

— La o fetiță de șase ani, care se întorcea acasă după prima zi de școală. Murea de frică să nu fie ascultată din toate cărțile cu care își încărcase ghiozdanul, și chiar din partea a doua a cărții de citire. Când colo, n-a avut loc decât sfeștania. Fetița se numea Diana. Tot așa ca și azi, mă așteptam să întâlnesc figuri severe, măști de groază. Îmi vin atât de des în minte imagini din copilărie, încât mi se pare că am mai trăit o dată, în altă viață. Uneori mă chinuie asemănarea unei clipe cu alta, pe care nu știu când am mai trăit-o. Dar sigur că am mai trăit-o. Și lucrurile se întâmplă întotdeauna parcă altfel decât mă aștept.

— Mie mi se întâmplă „dimpotrivă”, exact așa cum mi le închipui, zâmbi Michi cu afecțiune.

— Nu știu de ce am spus dimpotrivă. De ce am fost agresivă? Vezi, e curios. Acasă îl înfrunt pe tata. Mă înfurie tot ce spune, tot ce face. Ei bine, când nu e de față, simt nevoia să-i iau apărarea, oricât de indirect ar fi atacat.

— Tatăl tău e un om foarte simpatic.

Îmi aminteam de Puiu: „Am pentru tatăl tău o mare admirație”.

— Tatăl meu e un om foarte cinstit.

Am spus cuvintele astea cu o mândrie care l-a făcut pe Michi să mă privească atent și, luându-mi mâna, să încerce parcă să mă mângâie.

— Diana, Diana, ești plină de surprize!

Coteam pe Calea Moșilor, în dreptul simigeriei lui Papa-lani; caii se speriară de tramvaiul care trecea. Îi vedeam pe cei doi frați, ca doi băieți de

liceu, întrecându-se să-mi placă. În dreptul fotografului mi-am amintit de rochia împrumutată, pătată cu cafea.

— Îți pare bine, Diana, c-ai să fii nevasta mea?

VI

„Din dragoste sau din interes te-ai măritat cu Michi?” m-a întrebat Ilinca.

Ea se întorcea de la Paris, unde urmase pianul un an, cu Cortot. Eu terminasem anul întâi de Drept.

Am rămas în fața ei zăpăcită ca de o întrebare care ți se pune la examen și care e prea simplă față de tot ce ai pregătit, față de miile de pagini înghesuite și încurcate în cap.

Dacă m-ar întreba azi Ilinca de ce m-am măritat cu Michi, i-aș răspunde: „Pentru toate câte am povestit până aici, și dacă n-ai priceput, mai citește încă o dată!” Fiindcă am povestit fapte din copilăria și adolescența mea, așa cum s-au întâmplat sau așa cum mi le aminteam în nopțile când, neputând dormi, mă destăinuiam acestor caiete. Poate că multe din întâmplările descrise până aici par fără însemnătate, privite fiecare în parte. Dar toate la un loc o vor ajuta pe Ilinca să înțeleagă câte dezamăgiri adunasem și cât de obosită eram în clipa când am crezut că, măritându-mă cu Michi, mă dezlipesc de acel destin cenușiu, de viața mea de acasă, de „pânza de păianjen”.

Am povestit fapte din copilărie și adolescență, așa cum s-au petrecut, sau așa cum mi le-am amintit mai pe urmă. Dar nu știu dacă am izbutit să arăt că am suferit din pricina lor ca o jupuită de vie. Azi știu că viața noastră se depăna într-un oraș ruinat de război, în care multe case semănau cu casele noastre dărăpănate și nu numai din pricina războiului. Sărăcia cu formele ei tentaculare, disperate, își avea alte explicații. Dar noi în casă auzeam: „Suntem refugiați. Dacă nu ne-am fi refugiat”. Ani de zile am băut toți dintr-un singur pahar. Era de argint, primit la botezul lui Nicușor. Mama l-a luat în grabă, când am fugit. Îmi dau seama azi că anume mâhniri sunt ușurate de înțelegerea exactă a cauzelor lor, desființate sau agravate în perspectiva timpului. Dar aceea era viața mea, drama mea și, deși azi, înțelegând împrejurările, judec altfel, n-o pot socoti mai puțin adevărată. Se știe, bunăoară, că și bogătașii taie lemne, chiar și monarhii. Dar tăiatul lemnului nu e o suferință în sine (cu atât mai mult când o faci din plictiseală, curiozitate sau sport), ci suferința este să știi că n-ai nici o perspectivă, că n-ai de ales, că nu poți ieși la lumină, că vei tăia lemne toată viața, tu și ai tăi. Simțeam, de copil, și cu atât mai aprig acum, nevoia de a avea un colț al meu, un loc unde să mă pot izola (îmi făceam lecțiile și îmi petreceam timpul pe garderob). Mai târziu, lipsa unei case „ca lumea” mi se părea că mă scoate pe veci din rândul celor pe care îi socoteam egalii mei, și-l condamnam pe tata. E adevărat că era ușuratic și, de pildă, ca să arate proprietarului că poate să trăiască și fără el, se muta de colo până colo, într-o epocă în care chiriile creșteau zi de zi. Tata era, pentru un cap de familie, prea boem, sau poate ca să-și ascundă neputința de a face față greutăților, din orgoliu excesiv, trâmbița planuri de viitor, prefăcându-se a nu băga de

seamă necazurile noastre. Când avea bani, cheltuia nesocotit cu masa, pentru a ne da impresia belșugului, când pentru noi esențial era casa. Și așa am trăit ani de zile, cu teama și neliniștea chinuitoare de a nu se afla cum locuim, cu cugetul îngreunat al omului cumsecade căruia i s-a întâmplat, prin cine știe ce împrejurări, să aibă un cazier rușinos.

Am trăit într-o agitație neconținută, în care și cele mai mici neînțelegeri dintre părinți se transmiteau celor din jur vertiginos. Poate că și mama, măritându-se cu Cobadin, ar fi putut să urce o treaptă socială, și dacă renunțase pentru sine la acest „ideal”, îl dorea cu atât mai mult pentru noi. Pe când tata, disprețuind burghezia, se zbătea totuși (de dragul nostru) să se mențină măcar la periferiile ei.

Abia azi îmi dau seama cât se zbuciuma tata, cât alerga și cu câtă delicatețe ascundea, sub aparența unui om care se ceartă și înjură, truda lui, neliniștea nopților, când scormonea cu mintea mijlocul de a-și câștiga pâinea cinstită.

— Am găsit pe cineva care are o instalație de prelucrat lâna. Până acum a dat numai pagubă. M-am interesat la țărani cu cât pot cumpăra lâna de oi, cum s-o spăl mai bine decât „specialistul” lui, care habar n-are și fură de stinge; cum s-o desfac în fire de mai multe feluri. I-am arătat cu creionul pe hârtie că, în loc de pagubă, poate să aibă beneficiu dacă, pe lângă salariu, îmi dă și mie un procent din câștig. Dacă îmi lasă mie toată bătaia de cap, garantez eu! Răspund eu!

— Și tu ce pui? A întrebat mama sfioasă.

— Munca! A răspuns tata, cu vădită mândrie.

Asta pune tata întotdeauna în „treburile” lui: munca. Și fiindcă nu avea alt capital, și fiindcă știa că, orice ar face, munca lui sfântă, truda lui cinstită va fi strivită de ticăloși, avea din zi în zi mai mult păr alb, era din zi în zi mai adus din spate, mai violent, mai revoltat, mai mândru. Din șoaptele acoperite de greutatea întunericului, întretăiate de respirația agitată a părinților mei, am învățat o mulțime de amănunte despre fabricarea lânii. Mama întreba, ca un copil:

— Ce-i aia cardă?

— Mașina care transformă lâna în tort.

— Dar sefactorul?

Vedeam, în imaginație, lâna întinsă pe rogojini, la soare, dată prin darac, ieșind în valuri spumoase din mașina de pieptănat. Dar în ziua în care m-am dus acolo, totul mi-a apărut altfel. L-am găsit pe tata într-un nour de praf, care m-a înecat și m-a orbit.

— Ce-i asta? Am întrebat, speriată.

Mi-a răspuns sufocându-se, dar cât se poate de simplu:

— Iese praful, ciulina din lâna. Parcă mergi la școală. Nici atâta n-ai învățat?!

Praful și scamele din aer mă înecau. Roțile de transmisiune, legate de un drug de fier în tavan, și curelele lor late, mulțimea de roți dințate ale mașinilor, sulurile mari și mici, totul se învârtea, dar parcă fiecare în parte, cu alt ritm, cu alt sâsâit, cu altă șuierătură, cu alt sens, cu alt rost. Văzul și auzul

mi s-au zăpăcit. Nu puteam să respir. Aș fi vrut să fug, dar și să rămân, să văd ce se întâmplă. Oamenii se înțelegeau mai mult prin semne. Când unul răsucea pumnul, altul aducea cât ai clipi o șurubelniță; când cineva a întins două degete, vrând parcă să taie scamele din aer, o femeie a sărit numaidecât cu o foarfecă. Avea pântecul umflat, ca al mamei în ziua când a născut-o pe Maricica.

— Nu pot să văd femeii gata să nască în fabrică, spunea tata, vorbindu-i mamei pe întuneric. Lisaveta e în luna a opta. Dar câinele (cel care pusese banii) nu vrea să știe. O să-l dau dracului cu fabrică cu tot!

Indignarea îl gătuia mai mult decât praful. Dar despre praf și zgomot nu vorbea niciodată.

Când m-a văzut la fabrică, a strigat furios:

— Ce cauți aici? Nu știți că nu-mi place să vă amestecați în treburile mele?

Demascasem taina vieții lui, aceea de care avea pudoarea să nu vorbească - munca lui.

Într-o noapte l-am auzit șoptindu-i mamei:

— Nu pot lua un ban. Nu s-a câștigat nimic. Am luptat cât am putut ca să-și scoată banii lui. (Și simțind că mama nu pricepe.) E lângă Brașov, la Cisnădie, o industrie casnică de lână. Acolo fiecare gospodar are o mașină în casă. Nu-i costă forța motrice, n-au cheltuieli de regie. Dar, mai ales, sunt fabricile cu mașini și capital, și lucrători aproape neplătiți. Care fac concurență.

Uneori, când îmi făceam lecțiile noaptea târziu, îi urmăream resfirarea degetelor, cu care parcă făcea socoteli, în timp ce un muc de țigară, galben, atârna lipit de colțul gurii. Din când în când punea un lemn în sobă și, de la țigara isprăvită, aprindea alta. Când și le răsucea singur cu tutun și foiță, înțelegeam că treburile merg foarte prost.

Dar nu trecea mult și, în liniștea nopții, îl auzeam iar optimist:

— Am o idee. O fabrică de scrobeală în stil mic. Trebuie să găsesc pe cineva să pună ceva bani în afacerea asta. Dacă o să meargă, o s-o mărească. La început o să-mi dea un salariu modest, pe urmă un procent.

— Pe urmă o să-i dea un picior undeva. Mi-a șoptit Maricica.

Nici ea nu dormea.

Trebuia să scap de agitația asta obositoare, de nervozitatea, neliniștea care-mi amintea de ajunul războiului, de anii refugiului și care continuau ca un blestem. Voiam să fug cu orice preț de acel destin de nomad care l-a urmărit pe tata și de care începeam să cred că nu voi scăpa nici eu. Mă întrebam de ce s-a sinucis verișoara mea Elisa, de ce fiica cealaltă a mătușii Sofia și-a luat la cincisprezece ani lumea în cap. De ce a fugit de acasă?

Căsătoria mea cu Michi mi se părea că m-ar feri de acest destin, că m-ar abate din calea unor primejdii, că m-ar împiedica să cad într-o prăpastie.

E drept că din când în când mă chinuiau îndoielile. Conștiința mă întreba dacă îl iubesc pe Michi. Și atunci răspundeam ocolind adevărul: țin la el, mi-e drag, simt că mă voi lega din ce în ce mai mult de el, așa de mult, încât voi uita că iubirea înseamnă totuși altceva, că ea nu poate exista fără

emoții, fără o atracție puternică, fără înfiorarea pe care mi-o dădea, altădată, numai gândul că un punct negru pe care îl zăream departe pe mare ar putea fi Petre Barbu, și poate fără dorința de a avea copii. Michi nu-și dorea copii, n-avea pasiuni, aspirații, nostalgii.

Trăisem cu năzuințe, cu neliniști, cu ochii mari deschiși, într-o sfortare asemenea aceleia pe care o face orbul să vadă. Adulmecam în adierea fiecărui anotimp, a fiecărei clipe, rostul vieții mele, împlinirea mea adevărată, simplă, bună, fără s-o găesc. Dădeam proporții nemăsurate dezamăgirilor poate firești la vârsta când și iluziile sunt prea mari, când ți se pare că fericirea întreagă ți se cuvine, când n-ai nici îngăduință, nici înțelepciune.

Când l-am văzut într-o noapte pe Bob, care, cu o seară înainte, mă învățase cum să recunosc stelele după sclipirea lor, lăsându-mă să cred că ar fi în stare să rupă una de pe cer și să mi-o dea, când l-am văzut pe Bob strângând în brațe, în seara următoare, o fată, mi s-a părut că nu mai am ce aștepta de la viață.

Experiența mea ca secretară de avocat nu lăsase nici ea loc unor iluzii. Greutățile pe care le întâmpinam ca să-mi câștig existența și să-mi păstrez demnitatea depășeau parcă toate forțele cu care pornisem la drum.

Eram o povară pentru cei de acasă. Soră-mea crescuse și ea. Trebuia să-și termine școala, să se mărite și ea fără zestre. Căsătorindu-mă cu Michi, mi se părea că o voi putea ocroti și voi lua o povară de pe umerii mamei. Michi însemna adăpostul, liniștea, o prietenie caldă; și, pentru ai mei, o mare ușurare. Și apoi, mă obișnuisem cu dragostea și admirația lui de fiecare clipă și credeam, la nouăsprezece ani, că atât îmi va ajunge, că iubirea se întâlnește numai o dată în viață, că pentru mine ea s-a numit Petre Barbu și s-a pierdut undeva pe coasta stâncoasă a Mangaliei, în nisipul fierbinte, în valurile albastre, spumoase.

Îmi doream o casă luminoasă și înțelegerea cu Michi. Nu am avut niciuna, nici alta. Negăsind post de inginer chimist, Michi a acceptat să intre, provizoriu, pe un post de inginer constructor, un fel de administrator al caselor unei mari societăți de asigurare. Directorul societății era unchiul lui Puiu Daniel, și, din capul locului, mi se părea o impietate ca viața noastră să atârne de omul care poate a contribuit la gestul lui digerat.

— Altceva n-am găsit. Se scuza Michi. Salariul e prost, dar va fi compensat de o locuință bună, unde nu vom plăti chiria, lumina, căldura.

Dar casa cea bună s-a dovedit a fi locuința administratorului, o odaie într-un mezanin, pe aceeași sală cu un atelier de pălării, cu ferestrele dând într-o curte interioară, unde se deschideau ferestrele bucătăriilor și ale odăilor de serviciu și balcoanele, unde se scuturau covoarele. Nu puteam ține geamurile deschise fără să intre în casă tot praful, tot mirosul, tot fumul. Zidurile din fața noastră erau negre și cădeau parcă peste noi. Trebuia să stăm ziua cu lumina aprinsă, cu storurile trase. Și iar mă simțeam prinsă în pânza de păianjen. Doar pe fereastra îngustă, a chicinetei pe jumătate acoperită de hainele înghesuite pe un cuier, se putea vedea un petic de cer și un colț dintr-o curte: un copac bătrân, un coteț de păsări, cuiburi de porumbei și, uneori, un câine-lup. Casa nu se zărea, dar mi-o închipuiam luminoasă, cu

ferestrele largi deschise spre cer, cu mobile grele, care îmbătrâneau tihnite acolo unde au fost așezate din cine știe ce început. Pentru unii viața era așezată, tihnită, pentru alții – cenușie, ca un blestem.

Știusese, înainte de a mă mărita, din tot felul de zvonuri, că părinții lui Michi au scăpătat, că tatăl lui încerca tot felul de speculații; la bursă. De ce se văitau de sărăcie oameni care locuiau totuși într-o casă cu cinci odăi mari, aveau bucătăreasă și fată în casă, îmi era greu să înțeleg.

— Casa e ipotecată, îmi explica Michi. Dar mama s-a născut acolo. A mai avut una, pe care a vândut-o. Dacă ar trebui să se mute, s-ar sinucide. Slugile nu pleacă, fiindcă li se datorează o mulțime de bani. De altminteri, bucătăreasa e fosta mea dădacă, și de mult nu mai primește leafă. În schimb, face atâtea servicii pentru o cameră și o masă.

Într-o seară când m-am dus acolo, i-am găsit în întuneric. Nu plătiseră lumina la timp. Ardeau doar, într-un colț al holului, cele două luminări ale pianului, iar în celălalt, țigara din care trăgea puternic în piept colonelul. N-am știut ce trebuie să fac, ce să spun, cum să mă mișc.

A doua zi s-a dus Michi și a plătit pentru ei. Aveau în casă tablouri de Grigorescu, un candelabru de cristal, cumpărat la o licitație renumită în Italia, și o colecție de vase de ceramică. Dar când suna cineva, se schimbau la față, și fata din casă era învățată să răspundă că „boierii sunt plecați”. Fiindcă aveau datorii la zarzavagiu, croitoreasă, băcănie. Plecam de acolo, de fiecare dată, cu inima strânsă, uluită de această stranie înfățișare a sărăciei.

Tatăl meu alerga iar din zori până în noapte, fără să găsească ceva de lucru. Nicu, nefiind în stare să se întrețină, se activase în armată. Maricica a fost nevoită să intre la liceul comercial, ca să poată găsi apoi mai ușor o slujbă. Îmi dorisese o viață nouă, cumpătată, tihnită, și m-am pomenit cu griji mai mari ca înainte. Singurul fel în care îi puteam ajuta pe ai mei era să luăm masa cu ei, și dându-i mamei bani pentru noi doi să gătească pentru toți. Pe tata, ca să nu se simtă umilit, trebuia să-l conving că nu mă pricep în ale bucătăriei. Pe Michi, că n-am timp să mă ocup de gospodărie.

Pentru mine, drumurile pe care le făceam zilnic, până pe strada Vaselor, la Obor, unde locuia familia mea, erau foarte obositoare. Michi bombănea că trebuie să ia până acolo două tramvaie când iese de la slujbă. Dar greul îl ducea mama, ca să nu se bage de seamă că din două porții de mâncare scoate cinci.

Am încercat de multe ori să lămuresc cauza neînțelegerilor dintre mine și Michi. Azi mi se pare că trebuie să fi fost un punct de plecare greșit, așa cum se întâmplă când sări un ochi la împletiturile cu andrele, după care totul iese rău. Uneori când îți dai seama numaidecât de punctul greșit și ai curajul să desfaci până acolo, totul se mai poate îndrepta. Alteori îți dai seama târziu, când lucrul este prea avansat, și, neavând curajul să desfaci, îți spui: „Lasă, voi căuta să dreg pe cât se poate, nu se va băga de seamă. Ce Dumnezeu, nu e decât un singur punct greșit!”. Dar atunci te poticnești la fiecare rând, și ochiurile greșite se-nmulțesc, și nu mai știi cum să repari greșeala dintâi.

La Timiș, unde plecasem pentru câteva zile în călătorie de nuntă, Michi s-a dovedit pripit, stângaci, așa cum era, de altminteri, în toate împrejurările, iar eu, lipsită de îngăduință, zburlită ca un arici în apărare. Nu știu cum îmi închipuisem aceste nopți. Poate că am să-mi pierd capul. Poate se va întâmpla un miracol, o stare de vrajă. Poate că am să fiu tot așa de amețită ca atunci când Petre Barbu îmi lua mâna să-mi ghicească în palmă, sau când Bob, stând lângă mine pe banca din curte îmi arăta stelele și îmi atingea brațul. Nădăjduiam poate acea euforie care după un pahar de vin mai mult îți turbură limpezimea judecății, o încețoșează. Și iată-mă, dimpotrivă, lucidă, cu ghearele scoase din teacă, rea ca o pisică la pândă, iar Michi, intimidat și cu atât mai neabil. Nu-mi închipuisem că va fi și el intimidat sau din lipsă de experiență se va purta brutal, sau prea stângaci.

Ce mult vorbeam la școală, în recreație, și chiar în bancă, în șoaptă, despre dragoste. Cu câtă înfrigurare imaginam nopțile de miere ale colegelor din clasele mai mari, care, terminând școala, se măritau. Ce sigure eram că știm totul despre cele dintâi îmbrățișări. Și iată-mă în fața lui Michi, căutând să înțeleg, rece, gesturi absurde, grotești, încercări neizbutite. Au fost nopți chinuitoare, din care amândoi ieșeam oboșiți, umiliți, dezamăgiți.

Am devenit la București, după multe alte nopți, femeia lui Michi, dar fără să ajung la bucuria spre care tindeam, la deplinătatea spre care aspiram. Michi părea fericit. Adormea. Eu așteptam, neîmpăcată, cu ochii deschiși, să se risipească întunericul, să înceapă altă zi. Dar în fiecare zi vedeam cum se ridică în jurul meu ziduri înalte și reci. Mă simțeam ca un condamnat care încearcă stupid să rupă gratiile ferestrelor. Și, totuși, judecându-mă aspru, încercam să mă apropiu de Michi, să-i vorbesc îndelung despre toate prin câte am trecut, să plâng în brațele lui, fără să-i spun de ce, fiindcă nici eu nu știam prea bine de ce, să devenim prieteni. Dar Michi nu înțelegea că poți fi amărât când nu te doare ceva care să aibă un nume și pentru care să existe, la farmacie, un leac. Nu-i puteam face nici o imputare serioasă, dar aproape fiecare manifestare a lui mă surprindea neplăcut. Scotocea prin sertarele mele, îmi răsfoia caietele, hârtiile (nu fiindcă era gelos, ci doar curios, ca un copil care strică o jucărie ca să-i cerceteze mecanismul).

Într-o zi, o prietenă a mamei, funcționară, văduvă, ne arăta, încântată, că a luat bilete la un concert cu Milstein.

— Cât ai plătit? A întrebat-o Michi, cu o ciudată familiaritate.

Și când i s-a răspuns, a fost mirat:

— Ți-a dat mâna să dai atâtia bani?

— Probabil!

În asemenea împrejurări Michi nu știa niciodată să atenueze o bruschețe printr-o glumă.

Michi nu știa să glumească. Glumele lui seci, de așa-zis umor englezesc, nu le înțelegea nimeni. De cele mai multe ori credea că-i spiritual să facă „pe prostul”.

La masă își păta regulat hainele și își mușca, din greșală, limba. Când venea acasă, își puneă iod pe limbă și talc pe petele de pe cravată. Aveam totuși pentru el un fel de îngăduință maternă, dar Michi era ca acei copii

îndărătnici care niciodată nu sunt mai răi și nu-și dau mai mult în petec ca în zilele când vin musafiri. Mai era și de o exagerată lăcomie. Într-o zi, când învățam cu o colegă pentru examen, a venit acasă, a deschis ușa dulapului și a întrebat, alarmat:

— Unde e banana?

— Am mâncat-o, am răspuns înghețată.

— Păi, ție nu-ți plac bananele.

— Ce are a face?

— Are a face. A stăruit Michi. În orice caz, n-are sens să mănânci un lucru care mie îmi place dacă ție tot nu-ți place.

Eram îngrozitor de stingherită. Bineînțeles că i-aș fi lămurit, după plecarea colegei mele, că i-o oferisem ei, fiindcă n-avusesem nimic altceva, dar Michi nu înțelegea să lăsăm pentru mai târziu o explicație, fiind extrem de curios să știe, să afle, iar prezența unui străin nu-l stânjenea de fel.

Altădată, față de aceeași prietenă a mea, deschizând dulapul, a constatat că lipsește o bucățică de brânză. Nu voiam cu nici un preț să se creadă că Michi e zgârcit. Și nici nu era. Dar, copilăros, pesemne că se gândise pe stradă cu plăcere că, venind acasă, va mânca bucățica aceea de brânză și, dezamăgit că n-a găsit-o, nu s-a sfiit s-o spună. Atât. Erau, desigur, întâmplări mărunte cele care mă supărau, dar ele se înmulțeau, se aglomerau, măreau impresia de sufocare a odăiței fără aer în care trăiam.

Într-o seară ascultam plăci de patefon, trântiți de-a latul divanului, noi doi, aceeași colegă și Maricica. În fotoliu, pe taburet, alți doi prieteni. Și nu știu cum s-a tolănit Michi din ce în ce mai comod, s-a lățit din ce în ce mai mult, că, în cele din urmă, a dat-o jos pe Maricica. Toată lumea a râs, cu atât mai mult cu cât nepăsarea lui și proasta lui creștere erau de pomină. Mă întrebam de multe ori, observând cum cere o cutie de chibrituri la debit, fără nici o formulă de politețe, fără să mulțumească sau să se scuze când, din greșeală, lovea pe cineva, la ce au folosit educația lui îngrijită, guvernanta, profesorii.

Când picau din întâmplare la noi câțiva prieteni și pregăteam sendviciuri cu ceea ce se găsea în casă, Michi apuca să mănânce repede, înaintea celorlalți, așa încât uneori nu ajungea nici măcar câte unul de fiecare. Dacă îi făceam imputări, îmi răspundea: „Mi-a fost foame”. Răspunsuri de soiul ăsta mă înfuriau în așa fel, încât uitam că Michi nu s-a îndurat să-și cumpere o pereche de pantofi de care avea nevoie pentru ca să am eu o pălărie nouă. Și azi nu înțeleg cum puteam suferi atât de mult pentru tot felul de nimicuri. Desigur că explicația adevărată era nemărturisită, zăvorâtă în straturile mai adânci ale conștiinței. Acolo unde se ascundea marea dezamăgire a nopților de la Timiș și a celor care au urmat. Despre fericire nici vorbă nu putea fi. Se luptau în mine revolta, resemnarea, cu un fel de curiozitate, cu nevoia de a înțelege rostul acestor nopți, pe care Michi le aștepta cu o stranie nerăbdare, de care eu fugeam. Sensibilitatea mea era veșnic vie, exagerată, exacerbată.

Și, totuși, afecțiunea mea pentru Michi creștea.

Îmi petreceam acum zilele rumegând cursuri de drept, cu picioarele atârinate peste brațul fotoliului. Dar deseori, în paginile pe care le răsfoiam fără să înțeleg despre ce e vorba, îl vedeam pe Petre Barbu, digul Mangaliei și marea, și mă gândeam cum ar fi fost viața mea dacă pașii mei ar fi mers alături de ai lui. Cum ar fi fost nopțile noastre?

— Ia spune, la ce te gândești? Dacă nu înveți ca lumea, hai la cinema! Se supăra Michi.

— La mustața profesorului nostru de economie politică.

— Ești neserioasă. Hai să vedem un film.

— Sunt obosită și mai am de învățat.

Michi căuta să-mi explice că dacă aș învăța n-aș sta cu ochii pe tavan și n-aș râde pentru fleacuri.

— Dar n-am râs, Michi.

— Ba da, ai zâmbit. Poți să-mi spui de ce ai zâmbit?

— Fiindcă citeam despre plusvalută și mă gândeam ce ar spune profesorul dacă i-aș răspunde în limbajul tatii: „Plusvaluta e hoția pe care o fac pușlamalele care au capital, pe pielea omului cinstit, care nu are decât două mâini”. Și, mai ales, dacă ar urma tot felul de exemple pe care le dădea tata. Asezonate cu cele mai variate înjurături, pe care le știu tot de la tata. Dar eu am să răspund cum scrie aici în carte, pentru că vreau să-mi iau licența și să ajung un mare avocat. Themis.

Ca în toți anii, am muncit cu pumnii strânși, cu o voință de fier. Cine n-a tremurat pentru fiecare caiet, pentru fiecare carte, pentru fiecare taxă de școală, cine n-a cunoscut această cursă peste obstacole care e, pentru foarte mulți, învățătura, nu știe ce înseamnă voință, dorința de a străluci la examen. Și Michi era dintre cei ce nu știu.

VII.

Am plecat în vacanță cu aceeași anxietate fără nume și aceleași tulburătoare nădejdi ca pe vremea când aveam șaisprezece ani și tata ne trimitea la Mangalia. Deși de data aceasta călătoream spre Balçic, și acest nume avea pentru mine ceva din farmecul cuvintelor pe care, în copilărie, le repetam fără a le înțelege sensul și, poate, pe cel al asemănării cu Balbec, despre care vorbește Proust, totuși, în închipuire, se iveau mereu digul Mangaliei și Petre Barbu, în toate imaginile pe care le păstram secrete-n sufletul meu. Abia când m-am pomenit între dealuri cretoase, într-o lumină orbitoare, de parcă oglinzi ascunse adunau soarele și-l răspândeau apoi cu forțe gigantice, iar în depărtare, cu marea albastră, ca o revărsare a cerului peste o parte din uscat, abia atunci m-am trezit.

Am coborât din autobuz aiurită, lângă o cișmea de piatră, la o răscruce de drumuri, care, fără dealurile arzătoare dimprejur, ar fi fost un obișnuit orașel dobrogean. Lângă o cișmea, o țigăncușă, subțire ca o trestie, cu șalvarii roz-țipător și bluza albastră ca sineala de rufe, purtând părul de abanos legat cu un turban alb de-ți lua ochii, își umplea gălețile cu apă. Am întrebat-o cum o cheamă, ca să mă încredințez că nu e pusă acolo pentru împodobirea peisajului și a clipei. Mi-a răspuns cu totul firesc:

— Aișee.

— Știi că ești frumoasă, Aișee?

A dat din cap.

— De unde știi? Cine ți-a spus?

— Pictor am spus la mine.

Am simțit o strângere de inimă, o teamă și o nădejde, și am ridicat capul, să privesc împrejur, poate se întâmplă o minune. Doi copii cu fes, unul mic și viu, ca o sfârlează, un pui de mongol, cu un obraz lat, tuciuriu și cu dinți mari ca zăpada de albi, celălalt, cu trăsături subțiri, de statueta egipteană (parcă, era frate geamăn cu Nefertiti), ne-au luat geamantanele și ne-au condus pe o stradă prăfuită, apoi pe niște trepte de piatră, într-o casă cu geamlâc. Cele două proprietărese.

— Mama și fiica.

— Au venit să ne arate camera de închiriat. Un divan îngust și altul mai lat, cu o cuvertură de pluș imitând covoarele persane, acopereau un perete; pe ceilalți atârnavă fotografiile de la aniversări și nunți și poze cu subiecte religioase, înrămate. Privind pe fereastră, am văzut că, deși venisem pe drum drept, ne aflam pe o muche de deal, cu o mulțime de văi, ca niște albi de râuri secate, în vale – un pod peste o râpă, dealuri calcaroase, ferestruici strâmte de colibe, și în depărtare, profilându-se pe albastrul de sticlă al mării – minaretul unei geamii. Michi a înțeles că nu mai vreau să plec de acolo și a căzut la învoială. Proprietăreasa se plângea în armenește de datoriile la percepție și de scumpețe. Fata traducea totul în românește. Pe mine priveliștea de pe fereastră mă țintuise pe loc, îmi luase graiul.

Vreo două zile ne-am plimbat prin Balcic dezorientați, înmărmuriți de noutatea și frumusețea peisajului, fără să știm, ieșind din casă, dacă o vom lua la dreapta ori la stânga, spre mare sau spre dealuri. Singurul nostru prieten și călăuză noastră era micul Șaban, unul din cei doi băieți cu fes care ne-au dus geamantanele când am sosit. Când îl întâlneam, pe la șase seara, strigând: „Bizili calde, calde bizili”, cu tava plină de prăjiturile, ca niște spume albe, atârnată de gât, îi luam cu noi, fiindcă lui Michi îi plăcea să cunoască amănunte precise despre Balcic, să pună tot timpul întrebări ca un copil, să ronțăie bezele și să primească răspunsuri exacte.

În felul acesta am aflat că mesele acoperite toate de coroana unui copac, al cărui trunchi număra poate secole, e cafeneaua lui Ismail; alta, cu cerdac, la care te urcai pe o scară dreaptă de lemn, e cafeneaua lui Mamut (în anul următor au făcut schimb de cafenele, și pentru Ismail, care credea că lumea vine de dragul lui, a fost o dezamăgire cruntă). Restaurantele se numeau „Elita” și „Riviera”. Din barcă vedeam, printre grădini verzi și dealuri cretoase, câteva vile albe (le găseam, nu știu de ce, misterioase), câteva corturi, de unde ajungeau, din când în când, până la noi, sunete de banjo sau de patefon. Nu îndrăzneam să spun că e frumos ca la Mangalia, dar cu atâta lumină și liniște, cu atâta farmec fără nume nu mă mai întâlнисem. Marea era totdeauna liniștită și albastră, ca un cer senin. Amurgul se lăsa de pe dealurile gălbui în umbre mari, fâșiile de lumină se plimbau din loc în loc.

Abia a treia zi am descoperit plaja de la „Trei Cocoși”. Era o fâșie de nisip pe un fel de terasă de pământ, în fața unei bărci, căreia i se zicea

„buvetă”. Câteva mese răzlețe la umbra unui prun, a unui măr, sau printre lujerele înalte, încărcate de floarea-soarelui. Stăpânul buvetei, Apostol, prieten cu toată lumea; plaja îngrijită de el cobora pe scări de piatră până la mare. Un grup de adolescente, sportive, gălăgioase, amintind de acele „jeunes filles en fleurs”¹⁹ în Balbec-ul lui Proust, intrau în apă și ieșeau, se întindeau la soare pe câte un halat colorat, furau prune din pom, se repezeau să bea toate dintr-o singură sticlă de limonadă, râdeau cristalin și se strigau pe nume: Lita, Gabi, Jeannette, Sanda... Printre ele, un băiețandru, care crescuse parcă prea repede, un fel de atlet cu cap de copil. Am presupus că-l cheamă Alex, nume care se desprindea foarte des din veselia aceea zgomotoasă. Întinsă pe nisip, visam, într-un fel de amorțeală dulce, în care chipul lui Petre Barbu apărea capricios.

Pe unde umbla? Nu-mi imaginam un Juan-les-Pins sau Saint-Tropez cu lumina mai puternică decât aici la Balcic. Sau albastrul mai albastru (pictorii îl sorbeau ca albinele nectarul). Aș fi vrut să treacă zilele așa, încet, una după alta, să urmăresc jocul norilor pe cer, să înot, să moțâi pe plajă, și n-aș fi vrut cu nici un chip să fac cunoștințe noi. Mă gândeam, din când în când, cu inima strânsă, că ai mei au rămas în București, că tata nici bani de tramvai nu are pentru alergăturile lui. O vedeam pe mama zâmbind mereu, plină de farmec, frumoasă ca o zână. Grijiile alunecau pe obrazul ei alb, curat, fără să lase urme. Doar mâinile erau asprite, roșite de leșie. Doar ele vorbeau despre anii grei de război și sărăcie.

— Du-te, Diana, mă îndemnase. Ești palidă. Soarele o să-ți facă bine. Eu știu că nu poți să trăiești fără mare. Te cunosc.

— Dar tu poți?

— Eu pot.

Și zâmbetul ei resemnat spunea: „Eu pot orice”, și se subînțelegea „pentru copiii mei”. Nu știu de ce am întrebat-o:

— Câți ani ai?

— Patruzeci, a răspuns cuminte ca un copil.

— Nu i-ai împlinit.

— Lasă că-i împlinesc, n-avea grijă.

Stăteam acum întinsă la soare și refăceam în minte fiecare din clipele dinaintea despărțirii, și apoi atâtea alte clipe din trecut. O vedeam în vagonul de vite, în care ne-am refugiat, acoperindu-ne ca o cloșcă, încercând să ne ferească de frig și de bombe, cu aceleași gesturi, cu aceleași brațe, cu același șal vișiniu, Mi-era inima strânsă; plecând, o lăsam fără acei câțiva bani de masă din care mâncăm și noi și ei.

— Lasă, n-avea tu grija asta, căuta să mă liniștească. Du-te și stai la soare. Pe Maricica o ia Nicușor la Constanța, așa că sunt mulțumită.

Mama nu spunea vorbe mari, altminteri ar fi spus: „sunt fericită”.

Fericită să ne știe pe toți la mare, marea unde și ea s-a născut, a copilărit, a dansat la primul bal, a avut emoții, a iubit și a avut copii. Marea, fără de care nu putea respira, o respira acum prin plămâni noștri, briza ei sărată o simțea prin porii noștri, soarele o încălzea prin noi.

La toate astea mă gândeam, și cred că ochii mi-erău umezi, când m-am pomenit cu Michi venind să mă prezinte unei doamne.

Doamna Vasilescu vorbea mult, încântată că l-a întâlnit pe Michi după atâția ani, mirându-se că a crescut atât. De repede, ba că s-a și însurat.

— De dumneata mi-a vorbit Martin.

Mi se adresa familiar, fără să-mi spună cine e Martin. Apoi, lui Michi, ca și când n-aș fi fost de față:

— Credeam că Martin exagerează. Dar e așa cum mi-a descris-o. Elle est charmante, elle a un sourire²⁰. Bravo, Michi, ai gust. Te felicit!

Avea între patruzeci și cincizeci de ani, era înaltă, voinică, roșcovană, frumoasă. Cum știu să rămână până la urmă femeile cochete. Părea, din câte spunea, îndrăgostită de Balcic, de vânătoare, de câinii ei și de Martin.

Michi s-a dus să joace bridge cu soții Vasilescu, iar eu mi-am luat boneta de baie și am intrat în apă. Aproape de mal juca polo grupul gălăgios de fete, care semănau parcă toate cu Michette (ea rămăsese pentru mine tipul adolescenței în vacanță la mare) și-mi reaminteau de Mangalia.

Mă gândeam, pe când înaintam în apă, că eu n-am fost niciodată o adolescentă, pentru care nu există în lume altceva decât plăcerea de a se scălda în mare, de a se cățara în copaci, de a prinde mingea, și a cărei frumusețe, concretă, sănătoasă, simplă, să fie această nepăsare față de tot ce depășește o ambiție sportivă și am hotărât să fiu de aici înainte ca toate aceste fete care joacă polo, sau ca acel tânăr care mi-a răspuns odată, când i-am arătat un copac ruginiu, din care frunzele se desprindeau sub mângâierea ultimelor raze de toamnă: „Nu-mi place fiindcă nu-i verde. Un copac trebuie să fie verde!” Am abia douăzeci de ani, m-am gândit, poate nu e prea târziu să iau o hotărâre pentru viața care vine. Dar când să intru să înot, mi-am dat seama că port la mână ceasul; curelușa, desfăcută, abia se mai ținea; o clipă de neatenție, și aș fi rămas fără el. Mi-am amintit că, luându-mi rămas bun de la mama. Am hotărât să vând ceasul, ca s-o ajut. Pornisem spre un ceasornicar cunoscut, dar pe drum m-am răzgândit. Era ceasul pe care mi-l dăruise Michi pe când eram încă în liceu. Primul lui dar. Să mă despart de ceas? Dar mama și-ar fi vândut pentru mine, fără să șovăie, și dinții, și părul, ca Fantine pentru Cosette. Totuși, nu l-am vândut. Și acum era să-îl pierd.

— Alex, Alex! Strigau fetele, și se zbenguiau, și se stropeau aruncând mingea. Hai, Alex, unde te uiți?

M-am înapoiat, să-mi las ceasul în sacul cu lucrurile mele. Mi-am șters o lacrimă, care-mi aluneca pe obraz, și am șovăit dacă să mai intru în mare.

A doua zi apa era rece, dar, fără să mă mai gândesc la nimic, am început să înot și să gust plăcerea de a-mi propti obrazul pe oglinda ei. Cam după o sută de metri, am auzit un zgomot ciudat. Era cineva care venea de departe înot, bătea apa vânjos din glezne și înainta atât de repede, de parcă se temea să nu fie prins din urmă. Apa, liniștită altminteri, lăsa în urma lui spume. Inima a început să-mi bată la fel ca altădată, când pentru prima oară l-am văzut pe Petre Barbu înotând crawl. Pe vremea aceea, ne uitam cu toții mirați la acest stil ciudat. Așteptam, ca și atunci, încordată să prind clipa în

care omul va scoate capul din apă. Sigur că acum multă lume înota crawl, și, totuși, absurd, nădăjduiam.

— Sărut mâinile, doamnă, mi-a spus, liniștit și politicos, înotătorul, ca și când m-ar fi întâlnit pe o stradă din București.

Era faimosul Alex. Îl vedeam pentru prima dată de aproape și eram sigură că-l mai cunoscusem cândva.

— La Timiș, a căutat să-mi amintească.

— Da, erați în costum de schi și nu vorbeți decât de schi.

Soția lui, o femeie arătoasă, cu un cap de mexicană, era vorbăreață. El răspundea cu zgârcenie, puțin plictisit. Dar într-adevăr numai schiul îi interesa.

— Și soția dumneavoastră? L-am întrebat, din politețe.

— E la munte. Nu-i place să se înnegrească.

N-am înțeles dacă vrea să fie ironic, răutăcios, sau dacă motivul i se pare firesc.

Înota acum cuminte, bras, alături de mine și, din când în când, mă privea atent, cu ochii albaștri, plini de tot seninul cerului. Poate din pricina obrazului de culoarea castanei, a genelor drepte, grele și la fel de închise, ochii păreau atât de albaștri. „Ce gene întoarse avea Petre Barbu, și ce nuanțe schimbătoare ciudate aveau ochii lui⁴”, m-am gândit cu părere de rău. Când l-am întrebat dacă fac vreo greșală (eram încredințată că înot foarte bine, dar voiam să curm tăcerea pe care gândul la Petre Barbu o prelungea), mi-a răspuns calm și pătruns de gravitatea faptului;

— Foarte prost. Capul trebuie să-l vâri în apă până la sprâncene.

Picioarele, complet întinse, până numeri trei.

O clipă l-am privit cu ciudă, dar am început să-mi corectez mișcărilor. Totuși, nu era mulțumit:

— Nu, nu e bine. Trebuie să stai cu desăvârșire întinsă pe apă, câteva clipe, să faci pluta. Pe urmă, scoți capul, respiri, fără grabă, așa. Mai rar. Mult mai rar. Să avansezi cu coapsele, cu picioarele, nu cu brațele.

Când am ajuns la mal, fetele, care jucau și acum polo, i s-au adresat lui Alex, cu vocile întretăiate de oboseală și grabă, să nu scape mingea:

— Alex! Hai, treci la poartă. Vino aici!

— Va să zică, dumneata ești Alex!

— Da, doamnă, eu.

I se adunaseră pe pleoape picături de apă, care se prelingeau pe genele acelea drepte, ca de sârmă. Fetelor le-a răspuns plictisit:

— Mă duc la soare, mi-e frig.

Michi, care jucase bridge la umbra unui prun, m-a întrebat împleticindu-se, îngrijorat de lipsa mea îndelungată, dar în același timp preocupat de joc:

— Nu ai fost prea departe, Dianet?

Alex dispăruse. Dar, ceva mai târziu, l-am zărit iar. Ședea pe masă la soare, cu picioarele atârânde, străine parcă de el. Toate jucătoarele de polo erau strânse în jurul lui, zvelte și gălăgioase. Băiatul acela prea mare pentru vârsta lui - i se spunea Puișor - avea vocea în schimbare și se văita.

— Doctore, nu-mi merge bine.

Alex, fără să ridice ochii din pământ, pe un ton plictisit:

— Nu mai mânca prune toată ziua și mai ales nu le fura din pomii lui Apostol.

Doamna Vasilescu s-a apropiat de noi.

— Doctore, am auzit că ai cumpărat o vilă.

— S-a exagerat, doamnă. E o cocioabă a unor turci care s-au expatriat.

Vorbea cu o moliciune, cu o lene și cu o voce puțin răgușită care mă enervau. Nu înțelegeam de ce se ocupă toată lumea de el, de ce se învârtesc fetele astea fermecătoare în jurul lui, de ce, totuși, „domnia-sa” nu pare nici încântat, nici mirat. Moțăia acolo pe masă, puțin adus de spate, brațele și picioarele îi atârnavă lungi, grele, plictisite. Genele cădeau pleoștite, și colțul gurii era amar.

În cele două săptămâni cât am stat cu Michi la Balcic, l-am văzut foarte rar pe Alex Dobrescu. Noi mâncam la restaurant, el făcea gospodăria acasă. Prăjea guvizii pe care îi pescuia singur, își făcea salată de roșii, mânca mai ales fructe. Dupăamiezile, toate la fel, le petreceam pe terasa vilei „Dinu”. Amintirile mele despre acele zile se rezumă la un singur tablou: Michi juca bridge cu doamna Vasilescu și soțul ei; al patrulea era mereu altcineva. Sculptorul Stolnicescu privea dintr-un șezlong, ca un îndrăgostit, Balcicul; Gabi, Lita, Jeannette, Berta, Dina, Sanda dansau între ele, sau își șopteau ceva la ureche, sau râdeau în hohote, fără să știe prea bine de ce. Ea stăteam de vorbă cu doamna Dinu, o femeie voinică, simpatică, sau dansam cu fiul ei, Puișor, licean în clasa a VIII-a. Alex era așteptat zilnic, dar nu venea niciodată.

Și două săptămâni au trecut liniștite. Michi trebuia neapărat să se întoarcă la București; eu mai rămâneam o săptămână la mare; mi-era groază de călduri, de asfaltul încins al Bucureștilor, de odăița aceea fără lumină, în care trebuia să mă întorc.

— Michi, te rog să te duci la masă la mama.

— Mi-e peste mână. E departe, și de ce s-o deranjez.

— Fiindcă, te rog eu. Banii pe care îi dai la restaurant, sau cumpărând una și alta de la băcănie.

N-am putut să continui, Michi clipea, fără să înțeleagă.

— N-avea grija mea, dragă, mă descurc eu, mă mai invită maică-mea, mătușile, prietenii.

N-am stăruit și nu pot să-mi iert.

Figura lui Michi s-a șters cu totul de pe fereastra autobuzului, dar eu continuam să-i fac semne cu fularul, fiindcă știam că vede mai bine decât mine și fiindcă voiam să prelungesc clipele în care nu eram singură. Atunci au apărut Alex cu Șaban, încărcăți cu pepeni și cu un coș cu castraveți, roșii, struguri, mere. Când i-am spus că Michi a plecat, a părut sincer contrariat.

— Regret, voiam să vă invit diseară la mine, vin și soții Vladinov.

De mult țineam să-l cunosc pe pictorul Vladinov. Nu lipseam la niciuna din expozițiile lui, și de multe ori, la București, intrând într-un restaurant sau la un spectacol, speram să-l întâlnesc. La Balcic femeile și fetele roiau în jurul lui.

— Aș veni, totuși, să-ți văd „castelul”, am spus.

— N-aș fi îndrăznit să vă invit (se subînțelegea: fără Michi), dar dacă ați veni, mi-ar face o deosebită plăcere. De altfel, sunt gata să vi-l trimit pe credinciosul Șaban să vă conducă până la mine.

Îl găseam cu haz. Când parodia politețea mușchetarilor, îmbrăcat în trening și în sandale prăfuite, cu obrazul tuciuriu, cu părul de culoare mai închisă la rădăcină, cu șuvițe de toate nuanțele de blond și cu genele pleoștite, comice, care îi dădeau un aer veșnic trist. Dar ca să nu-l nedreptățesc, am căutat să mi-l amintesc, șezând la masă la „Trei Cocoși”, cu picioarele lungi, cu linia mușchilor lină, cu o anume armonie de statuie greacă.

— Nu e nevoie să-mi dați un răspuns numaidecât, doamnă. Vă las timp să reflectați până diseară.

— A! Nu mă mai gândeam la asta. Vin diseară oricum.

Am făcut câțiva pași împreună și, mai mult din politețe decât fiindcă aș fi ținut să știu, l-am întrebat ce program avea în după-amiaza aceea.

— Program? Nu. Nimic, stau acasă și cânt din banjo.

După ce m-am despărțit de Alex, am rămas parcă dezorientată, fără nici un rost. Michi îmi lipsea.

După cei câțiva pași pe drumul alb de praf care ducea la vila „Dinu”, am zăbovit și m-am întors la „Elita”. Apoi am coborât spre Ismail, m-am dus spre ponton și am luat o barcă, să vâslesc. „De ce o fi Alex singur aici, și nevasta lui la munte? Dar eu de ce am rămas aici și n-am plecat cu Michi?” Am băgat de seamă că nu mai vâslesc când barcagiul m-a întrebat dacă am obosit.

Mă gândeam la Michi. Mă obișnuisem cu îmbrățișarea lui grăbită, noaptea, în întuneric. Nemulțumirea, nedumerirea, insatisfacția le acceptasem, durau puțin. Când adormea, luam un caiet, scriam. Prezența lui grijulie, plină de admirație, îmi dădea un echilibru, o liniște, dar mai ales o siguranță.

Soarele începea să apună. Pe dealuri se îmbinau jocuri de lumină și umbră. Pe terasa vilei „Dinu” se mișcau siluete cunoscute. Marea avea reflexe aurii și, cu legănări regulate, se umfla și sălta barca. Nu știu de unde a coborât în mine o neliniște chinuitoare, ca prevestirea unei nenorociri. Tata o fi găsit de lucru, mama are ce pune pe masă? Mi-am întins mâinile, mi-am apropiat pumnii, am depărtat lopețile și am început să vâslesc, căznindu-mă să nu mă mai gândesc la nimic.

Acasă m-am privit îndelung în oglinda dulapului, ținând lampa într-o mână. Parcă eram de bronz. Aflasem că pictorul Vladinov voia să-mi facă portretul. Frumos bărbat! Mi-am pus un pulover alb și eram gata să-l scot ca să pun altul albastru, când a bătut la ușă Șaban.

Am coborât împreună drumuri pe care nu le cunoșteam, până ce am ajuns la un fel de șosea, între malul mării și dealuri albe de toate înălțimile. Parcă eram la începutul unui pustiu. Nu se mai vedea nici o casă, câinii lătrau, drumul, în față, se desfășura fără sfârșit. Am urcat pe un deal, am coborât și am urcat iar, până ce am ajuns pe un podiș pietros.

— Aici casa lu domnu doctor estem, a spus cu mândrie Șaban.

Era o căsuță albă și strâmbă, adusă parcă din cartierul tătarăsc. În față avea o verandă de lemn, acoperită.

Luna plină lumina casa și dealurile, ca un puternic reflector. Rămâneau negre doar ferestrele și deschizătura ușii.

Doctorul Alex Dobrescu ședea pe verandă, pe un divan îngust și scund, care lua forma colțului făcut de peretele odăii și parmalâc. În față, o masă rotundă și joasă de lemn. S-a sculat să-mi dea mâna. Purta pantaloni de trening, bleumarin, o cămașă albastră cu mâneci scurte, gulerul răsfrânt, deschis. Zâmbea plictisit, obosit.

— Și ceilalți musafiri? Am întrebat eu, simțindu-mă dintr-o dată prea singură.

— Văd că n-au venit încă. Dar luați loc, doamnă, poate preferați șezlongul (în partea cealaltă a pridvorului era un șezlong), sau doriți mai întâi să-mi vedeți locuința?

Nu știam ce vreau, eram puțin speriată, parcă nu mai știam unde sunt.

Alex avea numai o odaie, destul de mare, spoită alb. Lampa nu era aprinsă. Pe pereți, în lumina albăstruie a lunii, se mișcau umbrele noastre. Un divan, dintr-o saltea trântită pe pământ, acoperită cu o scoarță. Peste tot atârneau icoane vechi și o candelă; pe jos, pământ acoperit cu rogojini și scoarțe.

— Unde vrei să stăm? A întrebat Alex.

— Cred că e mai bine în pridvor, am răspuns, aiurită.

— Sau mai bine afară, dacă vrei.

De partea cealaltă a verandei era atârnat, pe doi pari, un hamac. În față se întindea marea și dâra de argint a lunii; pe un deal, mai sus de noi, moțăia o lumină mică, roșie.

— E un fel de cafenea a pescarilor. Pe aici locuiesc aproape numai pescari. Au cumpărat casele turcilor care au plecat acum un an. Tătarii stau mai încolo, după dealurile acelea. Mie, de fapt, mi-ar plăcea să stau mult mai sus, pe unul din dealuri, acolo de unde se vede Capul Caliacra. Ai văzut cum răsare luna de după Capul Caliacrei?

— Nu, dar mi-ar plăcea să văd.

Ne-am întors pe pridvor; eu m-am așezat pe șezlong, iar Alex, pe un scăunel lângă mine.

— Ce-o fi cu menajul Vladinov? Am întrebat, cu o vagă îngrijorare.

— Cine știe, s-or fi certat. A spus flegmatic Alex.

Oare nu mințise că vin Vladinovii, numai ca să primesc să vin și eu?

— Dacă n-au mai fost niciodată, nu-i ușor să nimerească, am spus, bănuitoare.

— Ba au fost, dar poate s-au rătăcit. Să-l trimit pe Șaban să vadă.

Am presupus că vrea să rămână singur cu mine. Gândul ăsta și decepția de a nu-l fi găsit pe pictorul Vladinov m-au îndârjit împotriva lui Alex și așteptam crispată.

— Dacă nu te plictisești în compania lunii, îți fac o cafea.

Și, fără să aștepte răspunsul meu, s-a dus și a adus din casa o măsuță, pe care avea o mașină de spirt, două cutii, o tavă cu cești și farfurioare, apoi a dispărut înapoiindu-se cu o cana cu apă și s-a ocupat de cafele, fără să se mai sinchisească de mine. Când cafelele au fost gata, ca o bună gospodină, a strâns pe tavă tot ce nu mai trebuia, a dus tava în odaie și, pe măsuța dintre șezlongul meu și scăunelul lui, a lăsat cafelele.

— Cum o găsești? (Ca și cum tot timpul ar fi fost preocupat să iasă cafeaua cât mai bine)

Aștepta îngrijorat răspunsul.

— Grozavă.

Până am isprăvit de băut cafeaua, s-a înapoiat, alergând ușor, parcă nici nu atingea pământul, Șaban.

— Domnul pictor și cocoana la circ estem.

Vorbea cu respirația tăiată, dinții mari îi străluceau în întuneric.

Mi-am amintit că, într-adevăr, tot felul de afișe, scrise stângaci, cu cărbune, îl anunțau pentru seara aceea pe atletul Goldstein și alte vedete de Catch as catch can²¹ de prin Bazargic.

— Hai și noi la circ, vrei? I-am propus lui Alex.

A primit numaidecât.

Pe drum, mergând între Alex - care, din când în când, mă ajuta, cu multă îndemânare, să trec peste câte o groapă, să ocolesc pietre și buruieni - și Șaban, m-am gândit iar la nevasta lui și, pentru întâia dată, m-am întrebat dacă nu cumva or fi hotărât să divorțeze. Bănuiam că Alex suferă din pricina ei. Era atât de exotică și interesantă; el - atât de umil. Apoi m-am gândit la Michi. Era prima oară când ne despărțeam. Poate era și el mâhnit.

— Uite, acolo, sus, locuiești dumneata, mi-a arătat Alex.

— De unde știi?

— Eu știu tot, tot.

Nu știu de ce am simțit că roșesc.

— S-o fi văzând de la mine casa dumitale?

— Sigur. Mâine dimineață o să te strig, ca să te întreb ce ai gătit, cu cât ai luat roșiile.

Avea haz Alex.

— E adevărat că mănânci numai roșii?

— Când merg la pescuit, mănânc și guvizi, stavrizi și uneori mufari.

— Eu n-am fost la pescuit niciodată. Cum e?

— E că trebuie să te scoli la cinci dimineața.

— Sigur că mă scol. Pe când crezi că te mai duci?

— Chiar mâine.

— Mă iei și pe mine?

— Te iau, dacă ai un pulover gros, foarte gros.

— Am unul de patinaj.

— Bun. Și-ți trebuie și niște pantaloni lungi. Dacă n-ai, pot să-ți împrumut un trening. E foarte frig, să știi.

Cercul era un cort mare, neacoperit, lângă ponton. Chiotele se auzeau până departe. Afișe mari, scrise și desenate stângaci cu cărbune, înfățișau

oameni pe jumătate goi, cu mușchii umflați ca niște mingi. Pânza care împrejmua locul cercului era ca o foaie de pergament, luminată pe dinăuntru. Umbrele oamenilor păreau, unele fără cap; în schimb, capetele acestora, depășind pânza cercului, păreau suspendate, lipsite de trup. Toată lumea din Balcic râdea, mânca semințe și privea la cele ce se petreceau pe ring. Proprietărea mea, domnișoara Manitosian, proprietarul restaurantului „Elita” și Filcef, iaurgiul, veniseră probabil împreună. Apostol, de la „Trei Cocoși”, fuma nervos, de parcă ar fi pariat cu toate sticlele de limonadă pe atletul Goldstein, iar lângă lală, cum îi spuneam plăcintarului cu cap de urangutan (ială însemnând plăcintă), i-am recunoscut pe Cassim, Iosuf, Aliș, Saami și ceilalți barcagii. Mâncau semințe și, împreună cu ei, râdea zgomotos „Golescăria” și cei șapte Balși. Banda de la vila „Dinu” făceau un scandal infernal. M-am uitat peste tot, să-l văd pe pictorul Vladinov, și l-am găsit între pictorul Dărăscu și sculptorul Stolnicescu. Aș fi vrut să mă vadă și el. Pe Alex îl uitasem; dar, aproape de ieșire, îmbrâncită din toate părțile, ne-am pomenit alături.

— Dacă vrei să te iau mâine la pescuit, trebuie să te culci devreme.

Am simțit că vrea să-mi rostească numele și nu îndrăznește.

Nu-mi era somn deloc. Mi-ar fi plăcut să mă plimb cu barca, sau să colind dealurile toată noaptea. Sufletul îmi era plin și totuși ușor îngrijorat, ca pe vremuri, la începutul verii, când stăteam în clasă cu ferestrele deschise și așteptam vacanța, încredințată că va aduce o dezlegare neliniștilor mele. Acum nu mai așteptam nimic. Doar, poate, o minune. Și mi se părea că minunea trebuie să fie ascunsă undeva, în plinătatea acelei nopți. Nu știu cum, fără să vreau, vorbindu-mi parcă mie, am spus

— Ce greu e să dormi pe o noapte ca asta.

— Mie în toate nopțile mi-e greu să dorm. Și, totuși, îmi pare bine când mă întind în pat, fiindcă îmi spun: „A mai trecut o zi”.

— Mie îmi pare rău când vine noaptea tocmai fiindcă-mi spun: „A mai trecut o zi”. Atât de repede trec zilele! Mi-e frică să nu îmbătrânesc.

Alex, întinzând puțin buza inferioară, trist (gura lui Petre Barbu), și ridicând uimit genele, prin care de obicei privea indiferent, s-a uitat la mine înduioșat, mirat.

— Cât trebuie să fii de fericită!

Ce curios mi se părea că mă credea fericită, tocmai pe mine!

— Fericită?! Nu cred, nu știu, nu sunt, dar vreau să fiu, sunt sigură că o să fiu! Numai de n-aș muri curând. Știi, când eram mică, voiam deseori să mor, și mai târziu, la șaptesprezece ani, m-am gândit serios să mă sinucid. Doi prieteni și-au pus capăt vieții la douăzeci de ani. Ce fără sens mi se pare azi. Atât de extraordinară mi se pare întâmplarea care te face să exiști? Ce miracol, viața!

— Cât de mult bine îmi face să te aud vorbind așa, a spus Alex, trist.

Avea acum două linii adânci, care porneau oblic în jos, coborând obraji spre colțurile gurii, accentuându-i și mai mult expresia amară; pleoapele erau căzute peste ochi, genele lăsau umbre lungi pe umerii obrazilor. Când am

ajuns în poartă, i-am dat mâna; mi-a strâns-o simplu, fără să mai spună nimic, nici măcar că vine a doua zi dimineață să mă ia la pescuit.

Când am intrat în casă, m-am apropiat de fereastră. Dâra lunii pe mare era atât de luminoasă, că marea părea mult mai aproape de fereastra mea ca de obicei. M-am dezbrăcat uitându-mă în oglindă și mi-am spus: „Bietul Alex”, așa cum spusese cândva Michette: „Bietul Pierrot”. „De ce bietul?”. „De fapt, nu știu”, dăduse din umeri Michette.

Luna era mai mare ca oricând, desăvârșit rotundă și parcă se așezase dinadins în fața ferestrei mele. Eram întinsă pe pat, goală. Mi s-a părut că mă privește și mi s-a făcut frică. M-am sculat, mi-am pus cămașa de noapte și am vrut să trag perdeaua măcar până la jumătatea ferestrei, ca să acopăr luna. Cineva era acolo, în umbra pe care o lăsa pe pământ un copac.

Nu se vedea decât fumul țigării. M-am întrebat dacă nu e Alex dacă nu cumva m-a văzut goală. Mi-ar fi plăcut să mă vadă, dar fără ca eu să știu. M-am uitat în oglindă, mi-am privit umerii goi, mi-am pieptănat părul. Îmi stătea bine cămașa albastru-pal, lungă până la pământ. Am căutat să-mi închipui că sunt într-o rochie de bal, că balul are loc în fundul mării, iar eu am ieșit la suprafață, cu alte ondine. Alex va veni spre noi și, dintre toate, mă va alege pe mine ca să dansăm în clar de lună, pe plajă. Oare știe să danseze? De când m-am măritat, n-am mai dansat. De ce? Am să-i scriu lui Michi că mi-ar plăcea să dansez.

M-am culcat fără tragere de inimă. Luna era atât de aproape, de mare și rotundă, acolo, în fața mea, că fără să-mi dau seama, m-am pomenit iar la fereastră. Marea parcă se apropia și ea de casa mea. Dâra lunii era ca un drum de argint topit. Spre cartierul tătarăsc lătrau câinii. M-am întrebat dacă nu cumva au și ei durerile lor. Am tras storul, ca să nu mai văd luna, și m-am culcat iar, mulțumită că sunt singură, că Michi nu mă ia în brațe, nu mă atinge. Am adormit fără să-mi dau seama, am dormit fără vise, fără să înțeleg de ce sunt mulțumită. Atât de mulțumită că trăiesc, că exist.

M-au trezit repetate bătăi în ușă. Dintâi, buimăcită, n-am recunoscut vocea și nu mi-am dat seama că se luminase de zi. Era Alex. L-am rugat să aștepte o clipă și m-am îmbrăcat cât ai clipi.

Afară, aerul înțepa atât era de proaspăt și de tare. Coasta Balcicului era albăstruie, ca o rufă albă clătită în prea multă sineală. Coccoșii cântau.

Alex a spus, arătând luna:

— Uite-o, ce caraghioasă e de dimineață!

La Ismail, sub stejarul gigantic, erau adunați pescari și barcații. Alex a dat mâna cu toți. Pentru întâia dată îl vedeam într-adevăr deschis, prietenos. Mi i-a prezentat pe rând: Aliș, Halil, Cassim, Ismail, Refci, Fiami, Saami, Iusuf. Apoi, către unul din ei:

— Ce zici, Cassim, e pește mult azi?

Estem, esteem mult, mai mult domnișoara are să prindem.

— Domnișoara e măritată, Cassim.

— Nu se poate! Prea tineră estem.

Marea era cenușie și se mișca greoaie, de parcă mâini uriașe îi clătinau temelia; cerul de un albastru-vânăț, părea că mai doarme.

Era frig. Dar frig aspru, ca într-o zi de iarnă. Alex mi-a dat o undiță; a prins de vârful ei o momeală:

— Arunci cât mai departe undița, o ții până când simți că se îngreunează, apoi o tragi înapoi brusc.

Stăteam alături în picioare, aplecați deasupra mării. Alex scotea mereu câte un guvid. Îl pizmuiam. Eu trăgeam mereu ața, brusc, având iluzia că se îngreunează, și constatam, cu ciudă, că n-am prins nimic. Mâinile îmi înghețaseră, când, deodată, am simțit că sfoara se zgâlțâie. Am tras, brusc. Era un pește de toată frumusețea; cel puțin așa mi s-a părut. M-am simțit fericită. Apoi a mers aproape în serie: doi, trei, patru, cinci, șase. Îmi făcea o ciudată plăcere să simt sfoara trasă în zigzag. (Mai târziu, când am revăzut în minte peștișorii zbătându-se, am hotărât să nu mai pescuiesc niciodată. Dar atunci, entuziasmată, mă uitam la Alex triumfătoare.) Mai multe bărci se adunaseră în jurul meu; și pescarii erau amuzați și uimiți că scoteam guvizii unul după altul. Nu-mi mai simțeam mâinile înghețate. De altfel, marea începea să capete reflexe aurii, de parcă s-ar fi ridicat la suprafață o puzderie de pești roșii; aerul începea să se încălzească.

Când ne-am întors la ponton, i-am dat toți guvizii lui Cassim, iar el ne-a dus la o cârciumă, unde am prăjit o parte din pești, ca să luăm o gustare. Apoi m-am despărțit de Alex, pentru a mă duce să-mi iau costumul de baie și sacul cu celelalte lucruri pentru plajă. Deși părea că înțelegerea de a ne reîntâlni exista fără vorbe între noi, totuși Alex n-a venit, și nici în după-masa aceea nu l-am văzut nicăieri. E drept că eu m-am dus la vila „Dinu”, unde îmi închipuiam, nu știu de ce, că va veni și el, bănuind că sunt acolo.

Seara ne-am dus cu toții la circ. Nu i-am întâlnit nici pe pictorul Vladinov, nici pe Alex, dar am râs, ca pe vremea când eram școlăriță, pentru toate nimicurile, fără să-mi pot aminti apoi vreun amănunt care mă amuzase.

A doua zi dimineată, la plaja de la „Trei Cocoși”, l-am găsit pe Alex alături de „blonda suedeză”, cum i se spunea. Apoi au venit și ceilalți prieteni ai ei. Alex ar fi putut, sub pretext că vrea să intre în apă, să plece din grup și să vină măcar pentru o clipă să stea de vorbă cu mine. „Dar ce-mi pasă?!” mi-am spus tot eu numaidecât. Doctorul V., de a cărui cabană vorbea toată lumea, a trecut pe lângă mine și mi-a cerut voie să-și întindă halatul lângă al meu.

— Se pare că vedeți din cabana dumneavoastră marea, de la Capul Caliacrei până la Ecrene, am spus.

— E chiar deasupra buvetei cabana mea. Vreți să veniți s-o vedeți?

Am primit numaidecât (azi sunt sigură că nu m-aș fi dus dacă n-ar fi fost Alex acolo).

Am urcat pe un deal plin de viță-de-vie; sus de tot, prin verdeață, se desprindea casa, ca un cub alb. Înăuntru, pe pereții văruiți, atârnavă panoplii. Altă mobilă decât un pat de campanie și o masă cu cărți nu era. Pe scândurile albe de pe jos se odihnea întins, aproape pe jumătate din mărimea odăii, un câine de vânătoare. Aveam în fața mea cu desăvârșire alt Balcic: verde până la mare. Întreg dealul aparținea familiei doctorului V. Mai sus, sclipea în soare

vila părinților lui; mai la vale, am recunoscut vila „Stolnicescu”, iar deasupra, vila „Dinu”.

— Soră-mea te admiră foarte mult, mi-a spus doctorul V. I-ar face plăcere să te cunoască. Vrei să mergem până la dânsa?

— Sunt prea sumar îmbrăcată pentru o vizită.

Purtam peste costumul de baie un halat de creton, fără mâneci, închis doar cu un singur nasture în talie.

— Pe soră-mea o vom găsi în iarbă, și mai sumar îmbrăcată, probabil. Chiar fără costum, m-a liniștit doctorul.

Și cam așa a fost. Pe un par atârna, ca un semn de pace, un halat alb de baie.

— Asta înseamnă că „pe aici nu se trece”, a surâs doctorul.

Apoi, vesel, a strigat-o.

Am zăbovit o clipă, ca să-și pună costumul de baie. Ne-a primit la umbra unei vițe încărcate cu struguri. O fetișcană în șalvari ne-a adus sirop de la gheață, și am stat de vorbă, într-o atmosferă în care, dincolo de o anumită bunăvoință catifelată, simțeam, ca de obicei, curiozitatea gazdei de a mă situa în raport cu treapta ei socială. Mă măsură, mă cântărea.

— Ioanescu? Născută Ioanescu? Ah, nu? Căsătorită Ioanescu. Atunci, născută Lamotescu? Nu? Soacra dumneavoastră e născută Lamotescu? Da. Dar dumneavoastră?

— Slavu.

— Slavu? Da. Da, parcă am auzit.

Am lăsat să plutească echivocul, amintindu-mi prima mea vizită la viitorii mei socri.

— Va să zică, tânărul Toma Ioanescu. Tomiță.

— Noi îi spuneam Michi.

— Exact, Michi. S-a însurat Michi. Cu cine?

— Cu mine, am răspuns modest.

Vreo două ore mai târziu, am coborât pe plajă, alături de doctorul V. Aveam într-o mână un ciorchine de struguri, cu cealaltă țineam de zgardă câinele doctorului. Alex stătea întins la soare, singur. Am trecut pe lângă el și i-am oferit struguri. A refuzat, îmbufnat. Doctorul V. și-a luat rămas bun de la mine, rugându-mă, cald, să mai poftesc.

— Unde-ți sunt prietenii? L-am întrebat pe Alex.

— S-au dus cu barca.

— Și dumneata?

— Am rămas.

Asta vedeam. Dar aș fi vrut să știu de ce a rămas singur, de ce e trist. Părea supărat pe mine. Aș fi vrut să spun ceva (de obicei legam o conversație și glumeam cu atâta ușurință!), dar Alex avea tăceri atât de grave, că simțeam nevoia înainte de a le întrerupe să mă gândesc bine, ca nu cumva un cuvânt să sune fals, nepotrivit. Aș fi vrut să fac ceva pentru el, să-l ajut să se simtă mai bine.

— Mi-ar face plăcere să mă conduci după-masă în cartierul tătăresc, am spus. Eu nu cunosc decât partea dinspre mare.

— Sigur, să vezi, e foarte frumos!

Iar nu eram gata îmbrăcată când a venit Alex.

L-am poftit să stea pe marginea patului, scaunele fiind toate ocupate: cu o pijama, un costum de baie, rochie de plajă, cordoane, fulare, prosoape. Printre toate astea și printre cele care atârnav pe cuier, trebuia să-mi găsesc cordonul albastru de piele, basmaua cea galbenă, care se potrivea legată la gât când purtam jachetă albă de lână. În timpul asta, Alex fuma, pe gânduri, având aerul că nici nu se uită la mine. (Mi-a reamintit, mai târziu, fiecare gest pe care l-am făcut. „Nu știi cât de tulburat eram, Diana. Și ce greu m-am stăpânit să nu te iau în brațe, să fii a mea!”) Și ce calm părea că-și fumează țigara!

Am mers urcând pe la restaurantul „Elita”. O căruță cu fân a trecut pe lângă noi. Alex îl cunoștea foarte bine pe căruțaș. Chefuise cu el la via lui Filcef, iaurgiul. L-am întrebat în glumă dacă vrea să ne ia sus peste fân. Alex a răspuns foarte firesc:

— Sigur că ne ia.

(M-am gândit că Michi m-ar fi repezit: „Vai, Diana, ce-ți trece prin cap?!”. Cât despre frate-meu, parcă-l auzeam: „Ce, ai înnebunit?!”.)

Filcef, când ne-a văzut.

— Era în ușa prăvăliei.

— A râs, arătându-și cu nepăsare dinții de diferite metale, gras și binevoitor. Cocoțată acolo sus, în fân, eram fericită. Mirosea bine fânul¹, cerul era numai lumină și parcă pentru prima dată mi se împlinise așa de simplu o dorință care-mi trecea prin minte

— Mi-ar plăcea să trăiesc la țară.

— Eu trăiesc ca la țară, mi-a răspuns Alex.

În dreapta apăreau dealurile cartierului tătăresc, apoi iar nu se vedeau din pricina unor cârciumi, a unor fructării, a unor opincari.

Am coborât în dreptul cârciumii lui Caramiti. Alex mi l-a prezentat ca pe un bun prieten. Cu noi l-am luat și pe Tudose căruțașul, ca să-i dăm o țuică. Din cârciuma lui Caramiti, intrai într-un fost han, acum orânduit pentru a fi seara restaurant. Pământul ars, măturat bine, mesele.

— Erau trei - acoperite cu hârtie albă, iar lângă peretele bucătăriei, spoit într-un roz strident, un grătar mare pentru fripturi. Porci și rațe umblau de colo până colo în voie. În față era o vale adâncă, apoi dealuri înalte, albe, de cretă, printre altele mai galbene, sau mai verzui, văi seci, case răzlețe, scunde și strâmbe, un podeț în depărtare, apoi, cât vezi cu ochii, marea, liniștită și albastră, adică întocmai peisajul din fereastra odăii mele.

— Veniți mâine la masă, domnu doctor, face nevasta un ghiveci splendid.

— Da' plăcintă face? A întrebat Alex, cu ochii mari, de copil.

— Face și plăcintă. Avem și scrumbii proaspete.

— Ce zici, venim? M-a întrebat Alex, de parcă până atunci nu ar fi făcut niciodată un program fără mine, sau cu care să nu fiu și eu de acord.

— Sigur că venim! Am răspuns, intrând în joc.

— Auzi, Caramiti, „sigur că venim”!

Veselia lui era surprinzătoare, ba chiar, nu știu de ce, mișcătoare. Genele îi descopereau acum cu totul ochii albaștri, obrazul tuciuriu se luminase dintr-o dată, neașteptat. După ce am ciocnit toți patru câte un spritz, am coborât în cartierul tătăresc.

Mi se părea că abia acum descopăr Balculul. Parcă eram într-altă lume, pe undeva prin Maroc, așa cum îl știam din desenele lui Ștefan Popescu reproduse într-un album și din filme. Casele erau adăposturi răzlețe, mai scunde decât un stat de om, și rudimentare ca niște desene stângace de copii, adică un fel de cuburi strâambe, cu două ferăstruici, cu geamul împărțit în patru, o ușă și un coș. Unele erau din stuf, nespoite, altele spoite galben-violent, altele în roz-țipător, dar cele mai multe, albe de te dureau ochii. Îți venea să strigi: „Ajunge, e prea mult alb!” Ferăstruicile, cât un ghiveci de mușcată – floare care aproape nu lipsea în geamurile cârpite sau sparte. Fiecare din colibe avea câte o vatră strâmbă și o droaie de copii aproape goi cu picioare ca fusele, cu pânțele umflate.

— Atâția ochi negri frumoși și atâția dinți albi ai mai văzut? M-a întrebat Alex.

— Nu. Dar nici atâta mizerie.

— Uite o casă cu lacăt, îmi arată Alex.

Coliba era ceva mai mare decât cele obișnuite; lacătul – imens.

Celelalte nu aveau nici clanțe, nici broaște, nici lăcat. Înăuntru, unele aveau, ca mobilă, câte o saltea sau două, pe jos; altele, o rogojină. Numai în câteva din ele am văzut divan de acela turcesc, scund și îngust, de-a lungul pereților, cum aveau și bunicii la Constanța, și tingiri de cupru atârinate pe pereți. Nu era nimeni înăuntru. Toată viața era afară. Un tătar bătrân, cu barba albă și cu turban roșu, lat, așezat turcește în fața cocioabei lui, o fetiță de vreo cinci ani, cu un copil de câteva luni în brațe, o femeie cu sânul gol, alăptând un plod, un băiat care cânta Cara-câz pe o vioară cu două coarde numai, o fată care venea cu o cobiliță pe umeri păreau, în cadrul acestui cartier oriental, pânze într-o expoziție de pictură.

Copiii s-au strâns în jurul nostru, cu mâna întinsă;

— Dai parale. Dai parale.

De ce înaintam, coborând și urcând, colibe le luau înfățișări de case.

Aveau câte o curte, erau mai apropiate unele de altele, cu număr la poartă, și drumurile voiau parcă să devină străzi.

Copiii în jurul nostru se înmulțeau:

— Dai parale. Dai parale.

Am făcut imprudența la început, când erau mai puțini, să le dau câțiva lei.

— Rău ai făcut, mi-a spus Alex. Să vezi ce o să pățim acum.

De peste tot se adunau, chemați parcă de larma unei tobe, copii de toate vârstele. Nu mai puteam înainta. Stăteau în fața noastră și se produceau cu tot ce știau: fetele dansau, grațioase, ridicau mâinile din coate, pocneau degetele mijlocii cu cele groase, în chip de castaniete, și toți, în cor, cântau tărăgănat Cara-câz.

— Cara-câz înseamnă fata neagră, mi-a explicat Alex Apoi i-a întrebat pe ei: Dar Ghürlü unde e?

Mai mulți au întins o mână și au spus: „Dai parale”, iar cu mâna cealaltă au făcut un semn din care am înțeles că, dacă le dă bani, o aduc pe Ghürlü Alex le-a dat câte un leu. Câțiva băieți au zbughit-o. Ceilalți, cu mâinile întinse, vorbeau cu toții deodată, în limba lor, de data asta părând să aibă drepturi, încruntați. Nu înțelegeam decât atât: „Dai parale”.

— Într-o zi mi-au tras treningul de pe mine. Cu ăștia nu-i de glumit! Mi-a atras atenția Alex.

Am întrebat, amuzată:

— Cine-i Ghürlü?

Alex a răspuns, zâmbind misterios:

— O să vezi.

Mi-a trecut prin minte că Alex ar putea fi îndrăgostit de Ghürlü. Băieții s-au întors parcă mai mulți decât plecaseră. Între ei - o fetiță. Ținea mâinile la spate, se legăna, puțin stingherită de privirile noastre, lăsa capul în jos, sau îl ridica și parcă întreba: „Ce doriți?” Noi tăceam și o priveam uluiți. De sub basmaua albastră ieșea o coadă neagră, lucioasă, încolăcită chiar în mijlocul frunții. Cum de și-o fi descoperit pieptănătura asta ciudată, care-i venea atât de bine? Ochii lungi de tot, castanii, catifelați, albul albăstrui și trist ca un amurg, privirea lor când resemnată, când uimită. Colțurile ochilor, spre nas, erau foarte apropiate, iar liniile lor curbe se deschideau exagerat de mult, ridicându-se apoi, ca niște cozi lungi, pe tâmpile. Marginea pleoapelor parcă era desenată cu un vârf de cărbune. Nasul pornea drept în prelungirea frunții, gura - desăvârșit arcuită - se închidea cu buze pline și roșii sau se deschidea pentru a ne arăta potcoava albă a dinților mărunți, și totul era încadrat în ovalul armonios al obrazului.

— Tu nu vrei parale, Ghürlü?

A clătinat capul și m-a privit cu ochii măriți, în timp ce-și strângea și mai mult mâinile la spate și se legăna ca o trestie:

— Nu, nu.

— Ghürlü nu ia bani, a surâs Alex.

Ghürlü ne-a dansat și ea. Parcă era o plantă legănată de vânt. Aș fi vrut, la plecare, s-o iau cu mine. Îmi părea nefiresc s-o las acolo, cum mi-ar fi venit greu. Zărind o piatră rară în drum, să trec mai departe, fără s-o ridic. Alex mi-a spus că Ghürlü e orfană și o crește tot cartierul. Corul: „Dai parale, dai parale”, a reînceput. Alex a reușit să-i împrăștie, amenințându-i cu bătaia, dar, o clipă mai târziu, făceau iar zid înaintea noastră. Gluma se îngroșa. Din pragul unei case, un bătrân, cu Turban alb, a venit cu bățul și i-a împrăștiat, dar o parte din ei s-au adunat iar, cerc viu în jurul nostru. Atunci i-am făcut să înțeleagă că nu mai avem bani la noi, c-o să le dăm acasă. De data asta ne-au lăsat să mergem mai departe, iar ei au venit după noi, cântând liniștiți Cara-câz. Între mine și Alex se legăna cuminte Ghürlü. De după dealurile aurii, în liniștea caldă a serii, se auzeau clopoței de turmă.

— Luna e sus, păcat, a spus Alex, trebuia să ne fi urcat pe un deal mai înalt, puțin mai înainte, s-o vezi cum răsare de după Capul Caliacrei.

În seara aceea am făcut cu Alex o plimbare cu barca. La început am văslit eu, apoi am lăsat locul barcagiului și am trecut lângă Alex. M-a întrebat dacă vreau să mă culc, mi-a împăturit haina lui și mi-a pus-o sub cap, ca pe o pernă, iar el s-a așezat jos, lângă mine. Mă simțeam nespus de bine lângă el. Era între noi un fel de înțelegere, de pace, de atmosferă lină, ca marea pe care alunecam. Nu simțeam nevoia să vorbesc. Alex tăcea și el. Nu voiam să se întâmple nimic și nu se întâmplă nimic. Eu mă uitam pe cer, Alex nu știu la ce se gândea. Respira aproape de brațul meu, care atârna în jos, parcă anume ca să atingă buzele lui, și totuși mă gândeam: „Dacă mi-ar săruta brațul, s-ar schimba ceva în deplinul acestei clipe și ar fi păcat”. Nu mi l-a sărutat. Alunecam liniștită pe dâra lunii, când barcagiul a început să îngâne încet Cara-câz. Balcicul nu se deosebea de restul coastei, care mergea spre Capul Caliacrei, decât prin felinarele lui, care păreau, la depărtarea aceea, niște scânteii împrăștiate de locomotiva unui tren.

— Să întoarcem, am șoptit.

— Să întoarcem, Aliș, a repetat, leneș, Alex.

Și n-a mai scos un cuvânt până la ponton.

Când să ne despărțim, în poarta casei mele, mi s-a părut că e trist, nespus de trist.

— Parcă ești plictisit, Alex.

Îi spuneam pe nume pentru întâia oară, de parcă plimbarea aceea pe mare ar fi fost lungă de săptămâni și mi-ar fi dat acest drept. Mi-a răspuns:

— Nu, dimpotrivă, sunt fericit, Diana. Aș vrea să fie întotdeauna așa ca astă-seară.

I-am strâns mâna, mi-a reținut-o o clipă și atât.

Am stat la fereastră până târziu. Noaptea Balticului erau pline, calme, dar cu atât mai neliniștitoare. La Mangalia marea se izbea cu atâta furie de stânci, se frământa atât de dureros, că zbuțiuțul meu mi se părea neînsemnat pe lângă al ei. Aici, dimpotrivă, în această perfectă armonie, orice mișcare sufletească se înregistra.

De două zile nu-i mai scrisesem lui Michi. Și doar îi făgăduisem că o să-i povestesc, zilnic, cum îmi petrec timpul. Dar nu l-aș fi putut minți și nici nu-mi venea să-i spun că l-am văzut atât de des pe Alex. Michi nu ar fi putut să înțeleagă de ce-i prefer „bandei Dinu”, cum le spuneam noi tuturor celor ce se întâlneau la vilă, și mai ales i-ar fi fost neplăcut să mă știe cu alt program decât cel cu care mă lăsase el. Altminteri, gelos nu era.

Când m-am culcat, am luat cu mine în pat scrisoarea lui, s-o recitesc. Îmi spunea că-i este urât când ajunge seara acasă și nu mă aude „ciripind”, că a văzut un film prost, că hainele pe care le-a dat la curățat au intrat de nu le mai poate îmbrăca și că e foarte cald la București.

Despre ai mei, nici un cuvânt.

M-am gândit la el înduioșată. „Ești draguț, Michi, și îmi ești drag.” Mă simțeam vinovată că-l uitasem toată ziua, o zi care fusese atât de lungă și atât de plină. Ca să mă apropiu de el, m-am dat jos din pat și i-am scris o scrisoare. Către sfârșit i-am imputat că nu-mi vorbește despre mama, despre tata.

„Ții minte când te-am rugat să iei masa la ei? Voiam în felul ăsta să-i ajutam. Mama e atât de pricepută, de obișnuită să facă economie, încât din ceea ce i-ai da tu numai pentru tine, ar scoate masa și pentru ei. Știu, dragul meu, că-ți este peste mână să bați drumurile până acolo. Dar eu aș fi mai liniștită dacă aș ști că au măcar masa de prânz asigurată. Maricica s-a înapoiat? Ce intenții are Nicu? Vrea într-adevăr să se activeze? Înțeleg că pentru el e cea mai simplă soluție. Se va însura cu o fată cu zestre (după câte știu, ofițerii nici nu au voie să se însoare altfel) și va iubi fete fără zestre. Tata visa să-l vadă „inginer de mine„. De ce „de mine„. Nimeni nu știe. Poate ai putea să afli. Caută să te apropii de ai mei, Michi. Tata e orgolios, îi place să se creadă că nu are nevoie de mine, de nimeni. Ei bine, nu-i chiar așa”.

A doua zi, la prânz, am avut surpriza să-l întâlnesc pe domnul Matta, tatăl Marie-Jeannei. Am luat masa împreună la „Elita” și am vorbit, cum era și firesc, despre Mangalia și despre Petre Barbu. Am aflat că Petre Barbu a stat multă vreme în Turcia, că a avut o expoziție la Roma, protejat de o mare cântăreață, dar apoi a fost invitat discret să părăsească Italia.

— De ce?

— Cântăreața, nevasta unui conte italian, voia să-și părăsească soțul și să-l urmeze.

— Și de ce nu l-a urmat?

— Petre Barbu nu e în stare să-și ia răspunderea unei femei. Atâta vreme cât o dorește e nefericit. Când o are, se plictisește și e foarte nefericit. După cum spune el singur, e blestemat să fie mereu nemulțumit. Apoi, deodată, neașteptat: Te-ai lecuit, Diana?

— Eu? Nu înțeleg!

— Ei lasă, toate ați fost amorezate de el la Mangalia. Chiar și nevastă-mea. Și, ceea ce e mai grav, Marie-Jeanne.

— Dar era un copil Marie-Jeanne, avea treisprezece ani.

— Ce-are a face! Câte romane de Rădulescu-Niger. O vară la Menton, Logodnicul durerii, toate se petreceau pe Coasta de Azur. Și nu știu în care din ele mama și fiica erau îndrăgostite de același bărbat.

Și domnul Matta râdea cu poftă.

Eu mă simțeam stingherită de moarte. Parcă toată fața lumii se schimbasese deodată. Ceea ce crezusem că e marea taină a vieții mele, fusese o întâmplare banală, cunoscută de toată lumea, obiect de haz și comentarii. Omul pe care îmi închipuiam că l-am descoperit eu, sub înfățișarea aceea aspră, neîngrijită, de pescar singuratic, fusese donjuanul Mangaliei în vara aceea. Și acum, expulzat din Italia pentru o poveste de dragoste!

Am întrebat dacă poate, ca bărbat, să înțeleagă succesele lui Petre Barbu.

— E un om care are mult timp de pierdut, Diana. Iată secretul. Nu aleargă după femei. Le așteaptă. Are timp să aștepte. E trist și nu știe de ce. Dar femeile vor să știe de ce e trist. Fiecare crede că din cauza ei e nefericit și fiecare vrea să-l mângâie.

Nu putea fi numai asta. Dar n-am vrut să stărui și, fără legătură, cu gândul la Alex, m-am interesat de conferința pentru care venise.

— Vreau să vorbesc despre unele descoperiri arheologice în Dobrogea. Mi-a dat cineva amănunte, mi-a spus că e pe cale să devină directorul unei gazete și iar a revenit la Mangalia:

— Știi că am fost foarte îndrăgostit de dumneata, Diana, în vara aceea. Dar, din păcate, n-aveai ochi decât pentru Petrică.

— Erați însurat, domnule Matta, și aveți o fată aproape tot atât de mare ca și mine

— Asta nu m-ar fi împiedicat să divorțez, dacă ai fi dorit.

L-am întrerupt:

— Să nu spunem vorbe mari. Și, apoi, toate astea s-au întâmplat demult. Atunci eram prea tânără, acum sunt măritată.

— Și fericită?

— E o vorbă din popor care spune că, dacă vrei să fii fericit, trebuie să închizi un ochi. Eu ar trebui să-i închid pe amândoi.

— Chiar așa, micuța mea Diana?

Conferința domnului Matta trebuia să aibă loc la cinci după-amiază. Dimineața am petrecut-o împreună, în barcă. Matta îmi arăta multă prietenie. Asta mă măgulea. Nu eram obișnuită să mă aflu în tovărășia oamenilor care țin conferințe, despre care scriu gazetele, și aveam trac de parcă eu ar fi trebuit să vorbesc.

În sala de lângă „Elita”, unde se adunase toată lumea din Balcic, am apărut împreună. Domnul Matta s-a urcat pe scena improvizată, eu m-am așezat în al treilea rând, la margine. Conferențiarul părea că vorbește numai pentru mine, cum obișnuiesc profesorii când au în clasă o elevă favorită. Îl ascultam încordată, când am simțit împrejur oarecare mișcare. Mai multe capete s-au întors spre ușa de la intrare. Intrase „blonda suedeză”, care își făcea loc să ajungă până la mine.

— Vino afară numaidecât, mi-a șoptit.

— De ce?

— Ai să vezi, o surpriză.

Am răspuns, încruntată, că mi-e cu neputință. A stăruit. Mi-era penibil că tocmai eu nu sunt atentă și că din pricina mea nici alții nu ascultau. Dar „blonda suedeză” n-a renunțat. În picioare, aplecată puțin peste umărul meu, repeta:

— Vino, să vezi, n-o să regreti.

— Nu pot.

— Cum vrei. Soțul dumitale te-așteaptă. M-a rugat să nu-ți spun. Voia să-ți facă o surpriză.

Și a plecat, îmbufnată.

M-am întrebat dacă nu-i cumva o farsă. Dar tot eu mi-am răspuns că, și dacă ar fi adevărat, tot nu pot ieși. Atâta lume ne-a văzut venind împreună, și cine știe dacă nu sunt în sală unii care nu înțeleg mare lucru, se plictisesc și abia așteaptă un prilej să iasă. Exemplul meu ar putea fi urmat, sala ar pierde din încordare, domnul Matta ar fi jignit. Și toate astea tocmai din pricina mea?! Am rămas pe loc, privind drept înainte, ascultând cu luare-aminte. Dar,

bineînțeles, nu mai pricepeam nimic. Ce va spune Michi? Trebuia să ies? Nu, asta nu se putea. Și Michi va înțelege.

Michi n-a înțeles decât că trebuie să fie ceva între mine și domnul Matta. O astfel de bănuială, altădată, m-ar fi jignit. Acum mă bănuia și nu mi se părea deloc grav. Deci asta-i tot? Așa s-ar petrece lucrurile dacă într-o zi l-aș minți? Numai atât? Și totuși, mi-era milă să-l văd transpirat, palid și obosit, după atâtea ceasuri de drum cu mașina. Venise cu un prieten și trebuia să plece a doua zi. Făcuse atâtea drum ca să mă vadă! Și, totuși, ceea ce mi se părea mai trist (și de asta îmi dădeam seama abia acum, mergând tăcută lângă el) era că n-am avut nici o emoție în clipa în care am aflat că a sosit. Deși erau atâtea zile de când nu-l văzusem, și venirea lui era atât de neașteptată. Da, știam că e afară, că mă așteaptă, și n-am simțit nevoia să dau fuga. Am judecat rece atitudinea pe care trebuia s-o iau. Și cred că am judecat bine. Dar dorul, emoția, nerăbdarea de a-l revedea, neliniștea pe care altădată mi-o dădea numai gândul că aș putea să-l întâlnesc pe dig pe Petre Barbu, sau că, undeva; un înotător, în valuri, ar putea fi el, erau sentimente pe care, în legătură cu Michi, nu le-am avut și nu le voi avea niciodată. „Nu voi mai simți niciodată astfel de emoții?” m-am întrebat, cu o strângere de inimă. Mi-era frică și frig. Și pentru prima dată m-am gândit că tinerețea mea s-a sfârșit, iremediabil, la douăzeci de ani.

Obosită, l-am luat pe Michi de braț și am pornit, sprijinită de el. Gândul că nu mai pot avea tresăriri, ca pe vremea Mangaliei, mă înspăimânta la fel ca în copilărie, când mă trezeam pe întuneric și-mi închipuiam că sunt oarbă, că niciodată n-am să mai văd. Pe atunci, ca să-mi dau curaj, mă ridicam și suceam capul în toate părțile, până ce găseam direcția ferestrei.

Și numai dâra de lumină slabă, albăstruie, de la marginea transperantului, mă liniștea. Dar cum mă puteam convinge acum că totul nu s-a sfârșit, că sunt totuși tânără, că mai pot fi îndrăgostită? Faptul că-l luasem de braț și că mergeam sprijinită de el și tăcută, l-a făcut pe Michi să creadă că-mi părea rău că nu am ieșit de la conferință mai devreme. M-a asigurat că nu mai e supărat pe mine, să nu mai fiu necăjită. Iar în casă, de îndată ce am intrat, m-a luat în brațe și m-a sărutat pripit, stângaci, și a început să-mi descheie nasturii bluzei. Eu aș fi vrut să mă ia în brațe ca pe un copil și să mă mângâie, ca să pot plânge. Mi se părea că sunt ani de zile de când n-am mai plâns, că poate nici să plâng n-aș mai putea.

În seara aceea i-am citit scrisoarea, pe care n-apucasem s-o expediez. Mi-a spus că părinții mei s-au mutat într-o casă mai în centru, dar mult mai proastă.

— Mai proastă, de ce?

— Pentru ceea ce pot ei plăti, n-au găsit altceva. Totul e ca tatăl tău să nu aibă nevoie de tramvai. A tot umblat fără tramvaie.

Michi șovăie.

— Ce e cu tata? Vreau să știu.

— E foarte obosit. Și parcă a mai îmbătrânit.

— Nicu ce face, s-a întors?

— Nu. A expediat-o pe Maricica.

— Și el?
— Maricica spune că e pierdut. Asta în limbajul ei înseamnă că e îndrăgostit.
— Și ea, Maricica?
— Vrea să intre la școala comercială. E poate mai practic. Cred că va găsi o slujbă de îndată ce termină.
Michi spunea toate acestea fără convingere.
— Maricica are o viață grea. Chiar mai grea decât a fost a mea.
— Ce bună ești, Diana!
Mă sărută pe obraz, mă mângâie pe păr.
— Bună? Nu tocmai. Nu, Michi, nu sunt bună. Sunt egoistă, foarte egoistă.

Dar Michi mă întrerupe:

— Maricica nu te iubește, te pizmuiește.
— E un copil necăjit.
— E înțepată, mândră, bățăioasă.
— Copiii săraci sunt mândri, nevoiți să se apere.

O dată cu Michi a plecat și domnul Matta.

Am rămas iar, după ce a dispărut mașina care îl ducea la București, singură și parcă și mai descumpănită ca după prima lui plecare, dar, ca și atunci, neștiind încotro s-o apuc. Automat, am coborât spre ponton, dusă de pașii care, în aceleași împrejurări, făcuseră același drum.

Bărcile se legăneau leneșe, apa strălucea în mii de paiete jucăușe. Halii, barcagiul, s-a ridicat când m-a văzut și a început să vâslească pe loc, invitându-mă. Pe barca lui era scris cu litere mari „Amiralul Scodrea”. Pe cea din apropierea lui, „Jean Bart”. Îmi venea să râd, amintindu-mi de o glumă pe care o făcuse Alex.

— Știi că avem o nuntă grozavă: se însoară băiatul „Amiralului Scodrea” cu fata lui „Jean Bart”.

— Cum e posibil? Are paisprezece ani.
— Așa-i la turci, fetele se mărită tinere.
— La turci?

Era vorba de copiii barcagiilor care se încuscreau și era soiul de glume pe care le făcea Alex.

Fără să știu de ce, n-am mai coborât scările pontonului, ca să iau barca, ci m-am întors și am pornit să fac o plimbare pe drumul dinspre Tuzla.

De pe un deal cobora repede, ca o sfârlează, Șaban.

— Aducem apă rece lu domnu doctor Alex, grăbit suntem. Ies bizilii calde la Avgheremidis (cofetarul) și mergem să vindem. Sezoniști așteaptă bizilii calde, calde bizilii!

— Domnul doctor e acasă, Șaban?
— Acasă estem.
— Singur?
— Singur estem.
— Ce face?
— Scaune facem.

Am urcat cu pași mari pe drumul pe care coborâse în fugă Șaban.

Alex, când m-a văzut nu s-a mirat. Mă privea, trist, umil, neștiind parcă ce să spună. Mi-a arătat familiar un scaun mic, din cele cum aveam altădată la bucătărie.

— Al doilea e aproape gata (mi-a spus, ca și când aș fi știut că-i lipseau scaunele acelea și că de mult trebuia să le facă).

— Mi-ai promis că o să mă duci pe un deal, să văd cum răsare luna. (S-ar fi spus că pentru asta venisem.)

— Cu plăcere. Deocamdată e însă prea devreme. Dacă vreți, inaugurați-mi scaunul, tocmai îmi trebuia o persoană mai plină să-l încerce.

Am făcut o mutră supărată. Apoi, luându-mi un aer îngrijorat, am întrebat, din cochetărie:

— Spune, sunt eu ceea ce se numește o persoană mai plină?

— Nu știu. Să vedem dacă te ține scaunul.

M-am așezat.

— A, merge! Stai așa, cuminte; am să-ți aduc un sacâz; am și apă rece.

— Ce înseamnă sacâz?

— Un fel de șerbet, un fel de specialitate a lui Ismail. În altă parte nu se face sacâz. Și acum, după ce am văzut că scaunul te ține. Poate vrei, totuși, să te instalezi mai comod, în hamac sau în șezlong.

— Nu, mulțumesc.

Mi se părea mai cuviincios și parcă mă simțeam mai în siguranță pe scăunelul acela incomod. Alex n-a stăruit. După ce mi-a servit sacâzul, a început să-și strângă cuiele și uneltele cu care lucrase. Apoi a intrat în casă și a ieșit îmbrăcat cu un pantalon de trening cenușiu, cu haină de piele de căprioară și cu o cămașă bleumarin. Era atât de schimbat, că l-am privit mirată. l-am spus, glumind:

— Dar curățel ești astăzi.

Părea atât de tânăr, că l-am întrebat câți ani are. A făcut tot soiul de glume și n-a răspuns la întrebarea mea. Râdeam, mergând alături de el, de toate nimicurile pe care le spunea.

Alex mă ajuta să urc coline, să ocolesc bălării, să trec peste pietroaie până ce am ajuns pe cel mai înalt deal, Bătea vântul ca la munte. De o parte aveam marea și coasta toată, până la Ecrene, de cealaltă, Capul Caliacrei, care ieșea în mare îngust și lung, iar când ne întorceam cu spatele spre mare, aveam în față numai dealuri albe, cretoase.

Vântul îmi trecea prin păr. Eram în picioare și mă simțeam din ce în ce mai ușoară, atât de ușoară, că mi se părea că încep să plutesc deasupra pământului.

Într-un loc unde mirosea a mușețel, pelin și izmă, ne-am așezat pe iarba, alături. Aș fi vrut să mă sprijin de umărul lui, dar așteptam să și-l apropie el de mine. N-a făcut-o.

Un fluture galben, cu pete cafenii a zburat prin fața noastră. Am întins amândoi mâna să-l prindem. Fâșia de pământ îngustă la care privisem tot timpul avea acum o margine ca un fragment de cerc de foc, care înainta și se mărea. Am amuțit. Capul Caliacrei se profila în întregime pe un glob aprins. În

spatele lui, globul înainta și se mărea mereu, până a ajuns pe mare, de unde a început să se ridice, treptat, în tăria cerului.

— Ce-ai spune dacă luna s-ar întoarce acum în dosul Capului Caliacrei? M-a întrebat Alex.

— Aș înnebuni.

— Vezi, Diana, nu crezi în minuni. Eu cred.

M-am gândit: dacă s-ar fi înfăptuit minunea, pe vremea când îl iubeam pe Petre Barbu la Mangalia, să mă iubească și el, să mă ia cu el și să plecăm amândoi acolo, la Două Mai, să avem o casă cu prispă. Câini, păsări. O casă a noastră. Să avem copii. Dar acum nu se mai poate îndrepta nimic. Nimic. Nici chiar cu ajutorul unei minuni.

Când să ne despărțim, Alex m-a întrebat:

— Ne mai vedem azi?

Am șovăit o clipă, apoi, gândindu-mă că nu-i nimerit să ne vedem prea des, am spus:

— Nu, diseară mă duc la vila „Dinu”.

La vila „Dinu”, în seara aceea, toți s-au întrebat ce o fi cu Alex de la o vreme. Nu mai venea pe plajă, nu mai juca polo. Cu toți am hotărât să-i facem în seara următoare un surprise-party.

Ne-am dus la el acasă încărcăți cu bezele, semințe și vin. Primul loc care s-a ocupat a fost hamacul. Eu m-am așezat pe divanul de pe prispă, între două fete. Mă așteptam, nu știu de ce, ca Alex să se ocupe de mine mai mult decât de ceilalți. Dar am văzut numaidecât că e preocupat să toarne vin în pahare și că are grijă de toată lumea deopotrivă. Și iar, spre deosebire de ce prevăzusem, n-a fost o seară de mare tămbălău. A fost o seară liniștită, în care am băut vin și am ascultat discuri de patefon, într-o atmosferă care mi-o amintea halucinant pe cea de pe terasa de lemn putred de deasupra plajei, la Mangalia. Alex ședea pe pridvor, în unghiul a două laturi, proptit de stâlpul care sprijinea acoperișul, cu gâtul întins și privirea spre cer, întocmai cum stătuse într-o seară, cândva, Petre Barbu. Și melodia parcă semăna. Era serenada de Moskovsky. Dar poate băusem prea mult. Eram puțin amețită. Alex mă privea cu ochi care parcă veneau de departe. Nu era Petre Barbu, dar parcă avea în privire și în surâs același suflet, greu. Nu știu cine s-a ridicat din hamac. I-am luat locul. Eram sigură că Alex va veni lângă mine. N-a venit. Nu mi-am dat seama că lumea a început să plece.

Am rămas numai eu.

Noaptea era atât de strălucitoare deasupra mea, că-mi era greu să mă despart de ea. Alex s-a așezat pe un scăunel lângă hamac. Mă privea, fără să spună nimic. Eu eram parcă fascinată de stele. În pridvor, Ismail și Șaban fredonau în surdină o melodie turcească. Mi s-a părut că Alex e atât de aproape de mine, că, dacă aș întoarce puțin capul către el, i-aș atinge, obrazul, părul sau gura.

— Nu ți-e frig, Diana? Mă duc să-ți aduc ceva să te învelesc.

Mi-a adus o pătură, m-a învelit bine, cu grijă, cum se învelesc copiii, apoi s-a așezat iar pe scăunelul de lângă mine, s-a uitat în ochii mei, eu într-ai lui, și, după o tăcere mai lungă:

— Nu știu nimic despre dumneata. Alex.
— Nici nu ai ce să știi, Diana. Sunt un om de nimic.
— De ce?
— Nu știu. N-am nici un țel în viață, nici un ideal. Poate e vina mea, sunt mediocru. Poate viața e croită prost, o simt ca o haină care ba e prea strimță, ba prea largă.
— Simți frumusețea unei astfel de nopți, Alex?
— Da, din păcate.
— Atunci, nu ești mediocru.
— N-am realizat nimic niciodată. Am sentimentul inutilității oricărui efort.

I-am pus mâna pe păr.

— Îmi face atâta bine, Diana, prietenia pe care mi-o arăți.

Și mie îmi făcea bine prietenia lui, sinceritatea lui. Îl simțeam aproape de mine, și tot atât de aproape, ca și mine, de noaptea aceea, și tot atât de departe, ca și mine, de ceilalți oameni și de viața lor. Gura lui era aproape de buzele mele, și distanța între ele se micșora, sau creștea, după cum se legăna hamacul, către el sau către mare. Am simțit nevoia să-l sărut. Alex mă privea umil, având aerul să spună: „Nu se poate, ar fi prea mult”. N-am făcut nici un gest. Nici el.

Dimineața, pe plajă, am căutat să-l recunosc între toate siluetele care se îndreptau către mine, în toate bărcile care se apropiau de mal. Când am văzut că se face târziu și nu vine, am intrat în mare și am înotat foarte departe, încercând să nu mă gândesc decât la mișcările mele, pe care le voiam cât mai lungi, mai spornice. După ce m-am întors și m-am întins la soare, m-am pomenit șoptind: „E bine”. În gând am repetat: „E bine, bine. Ce bine mă simt. Ce bine e să nu fii îndrăgostit, să nu aștepți pe nimeni, să nu aștepți nimic”.

După-amiază, pe la cinci, pe când eram gata să mă duc la vila „Dinu”, m-am pomenit cu Alex. Venea pentru întâia dată fără să-l fi chemat. Și-a cerut iertare că a îndrăznit. A stăruit să nu-mi schimb programul, să-mi petrec seara după bunul meu plac. Se mulțumea, era fericit să-mi spună bună ziua.

Aș fi vrut să știu de ce n-a venit dimineața pe plajă, și apoi să iau o hotărâre, dar văzând că nu pomenește nimic, n-am avut destulă tărie, și, până la urmă, l-am întrebat. Mi-a răspuns:

— Am fost la vânătoare cu doamna Svansen, cu domnul și doamna Vasilescu.

Am simțit ca o împunsătură, parcă drept în inimă. Scurtă, dar dureroasă. Să fie ceva între Alex și „blonda suedeză”? Îmi veneau în minte diferite scene în care îi văzusem alături. Am hotărât că nu-mi pasă.

— Ce rău îmi pare că nu ești liberă. Voiam să te duc prin Balcic, prin locuri pe care le știu numai eu, foarte frumoase.

Mă ispitea să mă plimb cu el.

— Dacă-mi făgăduiești că-i frumos, primesc.

Drumul care duce spre vii începe între dealuri cretoase de o parte și de alta. Un plop, care, în linia lui neclintită, are ceva din trufia unui om singur pe

lume, care suferă fără a se plânge, păzește drumul. Din valea din stânga noastră se vedea o deschizătură de mare cu sclipiri de aur și un colț de mal înalt. Pe cer se jucau câțiva nori albi, ca niște rotogoale de fum de țigară. Am trecut pe la vila „Dinu”. Marea nu se mai vedea. Șoseaua era prăfuită; aerul – greu și cald. Purtam o rochie de plajă, de olandă albă. Numai cu bretele pe spatele gol, și totuși îmi era prea cald. Am cotit spre dreapta. Aerul a devenit dintr-o dată proaspăt și rece. M-am oprit ca să-mi pun jacheta. De peste tot se auzea murmur de cascadă. Alex m-a ajutat să cobor niște trepte ude și să trec podețul șubred, dedesubtul căruia curgea un pârâiaș. Vegetația din jurul meu și drumul îngust, ca un luminiș de munte, cu plante făcând zid de o parte și de alta, fluturii și albinele m-au făcut să mă întreb dacă mai suntem în Balcic. Marea nu se mai vedea nicăieri. Drumul s-a deschis în fața noastră. Pământul era negru, pe ici, pe colo, iarbă, un han cu păsări, porci și alte orătării. Mai departe, peste drum, și cu totul în umbră, se ascundea o mică baracă de lemn, cu câteva mese și bănci.

— Și acum să ți-l prezint pe domnul Avgheremidis, făcu Alex.

— Rudă cu cofetarul?

— Fratele lui.

Stăpânul barăcii avea înfățișarea unui bătrân marinar și semăna cu bunicul meu. Purta o barbă scurtă, șapcă albă, cu cozoroc negru. Mi-a spus că sunt zece frați răspândiți prin Dobrogea, și toți îl cheamă să stea la ei. Dar nu se îndură de baraca lui. Și pe urmă, la rude, în primele zile ești musafir, apoi se schimbă calimera. Nici în Balcic, la fratele lui, cofetarul, nu se prea duce.

— Acolo praf este, cald este.

Vorbea despre Balcic ca despre un alt oraș; aici în apropierea viilor, era răcoare, liniște.

Am stat la o măsuță, am mâncat măslina, am băut țuică. (Nu eram obișnuită și mă strâmbam)

— Se vede că îți place să tragi la măsă, glumea Alex.

Mă simțeam bine.

Avgheremidis semăna parcă din ce în ce mai mult cu bunicul, și asta îmi amintea copilăria. Mă simțeam împăcată și de o veselie alta decât cea nervoasă și, poate, stridentă, pe care o aveam de obicei. Totul mi se părea adevărat, nou, bun, ca într-un început de viață. Seara a căzut dintr-o dată pătinoasă, fără lună, fără stele.

Am plecat amândoi pe un drum care, pe întuneric, nu mai semăna cu cel pe care venisem.

Murmurul cascadei îmi dădea acum și mai mult impresia că sunt la munte. Respiram o mireasmă puternică de fân, de flori și de pământ. Într-un elan de recunoștință, l-am luat de braț pe Alex.

— Am început să-ți simt lipsa când nu suntem împreună, Diana. Uite, azi, după-masă, știi cât am așteptat să se facă ora potrivită să pot veni?!

N-am răspuns nimic. Norii se adunau pe cer mai negri decât întunericul prin care umblam, aerul părea umflat de căldura prea mare a zilei. Eram acum pe șosea, în dreptul plopului, care abia se desprindea în tot cenușul

greu. Ne-am oprit pe parapetul de piatră al văii. Marea se vedea, acolo, neagră, ca un fund de prăpastie. Alex părea preocupat.

— Cred că vine o ploaie grozavă și am un prieten care mi-a lăsat în grijă cortul lui. El a plecat în excursie la Varna. Trebuie să mă duc pe acolo, să văd ce se mai întâmplă.

L-am necăjit, glumind, lăsându-l să creadă că bănuiesc că are o întâlnire și că vrea să se descotorosească de mine.

— Dacă vreau să vin și eu să văd cortul ce te faci?

— Nu am îndrăznit să-ți propun, Diana. Afară de asta, cred că-i imprudent. Vine sigur ploaia, ar trebui să te îmbraci cu ceva mai gros.

Am spus îmbufnată:

— Ei hai, că nu vin!

— Ce dulce ești. Diana.

Am avut iar senzația curioasă din ajun că Alex e Petre Barbu. „Ce dulce ești, Diana!”. De câte ori, altădată, nu mi-am repetat cuvintele astea, care, dintr-o dată, mă electrizau, mă încălzeau, parcă schimbau fața lumii?! „Ce dulce ești, Diana!”. Dacă nu ar fi fost atât de diferită forma genelor, m-aș fi chinuit - ca în acele vise în care nu știi dacă ceea ce trăiești e adevărat sau nu - să știu dacă alături de mine e Alex sau Petre Barbu.

Nu m-am putut împiedica să-i spun:

— Semeni cu cineva. Semeni foarte mult.

Alex m-a întrerupt:

— Dumneata, Diana, nu semeni cu nimeni.

Mai aveam până la cort câțiva pași, când cerul a fost străpuns de un zigzag luminos, apoi altul, și iar altul, deasupra mării, imens. Au răsunat apoi bubuituri, de parcă plesnea cerul. Vântul aducea praf și fire de nisip, care înțepau obrazul și te orbeau. Cu ochii închiși, m-am lăsat dusă de Alex. Vântul era atât de puternic, că mi se părea că mă va împinge în mare. Abia înăuntru, în cort, după ce a legat ușa, m-am simțit la adăpost.

— Acum trebuie să așteptăm. Cred că o să treacă repede furtuna asta, prea e violentă, a căutat să mă liniștească Alex.

Ne-am așezat pe un divan, în întuneric beznă. Alex a lăsat între noi o distanță. Vântul bătea în pânza cortului, amplificând răscoala de afară. M-am apropiat ușor de el, instinctiv.

— Ți-e frică, Diana?

— Da. E teribil. Auzi?

Acum, prin vuietul vântului, se auzea și urletul valurilor. Și iar tunete năucitoare. Pânza cortului parcă era acolo ca să amplifice însutit vuietul de afară. Am stat așa, fără să vorbim, dar parcă fiecare secundă ne apropia câte puțin. Nu, știu dacă eu mergeam către Alex, sau el venea către mine. Nu-i vedeam ochii de fel. Dar îi simțeam respirația foarte aproape. Dacă mai făceam o mișcare cât de mică, i-aș fi atins buzele. Și totuși, aveam impresia că înaintam unul către altul venind parcă din teribile depărtări, după lungi căutări. Pânza cortului, în care vântul izbea cu puteri necunoscute, părea că ne desparte de tot restul lumii. Simțeam că Alex așteaptă. Și eu așteptam.

Dacă ar fi făcut un gest către mine, m-aș fi dat înapoi. Dar așa, mă simțeam atrasă, câte puțin, de o putere nevăzută, dar de neînlăturat.

Cine a parcurs ultima, infima fracțiune de spațiu, care o clipă nespuse de lungă a mai despărțit buzele noastre, nu voi ști niciodată, fiindcă în acele secunde nimic n-a mai fost deslușit. Și totuși, după ce buzele lui Alex le-au atins pe ale mele, am devenit lucidă și am urmărit mișcările lor, de parcă aș fi privit în plină lumină. Buzele lui Alex au zăbovit ușor pe buzele mele, atingându-le abia, atât de ușor, că le-am simțit vibrația, apoi, apăsând puțin, sărutându-mi buzele, cu buzele închise, un sărut scurt, sfios și încă unul, apoi mi-au apăsat buzele mai tare, un sărut puțin mai îndrăzneț, unul în colțul din dreapta și altul în colțul din stânga buzelor mele. Și iar au zăbovit buzele lui abia întredeschise, și iar m-au sărutat cu gura ușor întredeschisă, din ce în ce mai apăsate, din ce în ce mai îndrăzneț. Eu nu mișcăm, așteptam, îmi lăsam gura toată în voia lui, și el mi-o lua treptat, treptat, cu pasiune reținută. Când gura mea a fost cu desăvârșire a lui, atunci a început s-o sărute flămând, iar eu, ca după o așteptare de-o viață întreagă, pățimașă, am răspuns. Sfârșitul a fost prelung ca și începutul. Nu știu când a încetat vântul, cum am ieșit din flăcări. Acum ploaia cădea picături mari de tot, ca un plâns care ușurează. Alex mă săruta iar și iar, pe obraji, în colțurile gurii, și iar pe obraji, pe păr, săruturi ca niște mângâieri, ca o recunoștință.

Când ploaia a încetat, am plecat fără să scoatem un cuvânt. Alex mă ducea ținându-mă cu un braț de talie și cu celălalt de umeri, așa ca să mă apere cât mai mult de frig până acasă. Acolo mi-a sărutat mâna.

— Noapte bună, Diana.

I-am strâns mâna care o ținea pe a mea. Cealaltă i-am pus-o pe obraz și am șoptit:

— Bună seara, Alex.

Și numaidecât am fugit.

Am intrat în casă, în grabă, m-am dezbrăcat repede și m-am băgat în așternut cât ai clipi. Mai simțeam încă buzele lui Alex apăsate pe buzele mele și o amețeală dulce în jurul ochilor, pe obraz, în toată ființa mea. Pe jumătate adormită, mi-am amintit de primul pahar de șampanie pe care l-am băut când eram fetiță, la logodna verilor mei, băieții mătușii Sofia, când toate fetele purtau rochii roz, bleu și aurii ca șampania și toate erau puțin amețite. La pian cânta un tânăr înalt și blond, studentul care îi făcea injecții bunicii. Fetele dansau între ele.

Nu știu când am ațipit, cum a început visul. Eram cocoțată pe garderob și-mi făceam lecțiile, când în ușă apare studentul cel blond. Din dosul garderobului dispăruseră lemnele pe care mă urcasem și nu mai știam cum să cobor. Aș fi vrut să sar de acolo de sus, dar îmi era frică. „Hai, plonjează, mă îndemna el, hai, că dacă nu, vin să te iau”. „Nu, nu! Am strigat. Pentru nimic în lume nu trebuia să știe că aveam lemne în dosul garderobului. Mai bine săr”. „De ce ți-e frică Diana?”. Vocea lui Petre Barbu. „Apa nu-i adâncă. Hai, plonjează”. Eram gata să mă arunc de sus, când, deodată, descopăr o scară de vergele, ca de vapor. Cobor în grabă, dar Alex vine din larg și strigă: „Sări, că te prind!” dar apa lucește prea tare, mă amețesc scânteierile ei.

Închid ochii. Alex îmi sărută ușor pleoapele. Poate visez. Ba nu, nu visez. Îmi spun. Dacă aş visa, n-aş auzi atât de clar murmurul apei, zgomotul teribil al unei cascade. Și visul a continuat. Cele două perechi de logodnici dansau în jurul unui rug. Și crâmpoie dintr-un film cu Mosjoukine (Le Brasier ardent) se suprapuneau incoerent.

M-am trezit dimineața devreme. Era o dimineață de mare, obișnuită, cu invazie de soare, cu larmă de ciripit în fața ferestrei, cu strigăte de: „Cornuri calde, calde cornuri”. M-am gândit la seara care a trecut ca la un film pe care l-aș fi văzut în ajun. Era o întâmplare care trebuia să facă parte din trecut, ca furtuna aceea de vară, care venise vrând parcă să răstoarne lumea și plecase fără să schimbe nimic. Dar ce rău ar fi fost dacă aş fi murit fără să fi trăit clipele acelea!

Am sărit din pat și, refuzând să mă mai gândesc, mi-am aruncat lucrurile în geamantan la întâmplare. Voiam să mă simt lângă Michi, ca să fiu sigură că nu s-a schimbat nimic. Nu trebuia să se schimbe nimic.

Mașina către Bazargic pleca după-amiază, la ora două. Am hotărât că nu pot pleca fără să-l vad pe Alex, ca să nu creadă că am vrut să fug, că am dat o prea mare importanță sărutului din cort. Acum, hotărâtă să plec, era desigur mai nimerit să mă duc pe plajă, ca de obicei, și să-i spun lui Alex, între altele, ca un fapt cu totul lipsit de însemnătate, că după-amiază pornesc spre București.

L-am găsit lenevind la soare. Mă așteptam să-l văd îngrijorat de întârzierea mea și am fost dezamăgită, înțelegând că nici nu o băgase de seamă, deși era aproape ora prânzului. Cu inima strânsă, l-am întrebat, parodiind mondenitatea:

— Am voie să iau loc lângă dumneata?

— Doamnă, e o cinste pentru mine.

Așteptam să-mi spună un cuvânt în legătură cu seara trecută, dar, ca și când ar fi uitat-o cu desăvârșire, mi-a vorbit de o candelă, un brâu și un ilic brodat, cumpărate de la localnici, și m-a învățat cum să mă tocmesc dacă vreau să cumpăr câte ceva. În timp ce vorbea, mă uitam la el și mă întrebam: „Ce fel de om este acest Alex?” în lumea sportului era cunoscut. Dar nici sportiv nu părea. Avea picioare lungi, și drepte, linia mușchiului – foarte lină. Rareori am văzut picioare atât de frumoase la un bărbat. Îmbrăcat, părea slab; dezbrăcat, însă, nu. Are, totuși, pântecul prea supt, mi-am spus, dar pieptul, lat. E ceva umil în toată ființa lui, și totuși, atâta siguranță în felul în care se mișcă și vorbește, și atâta calm. Aș fi vrut să știu de unde ia liniștea asta și de ce mi-e milă, totuși, de el.

— După-masă am repetiție, mi-a spus. Doamna Vasilescu pregătește o serbare, eu voi aranja barul și voi juca două roluri diferite.

Nu știu de ce, dar o clipă m-a sfredelit ciuda că avea, chiar pentru după-amiaza aceea și pentru altele, preocupări străine de mine. Dar, stăpânindu-mă, am cerut o mulțime de amănunte despre această serbare, apoi, cu o falsă părere de rău:

— Păcat că n-o să văd și eu serbarea.

— De ce? Ești în capul listei invitaților.

— N-o să mai fiu aici.

Alex a ridicat genele, uimit. (Ce albastră era privirea lui, ce plină de mâhnire!)

— Da?! Când pleci?

— Azi.

— Te cheamă soțul dumitale? (Până atunci, când vorbea despre el, îi spunea Michi.)

— Nu, eu am hotărât să plec.

— Când ai luat hotărârea asta, Diana?

— De dimineață. Mi-am și făcut bagajele. (Alex a coborât genele și colțurile gurii.)

— Îmi pare rău că pleci, Diana.

Mi-am spus în gând: „Numai atât!” Apoi, puțin răsfățată, pe un ton de care eram foarte mulțumită, indiferent, dar nu atât cât să pară voit:

— Da, cred că-ți pare rău!

— Îmi vei lipsi foarte mult.

— E un sentiment obișnuit despărțirilor (am declarat cu experiență).

— Nu știu cum e de obicei, dar știu că acum e rău, foarte rău.

Alex avea aerul acela de câine bătut, care mă îndemna să-l mângâi. Cred că dacă n-ar fi fost nimeni acolo, l-aș fi sărutat pe obraz. L-am întins mâna.

— La revedere, Alex. A fost foarte bine cum a fost, numai asta are importanță.

Alex s-a sculat odată cu mine:

— Pot să te conduc?

— Mai bine nu. La revedere.

— Sărut mâinile, Diana.

Abia în autobuzul care mă ducea spre Bazargic, mi-am spus: „Alex n-a stăruit să mă conducă”. Apoi m-am uitat spre coline, unele pământii, altele ca nisipul, cu umbre mari, înverzite de ierburi, pe care se pierdeau, strivite, colibe țigănești, un podeț peste o vale și ultimele prăvălii ale Balcicului, una cu un lighean, un grătar și o cursă de șoareci agățate pe ușă, alta cu opinci și căciuli de oi, albe și negre, o cârciumă cu scaunele pe trotuar, o căruță cu fructe, un brutar, cârciuma lui Caramiti, și iar coline și văi, până ce drumul a cotit spre stânga și n-am mai văzut decât câmpie peste tot. Și cerul, tot atât de monoton. Balei cui rămăsese în vale. Mi-am amintit că nu mi-am luat rămas bun de la nimeni. Treceam în revistă cunoștințele noi Păreau figuri făcând parte din decor, cum făceau parte din peisajul Balcicului: Apostol, de la „Trei Cocoși”, Filcef, Șaban, Ismail, Ghürlü, Aișee și ceilalți. Mi-am spus: „Mâine va fi și Alex printre ei”. Aș fi vrut să nu-l mai văd câțiva ani, apoi, într-o zi, să-l întâlnesc din întâmplare, să ne salutăm îndepărtat și să nu știu decât eu singură, în toată lumea care ne va înconjura, în toată desfășurarea ei, că acest personaj, căruia îi spun, distrată, bună ziua, e singurul bărbat care m-a sărutat cu adevărat, pe care l-am sărutat vreodată, singura mea bucurie.

Nu, atunci nu-mi dădeam seama că febra aceea poate crește, că se poate ajunge la un fel de osmoză a tot ce ești tu cu tot ce e celălalt, la o

desăvârșire. Atunci mi-am spus: „A fost frumos, ajunge!” Dar ce-a fost? O sărutare fără urmări, o aventură. Repetam: „Aventură”. Și ca în copilărie, cuvintele al căror sens îmi scăpa aveau tocmai de aceea o savoare, un farmec turburător.

La Medgidia am intrat în compartimentul în care, în afară de mine, se aflau doar o doamnă bătrână și o fată brună, nespus de frumoasă. Purta un taior de sac, sandale maro și un basc de aceeași culoare. Un băiat cu un pulover în carouri, ca un joc de șah, i-a ajutat să-și aranjeze valizele, și-a luat grăbit rămas bun și a dispărut. Parcă mi se părea că o cunosc pe fata aceea, dar nu-mi aminteam de unde. A băgat de seamă că sunt încurcată.

— Ne-am cunoscut la bufetul automat de pe Calea Victoriei, când s-a deschis. Erai cu soțul dumitale. Nu mai țin minte cine ne-a prezentat, dar știu că am ținut mult să ne cunoaștem îmi plăcea cum vorbești și cum râzi.

Și mie îmi plăcea vocea ei. Parcă erau zeci de clopoței, zurgălăi de sanie, care sunau deodată, zglobiu. Mi-a povestit că vine de la Constanța, că a condus-o un prieten până la Medgidia (îl auzisem spunându-i Katia). Îmi venea s-o întreb dacă s-a obișnuit cu înfățișarea ei, dacă i se părea firesc să fie atât de frumoasă. Avea părul negru-albăstrui, tăiat scurt, cu breton pe frunte, iar ochii păreau verzui sub albastrul părului. Mă întrebam, privind-o, cum de mai pot fi frumoase femeile blonde.

— Dar dumneata de unde vii? M-a întrebat Katia.

— De la Balcic.

— Balcic?!

Ochii i s-au mărit, s-au rotunjit.

— Da.

— Nu se poate!

— De ce?

— Adică, vreau să spun, as vrea să știu. Ei, cum e? Mă interesează.

— Nu seamănă cu nimic.

Am vrut să continui, dar Katia părea nerăbdătoare:

— Spune, l-ai cunoscut cumva, acolo, pe doctorul Dobrescu? Alex Dobrescu.

— Da.

O văd cum se schimbă la față.

— Adevărat? Ce făcea?

— Stătea la soare, înota.

— Se amuza?

— Cred că da.

Katia și-a rezemat capul pe perna de pluș cenușiu a canapelei. Nu-i mai vedeam acum decât gâtul întins și gura cu buzele bine arcuite. Stătea proptită în palme, brațele întinse, depărtate de corp, umerii dați spre spate și puțin ridicați, Fără sa se uite la mine, m-a întrebat:

— Cum era, vesel, trist?

— Nu prea vesel.

Katia a zâmbit. Avea aerul să spună: „Nici nu putea fi altfel”. Apoi:

— Îl vedeai des?

- Da. Destul de des.
- Erați prieteni?
- Cunoștințe de vilegiatură.
- Cum îl găsești?
- Simpat.

Katia a zâmbit ironic, vrând parcă să spună: „Ce știi dumneata, habar n-ai!” Apoi:

- Nu-i numai atâta.
- Am întrerupt-o, rece:
- Nu mi-am dat seama de mai mult.

Simțeam, stingherită, că în acest cuplu Alex-Katia sunt o străină, că nici măcar nu-mi dădea destulă importanță ca să nu-mi destăinuie, prin toată atitudinea, intimitățile ei, că nu sunt, pentru ea, altceva decât o ființă care l-a cunoscut pe Alex. Am căutat să mă răzbun, întrebând-o dacă o cunoaște pe soția lui (dându-mi seama, uimită, că nu mă preocupase de fel până atunci existența acestei soții).

A răspuns evaziv:

- Da, am văzut-o acum la Eforie.
- Va să zică, nu era la munte, cum îmi spusese Alex.
- E tot așa frumoasă?
 - Da, și cred că e încă îndrăgostită de Alex.
 - Am impresia că și el de ea, am spus dinadins.

Katia a zâmbit cu melancolie:

- Nu, sigur că nu. Și cred că nici nu mai e în stare.

M-am gândit: „Desigur că-l cunoaște bine”. În tot cazul, nu părea să-i fie indiferent. Dimpotrivă. Katia se uita acum pe fereastră. Era atât de frumoasă, că nu mi se părea nici un bărbat destul de potrivit pentru ea. (Și cu câtă pasiune se interesa de Alex!) M-am uitat iar la gura ei și mi-au trecut prin minte gânduri pe care numaidecât am căutat să le îndepărtez. Aș fi vrut să nu-mi mai pun întrebări, să nu-mi mai amintesc de clipele petrecute în cort, să fiu iar lângă Michi. Mi se părea că trenul nu mă duce destul de repede; voiam să mă știu cât mai departe de Balcic. Dar când închideam ochii, auzeam vântul, furtuna, izbind în pânza cortului.

De la Katia am aflat că Alex vrea să divorțeze, dar că mama lui, care altădată nu îngăduise cu nici un chip această căsătorie, acum se împotrivesc la despărțirea lor. „Fiindcă e catolică și cam nebună”. Afirmă Katia.

Michi nu știa că vin. L-am mai găsit în pat. M-am culcat alături de el; fără cuvinte, fericită că era acolo, că nu l-am pierdut. Mi-am apropiat gura de obrazii lui rotunzi și plini, și abia atunci am simțit că am iar pământul sub picioare.

Era începutul lui septembrie, concediul îi expirase. Izbutise, de altminteri, pe lângă slujba lui, să lucreze câteva ore într-un laborator de chimie.

Katia venea să mă ia în toate diminețile și făceam plimbări lungi pe jos, la Șosea, până la lacul Băneasa. Umblam cu același pas, fără să vorbim, fără să ne cunoaștem gândurile. Când ajungeam la lac, ne așezam pe mal, Katia

scotea țigările și îmi oferea și mie. Fumam numai pentru plăcerea de-a vedea cum se ridică fumul. Era liniște, aer bun, aveam aceeași senzație agreabilă de echilibru și mă odihneam cu aceeași plăcere ca după oboseala celor cincisăse sute de metri pe care-i făceam la Balcic înot. Câteodată luam lapte bătut în grădina „Flora” și stăteam de vorbă. Katia devenise, de la o vreme, tristă, gânditoare. Acum, când nu-mi mai vorbea despre Alex, încercam eu s-o stârnesc, ținând din ce în ce mai aprig să știu dacă melancolia ei are vreo legătură cu el, sau dacă nu cumva prietenia pe care mi-o arăta avea vreo legătură. O dată am întrebat-o:

— Ce fel de om e Alex?

Katia a zâmbit:

— Un prieten al meu a găsit o definiție a muzicii, de care părea încântat. Atunci n-am înțeles-o. La musique. C'est autre chose²². Acum, uite, cam asta-i tot ce ți-aș putea răspunde: Alex. C'est autre chose.

Katia semăna cu o păpușă care a căpătat deodată inteligență și suflet.

O dată sau de două ori pe săptămână mergeam la bazinul de pe bulevard, la „Lido”. Se deschisese în anul acela. Și iată, într-o zi, la un pas de mine, Alex. Ședea pe marginea bazinului, cu picioarele atârând deasupra apei, lungi și armonioase. Când m-a văzut, a sărit în picioare, încântat.

I-am spus, zglobiu:

— Știi, nu te-am uitat!

Și imediat i-am explicat că am o prietenă care-l cunoaște și cu care am vorbit despre el. Nu m-a întrebat cum o cheamă. Totuși, am continuat:

— Dacă te rogi frumos, te duc la ea.

Nu știu dacă Alex știa sau nu despre cine-i vorbesc, dar mi-a răspuns trist, plictisit, obosit:

— Nu vrei să stai, să-ți spun cancanuri din Balcic?

— Nu, mă așteaptă prietena mea. Într-o clipă mă întorc cu ea.

Katiei i-am spus că-i pregătesc o surpriză și am dus-o la Alex. Când l-a văzut, a exclamat, schițând gestul de a deschide brațele, cu voce cristalină, de clopoțel de argint:

— Alex?! Tu?!

El a răspuns convențional și calm:

— Sărut mâinile, domnișoară. (Apoi, către mine, arătându-mi bazinul.)

Cum te-ai obișnuit cu ligheanul ăsta de apă?

Katia făcu un efort să-și găsească tonul firesc:

— Spune, Alex, cum a fost la Balcic?

— A fost „Balcic”, și atâta tot!

— Of! Dar mult mister mai faceți!

Se stăpânea să nu pară enervată.

— Nici un mister, slavă Domnului, toate expozițiile de pictură, de doi ani încoace, Tonitza, Șirato, Dărăscu și prietenii noștri Lucică și Paul. Apoi, uitându-se la ceasul din perete! Mă duc, e ora mesei.

Câteva zile mai târziu, l-am întâlnit iar la bazin. Mi-a spus că-i foarte amărât, că nu-și găsește nici un rost. Nu făcea nici o aluzie la seara din cort. Avea în atitudinea lui ceva din rezerva unui om convins că n-a fost altceva

decât un capriciu în viața unei femei. Se uita la mine de parcă atunci mă vedea întâia dată și părea că mi-e recunoscător că-l bag în seamă, că stau de vorbă cu el.

Erau încă zile calde și înăbușitoare de vară, deși eram pe la mijlocul lui septembrie. Ca de obicei, fără să fac nimic, îmi trecea timpul prea repede. Pe la părinții mei mă duceam rar. Tatii nu-i mergea bine, dar mă obișnuisem să știu că nu-i merge bine. Locuiau acum într-o casă din cele vechi, de pe Gabroveni, în care se intră printr-un gang întunecos, murdar. Jos erau prăvălii, depozite de mărfuri, iar sus, birouri. O casă din cele unde există câte un ascensor care de ani de zile nu mai funcționează, unde scara e putredă și pereții juliți, cu miros de pivniță, de mucegai. Aveau o cameră la etajul al treilea. Mama nu se plângea de nimic niciodată, dar Maricica mă conducea la scară și-mi spunea că tata are aproape acces de nebunie, atât e de nervos.

— Din cauză că a suprimat țigările, carnea și toate alimentele ardeiate cu care e obișnuit. E furibund și câteodată plânge.

— Cum?! Plânge tata?!

Am avut sentimentul că sunt ani de când am plecat dintre ai mei, că i-am trădat, că sunt pentru ei o străină, că am stat departe de toate acele neazuri care au făcut din tata un om care plânge.

— Plânge? Tata?!

Mi-am dat seama atunci că tata nu mai înjura când veneam acum la ei, că-mi dădea scaunul cel mai bun, că nu-mi spunea niciodată că a fost proprietarul pentru chirie și n-a avut bani să-i dea. Am simțit deodată nevoia să mă identific, ca și înainte, cu toată mizeria lor și mi-am propus să vin zilnic să-i văd. Dar în dimineața următoare a venit Katia să mă ia la Șosea, în celelalte la fel, într-unele mergeam la bazin și rămâneam și după prânz. Pe seară îl luam pe Michi de la laborator și rămâneam undeva, într-o grădină sau la un restaurant de vară. Abia o săptămână mai târziu m-am dus iar pe la părinții mei. Am găsit-o numai pe mama. Mi-a spus că tata e foarte bolnav, că are nevoie de operație și că nu au bani pentru doctor, pentru medicamente, pentru operație. Am întrebat unde e tata. Mi-a spus că s-a dus să se mai încălzească puțin în stradă, că în casă nu e soare, e umezeală și miros de igrasie. M-am hotărât iar să-mi vând ceasul. Cu o zi înainte îmi scosesem de la croitoreasă rochia cu care eram îmbrăcată acum și-mi cumpărasem pantofi. Cheltuisem tot ce luase Michi de la laborator, iar salariul de la Societatea de Asigurare îl întrebuișasem de mult. Totuși, am liniștit-o pe mama.

— Lasă, fii fără grijă, o să-ți dau eu, și chiar mâine.

Pe Oituz am întâlnit-o pe Katia într-un grup de tineri, cu care venise să-și cumpere lână pentru un pulover. Coborau dintr-o mașină. Pe unul dintre ei îl cunoșteam. Toți s-au arătat încântați, gălăgioși. Katia îmi examina rochia.

— O voi copia. Va să zică, lâna bleu, cu dungi în mai multe nuanțe de albastru și de gri. Diagonalele se întâlnesc. Cine îmi face o schiță?

Cineva a propus o plimbare la Snagov.

— Deocamdată, hai în mașină! Mă îmbia Katia.

Dar chiar atunci am văzut peste drum, pe trotuar, un bărbat înalt, îmbrăcat cu haine negre, cu pantofi de lac, cu obrazul cadaveric. Semăna cu tata, dar parcă era spectrul lui. Aș fi vrut, cu inima strânsă, să mă duc să-l văd de aproape, să mă încredințez că nu e tata, dar cei cu care eram îmi făceau loc în mașină, insistând să merg cu ei la Snagov. Katia vorbea întruna. M-am urcat. Mașina a pornit, dând drumul, ostentativ parcă, eșapamentului, când mi s-a părut că figura de ceară de peste drum, în haine negre, îmi surâde. Katia râdea zgomotos, insuportabil. Mașina a întors pe Șelari, apoi pe Lipsani. Am strigat să oprească.

— Trebuie să cobor, neapărat!

Ceilalți protestau. Dar tot ce spuneau era de prisos.

— Am fost undeva unde mi-am uitat ceasul, un obiect de valoare.

Trebuie să mă întorc imediat! Mințeam.

— Poate că ai văzut pe cineva, zâmbea Katia acru. Ai o întâlnire?

— Da, am văzut pe cineva.

Katia se gândea desigur la Alex. Mi-era indiferent ce vor crede ceilalți. Am coborât și m-am întors pe Oituz. În același loc stătea același om. Ochii mei, miopi, nu mă ajutau să lămuresc nici dacă e tata, nici dacă nu e. Era, totuși, el. M-au înecat lacrimile.

— Ce-i, tată, de ce stai pe trotuar

— Uite, stau, că e soare.

Brațele îi atârnavă curios, pielea de pe mână era încrețită, uscată, străină parcă de mâna pe care o îmbrăca. Aș fi vrut să-l întreb de ce poartă haine negre și pantofi de lac, dar m-am gândit că poate nu mai are altele, sau faptul că iese acum atât de rar din casă îl face să socoată că-i sărbătoare când iese și să se îmbrace așa.

— Spune, nu ai plecat tu adineauri cu o mașină?

Am răspuns, fără să-mi aud vocea:

— Da, eu. (Apoi, revenindu-mi.) Cum te mai simți, tată?

— Nu prea bine. Pușlamalele alea de doctori spun că am nevoie de operație. (Îl regăseam pe tata, și cât mi-era de drag!)

— Lasă, c-o să fie bine, tată, să vezi. Poate că nu-i nevoie de operație. Acum, că te-ai lăsat de țigări, o să te îngrași, o să te întărești.

— Grozav aș fuma o țigară.

A spus asta de parcă ar fi fost o ultimă dorință. Poate că stătea de mult acolo, ca să-i iasă în cale un cunoscut cu o țigară. Am intrat la debit și i-am luat un pachet de țigări. (Bănuiam că nu are nici un ban). Când i l-am dat, mi-a spus:

— Bravo, Diana, cu tine văd că mă înțeleg! Dar să nu știe mama.

Curând, a intrat în spital. Se știa că e sfârșitul, și toată lumea părea resemnată. Chiar și mama. Eu eram disperată. Nu mă puteam obișnui cu ideea că-l voi pierde. Mă duceam la spital în toate diminețile, să iau locul mamei, care veghea toată noaptea.

Îi urmăream fiecare respirație, fiecare mișcare a capului, a degetelor. Erau acum cu desăvârșire lipsite de neastâmpărul lor obișnuit. Îi iubeam

fiecare tresărire, fiecare trăsătură, de parcă fusese hărăzit undeva să-l iubesc pe tatăl meu abia la urmă.

Într-o zi mă reîntorceam la spital, ca întotdeauna, cu lacrimile în gât și speriată că nu-l voi mai găsi în viață, când l-am întâlnit pe Alex. Mi-a spus că a fost în toate zilele la ștrand, că a rămas și după prânz, doar-doar mă va întâlni, până ce s-a gândit că poate lipsesc din București. I-am vorbit de tata. Bătea vântul. Frunzele se desprindeau din copaci. Deodată m-am oprit, speriată, am dus pumnii la gură, cuprinsă de panică. Vorbind cu însuflețire de tata, uitasem că s-ar putea să nu-l mai găsesc în viață și aveam presimțirea, poate absurdă, că numai în clipa în care nu voi mai fi cu toată grija strânsă asupra vieții lui, cu toată teama chinuitoare, atunci îl voi pierde de tot. Alex m-a privit înduioșat. L-am părăsit brusc și am traversat curtea, repede, cu pumnii strânși, ținându-mi respirația, și așa am trecut culoarul, care de data asta mi s-a părut mai lung și mai întunecos ca oricând, am deschis ușa salonului și m-am repezit printre paturi, privind cu toată încordarea spre locul tatii. Mama era cu spatele către mine, cu capul căzut.

Nu mai știu care era acea casă, din copilăria mea, cu un coridor lung, întunecos, de care mi-era frică. Îl traversam într-o clipă și mă repezeam la clanță, dornică să deschid cât mai repede ușa, să văd lumina dinăuntru, să mă încredințez că mai sunt oameni. La fel, cu aceeași neliniște și spaimă, am traversat, cu dinții încleștați, sala de spital cu multe paturi, cu mulți oameni, plină de lumina mare a acelei dimineți cu soare de toamnă aurie, și am ajuns la patul tatii. Respira. Am respirat și eu. Mama moțăia. M-am uitat la tata. Avea obrazul supt, galben, nădușit, gura întredeschisă. Horcăia. I-am pus mâna pe cap. Creștetul era mai osos, mai ascuțit decât îl simțisem în ajun, pomeții, mai osoși și ei, mai proeminenți, pielea, mai pământie.

— Cum i-a fost peste noapte? Am întrebat-o pe mama.

— Rău de tot; și-a smuls sonda. N-am știut ce să ne facem. Acum sunt toți supărați foc. De dimineață a venit internul. S-a înfuriat când a auzit de sondă; l-a certat. L-a certat și sora.

— L-au certat?

M-am uitat la tata. Cum au putut să-l certe? Ce ochi avea când îl certau? Am vrut să-i văd ochii, să-i spun că nu e grav ce a făcut, că așa sunt oamenii, neînțelegători, răi. Îmi venea să-l iau în brațe, să-l mângâi, să-i vorbesc și să-l alint ca pe un copil. Când s-a ridicat mama de pe scaun, tata a deschis puțin ochii; brațul, care era căzut pe cuvertură, fără viață, s-a întins puțin către ea și, aproape fără să miște buzele întredeschise, vinete, a șoptit:

— Nu pleca.

— Am venit eu, tată. Stau eu, și mama se duce să se odihnească.

A legănat vag capul de la dreapta la stânga, a deschis ochii mari, fără nici o expresie, și s-a împotrivit.

— Nu.

— Uite, nu mă lasă să mă mișc de lângă el, mi s-a plâns mama, domol.

Tata s-a uitat la ea de parcă ar fi vrut s-o țintuiască în loc cu privirea și a repetat:

— Nu.

M-am gândit o clipă că-i egoist. Cum de n-o trimite el singur acasă după o noapte întregă de veghe pe un scaun?! Dar când i-am văzut ochii, l-am simțit dezarmat, copil. Un copil bolnav nu se desparte de mama lui, nu e înțelegător; e copil. l-am dat mamei o cană și i-am spus să se ducă să aducă apă, făcându-i semn să plece acasă. Tata a privit scena cu neîncredere, apoi a urmărit pașii mamei pe toată lungimea sălii, până la ușă. Avea acum ochii îngrijoși, speriați „care întrebau: „Unde s-a dus?”

— Să aducă apă, i-am răspuns.

l-am șters din nou nădușeala rece de pe obraz. Apoi m-am așezat pe marginea patului, i-am luat brațul de pe cuvertură și l-am pus pe genunchii mei. Era greu, fără viață. l-am mângâiat mâna. Avea ochii închiși, gura întredeschisă și horcăia. Un intern urâcios, căruia i se știa de frică, a venit și s-a răstit la mine, în loc de bună ziua:

— Ai auzit ce ispravă a făcut noaptea asta? (Și într-o mișcare oblică a capului spre tata.) Dumnealui de colo!

Tata a deschis ochii, dar fără a-l băga în seamă, s-a uitat lung spre ușă pe care ieșise mama, apoi, obosit, a închis ochii. Internul s-a apropiat de căpătâiul lui, uitându-se la mine cu ironie (fiindcă aveam lacrimi în ochi), și a ordonat sorei:

— Să-i facem o injecție.

Tata a deschis ochii și a trecut privirea de la el la mine, apoi iar către ușa pe care ieșise mama. Internul l-a întrebat, fără milă:

— Ce ai făcut noaptea asta, hai, spune!

Mă gătuia indignarea. Nu puteam rosti un cuvânt, îmi simțeam pe tata strivit. Mi-a venit în minte imaginea pisicii pe care bunicul a strâns-o cu ușa. Internul m-a privit cu interes și m-a întrebat dacă mi-e rău. Aș fi vrut să-l iau pe tata în brațe și să fug cu el, departe. Un alt intern, care tocmai trecea pe acolo, l-a întrebat același lucru, dar cu o voce foarte blândă; și, arătându-mi fereastra:

— Uite ce frumos e afară.

Ramuri cu frunze aurii erau aplecate către una din ferestre, vrăbiile sporovăiau neobosite, tatăl meu se prăpădea.

Un țipăt a străpuns sala de la un capăt la altul. Cei doi interni s-au dus într-acolo. Țipătul venea de la patul din stânga ușii de intrare, unde era bolnav un băiețel. Maică-sa țipase de parcă cineva ar fi vrut să-i smulgă un braț. Să fi murit băiatul? De obicei mă duceam să-l văd, îi aduceam reviste și fructe. Era blond, cu câțiva pistrui pe nas, cu obrazul străveziu, trăsăturile subțiate și punea întrebări tot timpul. Un tramvai îi tăia piciorul. „E prea deștept, îmi șoptise în ajun maică-sa. Tot timpul se gândește, și de-a ia nu doarme și nu se întremează. Are puține globule roșii. (Apoi, apropiind capul de mine, aplecat puțin, cu o privire complice venind de sub pleoape, încet, ca să nu audă băiatul, dar ca să înțeleg eu.) Prea puțin sânge”.

Azi nu m-am oprit să-l văd. N-am văzut pe niciunul din ceilalți, de parcă în sala aceea, cu douăzeci de paturi, cu douăzeci de povești, pe care, în opt zile, le-am învățat cu toate datele de la începutul fiecărei boli până la zi, și cu zeci de amănunte lăturalnice, nu mai exista decât tata.

M-am așezat, dreaptă, în fața lui, ca să-l împiedic să privească la patul de unde venise țipătul. Atunci el, cu totul neașteptat, m-a întrebat:

— O să aibă Nicu bani pentru haine?

N-am priceput.

— Azi e în 20, a lămurit tata. La întâi se prezintă, îi trebuia haine noi. (Apoi, cu o privire rugătoare.) Tu n-ai bani?

I-am spus că i-am trimis, că și-a scos hainele noi și că au ieșit frumoase. A încercat să surâdă, mulțumit. Am făcut o efortare să nu plâng, să-mi amintesc în ce zi suntem; de când nu-mi mai trecuse privirea asupra calendarului.

— La 1 octombrie îl face locotenent. Are nevoie de haine noi. Azi suntem în 20, nu-i așa?

Era cu puțință ca omul acesta, care de patru zile trăia printr-un miracol pe care nici doctorii nu-l mai pricepeau, să mai țină socoteala zilelor, să se mai gândească la hainele lui Nicu?

Bolnavul din patul vecin cu al tatii a început să geamă, așa cum avea obiceiul, spunând câte un „a” prelung și profund, la distanța de timp necesară să numeri până la cinci, Avea ulcer, dureri în capul pieptului, până în spate, dureri în frigare, și își băga singur, din când în când, degetul în gât, ca să verse. Vomita sânge cafeniu.

Tata a închis iar ochii. I-am șters iar nădușeala, apoi m-am dus la patul din fund, al băiatului, cel cu prea puține globule roșii. Mă temeam că nu mai trăiește. Respira pripit. Maică-sa plângea înăbușit:

— Am crezut adineauri că l-am pierdut, era rece. Am asigurat-o că se face bine, că mi-a spus unul din medici. A făcut ochii mari, nesățioși să afle, să știe:

— Care? Cel bătrân? Când l-ați văzut?

— L-am întâlnit ieri, când veneam la spital.

Femeia și-a strâns mâinile către piept, ca pentru o rugăciune, și a bolborosit ceva neînțeles. Apoi iar mi-a pus întrebări, minuțioase, multe. Abia am putut scăpa, ca să mă reîntorc la tata. Avea ochii deschiși, mari. Voia o pernă, să și-o pună dedesubt, în dreptul rinichilor. Avea dureri grozave.

— Perna e chiar acolo, unde spui că te doare.

— Mai vreau, mai vreau.

Era sigur că perna îi ușurează durerile, și a început să stăruie, mișcând ușor buzele, și cu o rugăminte în ochi sfâșietoare.

— Vrei lapte, tată?

A dat din cap: „Nu”.

— Hai, te rog, o să-ți faci bine.

M-a privit, vrând, cu toate puterile adunate în pupilele dilatate, să cunoască adevărul, hotărât să sufere, oricât, numai să-i faci bine.

— O să-ți faci bine, tată, să vezi.

I-am ridicat puțin cu o mână capul. Creștetul osos încăpea aproape tot în palma mea. Am văzut că face o efortare dureroasă ca să înghită. Picăturile de lapte produceau zgomotul unei căderi în gol. Dacă n-aș fi crezut, în chip stupid, că-i mai poate face bine ceva, nu l-aș fi chinuit atât, desigur. Când a

sucit capul, o șuviță de lapte s-a prelins pe bărbie, pe gât, pe piept. În fața ochilor mei, o imagine din copilărie: tata îmi ținea creștetul capului în palmă, și eu suceam capul, și, tot așa, laptele se prelingea pe bărbie, pe gât, pe piept. Era la Sofia, aveam cinci ani! Poate totdeauna a fost așa. Poate că ani de-a rândul au stat ascunși undeva ochii ăștia puțin speriați, de copil, sufletul ăsta neputincios. Muriseră parcă pe rând toate învelișurile sub care a stat ascuns, și acum a rămas descoperit copilul. Tata fusese poate totdeauna, în fața vieții, copil.

Profesorul, cărunt, înalt, voinic, ținea capul sus, avea accent franțuzesc, vorbea repede, dar cu pauze mari între anumite cuvinte. Când s-a apropiat de noi. Cu doi interni și cu o sora, s-a uitat la tata cu o mirare pe care nu s-a obosit s-o ascundă. Avea aerul să spună: „Cum? Trăiește?!” Și întorcându-se către interni:

— Cum vă explicați?

Iar ei au rămas mici, ca în fața unui fenomen a cărui înțelegere îi depășea. Tata îi privea pe toți cu ochii deschiși imenși, ca să priceapă ce se întâmplă.

Profesorul i-a ridicat mâna, i-a luat pulsul, mereu mirat, i-a întrebat pe interni de temperatura luată în dimineața aceea, și, tot către ei:

— Interesant, foarte interesant. Să-i mai faceți injecții. Încă două. Să vedem.

Parcă ar fi spus: „Trageți sfoara, întindeți să vedem cât rezistă”.

Așteptam, încordată, în picioare, dreaptă, în fața lui. Profesorul m-a privit lung și a vrut să-mi spună ceva, dar cred că i s-a părut de prisos. O clipă, tăcerea a fost întinsă, de moarte. Gemetele de alături încetaseră fără să știu când. Au plecat cu toții, vorbind între ei, și s-au oprit la patul băiatului blond, apoi la bolnavul pe care îl adusesese în ziua aceea, cu tumoare la creier. Când profesorul s-a îndreptat spre ușă, m-am grăbit să-l ajung și l-am întrebat ce crede despre starea tatii.

— Sânt speranțe?

A șovăit o clipă:

— Atâta timp cât respiră.

Gemetele de alături au reînceput lungi, joase și la distanță de timp necesară să numeri până la cinci. Tata a închis ochii iar, și iar a început horcăitul acela care ieșea ca dintr-o prăpastie și suna a depărtare și a gol. Apoi i-a venit să verse. Am chemat sora.

Trecuse un sfert de oră de la vizita profesorului, când s-a deschis ușa, și un medic tânăr, neobișnuit de înalt (sau poate mi s-a părut), cu obrazul strident de palid față de părul negru intens, a venit drept la patul tatii, însoțit de unul din interni, și a întrebat, cu o voce pe care sigur o mai auzisem (am aflat mai târziu că e fiul profesorului care tocmai plecase):

— Acesta e bolnavul?

Pe mine nu m-a băgat în seamă, de parcă nici nu aș fi fost acolo. A ridicat plapuma și a apăsă cu degetul, din loc în loc, piciorul tatii. Sub apăsare, rămâneau adâncituri mai palide; apoi l-a acoperit la loc și i-a luat mâna într-a lui, ca să-i ia pulsul. Mâna - cu degetele albe, lungi, transparente

- avea o vibrație care i se potrivea de minune, și totuși atât de multă viață proprie, și capta în așa fel atenția, de parcă ar fi fost desprinsă de omul căreia îi aparținea. Eram sigură că mai văzusem aceste mâini cândva. Dar când, unde? Am făcut o sforțare ca să-l privesc atentă, să-i văd fața, ochii. Îi zâmbea tatii cu nespusă blândețe și avea, parcă, lacrimi în ochi, dar în colțurile buzelor, un zâmbet ușor. Îl întreba ce-l doare. Tata stăruia că vrea o pernă, că are dureri mari în șale. Apoi, răsfirând degetele spre mine, șopti, încercând săi surâdă:

— Fata mea.

Doctorul a ridicat privirea puțin surprins, mi-a zâmbit binevoitor, s-a înclinat vag.

— Băiatul e ofițer, a mai șoptit tata, destul de nedeslușit, aproape de neînțeles și întinzând gâtul spre măsuta de noapte: Arată fotografia!

În sertar, acolo, era, printre cutiile cu buline, sticlute și vată, o fotografie a lui Nicu în haine de sublocotenent. Am șovăit o clipă, apoi am închis sertarul și am spus:

— Nu e. Poate a luat-o mama.

Cu ochii tulburi, vinovați, contrariați, tata a repetat ca să înțeleagă doctorul:

— Nu e.

M-a durut cumplit privirea aceea. Am regretat. Chiar atunci, am regretat de moarte fapta mea. Mi-a fost rușine de mine.

De ce n-am arătat fotografia dacă tatii îi făcea plăcere dacă-i mai putea face plăcere ceva? De ce n-am arătat fotografia? E o întrebare de care nu mai pot scăpa și e ca o arsură de fier roșu pe rană de câte ori îmi vine în minte. N-am putut în clipele acelea, care erau cele din urmă, să trăiesc numai pentru el, să-l iubesc atât, încât să nu mai existe nimic în afară de dragostea mea pentru el, de suferința lui, de suferința mea față de copilul care devenise omul cu părul cărunț? Știu azi că aș fi arătat fotografia fratelui meu dacă tata ar fi vrut să se fâlească față de bătrânul profesor, care părăsise patul lui cu câteva minute înainte. Dar acum în fața mea se afla un bărbat a cărui apariție mă tulbura, ale cărui mâini minunate mă atrăgeau, mă depărtau de la singura preocupare care mi-era îngăduită. Femeie și frivolă, am avut cruzimea să-l privesc pe sfântul acela, care ardea ca o lumânare aproape consumată, din care nu se mai vedea decât o flăcăruie, cu preocuparea de a nu fi ridicol, fiindcă era tatăl meu și, prin el, aș fi devenit ridicolă eu.

Ce bucurie ar fi avut tata dacă aș fi arătat fotografia! Ar fi fost ultima bucurie și poate cea mai mare din viața lui. Cu atâta greutate își văzuse feciorul cu un rost, cu atâta trudă câștigase banii pentru școala de ofițeri. Și singura recompensă acum ar fi fost această fotografie. Desigur că până într-atât i se părea că i se datorează lui nu numai haina de ofițer, cât și toți anii de învățătură, ca să ajungă s-o poarte încât se credea, poate, el însuși ofițerul din fotografie, și, despersonalizat, în pat, acolo, între toți nenorociții acelui salon comun de spital, fotografia aceea era decorația lui, identitatea de care era mândru, singura cu care se putea îmbrăca în clipa aceea în fața unui străin.

Erau atât de necăjiți ochii tatii, atât de umilit mi s-a părut că n-a putut arăta fotografia, că am vrut să revin, să deschid sertarul, să mă prefac, căutând, chipurile, cu mai mare atenție, că o găsesc. Dar în clipa aceea am văzut iar mâinile lui Don Diego Covarrubias, din tabloul lui El Greco. Aveau aceeași paloare verzuie. Și a fost destul o clipă de ezitare, ca să nu mai scot fotografia.

— La ce armă? A întrebat medicul, politicoș, în timp ce se scula să plece. (Nu era poate atât de înalt, cât avea picioarele neobișnuit de lungi.)

— La artilerie, a șoptit tata, și a închis ochii obosit și (cine știe?) poate mulțumit că doctorul s-a interesat de băiatul lui. După ce mi-a pus o mulțime de întrebări despre tata și despre boala lui, medicul, cu o voce în care sfârșitul cuvintelor se pierdea, cu inflexiuni pe care urechea mea le păstra din cine știe ce clipe uitate ale copilăriei, m-a întrebat dacă mai merg la școală. I-am răspuns că sunt studentă la Drept și măritată. A surâs iar ușor, m-a privit atent. Iar eu l-am întrebat de starea tatii, dar nu alarmată, ca de atâtea alte ori, în alte zile, față de oricine îmi putea da o veste, ci căutând să-mi stea bine fiecare cuvânt pe care-l spuneam.

Mi-a răspuns:

— Are inima foarte rezistentă.

Mi s-a părut că vrea să spună „prea rezistentă”.

Trei zile s-a chinuit tata din cauză că inima era prea rezistentă. Trei zile l-am chinuit toți câți eram în jurul lui, punându-i la încercare inima. Unii îi făceau injecții cu cofeină și camfor, alții îl hrăneau artificial. Eu îi dădeam din când în când o linguriță de apă. El transpira și vărsa. Ochii păreau, uneori, că-i vor ieși din orbite. Cavitățile erau enorme, ca la craniile cadavrelor. Pomeții, oase rotunjite, abia acoperite cu pieliță galbenă, erau umezi tot timpul de o sudoare rece. Obrajii, două adâncituri mari; urechile – străvezii. Numai părul era argintiu, ondulat și frumos, la fel ca altădată. Închidea ochii de câte ori era extenuat de suferință și-i deschidea ca să sufere din nou. Picăturile de apă pe care le înghițea cădeau ca în golul unui butoi imens. Și tata mă privea cu ochii arși de suferință, dar cu o voință care depășea cu mult fărâma de viață cu care rămăsese și cu o încredere de animal bolnav.

Afară era orașul în zilele lui cele mai înșorite. Aproape cu sila m-a scos în curte unul din cei doi interni. Lumină aurie, adiere de toamnă, miros de pământ reavăn, curtea toată poleită de frunzele galbene și roșii ale copacilor. Ne-am așezat pe o bancă. Internul mi-a vorbit de casa părinților lui de la Botoșani, de anii de studii. Deodată, fără să spun nimic, m-am ridicat, am traversat, halucinantă, coridorul lung, cu geamuri și sala pătrată cu dulapuri albe. M-a izbit – în afară de mirosul obișnuit de alcool, iod și cloroform – un miros fetid, parcă era pucioasă, parcă era cadavru în descompunere. Speriată, m-am repezit la patul tatii. Dormea. Vecinul lui gemea monoton, ca de obicei. S-a întrerupt numai când a venit sora să-i scoată plosca și a țipat, gata parcă să-l lovească:

— Mai taci, că ne-ai omorât!

Am rugat-o pe mama să iasă puțin în curte, dar n-a vrut. Cinci minute mai târziu, i-a căzut capul pe piept. Era albă ca peretele spitalului și tot atât

de rece. Sora a venit și i-a dat să miroase eter, i-a pus o compresă pe piept și a culcat-o pe un pat vecin, care pentru câteva minute rămăsese gol. Îmi tremurau mâinile și picioarele. Tata ținea ochii închiși. Nu și-a dat seama de nimic.

Atunci au venit Michi, Maricica și Nicu (în hainele lui de ofițer, frumușel și semeț, ca în fotografie). Mama era leșinată, tata, pentru întâia dată, liniștit, ca un mort.

— E prea multă lume aici! (A strigat internul - cel care bufnea tot timpul.) Cine v-a dat voie?

— Portarul, a răspuns rar Maricica.

Ce zi lungă a fost aceea. Ultima zi a tatii! Soarele parcă nu voia să apună. Tata nu voia să moară. A deschis ochii, parcă înviorat, cu puțină viață în obraz; sau așa mi s-a părut. L-a recunoscut pe Nicu și s-a uitat atent la hainele lui. I-am luat mâna într-a mea și mi-am spus de multe ori: „Se face bine, se face bine, există minuni!”

Celălalt intern a venit să ne roage să plecăm.

— Sunteți prea mulți.

— În curând o să fim mai puțini, a replicat Maricica, cu o simplitate matură, stranie.

Trebuie să vină profesorul, s-a scuzat parcă internul.

Mama n-a vrut să plece cu nici un chip. Stătuse o clipă la aer și se simțea mai bine. Nicu a rămas cu mama, eu am plecat cu Michi și cu sora mea.

De ce am plecat atât de optimistă? Cum a pătruns în mine credința că se face bine? De ce nu am dat în lături toate imaginile care se succedau vertiginos? („Tată, am să te iau la Brașov, la Poiana!”) îl și vedeam, în soare, pe un șezlong. („Am să te iau cu trăsura la Șosea.”) Eram lângă el, auzeam tropotul cailor. („Ghici, ce ți-am adus?” „Tu știi ce să-mi aduci, Diana”.) Mă vedeam ținând o cutie de țigări la spate.

Alex a trecut în seara aceea pe la noi, să întrebe cum îi merge tatii. Am spus: „Mult mai bine”.

De ce am spus: „Mult mai bine”, fără frica pe care o aveam de obicei că totul se întâmplă altminteri, că liniștea nu poartă noroc? De ce m-am gândit la furtuna de la Balcic, la clipele petrecute cu Alex în cort, în loc să mă gândesc numai la tata?

Aș vrea să știu cum a murit tata, și nu am pe cine întreba. Numai Nicu a fost lângă el, și Nicu nu observă amănuntele, nu știe să le redea. Aș vrea să știu de câte ori a mai închis tata ochii și de câte ori i-a mai deschis, de câte ori a mai mișcat degetele, cum ținea mâna. Știu că a întrebat o dată dacă s-a plătit spitalul. Asta s-a întâmplat mai înainte. Dar ceasul din urmă, ultimele cinci minute, ultimul minut?

Mama ieșise să ia aer. Se ruga lui Dumnezeu să facă o minune. Să-i ușureze tatii suferința. Că prea se chinuia.

— S-a chinuit groaznic, repeta disperată, groaznic!

O fi băgat tata de seamă că mama nu-i lângă el, nu s-o fi simțit prea singur, mai avea privirea aceea lungă, care străbătea sala până la celălalt capăt? De ce n-am rămas măcar eu lângă el?

Aș vrea să știu tot. De ce nu povestea tata niciodată nimic despre el?

De ce n-am arătat fotografia, când tatii i-ar fi făcut atâta plăcere? Ce s-o mai fi întâmplat cu băiatul acela blond, care avea prea puține globule roșii? O mai fi gemând și acum vecinul de pat al tatii? Nu mai pot dormi, și nu mă mai pot gândi la altceva, și nici nu vreau. Fără gândurile astea, m-aș simți mai singură, mai fără rost, și pe tata l-aș simți mai departe.

Azi am fost la spital.

— A murit intoxicat prin anurie, mi-a spus profesorul. Dacă nu-și smulgea sonda, ar fi putut, poate, scăpa. Poate. Cred că a fost totdeauna agitat, neliniștit, nervos peste măsură, violent, nu-i așa?

— Tata? A fost generos, cinstit, bun.

Ca să scap de durerea pe care mi-o prilejuiesc ultimele lui imagini, mi-ar ajunge poate să-i văd o fotografie din alte vremuri. Dar tata nu se fotografia niciodată. Iată un lucru de care până azi nu mi-am dat seama.

Încerc să-mi amintesc figura tati, de pe vremea când era sănătos și bătea cu pumnul în masă de săltau farfuriile, și-mi dau seama că așa era numai în zilele când venea fără pachete, când nu aveam ce pune pe masă, când nu voia să vedem cât este de stânjenit. Da, numai atunci ne căuta ceartă, atunci înjura.

Mama pune degetul la gură și ne făcea semn să nu-i răspundem. Dar noi îl întărâtam, îl scoteam din sărite. Aș vrea să-l mai văd o dată furios, dar nu mi-l mai închipui decât cu ochi blânzi, întrebători, de animal care nu poate să spună ce-l doare. Îmi revine mereu imaginea lui de ceară, în lumina soarelui de asfințit, la marginea trotuarului, pe strada Oituz.

Azi mi-am pus pălăria și am plecat, grăbită, să găsesc o fotografie a tatii. Bănuiam că trebuie să fie pe undeva, pe un act, pe un abonament de tramvai. Afară de țigări și de ziare, nu cheltuia pentru el nici un ban. Și sunt încredințată că nu se scula niciodată sătul de la masă.

Nu ieșisem pe stradă de mult. Soarele cădea plin, puternic, pe străzi; femeile purtau taioare, pălării de toamnă, cochete; bărbații umblau, unii grăbiți, alții pe gânduri, unii traversau, alții așteptau tramvaiul. Tramvaiele erau pline. Tata nu putea fi nicăieri. Nu-l puteam întâlni în mulțimea străzii. Nu era cu puțință. „Nu crezi în minuni”, îmi spusese Alex odată la mare. Nu, nu-mi puteam închipui luna întorcându-se după Capul Caliacrei, când o văzusem venind de acolo, urcându-se treptat din mare spre cer. Nu-l mai puteam întâlni pe tata pentru că am văzut cum se aruncă lopeți de pământ peste el.

Am mers pe stradă cu dinții încleștați. Lacrimile de la o vreme nu se mai desprindeau. Se resorbeau și parcă se transformau în pietre, care mă apăsau pe piept. Odată, îmi amintesc, l-am întâlnit pe tata pe stradă. Părea atât de absorbit, încât cred că, dacă i-ar fi băgat cineva mâna în buzunar, nu și-ar fi dat seama. Așa era totdeauna. Cine știe ce pune la cale, ce griji îl frământau? L-am privit, înduioșată. Era adus din spate și mi s-a părut că văd

În clipa aceea toată povara noastră, a tuturor, încovoindu-l. De ani de zile nu făceam cu toții decât să-i cerem bani. De ani de zile se zbătea să-i câștige, să ni-i dea: „Uite, Diana, cincii lei”. I-am aruncat ofensată: „N-am nevoie; nu m-au făcut pe mine cincii lei”, am spus, semeață. „Dar nici tu pe ei”, mi-a răspuns tata prompt. Nu-și cumpăra niciodată ceva pentru el. Purta mereu aceleași haine cenușii, cu o dungă mai închisă, pe care aveam impresia că le știu de când lumea și că totdeauna vor fi bune, curate. Le peria cu o măturică aspră de câte ori pleca. Pantofii și-i lustruia zilnic cu peria, apoi cu o bucată de pluș. Ne minunam cu toții că nu uzează lucrurile, că nu le prăfuieste măcar.

Parcă-l văd oprindu-se într-o zi la chioșcul de ziare. Un cunoscut i-a spus de două ori bună ziua, fără ca tata să bage de seamă. Abia când m-am apropiat și l-am luat de braț, s-a dezmeticit și a răspuns omului care-l salutase. Ba chiar m-a prezentat. Cu ce mândrie a spus: „Fata mea. Vrea să se facă doctoriță.” (Pentru tata doctoriță însemna titrată, adică cineva cu studii universitare.) „Și să vezi băiatul. A scos portvizitul și a arătat fotografia lui Nicu. O să fie ofițer.” Mi-am spus: „Ce copilăros e tata!” Tâmpilele îi străluceau în soare, de parcă erau de argint. Ochii – apropiați și fără o culoare precisă, galben-verzuie, cum e marea când e răscolită. Și era, în ziua aceea, încărcat de pachete. Era soare, ca și acum, și tata se oprise la chioșc, să cumpere un ziar, să schimbe câteva cuvinte cu un cunoscut, și toate acestea mi se păreau întâmplări firești, obișnuite. Nu-mi dădeam seama că e un miracol, o fericire imensă să-ți poți întâlni tatăl, din întâmplare, pe stradă.

Am găsit la niște rude îndepărtate fotografii de ale tatii. „Aici e ca logodnic”, mi-a spus mătușa mea.

Era înalt și slab, cu mustață mare, despărțită printr-o cărare deasupra buzei, mustață cu vârful bine răsucite în sus. După ce mai întâi se lăsa peste colțurile gurii în jos. Purta un guler tare, drept, înalt și despicat la mijloc și o haină închisă cu patru nasturi (nu se vedea decât nodul cravatei). Așa arăta desigur atunci când a întâlnit-o pe mama pe stradă, cu pălăria mică, roșie și cu geanta roșie nouă. E una din scenele pe care le povestea totdeauna când era bine dispus. I-a luat geanta, s-o vadă mai de aproape și a vrut s-o deschidă; mama s-a împotrivit cu încăpățănare. Dar tata nu s-a lăsat, a deschis-o. Înăuntru avea numai o oglindă ovală, mică, și o batistă albă cu dantelă și nici un ban. Mama s-a făcut mai roșie decât pălăria. Mi-am închipuit-o totdeauna pe mama la șaisprezece ani, pe tata – tânăr îndrăgostit, bine îmbrăcat.

— Niciodată, până azi.

Dar chiar și imaginile astea mă îndepărtează de el, și tocmai asta nu vreau. Rechem în grabă figura lui de ceară în haine negre și pantofi de lac. Stând în picioare pe trotuar, pe strada Oituz. Cât sunt de fericită că i-am luat țigări atunci! Mi se pare că-i singura faptă bună față de tata și vreau să mă gândesc numai la ea.

Ba odată am adus acasă o ladă cu mandarine. Cel dintâi „onorariu de avocat”! Tata avea lacrimi de bucurie în ochi. Mi-s-a părut atât de fericit și

mândru de mine, că m-am simțit despăgubită de tot ce îndurasem în iarna aceea cumplită.

Odată l-am desenat. Făcea socoteli într-un carnet la masa din bucătărie, pe care și mâncăm de obicei. Țigara îi atârna, abia lipită de colțul gurii Avea fruntea încruntată, adâncituri mari pe obraji, purta o căciulă de lână, fiindcă era răcit, și un fular gros la gât. Când i-am arătat desenul, a zâmbit.

Apoi, ca un profesor care iartă obrăznicia elevului care i-a făcut caricatura – dacă e izbutită – mi-a spus: „Bravo, Diana, te pricepi”.

În seara aceea s-a dus să facă o vizită proprietarilor, ca să arate desenul făcut de fata lui.

Tata nu făcea decât să mă judece, să mă suduie, să-mi vorbească repezit. Dar cu câtă dragoste, cu câtă mândrie spunea „fata mea”! Îi aud întocmai vocea, intonația fiecărei silabe, toate nuanțele pe care le puneă când spunea: „Fata mea!” Mă doare și-mi face bine totodată.

Îl iubesc acum cu disperare de a-l fi iubit fără să o știu, fără să i-o fi arătat. Simt nevoia să-i arăt acum toată dragostea asta descoperită târziu, și gândul că nu mai este cu puțință mă exasperează.

Îi simt în palmă greutatea capului, când îl ridicam ca să-i dau să bea, aud zgomotul și căderea în gol a fiecărei picături pe care o înghițea și, de trei săptămâni, nu mai dorm.

Sunt trei săptămâni de când a murit tata.

Eram singură, într-o după-amiază, pe la șase, când m-am pomenit cu Alex. Mi-a vorbit firesc, de parcă ne-am fi văzut în fiecare zi. Toți cei care veneau la mine în acea epocă mă priveau compătimitor, părând impresionați de îmbrăcămintea mea neagră; nimeni nu înțelegea nimic din durerea mea, nimeni nu-l cunoscuse pe tata. Alex parcă venise să-l consolez eu.

— Sunt foarte plictisit, vrei să ieșim să ne plimbăm? Dacă nu. Dacă ai altceva mai bun de făcut.

— Nu, Alex, dar mi-e greu și să vorbesc, și să mă îmbrac.

Câteva zile mai târziu, am primit să ieșim împreună cu mașina lui. Un Ford vechi, demodat.

Nu știu pe unde am trecut. De la o vreme nu mai vedeam nici străzile, nici înfățișarea oamenilor care îmi ieșeau în cale. Îl vedeam pe tata, numai pe tata și tot ce se leagă din diferite timpuri de chipul lui, care, fără să știu, mi-a fost întotdeauna atât de drag. Un om încărcat cu baloane mi-a amintit că tata intrase odată pe ușă, cu mustața zâmbitoare, printre baloane viu colorate. De unde avusese bani în ziua aceea să cumpere atâtea baloane? Ce acoutenise? Pentru ce idee năstrușnică? După câtă osteneală? Parcă îl auzeam: „De ce să nu facem și noi ața de cusut? Cum adică, noi nu putem să coasem un nasture fără ca ața să vină din Anglia, din Germania, și nasturele, de cine știe unde?”. Pe aici, prin Obor, îl găsisem odată într-un fel de baracă unde se dăreă lână, într-un fum de scame, înecăcios.

— Știi unde suntem aici, Diana?

Am tresărit.

Mașina alerga în viteză.

Aș fi vrut să am o clipă de energie, să întreb unde mergem, să știu ce să-i răspund lui Michi când îmi va pune întrebări. Dar adierea rece de toamnă, amestecată cu efluvii calde, târzii rămășițe de vară, îmi trecea atât de dulce prin păr și-mi mângâia atât de plăcut obrazul și gâtul, că mă lăsam dusă ca într-un început de beție.

— Șoseaua Andronache. Spre Colentina.

Apoi am intrat pe un drum umbrit, în marginea unei păduri. Aș fi vrut să spun să întorcă, dar era în mine, pentru întâia dată de la moartea tatii, o liniște nesfârșită, care îmi curgea prin vine ca un narcotic. Alex era liniștit și el, ca și mine, ca și pădurea, ca și lanul de porumb pe lângă care treceam, ca și ziua aceea aurie de toamnă, a cărei frumusețe plină, prea coaptă, se lăsa greu peste pământ.

— Asta e pădurea Ștefănești, a spus Alex.

O brișcă venea către noi, condusă de un preot, cu o femeie alături, gătită ca de duminică: o pălărie de catifea albastră, cu panglică lucioasă de jur împrejur. Alex le-a dat bună ziua.

— Se vede că am avut vizite, mi-a spus după ce au trecut mai departe.

— Cine a avut vizite?

— Mama.

Mașina s-a oprit în fața unei curți, mare cât vezi cu ochii. Trei câini-lupi, probabil aceeași familie, ne-au ieșit în cale și au început să latre, dând din coadă cu o veselie nebună. L-am apucat pe Alex de braț.

— N-avea grijă, Diana o să vă împrieteniți numaidecât.

Pe jos se întindea un covor de ardei iuți, verzi-roșcați.

Un cal necheza pe undeva, pe aproape. Din dosul unui cazan, din care ieșeau aburi cu miros de bulion, au apărut o femeie și un copil. Pe prispa casei, o doamnă, îmbrăcata în negru, cu părul și obrazul alb, cu pantofi și ciorapi albi, și-a pus mâna streășină, întinzând gâtul. Alex m-a luat de mână și m-a dus spre ea. M-a prezentat:

— Diana Ioanescu, o bună prietenă. Apoi, ceremonios: Mama mea.

— Alex mi-a vorbit de dumneata. Mi-a vorbit foarte frumos.

M-a surprins vocea ei, puțin răsfățată, uimitor de tânără. Am zâmbit politicos, puțin încurcată, întrebându-mă dacă într-adevăr Alex îi vorbise de mine.

Apoi, același glas, poruncitor de astă dată:

— Anico, să aduci șerbetul de zmeură și apa de la gheață. (Iar nouă, cu familiaritate.) Să intrăm, copii, că prea e cald, Nu era cald de fel, soarele cădea roșu, somptuos peste câmpia galbenă. Doamna Dobrescu zâmbea cu buzele subțiri ca o linie.

— Uitați-vă cum apune soarele și cum îl zugrăvesc pictorii voștri cubiști! Vedeți, lui nu-i e rușine să fie demodat.

— Fiindcă nu e demodat, făcu Alex. El impune moda. Pictorii cu adevărat mari i se supun.

Dar mama îl contrazicea.

Nu-mi amintesc exact ce argumente aducea, unde găsea făptura aceea mică, cu voce de fetiță, atâta autoritate. De altfel, dădea impresia că nu o interesează ce spune celălalt. Când punea o întrebare, nu aștepta răspuns.

Casa era încărcată cu farfurii și oale smălțuite, de o rară frumusețe, găsite, după cum povestea, în fundul satelor din toate colțurile țării.

— Doctorul, soțul meu, avea o pasiune pentru olărie. Mie-mi plac scoarțele. Sunt frumoase, nu-i așa? Aici e doctorul în ziua în care a plecat pe front, în 1916. A doua zi am fugit după el. Aici sunt într-un grup de surori de caritate.

Mama lui Alex, între toate, cea mai mică. Și, cu părul strâns sub boneta de soră, era ca și acum, ca o mască albă, în care nu se vedeau decât două pete negre, ochii ei rotunzi, aproape fără sprâncene.

— Aici suntem cu un grup de răniți. Doctorul e printre ei. Îi îngrijeam eu. Ce mult mi-a plăcut să îngrijesc bolnavi și ce rău îmi pare și azi că n-am făcut Medicina. Dar pe atunci era la modă pensionul. Am învățat la Genova, la călugărițe. Mama a fost italiancă. Visul meu era ca Alex să facă Medicina. Și-a început-o bine, dar n-a dus-o la capăt. Așa e el. Tatăl lui, dimpotrivă.

Alex a strâns din buze, enervat. „Cum. N-a terminat Medicina?!” îmi repetam în gând, surprinsă, uimită. Și toată lumea îi spunea „doctore”, și el nu protesta. O dată l-am întrebat de ce n-o practică, și mi-a răspuns evaziv: „Prefer viticultura”, iar când m-am interesat, altă dată, dacă se ocupă de viticultură, mi-a spus: „Nu, nu mă înțeleg cu mama, prefer să fiu singur, să scriu, să citesc. Mă pasionează psihanaliza.”

— Seamănă ca două picături de apă cu tatăl lui, nu? A continuat doamna Dobrescu, cu același aer zăpăcit pe care l-a avut de la început. Aceiași ochi albaștri, de care se îndrăgosteau cucoanele, aceeași frunte îndărătnică. Numai că doctorul citea medicină noapți întregi, pe când Alex citește romane polițiste. Dumitale îți plac? Eu le detest! Hai să trecem în iatacul meu, copii.

Pe pereți erau arme încrucișate și o colecție de cruci vechi și de icoane. Ardea o candelă într-un colț și, pe o măsuță rotundă și joasă, fumega dintr-un fel de lampă, ca o mică amforă, un parfum cu un vag, neplăcut miros de tămâie. Un tablou în mărime naturală îl înfățișa în uniformă de maior pe tatăl lui Alex.

— Aici e cu „Stea României, cu spade”, mi-a explicat doamna Dobrescu, cu deosebită solemnitate; apoi, surâzând parcă amintirilor: „E a dracului pielea pe el”, spunea colonelul Ioanescu.

— Îl cunoașteți pe socrul meu?

Mama lui Alex m-a privit pentru întâia dată drept în față și cu oarecare interes.

— Ești nora colonelului Ioanescu?! Înțelesesem că te numești doamna Ioanescu. (Și doar îmi spusese când mi-a auzit numele: „Alex mi-a vorbit mult de dumneata”. Sporovăia întruna, însuflețită.) Ei bravo! Așa-i, că avea un băiat, îmi aduc aminte. Că doar era cât pe-acți să se prăpădească de anghina difterică, la Brăila. Eu i-am făcut injecția, și doctorul, soțul meu, l-a operat. Soțul meu era comandantul unui tren sanitar. Cum trece vremea!

Jupâneasa a intrat și a adus chiseaua cu șerbet și pahare cu apă.

Ce curios mi se părea că Michi a fost la Brăila în timpul războiului! Și eu nu am știut nimic până azi, și e totuși un an de când sunt nevasta lui, dormim în același pat și mâncăm la aceeași masă! Îmi aduceam aminte că și pe sora mea fusese vorba s-o opereze la trenul sanitar, fiindcă la spitalul civil nu mai erau paturi. Ce locuri însemnate au ocupat atunci printre nedumeririle și spaimile mele „spitalul civil” și „trenul sanitar” și cât de dureros mă făceau să simt că nu sunt mare.

— Sora mea a fost operată tot atunci, și tot de anghină Poate vă amintiți? Maricica Slavu.

— Slavu? Nu-mi amintesc. De altfel, am stat puțin la Brăila. Prin ce lună era?

— Toamna, târziu. Poate noiembrie, decembrie.

— Da, atunci noi am operat-o, probabil.

Mi se părea că o recunosc pe sora de caritate care a venit să-mi facă injecții atunci, când cu boala Maricicăi. Era mică, cea mai mică dintre oamenii mari pe care îi văzusem; mă apropiasem binișor de ea ca să văd dacă îi ajung până la umăr. Oare din pricina ei mi-am tăiat tivul paltonului roșu de postav, ca să-mi fac cruciulițe la costumul de soră de caritate, improvizat din șervete albe de masă, și de necaz că îi ajung numai până la umeri, n-am mai mâncat câteva zile și am dormit prost câteva nopți? Să fie ea „doctorița”? Totul era încâlcit.

Mama lui Alex vorbea mereu, despre colonelul Ioanescu, despre spitalul de la Onești. Nu prea înțelegeam ce căuta acolo cu trenul sanitar.

— Conducea etapele și făcea curte cucoanelor, a adăugat încântată.

— Și eu, care crezusem că a luat parte la șarja de la Robănești!

Ironia mi-a fost apreciată mai mult decât m-aș fi așteptat. Alex a zâmbit și m-a privit cald. Mama lui a râs cristalin.

— Va să zică, ești nora colonelului Ioanescu? Tot mustață în furculiță poartă? Neagră ca pana corbului?

— E albă și tăiată scurt.

— Extraordinar! Și-a tăiat colonelul mustața? Și doamna Ioanescu tot așa poartă coadele, blonde, groase, în jurul capului?

Mama lui Michi fusese cândva blondă?! Iată un lucru pe care nu mi-l puteam închipui.

Ca de obicei, nu a fost nevoie să răspund, fiindcă a trecut ușor la alt subiect, la alte amintiri. Mi-a vorbit de spiritism:

— Vino să vezi camera în care soțul meu mai vine uneori, când îl chem.

Era un cabinet medical. Instrumentele nichelate străluceau ciudat în albastrul încăperii.

— E așa cum a fost înainte de război, în casa noastră din București.

Pentru Alex am păstrat totul. Credeam că are să fie el doctor, într-o zi. Îl pasionează homeopatia. Dar dacă n-a terminat.

Vorbea acum mai încet și rar, ca și când Alex n-ar fi fost de față.

Ferestrele aveau geamurile ca niște vitralii albastre. Alex, în lumina de acolo, avea un cap de mort. Mama lui, la fel. Acum nu mai vorbea nimeni, și

tăcerea parcă dura de mult. Mi-era frica de sunetul celui dintâi cuvânt care va fi rostit.

Alex mi-a spus:

— Să ieșim în curte, vrei?

— Da, da, voi ieșiți, eu mai am treabă aici.

Lumina și aerul de afară m-au izbit ca o veste bună și neașteptată.

— Mama trăiește cu totul în afară de realitate, a spus Alex, cu ochii în pământ.

Am încercat să-l mângâi:

— Cred că te iubește foarte mult.

— Mă iubește fiindcă semăn cu tata. S-a întâmplat ca, atunci, când s-a îmbolnăvit el de tifos exantematic, eu să fiu la lași, bolnav de scarlatină, într-o cohortă de cercetași. I s-a telegrafiat mamei să vie, că sunt pe moarte, și nu a venit. Era foarte îndrăgostită de tata. De mine puțin îi păsa.

Alex vorbea cu vocea sugrumată. Parcă avea lacrimi în ochi. Mi-a fost milă de el. Semăna cu Petre Barbu. Și cred că în clipa aceea, fără să bănuiesc, alunecam.

— Când a murit tatăl dumitale. Alex?

— Atunci, de tifos exantematic, în 1918. Mama are dreptate, tata a fost un om. Eu sunt un om de nimic. Pe unii, exemplul tatălui lor îi stimulează, pe mine, dimpotrivă, mă deprimă. Mă simt copleșit de tot ce spune mama despre el. Simt că n-o să-l pot ajunge niciodată. Devin furios, rău, și nu mai vreau să fac nimic. Uite, n-am energia să-mi dau ultimele examene și teza. Dar de ce îți spun toate astea, Diana? Niciodată nu am vorbit despre mine. Sunt foarte orgolios.

Eram lângă o fântână. Alex a început să învârtească roata și, fără să pară că face vreo efortare, a adus căldarea sus, apoi a cules de pe jos vreo patru roșii și le-a spălat.

— Îți plac așa, fără sare? M-a întrebat, străduindu-se să zâmbească, întocmai ca Petre Barbu, și având aproape aidoma chipul lui.

Ne-am așezat pe iarbă și am mâncat roșiile. Erau dulci, răcoritoare, bune. Parcă de la moartea tatălui meu simțeam acum întâia dată gustul unei îmbucături. Seara era răcoroasă, domoală.

— Avem struguri foarte buni și nu ți-am dat. Vrei să-ți aduc? „Napoleon” și „Chasselas”. Să-mi spui cum sunt, da?

Mi-era milă de Alex, fără să știu de ce. Am spus:

— Trebuie să plecăm, și m-am ridicat, speriată, fiindcă am simțit că e târziu, că Michi va fi îngrijorat.

Trebuia să ne luăm rămas bun de la doamna Dobrescu. Am găsit-o pe prispă, ținând în brațe o găină mare cum nu mai văzusem.

— Așa sunt viandotele, mari și frumoase. Azi i-am făcut o injecție antiholerică, săraca!

Vorbea acum despre găini, despre bulion, despre struguri, cu aerul acela mereu mulțumit și zăpăcit și cu vocea de adolescentă. Așa era toată: ca o fată, zveltă, cu talia subțire, purta o rochie neagră de mătase (parcă prea scurtă), pantofi de pânză albi și ciorapi albi de bumbac.

— M-am obișnuit să umblu încălțată așa, în casă, de pe vremea când eram soră de caritate.

Avea aerul că nu observă nimic din ce se petrece în jurul ei, și totuși aveai impresia că te-a prins, că ți-a ghicit un gând, când n-ai fi vrut. Când mi-am luat rămas bun, am simțit în mâna mea mâna ei mică și dură. Cu o amabilitate grăbită, distrată, fără convingere, mi-a spus:

— Să mai poștești pe la noi. Și, te rog, transmite salutările mele colonelului și doamnei Ioanescu. Eu nu fac vizite, dar îmi place să primesc. Te rog să transmiți.

Câinii ne-au condus până la poartă cu un alai de lătrături și scâncete prietenoase.

Seara acoperea binișor câmpia.

— Michi va fi îngrijorat.

Am spus vorbele astea, sau numai le-am gândit, nu mai știu. Mașina a început să alerge nebunește. Am strigat să încetineze. Alex a oprit.

— Crezi că vreau să-ți fac rău, Diana?

O jumătate de lună plutea albă pe liniștea albastră a cerului. Alex mi-a arătat-o, zâmbind mâhnit:

— Uite-o, e singură și inutilă, ca mine. Și, jumătate, ca mine.

Vocea lui Petre Barbu, acoperită parcă de zgomotul valurilor. Am început să cred că dincolo de pădure e marea; și Petre Barbu aproape. Fruntea mi-era rece. Trăiam clipe prin care parcă mai trecusem. Da, după ce am înotat întâia dată în apa adâncă, la Mangalia. Ochii lui Petre Barbu mă priveau atenți, cu amarul acela adunat parcă de peste tot din lume. Gura era atât de aproape de a mea, că-i simțeam răsuflarea, și aceeași frunte, încruntată, s-a scuturat ca de un gând rău.

— Să mergem, a spus Alex, Michi o să fie îngrijorat.

Mi-era dor de Petre Barbu; după ani de zile, pentru întâia dată dorul amorțit, difuz devenea ascuțit și precis, ca un junghi. Am închis ochii, ca să mă îndepărtez de ziua aceea, întoarsă, după atâta vreme, ca de un om pe care-l credeai mort; dar umărul lui Alex, lângă mine, avea căldura lui Petre Barbu. Parcă eram un câine care-și regăsește stăpânul.

Am deschis ochii. Pe Șoseaua Andronache casele mici și strâmbe erau împotmolite în lumina serii.

I-am povestit lui Michi cum am cunoscut-o pe mama lui Alex:

— Se pare că a fost un erou tatăl lui, a fost decorat cu „Steaua României, cu spade”.

Dar Michi, ca de obicei, mi-a tăiat elanul:

— Nu știi cum se capătă de multe ori o decorație, cum te trezești erou? Ești obligat printr-un simplu ordin al superiorului să-ți riști viața absurd, să faci acte curajoase până la demență, dar fără acest ordin de sus, câți eroi am avea? Crezi că depindea de el să îngrijească sau nu pe cei bolnavi de tifos exantematic, crezi că a vrut să moară?

Îmi dădeam seama că nu voi putea ști niciodată ce fel de om a fost tatăl lui Alex, despre care puțin înainte mi se părea că știu tot. Fiecare va răstălmăci altfel faptele lui, viața lui. Mama lui Alex mi se părea, cu cât mă

gândeam mai mult la ea, mai ireală. Imaginea ei îmi juca în fața ochilor fără s-o mai pot prinde, așa cum nu poți prinde în apă forma exactă a unei meduze. Tot așa oscilau și amintirile legate de Petre Barbu, între chipul lui și cel al lui Alex. Nu mai rămânea limpede și adevărat din seara pe care o trăisem decât o jumătate de luna albă, înțepenită bine pe cerul albastru, liniștit, și un dor care se întorsese după o lipsă îndelungată.

Mă temeam că iarna care va veni va fi lungă, că timpul mult pe care îl voi avea mă va face să simt prea dureros golul care era între mine și Michi. Și iar mi se părea că dacă aș avea o casă în care să pot primi prieteni, să discutăm o carte, un tablou, să ascultăm muzică, totul s-ar schimba. Dar noi stăteam într-o odăiță fără lumină și aer, și trebuia să socotim fiecare ban ca să ajungem la capătul lunii. Invitațiilor, rare, pe care le primeam; nu le răspundeam, fiindcă, la fel ca și în trecut, n-aveam mijloace să invit la rândul meu. M-am hotărât să încep să lucrez din nou ca secretară de avocat. Michi nu s-a împotrivit.

Eram în ultimul an la Drept și nu știu de ce îmi închipuiam că îmi va fi mai ușor ca în trecut să-mi găsesc un maestru, să am un salariu.

Am început să mă duc zilnic la tribunal, ca femeile de serviciu care se întâlneau în Piața Sfântul Gheorghe ca să-și găsească un stăpân, și, după același obicei, nu întrebam direct, ci ocolit: „Nu cumva știți dumneavoastră pe cineva care ar avea nevoie”. Fiecare îmi făgăduia, prietenos, că se va interesa, dar răspunsul era același: „Am vorbit cu avocatul X, care ar fi dispus, dar preferă un secretar. Nevastă-sa e geloasă”. „Îmi pare rău, m-am interesat, dar maestrul Y nu ia, din principiu, secretare. Are o mamă curioasă”. „Ești prea nostimă, duduie; maestrul și-ar pierde capul. Familia se teme”.

Tatăl Michettei, pe care-l rugasem să-mi dea o mână de ajutor, mi-a răspuns: „Imposibil, Diana. Sunt prieten cu nevasta avocatului Z. Nu mi-ar ierta niciodată că te-am adus în casa.”

Mă gătuia revolta. Ajunsesem atât de greu pe băncile Universității. Cunoșteam studente care locuiau în cămin, în condiții crâncene, umblau nemâncate, apa le intra prin pingelele rupte. Oare știau că în ziua când vor porni, cu licența în buzunar, să caute de lucru, li se va răspunde: „Ești prea nostimă, prea tânără, soția mea e geloasă”.

După multe stăruințe, am izbutit să intru secretară la avocatul Gheorghiu, care tocmai divorțase. Locuia în blocul cel nou, clădit de curând pe Calea Victoriei, peste drum de cofetăria „Nestor”. Salariu nu plătea secretarilor, dar îi lăsa să câștige fiecare după abilitatea lui. „În tot cazul, pe fete nu le plătesc.” A zâmbit, lăsând loc echivocului.

Spre deosebire de primul meu maestru, Ciupitu, a cărui clientelă erau negustorii din piață, Gheorghiu era un om foarte cultivat, un jurist renumit și pleda procese cu nume răsunătoare. Dar nici ținuta morală a clienților, nici comportarea sau vocabularul nu se deosebeau: „Prințul i-a dat prințesei în cap cu castronul de frișcă”, declară bucătarul într-un proces. „Prințesa l-a prins pe prințul cu sora dumneaei în baie, și atunci prințul s-a supărat și a bătut-o pe prințesă, de nu i-a rămas oscior întreg”. Afirmă jupâneasa. „Prințul

voia să fugă cu cumnata dumnealui. Prințesa mi-a cerut s-o duc cu mașina. La aerodrom s-a încins o bătaie, soră cu moartea” povestește șoferul, repetând toate înjurăturile prințului.

Dar maestrul meu știa una și bună; că pensia alimentară pe care urma s-o obțină trebuia să fie la un nivel princiar. Secretarii ceilalți roiau în jurul maestrului, păreau foarte ocupați. Eu nu înțelegeam nimic din toată agitația aceea și puțin îmi păsa de pensia alimentară a prințesei.

Într-o zi, fiind singură în biroul maestrului meu și plictisindu-mă cu un dosar (procesul de calomnie intentat de primar unui gazetar care îl criticase pentru activitate sau inactivitate edilitară), m-am gândit să-l chem pe Michi la telefon, la școala unde, de două ori pe săptămână, suplinea pe profesorul de chimie. Dar, răsfoind cartea de telefon, mi-a trecut prin minte că aș putea da de numele lui Alex. Căutând febril, am găsit, într-adevăr, numele, numărul telefonului, strada și numărul casei. Ce miraculos mi s-a părut că o carte de telefon obișnuită poate să conțină atâtea date precise despre Alex. Primul meu imbold a fost să-l chem, numai ca să-i aud vocea, să mă conving că, într-adevăr, este vorba chiar despre el. Bineînțeles că aș fi închis, oricine ar fi răspuns, fără să rostesc vreun cuvânt. O clipă am șovăit, apoi am făcut numărul. Am auzit soneria, dar nimic altceva. N-a răspuns nimeni, și totuși mi se părea extraordinar că soneria aceea răsună chiar în casa în care locuiește Alex.

Tribunalul mă obosea până la istovire. Lumea care mișuna, alergătura mea și a celorlalți în toate direcțiile, pe scări, pe culoare, înghesuiala în arhivă, în grefe, țcănitul mașinilor de scris, praful, așteptările, totul părea fără rost, mă obosea, mă plictisea. Cred că mă demoraliza și faptul că nu câștigam nimic. Nu mă pricepeam să mint, să încarc la socoteală, fie pe maestrul meu, fie pe clienți. Aceasta era totuși sursa obișnuită de venituri a colegilor mei. Spuneau că au dat bacșișuri mari ca să se facă procedura, sau ca să afle mai devreme cum s-a pronunțat procesul. Ba chiar insinuau că multe lucruri depind de ei și de relațiile lor. Mergeau până a susține față de client că maestrul, uituc, riscă să nu se prezinte la proces dacă el, „secretarul”, nu-i atrage atenția. Eu, dimpotrivă, nu îndrăzneam să primesc nici chiar răsplata ce mi se cuvenea pentru unele servicii, sau restituirea banilor dați din buzunar. Când cineva schița gestul de a-mi da, găseam un pretext să dispar, cu obrazii dogorind de rușine. Mă chinuia nevoia de dreptate. Nu studiam dosarul plecând de la premisa că dreptatea e neapărat de partea clientului meu. Căutam, dimpotrivă, chiar înainte de a asculta pledoaria părții adverse, să înțeleg punctul lui de vedere, să-i caut și să-i găsesc argumentele. Când, totuși, maestrul meu câștiga împotriva dreptății, simțeam că mă îmbolnăvesc de ciuda.

Într-o zi l-am întâlnit pe Alex tocmai când dădeam să intru în biroul maestrului meu. Era cu capul gol, cu genele pleoștite, purta un impermeabil alb, care îi era parcă prea mare. Am fost dezamăgită. Mi-l închipuisem, în timpul în care nu l-am văzut, semănând mai mult cu Petre Barbu. M-a întrebat, ridicând genele, curios:

— Dar ce cauți dumneata pe aici?

Avea ochii cenușii, ca cerul înnourat din clipa aceea.

— Sunt secretara avocatului Gheorghiu.

— Atunci suntem vecini.

— Nu stai pe strada Sălciilor?

Am devenit purpurie la gândul că-și va da seama că l-am căutat în cartea de telefon. Dar el, fără să-mi pună vreo întrebare, mi-a răspuns evaziv:

— Da, în sfârșit. Și acolo, și aici.

N-am stăruit. Alex mi-a propus să facem câțiva pași împreună. Nu înțelegeam de ce îmi face atâta plăcere că l-am întâlnit.

— Vrei să mâncăm o plăcintă cu mere grozavă? Vino cu mine, și n-ai să regreti.

Am pornit spre Piața Amzei. De departe am simțit miros de cozonac proaspăt, de unt și de vanilie. l-am vorbit de Constanța copilăriei mele, de cofetăria „Pariziana” și de berăria „Bristol”. Raiul era acolo în centru, lângă statuia Ovidiu, și cele mai bune cornuri cu nuci, erau tot în centru, la „Rizescu”.

Când ne-am înapoiat, pe Bulevardul Take Ionescu, a început să plouă mărunț și domol.

— Îmi pare rău, spunea Alex, eu sunt de vină. Am observat că se adună norii, dar nu mă săturam să te ascult.

— Îmi place ploaia, Alex.

Da, îmi plăcea ploaia, de obicei, și pe vreme înnourată mă îmbrăcam întotdeauna în așa fel ca să nu mă sinchisesc, dar cred că niciodată nu m-au izbit mai plăcut picăturile de ploaie fiecare din ele îmi aducea parcă o veste bună. Dar fiindcă totuși se întetise, ne-am rezemat de un perete. Eram veselă, glumeam.

— Nu-i un adăpost prea grozav, Diana.

— Eram mai la adăpost la Balcic, în seara aceea.

Alex m-a privit grav.

— Diana, eu nu pot să uit. Nu pot.

Am răspuns rece, vorbind ca de un lucru care s-ar fi întâmplat cu secole în urma.

— Nici eu, Alex.

Mi-a luat mâna.

— Trebuie să mergem, să nu răcești.

Am trecut pe la Muzeul Simu, apoi pe strada Lahovary, iar când am ajuns la biroul maestrului meu, Alex a spus:

— Vine iarna, Diana. Ce ne facem? (Și fiindcă i se părea că nu înțeleg).

Așa cum am stat azi, pe ploaie, a mai mers, dar la iarnă o să ne fie frig.

M-am strâns ca un arici. Înțelegeam că Alex vrea să mă vadă altfel, să mă ducă la el acasă, dar credeam că acest lucru nu va îndrăzni să mi-l ceară vreodată. Poate de aceea are două locuințe. Una din ele anume pentru astfel de invitații. Crispată, am răspuns:

— Sper că întâmplarea va face să ne mai întâlnim. La revedere.

Alex nu m-a reținut.

Am intrat în biroul maestrului meu dezorientată, nemulțumită, fără să mai știu prea bine ce vreau. Zâmbeam ironic: „Sunt măritată de doi ani. Trebuia să mă invite și pe mine cineva în garsonieră! Se obișnuiește. Ce Dumnezeu, doar nu sunt mai urâtă decât alte femei”. Nu voiam să mă las copleșită de tristețe. „Cu atât mai bine”, mi-am spus. Alex, celălalt, reținut, respectuos, prea începea să-mi placă. Prea semăna cu Petre Barbu. Dar, încercând să mi-l amintesc pe Petre Barbu, n-am izbutit. Imaginea lui se contopea cu a lui Alex.

Zilele treceau iar sarbede, goale. Îmi dădeam seama cu groază că avocatura nu-mi place, că dacă nu te pasionează meseria pe care o practici, ești pierdut. Dar cum puteau să mă pasioneze procesele în care, de cele mai multe ori, dreptatea era de partea cealaltă? Iată, un chelner a schimbat locuința cu o femeie de la o fabrică de pesmeți. Fără voia ei, fără consimțământul ei, printr-un șiretlic grosolan. Vecina acestei femei era ibovnica chelnerului. Și el socotea că e mai comod să aibă nevasta și iubita în aceeași curte. E adevărat că i-a propus femeii schimbul de locuință pentru o sumă de bani. Dar femeia a refuzat. Aici, la ea acasă, era aproape de fabrică, și apoi, știa de la vecina ei că odaia chelnerului e într-un subsol plin de igrasie. De ce să se lege la cap când n-o doare? Ea suferă de reumatism și rămâne pe loc. Totuși, chelnerul, în înțelegere cu iubita lui, înscenează un parastas și aduce și un preot, care să facă o slujbă cât mai lungă, dă băutură multă și pofteste toți vecinii din curte. Femeia bea un pahar de țuică mai mult și, în timpul ăsta, chelnerul îi scoate lucrurile din casă, se instalează, iar lucrurile ei le cară la locuința lui cea veche, cu același camion. Aleluia cântă complicele îmbrăcat în straie preotești. Aleluia! Aleluia.

Procesul a durat un an, în care timp femeia, reumatică, locuia în casa întunecoasă și umedă, unde s-a pomenit mutată fără știrea ei. Ba mai cheltuia și bani cu două tramvaie pe zi, ca să ajungă la fabrică. Iar maestrul meu (și noi, secretarii lui) trebuia să-l scoatem pe chelner basma curată. Și multe alte procese erau la fel. La noi apelau de obicei oameni cu bani, care puteau plăti bine; de partea cealaltă, apărarea era, de obicei, mai slabă.

Și Michi nu înțelegea de ce mă frământ, ce-mi pasă. Încercam să mă apropiu de el fără să izbutesc. Felul lui de a gândi, rece, strâns, „logic” – într-un fel care mă impresionase la început – mi se părea acum inuman, lipsit de înțelegere pentru nuanțe, pentru tot ce nu se putea rezolva strict matematic. Mi-ar fi plăcut să fie cald, generos, drept. Să participe, la fel ca mine, la tot ce era viață. Să mă mângâie când sunt necăjită, să-mi spună cuvinte duioase. Dar Michi înțelegea lucrurile altfel. Le împărțea în utile și inutile.

— Când știi unde vrei să ajungi, de ce să mai ocolești? Mie îmi place exactitatea. La ce oră a venit noul chiriaș. Cât a durat slujba. Câte părărele cu țuică a băut femeia?

Într-o zi de iarnă, umedă, cu fulgi de zăpadă apoși, care se topeau de cum ajungeau jos, măbind lapovița, mi-a telefonat Alex. Avea vocea voalată, înecată:

— Da.

— Iartă-mă că am îndrăznit să te chem. Ești singură acolo?

— Nu aş fi avut curaj să chem dacă n-aş fi fost aproape sigur că la ora asta nu ești la birou. E abia cinci jumătate. Cum se face că ești acolo?

(Îi spuseseam că lucrez în biroul maestrului de la șase jumătate seara la nouă.)

— E atât de urât afară, încât am venit de la tribunal de-a dreptul, cu un taxi. (De obicei mă mai duceam întâi pe acasă, să mănânc, să mă odihnesc).

L-am întrebat ce mai face. Mi-a răspuns:

— Foarte prost. Sunt foarte plictisit. De două zile nu am mai ieșit din casă.

— De unde telefonezi?

De aici, din același bloc.

Fără să mă gândesc, spontan, fără să știu de ce, poate pentru plăcerea de a face un lucru la care se aștepta mai puțin ca la orice, am întrebat:

— Vrei să vin să te văd?

Biroul maestrului meu era la etajul al doilea. Alex locuia la al cincilea. Am crezut că are acolo o cameră mobilată, că voi găsi perdelele trase, perne multe; așa îmi închipuiam „garsoniera”. Urcam pe scări și îmi tremurau picioarele, dar căutam să mă calmez, spunându-mi: „Nu mi se va întâmplă nimic, absolut nimic. Alex își închipuie poate că e destul să vin ca să-i cad în brațe. Va vedea că s-a înșelat! Dar dacă Michi va afla?”

Mi-a fost frică să nu-l întâlnesc cumva pe Michi. Am intrat în panică. Nu luasem ascensorul, ca să nu ajung prea repede, sau să nu-l întâlnesc pe Michi, sau pe altcineva, chiar acolo pe palierul etajului cinci, fără a găsi timp pentru o explicație. Până la etajul patru puteam spune că mă cuc la o societate de petrol, sau la Oficiul de zahăr, care își avea birourile aici. Desigur, nu avea ce căuta Michi acolo, dar tocmai fiindcă mi se părea nefiresc mă temeam să nu se întâmple altminteri.

De la etajul patru până la cinci m-am pomenit urcând în vârful picioarelor și ținându-mi respirația, ca să nu fac zgomot. Erau mai multe uși. Am cercetat speriată un nume vârât într-o ramă lângă sonerie, apoi altul, gravat pe o placă de aramă, îngrozită că vreun cunoscut ar putea ieși tocmai atunci, hotărâtă să spun că-l caut pe avocatul. Dar singurul nume care-mi venea în minte era al maestrului meu.

La ușa indicată de Alex nu era nici o carte de vizită. Mâna îmi tremura când am apăsă pe butonul soneriei. Mi-a deschis numaidecât, chiar el. Era îmbrăcat în treningul bleumarin, pe care, la Balcic, îl purta zilnic. Avea obrazul proaspăt, de copil, și o șuviță de păr blond, foarte deschis, peste altele de diferite nuanțe castanii. M-a privit uimit, cu genele ridicate, cu ochii aceia albaștri, pe care nu-i avea decât el, cu un zâmbet trist și obosit, de convalescent care ar vrea să se bucure, dar nu are destulă forță. Totuși, mi-a strâns mâna băiețește, simplu.

— Îți pare bine că am venit? Am întrebat în șoaptă.

Eram mulțumită că știam ușa închisă, și totuși inima îmi bătea îngrozită. „Dacă m-a urmărit cineva?” Alex s-a uitat cald în ochii mei:

— Bine de tot.

Priveam, în picioare, odaia destul de mare, cu un pian cu coada scurtă, două fotolii cenușii de catifea, o masă rotundă, un dulap pătrat, negru-lucios, ca și pianul, din care jumătate avea rafturi cu cărți. Pe pereți, un tablou de Iser (două turcoaice, moleșite de căldură), un pastel de Luchian (niște căpițe de grâu în dogoarea soarelui) și câteva acuarele și desene în cărbune. Fereastra lungă, aproape cât un perete. Perdelele, date cu totul deoparte. Fulgi de zăpadă cădeau ușor, ca niște steluțe albe, luminoase. În odaia cealaltă, lângă divanul îmbrăcat cu catifea cenușie, un aparat de radio, și în colț, un birou cu o statueta, câteva rafturi cu puține cărți, legate în culori diferite.

Alex avea purtarea unui prieten din copilărie, pe care l-aș fi regăsit după o lungă despărțire.

Mi-a arătat un desen:

— Nu recunoști cine e aici?

— Ba da. E Ghürlü.

— Ții minte Diana?

Îmi aminteam plimbarea noastră în cartierul tătăresc, grația lui Ghürlü dansând Cara-câz. Desenul era iscălit de Tonitza. Nu l-am cunoscut la Mangalia. Nu știam că e un pictor mare. Își petrecea timpul, sau în cartierul tătăresc, unde picta multe ore pe zi, sau în cârciumă. Mi-am amintit că Michi nu s-a lăsat până n-a aflat ce voiau să spună cei doi necunoscuți care se înțelegeau prin semne și cine era pictorul care nu ieșise de două sau de trei zile din cârciumă. „De două zile sau de trei?”- Trebuia să știe precis.

— Nu e ușor să suporti viața când ești treaz, a spus Alex.

Mi se părea curios să aud astfel de cuvinte din gura lui.

— Diana, un artist n-ar trebui să se însoare, să aibă copii. Modigliani a murit din cauza mizeriei. Nevasta lui s-a sinucis în ziua înmormântării lui. Ce mult s-au iubit.

M-am gândit la Petre Barbu și, pentru întâia dată, m-am întrebat dacă nu cumva rezerva aceea misterioasă față de mine ținea de teama de a nu se lega, de a-și împovăra existența.

— Vezi căpițele astea de grâu? Un pastel de Luchian. Am făcut mari sacrificii să-l am. Știi de ce am ținut să-l am? Fiindcă are căldura părului dumitale. Uite cât soare a strâns.

Alex a făcut ceai pe o mașină electrică, pe care a scos-o dintr-una din despărțiturile dulapului, în care avea pregătit tot ce-i trebuia pentru ceai. Era îndemânat, și fiecare mișcare avea o grație bărbătească, o siguranță care mă făceau să mă gândesc la stângăcia lui Michi. Și se purta de parcă n-am fi fost singuri. Îmi pune mereu alte discuri, îmi arăta o carte, îmi vorbea despre pastelul lui Luchian, despre vizita pe care i-a făcut-o un necunoscut pictorului, când era foarte bolnav.

— Necunoscutul i-a cântat la vioară; cânta dumnezește. A plecat fără să spună cum îl cheamă. Îl chema George Enescu.

Ce repede trecea timpul! Când Alex simțea că mă gândesc la plecare, îmi povestea ceva, îmi arăta o carte.

Uite *Le rouge et le noir*²³ de Stendhal. Citește, Diana: „Une mouche éphémère naît à neuf heures du matin dans les grands jours d'été, pour mourir à cinq heures du soir; comment comprendrait-elle la nuit? Donnez-lui cinq heures d'existence de plus, elle voit et comprend ce que c'est la nuit.”²⁴ Diana, mă întreb mereu cum ar fi fost dacă nu te-aș fi cunoscut. Dacă viața mea s-ar fi terminat cu câteva ore înainte de a te fi întâlnit sau cu un minut? Sau dacă.

Nu l-am lăsat să termine fraza și m-am ridicat să plec. Ceasul pătrat de pe birou arăta ora 7. Alex n-a stăruit să rămân. M-a întrebat, doar, îngrijorat, dacă-i dau voie să-mi telefoneze.

Am coborât scările înfricoșată că Michi mi-ar fi putut telefona la birou și m-am întrebat dacă să-i spun sau nu că am trecut pe la biroul maestrului meu. Am hotărât că-i mai bine să-i spun că am fost (femeia de serviciu mă văzuse venind și plecând), dar că n-am stat mult, că am plecat să-mi cumpăr nasturi pentru o rochie, că am căutat într-o mulțime de magazine, fără să găsesc ceva potrivit.

Când i-am dat toate amănunțele astea, Michi s-a uitat în ochii mei, iar eu m-am simțit răcind deodată, ca după o transpirație provocată de o spaimă. Dar seara, cu capul pe pieptul lui, am căutat liniștită să-mi explic ce înseamnă pentru mine Alex. Riscam atât ducându-mă la el! Aș fi vrut să știu pentru ce. Nu eram fumătoare, dar cam așa îmi închipuiam plăcerea pe care trebuie s-o aibă un fumător pentru o țigară, ca starea de euforie pe care o aveam eu în căldura pe care o crea în jurul meu Alex. Cu el, fiecare părticică de timp se scurgea armonioasă, adevărată, și deși nu se întâmplă nimic deosebit, mi se părea că trăiesc, că nu mai aștept altceva. În restul timpului se întâmplau o mulțime de lucruri, și totuși simțeam vidul, și parcă tot ce făceam nu avea alt sens decât acela de a nu mă lăsa să bag de seamă acest vid. Nu credeam că-l iubesc pe Alex. Totuși, curios, a doua zi, ieșind de la tribunal, am cerut la informații numărul de telefon al garsonierei de pe Calea Victoriei, fără să mă întreb de ce mai are o casă în strada Sălciiilor. Era acasă.

— Ce faci, Alex?

Mi-a răspuns:

— Mai ții minte când ți-am spus că eu cred în minuni? Așteptam o minune, Diana. Și iat-o!

Apoi, schimbând vorba, m-a întrebat dacă vreau să mergem să vedem un film cu cow-boy.

— Revolvere, indieni. O să-ți placă, sunt sigur!

Nu mai fusesem niciodată cu un bărbat la cinematograful, afară de Michi, bineînțeles (nici chiar înainte de a mă fi măritat).

— De ce șovăi, Diana? Dacă n-o să-ți placă, îți dau banii înapoi. („Dar e o nebunie, aș fi vrut să strig, sunt măritată!”) Nu-ți face plăcere? Întrebă Alex, nevinovat.

Îmi făcea atâta plăcere să fiu împreună cu el, și era atât de nou tot ce se întâmpla de fiecare dată când îl vedeam, că mi-era greu să renunț.

Am stat la cinema alături, am mâncat castane, am urmărit pasionată goana cailor pe pânză și, din când în când, îl priveam pe Alex, și el pe mine.

Nu a pus mâna pe mâna mea niciodată, deși o țineam pe genunchi, atingând aproape mâna lui. Sau pe brațul scaunului, spre el, sau atârnată de-a lungul coapsei, între amândoi.

Când am ieșit, era aproape întuneric. Mirosea a castane coapte. Ningea domol. Purtam o haină groasă de sport, gri, cu revere mari, la gât un fular bleumarin de lână. Capul gol. Țineam mâinile în buzunare și mergeam alături de Alex, veselă, fericită că trăiesc și că simt cum mi se topesc pe obraji fulgii de zăpadă. Haina lui semăna cu a mea. Servieta cu care venisem de la tribunal mi-o ținea el. Era cu o palmă mai înalt decât mine; avea, ca și mine, obrazii roșii, părul auriu, și, în oglinda unui magazin, am fost uimită de cât păream de tineri. Aș fi vrut să-l întreb: „Oare noi suntem acești liceeni îndrăgostiți?”

Lui Michi i-am spus că l-am întâlnit pe Alex din întâmplare pe Calea Victoriei, pe lângă Cercul Militar. El se ducea la cinema, și atunci i-am propus eu să mă ia și pe mine.

Alex i se părea prea neînsemnat lui Michi. Își închipuia - nu știu de ce - că nu mă pot interesa decât bărbații înalți și bruni și-i ocolea mai ales pe cei cu tâmplele ușor cărunte.

Pe Alex îl găseam acasă de câte ori îi telefonam și-mi dădea de fiecare dată impresia că așteaptă telefonul meu, ca pe o minune.

Am plecat de multe ori de la biroul maestrului meu să-l văd, și de fiecare dată urcam cu aceeași panică scările, ținând cu privirea încordată fiecare ușă, de unde mi se părea că ar putea ieși un cunoscut, dar mai ales, îngrozită de gândul că m-ar putea vedea Michi. Câteodată treceam prin toate emoțiile astea numai pentru ca să-i spun lui Alex bună ziua o clipa, fiindcă-l găseam fără bucurii, tânjind ca un bolnav pe care nu-l doare nimic anume. Mi-era milă de el, dar așa cum simți pentru un om orgolios, tare, pe care-l bănuiești doborât, fără să știi de ce, a cărui suferință mai mult te intrigă decât te înduioșează. Alex reușea să-mi dea impresia că joc în viața lui un rol de prințesă din basme, de zână, de personaj de vis, singur în stare să împrăstie lumină în viața lui sumbră.

Într-o zi am rămas lângă el, alături, pe divan, și priveam pe fereastră, tăcuți. Fulgii de zăpadă veneau din toate părțile, zăpăciți. Alex mi-a spus că vrea să plece la țară, să facă viticultură. M-a durut să văd că face un program de viață în care eu nu aveam nici un loc. Apoi m-am gândit că vrea să plece poate tocmai pentru a pune capăt acestei existențe, în care mai tot timpul mă aștepta, pentru ca apoi să plec și să rămâie singur, așteptând iar.

— Știi, Diana, azi am transcris divorțul.

N-am îndrăznit să-i pun întrebări. Dar m-am apropiat de el și l-am sărutat pe obraz. Întâia oară după atâta vreme, mi-a luat gura, ca în seara aceea la Balcic, în cort. Ca și atunci, vuia vântul, ca și atunci, am încercat să urmăresc lucid plăcerea buzelor lui atingând, vibrând ușor sau zăbovind apăsător pe buzele mele. Fiecare atingere a lor mă amețea, fără ca totuși să-mi pierd cumpătul, fiindcă țineam să urmăresc lucid progresul acestei amețeli.

Cât de greu m-am despărțit de el! Și ce stingherită am fost în seara aceea lângă Michi. Nu eram femeia lui Alex și totuși înțelegeam abia acum că

I-am înșelat pe Michi cu fiecare gând pe care l-am avut pentru Alex, cu fiecare emoție prin care am trecut urcând treptele acelea, sau dorind, pe stradă, să-l întâlnesc din întâmplare.

— La ce te gândești, Dianet?

Michi avea ochii mari, limpezi, o frunte în dosul căreia părea că nu se ascunde nici o complicație, nici o neliniște. M-am așezat la el în brațe și l-am sărutat pe obraji.

— Michi!

Ce-i!

— O colegă a mea, o avocată, mi-a făcut azi confidențe. E măritată și s-a sărutat cu alt bărbat. Spune, e grav?

— Da! Mda. Nu tocmai. În sfârșit, ar fi foarte grav numai dacă ai face tu asta.

— De ce dacă aș face eu ar fi mai grav?

— Fiindcă tu nu ești o femeie. Ești Diana. Ești a mea, numai a mea, tu ești Dianet.

— Și dacă, totuși.

— Taci!

— Ei bine, ce s-ar întâmplă dacă, totuși?

— Nu știu, aș muri.

L-am sărutat iar pe obrazii bucălați, când pe unul, când pe celălalt, și l-am întrebat, îndurerată:

— Mă iubești atât de mult, Michi?

— Sigur că te iubesc.

Pentru Michi totul era sigur: că mă iubește el, că-l iubesc eu, că vom trăi, până la adânci bătrâneți, împreună, că Dumnezeu nu există, că totul e determinat și se poate calcula. Pentru mine nu era sigur nimic, afară de prezența lui. De aceea aveam poate atâta nevoie de ea. Aveam imaginea plutei pe care mă odihneam câteodată la Balcic în larg, pe la trei sute de metri de mal, înainte de a merge mai departe. De cele mai multe ori treceam pe lângă ea fără să mă opresc, dar simțeam nevoia să știu că e acolo. Înotam în direcția ei totdeauna, și din larg, de departe, întorceam capul, să văd dacă o mai pot zări. Iar când se întâmplă s-o pierd din vedere, mă înapoiam și începeam să înot puternic, concentrându-mi toată voința, până o zăream din nou, ca apoi să înot mai departe, fără grijă, fără efort.

Lampa de masă îl lumina pe Michi egal. Fruntea nu avea nici o urmă de cută; obrazul, nici o umbră. Privirea lui parcurgea un articol dintr-o gazetă, din care jumătate atârna de pe muchea mesei în jos. Abia-mi stăpâneam lacrimile. Cum puteam nesocoti atâta încredere? Mi se părea criminal să zdruncin atâta liniște. „Niciodată, am șoptit. Niciodată!” și am hotărât să nu-l mai văd niciodată pe Alex. Iată de ce a doua zi, când mi-a telefonat, i-am răspuns, sec, că sunt ocupată. Nu a stăruit.

După două luni, în seara celei dintâi zile de Crăciun, ședeam în fotoliu și-mi legănam capul pe rezemătoare, plictisită, cu ochii în tavan, și făceam socoteala câți ani mai am de trăit dacă nu mi se întâmplă vreun accident neprevăzut. Mâncasem la socrii mei, într-o liniște de gheață. Apoi am trecut

s-o vedem pe mama. Era foarte amărâtă. Michi căuta în ziar reclamele filmelor, când cineva a bătut la ușă. Am deschis cu gândurile împrăștiate. Și iată, în fața mea, Alex!

Când l-am văzut, m-am încălzit dintr-o dată. El a rămas în cadrul ușii, parcă fără a putea vorbi:

— Am venit să vă iau la Stan și Bran.

Apoi a intrat și i-am dat mâna.

— Tocmai căutam un film la care să mergem, a spus Michi, bine dispus.

— Cum, dar eu am venit special de la Sinaia ca să-i văd pe Stan și

Bran!

Ne-a povestit că luase parte dimineață la concursul de bob de la Sinaia, că una din sănii s-a răsturnat, că Ghiță Popescu și-a rupt picioarele.

Am pregătit tot ce trebuia ca să luăm împreună un ceai. Alex purta o cămașă gri-deschis, cravată albastră și niște haine cenușii, de stofă groasă, stropită, Avea obraji arși de soare, ținea genele în jos și, când le ridica, mă privea ca și când între noi nu s-ar fi întâmplat niciodată nimic. Dar când s-a dus Michi să aducă tablele, privirea lui Alex mi-a tăiat răsufierea, m-a izolat parcă de restul lumii.

Au jucat table. Eu am stat lângă Alex, privind peste umărul lui, atingându-i cu bărbia umărul, și parcă nimic nu mi se putea întâmpla mai bun. Seara ne-am dus la cinematograful și am stat alături, iar acasă (îl invitasem fiindcă aveam o sticlă de vin) am dansat cu Michi, ca să pot dansa și cu Alex. Poate am râs prea mult, am vorbit prea mult, am dansat prea mult. Alex, amețit, nu se mai sfia să se uite la mine ca un îndrăgostit.

Întâia dată, în seara aceluia Crăciun, m-am culcat fără gânduri, fără nevoie de sprijinul lui Michi. Toate legăturile cu realitățile din jurul meu se destrămau ca prin farmec. Nu mai aveam judecata limpede. Eram strânsă toată în jurul sufletului, un suflet în care îmi invadaseră toate bucuriile lumii și dansau un dans fantastic, amețitor, A doua zi m-am pomenit cu Katia, Eram veselă, dar nu cum sunt de obicei, numai la suprafață uneori, strident, ci veselia mea venea de undeva foarte adânc și mă izbea în piept, mi se scurgea prin brațe, în toate mișcărilor pe care le făceam, în fiecare cuvânt pe care-l spuneam.

— Ce bine arăți, Diana!

Mai târziu, pe fotoliul pe care șezuse Katia, a rămas o batistă mare, bărbătească, de olandă albă, puțin scrobită, mototolită. Când am luat-o să i-o dau, am vrut, nu știu de ce, să-i văd inițiala. Litera A m-a făcut să mă gândesc la Alex (poate fiindcă-l aveam în minte tot timpul) și, surâzând, am întrebat-o, într-o doară, tachinând-o nevinovat, totuși, temându-mă puțin de răspunsul pe care ar fi putut să-l dea:

— A cui e?

— A lui Alex Dobrescu, a răspuns Katia cu vocea de cristal.

M-am întors către perete și am întins mâna să îndrept un tablou, apoi am lăsat brațul în jos binișor. Altfel, mi se părea că ar putea să cadă la pământ și să facă un vacarm îngrozitor.

Am întrebat, deși Michi era acolo și ar fi putut să i se pară curios (doar îl văzusem pe Alex în ajun):

— Ce mai face?

— Păi abia l-ai văzut ieri, a intervenit Michi, așa cum mă așteptam.

— Da? L-ai văzut ieri? A întrebat Katia, cu un interes care parcă mi-a fost redat de un amplificator.

I-am răspuns lui Michi:

— Întrebam ce mai face în general, cu ce se ocupă, cum trăiește. Katia trebuie să știe.

— Da. la Predeal am fost tot timpul împreună. Știu că nevasta lui s-a stabilit definitiv la Paris. Se pare că are un angajament într-un music-hall.

— Ai fost și tu la concursul de bob de la Sinaia?

Fruntea îmi era rece, gâtul uscat, nu mai știam dacă întrebarea din urmă am pus-o eu, sau doar am gândit-o, sau dacă a rostit-o Michi. Am încercat, chiar în seara în care am aflat că a fost și Katia la Predeal, înaintea Crăciunului, atunci când foarte puțină lume pleca la schi, să mă desfac de toate gândurile strânse într-o idee fixă, care se numea Alex. Mi-am spus: ceea ce mă atrăgea la el era impresia pe care mi-o dădea că e singur, nenorocit, că unicul lui stimulent în viață sunt eu, că sunt singura lui bucurie, unca lui preocupare. Dacă nu-i așa, nu mă interesează. Nu mă interesează un bărbat decât în măsura în care cred că-l stăpânesc ca femeie, în care cred că sunt pentru el, într-un moment din viață, o ființă unică, de neînlocuit. Știu că sunt femei mai frumoase decât mine, dar asta nu are nici o însemnătate, fiindcă oricât de frumoasă ar fi o femeie, se poate totdeauna ivi alta, care să fie și mai frumoasă; dar cred că poate exista o adâncime sufletească, o sensibilitate, o inteligență care pot însufleți în așa fel un anumit fizic, care pot crea o feminitate infungibilă (cum se spune în Drept despre bunurile care nu se pot schimba între ele, cum ar fi un tablou, un covor, un exemplar de carte dintr-o ediție rară), amalgam unic de însușiri de neînlocuit, cel puțin într-o clipă dată, pentru un om într-un anumit climat sufletesc.

Pe Alex nu l-am văzut toată săptămâna și nici nu mi-a fost dor de el. A venit în ajunul Anului nou, Michi nu era acasă. L-am primit cât se poate de rece. Mi-a spus simplu:

— Te iubesc, Diana, nu mai pot trăi fără tine.

Am încercat să surâd cu nepăsare. L-am întrebat ce mai face Katia, cum s-au amuzat la Predeal. Mi-a spus că din București a plecat singur, după ce, zile întregi, a așteptat, cu ochii ațintiți asupra telefonului, un cuvânt de la mine. A plecat numai fiindcă altminteri nu ar fi avut puterea să nu caute să-mi vorbească, sau să mă vadă, și asta nu trebuia să se întâmple cu nici un preț. Îi vorbisem ultima dată în așa fel, că a înțeles că mă plictisește, și dacă am venit să-l văd la el acasă, am făcut-o din milă sau din capriciu. La concursul de bob s-a prezentat nepregătit, cu toate riscurile. Nu ținea la viață.

Mi-a fost milă de el. I-am pus brațele după gât și mi-am lipit obrazul de obrazul lui.

Alex venea acum aproape seară de seară să joace table cu Michi. Eu stăteam în spatele lui și, peste umărul lui, urmăream jocul, atingându-i din când în când cu bărbia, cu buzele, umărul și pândind cu nervii încordați ca Michi să nu observe. Tensiunea pe care o crea această neconținută reținere, încordare, teamă, pândă, ca să ne întâlnim din când în când privirile, ca să schimbăm un zâmbet, era teribilă. Gândul că Alex e acolo, că renunță la atâtea moduri în care și-ar fi putut petrece serile, ca să joace table cu Michi, numai pentru o privire de-a mea, numai ca să-mi strângă mâna o dată când intra pe ușă și o dată când pleca, mă apropia de el din ce în ce mai mult. Am așteptat exasperată su treacă vacanța aceea, de câteva zile, ca să fim măcar o dată împreună singuri, fără Michi între noi. Dar chiar mai târziu, în garsoniera lui, cu ușile bine încuiate, cu gura lui lipită de a mea, fiecare zgomot de pași, de uși, fiecare urcare și coborâre de ascensor mă făcea să tresar, să-mi încordez atenția, să-mi țin respirația, să mă gândesc, cu inima strânsă, la Michi. Dimpotrivă, Alex părea totdeauna sigur de el, liniștit. Era în ce privește lumea din afara noastră nepăsător, parcă am fi fost izolați de ea printr-un ocean. Îl întrebam:

— Ție nu ți-e frică, Alex?

Îmi răspundea:

— Când ești aici, nu mai mi-e teamă de nimic, nici chiar de moarte.

Când nu ești, mi-e frică, mi-e groază că n-ai să vii. Dar știi ce groază îmi este?

De câte ori îmi deschidea ușa, părea fericit, ca și când până la ultimul minut, s-ar fi îndoit de venirea mea. Și, de fiecare dată, avea același aer puțin nedumerit, respectuos, pe care l-a avut prima dată când m-a văzut în prag. Alex nu uza de intimitatea creată în ajun ca să facă un pas mai departe. Se purta, când mă vedea, ca și când încă niciodată nu m-ar fi sărutat, ca și când totul trebuia câștigat de la început, obținut cu voia mea, numai în măsura în care îngăduiam eu, în care voiam eu. Și izbutea să-mi dea impresia că nu sunt acolo pentru un ceas, două sau trei cel mult, ci pentru o viață întreagă. Nu era grăbit niciodată. Îmi arăta ce a citit, și tot ce găseam părea să aibă o legătură cu mine. Într-un roman de Andre Maurois (nu-mi amintesc titlul) am găsit subliniate câteva rânduri: „J'avais a cote de moi sur les gradins une jeune fille blonde qui remplissait alors mon univers. Nous sommes seuls disait d'homme dans sa chair. Nous sommes seuls, éternellement seuls. Nous ne savons rien, jamais rien et le cerveau de l'etre le mieux aime, nous demeure irrémédiablement ferme. Je regardais ma voisine et j'imaginai sous ses cheveux cette parois osseuse dure et fragile irrémédiablement fermée.”²⁵

Am căutat să-mi stăpânesc emoția.

Despre o carte a lui Paul Morand mi-a spus: „Am luat-o pentru că are o prefață de Proust și am văzut că-l citești, că te pasionează”. Îmi puneam discuri de patefon, pe care le ascultam alături, cumiți. Știa că-mi plac bomboanele de ciocolată și avea totdeauna pregătite multe, și îi plăcea să se uite cum le mîncăm, cu lăcomie. Mă privea fermecat, uimit.

Îi povesteam despre copilăria mea:

— La Mamaia, în fața digului era o plajă, pe care domni și doamne puteau să stea împreună de vorbă, dar îmbrăcați, ca în oraș, ca la Cazinou,

cu ciorapi, rochii, haine, pălării cu flori și voalete, umbrele, mănuși. De o parte a digului era plaja pentru femei, de cealaltă, plaja pentru bărbați. Costumele de baie veneau peste genunchi, cu volănașe, cămășile cu picățele se balonau sau chiar se ridicau peste genunchi. În mare erau, bineînțeles, femeile de o parte și bărbați de cealaltă. Dar bunica era indignată de plimbările pe dig, de posibilitatea de a privi cu binoclul. Străbunica era mai emancipată. Avusese trei bărbați legitimi: un grec, un armean și despre al treilea nu mai știa exact ce a fost. Sau nu voia să știe. Despre bunica spunea: e fata mea, numai a mea și a iubit-o atât de mult că n-a dat-o la școală, convinsă că o fată care știe carte e nefericită.

— Ești o fetiță încântătoare, Diana, mai spune, mai povestește-mi.

M-am gândit că Michi n-avea răbdare să mă asculte și, de îndată ce începeam să vorbesc, sau își găsea ceva de lucru, sau îmi cerea precizuni, date exacte.

Se întuneca, fără să-mi dau scama. Eram în brațele lui Alex, fără să știu din care clipă, învăluită în mângâieri, în sărutări pe care le simțeam parcă, în același timp, pe buze, pe gât, pe brațe, Dar era destul să-mi dau scama că nu mai aud zgomotele de afară, ca să mă sperii, să mă gândesc la Michi, să-mi spun că eu trebuie să devin femeia lui Alex. Încercam să mă depărtez. Alex mă privea cu ochi mari, dureroși, nedumeriți, iar eu căutam mereu să-mi închipui că, atâta vreme cât nu sunt de tot a lui, nu-l înșel pe Michi. Încercam să fac tranzacții cu conștiința mea, dar nu izbuteam decât să-mi pierd liniștea. Căutam o soluție. Cea dintâi care-mi venea în cap era să mă despart de Michi. Dar o refuzam pe loc, îngrozită de urmările ei. Era atât de mare încrederea lui Michi în mine, atât de impunătoare liniștea lui, că mi se părea că, zdruncinând-o, i-aș surpa toată viața. Mă gândeam ce-ar fi devenit, după destăinuirea mea, fruntea aceea fără urma unei cute, fără umbra unei îndoieli. Alex nu mi-a cerut niciodată să mă despart de Michi. De ce? Refuzam să găsesc o explicație, dar hotărâam să nu-l mai revăd și eram fericită că, ceea ce numim ireparabilul, nu s-a întâmplat. Iată de ce mă găsea ca de gheață, când mă chema la telefon. Nu cerea explicații, nu stăruia. Treceau câteva zile fără să ne vedem, pentru ca, apoi, să-l chem eu, să fiu nenorocită că nu-l găsesc acasă, sau fericită că-l găsesc, și să mă duc la el iar, și să plec, lăsându-l iar nefericit, nedumerit, aproape bolnav.

Într-o seară, la cinema, cu Michi, la sfârșitul spectacolului, când să plecăm, îl zăresc pe Alex alături de o actriță de revistă. „Poate că stau alături întâmplător”. Am căutat să mă liniștesc. În dreapta lui, vreo trei persoane s-au ridicat să plece. Alex ne-a văzut, ne-a salutat, și, ca să nu cred că artista de alături venise cu el, s-a ridicat și a trecut către mijlocul sălii, pe unul din locurile rămase goale. După câțiva pași, spre ieșire, întorcând capul, am văzut că actrița se mutase și ea alături de Alex. Am ieșit pășind nesigur, privind înainte fără să mai văd nimic și, aproape împinsă de Michi, am trecut strada. Nu știu cum m-am pomenit într-o bodegă. Michi îmi arăta cu degetul tot felul da farfurii. Dar văzând că nu spun nimic, a cerut să i se facă un pachet. Acasă am îmbucat câte ceva la întâmplare; voiam să simulez că mănânc, pentru ca să nu fiu nevoită să vorbesc. Dar după ce am mestecat

îndelung și am văzut cât mi-e de greu să înghit, am spus că mă simt rău și m-am culcat, ghemuită toată în colțul patului, cu capul, umerii și genunchii lângă pernă. De zeci de ori l-am revăzut pe Alex lângă femeia aceea, cu părul ca de oaie merinos, pe Alex mutându-se cu trei scaune mai departe, apoi iar pe ea lângă el.

Azi n-aș ști să spun dacă făceam asta pentru ca să-mi reîmprospătez suferința, sau pentru ca să mă obișnuiesc cu ea.

Câtăva vreme nu l-am mai văzut pe Alex. Când îmi telefona la birou, răspundeam, scurt, că am de lucru. Mă simțeam mai liniștită, dar liniștea mea era indiferență și plictiseală pentru orice. „Poate așa începe bătrânețea”, îmi spuneam. Am douăzeci și doi de ani. La restaurant vedeam zilnic aceiași oameni la aceleași mese. În tribunal, același praf, aceleași fraze. Michi era corect și invariabil, ca pendula unui ceas în perfectă stare. Mă pregăteam să-mi iau licența, mă aștepta o profesiune care nu mă interesa. Dosare. Dosare. Fără entuziasm dar cu emoția și teama de a urca acele scări, de a face un lucru neîngăduit, am sunat într-o zi la ușa lui Alex.

Cum sa descriu tristețea, starea în care l-am găsit și cât de mulțumit era că umblu prin casă, că scotocesc prin cărți, că mă uit, iar și iar, la tablouri, că sporovăiesc? Despre actrița de revistă nu am pomenit nimic. Nici Alex (asta îmi întărea convingerea că e vinovat). Dar când am spus că plec, Alex s-a ridicat de pe divan, a venit lângă mine, mi-a luat mâinile, cald:

— N-o să știi niciodată cât te-am așteptat, Diana, și, uite, nici nu ai venit bine, și vrei să pleci. De ce?

Am răspuns cu cochetăria unei doamne care a adus o cutie de bomboane unui copil sărac.

— Lasă, că mai viu.

Alex m-a privit grav:

— Ceva schimbat între noi, Diana. De ce?

N-am putut să mă împiedic să-l întreb, privindu-l în plin și cu un zâmbet pe care l-aș fi vrut ironic, dar care cred că a fost dureros:

— Adevărat că nu știi?

Mi-a răspuns cu ochii plini de nevinovăție:

— Adevărat. Nu știu.

Cum a izbutit să mă încredințeze că nici n-o cunoaște pe actrița de revistă, cu părul ca de oaie merinos, că n-a băgat de seamă că se afla alături de el, în acea seară, nu îmi dau prea bine seama.

M-am adunat lângă el toată și mi-a șoptit, atingându-mi obrazul:

— Am crezut iar că te-ai plictisit de mine și ți-am dat dreptate. Nu te merit, Diana. În nici un fel nu te merit.

M-am lipit de el toată, cu gura, pieptul, genunchii.

Eram iar atât de aproape în clipa în care am încercat să mă despart de el, încât Alex părea că suferă ca și când aș fi încercat să-i rup un bandaj lipit de o rană. Mă rețineam, ca de obicei, cu ochii rugători, fără să spună nimic, fără să caute să-mi impună voința, dorința lui. Iar eu mă desfăceam câte puțin, cu greu, cu sentimentul că e monstruos ceea ce fac, dar că trebuie să fac așa. Și iar au trecut săptămâni, luni.

În ziua aceea, care totuși a venit, poate fiindcă ne gândisem amândoi prea mult la ea, în ziua aceea în care nimic nu mai putea să fie cum a fost, chipul lui Michi mi-a apărut aproape străin în norul de fum gros în care mă simțeam contopită cu Alex, mistuiți parcă de același foc. Dar fumul se rărea de ce treceau orele, imaginea lui Michi devenea mai deslușită, mai amenințătoare, iar mâinile lui Alex pe mine, parcă mereu mai mari și mai stăpâne. Respirația mea era încă amestecată cu a lui. Dar mintea începea să-mi pună întrebări, neliniștea se urca în mine ca după beție. Căutam o soluție.

— Diana, eu nu te mai las să pleci. Acum ești a mea, femeia mea, a mea.

L-am strâns în brațe, cu ultimele puteri pe care le mai aveam, și l-am sărutat aproape topită, ca o aprobare firească, deplină, definitivă.

— Nu mai plec, Alex, niciodată.

Am plecat hotărâtă să-i spun în seara aceea lui Michi că trebuie să ne despărțim, fără ca Alex să mi-o fi cerut. Dar eram acum prea a lui (parcă de totdeauna a lui), și el prea al meu, ca vorbele să-și mai aibă rost. Sigur că nu mai puteam rămâne cu Michi. Dar asta nu mai avea importanță. Eram fericită. Poate că numai muzica poate exprima la altitudinile ei, poate că numai legănările de valuri, zborurile printre aștri. Aproximarea de soare pot reda ceea ce simțeam eu lângă Alex.

„Nimic nu se mai poate schimba”, am șoptit. Era ora opt și jumătate. Eram incredințată că Michi va fi acasă. Dar nu era. Am aprins lumina. Am privit în jurul meu camera cum privești pe dinafară o casă în care ai locuit demult, în care acum nu mai știi cine stă, ce se petrece înăuntru. Mi-am scos haina, pălăria, m-am așezat în fotoliu, dar nu în fundul lui, comod, ca de obicei, ci pe margine, ca în sala de așteptare a unui dentist. Apoi m-am sculat și m-am dus la fereastră.

Seara nu era albastră, ca pe ferestra lui Alex, ci cenușie, îmbâcsită. În odăile din curte, ale servitorilor, era întuneric. Un singur geam luminat, o bucătărie, cu tot felul de tigăi de aramă pe pereți. Am rămas așa, sprijinită în coate. La geamul unui coridor, tot la mezanin, văzusem, cu un an în urmă, de multe ori, în întuneric, un cap bălai de femeie. Era chiriașa modistei. Nu știam nimic despre ea decât că a divorțat și n-a găsit în altă parte adăpost. M-am dus și m-am uitat în oglindă. Voi divorța și eu. Ce simplu mi se pare acum. Dacă nu i-aș spune lui Michi tot adevărul, chiar acum, în seara asta, dacă nu ne-am despărți numaidecât, sau mâine dimineață, în zori, ar fi atât de urât ceea ce am făcut, că nu m-aș mai putea uita nu numai în ochii lui, dar în ochii nimănui, și nici chiar în oglindă, în ochii mei.

Am trecut, fără să știu de ce, la fereastră îngustă din chicinetă. Am deschis-o și am stat sprijinită în coate, să privesc cerul. Aerul era încă rece, dar cu adiere blândă, mângâietoare. Copacul din față fusese numai o siluetă neagră de copac până în dimineața asta, când l-am văzut înmugurit și i-am zâmbit. Cât de mult mi se părea că a trecut de dimineață și până acum! Unde era Diana care a surâs primilor muguri, fără să le descifreze mesajul?

Mă dureau coatele. Alex descoperea totdeauna, amuzat, când stăteam alături de el pe divan, că stau în coate. Am întins brațele, am respirat adânc:

„Voi fi liberă. Dar sunt liberă!” am protestat tot eu, eliberată de toate așteptările, de toate îndoielile. „Ce îmi place la Alex?” m-am întrebat, în joacă. Și mi-am răspuns, vrăjită: „Tot!” Calmul lui indescifrabil, fiecare din mișcările lui atât de abile, atât de armonioase, gura lui tristă, buzele lui pline, care știu atât de bine să vibreze și să se topească pe buzele mele, fiecare mușchi pe care-l simțeam desenându-se când mă apropiam de el. Și acum, bărbatul pe care-l descoperisem. Atât de frumos gol, în raza lunii, pe divan, atât de recunoscător, când eu ar fi trebuit să-i fiu recunoscătoare. Cât de neobișnuit de puternic fizicește și cât de duios. Avea în mișcări acea împletire de putere și felinitate de tigru. Și în privire, atâta umilință.

Cum a putut să aștepte atâta? Acum nu voiam să-l mai las să mă aștepte, trebuia să fiu lângă el tot timpul, și a lui, cât de mult ar fi voit el. Chiar dacă a fost cu femeia aceea la cinema, atunci, vina e a mea, și de aici înainte nu va mai avea nevoie sau prilej să meargă la cinematograful cu alte femei. Va fi numai al meu. I-am spus, când mă ținea în brațe, amețită.

— Cât am fost de înciudată pe femeia aceea! Acum cred că n-am fost destul. Nu știam de ce sunt posesivă, geloasă; acum știu.

M-a sărutat.

— Dacă ai ști cum ești tu, Diana, nu ai mai fi geloasă niciodată, pe nimeni. Dar mai bine să nu știi.

Am întrebat, răsfățată, ca să mă joc, am vrut să par îngrijorată:

— Îți plac?

Mi-a răspuns cu pasiune:

— Mult, mult, Diana, foarte mult, cum nu credeam că poate să-mi placă sau că poate să fie o femeie! M-a sărutat și, brusc s-a oprit și m-a întrebat îngrijorat sincer, aproape în panică: Dar eu? Eu îți plac?

L-am privit cu ochii plini de toată dragostea pe care o aveam în mine, acumulată parcă de o mie de ani, mi-am vârât gura, nasul în obrazul lui, i-am luat obraji în mâini, fericită:

— Nu, nu-mi placi deloc, Alex, dragul meu, nu-mi placi!

Dar printre toate amintirile astea bune, tulburătoare, străbătea iar, ca o săgeată înveninată, chipul lui Michi.

Întârzierea lui, începea să mă neliniștească. Am intrat în odaie. Era nouă fără un sfert. M-am gândit: „S-o fi dus la frizer? Ar face bine să se tundă, prea era netuns azi la prânz.” Ce bine îi stă când se tunde. E frumos Michi.! L-am privit de atâtea ori dormind. Are o frunte mare, senină. Cât îmi era de drag! Și ce frumos doarme! Nici nu se simte că respiră. Când îl săruți pe obraji, se strâmbă nițel, dar nu face nici o mișcare. Știu că se gândește: „Lasă, încă o dată, de două ori, și o să mă lase în pace; dacă fac o mișcare, mă trezesc, și nu vreau să mă trezesc”. Dar când îi pun mâna pe gură, mișcă buzele nițel, ca pentru un sărut, cuminte și conștiincios. Știe că trebuie să sărute. Apoi doarme mai departe, liniștit, cu fruntea mare, cu gura bine arcuită, cu nasul drept, cu obraji încălziți de copil. Când sună ceasul (ceasul e lângă el, pe jos), întinde o mână, fără să se trezească, mecanic, apasă butonul care e deasupra, pe cadran, soneria barbară se oprește. Michi își aduce mâna îndoită din cot, o lasă să cadă la întâmplare pe plapumă, își

afundă puțin capul în pernă și doarme mai departe. Numai că, de data asta, dacă îi vorbesc, răspunde, fiindcă știe că tot trebuie să se trezească. Îi zburlesc părul peste frunte, ca să semene a copil cu breton. Michi se strâmbă.

- Michi, a sunat ceasul.
- Știu.
- Ce-ar fi să faci ochi?
- Nu pot.
- Nu vrei să mă vezi?
- Ba da.
- Poate că n-o să mă mai vezi.

(Somnoros și abia mișcând buzele.)

- De ce?
- Deschide ochii și ai să vezi că nu mai sunt aici.

Michi deschide ochii și-mi zâmbeste, mulțumit că a fost o glumă, că nu m-a furat nimeni.

Ce drag îmi ești, Michi, dimineața, când te scoli, și seara ce plăcut e să mă culc lângă tine, fiecare cu perna și cu pernița lui, fiecare cu ziare și reviste; nu vorbim, nu discutăm, dar ne știm alături, și pentru mine e destul să mă simt la adăpost, ocrotită.

„Ciudată e această nevoie a ta de adăpost”, îmi spusese Ilinca odată.

Da, Ilinco, există o ciudată teamă a zilei de mâine, despre care tu nu știi nimic. Când eram mică, auzeam mereu: „Tata e șomer”, apoi am înțeles ca asta înseamnă: nu are de lucru. Totdeauna am auzit: „Tata a rămas fără lucru”. Mama ofta: „Nu știu ce o să facem mâine, proprietarul vine mâine, chiria trebuie să fie plătită mâine, mâine trebuie să ne mutăm. Nu știu unde o să ne mutăm mâine”.

Ce știi tu, Ilinco, ce e chirie, proprietar, ce înseamnă „mâine”, tu, care locuiești în aceeași casă în care te-ai născut – o casă care a fost a bunicilor tăi, apoi a părinților tăi și, într-o zi, va fi a ta? Mi l-am închipuit deodată pe acest proprietar amenințând toată noua mea viață. Cu o voce aspră la început, apoi cu una îndulcită, mă va invita la cinematograful, cum se obișnuiește. Mi-am frecat brațele cu palmele, să mă mai încălzesc. De ce îmi amintesc de Cobadin? „Dacă nu faci un compromis serios în viață la început, ești nevoită să faci zeci de compromisuri mai târziu”. Nu, tocmai asta nu vreau! Trebuie să ies din compromis! Dar imaginile viitorului meu se succedau sumbre. Voi mânca în picioare, pe apucate, pe dulăpior sau în colțul mesei. Ce rost are să pui față de masă și toate cele necesare când ești singură? Sau voi pica la ora mesei, ca din întâmplare, la rude pe care acum le văd numai la nunți și la înmormântări. Dar Alex? De ce să-mi închipui viața mea fără Alex? Nu, nu-mi închipui viața fără Alex dar nici cu Alex împreună, așa cum sunt cu Michi. Alex nu e în stare să aibă nici grija lui. Pentru întâia dată mă întreb, din ce trăiește, cum trăiește? Cum se mulțumește cu ceea ce îi dă mama lui? Michi e poate mai sărac dar muncește, se zbate ca să am o casă, să pot să-mi cumpăr o carte. Și nu e numai asta. E nevoia unei prezențe

permanentă, e sentimentul de destindere, căldura familială, nevoia să-ți deschidă cineva ușa și să-ți spună: „A demisionat guvernul. S-a însurat cutare. Ia asta, că-i bun. Nu mânca asta, că nu-i proaspăt. Pune-ți pardesiul, că-i răcoare și ai avut guturai săptămâna trecută”. Cineva care te întreabă ce film vrei să vezi astă seară. Nu, nu i-aș putea explica Ilincăi de ce m-am măritat cu Michi. Sunt lucruri care nu ți le poți lămuri nici ție. Spuse fără ocol, par odioase, grosolane.

Ce înseamnă adăpost? Toate astea la un loc, și mai ales sentimentul pe care îl am lângă Michi că lumea, cât de rea ar fi, nu mă poate atinge. Merg la brațul lui, înfruntând lăcomia caracatițelor care își întind tentaculele către mine. Michi mi-a dat siguranța și oarecum mândria pe care mi se pare că o are în expoziție un tablou pe care scrie „reținut”. Și apoi, credeam că nimic nu se va mai întâmplă până la sfârșit. Că dragostea e un miracol, care se întâmplă numai o dată în viață, că acest miracol s-a numit Petre Barbu.

Și, iată Alex.

În care anume clipă m-am îndrăgostit de el nu voi ști niciodată. Dragostea mea pentru el s-a născut, poate, din nevoia mea de a iubi. Alex a fost poate numai firul de nisip din scoica pregătită să dea naștere mărgăritarului. Dar acum îl iubesc. „Ce înseamnă să iubești?” mă întrebase pe vremuri Ilinca. Eram atunci în vacanță, la Mangalia, aveam șaisprezece ani și i-am răspuns: „Uite, bunăoară, dacă mi s-ar arăta în vis Dumnezeu, sau numai vocea lui, ajungând până la mine, mi-ar spune: - „Cere-mi un lucru oricare și-l vei avea,, I-aș cere pe Petre Barbu. Și dacă Dumnezeu m-ar întreba: „Nu-l vrei mai bine pe prințul de Walles, ca să devii regina Angliei? „ aș spune: „-Nu. Îl prefer pe Petre Barbu,,. Și dacă ar stărui și mi-ar vorbi de un bărbat pe care-l știe el undeva, în lume, și care e cel mai frumos, mai învățat, mai bogat, mai celebru, aș spune tot așa: - „Nu, nu, pe Petre Barbu îl vreau,, -”. Ei bine, azi tot așa i-aș răspunde Ilincăi. Puterii nevăzute i-aș cere tot iubirea cea mare. Numai că atunci credeam că se numește Petre Barbu. Poate m-am înșelat. Dar acum sunt sigură. Îl cheamă Alex. Alex, dragul meu.

Un braț mi-a amorțit. Umblau parcă mii de furnici în el. Când am vrut să-l ridic, era rece și greu. Parcă mi-era străin. Am căutat să-l încălzesc. M-am uitat la ceas: nouă și un sfert.

O liniște groaznică a trecut prin mine în zigzag, ca un fulger. M-a cuprins toată. Michi nu întârzia niciodată atâta. M-am plimbat prin odaie, apoi m-am dus din nou la fereastra dinspre curtea interioară, cu geamuri de bucătărie peste drum. Acum erau luminate două din ele, dar cu transparentele trase. Dacă Michi a avut un accident? Am alungat gândul numaidecât, cu toată forța, dar el a revenit insistent, cu amănunte: Un sergent fluiera, lumea se aduna, cineva îmi spunea că Michi e la spital. „E mai bine să moară, sau să rămână în viață?” Cât ai clipi, speriată, răspund: „Să nu moară, sigur, nu, nu, să nu moară!” Apoi ezit. Dacă nu voi mai putea divorța? Și numaidecât iau hotărârea: Nu voi divorța. Voi rămâne lângă Michi mereu. O să țin la el și mai mult, mult de tot. Mi-am acoperit obraji și ochii cu mâinile, mi-am întins cu degetele fruntea, să mă dezmeticesc, mi-am dat părul pe spate. Ce gânduri stupide! Mi-era cald. Ce Dumnezeu, am

îneebunit?! Ce imaginație bolnavă! La ceas, nouă și un sfert. M-am așezat iar în fotoliu, am deschis o carte. Nu înțelegeam nici un cuvânt. Nu pricepeam ce poate fi cu Michi.

De ce nu vine? Poate a aflat ceva și s-a dus să-i ceară socoteală lui Alex. Mi s-a făcut frig. O senzație asemănătoare tracului pe care-l aveam înaintea unui examen, sau febrei musculare, m-a cuprins dintr-o dată, toată. Dârdâiam. M-am simțit apăsată de tot întunericul de afară. Mi-era frică și frig. Frică? De ce? Eram doar hotărâtă să-i spun tot, tot. (Ciulesc urechile.) Zgomot de chei la ușă. Michi intră, mare, sănătos, corect, frumușel. Mă sărută.

— Cam târziu, Diana, nu?

Mă calmez dintr-o dată, totuși, cu vocea nesigură, spun:

— E nouă și jumătate, Michi, ce s-a întâmplat? La ora asta n-ai mai venit.

— La opt și jumătate vin foarte des.

— Bine, dar e nouă jumătate. M-am gândit că s-a întâmplat vreo nenorocire.

— Am fost la maică-mea, dar n-am găsit-o acasă.

— Cu atât mai mult, atunci înseamnă că nu ai întârziat acolo.

— Da, dar am pornit pe jos, după ce mai întâi am așteptat destul de mult tramvaiul.

Curios. Aveam sentimentul că Michi mă minte. Era posibil? L-am privit în plin, de data asta liniștită și vrând să-i găsesc vină.

— De ce nu ai luat o mașină?

— Fiindcă am întâlnit la tramvai un fost coleg și am pornit așa, împreună, de vorbă.

Nu știu de ce îl suspectam pe Michi. Pentru prima oară. L-am privit drept în ochi, ca să mă încredințez că n-am dreptate, că Michi nu poate minți, că lipsa mea de încredere e la fel cu tot ce gândisem până atunci, o stare de nervi, un dezechilibru. Michi mi-a susținut privirea. Mi s-a părut că vrea să-mi vorbească, să se scuze. Am vrut să-l opresc, fiindcă, altfel, nu aș mai fi putut să-i vorbesc eu, și eram hotărâtă s-o fac. Dar asta mi-ar fi fost mai ușor la el în brațe, în fotoliu, prietenește, cu obrazul lipit de al lui. M-am dus către el, pentru ca să-mi găsesc puțină liniște, puțină siguranță sub picioare. Parchetul avea un fel de mobilitate curioasă.

Michi m-a oprit cu un gest brusc.

— Diana! Am să-ți vorbesc.

Mi-am spus: „Știe ceva despre Alex”. Și iar mi s-au răcit mâinile, fruntea. Inima a început să-mi bată pripit. Mi-am ținut respirația. Doamne, numai de nu ar ști. Mai bine orice. Decât să știe! Și atunci a început Michi, cu vocea scăzută și fără nici un accent de imputare:

— Sunt foarte nenorocit, Diana!

M-am liniștit. Nu știa. Restul nu avea importanță. M-am așezat pe rezemătoarea fotoliului, am respirat în voie și am întrebat, mai puțin îngrijorată, mai pe deasupra:

— Ce s-a întâmplat?

Michi s-a așezat în fața mea, pe marginea divanului.

— Diana, tu crezi că te iubesc?

— De. Știu și eu?

— Nu, nu glumi, te rog. Te iubesc, Diana. Trebuie să crezi că te iubesc.

Nu aș putea trăi fără tine.

Și Michi începu să plângă, cu coatele sprijinite pe genunchi, cu fruntea sprijinită în pumni. Plângea.

M-am dus repede și m-am așezat lângă el, cuprinsă toată de îngrijorare. Orice, numai să nu-l văd plângând. Mai bine orice!

— Michi dragă, ce-i cu tine, ce s-a întâmplat?

Întind capul, să-l sărut pe obraz. Mi-e atât de drag Michi!

— Nu, Diana, nu te apropii de mine; nu merit. Aș vrea să spun, și nu pot.

Cuvintele astea parcă le mai auzisem o dată în viața mea. Când? Din ce depărtări venea ecoul lor? Pe un pat o fată pe moarte, cu ochii holbați și gura deschisă rostește aiudoma aceste cuvinte: „Vreau să spun, și nu pot”. Caut să alung imaginea asta care mă depărtează de Michi, dar văd o stradă coborând spre mare. Aud un țipăt groaznic: „Elisa”.

Michi spune:

— Nu merit să te am, dar să știi că nu pot să trăiesc fără tine, nu pot, Diana.

Uit tot ce eram hotărâtă să-i destăinuiesc și îl întreb cu totul firesc:

— De ce să trăiești fără mine?

— Te-am înșelat Diana. (Parcă m-a izbit un drug de fier în moalele capului.) Dar te iubesc, continuă Michi, sunt nenorocit, simt nevoia să-ți spun tot fiindcă sunt disperat. M-am zbuțuit atâta. Mi-a fost frică să nu aflu.

Michi plângea. Eu nu mă pot dezmetici. Nu pot să înțeleg de ce e în halul ăsta. Să nu aflu eu? Ce s-a întâmplat? Vocea lui întretăiată, plânsul acela penibil, de om care nu știe să plângă, e ca efortul de a scoate sunete al unui mut. Aud, înțelegând abia: e vorba de o fată.

Michi a avut o legătură. Parcă așa înțeleg. Fata a vrut să scape de copil. Doctorul e anchetat. Susține că a examinat-o, doar atât, a examinat-o. Fata a murit în urma unei peritonite, o coincidență. Se întâmplă.

Neliniștea cu care îl așteptasem, și acum emoția acestei întâmplări mă istovesc. Întreb cu o voce slabă, care nu răspundea gândului (și bietul Michi crede ca asta vine din durerea de a fi fost înșelată):

— Ai iubit-o?

A ridicat capul și m-a privit înduioșat.

— Asta ai înțeles tu, Dianet? Nu, dragă. Uite, era o colegă, dactilografă la noi. Cred că-i plăceam. Eu n-o băgam în seamă. Am întâlnit-o într-o după-amiază când ieșeam de la liceu. S-a mirat când a aflat că sunt profesor. Locuiam în apropiere. A insistat să intru, să-i văd casa; i-am spus că sunt grăbit. M-a întrebat cam batjocoritor: „Ți-e frică de mine?” Frică?! Ce caraghios mi se părea. La urma urmei, nu vedeam de ce s-o las să creadă că mi-e frică, și am intrat. Era foarte cald. A insistat să scot paltonul. Și-a scos și ea haina, pălăria, mănușile. M-a poftit să iau loc pe divan, apoi a spus: „Întoarce-te, îmi place să mă schimb când vin acasă, să-mi pun o rochie

ușoară.” M-am întors, dar, fără să vreau, am văzut-o într-o oglindă; și-a scos centura, sutienul. M-au tulburat mișcările ei, carnea aia plină, albă. S-a întors cu spatele și a luat de pe cuier un halat de mătase japonez.

Nu înțeleg de ce-mi dă atâtea amănunte. Nu mai ascult, nu-mi pot fixa gândurile. El simte și tace, dar parcă e mai încurcat. Sunt sfârșită, năucită.

— Ascultă, Diana, trebuie să-ți spun.

— Nu, nu e nevoie, lasă, altădată.

Dar Michi stăruie, nădușit tot:

— Când a venit să-mi ceară bani pentru doctor, n-am crezut un cuvânt. Dar ce puteam să fac? Și n-aveam nici un ban. Tu știi. Am umblat să împrumut. N-am găsit. Atunci, i-am dat banii pe care îi aveam ca să cumpăr niște instrumente pentru laborator. Speram să iau de la Nicu. I-am împrumutat odată, demult. Dar Nicu m-a amânat iar. Nevasta doctorului a venit azi la mine la birou, disperată, s-o ajut să-și scape bărbatul, să fiu martor că fata se plângea de apendicită, că avea crize. Citeam tremurând ziarele, să văd dacă nu-i pomenit numele meu. Mi-era frică să nu te pierd. Mi-e frică. Nu mă lăsa, Diana. Nu vreau să te pierd! Nu am nici un prieten, tu știi. Nu am pe nimeni, numai pe tine te am. Dacă m-ai părăsi, nu aș mai avea pentru ce trăi. M-aș sinucide. Ții minte? Puiu, Georges. Prima dată te-am văzut la înmormântarea lui Puiu A doua oară, la înmormântarea lui Georges.

Mi s-a părut că aud o sentință. Eram condamnată pe viață. Michi mă iubea, eu îl iubeam pe Alex, dar nu puteam să-l las pe Michi, fiindcă nu puteam îndura să-l văd plângând, fiindcă îl simțeam slab, nenorocit, și aș fi renunțat la orice bucurie că să nu-l mai văd cu ochii roșii, cu lacrimi pe obraz. Mi-e milă de el, sunt înduioșată, fiindcă-mi dau seama cât s-a zbatut, prin câte a trecut, prin câte trece; și fiindcă așa e Michi: când mănâncă, se frige, sau își mușcă limba, sau își pătează cravata.

Îl mângâi pe păr.

— Mai întâi, nu mai plânge, Michi. Uite, sunt aici, lângă tine. Totdeauna voi fi lângă tine, nu mai plânge.

O clipă, tace; apoi, liniștit, începe să vorbească, parcă pentru a se ușura:

— Nu mai îndrăzneam să te sărut. Mi se părea că nu merit să-mi surâzi. Când eram singur acasă, îți vedeam zâmbetul în toate fotografiile și îmi venea să-mi dau cu pumnii în cap. Numai tu știi să surâzi, Dianet.

— Lasă, Michi, nu mai vorbi, dragă.

Mi se părea atât de nedrept ca Michi să aibă remușcări, meritam atât de puțin scrupulele lui, atât de puțin se cuvenea să-mi vorbească așa, că fiecare cuvânt, toată situația mă îmbolnăvea. Era în mine o perspectivă de uimire și emoție ascultându-l, gândind sensul acestei zile. Ce împlertire de drumuri nebănuite! Cine ne-a purtat pașii? Cine s-a jucat cu noi, cum te joci cu pionii la șah? O coincidență, privită din afară, nu e decât „curioasă”; trăită, e năucitoare, te îngheață. Ce păianjen nevăzut a țesut pânza asta, de care mă simt prinsă, de care nu mă pot dezlipi, orice aș face? Ce legătură are întâmplarea asta cu casele acelea în care lampa fila, perdeaua atârna strâmbă, tata injura?

Putea să se întâmple altfel. Repet până la epuizare: „Putea să se întâmple altfel”. De ce nu a avut Michi nefericita aventură cu o lună, două înainte, sau cu un an, doi în urmă? De ce tocmai acum, pentru ca totul să mă umple de spaimă și să nu mai știu dacă am vrut eu ceea ce totuși am vrut? Cine țese pânza? De ce l-am luat pe Michi?

Michi vorbește mereu:

— Crezi că te iubesc. Diana, nu-i așa? Și nu mă lași? Nu-i așa? Ce bună ești.

— Nu sunt bună, Michi, crede-mă. Sunt nenorocită. Atât de nenorocită! Priveam înainte cu ochii mari deschiși, și nu vedeam decât mizeria noastră. Era fără sfârșit. Aveam încă o dată, limpede, sentimentul acestei mizerii și toată măsura ei. Eram ca un bolnav care a trecut de criză, dar care știe că nu boala a trecut, ci numai criza. Parcă mă adânceam în ea fără oprire. Și mi-era mai bine așa. Am început să plâng, și am plâns, de parcă toată energia nervoasă acumulată în seara aceea până la un punct în care trebuia să mă sfarm se scurgea acum normal, prin șiroaie de lacrimi. M-am ușurat treptat.

Nu am mai spus nimic și nu am mai auzit nimic din câte mi-a spus Michi. Țin minte că, în pat, mi-a pus pe ochi o compresă rece și că am simțit, atunci abia, cât de tare îmi ardeau pleoapele. Apoi s-a culcat alături de mine. M-am apropiat de el. Eram poate întâia dată aproape unul de altul, pe același plan, și erau trei ani de când dormeam în același pat, alături, fiecare cu viața lui, cu zbuciumul lui, cu judecăți și sentimente tot atât de diferite, ca și cum am fi trăit în două case deosebite, care au doar un perete comun.

A doua zi fiecare ne-am reînceput viața noastră deosebită, cu aceleași puncte de legătură ca și înainte, adică masa de prânz, cea de seară, spectacole (la care ieșeam numai împreună), o viață în care existau, totuși, pe dedesubt, o afecțiune adevărată și o nevoie curioasă de prezența celuilalt.

*

Cam în epoca asta am întâlnit-o pe Diana, după ce m-am întors în țară. Era un sfârșit de iarnă. Diana era încă în doliu după tatăl ei. Intrasem în sala „Dalles”, unde expunea un pictor, prieten al meu de la Paris. Dar nu știu dacă ziua aceea a fost înainte sau după întâmplarea pe care a povestit-o aici.

Sunt înțepenită toată. Mi-e capul gol și greu; îmi ard tâmplele și gâtul, ca după o noapte de beție.

Am citit până aici confesiunile Diane, fără să schimb o dată poziția unui braț, fără să văd cum s-a crăpat de ziuă, fără să aud când au început și cum s-au împlinit zgomotele străzii. Sigur că nu e prima noapte albă pe care o petrec citind. E curios, dar am citit caietele astea ca și când nu ar fi fost vorba de Diana, cu care am stat la școală alături, în aceeași bancă, patru ani, care intra aici, în salonul nostru, cu părul scăpărător de viață și toată numai zâmbet, ci de o eroină de roman, care-i seamănă leit. Era totdeauna în prezența ei, atât de luminoasă și de optimistă, încă ceva care îmi scăpa, era sub strălucirea ei o personalitate complexă, nedeslușită, o forță care nu știam de unde vine, o melancolie foarte voalată, care nedumerea. Acum știu, Diana

avea în ea toată copilăria ei sumbră, toate casele în care a trăit, tot acest destin în care se zbătea ca o găză într-o pânză de păianjen.

Am viețuit și eu alături de Diana, ani de zile, așa cum spune ea: „Fiecare cu viața lui, cu zbuciumul lui, cu judecăți și sentimente tot atât de diferite, de parcă am fi trăit în două case deosebite care au doar un perete comun”.

Era, în ziua aceea când am reîntâlnit-o, mai tânără decât cu doi ani în urmă, când am plecat în străinătate, după bacalaureat. Și mult mai frumoasă. Obrazul, puțin prea prelung altădată, era acum mai rotunjit, ușor colorat, buzele aveau conturul accentuat discret cu roșu. Peste părul care cădea în spirale de blond-întunecat și vaporos, până pe umeri, purta o căciuliță neagră de lutru, care atingea aproape sprânceana stângă și mergea ridicându-se pe la jumătatea frunții în sus, descoperindu-i spre dreapta unduțiile mari. Urechile, mici, le avea jumătate goale. Purta o haină neagră de lutru, largă în spate, prin care trecea, în față, prin două butoniere, un cordon de lac, marcându-i bine talia, neverosimil de subțire. În jurul gâtului, haina se închidea cu un guleraș rotund, care-i dădea un aer copilăros, în contrast cu mersul, cu ținuta umerilor de femeie admirată.

La cofetăria „Nestor”, unde ne-am dus în urmă, după expoziție, ca să mai stăm de vorbă, și-a desfăcut haina. Purta, dedesubt, o rochie de catifea de cotton, neagră, în jurul gâtului avea un guleraș de dantelă albă. Era parcă mai frumoasă cu mai multă strălucire decât înainte. Avea poate un cap prea de păpușă, sau mai curând de tânăr paj. Dar cu aceeași adâncime în privire, cu aceeași neliniște, care mă făceau altădată s-o compar cu parfumul turburător al tuberozei.

Am regăsit și mai mult privirea de altădată, care venea din adânc și pornea departe, și acea ciudată melancolie în jurul zâmbetului, când ne-a salutat Alex Dobrescu. Din felul în care Diana a răspuns, am înțeles că și ea îl cunoaște. Aș fi întrebat-o poate ceva în legătură cu el, dar ea a continuat să-mi vorbească, cu interesul aproape prea pasionat pe care-l avea pentru orice: „Ilinco, am auzit că te-a ascultat Cortot și că a fost încântat”. Apoi mi-a luat mâinile și mi le-a cercetat atent: „Vezi, tot a folosit la ceva că ți le întindeai pe muchia băncii”.

Sunt doi ani de atunci, și eu nu am știut până în noaptea asta ce-a însemnat, pentru Diana, Alex. Îl cunoșteam și eu, de la Paris. Luam cafeaua deseori la „Capoulade”, cu el și cu nevasta lui, o femeie care părea că-l iubește și că suferă din pricina lui. Eu îl găseam cu haz uneori, anost altădată. Cine ar fi crezut atunci, la „Nestor”, când ne-a salutat, sau poate a salutat-o numai pe Diana (poate pe mine nici nu m-a văzut), că Alex Dobrescu, un tânăr mai curând spălăcit, neînsemnat.

Auzisem, întorcându-mă în țară, atâtea nume amestecate în viața Diane. Un ziarist, Matta, Gheorghiu (maestrul ei), un industriaș (pe care m-am încredințat că nici nu-l cunoaște, se spunea că i-a făcut o vilă la Mamaia), Când am ieșit de la cofetărie, ningea cu fulgi rari, o ninsoare cu totul neașteptată. Era pe la mijlocul lui martie.

— Hai, Ilinco, spune, vorbește, povestește, tot așa trebuie să ți se tragă cu cleștele fiecare cuvânt? Ții minte când mâncăm dovleac la Papa-Iani?

— La asta mă gândeam și eu.

— Ilinco, ții minte, într-o după-masă, când veneam de la școală, pe la șase? Aveam, pentru a doua zi, de făcut o compoziție la română, nu știu câte exerciții la algebră, teză la istorie. Eram disperată. Atunci, ai propus tu să ne ducem la cinema „Lux” și a doua zi să fim „bolnave”. Și așa am făcut. Cine ar fi crezut că, dintre noi, tu erai aceea care găsea astfel de soluții?!

— De ce?

— Mai întâi, fiindcă soluția era inteligentă. (Am râs amândouă.) Apoi, fiindcă tu aveai un cap de fetiță model, pe când eu, vai de lume! Cine ar fi crezut, de exemplu, că, dintre noi două, tu copiai la latină?

Ne-am amintit de librăria lui Isidor, o dugheană peste drum de școală, de Roza, nevasta librarului, o bătrânică sprintenă, cu părul ca zăpada, pus pe „papiote”, care nu pricepea de ce fetele se bat pentru cărți poștale cu Rudolf Valentino, când în aceeași cutie se găsea și Leonard, artistul de operetă. „de care era așa de gelos Isidor”.

Acolo ne-am întâlnit o dată când eram supărate. Diana ceruse lui Isidor L'introduction a la Psychanalyse²⁶, dar, în fața figurii aiurite a librarului, a adăugat: „Dacă n-o aveți, dați-mi Visul Maicii Domnului”.

Intrasem atât de mult în atmosfera școlii, că, la plecare, când am ridicat poșeta, am avut surpriza pe care o ai când ridici o cană de apă goală, fiind sigură că-i plină. Îmi lipsea greutatea ghiozdanului.

Oprindu-se în fața unei case mari, mi-a spus: „Lucrez aici, aici e biroul maestrului”. Mi-am reamintit de Ocna-Sibiului, de fata aceea cu mișcări de trestie, care mi-a spus, cu aceeași privire puțin batjocoritoare și cu aceleași gene mirate, de păpușă: „Eu locuiesc aici; dumneata, probabil, la hotelul din parc”.

Trecuseră atâția ani, și eu nu știam despre Diana nimic mai mult decât atunci. Și nu am știut nimic până în noaptea asta.

Mă simt obosită, de parcă aș fi trăit eu toată viața ei.

Deodată îmi dau seama că Diana nu e un personaj de roman. Diana există și trebuie să fie la granița noastră, dar simt ca mă interesează mai mult eroina din caiete. Îmi aleg o poziție mai bună și reiau confesiunea ei.

JURNAL LA BALCIC.

Casa în care locuiesc este pe un deal, pe un drum paralel cu malul mării. Odaia mea e pătrată și văruită în alb, cu scânduri gălbui nou-nouțe. (Domnișoara Evghenia mi le-a arătat cu vădită mândrie: „Are scânduri odaia!” și, văzându-mă nedumerită mi-a explicat că anul trecut avea pământ.)

Ferestrele sunt pătrate, mari, deschise larg. Prin cea din stânga, de aici, de pe marginea patului, nu se vede decât marea, de parcă odaia plutește pe ea. Cea din dreapta e pe jumătate acoperită cu ramuri încărcate de prune. Printre ramuri se vede un acoperiș roșu de casă, care pare foarte aproape, dar e tocmai de partea cealaltă, la malul mării, lângă fâșia de nisip și buveta, „La doi cocoși”.

Păsările ciripesc întruna, parcă s-au adunat toate aici, în fața ferestrei mele, să-mi pună întrebări. În odaie miroase a pelin. Am pus mult pelin sub saltea, ca să gonesc puricii, pe care îi aduc de la „Mamut”.

Între cele două ferestre e o masă. Acolo scriu în caietele astea, ridicând ochii mereu, ca să-l văd pe Alex, uneori singur, alteori cu o fată. O cheamă Colette. Colette locuiește pe dealul din stânga, ceva mai jos, chiar lângă drum. Când aud patefonul pe terasa ei, mă întreb dacă nu este cumva și Alex acolo, numaidecât mă duc și eu (deși, de la o vreme, sunt primită cu o ușoară răceală). Când o văd pe seară, pornind, în costum de baie, către ponton, mă grăbesc s-o ajung din urmă, încredințată va veni și Alex. Când pornește îmbrăcată în trening, știu că se duce la cafeneaua lui Mamut, și o iau și eu într-acolo; iar dacă nu-i acolo, mă îndrept pe drumul dinspre Tuzla și urc într-un suflet toate dealurile, până ajung la casa lui Alex. Și atunci o găsesc în hamac, visătoare; el, pe un scăunel, cântă la banjo. Mie îmi aduce Șaban șezlongul. Tăcem cu toții. Faptul că îl găsesc și pe Șaban acolo, sau pe Gina, prietena Colettei, nu mă liniștește, fiindcă eu sufăr pentru toată atmosfera aceea electrică, pe care o cunosc atât de bine, în care nu se întâmplă nimic, dar în care o privire, o atingere de mână sau numele unuia pronunțat de celălalt au aproape vraja și senzualitatea unei posesiuni. Știu că prezența mea mai mult ajută la încălzirea acestei atmosfere, face și mai prielnic climatul în care se coace dragostea dintre Alex și Colette. Știu că nu mai pot împiedica nimic, dar mai ales nu mă pot împiedica pe mine să fiu între ei, să pândesc, să le urmăresc privirile, cuvintele, gesturile, gândurile. De altfel, îi simt atât de întărâtați de permanenta mea prezență, ca mi se pare că ar fi destul să fie singuri o clipă, ca să cada umil în brațele celui alt. Și tocmai asta vreau să evit, cu prețul tuturor umilințelor, al unei vechi îndârjiri, neomenești. Cât de mult aș vrea să plec, să mă reîntorc la București, fără să-i spun vreun cuvânt lui Alex, fără o imputare. Dar am visat prea mult această lună la Balcic cu Alex și fără Michi, prea mult am dorit-o, ca să pot renunța deodată acum. Nădăjduiam să fiu fericită.

Voi fi fericită, în sfârșit! Nu voi fi trecut prin viață fără să știu ce înseamnă o fericire mare, adevărată, făcută nu din fărâme, ca până acum, nu cu obsesia ceasului, ci din zile și nopți. Măcar o zi întreagă, mare, frumoasă și plină. Cum pot să admit că totul e pierdut? Vreau, dimpotrivă, să încerc totul, cu orice preț, cu orice luptă, cu sacrificiul demnității.

Alex repetă întruna că nu înțelege nimic din toate nemulțumirile mele, că nu știe ce vreau.

Îi spun încă o dată:

— Vreau să nu mai existe Colette între noi (prefăcându-mă nu știu că în realitate eu stau în calea lor).

— Asta nu se poate, Diana.

— De ce?

— Fiindcă e singură și e o fetiță de care trebuie să am grijă. Mi-am luat răspunderea față de familia ei.

Aș fi vrut să răspund: „Cum poți găsi că e fetiță, când oricine ar spune că e sora mea mai mare? Nu vezi? Fumează ca un birjar!” Dar cât aș fi fost de

vulgară și cât de nedreaptă! În realitate, îmi place atât de mult Colette! Dacă aș fi bărbat, m-aș îndrăgosti de ea. E, într-adevăr, prea mare, poate prea împlinită, dar cu o admirabilă armonie și grație în mișcări și atât de tânără! Are optsprezece ani și ochi adânci, care parcă nu privesc niciodată ceva precis, afară doar când se opresc asupra lui Alex. Obrajii, gura, ea toată are ceva savuros, ceva de fruct copt, așteptând parcă să fie cules; altfel, gata să cadă singur, nepăsător. Mișcările, privirea ei, tăcerile ei sunt numai încântare. Deși mare, plină, nu umblă, plutește. Colette e integrată perfect în farmecul și nostalgia peisajului, ca și Alex. Îi găsesc potriviți și sufăr cumplit. Aș vrea să știe Alex că un bărbat a spus despre ea: „Cum, are numai optsprezece ani namila asta cu sâni de lăptăreasă?” Dar știu că Alex va da din umeri, întocmai ca și mine: „Cine mai e și individul ăsta vulgar?!” Cum de nu vede cât e de dulce Colette, câtă grație are, ce bine îi stă în trening, umblând în vânt cu părul greu ca smoala, întunecat și visător ca ea?

Colette mi-e dragă și sunt încredințată că nu are nici o vină. Poate că nici nu știe ce-i între noi. Sigur, nu știe. E îndrăgostită de Alex, dar i se potrivește să fie îndrăgostită. Are optsprezece ani, și Balcicul ăsta parcă e fermecat. Nu-i pot găsi nici o vină Colettei, dar sufăr groaznic. Vina întregă o are el. Aș vrea să-mi spună că nu mă mai iubește, să aud cuvintele astea în față, răspicat, să-mi mărturisească, în sfârșit, că o iubește pe Colette. Altfel, însă, mă agăț de faptul că el neagă, pentru ca să nu iau o hotărâre, să nu plec, să-i pândesc, să strâng toate privirile lor și toate unduirile de voce, ca pe niște dovezi în dosarul suferințelor mele, fiindcă atâta timp cât strâng dovezi mi se pare că nimic nu e vădit, că nu e totul sfârșit.

Azi am suferit fiindcă Alex a strigat-o „Nicole”. Când au rămas împreună singuri, unde au fost fără știrea mea, când a apucat să-i spună că diminutivul Colette vine de la Nicole? De ce a ținut el să știe care e numele ei adevărat, de ce au vorbit despre ei? De ce a reținut Alex amănuntul ăsta și de ce, acum, când toată lumea îi spune Colette, numai el îi spune Nicole? Și cum pronunță Nicole? E aproape ridicol, e aproape indecent, e ca o declarație de dragoste pe scenă, când actorul face abstracție complet de publicul care asistă în sală.

Când mergem în grup, urmăresc manevrele prin care Alex și Colette încearcă să rămână în urmă; observ cum vor să profite de faptul că sunt atentă la cele ce-mi povestește Gina, sau Șaban (ei nu știu că nu sunt atentă la nimic în afara lor), pentru ca să încetinească pasul, sau să se oprească o secundă, pentru ca el să-i arate o umbră pe un deal, să identifice o stea de care l-a întrebat, în realitate, ca să se desprindă de grup. Încetinesc pasul și eu, îl încetinesc și ei, până ce rămânem cu toții pe loc.

Alex, când ne povestește ceva, deși suntem cu toții în jurul unei mese, i se adresează de fapt Colettei, fiindcă se uită la ea când vorbește:

— Am găsit o broască-țestoasă mică. Uite numai atâta este, și-i arată Colettei dimensiunile broaștei.

Aș vrea să răspund ceva, în locul ei, dar vocea mi-e găuită. Colette spune visătoare, cu voce foarte înceată, vocea actrițelor mari, care, când șoptesc, se aude până la ultimul loc al galeriei:

- Drăguță trebuie să fie.
- Nu știu ce să-i dau de mâncare, spune Alex.
- Întâmplător, Colette știe și răspunde, simplu:
- Muște.

Urmează un proiect de vânătoare de muște, în doi, prin restaurante. Gina se amuză. Șaban râde în hohote. Eu încerc să zâmbesc, fără să știu dacă am izbutit sau nu.

Camera vecină celei în care locuiesc Colette și Gina s-a liberat. Decid, sub pretextul că peste tavanul meu este un pod în care ronțăie șoarecii, să mă mut în odaia aceea. Chiria la fosta mea gazdă e plătită pe cincisprezece zile înainte. Acești bani au mare importanță în bugetul menajului meu. Dar mi se pare că acest sacrificiu mi-aduce liniște. Nu voi mai sta la fereastră, în picioare, ca să-l surprind pe Alex intrând la Colette sau s-o văd pe ea ieșind. Nu voi mai fi chinuită de gândul că nu știu ce se întâmplă acolo.

Camera mea cea nouă are un perete comun cu aceea a fetelor, Colette și Gina. Nu poate intra nimeni la ele fără să știu, nu se poate vorbi nimic fără să aud.

Fereastră e deschisă mare. Stau toată ziua cu storul ridicat. Soarele inundă odaia. E cald, dar în felul ăsta Alex nu poate trece fără să mă vadă, nu poate trece mai departe, stau în calea lui. Într-o zi îmi aranjez părul cu grijă, îmi pun o pijama de olandă albă bine scrobită, bine călcată și aștept. Alex nu vine. În ziua următoare, rămân așa cum am venit de la plajă, cu o fustă mototolită, închisă cu nasturi, pusă în grabă peste costumul de baie, cu nisipul lipit de mine, cu părul încălzit (fiindcă am băgat de seamă, că atunci când mă gătesc, nu vine). Alex vine, se oprește în fața ferestrei; eu mă duc și mă așez pe marginea ei. Alex spune simplu:

- Am venit să iau fetele, să mă duc cu ele la Menaro (o ghicitoare).

Îngheț. E posibil să fi făcut cu Colette un program în care eu nici măcar să nu mai figurez? E posibil să treacă pe aici, pe lângă mine, să le ia pe ele, să iasă numai cu ele, fără să-mi propună și mie să merg? Aici am ajuns?

Gina iese din odaie, gata de plecare:

- Mă duc la volei.
- Și Nicole? Întreabă Alex, cu vocea de miere.
- Vine numaidecât.

Colette apare, ca de obicei, în aceeași salopetă de lână albastră, prăfuită, cu părul pe spate, cu privirea în nori. Niciunul din ei nu mă întreabă nimic, nu se interesează ce am de gând să fac în după-amiaza aceea. Dar iată că n-au apucat să plece, și se oprește o mașină în fața casei, din care coboară Ghiță, șchiopătând ușor, în urma accidentului de bob de care-mi povestise Alex. Mai sunt în mașină doi tineri, o fată și un băiat, pe care îi cunoșteam cu toții. Ghiță mă întreabă:

- Mergi la Ecrene?

Nu știu cum e pusă întrebarea, dar pare că programul ar fi fost făcut dinainte, nu definitiv, și a venit acum să-i dau răspunsul. Vreau să par entuziasmată:

— Sigur că merg! Și trec peste fereastră un picior, apoi celălalt, spun celorlalți, voioasă, ridicând brațul: „Good by”²⁷. Pornesc așa cum mă aflu și mă așez în față, alături de volan. Conduce Ghiță, sportivul; în fund stau ceilalți doi. Nu vor ști niciodată oamenii ăștia cât de bine mi-au făcut. Nu mai mi-e cald, nu mai simt nisipul lipit de mine.

Pe povârnișul acela în spirală, care duce spre Ecrene, Ghiță a condus mașina cu o singură mână, cu cealaltă mi-a înconjurat spatele, ținându-mă de braț. Nu știu ce credea el, dar eu mă simțeam ocrotită. Vegetația, în toate nuanțele acelea de verde, parcă era acolo ca să-mi liniștească nervii, să mă mângâie, să-mi aline durerea. Soarele începea să apună în zeci de feluri de roșu și violet, pe fondul albastru, o adiere bună de vânt îmi atingea obrazul. Valea Batovei se depăna mai somptuoasă ca oricând.

Ne-am întors pe la unsprezece seara.

De ce mă apropiam de casă, simțeam cum se urcă în mine neliniștea aceea care mi-era familiară ca durerea de cap (sufeream de câțva timp de cumplite migrene). Cu Ghiță am făcut un proiect de plimbare pe a doua zi. Acasă, pe terasă, le-am găsit pe Colette și pe Gina.

— Și Alex? Am întrebat cu indiferență prefăcută. Ce-i cu el?

— Nu știu ce a avut astă-seară. A răspuns Gina. Mai întâi, a fost bosumflat; după aia, s-a îmbătat și a devenit prea vesel. L-am lăsat la Caramiti. Bea cu pescarii.

Am povestit cu amănunte cât de frumos a fost.

— Dar de când îți face curte junele Ghiță? M-a întrebat Gina, neobișnuită să-i scape o intrigă.

— De totdeauna! Am răspuns prompt și m-am dus să mă culc.

Mă simțeam bine, nu știam de ce, poate fiindcă nădăjduiam că din pricina mea fusese plictisit Alex.

Dorm cu fereastra deschisă fiindcă se adună atâta căldură peste zi în odaie, că altfel mi-ar fi cu neputință să adorm. Dar cu fereastra deschisă dorm prea ușor, mă trezesc la orice zumzet, pentru orice gândac sau fluture care intră pe fereastră și iese, speriat de întuneric.

Când m-am trezit, Alex era în fața ferestrei mele. Era acolo de mult? Venise chiar atunci? Nu știu. Nu aș fi putut să-i pun nici o întrebare, nu aș fi putut să scot nici un cuvânt fără să mă tem că se aude alături... În odaia fetelor. M-am dus lângă el. Avea ochii de același cenușiu cu al cerului care se lumina de zi. Mi-a șoptit la ureche:

— Am venit să-ți spun că am suferit îngrozitor. De ce ai plecat așa?

M-am apropiat și eu de urechea lui și am întrebat, cu prefăcută candoare:

— Cum așa?

— Așa, cu ăia, cu mașina, doi și doi?

Până să spun ceva, mi-a șoptit în ureche, ca o sărutare:

— Vreau să te țin în brațe, Diana.

Și, într-o clipă, a trecut peste fereastră, brațele mele au fost după gâtul lui, m-am lipit de el, toată, și suferința mea s-a topit. Voiam să mă conving că

nu e numai un vis, că într-adevăr ne iubim, că ne-am împăcat, că Alex e al meu. Doamne, cât îl iubesc!

Am întrebat, lipită de el, toată:

— Mă iubești, Alex?

— De ce întrebarea asta?

— Fiindcă vreau să știu și fiindcă îmi place să aud.

Ocolește răspunsul.

— Am fost foarte gelos când ai plecat cu mașina.

— Mă iubești, Alex?

Ca să-l recâștig, îl sărut binișor, abia atingându-i buzele, necăjindu-l numai, apoi din ce în ce mai insistent, dar calculat, așa cum am învățat de la el. Și reușesc să-l exasperez, să-l fac să nu mai aibă decât un singur gând, o singură dorință. Vreau să mă iubească și știu că asta nu se poate acum decât dacă îl fac să confunde dorința cu iubirea. Și ce umilită mă simt!

În ziua următoare aș fi dat ani din viață ca să fim singuri tot timpul, dar Alex avea întâlnire cu un prieten, ca să meargă în larg cu barca cu pânze. Eu nu i-am cerut să renunțe, el nu mi-a propus să-l însoțesc.

La prânz am mâncat, ca de obicei, cu Colette și Gina, dar Alex nu a mai avut pentru Colette privirile acelea de motan îndrăgostit, ca altădată. Părea plictisit și detașat de noi, de toate la fel.

După-amiază, în odaia lor, Colette a declarat, neașteptat, că vrea să plece la București. Mi s-a schițat în suflet un început de bucurie. Să nu mai fie printre noi, Doamne, să se termine calvarul acelor priviri care se întâlnesc peste mine, fără sfială, ca și când aș fi un obiect, un cățel! Dar numaidecât mă întreb: „De ce hotărârea asta subită? S-or fi certat? Să fie întoarcerea lui Alex la mine consecința unei dintre ei, sau, dimpotrivă, supărarea lor, consecința revenirii lui la mine? Să fi fost atât de drăgăstos înainte climatul între ei, încât ea să nu suporte o oarecare răceală din partea lui, poate trecătoare, și să prefere să decidă să plece? Îmi pun întrebările astea ca și când nu aș fi văzut și nu aș fi simțit mai ales acel climat, ca și când nu aș fi suferit destul pentru el. Cât de mult simt nevoia să judec, să pun ipoteze, să trag concluzii, numai ca să nu-mi cred ochilor, să nu știu precis, să fie totul altfel decât este.

Colette l-a invitat pe Alex să facă o plimbare cu barca. Alex a refuzat. Nu am auzit pentru care motiv. Mergeau în urmă amândoi și nu vorbeau decât din când în când, foarte încet.

Veneam de la Caramiti. Astă-seară am mâncat acolo. Colette și Alex nu au scos un cuvânt. Gina, știind probabil tot ce se întâmplă între ei, tăcea și ea, discretă. Eu, destinsă puțin de plimbarea de la Ecrene, de prezența lui Alex în zorii zilei, am reușit să fiu aproape veselă și să am haz. Am arătat influența Balcicului asupra vizitatorilor săi, imitându-l pe Alex, adică făcând o caricatură a lui (și indirect a Colettei). Am pus coatele pe masă, am sprijinit obrazii în pumni, mi-am îngroșat buzele, mi-am trimis privirea în depărtări incerte, apoi una din mâini am pus-o pe pachetul de țigări, așa cum face Alex, fără să se uite la cei cărora le oferă, și, cu vocea lui cea mai plictisită, am întrebat, așa cum ar fi făcut el: „Luați?” Apoi am întors capul peste tot,

leneș, așa cum face Alex când caută chelnerul, și, cu gravitatea cu care ai cere otravă, am spus, imitându-l: „Ismail. Un șprit”.

Colette și Alex au zâmbit, amuzați. Gina, care se miră și se extaziază de toate cele, a exclamat:

— Vai. Diana, dar bine îl imiți! Hai, încă o dată.

Și a râs de i-au dat lacrimile. Dar Colette a intervenit cu superioritate:

— Mai stăpânește-te, Gina, ce Dumnezeu!

Când am ajuns în dreptul lui Mamut (care avea acum cafeneaua lui Ismail), eu am spus că mă duc acasă și l-am întrebat pe Alex dacă vrea să mă însoțească. (Mi s-a părut riscant să-l las să-mi propună el, fiindcă ar fi putut să n-o facă și prea țineam cu disperare să fiu singură cu el. Apoi m-am gândit că poate și el a refuzat plimbarea cu barca pentru ca să rămână cu mine.)

Am mers pe faleză. Marea și cerul se uneau într-un fundal imens, întunecat, pe care plutea un sfert de lună roșie. L-am luat pe Alex de braț, mi-am lipit capul de umărul lui și l-am întrebat cald, de parcă aș fi fost sigură că răspunsul merită ca întrebarea să fie pusă:

— De ce nu te-ai dus cu barca?

— Ca să evit din partea ta o scenă.

L-am dar drumul brațului, toată voia bună mi-a pierit dintro dată, mi-era sufletul strâns iar.

— Și ei ce i-ai spus?

— Că nu am haină și mi-e frig.

— Probabil că ăsta a fost într-adevăr motivul.

— Nu, că ieri am fost fără haină.

— Ai fost ieri cu barca?

A răspuns înțepat:

— Da. Voi, la Ecrene, nu ați fost cu barca?

Supărarea lui Alex îmi face bine iar, fiindcă pare gelos, sau fiindcă vreau să mă agăț de tot ce s-ar putea tălmăci favorabil, ca să prelungesc o zi mai bună, după atâtea în care am trăit cu un nod de lacrimi în gât.

De după prima casă care întrerupea faleza, a apărut un prieten al lui, care s-a oprit să ne dea bună seara.

— Hai și tu câțiva pași, s-o conducem pe această doamnă, și după aceea ne mai plimbăm puțin, i-a propus Alex.

O tristețe imensă, un fel de deznădejde calmă s-a revărsat în toată ființa mea. Alex nu ținea să rămână singur cu mine. Alex nu mă iubea. Ce importanță mai avea Colette? Ce sens, gelozia mea? Inima mi s-a împietrit, nu mai sufeream. Era numai o nevoie de lacrimi, fără lacrimi.

Pe cerdacul unei case de lemn, la patefon se cânta o romanță de dragoste ce-mi amintea Mangalia. Am stat pe loc și am ascultat-o până la sfârșit. Cerul era același. Unde era Petre Barbu acum?

Băieții m-au condus acasă. Am rămas singură pe terasă și m-am culcat pe bancă, cu fața spre cer. Din puzderia de stele se desprindea, din când în când, câte una, târând după ea o coadă lungă de foc. Voiam să-mi doresc ceva, dar nu izbuteam, atât de mare îmi era uimirea în fața dârelor de foc.

Colette și Gina pleacă azi. De două zile aud discutându-se în odaia de alături această plecare. Gina voia să mai rămână. Alex, deși era acolo, nu spunea nimic, fiindcă așa e Alex, tăcut, închis; dar imaginam privirile lui rugătoare, tristețea tăcerilor lui.

Stau culcată pe pat, cu geamul deschis larg în fata mea. Parcă sunt într-un sanatoriu. Afară e atâta lumină și atâta ciripit de păsări! Băieții strigă: „Bizili, un leu bucata, bizili. Bizili, un leu bucata, meseria lu tata”. Dar eu simt că nu pot lua parte la viața de afară. Nu mă doare nimic anume, și totuși mă simt bolnavă.

Colette a venit acasă cu o candelă mică, turcească. E aceea pe care o avea Alex deasupra patului lui.

Gina mi-a spus c-au cumpărat de la bătrânul Naidenoff un teren de cinci sute de metri în regiunea viilor, deasupra palatului. Mi-am amintit de baraca lui Avgheneridis, de acel Alex care în urmă cu un an mă îndemna să cumpăr locul: „Nu vrei să fim vecini? Se va numi parcul Naidenoff. Uite cum va fi cabana mea”. Și scoțând o hârtie și un creion îmi desenase planul casei.

Alex a venit și a ajutat fetelor să-și facă bagajele. Apoi s-a dus să le conducă la autobuz.

Sunt într-o stare de calm ca aceea realizată de un narcotic. Parcă nu mai am nervi, parcă sunt tocite capetele sensibilității mele. Parcă nu mai funcționează un anume mecanism care făcea legătura între mine și lumea dinafară. Nu mai am cu lumea exterioară mie nici un contact, iar cea dinăuntrul meu, nu știu, doarme sau a murit. E o stare în care mă aflu, cred, pentru prima oară, o amortire aproape de moarte, pe care mi-o doream deseori – din necunoaștere – mai mult ca orice. O am acum, și nu mi-e agreabilă, fiindcă nimic, acum, nu poate să-mi fie plăcut sau neplăcut, fiindcă nu poate să-mi fie nimic.

În fața mea, marea e nemișcată, ca un câmp imens de plumb topit. Nici cea mai mică adiere de vânt nu mișcă frunza în copac. Norii sunt pe cer pete mai închise, vânăț-cenușii. Atât. Foarte des, în amurg, e lipsa asta de mișcare, numai că altădată mă tulbura. Acum parcă fac și eu parte din ea.

A plouat și a stat ploaia. „Cine murea adineauri, îi părea rău”, spune gazda mea. Vreau s-o întreb de ce, dar mi-e lene.

M-am îmbrăcat pe îndelete și m-am dus spre Caramiti singură, cu pașii rari. Numărul mare de oameni care forfoteau prin Balcic m-a uimit; unde au fost până azi? Unde am fost eu? Îmi sunt toți cunoscuți ca figură, dar parcă sunt cunoștințe pe care nu le-am văzut din anii trecuți. Restaurantele sunt pline. La „Elita”, o primadonă cântă fals, dar cu toată convingerea. În fața dughenii lui Filcef, cumpără fructe Dina, Sanda, Gabi, Lita. Pictorul Vladinov, impunător și frumos în treningul maro, cu bluza galbenă, coboară spre piațetă cu nevasta lui și încă două fete și doi băieți, toți cu pantaloni lungi și bluze colorate. Ne spunem bună ziua de atâtea ori pe zi, ne surâdem și ne oprim când ne vedem și stăm de vorbă, și totuși nu știu cum îi cheamă. Cât de preocupată am fost numai de mine tot timpul și cât de obsedată numai de două nume: Alex – Colette. Mă gândesc la ai mei. Mama și Maricica au rămas la București în căldurile acelea toride, în aceeași odăiță întunecoasă și

igrasioasă, deasupra magaziilor de mărfuri și a magazinelor en gros de pe Gabroveni. N-au avut bani de tren, altminteri mâncarea nu costă mai scump ca acasă, iar odaia. Puteam să stăm în aceeași odaie. Dar pentru asta trebuia să sacrific „libertatea mea”, „fericirea mea”. Îmi venea să râd în hohote, „fericirea mea”! Voi mai putea râde vreodată, voi mai putea plânge?

Cineva din grup îmi adresează cuvântul. Răspund anapoda...

Cu grupul acesta urc spre Caramiti. Cu ei mă așez la masă. Alex e acolo, cu un țap de bere în față. Are ochii tulburi, zâmbește zăpăcit; Șaban stă lângă el și-l păzește ca un câine credincios.

Pictorul ne-a antrenat să bem, după ritualul „generalul Puff”, pe care dacă-l greșești, trebuie să bei paharul cu vin, tot, până la fund. Am amețit după prima pedeapsă pe care am executat-o. Bineînțeles, ți se toarnă paharul plin și iar încerci, și, de greșești, ești obligat să mai bei un pahar până la fund. M-am înveselit numaidecât, cu atât mai mult cu cât voiam să fiu veselă și beată, fiindcă știam că mă vede Alex. Când am plecat, a venit și el cu noi. Ne-am dus cu toții la cafeneaua lui Mamut. Se făcuse târziu. Nu mai știam cum și când s-a schimbat vremea, dar urlau marea și vântul ca la Mangalia, pe vremuri. Se așternuse un frig de toamnă târzie.

La Mamut nu era nimeni. Am intrat înăuntru și ne-am așezat pe banca de lângă fereastră unii, alții pe niște scăunele joase. Cafeneaua era luminată slab de o lampă de petrol, suspendată în tavan, a cărei flacără pâlâia întruna, din cauza vântului, care intra printr-un ochi de fereastră spart. Am cerut dulcețuri (sacâz) și cafele, ca să-i facem dever lui Mamut. Apoi, nu știu cum, ne-am pomenit toți cu pahare, pe care pictorul avea grijă să le umple cu vin dintr-o sticlă care apărea și dispărea misterios. Și nu știu cum s-a înjghebat atmosfera aceea densă de chef, un chef fără gălăgie; cântece pline de tristețe, mereu altele, în timp ce paharele se umpleau și se goleau fără să prind de veste.

Vântul bătea în geam cu furie, marea se tânguia, câinii lătrau, din când în când fulgere argintii spintecau întunericul de afară, luminându-l.

Ne-am apropiat unul de altul instinctiv, în cerc foarte strâns, și am continuat să bem și să cântăm în surdină. Mi-era cald și bine, deși vântul bătea atât de tare în geam; nu mi-era frică de fulgere, nu mi-era frică de nimic, nu mă durea nimic. Parcă pluteam, descătușată. Ceilalți cântau acum cu voci calde, înfundate, romane cunoscute:

Ți-aduci aminte iar de seara, de-amurgu-acela violet, Când toamna-și acorda încet, pe frunza-i galbenă, chitara?

Pe lac, ce-n lună s-argintase, încet o lebădă trecea, Și pata-i albă se pierdea în noaptea care se lăsase.

Îmi curgeau lacrimile pe obraz, fără rost, fără să fiu tristă. Aveam chef să râd, dar nu râdeam, nici nu vorbeam, doar duceam paharul la gură, sorbeam din el, și, la urmă, întindeau brațul și cineva îl umplea iar. Descopeream plăcerea de a bea.

Prin fumul țigărilor îl vedeam pe Alex. Era departe, în fund, ședea pe o masă, cu picioarele atârânde, lungi, și parcă era făcut din fum. Am vrut să văd dacă-i de fum sau om adevărat, și m-am dus către el. Avea un pahar în

mână, un zâmbet vag în colțul gurii și ochii aburiți. A întins capul și m-a sărutat pe obraz. Asta parcă m-a mai trezit. L-am sărutat și eu pe obraz și am spus, ca un secret:

— Mi se pare că m-am îmbătat puțin, Alex.

— Tu nu trebuie să bei, Diana.

M-am apropiat mult de gura lui și, cu ochii în ochii lui, am întrebat încet:

— De ce?

— Așa, fiindcă tu ești tu.

După o tăcere:

— Alex, știi, am fost nenorocită, dar acum nu mai sunt. Dar deloc, deloc. Acum e bine de tot. Știi ce bine e?

Am râs, apoi m-am întristat iar și am cântat și eu împreună cu ceilalți:

Mais un jour d'orage, Il a fait naufrage. Et notre barque a sombre.

Marin qui succombe N'a pas d'autre tombe Que la mer qui fait pleurer.²⁸

— Diana, hai acasă, m-a rugat Alex.

— Acasă? De ce acasă?

Am mai băut din paharul de vin pe care-l lăsasem pe masă lângă el și am continuat să cânt cu ceilalți:

Ferme les yeux, ma mie, et qu'importe le jour!

Sur tes lèvres jolies, lentement, meurt l'amour.²⁹

Și iar am întrebat:

— De ce acasă? E mai bine aici. Sunt atât de fericită, Alex. Am să-ți spun ceva. Un secret. Știi, nu te mai iubesc. Ba te iubesc, dar știi cum? Uite, ca pe fetele de aici, și pe băieții de acolo, și ca pe pisica aia albă, și pe pisoișii negri. ca pe oricine și ca pe toată lumea. Azi nu știu de ce iubesc atât de mult toată lumea. Alex, nu te mai iubesc, știi?

Nu mai știu dacă am râs sau am plâns. Alex mi-a înconjurat umerii cu brațul, m-a strâns lângă el.

— Nu vreau, Diana, nu vreau să nu mă iubești. Ar fi prea trist

— De ce?

— Fiindcă eu te iubesc.

— Mă iubești, tu? Alex, tu mă iubești? Adevărat? Pe mine? Chiar pe mine? (Iar nu știu dacă am râs sau am plâns.) Nu mă iubi, Alex, sau iubește-mă. Nu mai știu. Nu știu ce vreau, nu-mi pasă de nimic. E bine astă-seară.

Un ropot de ploaie a acoperit o clipă melodia pe care o aveam în urechi. Apoi am auzit iar frânturi de romane:

Smaranda e cea mai frumoasă din satul de peste izlaz, O cheamă flăcăii la horă să iasă, măcar o frântură de ceas.

— Diana, ții minte, tot așa ploua când ne-am sărutat prima dată.

— Da, dar nu era așa de bine ca acum.: Ce bine e acum, Alex.

— Cum poți să spui că e mai bine acum? Dar ce știi tu, Diana? Ce știi tu ce-a însemnat seara aceea?

Aș fi vrut atâtea lucruri să-i spun lui Alex, mai ales atâtea întrebări aș fi vrut să-i pun. Mi se părea că suntem prieteni acum, și că poate să-mi spună

multe, orice, ca și când nu ar fi vorba de noi, cei dinainte. Dar nu puteam să formulez nimic și, apoi, era nespun de bine așa, nelămurit.

Se terminase vinul, nu mai erau țigări. Ploaia s-a mai domolit puțin. Era foarte târziu. Trebuia să plecăm.

La Mamut, pe pereți, erau agățate tot felul de undițe, paragate, plase, o haină de mușama, o pereche de cizme și multe pânze albe de bărci. Am luat vecele și ne-am drapat cu ele, ca să putem ieși pe ploaie. Parcă eram îmbrăcați în lințolii. Costumați în stafii. Era noroi mare. Alex m-a luat în brațe, de parcă aș fi fost un copil, și m-a dus așa până acasă. Parcă cineva, cândva, mă mai dusese o dată în brațe așa, ca pe un copil bolnav. Era la Mangalia, înotasem pentru prima dată în apa adâncă din port. Petre Barbu m-a luat în brațe.

Aerul rece și ploaia m-au dezmeticit. Alex s-a urcat să-mi deschie ușa și să-mi aprindă lampa, apoi m-a ajutat să mă dezbrac. L-am lăsat, prefăcându-mă că sunt cu totul amețită. A început să mă sărute pe obraji, pe gură, cum știa el mai bine, pe gât, pe umeri, amănunțit, ca să mă amețească. Dar sărutările lui acum mă trezeau. Din ce în ce mai lucidă, îi urmăream toate mișcărilor. Și îl lăsam să mă sărute cât voia și cum voia, ca să-l pedepsesc. Când l-am simțit înnebunit, m-am desprins din brațele lui.

— Mi-e somn, Alex, lasă-mă să mă culc.

— Diana, vreau să rămân aici.

— Nu, Alex, lasă, dragul meu, acum nu. Mâine.

— Nu pot.

— Mi-e somn.

— O să dormim împreună, cumiți.

— Alex, du-te, dragul meu, vin eu mâine dimineața la tine.

Nu a insistat mai mult, fiindcă și atât cât stăruise, pentru cum e felul lui, însemna mult.

M-a întrebat, îndrăgostit, umil:

— O să vii de dimineață?

Eram hotărâtă să plec a doua zi de dimineață la București, dar am mințit, senină:

— Da, Alex, vin sigur.

Nu am putut dormi toată noaptea.

Întrebările îmi apăreau în întuneric, scrise cu litere de foc din ce în ce mai mari, mai amenințătoare.

Ce fel de om este acest Alex, cum am alunecat atât de jos, cum pot trăi mințindu-l pe Michi? Cum de nu i-am scris mamei un rând? Mă durea creștetul capului, gâtul mi-era uscat, brațele grele, obraji fierbinți, fruntea rece. Dar am simțit că până nu răspund la toate întrebările pe care noaptea întreagă le striga, cu toate forțele ei tainice, nu voi mai putea dormi liniștită nici o clipă în viața mea.

Dar chipul lui Alex îmi apărea mereu, stăruitor. Am înțeles că, fără să-mi dau seama bine, am văzut la început în el pe acel Petre Barbu, care, într-o zi, când soarele dogorea peste plaja Mangaliei, iar eu aveam în mine toată căldura nisipului încins, mi-a spus că-i este frig, tot timpul frig, că nu e

niciodată destul soare pentru el, apoi s-a ridicat și a plecat. Am pornit după el, am alergat, am căutat să-l ajung (aveam în mine atâta dragoste de viață și atâta soare, că voiam să-i dau și lui), dar nu l-am găsit. Abia după ani de zile, în care l-am purtat în suflet, uneori fără să știu, am dat de el, sau am crezut, mi s-a părut că-i el. Soarele, la Balcic, ardea mai tare decât atunci, la Mangalia. Marea se încălzea toată la razele lui, dar lui îi era frig, și îl chema Alex. Aceași tristețe în priviri, în mișcări, aceeași înfățișare umilă. Dar un bărbat abil se ascundea sub această înfățișare modestă, un bărbat care a știut să facă din prezența lui o otravă plăcută, pe care mi-o dădea și mi-o refuza capricios, ca s-o doresc din ce în ce mai mult.

Au fost zile de încântare, când mă credeam fericită. Sigur că nu aveam dreptul să fiu fericită mințindu-l pe Michi. Dar câtă nevoie aveam să fiu fericită! Nu știam că fericirea nu e euforie, nu e vârtejul, beția, senzualitatea difuză sau strigătul, chemarea bărbatului, veche de când lumea, camuflată în atâtea învelișuri de poezie. Am avut o copilărie cenușie, grea, o adolescență făcută din lipsuri și umilințe, într-o lume care huzurea, și căsătoria mea, în aparență liber aleasă, a fost forțată de nevoia de a mă elibera de păienjenitul sărăciei. Totul se limpezea în această noapte de insomnie. Am crezut că, măritându-mă cu Michi, sar câteva trepte, de la periferia societății, spre zonele ei mai de sus, și scap de incertitudinea zilei de mâine. De echivocul obositor în care jocul aparențelor ne obliga să trăim.

Și iată, jocul obositor continuă, mizeria morală e parcă și mai prezentă. Caut să înțeleg cum am ajuns aici. Ce e fericirea? Ce caut? Dacă m-ar fi întrebat cineva, cu o lună înainte, ce e fericirea, aș fi început așa, ca la școală: „Este când. Este când vine Alex. Sau numai când îl aștept pe Alex. Am pe cine să aștept cu drag. Poate atât îmi ajunge.” Alergătura în sălile tribunalului, anostă, obositoare. Dosarele – pline de praf. Cu Michi, punțile rupte. Îl aștept pe Alex. Aud o ușă, cea de afară, apoi încă una, și pași pe scară. Îmi spun: nu poate să fie el, fiindcă prea aș vrea să fie. Nu, nu va suna. Trebuie să fie cineva care merge mai sus. Totuși soneria se aude, o singură dată, scurt. Nu e niciodată el când doresc cu intensitate să vină. Într-o secundă îmi trec prin cap cei care ar putea veni la mine: mama, Maricica sau Nicu, sau ofițerul de marină, care trebuie să-mi aducă niște fotografii.

Revăd scena petrecută cu o lună, două în urmă.

— Cine e?

— De la Societatea de radiodifuziune (răspunde Alex).

Mă încălzesc dintr-o dată. Parcă sunt vrăjită. Cum îl iubesc, Doamne!

— Conița nu-i acasă, spun, în glumă.

Deschid. L-aș lua de gât numaidecât, dar n-o fac din superstiție. Mă întrebă, ca de obicei:

— Nu te deranjez, pot să stau o clipă?

— O clipă, da.

Își freacă mâinile.

— Brrr. E frig.

— E frig? În plină vară?

— Nu, dar aș vrea să fie frig.

— De ce, Alex?

— Ca să-mi încălzești mâinile, cum făceai iarna asta, când veneam aici.

— Iarna asta, îți arătam caloriferul.

Îi iau mâinile, având aerul că-l duc către calorifer, și repet scena de atunci, îl așez în fotoliu, mă așez la el în brațe, îi lipesc palmele de obrajii mei, îi sărut genele și îl întreb:

— E mai bine?

— Mult mai bine. Nu se compară.

— Și acum spune tot.

— Te ador, Diana!

Teribil mă ispitește să-l sărut, dar mă prefac nepăsătoare:

— Hai, nu despre asta e vorba, spune tu ce mă interesează pe mine cel mai mult, știi tu.

— Ce-am făcut de când nu ne-am văzut? Asta vrei?

— Da, ce-ai făcut aseară?

Alex strânge buzele și se încruntă, ca să aibă aerul că se concentrează, apoi, deodată, important:

— A, da, aseară am jucat table cu mama, ea cu albele, eu cu negrele.

— Tu când dai amănunte inutile ești suspect.

— Nu vrei tu să știi tot, tot, tot?

Spune „tot” întinzând buzele, făcând gura rotundă și vocea mai subțire, ca să mă imite pe mine. Îi sărut gura, apoi obrajii. (E totdeauna puțin neras, și părul lui miroase a iarbă proaspăt cosită.)

— Ei, da, tot. Mai departe.

— M-am culcat devreme, am mai citit. Am adormit, nu am visat nimic.

— Frumos îți șade, văd că la mine nu te-ai gândit nici un pic!

— Ei, uite, nu ai ghicit. M-am gândit la masă.

— Cum?

— Eram la masă și, distrat, puneam mereu sare în supă, Când am golit complet solnița, mama mi-a spus că sunt amorezat.

Vreau să-l sărut, dar se împotrivește.

— Și acum e rândul tău. Ce-ai făcut aseară?

— Am primit vizita cuiva.

— Hai, fii serioasă. (Îngrijorat.) Cine?

— Un marinar, care mi-a făcut poze când am vizitat un vapor la Constanța, anul trecut. Dar, nici o grijă, e urât foc!

— Grijă? Eu! Nu mă cunoști!

Mi-e necaz și vreau să-l fac gelos.

— Stai, să ți-l arat.

În trei fotografii sunt cu ofițerul de marină, de care, de altfel, îi vorbisem. Îi spuseseam că-i plecticos. Abia acum observ și eu că e băiat frumos. Suntem fotografiați lângă busolă.

— Vezi, aveam și eu odată busolă.

Alex se uită în ochii mei îngrijorat și cald.

— Nu am nici o încredere în tine, Diana. Prea ești cochetă.

Îl iau de gât, îl sărut și simt că-l voi iubi totdeauna. Că asta este și va fi „fericirea”. Dar în ziua următoare îi telefonez că vreau să-l văd și-mi răspunde:

— Nu pot, am aici un prieten, jucăm șah.

Nu înțeleg de ce nu-i spune acelui prieten că trebuie să iasă din casă neapărat, că e ceva important, să-i dea o explicație oarecare, sau să-l lase să înțeleagă adevărul.

Totul se limpezește în bezna unei nopți de insomnie. Înțeleg că dragostea mea pentru Alex a fost țesută din dor, din așteptare, din frică, din remușcare și, mai ales, din nevoia de a fi, cu orice preț, fericită.

Amintirile se succed clare.

Revăd una din multele așteptări.

Nu mai eram toată decât o ureche imensă, exasperată. Când, iată, se deschide ușa de afară, apoi aud pași pe trepte, și încă o ușă. Clipa hotărâtoare. Dacă auzeam ascensorul, mă linișteam, însemna că „persoana” mergea mai sus. (Eu locuiam la mezanin, deci nu era nevoie de ascensor.) Dacă însă nu lua ascensorul, începeam să număr pașii pe toate treptele, până la palierul meu; acum, dacă suna la ușa mea, nu putea fi decât Alex, dacă nu, zeci de oameni, căutând modista sau magazinul de radio. În sfârșit, sună. Inima dădea să-mi sară din piept. Deschid. Era fata care-mi făcea unghiile. Își cerea iertare că n-a venit cu două zile înainte, când o așteptasem; acum a trecut doar să vadă dacă nu aveam nevoie de ea. Rămân lângă ușă, distrată, ascultând alți pași, așteptând cu nerăbdare să plece. Dar fata voia să fie amabilă, mă întreba dacă nu m-am supărat, îmi povestea cu amănunte cum s-a întâmplat de a răcit, mă întreba când să vie să-mi facă unghiile. Aud cum se deschide o ușă. Tresar. În sfârșit, Alex! Gâtul mi se usucă. Aștept să sune, dar nu sună, ușa s-a deschis din nou. Fata a plecat. Alex n-a venit. A doua zi mi-a spus că a fost, dar că m-a auzit vorbind cu cineva și atunci a plecat fără să mai sune.

Ca să-l chem la telefon, fiindcă noi nu avem, mă îmbrac până în cele mai mici amănunte și mă duc la cofetăria de peste drum. Acolo mă uit cu grijă să nu fie Michi la vreo masă, deși știu că-i ocupat la ora aceea, dar, ca de obicei, sunt neliniștită. Nimic nu e sigur. Vorbesc încet, ca să nu mă audă cineva care ar intra în cofetărie, și sunt cu ochii ațintiți la ușă, să nu intre Michi. Dar Alex nu e acasă. Hotărâtă să nu-l mai văd, fiindcă-mi închipui că dacă m-ar iubi, ar aștepta telefonul meu, mă înfund în cursurile de drept. Mă pregătesc pentru licență. Îmi aduc aminte de tata. „S-o dăm la școală? De ce? Ca să devină o intelectuală, să aibă fumuri, pretenții, să nu vrea să se mărite decât cu un titrat? Dar titratul o să vrea zestre, și tu (se adresa mamei) ai să rămâi cu fata pe cap”. Îi sunt recunoscătoare lui Michi că m-a luat fără zestre. Mă apropiu de Michi, dar a doua zi vine Alex, și ne împăcăm, fiindcă îmi dă o explicație dibace și izbuteste să mă facă să simt că mă iubește, dar mai ales fiindcă am nevoie să fiu amețită, să evaderez din cenușii vieții (o nevoie penibilă, ca nevoia de morfină), și nu sunt fericită, adică nu pot fi amețită decât în brațele lui.

Imaginile se succed în dezordine. Mă întorc amărâtă de la telefon, fiindcă iar nu e acasă; dar când să-mi scot pălăria, cineva sună la ușă. Este Alex. Mă întrebă, încruntat:

— Ai fost în oraș?

— Da.

— Unde?

Mă încălzesc toată de câte ori mă întrebă repede: „Unde? Cu cine?” Dar nu-i arăt că-mi place și, având aerul că nu are nici o importanță, lăsându-l să înțeleagă că totuși are, dau dis umeri:

— Treburi.

Alex e amărât, dar vrea să pară ironic:

— Tot am avut noroc. Dacă veneam un minut mai devreme, nu te găseam acasă.

Tac. Îi pun brațele după gât și-i spun că am ieșit numai pentru ca să-l chem la telefon.

— Jură, Diana.

— Jur, Alex.

— Mă, Nanuc!

Cum să explic câtă tandrețe pune Alex în acest „mă”? Îmi lipsesc obrazul de gura lui și-l simt cum zâmbește. Dar, în deplinătatea mea sufletească de o clipă, apare chipul lui Michi, cu încrederea aceea care mă ustură ca o lovitură de bici peste obraz. Mă revolt: „Nu am dreptul să fiu fericită?” Răspunsul vine dintr-un adânc pe care nu mi-l cunosc, răsunător și hotărât: „Nu!”

Nu pot să dorm. Vreau să înțeleg cum am ajuns aici. Revăd și retrăiesc toate eforturile de a nu-l mai vedea. De multe ori îl chemam la telefon numai pentru ca să-i aud vocea spunând alo și închideam. Alteori îl întâlneam din întâmplare (poate fiindcă, deși eram hotărâtă să nu-l mai văd, o doream cu atâta intensitate, că pașii mă duceau – și mă lăsam dusă de ei – pe unde bănuiam că ar putea să-mi iasă în cale). Atunci, venea la mine cu ochii nedumeriți și blânzi, de câine care nu înțelege de ce îl persecută stăpânul:

— Diana, de ce nu mi-ai telefonat? Am stat trei zile în casă ca să aștept un semn de viață de la tine. Tu știi ce însemnează să aștepti?

Știu atât de bine, că mi-e milă de el. Simt nevoia să-l mângâi. Și totul reîncepe. Mai ales remușcărilor. Pentru examenele care se apropiau am învățat mai mult decât se cerea. Am înghesuit paginile în cap, așa ca să nu se mai poată strecura Alex printre ele. Dar dorul de Alex își făcea loc cu încăpățănare, perfid. Trebuia cu orice preț să-l văd. Telefoniez. Nici un răspuns. Știam că voia să plece la mare.

Mai aveam două examene. Am urcat treptele de piatră ale facultății, șovăind. M-am oprit în fața ușii. Studenții intrau, ieșeau. Am simțit că nu am forța să-mi dau examenul. N-am să mă pot concentra, n-am să pot răspunde. Am să cad, și eu n-am voie să cad la examen. M-am zbuciumat prea mult ca să ajung aici, mi-a fost prea greu, nu pot să suport o înfrângere. Dar de ce înfrângere? Doar am învățat! Dar am învățat cu gândul la Alex. Nu mai știu ce

am învățat. Trebuie să-l văd pe Alex. Am să dau examenul în toamnă. Acum nu pot.

Am coborât treptele de piatră. Patru-cinci trepte, pe care încă din copilărie visam să urc. Ce vrajă avea pentru mine cuvântul „studentă”! Să fiu studentă! Să ajung o fată ca Sașa din Viața la țară! Și iar am șovăit. Am să mă prezint la examen. Nu, dacă dau examen, cad.

Nu știi pe unde am umblat. Michi mă aștepta îngrijorat.

— Ce s-a întâmplat? Te-am căutat la facultate. Te-am așteptat.

— Nu s-a întâmplat nimic. Sunt obosită. Nu m-am prezentat la examen. Vreau să plec la mare.

— Nu înțeleg.

Ce i se putea întâmpla mai groaznic lui Michi decât să nu înțeleagă?!

— Nici eu nu înțeleg, Michi. Dar mie mi se întâmplă deseori să nu înțeleg, pe când tu, ai table de logaritmi, ai cărți pline de formule, de chimie, fizică, matematici. Încearcă să înțelegi cu ajutorul lor. Eu tot ce știu e că vreau să plec, sunt obosită și trebuie să plec numaidecât.

Trebuie să-l văd pe Alex numaidecât. Nu știam că dorul poate lua forme atât de ascuțite, de sfredelitoare, de tiranice. O să fim împreună toată ziua, așa cum încă n-am fost, fără obsesia timpului care trece, fără spaima provocată de orice zgomot dinafară, care aducea între noi prezența lui Michi. Fără toate acele despărțiri dureroase. Să fim împreună, fără obsesia ceasului, o zi întreagă, o noapte întreagă. O noapte.

Și iată-mă la mare!

Îl găsesc pe Alex, dar Alex nu-i singur. E cu Colette.

Știu acum că am răbdat toate umilințele care au urmat fiindcă îmi era necesară o zi bună, ca unui morfinoman, injecția. Dar știu azi că, orice s-ar întâmpla, eu liniște nu mai pot avea, fiindcă, undeva, în conștiința mea, apare Michi și toată minciuna în care mă zbat.

Trebuie să-i spun adevărul!

Noaptea în care n-am dormit deloc era densă, neagră, grea dar m-a ajutat să văd în mine cu o limpezime rece, nouă.

Trebuie să-i spun lui Michi!

Porunca venea de dincolo de noapte, de dincolo de viață.

Eram hotărâtă să plec numaidecât, mi-era teamă că nu se va lumina de zi, și iată zorile!

Ziua a venit limpede, curată, adevărată, așa cum trebuie să fi fost și la începutul lumii, așa cum aș vrea și trebuie să fie de-acum înainte viața mea.

Nu știu când am adormit. Când m-am trezit, la ora prânzului, am găsit pe dușumea, vârată pe sub ușă, o scrisoare de la Michi. Îmi scrie că va lipsi din București o săptămână, trimis de minister în Transilvania; să-l aștept, că vine să mă ia („Nu-mi place să știu că te urci singură în tren, că ai grija biletului și a bagajului. Astea-s treburi de oameni mari. Tu ești mică, Dianet. Așteaptă, că vin să te iau.”)

Întâlnirea mea cu Ștefăniță, aici, la Balcic. A fost dintre cele mai neașteptate.

A doua zi după primirea scrisorii lui Michi, când înotam dinspre larg, s-a iscat furtuna pe mare. Deși barca venea după mine, valurile s-au pornit dintr-o dată atât de furioase, iar eu, după șapte sute de metri de înot, eram atât de obosită, încât nu izbuteam să mă agăț de ea. Barcagiul, întinzându-mi brațele, se ostenea să mă ajute. Dar apa, tumultuoasă, se umfla sub mine neconținut. Mă simțeam mereu ba ridicată, ba trasă la fund. Nici nu știu cum m-am pomenit azvârlită în barcă. Picioarele îmi rămăseseră afară și le simțeam atât de grele, că mă temeam să nu tragă barca după ele. Mă ustureau coapsele, eram sleită de orice vlagă. Sub ochii mei apăreau scândurile bărcii, un braț și un picior atârnat. Când mi-am dat seama că sunt trântită pe una din banchete cu fața în jos, n-am știut cum trebuie să mă sprijin ca să mă ridic. Eram acum aproape de plaja cea mică de la „Doi Cocoși”. Barcagiul vâslea încruntat, în picioare, cu brațele încordate, cu mușchii umflați. Un val ne-a împins către ponton, altul a încercat să ne tragă înapoi, dar barcagiul s-a dovedit mai tare. Marea era parcă de noroi, iar cerul – fum negru, gros. Când am ajuns sus, pe faleză, dinții îmi clănțăneau, costumul de baie parcă înghețase pe mine, atât mi-era de frig. Cineva se căznea să desfacă ușa unui cort. Mi s-a părut că visez când l-am văzut pe Ștefăniță.

— Diana!

— Ștefăniță! E și Michette aici?

— Michette e în călătorie de nuntă.

— S-a măritat Michette?

Am intrat înăuntru și mi-a dat un halat de baie gros. Dar mi-ar fi trebuit zece ca să mă încălzesc.

— Dar când ai venit, de când ți-ai instalat cortul?

Era aproape același loc pe care cu un an în urmă se afla cortul în care, pe furtună, mă adăpostisem cu Alex.

— De ieri.

— Cu cine s-a măritat Michette?

Nu știu de ce mă gândeam la Petre Barbu și mi-era teamă. N-aș fi vrut.

— Cu un inginer constructor.

Am răsuflat ușurată. De ce? Ce importanță ar mai avea?

Aseară am stat de vorbă cu Ștefăniță până târziu de tot. Puțina mișcare a mării se transforma într-un val mic, ce se lovea de mal făcând, sprinten, plici. Ștefăniță a scos patul de campanie pe jumătate afară din cort. Adierea domoală și toată liniștea poleită a nopții, sau, nu știu, poate faptul că vorbeam calm despre Alex, ca despre o nenorocire depășită, mi-au făcut bine.

Sunt numai trei zile de la furtuna care m-a adus la cortul lui Ștefăniță, și suntem prieteni de parcă anii care au trecut de pe vremea Mangaliei ar fi rămas închiși într-o paranteză.

Lângă patul de campanie, pe măsuța improvizată dintr-un geamantan acoperit cu creton înflorat, albastru, e fotografia Michettei și a unui prieten, despre care Ștefăniță îmi vorbește aproape tot timpul.

— Geo a fost trimis la Paris, ca bursier. Acum are douăzeci și doi de ani și e licențiat în filosofie, drept și științe politice. E celebru în Cartierul Latin.

Mă uit la fotografie. În prima clipă mi se pare urât. Fruntea prea bombată, ochii exagerat de mari, arzători, obrajii prea supti, bărbia prea ascuțită.

— E înalt?

— Nu, dimpotrivă, și prea slab, sfrijit. Dar când vorbește, parcă se înalță, devine mare, puternic. O să vezi. Vine zilele astea. E îndrăgostit de tine.

— Nu înțeleg. De mine?

— I-am vorbit atâta despre tine și despre Mangalia! Tu erai îndrăgostită de Petre Barbu. (Și, după o tăcere.) Și eu de tine, Diana.

— Cred că ți-a trecut, Ștefăniță.

— Cred că nu mi-a trecut, Diana.

— Alex ăsta e un monstru! S-a înfuriat azi Ștefăniță. Două lucruri nu trebuie să faci, Diana: nu trebuie să te sinucizi și nu trebuie să te mai gândești la Alex. Să mai revii la omul ăsta, Diana, e tot un refuz de a trăi, o negare a vieții, o situație dincolo de curentul ei firesc.

Cu câtă energie și căldură îmi vorbește! Ochii îi sunt două linii oblice verzi, ca la pisici, iar focarele privirii se apropie în așa fel în clipa când ajung la mine, că au în acel început de încrucișare cu privirea mea o forță hipnotică. Cum de nu am băgat de seamă la Mangalia cât e de frumos? Era poate prea copil, avea cincisprezece ani.

Ne cățărăm toată ziua pe dealuri, facem plimbări cu barca cu pânze. Ștefăniță e numai elan. Când ne despărțim, îl simt îngrijorat; când ne revedem, vrea să știe precis cât am dormit, cât am citit, la ce m-am gândit.

Mie mi se pare uneori că mă zbat într-un fund de prăpastie, și dacă Ștefăniță nu mi-ar arunca o frânghie de sus, aș muri.

Geo, prietenul lui Ștefăniță, a sosit azi la Balcic. Când m-a văzut, a strigat:

— De trei ani vreau să te cunosc, Diana!

Rămân buimăcită. Știu cine e, Ștefăniță mi-a vorbit mult de el și i-am privit de nenumărate ori fotografia. Și, totuși, sunt dezamăgită. Mi se pare mai neînsemnat și parcă mai urât. Dar nu trece mult, și nu-i mai văd decât ochii. Sunt scăpărători de inteligență, de curiozitate și de înțelegere. O infinitate de gânduri se agită în fundul lor. Când vorbește, cuvintele parcă se înșiră, șlefuite, menite să limpezească orice confuzie, să dea viață oricărei latențe, să-ți limiteze orice drum. Nu are nimic din îndrăzneala unui timid. E sigur de el, știe ce vrea, îmi spune pe nume și, fiindcă simt că nu pot face altfel, intru și eu în joc și îl întreb:

— Când ai venit în țară, Geo?

— Azi, la șapte dimineața, Diana.

— Cum se poate?! E zece jumătate dimineața, și stăm de vorbă în fața mării!

Dar Geo începe să vorbească, și totul devine ușor de înțeles. A sosit în București la șapte dimineața, părinții îl așteptau în gară, s-au dus cu toții

acasă (nu-l văzuseră de trei ani). O oră mai târziu, le-a spus că are câteva treburi grabnice și a ieșit în oraș, cu servieta. (Asta cu care a venit.) A luat avionul la ora opt și jumătate, și la zece a aterizat pe aerodromul din Balcic.

— Și nu te vor aștepta la masă? Întreb amuzată.

— Nu, fiindcă voi trimite o telegramă fulger, care va sosi înaintea prânzului.

Mă uit când la Ștefăniță, când la Geo, și-mi vin în gând cuvintele pe care le spunea altădată Petre Barbu despre mine: „Câtă tinerețe!”

Geo deschide servieta și ne arată costumul de baie, periuța de dinți, pijamaua și două cămăși colorate.

— Totul era prevăzut și pregătit dinainte. Eram nerăbdător să te cunosc, Diana.

Nu știi cât este ceasul. Foarte târziu, probabil. Cred că abia după miezul nopții am adormit. Nu știu de ce m-am trezit. Alex era în fereastră. S-a mai întâmplat să mă trezesc brusc în puterea nopții și să-l văd stând în fereastră, privindu-mă cu ochii în lacrimi.

— Ce-i, Alex? Ce s-a întâmplat?

Sunt poate numai două săptămâni de atunci. Dar parcă au trecut ani. Alex era îmbrăcat și acum tot cu treningul cenușiu, de nuanța nopții, și ochii îi mijeau în lacrimi.

— Diana, sunt nenorocit.

— De ce? Ce s-a întâmplat?

— Te iubesc și sunt gelos. Nu pot trăi fără tine, mi-e peste putință, crede-mă.

Nu am spus nimic.

— Diana, spune-mi, ce-i cu „frumosul” ăla care se ține de tine tot timpul? Și cu „urâtul” care a venit acum? Sunt gelos, Diana! Nu mai am orgoliu. Te iubesc. Tu ești a mea mă. Nanuc, nu pot trăi fără tine.

— Mai înainte cum puteai?

— Aș fi fericit să știu că vrei să te răzbuni.

M-am așezat pe marginea ferestrei, liniștită:

— Pentru tot ce am pățit din cauza ta, Alex, nu-ți cer decât un singur lucru: Dă-mi pace. Te rog, lasă-mă, lasă-mă!

— Nu pot, Diana. Sunt nenorocit că te-am necăjit atât, dar dacă ai ști cât sufăr acum! Ieri te-am căutat toată ziua. Unde ai fost?

Mi-am dat seama că n-a înțeles nimic din tot ce am pățit.

— Am fost la Ecrene.

— Am suferit cumplit că nu te-am găsit. Alaltăieri, dimpotrivă, am suferit că te-am întâlnit peste tot. Cu amândoi. M-am mutat din coliba mea, aici, lângă tine, ca să te văd când vii și când pleci.

— Adevărat? Unde?

— Uite-aici, la câțiva pași, unde ai locuit tu înainte.

— Știi că eu m-am mutat de acolo ca să te văd pe tine când vii și când pleci? Și tu veneai și plecai cu Colette. Sau cu amândouă. Cu Colette și cu Gina.

— Ne iubim, tu nu-ți dai seama, Diana? Tu nu vezi că ne iubim, mă, Nanuc?

Am spus, de parcă vorbeam nopții:

— Nu fac în Balcic nici un pas fără să-mi amintesc o suferință, o umilință. Ții minte seara când ne întorceam cu toții spre casă? Erau două drumuri pe care veneam. Unul care ne ducea mai întâi pe la Colette și Gina. Aici, unde suntem acum. Ne despărțeam de ele, și tu mă conduceai pe mine. Dar Colette spunea: „Hai s-o conducem cu toții pe Diana”. Celălalt drum trecea mai întâi pe la mine. Nu-ți mai spun în ce înfrigurare trăiam toată seara, căutând să imaginez cum se va întâmpla despărțirea. Nu cred că ținam atât la fericirea de a rămâne singură cu tine, cât mă rodea gândul că dacă o conduci la urmă pe Colette, rămâi numai cu ea până la cine știe ce oră din noapte.

— Diana, iartă-mă.

— Dar într-o seară știi ce s-a întâmplat, Alex? Am luat drumul care ducea pe la Colette, și acolo voi toți mi-ați spus bună seara. Toți trei. Și tu, Alex. Am înțeles că trebuie să plec singură. Mi-a fost teamă că, după ce nu am putut articula întâiul cuvânt, nu voi putea face nici întâiul pas. Dar am pornit, cu sufletul strivit, cu greutatea cu care ai umbla dacă ar trebui să ridici, pentru fiecare pas, piciorul cu amândouă mâinile. Mă lăsa să plec, după miezul nopții, în beznă, singură. Era, îmi amintesc, o noapte fără lună, fără stele, câinii lătrau. Nu mi-era frică de ei. Mă sfâșia gândul că o iubești atât de mult pe Colette. „Cât trebuie s-o iubească și cât de mult dorește să rămână cu ea o clipă mai devreme, ca să facă un gest de necuviință de care nu-l credeam în stare față de nici o femeie, nu numai față de mine”.

— Și, totuși, nu am iubit-o pe Colette, îți jur. Diana! Să uităm ce a fost, să începem totul de astă-seară, o să fim fericiți, o să vezi.

— Nu pot să uit nimic, Alex. Și acum, lasă-mă să dorm, e târziu.

M-a privit adânc, cu ochi nenorociți, grei de lacrimi, și a plecat. Când mă gândesc la toate câte s-au întâmplat, am convingerea că nu mă iubește. Dar, atunci, de ce e nefericit? De ce n-a plecat cu ea? Ce vrea?

Pe Alex nu l-am întâlnit azi nicăieri.

De ce m-am dus peste tot unde am știut că l-aș putea întâlni? Cred că a plecat.

Să se fi întors la București?

Azi l-am văzut pe Alex în fața casei lui și m-am oprit o clipă, înfiorată. Era bărbos, ca un om neras de o lună (deși n-au trecut decât cinci zile de când a apărut la fereastra mea, noaptea). Obrazul supt, ochii - numai durere, brațele îi atârnavu parcă prea grele pentru forțele lui.

— Ce-i, Alex?! Ce-i halul ăsta?! De unde vii?!

— De la Capul Caliacra.

— Ce-ai făcut acolo?

— Am stat la niște pescari.

— Văd că nu ți-a priit.

— Nu, m-au mâncat tot felul de gănganii, nu am putut dormi, n-am prea avut de mâncare.

— De ce te-ai dus acolo?

— Ca să nu te mai văd.

— Să nu mai vorbim despre asta, Alex, mă duc.

— Nu vrei să stai puțin cu mine? Să nu vorbim nimic. Să stăm așa. Mi-e frig, Diana, poate am friguri, nu știu.

Am intrat și m-am așezat lângă el, pe marginea patului. M-a privit fără să facă nici un gest, cu ochii albaștri, grei. Numai atât rămăsese al lui în figura aceea bărboasă, sălbătică - ochii albaștri, înlăcrimați și blânzi. Și gura. Dar gura parcă era a lui Petre Barbu, amară, cu colțurile căzute, și totuși încercând să surâdă.

I-am pus ușor mâna pe păr.

— Alex, nu mai vreau să te văd trist. Să-ți fac un ceai?

— Nu, Diana, stai lângă mine, nu știi cât mi-am dorit să te am lângă mine, așa. Ce bună ești, ce mult bine îmi face mângâierea ta. Parcă îmi alini o rană.

Mi-am lipit obrazul de al lui. A spus cu o dragoste nesfârșită:

— Nanuc, mă! Nu te înțepă barba mea?

Am încercat să glumesc:

— E prea mare ca să înțepe.

A întors capul către mine, frunțile noastre s-au lipit, privirea lui s-a amestecat cu a mea, gura mi s-a lipit de buzele lui. Alex m-a sărutat încet, timid, umil, apoi din ce în ce mai posesiv.

— Nu pot trăi fără tine, Diana. Am încercat tot, în astea cinci zile, acolo. Am spart lemne, am cărat apă, am pescuit, nu mi-am dat răgaz o clipă să mă gândesc la ceva. Degeaba! Nu știi pe unde își făceau loc atâtea întrebări și imagini. Ce bine e acum cu tine, aici. Nu mai pleca, dragule drag, Nanuc frumos. Am fost ros de gelozie, ars de dor!

Și mie îmi era bine lângă el, așa cum nu-mi era niciodată bine lângă altcineva. Mi-am dat seama că dacă ar fi să aleg, să-mi fac viața lângă un om, să mi-o întocmesc după bunul meu plac, l-aș alege pe Alex. Și cu el, oricum, în cele mai grele condiții, e altceva. Totuși, am plecat la București în aceeași zi cu Ștefăniță și cu Geo, fără să-mi iau rămas bun de la Alex, fiindcă promisem o scrisoare în care Michi mă chema și mai ales fiindcă simțeam nevoia să fac ordine în viața mea.

Trebuie să-i spun adevărul lui Michi.

VIII.

Nu i-am spus lui Michi nimic, și sunt la București de zece zile. Când nu-i acasă, îmi pregătesc toată confesiunea, cu amănunte, curajos. Dar când îl văd, mi se înnoadă cuvintele în gât. Încerc să-l obișnuiesc cu adevărul pe îndelete, așa cum i se dădea lui Mitridate câte puțină otravă pe zi, ca să devină imun.

— Michi, de ce nu mă întrebi niciodată nimic?

— Fiindcă știu tot.

— Ce știi? Întreb înfiorată.

— Că ești aici. Asta mi-ajunge.

— Michi, nu mai glumi, dragă, presupune că te mint, că te înșel.
Presupune că nu mai sunt aici.

— Nu pot.

Simt că într-adevăr nu poate. Omul ăsta e clădit pe certitudini, și axa acestor certitudini sunt eu.

Oamenii sunt chinuiți de neliniști, de îndoieli, de întrebări fără răspuns. Pentru oricine realitatea poate fi și altfel, adevărul poate fi altul. Toate aceste îndoieli sunt ca microbii din organism, care pot lupta cu cei care îi atacă dinafară.

Ei bine, din zeci de milioane de oameni care au microbul îndoielii, numai Michi nu îl are. Stă dezarmat în fața mea, cu fruntea întinsă, senină. Vreau să-i spun: „Te-am mințit, te-am înșelat”, și nu pot, fiindcă e dezarmat.

Aș vrea să plec în lume. Parcă o aud pe mama, când eram copil: „As vrea să plec în lume! Dacă nu ar fi copiii, aș pleca în lume.” Abia acum înțeleg.

Aseară, la cafenea, mă uitam la toate perechile care stăteau la masă, fără ca bărbatul să spună un cuvânt nevastei, sau ea să-i împărtășească vreun gând.

Îi cunosc din vedere, de mult. Să fi fost viața lor numai atât? Un tete-a-tete care dăinuiește din inerție, o legătură făcută din aceleași griji domestice, din acomodări vulgare? Nu au stat oare și acum douăzeci și cinci de ani, la cafenea, ca și acum, el cu un șvarț în față, ea cu farfurioara în care au rămas resturile prăjiturii, tot așa cum stau și eu cu Michi?

Poate lipsa de curaj de a-i mărturisi lui Michi adevărul îmi explică azi ușurința cu care mi-am deschis sufletul față de Geo. Poate răbdarea, interesul cu care mă asculta, maturitatea neobișnuită a judecății lui m-au încurajat să sar etapele, să dau timpului, altminteri atât de scurt de când ne cunoșteam, altă valoare.

Ștefăniță era prea pornit împotriva lui Alex, prea pătimaș (poate că e într-adevăr îndrăgostit de mine): „Dacă nu ți-ai da seama cât e de găunos acest Alex, ar mai avea rost să pomenești de el”. Sau: „Nu sunt duhovnic, dar dacă ai nevoie de un sfat, iată-l: Nu mai vorbi despre el”. Geo, dimpotrivă, încuraja confesiunile mele, înțelegea nevoia mea de a mă destăinui. Sau înțelese, poate, că singura punte pe care se putea întâlni cu mine era prietenia? Și cu atâta se mulțumea.

Pe Geo îl văd zilnic.

— Ultimul lucru ce se poate crede despre dumneata, Diana, mi-a spus azi, este că ești o resemnată. Și totuși, din resemnare te-ai măritat, din resemnare trăiești, și asta e inadmisibil. Te întrebam, odată, din ce-i făcută privirea aceea tristă care străbate atât de neașteptat niște ochi de veveștiță? Mă întreb azi, din ce-i făcută vioiciunea, exuberanța asta extraordinară, acel dinamism al înfățișării dumitale obișnuite? Adevărul e că ai o vitalitate pe care nu ai făcut nimic ca s-o canalizezi cu un scop, s-o drenezi cum trebuie. Nu știu de ce, poate din lipsă de încredere în dumneata, sau dintr-un fel de sentiment profund al inutilității oricărui efort. Desfă-te de acest București, în

care nu ești deloc integrată, fiindcă nu ești o burgheză care joacă după-amiaza cărți, se duce la expoziții de rochii și bârfește, dar de care.

— Curios.

— Pari totuși destul de legată. Vino la Paris! Diana, ai nevoie de atmosfera de acolo. E poate totuși mai ușor acolo să-ți câștigi existența. Orașul e mare, nu-ți pasă ce crede X sau Y, dacă la nevoie speli vase într-un restaurant sau prăjești cartofi.

Azi a stăruit iar:

— Diana, dacă joci la loterie, poți să câștigi sau să pierzi. Dar dacă nu joci. Mi se pare că ai atât de puțin acum, că nu ai ce pierde jucând. Deci, trebuie să încerci! Nu-ți dai seama ce letargie penibilă e viața ta lângă Michi? Nu-ți dai seama că te zbați pe loc? Ești capabilă să te agăți de orice ca să înduri cenușiul cotidian. De Alex te-ai agățat, Diana. Fiindcă viața ți-era goală. Nu te pasionează profesia pe care ți-ai ales-o. Ce vrei, „natura are oroare de vid”. Sunt îngrozit de tot ce mi-ai povestit.

Da, oricât de curios ar părea, nu mă pot împiedica să-i vorbesc despre Alex. Simt, povestind, că mă desfac de Alex, ca și când singura mea legătură cu el ar mai fi amintirea suferinței, atât cât mai este încrustată în mine. Și apoi. Gândul că aș putea lua viața de la început, că aș putea ieși din compromis plecând îmi dă curaj.

I-am spus lui Michi că vreau să plec în străinătate. Mai întâi nu a înțeles:

— Unde să pleci, Diana?

— La Paris.

— Bine, o să încerc să împrumut ceva bani, să plecăm împreună.

— Vreau să plec singură.

Îmi dau seama că Michi nu înțelege că e vorba de o plecare pentru totdeauna, că se simte mereu vinovat de „aventura lui” și va face sacrificiul de a-mi da bani de drum, de a se despărți de mine pentru câțeva vreme, fiindcă se simte obligat să-mi dea o compensație.

Nu pot îndura să creadă că vreau să trag foloase din întâmplarea aceea (mai ales că nu mai are ore la liceu și o ducem destul de greu cu banii). Ar fi mai urât decât tot ce am făcut până acum. Privirea lui vinovată îmi biciuie conștiința. Spun, privindu-l în față, dar fără să mai văd ceva:

— Vreau să plec la Paris pentru totdeauna, Michi, să trăiesc singură. Geo crede că-mi va găsi de lucru în biroul maestrului lui. Aș putea urma un curs de stenodactilografie.

— Nu mai ai răbdare, Diana? Să știi că nu va mai trece mult, și voi găsi ore suplimentare. Știu că nu ți-ai făcut de mult o rochie nouă, că e greu să trăim numai din salariu...

Înțeleg că nu-i mai pot vorbi de plecare până nu va avea o situație mai bună. Poate că nu va mai avea atunci ochii aștia de câine bătut

— Totuși, trebuie să te hotărăști, Diana, stăruie Geo mereu. (Se complăce în rolul de director de conștiință.) Trebuie să te despărți de Michi. Altfel, mă tem că te vei întoarce la Alex, și nu e demnă de tine o astfel de viață. Vino la Paris și încearcă să-ți câștigi acolo existența, să trăiești cu demnitate. Poți lua totul de la început.

— Crezi că voi izbuti?

— E greu, într-adevăr, șomajul e cumplit, dar aici, îți repet, te vei agăța totdeauna de Michi, vei reveni la Alex. Ai nevoie să fii departe de Michi, să fii liberă, să muncești, indiferent ce și cum, dar într-un oraș mare, unde faptul că nu vei avea o rochie sau o pereche de pantofi să nu te umilească. Diana, crezi în prietenia mea? Atunci, primește să te ajut eu. Nu câștig mult, deși pregătesc aproape complet pledoaria maestrului meu – muncă de negru. Dar jumătate din ce voi avea îți va ajunge să trăiești foarte modest, studentește. Vom mânca fiecare o dată pe zi. Seara, o cafea și un corn. Vei da doctoralul în drept, și, într-o zi, cine știe, vei pleda.

M-am uitat la el de parcă-l vedeam întâia dată. Cum putea, atât de tânăr și de neînsemnat cum părea, să ofere un sprijin pe care să-l simt atât de solid numaidecât, să facă primul gest de prietenie mare, adevărată, ce mi s-a arătat vreodată? Nu-i mai vedeam decât fruntea mare, elocventă, și ochii negri, superbi, dilatați. (I-am luat mâna.

— Geo, îți mulțumesc mult de tot, dar înțelege că nu pot primi. Nimic nu-mi dă dreptul ăsta.

A dat din cap, supărat:

— Ne-am obișnuit să trăim din vorbe, Diana. Ai primit să-ți țin un discurs despre prietenia mea și mi s-a părut că ai încredere în tot ce-ți spun, iar acum, când trec de la fraze la un gest concret, când îți spun: Uite, să împărțim ce câștig, fiindcă vreau să te ajut. Nu primești. Și apoi, să nu crezi că fac un sacrificiu, Diana. Îmi face mai multă plăcere să fim prieteni buni, să stăm de vorbă, decât să mă duc din când în când la teatru sau la restaurant. Și dacă ar fi un sacrificiu? Ce-ar însemna tot ce ți-am spus până acum despre prietenia mea dacă nu aș fi în stare să fac un sacrificiu?

— E numai prietenie ce ai pentru mine, Geo?

L-a surprins întrebarea. A roșit.

— Te iubesc, Diana, da. Sigur că ai înțeles asta de mult. Aș fi cel mai fericit om dacă ai vrea să te măriți cu mine. Dar asta știu că nu e cu putință, fiindcă nu mă iubești; știu că nu e posibil să fiu tocmai eu cel mai fericit om din lume. Dar aș fi mulțumit și dacă într-o zi, măritându-te cu altul, noi am putea rămâne prieteni buni. Eu cred că tu nu ești prea conștientă de ce lucru extraordinar e prezența ta, numai prezența ta, spiritul tău, farmecul tău, atenția pe care o dai cuiva. Nu-ți dai seama, Diana, ce dai, cât dai celor din jur! Nu-ți dai seama ce înseamnă zâmbetul tău, cât dăruiești oamenilor cărora ți se pare că nu le dai nimic! Cât te dăruiești!

— Nu pot să-ți explic prea mult, Geo, dar nu pot primi.

— Totuși dacă aș fi fratele tău, ți s-ar părea natural să te ajut, să te sprijin, iar tu să-ți faci viața așa cum înțelegi. Nu-i așa? Ei bine, vei avea aceeași libertate. Dacă s-ar întâmpla, într-o zi, să ai tu bani, și eu nu, aș accepta, bineînțeles cu încrederea pe care o am în prietenia noastră, să mă ajuți până găsesc de lucru. Mai mult nu pot să-ți spun.

— Îți mulțumesc, Geo. Îmi face mult bine prietenia ta. Vezi. E ca și când departe, în larg, obosită, descurajată, la gândul distanței care mă desparte de țărnam, aș zări, deodată, în apropiere, o barcă. Poate n-aș uza de ea, dar simpla

ei prezență mi-ar da putere. Tu ești pentru mine barca asta. Nu știu dacă mă voi folosi vreodată de sprijinul tău, dar faptul că mă pot gândi la el mi-e de mare folos și îți mulțumesc mult de tot.

M-am gândit: „De ce nu m-am îndrăgostit de un om ca tine, Geo?” Dar poate că soarta mea e să fiu iubită de oameni ca Geo, ca Michi, iar eu să fiu atrasă de soiul Alex. Poate că există în univers o forță care se joacă cu mine, care râde în hohote, ca papagalii sălbatici.

Ștefăniță și Geo au plecat la Paris. Privirile lor concentrate tot timpul asupra mea, pasiunea lor reținută au creat în jurul meu un climat de tensiune care acum îmi lipsește. Dimineața, când mă îmbrac, mă simt în starea de spirit a celui american care, făcând socoteala de câte ori trebuie să-și mai lege și să-și mai desfacă șireturile pantofilor în cei cincizeci de ani pe care, în mod normal, îi mai avea de trăit, s-a îngrozit și s-a sinucis.

Azi umblam pe stradă fără rost și fără gânduri, când m-am pomenit în fața lui Alex. A părut fericit că mă vede și mi-a vorbit însuflețit și foarte firesc, de parcă n-am fi fost niciodată mai mult decât doi buni prieteni.

— Hai să vedem expoziția din parc! Mi-a propus, cu o voie bună pe care nu i-o cunoșteam.

Iar când am ajuns acolo:

— Spune, Diana, cum ai știut să-ți pui un taior ruginiu, ca frunzele, ca pomii, ca toată ziua asta?

— Hai să luăm prăjituri, Alex. Ți se potrivește mai bine decât să faci literatură. Trebuie să fie prin apropiere un stand. Miroase a vanilie.

— Da, trebuie să fie. O să găsim prăjitura de la Traian până în zilele noastre.

Am râs (după atâta vreme) cu poftă. Într-un târziu, am descoperit că mirosul de vanilie venea dintr-o baracă unde se făceau „manșoane de Brașov” - un fel de gogoși în formă de covrigi, cu glazură da zahăr. Am mâncat cu plăcere, apoi ne-am plimbat pe malul lacului și am râs de o pereche de îndrăgostiți care vâsleau el cu o ramă, ea cu alta. Pe o alee am dat de un clopot de proporții gigantice, produsul nu știu cărei industrii. Alex s-a apropiat și a tras de clopot de a răsunat tot parcul. Lumea s-a oprit speriată, ca de o declarație de război. Eram uluită. Alex mi-a spus:

— Ți-am tras clopotele, Diana, cred că ai băgat de seamă.

Două luni au trecut fără să mai știu nimic de Alex, până într-o zi, când m-am pomenit cu el acasă.

— Nu înțeleg nimic, Diana. Nu știu ce s-a întâmplat cu mine la Balcic. Când m-am înapoiat la București, am căutat să înțeleg. Am simțit nevoia să te văd, să-ți vorbesc. Dar n-am îndrăznit. Mă purtasem prea prost. Iartă-mă. Nu pot trăi fără tine.

Cele ce spunea nu aveau nici un sens, dar vocea era a lui Petre Barbu, și în privire, aceeași durere fără sfârșit.

M-am apropiat și l-am sărutat pe obraz, așa cum săruți un copil necăjit.

— Ce bună ești, Diana.

— Nu pot face nimic pentru tine, Alex, poate fiindcă nu-l mai pot minți pe Michi.

A plecat fără să mai spună un cuvânt.

Eram cu Michi la Predeal de trei zile și făceam schi la O. N. E. F. (o viață de care nu știam nimic, preocupări, dorințe, ambiții sportive care-mi fuseseră străine până acum, ca limba japoneză). În fața restaurantului din parc, un băiețel se căznea să-mi fixeze schiurile, în timp ce o fată brună, cu pulover galben, se văita că nu izbutește să facă „cristiana”, iar alta povestea, însuflețită, că, venind de pe Cioplea, într-o coborâre directă, într-o viteză nebună, era cât p-aci să intre într-un brad, dar s-a oprit la timp, într-un „telemarc” superb, deși până atunci numai când încerca „telemarcul”, cădea în nas. Cineva m-a întrebat dacă mi-am uns schiurile, apoi, cu gravitate:

— Ai făcut rău, zăpada lipește azi teribil!

Și iată-l pe Michi, cu fața întunecată.

— S-a întâmplat o nenorocire, un accident. Se pare, se spune că Alex a murit.

Nu-i adevărat! Am strigat.

Cred că l-am privit pe Michi cu o ură cumplită. Cum îndrăzneam să creadă grozăvia asta? Ca și când ar fi posibil să moară Alex, m-am gândit, sprijinindu-mă mai bine în bețe. Băiatul se străduia să-mi pună schiurile. Eu simțeam că toată viața mi se scurge prin acele bețe. Îl priveam pe Michi țintă în ochi și strângeam bastoanele cu toată puterea: „Nu trebuie să cred, e o farsă, o cursă, i-a spus cineva, a aflat că-l iubesc pe Alex și a găsit calea asta monstruoasă de a mă pune la încercare. Nu trebuie să-mi tremure gura, nu poate să fie adevărat!”

Radu Popescu, unul din partenerii de bridge ai lui Michi, venea spre noi, aprins la față, gâfâind:

— A murit fata care era la volan. Nu știu cine e. Alex a scăpat. Se pare că are picioarele rupte. Fratele fetei e și el la spital. Nu știe că sora lui a murit. Sunt cu toții la Spitalul Militar din Sinaia. Acolo, în apropiere, s-a întâmplat accidentul.

— De unde știi toate astea? A întrebat Michi.

— Am vorbit cu „Palace”-ul. S-a rupt bara de direcție și s-au răsturnat la Comarnic.

Capetele betelor îmi intraseră în palmă, dinții îmi erau încleștați, picioarele erau înțepenite în locul în care stăteam, de parcă prinsesem rădăcini în pământ, acolo. Simțeam nevoia să fac o mișcare și nu puteam. Aș fi vrut să-mi trec mâna peste obraz, peste frunte, să-mi strâng bărbia în palmă. Mi-a venit în minte imaginea mamei făcând același gest. Era la Brăila, în port, pe întuneric. Descoperise că i s-au furat geanta cu câteva lucruri de preț și banii, puținii pe care-i avea. Simțeam că am aceeași privire fixă de om care nu mai judecă, nu mai pricepe nimic. Deodată, de parcă m-aș fi trezit dintr-un vis groaznic, am răsuflat, ușurată. Alex trăiește! Nu mai țineam bastoanele schiurilor atât de strâns ca înainte, dar palmele abia acum mă dureau tare, abia acum înțelegeam ca Alex ar fi putut muri.

Din cofetărie, un grup de fete și băieți veneau spre noi, vorbind despre accident. Toți îl cunoșteau pe Alex, nimeni nu știa cine e fata. Cineva a pronunțat numele Colettei.

Altcineva a răspuns:

— Colette nu are frate.

— Doamne, de n-ar fi Colette! Am șoptit.

Dar în același timp m-am întrebat: De ce tocmai Colette? E atât de cunoscut acest cuplu Alex-Colette și atât de actual? „Apoi m-am simțit cuprinsă de groază: „Doamne, să nu fie Colette!”

— Poate e Katia? Acum un an au fost aici împreună, a spus Radu Popescu.

— Bietul Alex, trebuia să ia parte duminică la concursurile de bob, am auzit pe una din fete, din grupul de schiori.

— Ei, tot își rupea picioarele la bob. A răspuns Michi, cu indiferență.

O fi știind ceva? Nu, fiindcă ma întrebat cu blândețe:

— Ce-i cu tine, Dianet? Ești palidă. Te-a impresionat așa de tare?

Cred că am zâmbit. Cineva a întrebat:

— Ce facem, mergem pe Cioplea?

Răspunsurile au venit pe rând:

— Eu nu mai am chef de schi.

— Nici eu.

— Nici eu.

Michi s-a dus să joace bridge. Am fost mulțumită că am rămas singură. Era dorința mea cea mai mare. M-am trântit pe pat îmbrăcată și am repetat de mai multe ori: „Alex și-a rupt picioarele!” Atunci, am văzut că nu înțeleg prea bine ce înseamnă asta. O fractură? Se poate face bine? Sau poate. Am strâns ochii, ca să înlătur imaginea, dar mi-a revenit în minte mai limpede ca înainte. M-am ridicat brusc și am plecat de acasă, hotărâtă să iau trenul, să plec la Sinaia. Nu-l puteam lăsa singur pe Alex. Dar la gară, când să iau biletul de tren, mi-am socotit buzunarele: nu aveam la mine nici un ban. M-am dus repede să-i cer lui Michi. Dar când l-am văzut, mi-am dat seama că Michi nu e fratele meu, că Michi nu e tata. Într-o clipă mi-am dat seama de multe lucruri și n-am mai avut curajul să-i cer bani.

Se vorbește atât de mult de accident, se comentează atât de diferit întâmplarea, încât se vede că pe nimeni nu-l doare. Fata, care a murit, tocmai terminase Arhitectura. Era logodită, unii spun „logodită cu Alex”. Toată noaptea l-am văzut cu ochii triști, cum e cerul în amurg. Îl văd mereu în lumina aceea galbenă-verzuie de crepuscul, în fereastra camerei mele, la mare, privindu-mă în plin, și-i aud vocea înăbușită, ca o durere: „Ce bună ești, Diana!” Și, nu știu de ce, mi se pare că vina e a mea, că aș fi putut să împiedic accidentul.

A doua zi de dimineață, pe când stăteam la noi în odaie, zgribulită lângă sobă și frecându-mi mâinile (de la un timp încoace mă surprindeam făcând gesturile tatălui meu), în timp ce câțiva prieteni de-ai noștri discutau iar cu pasiune despre zăpadă, schi și diferite pățanii în legătură cu schiul și zăpada, cineva a bătut în ușă. Am spus cu neplăcere: „Intră”. Era Alex. Avea în înfățișare ceva din aerul unui evadat din ocnă. S-a așezat pe un scaun, fără să spună nimic. Niciunul din noi n-a avut curajul să scoată un cuvânt, să pună o întrebare. Eu m-am simțit dintr-o dată ușurată, fericită că-l văd umblând pe

picioarele lui. Alex era întreg. Era aici! Altceva nu avea importanță. Michi îl bătea pe umăr, cu prietenie.

— Îmi pare bine că te văd zdravăn, Alex!

— E groaznic să supraviețuiești, a spus Alex, cu o tristețe în ochi sfâșietoare.

Dar Michi, curios, a pus zeci de întrebări.

Alex a stat la Predeal numai douăzeci și patru de ore. Nu știa dacă s-a întrebat cineva de ce a venit, de ce a plecat... Toată lumea îl hărțuia cu întrebări, vrând să știe cum s-a întâmplat nenorocirea (se pare că nu s-a rupt bara de direcție, dar că fata care era la volan a virat greșit). Nu am izbutit să rămân singură cu el nici o clipă.

La București, chiar în ziua în care ne-am întors, la orele când știa că mă va găsi singură, m-am pomenit cu el. Cum a intrat pe ușă, fără să spună nimic, mi-a cuprins umerii cu brațul, șia lipit obrazul de al meu:

— Ce mult mi-ai lipsit, Nanuc.

Îi simțeam pe umărul meu mâna mare, cu degetele răsfirate - ca să mă cuprindă cât mai mult, cât mai bine, posesivă, lacomă.

Alex, întreg, așa cum era el când voia să fiu a lui, așa cum voia să mă aibă ca să nu-l mai pot uita, ca să nu mă poată pierde orice s-ar întâmplă, era în cramponarea aceea a mâinii pe umărul meu. M-am gândit: „Dacă m-ar iubi cu adevărat. Mâna asta a lui, aici, pe mine, ar fi formula fericirii, pentru mine, cea mai simplă, poate singura”.

Înțelegeam acum că ceea ce mi-a lipsit întotdeauna și ceea ce am căutat a fost mâna asta pe umărul meu și sentimentul că-i pentru totdeauna.

Alex m-a întrebat îngrijorat, înduioșat:

— La ce te gândești, Diana?

Vocea lui mi-a amintit de Petre Barbu: o voce guturală, voalată. Cuvintele erau foarte legate între ele, nu le înțelegeai sensul decât cu o fracțiune de secundă mai târziu, și parcă gravat, pe fondul a tot ce spunea, era numele meu - Diana - cu primul a lung, ridicat, cu al doilea, pierdut, trist.

M-am întors și l-am privit încruntată, încordată. Semăna cu Petre Barbu iar, așa cum mi s-a părut de atâtea ori în clipele grave. Ca și Petre Barbu, Alex parcă venea totdeauna de departe, când te așteptai mai puțin, și atunci simțeai că n-a lipsit de lângă tine niciodată. Același colorit de nisip, aceeași înfățișare umilă, sub care descopereai o duritate de stâncă, o încăpățănare de destin.

— Diana, eu mă simt legat de tine definitiv. Altfel, nu am nici un rost. Sunt singur, ca un blestemat.

— Nu trebuie să te mai gândești la asta, Alex. Nu-l pot lăsa acum pe Michi și nu mai vreau să mint. Poate odată, cine știe.

— Dacă aș ști că ești fericită, Diana, aș pleca fără să spun un cuvânt.

— Atunci, pleacă așa, Alex.

A plecat.

Nu l-am condus. Așteptam să aud ușa vestibulului deschizându-se, dar n-am mai auzit nimic. Am ieșit, să văd ce se întâmplă. Alex stătea lângă ușă, cu ochii în pământ, cu bascul în mână.

- Ce-i, Alex?
- Nu pot pleca, Diana.
- Bine. Atunci stai.
- Adevărat, pot să mai stau?
- Sigur.

Ne-am întors aici în odaie. Eu m-am așezat tot pe marginea divanului, ca de atâtea ori, el, pe jos, pe covor, lângă mine. Și-a pus capul pe genunchii mei și, după o tăcere lungă, a spus:

- Știi ce aștept, Nanuc?
- Ce?
- O minune.

(Când îmi spune Nanuc, parcă mă trece un curent electric din cap până în călcâie.) Am întrebat distrată:

- Ce minune?
- Să pui mâinile pe capul meu, să mă mângâi ca altădată și să-mi spui: „Alex, dragul meu!”

I-am pus mâinile pe cap, voit fără tandrețe, și am spus, băiețește:

- Mă Alex!

Încurajat, mi-a împins mâinile cu capul, așa cum fac pisicile când se alintă, apoi și-a ridicat ochii spre mine, cu gâtul întins, și m-a rugat, cu vocea lui cea mai joasă, cea mai caldă:

- Hai, schimbă ordinea. Pune întâi „Alex”, și pe urmă, „mă”.

Am spus:

- Alex, mă. Ce gene caraghioase ai!
- Tu ce dulce ești, Diana.

Am șoptit, fără să vreau, ca altădată, neîncrezătoare, răsfățată:

- Da?! Dulce?!

Alex a rămas pe gânduri, apoi a spus deodată, cu elan:

- Diana, vreau să-ți spun ceva, dar e foarte serios, să știi.
- Spune, hai.
- Uita, Nanuc. Vreau să fii nevasta mea.

L-am privit uimită, m-am uitat în fundul ochilor lui. Auzisem bine?

M-a rugat:

- Hai, spune da.
- Lasă, spun eu „da” la ofițerul stării civile.

Am vrut să continui să glumesc, dar am simțit că mă copleșește o tristețe grea.

- La ce te gândești, Diana?
- Mă gândesc, Alex, cât de fericită aș fi fost altădată să te aud spunându-mi că vrei să fii nevasta ta.

— Spune că nu-i prea târziu, Diana. Să știi că de multe ori m-am gândit ce minunat ar fi să fii nevasta mea. Viața mea e atât de goală altfel! Să vezi, Diana, o să ne înțelegem.

A venit lângă mine, pe divan, și-a lipit pieptul de spatele meu, mi-a strâns brațele cu palmele, și-a proptit bărbia de umărul meu și a continuat cu vocea scăzută, gravă:

— Știi, eu cred că neînțelegerile noastre de aici veneau, îmi lăsați prea mult timp liber, fiindcă nu erai liberă tu. Fiindcă nu te aveam lângă mine, fiindcă tot timpul eram furios pe tine că nu ești singură. Divorțează, Diana. Nu știi cât de gelos sunt. Vreau să cred că între tine și Michi nu-i altceva decât prietenie, așa cum m-ai încredințat de atâtea ori. Apoi mă gândesc mai bine și mă apucă furia. Ce înseamnă – „numai prietenie” -? Poate un bărbat, lângă tine, să fie numai prieten? Și apoi, nu-mi place să te știu tot timpul înconjurată de oameni

— De cine ai vrea să fiu înconjurată? Am întrebat, bucuroasă că s-a îndepărtat de subiectul „Michi”.

— De mine, numai de mine.

Măinile cu care îmi ținea umerii au coborât pe șani și, cu gura lipită de ureche, mi-a șoptit:

— Uite, așa aș vrea să te pot ține tot timpul, și când nu sunt lângă tine, să te pot închide, sau să devii urâtă, urâtă foc!

— Cum mă găsești, Alex...?

— Nu pot să-ți spun cum. Vezi, frumoase mai sunt și alte femei, pe când tu. Diana, în toate femeile te-am căutat pe tine...

— De ce m-ai căutat, când, la mare, anul trecut, am venit eu la tine? Știi, Alex, mai aveam două examene, și eram bine pregătită. Am plecat spre Universitate, am urcat două din cele patru-cinci trepte, și m-am oprit. Poate că eram epuizată, altfel nu-mi explic cum s-a putut întâmpla una ca asta. M-am gândit la tine cu un dor cumplit! S-ar fi spus că îl țineam până atunci închis cu șapte lacăte, care au sărit deodată. Și am simțit că n-am să pot răspunde la nici o întrebare, c-am să cad la examen. Parcă-mi pierdusem mințile. Am fugit, am umblat pe străzi, căutând să mă adun, să înțeleg ce se întâmplă cu mine. Dar n-am fost în stare. Am venit acasă, mi-am făcut geamantanul și, după câteva ore, eram în tren, în drum spre tine. De ce nu mi-ai spus atunci, acolo, la mare, că vrei să te însori cu mine?

— Nu știu, Diana. Nu mă chinui. Nu știu ce-a fost. Totul e așa simplu acum. Sunt fericit. Mă și văd trăind cu tine în aceeași casă, avându-te mereu, în permanență, numai pentru mine. Duminică după-masă o să mergem la cinema, Nanuc, la filme polițiste. La teatru o să mergem la balconul al doilea, fiindcă n-o să avem bani, și, după actul întâi, o să plecăm acasă. Asta mai ales, Nanuc; o să stăm acasă la noi tot timpul. O să fie miraculos. Când o să sune cineva la ușă, n-o să deschidem. Și n-o să avem telefon.

L-am luat de gât și ne-am sărutat ca după o absență lungă și ca un jurământ că niciodată nu ne vom mai despărți. Apoi i-am sărutat părul, fruntea. (Voiam să mă conving că există, că suntem împreună iar, că fericirea e în mâna mea, concretă, așa cum e scoarța unui copac, o ceașcă, o carte.)

Zăpada de pe acoperișurile caselor sclipea sub cele din urmă raze ale soarelui.

Alex a spus:

— Credeam că n-o să mă pot bucura niciodată de soare din cauza Adinei. Fata care a murit.

L-am întrebat:

O iubeai, Alex? De ce ai plecat cu ea?

Mi-a luat obrazii în mâini și m-a privit cu ochi mari, albaștri, cinstiți.

— Ești un prost, Nanuc. Nici nu am cunoscut-o până în ziua plecării. Din întâmplare, l-am întâlnit în dimineața aceea pe fratele ei – am fost colegi, am făcut împreună școala de aviație. Nu-l mai văzusem de ani de zile. Mi-a spus că pleacă la Predeal cu mașina și m-a poftit și pe mine. Am primit numaidecât, ca să te văd, mi-era dor de tine.

Mi-am vârât obrazul în reverul hainei lui și m-am gândit iar: „Ce simplă și bună poate să fie viața!” Mi-am amintit de Două Mai.

— Satul de lângă Mangalia.

— De școlărița care scria celei mai bune prietene: „Ilinco, mi-ar plăcea să trăiesc la țară, Petre Barbu să fie bărbatul meu, să avem copii, câini mulți și pășări. Și viața să fie numai atât”.

În seara aceea eram hotărâtă să-i spun lui Michi că trebuie să mă despart de el, că vreau să fiu liberă, că nu se mai poate altfel. Dar când a intrat în casă, aproape că nu l-am recunoscut, atât era de vesel, și parcă mi se părea mai mare, mai greoi ca oricând. Vorbea precipitat, împleticit, fericit, cum nu-l mai văzusem:

— Am găsit o slujbă! De când vreau să scap de minister! Aici o să-mi fac meseria de chimist. La o mare tăbăcărie. E o situație extraordinară, Diana! Voi câștiga de trei ori mai mult! De două săptămâni alerg. Dar nu-ți mai spun amănunte. Uite contractul! Am vrut să-ți fac o surpriză. Mâine îmi dau demisia de la minister, Dianet. Ce vrei să-ți cumpăr mâine, o vulpe argintie?

Sunt fericită că-l voi ști ducând de aci înainte o viață îmbelșugată, într-un loc în care va munci cu tragere de inimă și va avea răspundere mare, ca să-i lipsesc cât mai puțin. E bine că nu va putea crede că plec din cauza lipsurilor materiale, că nu se va simți umilit. Dar sigur că trebuie să mai treacă iar câteva zile ca să-i vorbesc de despărțire. Nu mă îndur să stric acum atâta bucurie, să torn apă rece peste atâta entuziasm, dar hotărârea mea e luată, iremediabil.

A doua zi m-am întâlnit cu Alex. L-am făcut să priceapă că trebuie să aibă răbdare, că nu-i momentul potrivit să-i vorbesc lui Michi de despărțire. A fost înțelegător.

O săptămână mai târziu, ne-am întâlnit din nou. Părea puțin îndepărtat, obosit sau poate distrat. Mi-a arătat o carte poștală ilustrată din Egipt.

— Uite, mă invită un prieten. Aș vrea să plec.

Era desigur o glumă.

— Cu mine, sau fără?

— Vezi, el nu știe că ești.

— E un prost, dacă nu știe! Glumeam, sărutându-l.

Alex părea distrat. Într-un târziu, am vrut să-l întreb la ce se gândește, dar mi-am amintit că din curiozitatea asta nesăbuită ieșeau altădată cele mai

multe certuri. Ca și altădată, fiecare minut trecea greu, fiindcă mă întrebam clipă cu clipă ce îl preocupă, dacă nu cumva i-a pierit elanul din ajun. Totuși, la despărțire, l-am întrebat dacă rămâne acasă diseară. Mi-a răspuns că este invitat la un bridge.

Eu m-am dus cu Michi la cinematograful. În fața mea, o pălărie mare mi-a amintit de Gina, prietena Colettei. Ea purta întotdeauna o pălărie mare, de olandă albastră, tighelită. Asta era de fetru, dar avea aceeași culoare, aceeași linie. Când a sucit puțin capul, era chiar Gina. Bărbatul ei, în dreapta; Colette, în stânga; lângă Colette, Alex. Aveau capetele foarte apropiate, șopteau ceva, râdeau. În pauză, Alex și Colette și-au luat rămas bun de la ceilalți (veniseră deci împreună și înaintea lor). Când să plece, au dat cu ochii de noi, ne-au salutat.

Cred că în clipa aceea aș fi putut să ucid. Înțelegeam pentru prima dată psihologia femeilor despre care citeam în rubricile faptelor diverse că au tras un glonte, că au băgat cuțitul, ca și-au ciopârțit amantul. Asistasem și la procese de mare scandal, uneori de mare cruzime și vulgaritate. Îmi venea să strig „Nu se poate! Nu-i adevărat!” Și, iată, mă simțeam deodată în stare să ucid, plătind oricât de scump plăcerea de a scăpa de acest „cap de măgar”, care, ca în Visul unei nopți de vară, mi-a apărut în cale, într-o clipă în care fusem, se vede, blestemată ca să mă îndrăgostesc. Dar toate răzbunările pe care le imaginam mă lăsau nemulțumită. Se pricepea să chinuie cu prea mult rafinement acest Alex, pentru ca simpla lui moarte să mă satisfacă. Văzusem un film în care un nevinovat era torturat și apoi stropit cu apă, ca să se trezească, să fie torturat din nou. Aceasta era metoda pe care Alex o folosisese cu mine. De câte ori i s-a părut că mă trezesc, a luat-o de la început. La rândul meu, simțeam nevoia să-i răspund cum se cuvine. Tot felul de schilodiri îmi apăreau în minte. Chiar și cea mai vulgară dintre răzbunări, cea mai crudă: Nu știu care dintre maestrii barei spusese cu cinism: „Il a été puni par où il a pèche”³⁰ atunci mi s-a părut de neînțeles, de neconceput. Acum mintea mă purta prin toate urâciunile vieții. Îmi aminteam de anume desene de Goya, viziuni monstruoase. Înțelegeam, în sfârșit, ce înseamnă ura. Omul ăsta m-a făcut să cunosc toate sentimentele omenești.

Bineînțeles că, în cele din urmă, m-am liniștit. Răzbunarea se consumase, în imaginație. Și desigur că eram hotărâtă să nu-i spun un cuvânt, să nu fac un gest. Dar am putut în clipele acelea să mă sor forța dragostei mele prin ura cumplită care mă bântuia. Și am fost sigură că voi avea voința de a mă vindeca.

Dar asta nu-i tocmai ușor. Și oricât de greu mi-ar fi să mărturisesc, într-o zi n-am mai putut îndura: „Trebuie să-l văd. Să-l aud”. L-am chemat la telefon. Nu știam ce-i voi spune. Nu pregătisem nimic. Cred că nădăjduiam să nu-l găsesc acasă.

Nu s-a mirat. Cu aerul cel mai umil, a vorbit întâi el:

— Te-am așteptat azi două ore ca să te văd ieșind din casă.

— De ce?

— Simțeam nevoia să te văd, Diana, să-ți vorbesc. Dar când te-am văzut, n-am îndrăznit.

Am întrebat, fără rost:

— Ce-aveai să-mi spui?

— Nu știu. Dar tu?

— Eu voiam să știu ce mai faci.

— Uite, stau. Număr franjurile fotoliului, te aștept.

Ca hipnotizată, am traversat străzile, m-am strecurat printre vehicule, fără să țin seama de nimic, fără să simt dacă afară e cald sau frig. Totuși, în vitrina unui magazin am văzut că bascul îmi alunecase pe ceafă și, instinctiv, l-am potrivit mai bine. Iar când am ajuns în blocul unde locuia Alex, am luat ascensorul, de data asta fără să mă mai sinchisesc că întâlnesc pe cineva. Alex mă aștepta, cu ușa întredeschisă. Când l-am văzut, l-am întrebat cu o voce care nu era a mea, repezită, aspră:

— Ce aveai să-mi spui? (Ca și când pentru asta venisem.)

— Aveam să-ți spun că. Uite, fotoliul ăsta are opt sute douăzeci și trei de franjuri.

— Asta puteai să-mi spui la telefon.

— Dar. Parcă tu crezi până nu vezi?!

— Dar și când văd, nu-mi iese din cap!

Alex, ca și când n-ar fi auzit, nu ar fi înțeles, mi-a propus să mâncăm înghețată. Asta m-a scos din sărite. Dar tot eu mă întrebam: „Pentru ce sunt aici? Ce mai caut aici? Ce vreau?”. Desigur că e absurd să găsească tot felul de explicații ingenioase ca să cred că întâlnirea lui cu Colette a fost întâmplătoare, că a fost nenorocit în toate zilele când nu ne-am văzut. Dar trebuia să recunosc că nu știam ce vreau. Era prea limpede că, atunci, în după-amiaza aceea, când făceam planuri de viitor împreună, exista în mintea lui întâlnirea cu Colette, fixată dinainte, cine știe în ce altă după-amiază, alături de ea. Și eram acum furioasă pe mine, numai pe mine. Ce căutam acolo? Și dacă eram acolo, de ce despiciam firul în patru?

Alex a scos înghețată din frigider și a pus-o în farfurioare, pe dulap, apoi m-a luat de mână:

— Hai, Diana, să vezi ce bună e!

Mâncăm amândoi în picioare și nu scoatem un cuvânt. Ca să curm tăcerea, am spus:

— Azi la prânz n-am mâncat nimic.

— Eu, dimpotrivă, să-ți spun, să te sperii: vinete - o porție enormă - sparanghel cu maioneză, sărmăluțe în foi de viță cu iaurt.

Îmi zvâcneau iar tâmplele, dar căutam să mă potolesc și, aparent liniștită (știam că nu-l mai iubesc, că sunt ultimele toxine care nu-mi dau pace; poate că dacă ne-am certa, dacă aș urla, m-aș liniști), l-am întrebat:

— Ce mai face Colette?

— Nu știu, n-am mai văzut-o.

— De când?

— De mult.

— În tot cazul, ai mai văzut-o din seara aceea. Altfel, mi-ai spune: „Nu am văzut-o de atunci, de la cinema”.

A răspuns, plictisit:

— Da, am mai văzut-o joi, la Gina, era ziua ei.

— Dar de când ești tu prieten cu toată lumea asta?! Eu nu știam nimic.

— Ce sens are, Diana, „conversația” asta? Pentru asta ai venit? Ce-mi pasă mie de Colette! Uite, am văzut-o aseară pe la nouă în spatele Universității cu cineva, și nu mi-a făcut nici o impresie.

Pentru Alex supremul argument era: „Nu mi-a făcut nici o impresie”; pentru mine, dimpotrivă. Ca să-mi spună că nu l-a supărat că a văzut-o pe Colette cu cineva pe stradă, înseamnă că recunoaște că există între ei o intimitate, o situație în care ar fi fost firesc să-i facă „o impresie”. Mi-am luat bascul în mână și, fără să mai spun nimic, am plecat.

Am traversat iar străzile printre trăsuri și mașini, fără să mă feresc de ele, cu o siguranță de somnambul.

M-am întors spre casă, sleită. Nu mai aveam în suflet nimic. Nici în cap. O mașină era cât p-aci să mă calce. Nu m-am speriat deloc. Am umblat pe ploaie mult. Nu mai știu cât. În cele din urmă, m-am pomenit acasă. Am descuiat ușa, mecanic, am intrat înăuntru și m-am așezat pe acest taburet de lângă masă, am deschis caietul și, pe nerăsuflăte, am început să scriu. Din când în când, mă uitam nepăsătoare la urmele de apă pe care le lăseau pe parchet pantofii mei, priveam picăturile de apă care curgeau din basc pe masă. Și iată, pe fondul castaniu al mesei, descopăr două plicuri albe.

Mi-era frig. Apa de pe obraz mi se prelingea pe gât. Lucrurile se lipeau de mine.

Îmi scrie Ștefăniță: „Diana, tu crezi că dacă nu răspunzi la scrisorile mele, se schimbă ceva?”

Nu ai înțeles, Diana, că te iubesc de atunci, de când aveai 16 ani, la Mangalia?

Cum crezi că s-ar putea să nu te mai iubesc într-o zi? Ce-ar trebui să se întâmple pentru asta?

Suferința mea de acum e viața mea. Fără dragostea mea pentru tine, nu mă mai închipui în viață decât în stare de demență, poate. Să trăiesc fără să te iubesc ar fi pentru mine ca și când nu aș mai simți căldura soarelui, răcoarea ploii, și totuși aș trăi. Vreau să te iubesc totdeauna, Diana, nu vreau să mă despart de sentimentul meu. Cred că ăsta-i motivul pentru care nu vreau să mor. E adevărat că mă liniștisem. Dacă ai fi fost fericită, poate m-aș fi resemnat, și, cu timpul, cine știe. Dar așa.”

Mai departe nu am citit. La ce bun?!

Geo nu-mi scrie că mă iubește, dar citesc asta sub fiecare rând, în stăruința pasionată cu care mă cheamă. La sfârșit, Michette așterne și ea două rânduri sub o pată de cerneală: „Diana, am și pregătit meniul pentru seara sosirii tale. Hai! Te așteptăm cu toții”.

Am rămas așa cum am venit, de parcă altcineva ar fi citit cele două scrisori în locul meu, împietrită, fără să pot face o mișcare, fără să pot desclșeta dinții. Deodată, s-au deschis ferestrele și s-au izbit de perete. M-am ridicat și am încercat să le închid, dar vântul le împingea mai tare decât mine. Se pornise o furtună aiuritoare. Cu greu am reușit să le fixeze. Când m-am întors, am călcat pe o sticlă, care s-a spart. Am tras, speriată, piciorul. Sub

cioburi, a apărut capul tatii, fotografia lui într-un cadru mic, oval. Nu știu cum de căzuse de pe placa de marmură de deasupra caloriferului. Am ridicat-o, m-am așezat în fotoliu și m-am uitat la ea îndelung. Cum de-l uitasem pe tata? Privirea îmi trecea zilnic peste fotografia asta, ca peste atâtea obiecte din casă cu care te-ai obișnuit. Și, iată, îmi vin iar în minte zilele de la spital, îi simt în palmă creștetul capului, când îl ridicam și-l ajutam să bea. Și lacrimile îmi alunecă pe față. Am plâns în hohote, am plâns până m-am speriat de propriul meu urlet. Apoi am simțit nevoia să plec. Dar unde? „Oriunde!” mi-am răspuns. Și, liniștită, m-am îmbrăcat și am ieșit. Ploua cu picături mari, care izbeau, amețite, în toate direcțiile, fugărite de vânt. Nu știam unde mă vor duce pașii, și totuși traversam străzile, cu mișcări sigure, de somnambul.

Am ajuns acasă la mama. Nu m-au oprit nici bezna de pe scara îngustă, nici mirosul de butoaie, de igrasie și lăzi, nici frica de șobolani. Doar când am pus mâna pe clanța rece, când am apăsat, și ușa nu s-a deschis, m-a prins groaza că mama nu e acasă, că mama nu mai există, că am pierdut-o, că m-am pierdut. Și atunci, cu pumnii, cu picioarele, cu toată deznădejdea, am bătut. Ca prin miracol, s-a deschis ușa, și mama a apărut în cadrul ei, înaltă, frumoasă, albă, cu părul de argint, cu ochii liniștiți, de un verde-transparent, curat, răcoros, cum e marea într-unele după-amiezi de vară. Și acolo, în prag, fără un cuvânt, în picioare, mi-am lăsat capul pe pieptul ei, plin, generos, cu pielea aceea netedă, caldă, cu iz de liliac, cu tot ce-mi amintea copilăria.

Maricica a intrat pe ușă, cu fața udă de ploaie și scuturându-se ca un câțel muiat:

— Ei, ce vânt te aduce, Diana?

Mă întreb iar și iar ce fel de om este Alex și cum am ajuns să-l iubesc atât de mult. Răsfoiesc caietele astea, nădăjduind că ele mă vor lămuri, și sunt uimită cât de puțin am izbutit se redau aici tortura și umilința mea din vara trecută, la mare. Cum m-am putut întoarce la Alex? E inexplicabil și mă roade, așa cum știe să roadă regretul, mi-e penibil și mi-e silă, ca de un fir de păr pe care l-ai găsit în mâncare, cramponarea mea de cuplul Alex-Colette; încăpățânarea cu care mă țineam de ei pas cu pas, continuând să analizez totul, ca și când n-ar fi fost totul simplu și limpede de la început? Îmi amintesc că o dată am găsit-o pe Gina singură pe plajă. Nici Colette, nici Alex nu erau. Atunci, am pornit pe drumul prăfuit, spre casă, hotărâtă să-i pândesc la fereastră. Alex și Colette veneau de sus. Soarele dogorea, fruntea îmi era rece, capul - năuc. Le-am spus că mi-am uitat boneta de baie, deși e caraghios că pentru atâta lucru să te întorci și cu toate că știam că am lăsat-o pe plajă, cu toate lucrurile mele, și că atunci când o vor găsi, vor înțelege totul și vor surâde ironic. Când am intrat în casă, m-am văzut în oglindă. Aveam pe frunte o cută adâncă, verticală. Am încercat să-mi descrețesc fruntea, să zâmbesc, să-mi regăsesc expresia obișnuită, și nu am putut.

Mă întreb acum, după atâta vreme, cum de-am putut umbla cu toată mizeria întipărită pe față, de ce nu plecam, de ce nu am plecat de la început, de ce nu am intrat în alt grup de tineri, de ce nu am fugit?

Când m-am întors, Alex, Colette și Gina nu mai erau. I-am așteptat până ce n-a mai rămas nimeni pe plajă. S-au întors cu barca abia pe la ora

două. Fuseseră înot până la ponton și făcuseră plajă acolo. Iar eu stătusem ore întregi în soarele necruțător, fierbinte, parcă numai pentru a păzi lucrurile lor.

Cum s-au putut întâmplă toate astea?

Îl văd neras, desfigurat aproape, cu ochii grei de lacrimi, când s-a întors de la Capul Caliacrei. Și din nou alături de Colette, la cinematograful. Și o revăd pe Katia. O dată, într-o duminică la ștrand, omul de la vestiar m-a întrebat: „N-ați plecat la Snagov?” „De ce la Snagov?” „Domnul Alex a venit și și-a luat costumul; a spus că face baie la Snagov”. Câteva zile mai târziu, întâlnind-o pe Katia, mi-a spus: „Duminică am înotat la Snagov”.

Amintirile suferințelor mele și dezgustul pe care îl simt când mă gândesc la toate aceste întâmplări, poate mărunte, luate în parte, mă umilesc, dar mă ajută să mă despart de Alex iremediabil. De altfel, chiar melancolia aceea, atât de atrăgătoare altădată, azi mi se pare un semn al ratării. Cu ce se ocupă Alex? Care sunt preocupările lui? Cum de se mulțumește cu banii de buzunar pe care îi dă mama lui, din ferma pe care o lucrează singură pe câte știi? De ce n-a terminat Medicina? Ce așteaptă? Ce caută? De ce n-a putut alege între Colette și mine? Colette e liberă, de ce nu se însoară cu ea? De ce e veșnic nemulțumit, trist? Suferința lui nu-i oare o inaptitudine la fericire? Nu suferă oare de o penibilă neputință de a-și găsi în dragoste împlinirea sufletească, după cum femeile frigide trec drept cochete înverșunate, când ele nu sunt decât nefericite care nu-și găsesc în legăturile cele mai intime o satisfacție totală, o descătușare, un echilibru. Dar eu ce am căutat în această iubire? Dacă nu m-aș fi trezit acum, nu s-ar fi întâmplat totuși să mă trezesc într-o zi și să-l văd despuiat de tot ce a țesut imaginația mea?

Nimic nu mai e limpede dar știu că, după toate câte s-au întâmplat, nu mă pot întoarce la Michi.

Aș vrea să fiu departe de amândoi și de tot ce a fost viața mea de până acum, și să iau totul de la început.

Nu mă gândesc decât la plecare. Uneori mi se pare că e o nebunie. Michi face planuri să ne luăm o casă mai mare, luminoasă (încă nu am stat într-o casă luminoasă). Iar eu îmi spun: „Și dacă ar fi o nebunie?” Orice, numai să nu rămân pe loc. Dacă ar fi numai o încercare, dacă viața mea cea nouă n-ar fi decât o înfrângere, și tot sunt în câștig, fiindcă voi fi cunoscut un nou aspect al ei: lupta. Înfrângerea mă va ajuta poate să găsesc drumul bun. Azi sunt ca un bolnav care are de ales între a trăi bolnav totdeauna, a asista la viață izolat de ea.

— Ca o pasăre între gratiile coliviei - sau a se supune unei operații grele, care poate să-i dea sănătatea, puțința de a se integra în viață, dar riscând moartea. Eu aleg bisturiul. Miza cea mare e viața. Dacă va fi necesar, voi plăti. Totuși, trebuie să încerc altceva, altfel. Poate de aceea se spune că Dumnezeu e bun, mărinimos, fiindcă, după ce ne-a lăsat toate cărările deschise spre mizerie, ne-a dat libertatea să-i punem capăt când vrem. Mă voi putea retrage după bunul meu plac. Dar trebuie să mai încerc, să mai caut, poate mai există un drum.

Când stau în câte o seară acasă, cu Michi, numai noi doi, eu, cu o carte pe care rareori o citesc (gândurile sunt totdeauna adunate în jurul neliniștii mele, al unui dialog pe care-l plăsmuiesc, al unei scrisori lungi), el, cu gazeta pe care o citește atent, dându-i însemnătatea pe care o dă oricărui lucru (pentru Michi toate sunt deopotrivă importante), mă izbesc câteodată de prezența lui, așa cum te izbești de un copac când umbli neatent, preocupat, pe stradă. E acolo în fotoliu, cu obrazul bucălat, serios, de copil pasionat de mecanismul unei jucării, cu gene dese, scurte, cu o frunte sub care totul e bine orânduit și pentru totdeauna. Eu sunt ca un drumeț care s-a adăpostit aici, în casa asta, cu nume fals și care nu spune nici de unde vine, nici de ce a venit, nici când și încotro a pornit. Atunci simt nevoia să-l ating, să mă încredințez că Michi, cel de colo, este o realitate; mă duc, mă așez pe brațul fotoliului, îl sărut ușor pe frunte, pe obraz. El, la început, se apără, dând puțin de tot capul la o parte, așa cum ar face dacă l-ar supăra o muscă, apoi se lasă sărutat, cuminte. Alunec la el în brațe. Michi își potrivește altfel jurnalul: cu o mână îl ține, cealaltă o pune pe umărul meu.

Mă văd la fereastra unui tren care a pornit; văd trenul la prima cotitură. Michi e pe peron. O clipă îl mai văd eu pe el și el pe mine, ne vedem încă, dar e ca și cum am și ajuns la celălalt capăt de drum, ca și când toată distanța care va fi după trei zile de mers s-a și realizat, chiar din clipa aceea, între noi, iremediabil.

Michi știe acum că vreau să plec. Sunt opt zile de când i-o spun mereu și, totuși, în seara asta a jucat bridge, și acum doarme liniștit (poate fiindcă nu crede în seriozitatea hotărârii mele).

Eu nu pot dormi și nu voi putea dormi toată noaptea.

De la Ștefăniță îmi vin scrisori pasionate. De la Geo, scrisori cumpătate, dar amândoi, cu aceeași hotărâre, mă cheamă. Michi vine acasă cu ochii mari, îngrijați, păstrând parcă totuși o licărire de optimism. Îi repet, de parcă aș fi hipnotizată: „Vreau să plec!” Michi tace. Ochii i se umplu de lacrimi, mă sărută pe obraz (o ploaie mărunță de sărutări, cu care parcă vrea să se încredințeze că încă nu am plecat).

— Nu, Dianet mititel, nu, micuța mea, ți-am explicat, nu se poate. M-ai înțeles, nu? Tu ești a mea. Asta e așa, e pentru totdeauna. Să nu mai vorbim despre plecare, Diana, te rog, draga mea. Să vezi, o să fim fericiți, Dianet.

Lacrimile îi curg pe obraz șiroaie; obrazul de copil.

— Limpede, deschis, cu ochii mari și gura mică.

— Se întunecă.

Dar cu cât văd mai lămurit că nu pot să-l las, cu atât mai mult se întărește hotărârea de a pleca.

E o lună de când mă zbat. Toată lumea în jurul meu e de acord că această plecare e nesăbuită, e o nebunie. De la sfaturile simple ale mamei, cu conținut mai exact decât tot ce mi s-ar putea spune sub altă formă, până la izbucnirile pline de dispreț și de ironie ale fratelui meu („Nora! Uite-o pe Nora, care pleacă în actul trei, fiindcă e neînțeleasă!”) nimeni nu judecă altfel.

Se luminează de zi, Michi doarme. Zâmbește. Când m-am trezit la miezul nopții și m-am uitat, mirată, în jurul meu, că nu se mai joacă bridge, zâmbea tot așa. Era înduioșat ca mă vede atât de somnoroasă. M-a dezbrăcat, m-a sărutat, mi-a spus că sunt dulce și că o să mă dezbrace de aci înainte el, în fiecare seară. Am înghețat, și apoi, ca o litanie, în mine însămi: „Mi-ești drag, Michi, foarte drag. Numai tu mi-ești drag pe lumea asta (poate fiindcă numai față de tine mă simt vinovată)”. Lui nu i-am spus nimic. Bineînțeles că, dezbrăcându-mă, m-a tras de păr și m-a lovit, fiindcă e neîndemânatic. Altădată, stângăcia lui mă scotea din sărite, acum mi-e dragă, fiindcă mi-e drag tot ce e Michi.

Într-o zi, într-una din astea din urmă, în care era plâns amândoi, mi-a spus, privindu-mă cu ochii roșii, amărât, un lucru care m-a cutremurat mai mult ca tot ce a fost rostit între noi până atunci, ca tot ce mi-a spus vreodată: „Nu te las să pleci, Dianet. O să mi te prăpădești. Oamenii se iau după aparențe. O să se uite la tine și o să spună că ești un om mare... Numai eu știu că ești un copil. Și oamenii sunt răi. O să mi te prăpădești, Dianet. Nu mi te las să pleci. Trebuie să te ocrotesc. Tu, și când o să ai cincizeci de ani, o să fii tot copil. Eu așa o să te văd: copil. Și o să te simt a mea, fetița mea dulce. Tu o să-mi spui mie Michi, și eu ție, Dianet”.

Michi doarme. Peste coapsele mele întinse apasă greutatea piciorului lui îndoit din genunchi. Îmi place acum greutatea asta, îmi place respirația lui cuminte și egală, căldura lui familiară, ocrotitoare. Îmi plăcea să umblu prin casă după el, ca un cățel, și-l conduceam totdeauna, când pleca, până la ușă.

Ca un câine sunt legată acum de toată atmosfera asta de obișnuință, pe care a creat-o în jurul meu.

Acum, când sunt hotărâtă să plec, văd că afară de Michi nu mă simt legată de nimeni și de nimic. Pe mama, mi se pare că, plecând, o iau cu mine, atât este de integrată în ființa mea, că o voi purta oriunde cu mine, și, oricând m-aș întoarce, mă va ierta. Între frații mei și mine n-a existat niciodată o înțelegere, o legătură adevărată. Dar de Michi mi-e greu să mă despart. Pe Michi îl pierd. Mă uit la vasul ăsta rotund de faianță albă, în care am totdeauna flori roșii, maci, dar mai ales trandafiri. La șoricelul de porțelan, care se odihnește pe o nucă de cocos și pe care Michi mi l-a adus ca să mă lecuiască de spaima de șoareci. Ia cele câteva cărți cumpărate și legate cu mari sacrificii. Și nu mă sinchiesc de nimic. Mă înduioșează un pistrui pe urechea stângă a lui Michi. Casa mea, căminul meu, legătura mea cu lumea, echilibrul meu, totul pare să fie acest Michi care doarme acum, cald, lângă mine, și toate astea le înțeleg abia acum. Dar sunt ca un bolovan care s-a prăvălit dintr-un vârf de munte - nimic nu-l mai poate opri.

*

Aici și așa s-au terminat caietele Dianei.

Era ora prânzului. Mama bătea în ușă cu toată puterea.

— Ilinco, Ilinco. Ce-i cu tine? Deschide!

Dar eu nu mă puteam mișca. Pleoapele îmi erau grele; brațele - de plumb. Am avut totuși forța să cobor din pat, cu caietele în brațe, să deschid

un sertar, la întâmplare, și să le vâr înăuntru, să închid sertarul, să deschid ușa.

Mama nu m-a certat, dar repeta mereu, cu glas încet, îngrijorat:

— Ce s-a întâmplat, Ilinco? De ce n-ai răspuns? Uite cum îmi bate inima. Ești galbenă ca ceara. De ce tremuri, Ilinco? Ți-e frig? Stai, să aduc termometrul.

— Cred că am răcit. Aș bea un ceai și vreau foc în sobă. Să fie cald.

— Bine, sigur. Dar mai întâi, termometrul. Hai, fetiço, hai, Ilinco. Treci în pat. Ce obicei prost ai să încui ușa! Am încercat să intru de câteva ori. Am ascultat la ușă. M-am gândit: o fi avut insomnie, o fi adormit târziu. Când colo, uite. Doamne ferește!

Așternutul era cald. Eu dârdâiam și-mi simțeam dinții reci, gura - încleștată. Mama vorbea despre doctor. Protestam.

— N-am nevoie. (Nu știu de ce, mă gândeam că doctorul va fi Alex Dobrescu.)

Am cerut o pătură, încă una, dar îmi era din ce în ce mai frig. Mai bine plapuma. Am auzit-o pe mama: „Ea, care nu poate să sufere plapuma!”. Dar nu știu cui se adresa. Mi se părea că mă aflu afară, la poartă, că vin de departe, prin zăpadă, desculță, că poarta e ferecată și vreau să strig, și nu pot, și simt că îngheț. Când am deschis ochii, am dat de plapuma de mătase roșie, cu nasturi albi de sidex. „Când mă voi încălzi și voi fi singură în odaie, m-am gândit, am să-i telefonez lui Alex”. Voiam să-l privesc în față, să-i văd ochii. Va avea curajul să se uite în ochii mei? Alex există? Răspunde la telefon? Are voce? Alex nu e o plăsmuire a Dianei? Michi există și el? Să fie același Tomi Ioanescu, pe care îl cunosc eu? Nu-i o coincidență de nume? Unde e Diana acum? Unde a ajuns trenul? În ce gară, în ce oraș? De ce vorbește mama de doctor?

— Care doctor, întreb, cum îl cheamă?

Și, din când în când, o văd pe mama cu ochii îngrijorați, și iar nu mai văd decât plapuma roșie. Ba nu, iată în tavan un vultur împăiat, care ține în gheare câte un bec. Ce puternică-i lumina! Îmi ard pleoapele. Vreau să strig să se stingă lumina, și mi se pare că nu pot să strig. În patul de alături, cu capul proptit pe un morman de perne albe, un cap cu păr ondulat, alb, frumos - bunica Dianei. Pe un dulap, cocoțată, Diana. De pe un scăunel, Maricica mă întreabă ironic: „Ce vânt te-aduce?” Uite și Lixa, lângă mașina de gătit.

Doctorul spune:

— E gripă. Nimic altceva.

Să fie doctorul Alex Dobrescu? Cine e bolnav? Tatăl Dianei? E în haine negre și pantofi de lac în plin soare pe Gabroveni. „Ilinca, ai o țigară?”

Abia după trei zile mi -a scăzut febra.

Am răcit în noaptea în care am citit caietele Dianei. Să fi fost atât de frig? Nu știu. Dar țin minte că de câte ori voiam să întind picioarele, dădeam de așternutul rece, atât de rece, că numaidecât îmi trăgeam picioarele înapoi. Degetele îmi amortiseră, abia mai puteam întoarce filele caietului. Stătusem sprijinită în cotul drept, până mi-a amortit brațul. Atunci, am căutat să-l anim, frecându-l, dar brațul parcă era mort. Speriată, am căutat să-l mișc, ca să-i

dau viață. Apoi m-am sprijinit în cotul celălalt. Și am citit iar, până ce mi-au înțepenit umărul, gâtul. Și iar mi-am schimbat poziția brațului. Dar, curios, nu-mi era frig. Dimpotrivă. Îmi ardeau obrazii, tâmplele, ochii. Mi-am dat seama că sunt înghețată numai când s-a luminat de zi și-am văzut cum îmi ies aburi din gură. Pe geamuri erau flori de gheață. Dar nici atunci nu m-am îndurat să las din mână caietul, să mă învelesc, să mă culc.

Ce ciudate au fost zilele astea! Tot felul de figuri defilau prin fața mea și se împleteau între ele neverosimil. Știam că sunt în pat, că sunt bolnavă, dar nu pricepeam ce căutau aici, lângă mine, ba mama Dianei, ba tatăl ei, ba acel pat cu perne multe, pe care, din când în când, apărea bunica. Totuși, e sigur că la un moment dat am auzit vorbindu-se de o scrisoare.

Și într-adevăr, a venit o scrisoare. E groasă, grea, pe plic sunt lipite multe timbre. O scrisoare de la Diana. Mama vrea să stea lângă mine, să-i spun și ei ce scrie „nebuna”. Uită că toată lumea mă răsfăță în casă, că de câteva zile se vorbește în șoaptă și ascute glasul:

— Nu mi-a plăcut niciodată prietenia ta cu Diana. Totdeauna a fost nereserioasă, frivolă. Nu s-a omorât băiatul ăla pentru ea. Puiu Daniel? Și ce băiat! Mă și înțelesesem cu tatăl său ca, într-o zi. Dacă ți-ar fi plăcut și ție. Bineînțeles. Dar ce să mai vorbim! Astea au noroc. Ce, era ea de nasul familiei Ioanescu? Și uite, tot ea l-a lăsat, și nici capul n-o doare. (Și fiindcă văzuse pe plic că scrisoarea venea din Colonia, se mira întruna.) Colonia, auzi?! Dar ce caută ea la Colonia?!

Poate c-a fost la Bonn, să viziteze casa lui Beethoven. (Ard de nerăbdare să plece, ca să rămân singură și să deschid scrisoarea.) Dar mama e indignată. S-a întors lumea pe dos! Auzi, casa lui Beethoven!

— Și Beethoven a fost sărac.

— Beethoven e Beethoven.

*

Diana îmi scrie:

Sunt la Colonia, Ilinco. De pe fereastră văd Domul, o ploaie mărunță, reclama pentru apa de Colonie „4711”. E o zi cenușie, cea mai cenușie zi din viața mea. Și sunt singură, Ilinco dragă, dragă. Mă agăț de tine, îți scriu ca să fiu mai puțin singură, îți scriu fiindcă, pentru întâia dată, te simt aproape. Fiindcă, poate azi, dacă ai citit caietele mele, nimănui nu-i pot vorbi așa cum îți pot vorbi ție.

Am rămas aici, suspendată. Nu am curaj să merg mai departe. N-am curaj să mă întorc. O lună înaintea plecării, nu am făcut decât să șovăi dacă să plec sau nu. Se produsese în mine o detașare totală de tot ce nu era Michi. Era singurul om căruia îi datoram ceva. Singurul față de care aveam o vină, grea. Înțelegi? Toată capacitatea mea de afecțiune era pentru el. Dar, în același timp, gândul plecării mă stăpânea cu o îndărătnicie neclintită, mă bântuia ca o boală. Noaptea, când simțeam că Michi a adormit, eram apucată de panică. Voiam să-l trezesc, să-i pot spune iar că plec, sperând să mă convingă să rămân. Aprindeam lampa. Michi se strâmbă nițel.

— Îl supăra lumina.

— Apoi continua să doarmă liniștit, să respire regulat. Eu îl priveam și mă simțeam legată de el iremediabil. Gândul ăsta mă înspăimânta. Voiam să tai legătura asta absurdă, să mă eliberez de ea. Voiam să-l trezesc, să nu mă mai zbat singură. Îl sărutam pe obraz, mai întâi ușor, apoi din ce în ce mai apăsător. Dar Michi, în loc să se trezească alarmat, cum te trezești când veghezi lângă un bolnav, continua să doarmă liniștit, fiindcă noaptea e făcută să dormi, și fiindcă așa e Michi, face fiecare lucru frumos, la timpul său. Dar dimineața, după o oră, două de somn, începeam să ezit din nou, între puterea care mă ținea pe loc și cea care mă trăgea spre altă viață. Spre „viață”, îmi spuneam eu.

Parcă acea dorință de a fugi în lume, de care o auzeam în copilărie pe mama suspinând, acea nostalgie fără nume, cu care venisem parcă pe lume, evadarea, în care vedeam marea soluție a tuturor nemulțumirilor adunate, a tuturor deznădejdelor, mă scotea acum din minți. Îmi spuneam: E ultimul ceas în care mai pot lua totul de la început, în care mai pot schimba o viață care, altfel, mă va duce spre bătrânețe, pe nesimțite, ca monotonia tictacului de ceasornic cu care te-ai obișnuit.

— Ce-o să devii, Diana?! Mi-a strigat mama, înspăimântată, când i-am spus că vreau să plec.

— Tocmai asta vreau să văd și eu: ce am să devin.

— Uite, toate nenorocirile astea care așteaptă clienții la colțuri de stradă, toate și-au lăsat într-o zi părinții sau bărbatul, ca să fie mai fericite, să încerce.

M-am gândit: „Viața poate fi curmată când vrei, dacă nu ții la ea”.

Umblam toată ziua pe străzi, fără rost, fără să știu cât e ceasul, până ce-mi aminteam că Michi poate să fie îngrijorat de lipsa mea.

Am șovăit și m-am zbatut până la ultima clipă. De marți până vineri, când era, totuși, hotărâtă plecarea, pașii m-au purtat peste tot, fără ca eu să particip la mișcărilor lor.

Joi mi-am petrecut toată seara în brațele lui Michi, în fotoliul adânc. Ochii roșii, îngrijorarea din fundul lor îl umanizau, mi-l făceau și mai drag. Se apropia de mine, duios ca niciodată, și mă legam de el și mai mult. (Dacă nu pot pleca mai departe, Ilinco, e poate fiindcă văd ochii aceia măriți de îngrijorare, fiindcă îi simt mâna pe umăr și, obosită, am nevoie de ocrotirea ei. I-am simțit tot timpul, în tren, mâna pe umăr. Ea mă cheamă înapoi.)

Michi mi-a spus în ajunul plecării:

— Dianet, o să mi te prăpădești!

Am plâns în brațele lui până am adormit.

Dimineața, vineri, când a sunat și am știut că e omul trimis de fostul meu maestru, ca să se ocupe de pașaportul meu (trebuia să-i dau banii să-mi facă vizele), ne-am dus amândoi să-i deschidem. Michi mi-a pus mâna pe umăr, ca și când m-ar fi simțit în fața unei primejdii. Atunci mi-a venit în minte cuvintele astea, care mi-au tăiat orice curaj: „O să mi te prăpădești, Dianet”.

Am spus omului:

— Mulțumesc, nu mai fac vizele azi, mi-am amânat plecarea.

Michi mi-a prins umărul și m-a strâns lângă el, fără să spună nimic; parcă nu îndrăznea să creadă că rămân.

Nu a mai vrut să plece de acasă, deși avea treburi. Se temea să mă lase singură. L-am îndemnat să se ducă.

În sfârșit, mă liniștisem. Bine sau rău, acum era hotărât. Rămâneam. După-amiază, pe la cinci, după ce a plecat Michi, le-am scris lui Ștefăniță și lui Geo o scrisoare, în care le povesteam amănunțit toate pregătirile pe care le făcusem, și adăugam: „Dacă m-am răzgândit în ultima clipă, e că așa a fost să fie, că altfel nu s-a putut, că nu mă pot desprinde de pânza de păianjen”. Dar nu am apucat să închid scrisoarea, când a venit Maricica, să-mi aducă o telegramă (la ea primeam anumite scrisori). Am întrebat-o:

— De când o ai?

— De două zile.

— De ce nu mi-ai adus-o?

— Fiindcă nu voiam să pleci, Diana. M-am gândit că dacă de telegrama asta depinde plecarea ta, mai bine nu ți-o dau.

— Cum ai îndrăznit?

— Uite, am îndrăznit. Dar n-am avut curajul să aștept până mâine. Ce faci? Pleci diseară?

Telegrama suna așa: „Vino negreșit, e mai bine pentru tine. Geo, Ștefăniță, Michette”.

În aceeași seară, Michi a venit cu Alex. Se întâlniseră pe stradă. Michi l-a invitat la bridge, Alex n-a refuzat. Sigur că nu înțeleg cum de avea Michi răbdare să joace bridge, cum de nu și-a dat seama ce a însemnat pentru mine Alex. Cum de a primit Alex să vină?! Mai târziu, au sosit încă doi prieteni. Am stat toată seara cu o carte în mână, în care rândurile, negre, îmi jucau înaintea ochilor, fără să pricep ceva. Îl vedeam pe Michi, îl vedeam pe Alex, și eram mulțumită, dureros mulțumită, până la moarte mulțumită că nu-i voi mai vedea împreună. Că ies din mâlul în care de atâta timp mă cufundam. Trebuia să ies, să fug, să fiu cât mai curând departe. Să nu mai fie cu puțință să-i văd împreună. Niciodată. Dar în ultima zi, după ce i-am trimis lui Geo o telegramă că plec, am șovăit. Voiam să mai rămân o zi. Să mă gândesc. „Voi trimite altă telegramă și o scrisoare lungă”. Și, cu fiecare pas pe care-l făceam, gândurile mele se încâlceau. Dar, dacă rămân, nu se schimbă nimic, îl voi minți pe Michi mai departe, mă va chinui nevoia de a-l întâlni pe Alex, voi reveni la el și voi rupe cu el, voi trăi în panică să nu afle Michi, mă voi îngloda din ce în ce mai adânc în minciună.

Și totuși, în fața agenției de bilete am șovăit iar: „Dacă-i deschis până la opt nu cumpăr bilete. Trec mai întâi pe acasă, să-l mai văd pe Michi, să mai vorbim, să mai vedem. Dacă mă hotărăsc, am timp să mă întorc”. Am intrat numai să întreb până la ce oră e deschis. Mi s-a răspuns: „În zice minute se închide”. Fruntea îmi era de gheață, obrajii - văpăi. Am cerut biletul până la Paris prin Germania. Zarurile au fost aruncate.

Prin fața cafenelei „Corso” mă salutau unii și alții, ca și când nimic deosebit nu se întâmplă în viața mea. Treceam prin fața lui „Corso”, salutam și surâdeam, probabil „fermecător”, ca de obicei.

Pe Michi l-am găsit acasă, în picioare, într-o dezordine de casă care se mută, se desface. Se desfăcea viața noastră, Ilinco. Și nu în închipuire, în proiecte, certuri, amenințări. Se desfăcea simplu și de tot. Ce era între noi? Din ce era țesută legătura noastră ca ruperea să fie atât de dureroasă? De ce mă zbăteam? Nu știu, nu înțeleg nici acum.

Michi n-a ținut să vină la gară și n-a mai stăruit să rămân. Mi-a luat mâinile și s-a uitat până în fundul ochilor mei.

— Cine ar fi crezut că ne vom despărți, Diana? Să-mi telegrafiezi când o să ajungi la Paris. Pe urmă, să nu-mi mai scrii.

— Să nu-ți mai scriu?

— Nu, niciodată.

În drum spre gară mi-a venit de mai multe ori să-i spun șoferului să întoarcă. Până la Ploiești, m-am gândit la fel. Până la graniță, mi-am tot spus: „Dar mă mai pot întoarce!” La Berlin, mi se plimbau prin cap aceleași cuvinte: „Dacă vreau, mă întorc”.

Am ajuns în Colonia, și nu mai pot pleca mai departe. Sunt istovită, Ilinco, mă tem să nu înnebunesc. Nu știu, e instinctul de conservare care mă trage înapoi spre bârlogul meu. Sau e o lipsă de încredere în mine mai profundă, cu rădăcini foarte adânci, e teama de viață, de lumea asta, care cred că-i peste tot la fel de strâmb croită? Nu știu ce mă împiedică să fac un pas mai departe, nu știu ce m-a atras tot timpul înapoi și ce-mi dă acum tracul, panica asta. S-ar zice că pânza de păianjen s-a întins și s-a tot întins până aici, și se va întinde mai departe, mereu. Păianjenul țese harnic, și devorează în timp, fără grabă, după tabietul lui. Degeaba m-am zbătut. Și tata s-a zbătut.

Într-o dimineață, înaintea plecării, m-am dat jos din pat, foarte slăbită de frământări și insomnie, și, în fața unei oglinzi, capul meu, care semăna așa de mult cu al mamei, era acum aidoma capului tatălui meu, galben și osos, cu ochii apropiați și adânciți în orbite, așa cum îl țin minte și, mai ales, așa cum era la spital în ultimele zile. Emoția a fost atât de puternică, încât mi-am pierdut cunoștința. M-am trezit în brațele lui Michi. Se uita la mine intrigat: „Ce curios! Semeni cu tatăl tău! Acum e întâia dată că-mi dau seama. Aș fi jurat că semeni cu mama”.

Îți scriu pe întuneric, Ilinco. Afară burnițează o ploaie mărunță și rece. Reclamele cu „4711” cu „Lavande” și „Maria Farina” străpung întunericul. Domul se cufundă în noapte. Nu am curaj să mă scol să aprind lumina fiindcă mi se pare că atâta timp cât nu las tocul din mână sunt lângă tine. Voi pleca mâine din nou spre Berlin, să-mi fac formalitățile pentru înapoiere.

Nu pot rămâne aici și nu pot merge mai departe. Mă îngrozește fiecare figură necunoscută, mi-e frig. Parcă sunt într-un fund de prăpastie, cu tot cerul deasupra mea. Se aud claxoane de mașini, zgomote depărtate de pași, de voci, de oraș. Pe mine, aici, nu mă vede nimeni, nu-mi dă nimeni o mână de ajutor. Regăsesc senzația pe care am avut-o când eram copil și m-am pierdut la Mamaia, în gară, între oameni mari, necunoscuți, care într-o clipă au devenit și mai mari și mai necunoscuți, gata parcă să-mi facă rău, să mă înghită.

Gândul de a mă găsi în București, de a întâlni pe stradă o față cunoscută, un zâmbet binevoitor, de a pune mâna pe obrazul mamei, de a auzi glasul lui Michi, de a te vedea pe tine, Ilinco, îmi pare acum necesar și îndepărtat ca un ideal.

Ilinco, nu mai văd nimic, e întuneric. Pe ecranul negru apare acest „4711”. Mereu „4711”. Și totuși sunt mai liniștită acum.

Nu aș fi crezut niciodată că să pleci în lume, să fii plecată în lume înseamnă să scrii o scrisoare lungă, pe întuneric, în fața unui dom cenușiu și a unor reclame luminoase pentru apa de Colonia „4711”. Și, totuși, cred că a trebuit să vin până aici, cred că a trebuit să trăiesc seara asta.

Diana.

L-am chemat numaidecât la telefon pe bărbatul Dianei, Are un timbru de voce sec, un fel de a vorbi lipsit de amabilitate. Pune întrebări una după alta:

— Domnișoara Dima? A, domnișoara Ilinca. Da... Să-mi vorbești mie?! De ce? E urgent? Sunt cam ocupat. Să vin pe la dumneata?! Nu poți veni dumneata la fabrică, sau să ne întâlnim în oraș? A, ești răcită? Bine. Când? Bine, bine. Da. Dar nu poți să-mi spui la telefon? Nu? Bun.

Michi Ioanescu a fost aici. Îl cunoșteam puțin. Nu am înțeles niciodată de ce e tocmai el bărbatul Dianei. Nici chiar acum, după ce am citit caietele ei nu înțeleg. Michi, pe care, de altminteri, mama îl poftise în casa noastră la un fel de serată muzicală, cu câțiva ani în urmă, cu unele intenții matrimoniale, Michi e așa cum îi este vocea: fără nuanțe, fără căldură. Trăsăturile care o înduioșau pe Diana, când îi urmărea somnul, nu le-am găsit, cum nu am găsit nici o urmă de dragoste pentru ea. Poate doar o tresărire când i-am spus:

— Cred că Diana ține la dumneata foarte mult.

A zâmbit cu răutate, dar și cu oarecare amărăciune și a spus:

— Dacă ținea la mine „mult”, nu pleca.

Am răspuns aproape în același timp:

— Dacă nu te-ar iubi, nu s-ar întoarce.

A rămas puțin pe gânduri.

— Da, asta nu prea înțeleg. (Ce curios i se părea că nu înțelege!). Mi-a scris și mie o scrisoare, în care, drept să-ți spun. Nu-i nimic limpede, logic.

— Totuși, e clar că se întoarce. Am spus eu pe un ton, nu știu de ce, agresiv.

— Cine știe de cine i s-a făcut dor. A replicat Michi ironic și cu o lipsă de discreție care m-a zgâriat. Apoi a continuat liniștit: A avut amanți cu duiumul. Mi s-au spus vreo zece până acum. La început nu mi se părea verosimil, dar, pe urmă, am făcut o mică socoteală și am văzut că se poate. În trei ani, în definitiv, trei pe an, ar fi.

L-am privit indignată. Sângele mi se urcase în obraz. Ce chef aveam să-i trag palme! Și la omul ăsta vrea să se întoarcă Diana?! Pentru ca să-l lase pe individul ăsta a șovăit atât?! Cred că Michi de care vorbește în caiete cu atâta căldură e o plăsmuire a ei, iar căldura, atâta câtă avea, poate, altădată,

de la ea o lua. Acum parcă-i creația unui laborator, un exemplar artificial, neuman.

M-a întrebat, fără ocolișuri

— Pentru ce m-ai chemat?

— Pentru mai multe lucruri, dar cred că nu mai ești dispus să crezi despre Diana altceva decât că a avut un număr mai mare sau mai mic de amanți.

— Da, altceva nu mai sunt dispus să cred. E așa ușor să faci literatură în jurul „sufletului complicat al femeii”!

Mi-era îngrozitor de cald. Aveam, desigur, iarăși febră. Am spus:

— Iartă-mă, domnule Ioanescu, că te-am deranjat.

S-a ridicat, greoi, prea înalt, și, fără nici o ezitare, a pornit spre ușă. Dar acolo a alunecat mai întâi pe un covoraș, iar când să deschidă ușa, a încercat de mai multe ori să o tragă către el, dar nu i-a mers, fiindcă ușa se deschide în afară.

IX.

A venit Diana. A fost aici. A stat aici, pe divan, lângă mine. Purta o rochie de catifea maro, cu guler mare de dantelă de culoarea ceaiului slab, cu mânerele le bufante pe umeri și strâmte pe braț, până la încheietura mâinii. Părul avea o nuanță mai închisă ca dantela, obrazul era catifelat ca rochia, genele jucăușe, privirea, ca și verdele irisului, țesută din mii de nuanțe și profundă ca un lac adânc. Mi s-a părut uimitor de tânără. Uitasem că are abia douăzeci și trei de ani. Dar ce mult a trăit! Căutam să găsesc o umbră din viața pe care a îndurat-o, o urmă din tot ce știam. Niciodată nu mi s-a părut atât de frumoasă.

A vorbit puțin, a zâmbit mult. Mi-a spus că locuiește pe strada Cometa, la etajul patru, într-o cameră mare, luminoasă, că are de gând să facă un curs de stenodactilografie, ca să-și găsească de lucru mai ușor.

— Licența în Drept nu înseamnă altminteri nimic. Sunt prea mulți tineri licențiați, și toți obligați să facă practică. Avocații mai vârstnici au de unde să aleagă. De ce i-ar plăti?

— Ai vrea să te împaci cu Michi, Diana?

Mi-a răspuns simplu:

— Cred că nu se mai poate. Da, vreau. Dar știu că asta nu se mai poate, oricât aș dori.

I-am vorbit despre vizita lui Michi aici, despre impresia care mi-a făcut-o - de om gol, sec.

— Parcă sună a pepene crud.

Diana a protestat:

— Nu, n-ai dreptate, omul ăsta mi-a dat tot ce a avut, tot ce are mai bun în el, a muncit pentru mine. A avut încredere în căsnicia noastră. Și eu l-am făcut să sufere, și asta nu mi-o pot ierta. Mă simt îndatorată față de el. Pentru totdeauna îndatorată. Și totdeauna îmi va fi drag.

I-am luat mâna.

— Dezleagă-te, Diana, de Michi, de Alex și chiar de prieteni. Tu nu ai fost singură niciodată. Încearcă să fii singură. Eu am fost singură totdeauna. E o voluptate pe care merită să o trăiești, crede-mă.

Răspunsul Dianei a fost neașteptat. Între sprâncene i s-a ivit o cută severă, culoarea ochilor s-a întunecat:

— Singurătatea de care vorbești e poate o voluptate, dar e mai ales un lux. E ușor să te izolezi când ai o casă ca asta, când lumea te caută, când ea are nevoie de tine și nu tu de ea.

— Totdeauna ai avut orgoliul sărăciei, Diana.

— Am avut ceva de apărat. Eram primită peste tot, dar simțeam că mi se face a favoare; trebuia să cuceresc încă de la ușă jupâneasa, pe urmă gazda, mătușile, unchii și musafirii.

— Exagerezi.

— Ilinco, toate astea fac parte din trecut. Noi suntem foarte legate.

— Diana, uite caietele. Ce puțin te-am cunoscut.

— Ce puțin ne cunoaștem.

N-am mai văzut-o pe Diana. După gripa pe care am avut-o am rămas cu o tuse care nu-mi mai trecea și tata a hotărât să schimbe aerul. Sunt de câteva zile la Brașov: zăpadă, ger peste noapte, ziua cald, soare. I-am scris Dianei că am o cameră mare, cu o vedere minunată spre Hohe Warte și i-am făcut rost de schiuri, să vină. Dar în scrisoarea ei nici o aluzie la invitația mea.

Ilinco dragă, Michi a venit azi după-masă (cea dintâi zi în care nu-l mai așteptam). Mi se părea că am să-i spun mii de lucruri, să-i pun mii de întrebări. Dar faptul că-l vedeam acolo, ca de obicei, mi s-a părut, nu știu de ce, așa, fără nici un motiv, că rezolvă totul. M-am așezat pe brațul fotoliului, ca altădată. Mă așteptam să vină lângă mine, dar Michi, străin, rece. A rămas în picioare, fără să spună un cuvânt. Abia târziu a vorbit, privind pe fereastră – o privire imprecisă, care dădea un farmec străin trăsăturilor lui. Chiar timbrul vocii, scăzut, puțin răgușit, m-a surprins plăcut.

— S-a răsturnat ceva în mine. Diana. Credeam că nu pot trăi fără tine. Ar fi fost necesar să cred asta totdeauna. Eram sigur că tu n ai să mă lași, că nu ar fi cu putință să te desfaci de mine. Eu, până nu ai plecat, nu concepeam existența mea fără tine. Nu erai o femeie, erai Dianet. Dar de la o zi la alta, ai început să semeni cu orice femeie care își lasă bărbatul și pleacă; de care se poate spune că a avut amanți. Am auzit că te-ai dat unuia și altuia pentru bani, din viciu. Mai știu și eu de ce? Nu știu dacă am crezut sau nu, dacă e adevărat sau nu, dar nu trebuia să se spună, eu nu trebuia să aud, nu trebuia să mi se pară posibil. Dar după ce ai plecat, voiam parcă să mi se spună, voiam cu tot dinadinsul să aud, să cred.

Am ascultat năucă. Apoi, nu știu cum, m-a cuprins o sumbră și bolnavă mulțumire. Așadar, se terminase. Știa. Că știa altceva, cu totul „altceva”, ce importanță mai avea? Se rupsesse parcă un cerc de fier în jurul meu. Se risipise minciuna. Michi știa. M-am simțit dezlegată ca de un blestem care m-a obligat ani de zile să port o mască hidoasă. Eram dezlegată, Ilinco, liberă și, într-un fel, fericită.

N-am mai spus nimic, mi-era milă de el. Înțelegeam că-i dreptul lui să fie liber, că trebuie să-l las. Și totuși mă simțeam atât de bine acolo, lângă el, că nu mă înduram să-l las. Era întâia clipă bună după atâta vreme. Dar mai ales mă îngrozea gândul că o să plece și o să fiu singură iar, și iar o să plâng în hohote. Tu știi cum sună plânsul atunci când nu-l ascultă decât lucrurile din casă, pereții? Din ziua în care am plecat, nu mai sunt stăpână pe nervii mei, sufăr de o incontinență de lacrimi, nedemnă, penibilă.

Michi a înțeles, poate, ceva din tot ce se petrece în mine.

— Să încercăm iar să trăim împreună, Diana. Nu știi dacă o să fie ca înainte, dar să încercăm, draga mea. Vrei? Hai, fii cuminte, Diana, și nu mai plânge. M-a sărutat pe obraz, s-a ridicat și a adăugat: Acum am niște treburi. Vreau să mă și tund. Astă seară am bilete la concert. Le-am luat mai demult. Vin mâine dimineață. O să fie bine, poate. O să încercăm.

Am rămas singură iar, la fereastră, în picioare, apoi m-am așezat la masă, să-ți scriu.

Diana îmi scrie scrisori lungi:

Ilinco, Acum știi ce-i singurătatea. Fiecare bătaie de ceas mă lovește, mă doare. Mă trezesc devreme, cum se trezesc bolnavii, sau cei care au în casă un bolnav. Mă trezesc singură. Tic-tacul ceasornicului mă omoară, dar fără el ar fi și mai rău. Fiecare zgomot pe care îl fac e parcă străin de mișcarea care l-a provocat, fiecare gest al meu se impune atenției mele și are în el parcă ceva monstruos, îl văd de parcă l-aș privi într-o oglindă care opărește și deformează. Nu am impresia că azi e altă zi, fiindcă atunci când dorm, mă simt singură, neliniștită, aud zgomotul ceasornicului, mă trezesc obosită. Ceasornicul sună întocmai ca ieri. În fața mea, pe perdeaua transparentă de tul, e același desen în zigzag, de țesătură deasă, opacă: sunt paisprezece colțuri pe care le-am numărat aseară, pe care le număr și acum. Am și acum același sentiment că lipsește de aici din casă cineva, că a murit cineva, că m-am întors de la înmormântarea cuiva care mi-e drag, că obiectele din casă, care altădată erau simple obiecte, acum capătă alte proporții, altă importanță, încep să se agite cu un fel de nesăbuite pretenții de a ține locul celui mort.

E șase și șase minute dimineața. Sunt numai trei minute de când m-am trezit, și portăreasa care îmi face menajul vine de abia la opt. Aș vrea să cobor din pat, dar mi-e frică de zgomotul pe care îl vor face papucii mei. Treptat-treptat mă demoralizez. Îmi spun: „Există o soluție. „ Am trăit destul, sunt obosită. Mă gândesc la Puiu. El cum a avut curajul? La urma urmei, nu e greu să iei un somnifer puternic și să adormi, să dormi și să nu te mai trezești niciodată. Ar fi o liniște bună „ca un balsam. Iată o soluție. Dar ea poate fi amânată. (Gândul ăsta mă mai ușurează.) Imaginația lucrează mereu. Vei lua o doză din care lipsește puțin ca să fie mortală. Vreau să existe totuși o șansă să scap. Va avea femeia prezența de spirit să se ducă numaidecât la Michi, să-l cheme? Voi lua pastilele cam pe la ora asta, ca să-l găsească acasă. Dacă le-aș lua seara, până dimineața când vine să facă menajul îmi vine să strig: „Nu”. Nu mă împac deloc cu gândul unui sfârșit, Ilinco. Și totuși, închid ochii

și caut să-mi închipui că am luat pastilele. Dacă le-aș avea în casă, aș încerca, printr-un somn lung, să uit tot ce a fost până acum.

Ilinco, Astăzi a venit Michi din nou, și, în aparență, liniștit, am vorbit mai întâi despre împăcare, apoi despre divorț și, în sfârși,. Despre teatru, despre filme. Lăudam cu o aprindere exagerată poate de neliniștea pe care voiam s-o ascund filmul Mayerling.

— Mie nu mi-a plăcut prea mult, m-a întrerupt Michi.

— Ai fost poate cu cineva care te-a influențat. Am spus fără rost.

Michi nu a negat.

Mă cuprinde o inexplicabilă tristețe. Încep să simt că lichidarea însăși va fi groaznică. Sufăr cumplit, tot atât cât sufeream când mă păresea Alex din pricina Colettei.

— Ești îndrăgostit, Michi? L-am întrebat fără sens.

— Nu. Asta nu. Dar îmi place.

— Cum e?

— Înaltă, brună, ca femeile fatale din filmele italienești de demult.

Francisca Bertini, ții minte! Sau erai prea mică?

— Cine ar fi crezut.

— Îmi place și alta, ingenuă, cum ai fost tu.

Vorbea de mine la trecut. Mi-au venit lacrimile în ochi. După plecarea lui am rămas proptită, cu brațele îndoite, de ușă, cu capul pe brațe, în timp ce ascensorul cobora.

Îmi zvâcneau tâmplele, îmi era frig. Plângeam în hohote. Seara a intrat binișor pe fereastră. Singurătatea din jurul meu a început să mă apese. Mi-era frică de ea. Mi-am făcut patul să mă bag în așternut, apoi m-am dezbrăcat în grabă și am stins lumina. Dar întunericul m-a speriat. Am aprins-o iar, numaidecât. Târziu, mi-am adunat tot curajul și am stins-o din nou. Eram iar în întuneric. Vântul șuiera lugubru, izbea în geam, îi simțeam răceala pe umeri. Am mers, dibuind, până la pat. Acolo am îngenuncheat, încercând să mă rog, ca în copilărie, când la Cneajovo, în iarbă, îmi pierdusem mingea, sau când m-am pierdut de mama în gară la Mamaia. Vântul gemea, cum gemea sirena la Constanța, când eram copil. Nu mai țin minte dacă pe atunci, într-adevăr, o auzeam în toate serile, sau aveam această impresie. Dar știu că-mi vâram capul sub pernă, cu mâinile lipite bine de urechi, și nu adormeam decât așa. La fel mi-am băgat acum capul sub pernă, să nu mai aud nimic. Așteptam parcă moartea. „E totuși singura soluție”, mi-am spus. Am trăit destul! Nu trebuie să mă mai agăț de Michi. Trebuie să-l las liber. M-am gândit să mă scol, să-i scriu o scrisoare, să-i spun: „Michi, îmi dau seama că purtarea mea de azi n-a avut nici un rost. Regret, dragă. Nu mai trebuie să ne vedem. Tu ești făcut să trăiești altfel, ești cumpătat, știi ce vrei, ești plin de bun-simț. Viața e făcută pentru oameni ca tine. Dacă nu am avut înțelepciunea de a mă mulțumi cu ceea ce am, înseamnă, că nu-s făcută pentru lumea asta, așa cum e ea. Și apoi, am trăit destul. De ce să te mai încurc pe tine? Michi, tu trebuie să-ți găsești o fată care să fie fericită că merge cu tine la cinematograful și că se sprijină de brațul tău când traversează strada”.

Eram în genunchi, cu brațele îndoite pe marginea patului, cu capul pe brațe. Obrazul și brațele erau ude de lacrimi. Vântul vuia, deznădăduit, de parcă venise cu necazurile adunate de peste tot din lume, în fața casei mele. Mi-am amintit că sunt în genunchi ca să mă rog. Și am spus: „Doamne, ajută-mi! Nu știu cum, în ce fel, dar ajută-mi. Ajută-mi să mă obișnuiesc cu singurătatea. Să-mi găsesc un drum, un rost”.

M-am strecurat sub plapumă, m-am strâns toată, am vârat capul sub pernă și mi-am astupat urechile cu palmele, ca să nu mai aud vaietele vântului. Dar n-am putut dormi. Încetul cu încetul, mi-am întins picioarele, și, treptat, mi-am încălzit cearșaful. M-am gândit la Michi, și iar la Alex. De Michi m-am legat fără să știu cum, treptat, clipă cu clipă, fără să-mi dau seama, fiindcă aveam nevoie de un suport sufletesc, de un sprijin în viață, sau poate fiindcă m-am obișnuit cu el, sau poate fiindcă i-am făcut rău. Alex? Nu, la el mai bine să nu mă gândesc. A fost poate numai o nevoie de evadare. Sau poate din valurile mării, din cerul înstelat venea chemarea bărbatului. Așa cum apăruse întâia dată, sub o înfățișare umilă cu zâmbet trist, Petre Barbu. De Ștefăniță și Geo am vrut să mă agăț ca să scap de Michi și de Alex, și nu am reușit. Eram prea legată sufletește de Michi, prea îndrăgostită fizic de Alex.

Ce limpede mi se pare acum totul! Să fie chiar atât de simplu. Sau pare simplu acum. Fiindcă am insomnie? Mâine va fi poate iar altfel, totul încurcat și eu singură.

Nu știu când am adormit. Când m-am trezit nu mai șuiera vântul. Sunt foarte obosită, Ilinco. Totuși, am simțit nevoia să-ți scriu. După ce-ți scriu, mă simt parcă desprinsă de tot ce am trăit și am gândit și asta vreau: să mă desprind.

Eu nu știu să scriu scrisori lungi. Dar, așa cum mă pricep, îi spun același lucru: „Diana, învață-te să fii singură, dragă”.

Dar ce greu se învață asta!

Ilinco, ieri am ieșit din casă, după vreo zece zile.

În oglinda uzată, pătată a unui cântar automat de pe trotuarul din fața Universității, m-am văzut dintr-o dată și m-am speriat. Uitasem să-mi pun puțin roșu pe buze sau pe obraz, și eram neobișnuit de palidă: chiar și părul mi s-a părut fără culoare, fără viață, stins. Haina pe care mi-am pus-o la întâmplare avea o nuanță spălăcită, de nisip, ca întreaga mea ființă. O clipa, am rămas pe loc, îngrozită de niște pete verzi pe obraz, care mă desfigurau de tot.

Erau ale oglinzii. Am respirat ușurată. Ochii adânciți în orbite păreau mai apropiați ca oricând. Dar semănăm cu tata și asta îmi făcea atâta plăcere.

Fără să știu de ce, n-aveam nici o țință, am luat-o la dreapta, apoi am întors colțul la stânga, pe Edgar Quinet. O lumină stranie inunda orașul, lumea mișuna pe străzi. Primăvara? Atât de timpurie? Altădată o presimțeam, o așteptam. Pândeam întâii muguri... Deodată m-am pomenit în fața unui obraz deschis, luminos, care-mi zâmbea, la oarecare depărtare. M-am încruntat, gata să mă apăr, când mi-am dat seama că este domnul Matta

(care făcea parte, la Mangalia, din banda părinților, îți amintești? Tatăl Marie-Jeannei). Nu era singur. Era cu închipuiește-ți, Ilinco, mi s-a părut că-i Petre Barbu. Îi văzusem de atâtea ori împreună, cu același pas, pe digul și în soarele Mangaliei. Ei bine, nu. Era Alex. N-am tresărit. Sufletul mi-era prea obosit, prea amortit.

Domnul Matta m-a oprit, încântat:

— Nu ne-am văzut de un secol, Diana. Dar de ce atât de palidă?

— Am fost bolnavă.

— Dar acum ești bine, nu? Dă-mi voie să ți-l prezint pe doctorul Alex Dobrescu, poate că-ți va fi util.

Am încercat să surâd:

— Nu, nu cred că mi-ar putea fi util.

— Nu știam că te-ai întors de la Paris, Diana. Când te-ai înapoiat?

Vocea tărăgănată a lui Alex, felul lui (atât de al lui) de a pronunța numele meu nu mai aveau rezonanță în mine.

— Cum, vă cunoașteți?

— Da, ne cunoaștem, am răspuns, incolor.

— Ai fost la Paris, Diana? M-a întrebat domnul Matta. Alex tocmai îmi spunea că pleacă în Egipt. Hai să intrăm la „Capșa”. Aici împiedicăm circulația.

Ilinca, draga mea, sunt sigură că ceea ce-ți voi povesti îți va face plăcere.

Ne-am așezat la o masă, în fund. Mi-am amintit că, în copilărie, încetineam pasul de câte ori treceam prin fața acestor largi vitrine, căutând să întrezăresc, prin rețeaua perdelelor, câte ceva din acest paradis. Câteodată, foarte rar, intram și noi cu mama, și atunci adulmecam fericită mirosul de șocolată, de ceai, de cozonac. Covorul gros, care înăbușea pașii, șoaptele în jurul măsuțelor rotunde, farfuriile pline de prăjituri colorate, din care ceilalți luau atât cât voiau, fără să șovăie, această eleganță și nepăsare, totul era pe atunci neînchipuit de plăcut, totul ținea de vis.

Alex repeta aceeași întrebare, cu interes și cu multă căldură:

— Când te-ai întors, Diana? (Ce trist e, Ilinco, să nu mai poți vibra la sunetul unei voci pentru care ți-ai fi dat viața!)

Puteam să-i mărturisesc că m-am oprit la Colonia? Ar fi părut absurd. Se apropiase chelnerul și domnul Matta ne întreba ce vrem să luăm. Dar cum nimeni nu răspundea, a cerut țuici, măslina, pateuri, vermut; apoi, mulțumit că a isprăvit, și-a potrivit scaunul așa ca să mă privească în față.

— Pentru întâia oară ai fost la Paris?

— Da. Am spus, ocolindu-i privirea.

— Și l-ai iubit numaidecât, nu-i așa?

Întrebările se îmbulzeau. Nu știam cum să scap.

— Parisul? Da. Străzile, casele, tot acel cenușiu.

Dar unele întrebări au devenit mai precise și atunci am spus:

— Nu știu. N-am trăit în prezent, am vizitat muzee, biserici, istoria Franței e la tot pasul.

— Ei bine, Alex, închipuiește-ți. Lumea crede că Diana e frivolă.

— Unde ai locuit la Paris? M-a întrebat Alex. Cu acea umbră pe chip pe care i-o cunoșteam atât de bine.

Am fost mulțumită că s-au adus tocmai atunci aperitivele ca să nu fiu nevoită să răspund.

— Da, unde ai locuit? Vocea lui Matta, ca un ecou, repeta întrebarea.

Atunci, Ilinco, fiindcă nu mai aveam nici o scăpare, am repetat, după ce am băut pe jumătate păhărelul de țuică, un pasaj dintr-o scrisoare a lui Geo care, prin nu știu ce minune, mi-a venit în minte:

— Coborând malul stâng al Senei o iei pe rue de la Montague Sainte-Genevieve, traversezi rue des Ecoles, Bulevardul Saint-Germain, pe urmă o iei pe rue des Anglais până la scuarul Saint-Julien-le-Pauvre. Locuiam pe strada Saint-Julien-le-Pauvre. Am spus. Și am respirat, ușurată.

Domnul Matta părea entuziasmat.

— Vedeai prin fereastră turla Notre-Dame-ului?

Am sorbit de data asta din paharul de vermut și am răspuns pe un ton declamatoriu, glumind:

— Da. Razele soarelui se filtrau prin vitrourele Notre-Dame-ului, după ce traversau norii de peste acoperișul meu.

— Bravo, Diana, te regăsesc în sfârșit. Când te-am văzut, mai întâi nu te-am recunoscut. M-am întrebat unde sunt ochii aceia surâzători, jucăuși, dinții care luminau digul Mangaliei. Nu știam niciodată dacă glumești sau nu; ca și acum. Știi că Petre Barbu va expune în curând la Ateneu?

— Da? Petre Barbu va expune în curând? Am întrebat, distrată.

Alex avea privirea lui risipită, gura lui tristă. Dar sufletul meu rămânea surd.

Adolescența mea, lungă, întârziată mea adolescență se isprăvisc, Ilinco. Tăceam acum toți trei împrejurul măsuței rotunde.

Nu știu la ce se gândeau ceilalți. Eu am văzut, în străfulgerarea unei clipe, silueta lui Alex și a lui Petre Barbu depărtându-se împreună, alături, pe un drum lung ce se pierdea în mare, un dig fără sfârșit.

— Marie-Jeanne trebuie să fie mare, am spus, ca trezită din vis.

— S-a măritat.

— S-a măritat? Ce vârstă are?

— Douăzeci de ani.

— S-a și măritat? Păcat.

— De ce?

— Pentru că e prea tânără. Și adolescența asta, pe care vrei s-o înăbuși înainte de timp, nu faci decât s-o exacerbezi, s-o întăriți. Și pe urmă se prelungește dincolo de marginea firească.

— Cred că și ea e conștientă de asta, fiindcă a stăruit să se înscrie la Universitate. Ce-ai făcut cu avocatura, Diana? Totdeauna m-am întrebat de ce n-ai făcut teatru. Dar știi, nu-i prea târziu. Nu-i așa, doctore?

— Ce rost ar avea, a răspuns Alex, îmbufnat. Dacă-ăș avea dreptul să am o părere, m-aș opune categoric.

Altădată, pentru o frază atât de banală, i-aș fi iertat orice. Aș fi fost atât de fericită că aș fi negat până și existența suferinței pe lume.

— Și de ce te-ai opune, am întrebat, liniștită, surâzătoare. Aș fi vrut să adaug: „Nu-i așa că pe toate femeile le-ai oprit să joace teatru fiindcă ești gelos și le iubești pe toate?”

— Știi că a făcut tot ce a putut ca s-o împiedice pe Marie-Jeanne să se înscrie la Conservator, a sunat vocea domnului Matta, ca un ecou ciudat al gândurilor mele.

— Și pe Marie-Jeanne? Am întrebat, candid.

— Nu-i decât o fetiță, ce-ar fi devenit în acel mediu dezământat?

„Nu-i decât o fetiță”, spunea altădată despre Colette.

— Poți să-mi spui la ce visezi, Diana? Aveai deseori la Mangalia privirea asta absentă, capul ăsta în nori. Te regăsesc din ce în ce mai mult. Din ce în ce mai aproape mi se pare Mangalia. Curios, vezi, pe stradă, în prima clipă, înainte de a te recunoaște, mi s-a părut c-o văd pe Elisabeth Bergner. Am cunoscut-o la Berlin.

„Semeni cu cineva”, i-am spus o dată de mult lui Alex, la început, când l-am cunoscut, la Balcic. „Dumneata, Diana, nu semeni cu nimeni”. Câți ani au trecut?

Domnul Matta a mai comandat vermut.

— Uite la ce m-am gândit, Diana. Eu conduc o gazetă. Sau habar n-ai. Am încercat să-mi adun gândurile, să înțeleg ce vrea să spună.

— Aș avea nevoie de cineva pentru cronica dramatică. La Mangalia, îmi amintesc, făceai observații foarte originale despre jocul actorilor.

Ilinco! Am simțit că începe să-mi fie cald, bine. Toată ființa mea se dezmoțea. L-am privit lung, stăruitor, și am descoperit toată prietenia, toată căldura, umanitatea profundă din ochii lui. Și-a dat desigur seama de la început că nu mai eram decât umbra mea. Că aveam nevoie de ajutor. M-a urmărit, fără să știu, atent, ca să înțeleagă mai bine și să găsească mijlocul cel mai potrivit de a-mi întinde colacul de salvare. Totuși există astfel de oameni, Ilinco! Mai e și Geo, firește, dar este prea tânăr, și apoi Geo poate era generos numai întrucât mă iubea.

— Cronică dramatică? S-a mirat Alex, vădit enervat. E atât de inutilă. Se joacă tot atât de prost, cu sau fără ea.

— Sunt cu totul de altă părere, Diana. Vei fi curajoasă, combativă, independentă, nu-i așa? Ce spectacole ai văzut la Paris?

— La Paris?

Acum trebuia să vorbesc despre spectacolele văzute în acel Paris unde n-am pus piciorul, n-am văzut niciodată nimic. Dar trebuia să răspund. În față vedeam Domul din Colonia. Reclamele luminoase „4711”.

— L-ai văzut pe Jovet? M-a întrebat Alex, în timp ce sorbeam iar din paharul de vermut.

— Sunt puțin amețită, am spus zâmbind: nu sunt obișnuită să combin vermutul cu țuica. Mi-am amintit iar de o scrisoare a lui Geo: „Vino mai repede, Diana. Jovet joacă în Tessa și sunt ultimele spectacole.” Și atunci, Ilinco, am repetat tot ce-mi scrisese Geo despre Madeleine Oseray și Jovet. Despre Jean Giraudoux. Despre adolescență. Fraze întregi din scrisoare se limpezeau. Parcă citeam. Revedeam din când în când gura obosită a lui Alex,

privirea înțelegătoare, prietenoasă a domnului Matta, ochii de motan îndrăgostit ai lui Alex. Admirația domnului Matta. Nu știam ce se întâmplă. Nici cât am băut, nici unde am ajuns cu minciuna. Ți-am spus, nu-i așa, că n-am ieșit dintre pereții odăii mele zece zile. În casa mea există, jos, o lăptărie, de unde mi se aduce câte ceva de mâncare. În dimineața de care-ți vorbesc nu mâncasem nimic, în celelalte zile foarte puțin, poate de aceea eram atât de amețită acum. Vorbeam cu o însuflețire excesivă, de care-mi dădeam seama, fără să mă pot opri. Mi se părea că, între Ștefăniță și Geo, traversez străzile Parisului.

— Îl cunoști pe Geo? L-am întrebat pe Alex.

— Da, mi se pare, l-am văzut la Balcic: un băiat negricios, destul de urâțel.

— Nu, nu-i așa. Păcat că nu l-ai cunoscut mai bine. E scăpărător. El mi-a arătat treptele Sacre-Coeur-ului în lumina lunii. Și halele, atât de pitorești în zorii zilei.

Mi-era foarte cald.

— Trebuie să fie târziu. Sunt grăbită. Am spus sculându-mă brusc. Alex avea acel aer abătut, nefericit care, altădată, mă înduioșa.

— Îmi dai voie să te conduc, Diana?

— Nu, sunt extrem de grăbită. Am să iau un taxi.

L-am întrebat pe domnul Matta dacă-l pot vedea dupăamiază.

— La șase, la redacție.

Ilinco, draga mea, am fost atât de agitată, atât de nerăbdătoare până la ora fixată. Gândul că am mințit, că am vorbit despre Paris cu atâtea amănunte și că numai așa am primit acel angajament la gazetă mi-era de neîndurat.

La șase mă aflam la redacție în biroul domnului Matta, în fața lui:

— Am venit să-ți spun, simțeam nevoia să-ți mărturisesc. N-am fost la Paris niciodată.

Am răsuflat ușurată.

— Dar bine, Diana, ce importanță are?

— N-am văzut nici un spectacol. Dacă ai ținut să scriu cronică dramatică închipuindu-ți că am văzut spectacole multe și bune. Ei bine. Nu. N-am văzut nimic. Nimic.

Vedeam că vrea să mă întrerupă, dar nu-l lăsam:

— M-am oprit la Colonia; și chiar dac-aș fi plecat mai departe. Oriunde aș fi ajuns ar fi fost același lucru. M-aș fi uitat pe fereastră. Cer, stradă, oameni. Reclame, multe reclame.

— Diana, îmi vei povesti poate într-o zi ce ți s-a întâmplat. Ceea ce pot să-ți spun e că ți-a folosit, orice-ar fi fost. Te asigur că sunt foarte mulțumit că vei lucra aici. Dacă nu i-ai văzut pe Jouvot, pe Madeleine Oseray, dacă n-ai umblat pe acele străzi de care mi-ai vorbit, înseamnă că ai foarte multă fantezie. Cu atât mai bine pentru gazeta noastră. Cu atât mai bine. De altfel, cred că în curând te vom trimite la Paris. Avem nevoie de cineva acolo. Vei cunoaște oameni interesanți, Diana, scriitori, gazetari. Ne vei trimite scrisori de acolo. Sunt sigur că vei izbuti. Dar de ce nu șezi? Dintr-o clipă într-alta va

veni Marie-Jeanne. Ține mult să te vadă. Știi, totdeauna a căutat să te imite, să te copieze în felul de a se îmbrăca și de a umbla, de a vorbi, de a se mișca. Îți amintești de Michette, de Ștefăniță. Îi vei întâlni la Paris.

M-am gândit. Nu, nu vreau săi întâlnesc. S-a sfârșit adolescența. Am purtat destul în mine toxinele Mangaliei, m-a tulburat destul farmecul Balcicului. Ajunge.

Ilinco, despre întâlnirea mea cu Marie-Jeanne nu-ți pot da acum amănunte. Sunt foarte obosită. Dar pot să-ți spun că, altădată, aș fi scotocit, m-aș fi torturat să găsesc cel atrage pe Alex la această fată, l-aș fi căutat pe Alex în zâmbetul ei uneori dezabuzat, aș fi descoperit în clopoțelul râsului ei fericirea de a fi iubită de Alex, aș fi suferit.

Acum, eram mulțumită, ciudat mulțumită. Mă gândeam: biata Marie-Jeanne! Și pe urmă îmi spuneam: Nu-i nimic, o să-i treacă. Mai ușor sau mai greu, o să-i treacă. Îmi părea rău pentru ea, pentru ochii aceia mari, orbi, care nu-l văd decât pe Alex, și în același timp eram egoistă, tainic fericită, cum e omul sănătos care zărește bolnavi la fereastra sau în grădina unui spital.

Diana.

Ilinco, o femeie trasă la față, cu îmbrăcămintea uzată, dar cu o privire curajoasă, vioaie, m-a oprit azi pe stradă.

— Nu mă mai cunoașteți?

Încercam să-mi amintesc.

— Sunteți fiica domnului Slavu.

— Da.

Eram atât de mulțumită, Ilinco. Nu eram Diana Slavu, nici Diana Ioanescu, eram pentru întâia dată numai fiica tatălui meu. Nu-ți pot spune câtă plăcere mi-a făcut, cu cât interes am ascultat-o.

— Ați venit odată la noi, o mică fabrică de lână, la Obor. Eu eram însărcinată. Am născut chiar în noaptea aceea.

Îmi aminteam, firește. Pântecul acela enorm întrezărit în ceața scamelor, a prafului, între curelele late și roțile de toate felurile. Un pântec umflat. Mi s-a întâmplat uneori, în acele gânduri pe care le numim absurde și nu le mărturisim niciodată, să mă întreb ce chip avea această femeie. Ce-a devenit? A născut? O fată, un băiat? Sau cine tușea? Ce-a devenit omul pe care-l îneca, îl gâtuia tușea. Căci șuierăturile, zgomotele de roți și de curele erau întrecute de o tuse. N-am vrut să mă despart de această femeie. Am poftit-o într-o plăcintărie, pe bulevard. Mi-a vorbit despre tata. A ajutat-o foarte mult. Asta nu m-a mirat. Ceea ce m-a surprins e că mă cunoștea atât de bine, din spusele lui. Că tata vorbea atât de mult despre mine.

— Iubea copiii. Pe-al meu îl sălta pe genunchi, îl zvârlea ca pe o minge și-l prindea, nu-l lăsa până nu-l făcea să chicotească de râs.

— E un băiat?

— Nu, o fată. I-am dat numele dumitale: Diana. Domnul Slavu s-a bucurat.

Femeia era grăbită: eu aș fi stat toată ziua cu ea ca să-mi vorbească de tata. Dar ea avea un necaz: un proces. Adică, fratele ei. Mi-a dat numărul dosarului și adresa ei.

Ce departe am stat, Ilinco, de acești oameni necăjiți, de truda lor cumplită. Cât de egoistă am fost, cât timp am pierdut. Ce gândea tata despre mine? De ce nu m-a luat de mână și nu m-a dus în casa acestei femei, să vad ce înseamnă grijile adevărate, problemele grave? A vrut să mă lase să-mi deschid singură ochii, să privesc și împrejur. Nu numai, ca Narcis, în fântână.

I-am scris Dianei că mi-a plăcut foarte mult cronica ei dramatică; „Îți aduci aminte cât de convins era profesorul de română că ai talent? Parcă văd cum așteptai emoționată împărțirea tezelor. Pretindeai totdeauna că ai scris îngrozitor, că ai să iei o notă proastă. Eram convinsă că ești ipocrită, că te răsfeți. Dar de data asta, se aduc tezele, se împart. Notele încep de la 8, se ajunge la 3. Ești lividă, ochii îți sticlesc și totuși încerci să zâmbești. Fetele, toate, cu ochii pe tine. Priviri pline de întrebări, de pretenții. Cum se poate? Deodată, în liniștea încordată a clasei, auzim: „Slavu Diana,.. Profesorul fâlfâie foaia de caiet, plină de ștersături. Te-ai ridicat, parcă mai șuie, mai transparentă. „Slavu Diana, începe profesorul, te-am lăsat la urmă, fiindcă ai luat zece. E primul zece în cariera mea,, Clasa a respirat ușurată. „Eu nu pun niciodată zece, nici mie nu pot să-mi pun zece. La științe, la matematică, la gramatică, poți să pui zece dacă elevul a răspuns exact. Dar la compoziție se cere talent, și eu n-am talent. Pe când dumneata. Te felicit! Te exprimi cu o mare economie de cuvinte, ceea ce-i foarte rar, simplu și sobru, așa cum se cere unui artist, fie că-i sculptor, muzician, pictor sau scriitor. Te sfătuiesc să scrii,.. „Ce să scriu?,, ai întrebat cu o fermecătoare ingenuitate. „Scrisori de dragoste,, s-a auzit o voce din fund, iar profesorul, căutând să facă față, a răspuns liniștit: „Ei, da, pentru exerciții de stil, și astea sunt bune,,.”

Ilinco, ce coincidență! Azi, la tribunal, într-o arhivă îmbâcsită, studiam un dosar, când în lumina încețoșată de praf, l-am văzut pe profesorul de română. Nu-ți închipui câtă plăcere mi-a făcut. „Ce cauți aici?” m-a întrebat. I-am răspuns, destul de mândră, că mi-am luat licența în drept. Închipuiește-ți că a fost dezamăgit! „Ei, cum se poate! De ce? Aveai talent. Eram sigur că ai să te înscrii la Litere!”

— Trebuie să-mi câștig existența, domnule profesor.

— Trebuie să scrii, Diana. Ai talent.

Ilinco, azi mi-ai venit în minte, așa cum ai răsărit altădată pe drumul plin de praf care ducea la Ocna-Sibiului, în sat. Apoi te-am revăzut așa cum mi-ai apărut în ușa clasei mele, mult după începerea anului școlar.

Trebuie să-ți mărturisesc (te rog să nu râzi), am crezut atunci că m-ai căutat prin toate școlile, c-ai venit după mine.

Mi s-a părut că-mi porți o admirație emoționată, timidă, ascunsă. Nu știu ce joc absurd se desfășură undeva subteran, de unde pornea această nevoie a mea de a juca rolul zânei care acordă supușilor inimii favoarea prieteniei ei prețioase. Așa s-a întâmplat mai târziu cu Petre Barbu și Alex. (și știi cum am fost pedepsită).

Aveam să descopăr rezistențele, ironia, forța tăcerilor, a izolării tale. Dar mi-erai atât de necesară și dragă! (îmi ești și acum) erai cineva care știe să asculte. Am avut nevoie de umărul tău. Tu nu mi-ai cerut nimic niciodată, nu mi-ai vorbit despre tine. Poate fiindcă ți-ai dat seama că nu sunt în stare

să ascult. Cred că numai copiii sunt atât de absorbiți de jocul lor, atât de plini de întâmplările lor, atât de cruzi, de nepăsători cu cei dimprejur cum am fost eu până acum.

Ce ai făcut în toți anii aceștia, Ilinco, ce știi despre tine, ce ai gândit, cine ești?

M-am întrebat azi dacă exiști și altfel decât în închipuirea mea sau dacă nu ești cumva tot eu, așa cum aș vrea să fiu, sau un personaj fictiv, imaginat anume pentru confesiunile mele. Nu știu de ce am fost încredințată mereu că deosebirile între noi sunt numai de suprafață, dar că altminteri semănăm ca două jumătăți ale aceluiași fruct. Nu știu de ce am crezut că întâmplările mele, necazurile și bucuriile mele îți aparțin. Tu aveai bucurii pe care eu abia acum le descopăr, în nopțile în care nu dorm. În acele ore târzii, despre care D'Annunzio spunea: „Ces heures, ou l'amé devient feu, comme le feu, air comme l'air, amour comme l'amour, ces heures out par une mystérieuse folie, tout est possible et tout est sacre, ou tu ne sais dâre ce qui est le monde et ce qui est ton amé³¹. În aceste nopți am descoperit că am fost un copil bogat. Marea, cerul, plaja, stâncile, toate erau ale mele. Soarele ardea, totul sclipea.

Mie nu mi s-au spus povești cu feți frumoși și n-aveam jucării. Aveam pietre și scoici, cioburi și ulcioare și fiecare avea o poveste, o taină. Caut acum să dezleg taina, să regăsesc vraja.

Ilinco, azi deodată au început să se miște casa, pământul, din temelie. Lampa oscila o dată cu casa, o dată cu tot pământul. Fără să mă gândesc la nimic, am pornit spre birou. Dar în mijlocul odăii am simțit iar, sub mine, mișcările violente în zigzag. Am întins brațul, fără să găsesc vreun punct de sprijin. Înnebunită, am făcut doi pași până la birou. Am ridicat receptorul. (Parcă venea sfârșitul lumii și voiam neapărat să mă găsesc lângă Michi.) A răspuns o voce de femeie.

— Acolo-i casa domnului Ioanescu? Am întrebat.

— Da. Cine e acolo?

Cine-și îngăduie să mă întrebe pe mine cine sunt? Am uitat tot ce mă despărțea de Michi. Nu mai știam decât că sunt nevasta lui, că eu trebuie să întreb cine-i acolo, lângă el, în locul meu. Vocea a repetat din nou, supărată:

— Cine-i acolo?

Nu-mi dădeam seama dacă a încetat sau nu cutremurul. Lampa oscila. Speriată, am spus:

— Vreau să vorbesc cu domnul Ioanescu, dacă-i acasă.

Michi a intervenit

— Cine-i acolo?

Nu am răspuns, fiindcă nu mai știam ce să-i spun, de ce-l chemasem. Poate că el nici nu a simțit cutremurul. Stă la parter. Și apoi nu e singur. Poate că la el lampa nu oscila. Am pus jos receptorul...

Știu acum că nu-l voi mai chema niciodată, că nu mai e al meu.

Ilinco, mă cerți și ai dreptate. Cum mă scol, mă duc la fereastră, să văd cum e afară. Parcă toată viața mea ar depinde de asta. A plouat, probabil, toată noaptea. Sunt două băltoace în fața trotuarului. Strada e spălată,

copacii mai verzi, mai proaspeți. Pe barele balconului stau suspendate picături de apă. Din când în când, câte una se desprinde. Un bărbat trece cu o umbrelă, altul, cu un pachet, un băiat vine pe bicicletă, o fată, cu o broboadă și coada zbatându-i-se pe spate, se grăbește, aproape că aleargă. Fusta i se umflă de vânt. Din streășină curge apa. Pe acoperiș se aud picături grele, de parcă ar ploua încă. Peste casă șuieră un vânt pe care-l bănuiesc umed și trist, cerul e cenușiu, opac. Mi-e frig.

Mă duc la bucătărie să caut ceva de mâncare și nu găsesc. Sună telefonul. Alerg repede, fericită. Dar cineva întreabă:

— Fabrica de cărămidă?

— Nu, nu-i aici.

Rămân în picioare lângă telefon și te chem pe tine, Ilinco. Răspunde o voce parcă atunci sculată din somn. Nu știu ce să spun. Întrebarea se repetă, mai supărată: „Alo?” Și atunci îmi amintesc că ești la munte și închid telefonul.

La etajul de sub mine, cineva încearcă mereu aceeași bucată la pian. Cred că e Brahms. Un intermezzo. Accente grave, calde. Întrebări neliniștite, răspunsuri care parcă rămân undeva suspendate. Catifele, falduri întunecate, o legănare obsesivă, cu contorsionări care redau neliniștea, întorsături de fraze care aduc lumină și iar întuneric, din nou lumină. Nu știu cine locuiește acolo. Pentru prima dată aud acorduri de pian.

Ceasul face același zgomot cu fiecare secundă care trece. Cerul e numai lumină, are o limpezime de lac, cu norii alburii în formă de linii, ca o tremurare de apă liniștită într-o zi de vânt. Soarele e acum deasupra unei case, acum e acoperit de un colț de casă, care parcă a tăiat o felie din el. Casele din fund se profilează pe un fond de fum roșcat. Albastrul cerului e vărgat tot, de linii roșii. Liniile s-au unit. Cerul e acum ca o tafta care își schimbă culoarea mereu.

Din fund, către mine, vin acoperișurile și fragmentele de case, cu câte o fereastră, cu mai multe ferestre, cu câte un zid verde, altul roșu, cele mai multe cenușii. Cele din fund parcă sunt de fum, capătă consistență numai în măsura în care vin către mine; acoperișurile lor sunt de zăpadă albăstrită de lumina serii care se lasă.

Strada văzută de aici e între două linii curbe, care vin către mine de la stânga la dreapta. Un automobil o ia la dreapta, în dosul unui calcan de casă. Din fund vine în goană un câine mare, care o ia tot pe acolo; apoi, doi tineri, care, în punctul acela se despart.

Pe zidul casei din fața mea se profilează o parte din crengile unei sălcii. Celelalte sunt cu totul aplecate peste drum. Cerul are acum cu totul altă consistență. În depărtări e verde de smarald, apoi devine roșu, vișiniu. Faldurile mari se încrețesc, se strâng, au acum pete cenușii. Un om s-a oprit, a întins brațul, cât se poate de sus, și a aprins felinarul.

Uite, casele au devenit niște pereți suprapuși neregulat. Din când în când, se luminează un pătrățel. Din când în când se aprinde un felinar. Zăpada, pe acoperișuri, e acum mai albă, contrastează mai violent cu cenușiul serii. Un automobil, ca un animal negru, mare, vine din fund, pe

drumul arcuit, și o ia spre stânga, apoi vine o femeie care o ia la dreapta: pe același drum fugе iar fetița cu broboadă. Și iar se aprinde lumina într-o fereastră, încă una, și iar una.

Ilinco, aseară am încercat să citesc o pagină din Metamorfozele lui Ovidiu, dar în minte mi-a apărut statuia din centru, capul lui aplecat asupra copilăriei mele... Încă un salt, și am ajuns la Mangalia.

În cimitirul din curtea geamiei îi pozam unui sculptor. Era căpitanul portului. Sculptura era „son violon d'Ingres” Mi se părea bătrân, deși poate că n-avea mai mult de patruzeci de ani. Dar la șaisprezece ani n-ai nici o îngăduință. Era cam urât, negricios și tare de o ureche. Habar n-aveam că e însurat. La pozat asista Ștefăniță. El aducea pământul, plastilina, în sfârșit, materia care trebuia însuflețită. Într-o zi, când îl așteptam pe sculptor pentru ultimele retușuri, s-a produs o zarvă mare la primul etaj al casei de peste drum. Geamurile s-au făcut țandări și două brațe goale au apărut întinzând, ca pe o jertfă, capul meu de lut, care a zburat pe caldarâm. Îngrozită, am închis ochii. Copiii s-au adunat cât ai clipi în stradă. M-am ascuns după o stelă funerară, sub un turban de piatră; când s-au risipit ultimii gură-cască am ieșit în drum și, cu un aer de vinovăție, am pășit pe lângă cioburile împrăștiate, cu teama de a nu fi recunoscută.

Când am adormit l-am visat pe Petre Barbu. La malul mării, pe nisipul ud, urmele pașilor lui. Il căutam după bărcile pescarilor, printre mahoane, înalte și negre. Mă încurcam în rețele, printre plasele întinse la soare, când l-am văzut intrând în mare. Am vrut să-l ajung, dar înainta pe dâra soarelui și soarele mă orbea. Am închis ochii. Când i-am deschis, dispăruse. Mi-am adus aminte că apărea uneori pe dig cu o față: înaltă, statuară, picioare lungi, solide; un cap de cal. Un cap trist. O rochie decolorată, verzuie. Trăgea după ea o flanelă pe care o ținea de mâneci, sau o punea pe umeri, la întâmplare.

Nu i-am auzit vocea. Se ținea după ea o mătușa slabă, numai piele și os, sau o căuta sora ei, o fata bondoacă, cu fața plină de coșuri, dar sigură de ea, veselă. Vorbeau moldovenește. Unde dispăreau, de unde veneau, ce era între ea și Petre Barbu?

Ilinco, am început să pot să citesc. „Plus je souffre – spune Catherine Mansfield în Jurnalul ei plus je sens énergie de supporter”.³²

Insomniile nu mă mai sperie. Noaptea creează un fel de egalitate între oameni. În întineric se nivelează inegalitățile. Ele iau viața de cum începe să răsară soarele și se accentuează treptat.

Scrisorile Diane sunt din ce în ce mai optimiste. Totuși, ultima e o adevărată surpriză.

Ilinco, am fost la femeia de care ți-am vorbit. O casă plină de copii. Mi-e rușine că am stat atâta timp departe de tot ce se întâmplă pe lume. Parcă am trăit singură într-o odaie cu toți pereții de oglindă și m-am văzut pe mine, numai pe mine și iar pe mine în mii de exemplare. În timpul ăsta s-au chinuit oameni în închisori pentru idei generoase și condiții de viață mai demne, au muncit, în laboratoare, zi și noapte, pentru a înainta cu o fracțiune de pas în neînțeleșul vieții. Eu ce-am făcut? Umeri încovoiați, împovărați ca ai tatii, ce am făcut pentru ei? Când mă gândesc la Alex, mi se pare că mi-am scrântit

stupid piciorul, alunecând pe o coajă de pepene, și în jurul acestei meschine întâmplări mi-am adunat toată energia, toate gândurile, toate emoțiile. Dar iată-mă vindecată. Umblu pe stradă ca un om întreg și parcă am mai crescut în timpul bolii. Văd acum totul altfel, de la o altă înălțime, cu alți ochi, de pe o treaptă mai sus.

Vitrinele librăriilor sunt pline de cărți. Aș vrea să le mângâi pe toate, să-mi cer iertare că atâta timp am trecut pe lângă ele fără să le văd. Mi se pare că abia acum descopăr oamenii, culorile, lumina, poate fiindcă întâia dată privesc în jurul meu cu generozitate. Și o bucurie caldă, fără margini, mă pătrunde la gândul că după ziua asta vor veni altele. Cerul e încă zbârlit, primăvara se lasă așteptată. Zăpada mieilor s-a scuturat și au apărut mâțșorii de salcie aurii. Pe taburetul din fața mea a apărut un triunghi luminos. E o rază de soare care a luat forma asta. O rază de soare intră acum și în odaia lui Michi, dar ia desigur altă formă. Mă întrebam odată, cum va fi ziua în care nu voi mai fi agățată de el ca iedera de zid, și iat-o!

Pe covor a apărut, forma ferestrei făcută de soare. Ridic în acest cadru brațul, îl las jos și-l ridic iar, apoi mă amuz să desfac degetele și să urmăresc mișcările umbrei lor în soare. Deodată dispar umbrele degetelor, ale brațelor, cadrul ferestrei.

Totuși, nu mă mai simt singură. Curios! Nu mai mi-e frig. O vrabie s-a așezat pe muchia balconului, a privit tremurând capul de o parte și de alta și a zburat. Câțiva porumbei au traversat strada pe deasupra caselor, albi cu pete cafenii. Sună clopotele la biserică. Să fie duminică? Mă pomenesc zâmbind fără să știu de ce. O rază de soare trece pieziș printr-un loc în care cerul de fum opac se deschide, ca în pozele care arată Învierea.

SFÂRȘIT

- 1 Băutură ca un sirop foarte gros, foarte dulce.
- 2 Foi de magiun de caise, presat, uscat.
- 3 Plimbare pe lună (germ).
- 4 Marie-Jeanne nu te-ndepărta! (fr).
- 5 Ascultă, e fantastic! (fr)
- 6 (Fetele Haneș) erau astăzi dimineață la (băile de nămol) (fr.).
- 7 Nu-mi pasă! (fr., expresie argotică, intraductibilă.)
- 8 Eu sunt româncă, dar când iubesc. (fr.).
- 9 Pentru ce, pâine, drăguță. (bg)
- 10 Acum, clasa a unsprezecea.
- 11 Soare (rus.).
- 12 Aș vrea să știu unde-i iubita mea în astă seară (engl.).
- 13 Casa misterelor.
- 14 N-are haz să mori când iubești atâtea lucruri. Noaptea albastră și diminețile trandafirii, grădina plină de stânjenei roz.
- 15 Dragostea iscată dintr-o dată, Fructele care se coc încet.

- Și ca fumul să se risipească -
Atâtea lucruri iubite altădată. (Fr.).
- 16 Psihopatologia vieții cotidiene (fr.)
- 17 Lornietă
- 18 Anuar genealogic al familiilor domnitoare, editat pentru prima oară în anul 1763, la Gotha, în limbile franceză și germană.
- 19 Adolescente în floare.
- 20 E încântătoare, are un surâs. (fr.).
- 21 Apucă de unde poți (engl.) - un fel de joc sportiv american, asemănător cu luptele libere, dar în care adversarii nu sunt ținuți să respecte nici o regulă.
- 22 Muzica. E altceva. (fr.)
- 23 Roșu și negru (fr.).
- 24 O gâză efemeră se naște la ora nouă dimineața, în plină zi, ca să moară la ora cinci spre seară; cum ar putea să înțeleagă cum e noaptea? Mai dă-i cinci ore de existență, și atunci va vedea și va pricepe ce e noaptea. (fr.)
- 25 „Aveam lângă mine, pe treptele teraselor o tânără fată blondă care-mi umplea atunci universul. Suntem singuri, pentru vecie singuri. Nu știm nimic, niciodată nimic și mintea ființei cele mai iubite ne rămâne iremediabil închisă. O priveam și-mi imaginam sub părul ei un perete osos dur și fragil, iremediabil închis.”
- 26 Introducere în psihanaliză (fr.).
- 27 La revedere. (eng)
- 28 Dar într-o zi de furtună a naufragiat.
Și barca s-a scufundat.
Marinarul care pierе. N-are alt mormânt, Decât marea, care te face să plângi (fr.)
- 29 Închide ochii, iubita mea, și uită rostul zilei! Pe buzele tale frumoase, încet, dragostea moare. (fr.).
- 30 A fost pedepsit unde a păcătuit (fr.)
- 31 „Aceste ore în care inima devine foc, ca focul, aer ca aerul, iubire, ca iubirea, aceste ore când printr-o misterioasă nebunie, totul e posibil și totul e sfânt, când nu știi să spui unde e lumea și unde e sufletul tău” (fr).
- 32 „Cu cât sufăr mai mult, cu atât am mai multă energie să suport”.